Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

ΛΕΥΚΩΣΙΑ, *Κυριακή 15 Αυγούστου 2021 • Ετος 13ο • Αρ. φύλλου 675* | Κυπριακή Πολιτική και Οικονομική Εφημερίδα | www.kathimerini.com.cy | €2,90

Ενώπιος ενωπίω με την υστεροφημία

Ο πρόεδρος Αναστασιάδης έχει έναν χρόνο για να αφήσει μέσα από το έργο του τη δική του παρακαταθήκη

Η παρουσία του Νίκου Αναστασιάδη στην εκδήλωση του Δήμου Αμμοχώστου με μερίδα των παρευρισκόμενων να τον προπηλακίζουν λεκτικά για τους χειρισμούς του στο Κυπριακό κατέδειξε πως ο πρόεδρος έχει να χειριστεί δύσκολα ζητήματα λίγο πριν από την ολοκλήρωση της θητείας του. Αυτή την εκτίμηση ενέτεινε το γεγονός ότι δύο μέρες μετά η πλατφόρμα OCCRP και το Al Jazeera άνοιξαν εκ νέου το κεφάλαιο των χρυσών διαβατηρίων, θέτοντας ζήτημα εικόνας του κράτους. Το Κυπριακό και η δημόσια εικόνα που πλήττεται λόγω διαφθοράς, είναι τα μεγάλα αγκάθια στην υστεροφημία του Νίκου Αναστασιάδη. Έχει ένα καθαρό χρόνο που θα πρέπει να δείξει τι θα πρέπει να αφήσει ως παρακαταθήκη για τον επόμενο και αν οι ιστορικοί του μέλλοντος θα καταγράψουν τη δεκαετή προεδρία του με θετικό πρόσημο. **Σελ. 3**

ΠΡΟΕΔΡΙΚΕΣ

Το κοστούμι γρίφος για την αντιπολίτευση

Σε διαδικασία εξεύρεσης υποψηφίου, αλλά και απεγκλωβισμού από τα εσωκομματικά αδιέξοδα βρίσκονται ΑΚΕΛ και ΔΗΚΟ. Οι ενδιαφερόμενοι είναι πολλοί, ωστόσο τα δύο κόμματα έχουν συγκεκριμένες επιδιώξεις για το πώς θα κινηθούν και τι προϋποθέσεις πρέπει να πληροί ο προεδρικός υποψήφιος. **Σελ. 8**

ΨΥΧΟΓΡΑΦΗΜΑ

Στ. Κυριακίδου: Κάθε μέρα μάθημα ζωής

Η διαχείριση της πανδημίας είναι ένα τεράστιο μάθημα ζωής, λέει στο ψυχογράφημα η Κύπρια Επίτροπος Στέλλα Κυριακίδου. Εξηγεί τις δυσκολίες που αντιμετώπισε, αναλαμβάνοντας το χαρτοφυλάκιο, αλλά και το τι θεωρεί η ίδια πραγματική πολιτική. **Σελ. 7**

ΛΙΒΑΝΟΣ

Ενας χρόνος μετά την έκρηξη

Η Βηρυτός παραμένει ακόμα βαριά πληγωμένη, έναν χρόνο μετά τη φονική έκρηξη που στοίχισε τη ζωή σε περισσότερους από 200 ανθρώπους. **Σελ. 22**

Αρμύρα και άμμος στην αχλή του χρόνου

Σύντομο οδοιπορικό της «Κ» στην περίκλειστη πόλη των Βαρωσίων, με τον Δημοτικό Κήπο ανακαινισμένο, τις κεντρικές οδούς ασφαλτοστρωμένες, και εκατέρωθέν τους στέκουν βουβά οικίες, καταστήματα, υπηρεσίες και ιδρύματα, όπως το Λύκειον Ελληνίδων Αμμοχώστου. Ίδρυμα Μαρίας και Παναγιώτη Ιωάννου και απέναντί του το Ελληνικόν Γυμνάσιον, που τα ονόματά τους κρύφτηκαν από εκείνους που φοβούνται τις λέξεις, αν και γνωρίζουν πως «σε τούτα εδώ τα μάρμαρα κακιά σκουριά δεν πιάνει». Ο βαρωσιώτικος αέρας της αρμύρας και το τετέρισμα των τζιτζικιών σου φέρνει στον νου και πάλι τον Ρίτσο, βλέποντας τους Βαρωσιώτες πλάνητες στην πόλη τους: «έφαγε η κάψα τα χωράφια τους κι η αρμύρα πότισε τα σπίτια τους». **Σελ. 9**

ΚΥΠΡΙΑΚΟ

Οι χαμηλές προσδοκίες των Βρυξελλών

Χαμηλά στην ατζέντα παραμένει το Κυπριακό, με τις όποιες ελπίδες για διάλογο μετά τον Σεπτέμβριο να είναι περιορισμένες, λόγω της επιμονής Τουρκίας και Τ/κ ηγέτη στην πρόταξη των δύο κρατών και την αδυναμία όλων μέχρι στιγμής να προκαλέσουν αλλαγή συμπεριφοράς. **Σελ. 4**

ΧΡΗΣΤΟΣ ΣΤΥΛΙΑΝΙΔΗΣ

Η ευρωπαϊκή αλληλεγγύη μπορεί να δουλέψει

Ο πρώην Ευρωπαίος επίτροπος Χρήστος Στυλιανίδης μιλάει στην «Κ» για το RescEU και για την παρουσία 24 ξένων αποστολών στα μέτωπα των πυρκαγιών στην Εύβοια και στην Πελοπόννησο. **Σελ. 10**

ΚΥΡΙΟ ΑΡΘΡΟ

47 σκοτεράς χρόνια

Η δεύτερη εισβολή συντελέστηκε πριν από 47 χρόνια, ξεκίνησε στις 14 Αυγούστου, και φευ! εγράφη μία ακόμη μαύρη ημέρα στο κυπριακό ιδιότυπο ημερολόγιο επετείων. Η γραμμή της Μιας Μηλιάς έσπασε και έως τις 17 Αυγούστου ολοκληρώθηκε το έγκλημα της διαίρεσης του νησιού και η διχόνοια καλά κρατεί. Όμως, 47 χρόνια μετά απόλυτο ζητούμενο πρέπει να είναι από όλους η ομόνοια και ο ειλικρινής λόγος. Ουδείς δικαιούται να πολιτεύεται δι' ιδίον όφελος, σε κανέναν δεν επιτρέπεται να πουλάει πατριωτισμό, ενδύοντάς τον με κούφια λόγια. Είναι καιρός πια οι πολιτικοί μας να αρθούν στο ύψος των περιστάσεων, η κοινωνία βοά, ας την αφουγκραστούν, επιτέλους.

Στοίχημα η διαχείριση της κλιματικής κρίσης

Ερχεται σύντομα ανασχηματισμός

Οι πυρκαγιές στην Ελλάδα άλλαξαν τους σχεδιασμούς της κυβέρνησης Κυριάκου Μητσοτάκη και θεωρείται βέβαιο ότι ο χρόνος μετράει αντίστροφα για περιορισμένες αλλαγές ή για τον ανασχηματισμό της κυβέρνησης. Επίσης, ο Έλληνας πρωθυπουργός κάλεσε τα κόμματα για συστράτευση στη μάχη κατά της κλιματικής κρίσης. **Σελ. 18**

Το κρίσιμο φθινόπωρο του Ακάμα

Σεπτέμβριο στο Υπουργικό, Οκτώβριο η περιβαλλοντική αξιολόγηση

Δύο κομβικές αποφάσεις αναμένεται να ληφθούν το φθινόπωρο για τον Ακάμα. Τα πορίσματα των διαβουλεύσεων με τους εμπλεκόμενους φορείς θα παρουσιαστούν ενώπιον του Υπουργικού, τον Σεπτέμβριο. Εφόσον εγκριθεί, τότε θα γίνει η επίσημη τελική παρουσίασή του. Οι εξελίξεις για το εθνικό δασικό πάρκο θα προηγηθούν της απόφασης της Περιβαλλοντικής Αρχής για το τοπικό σχέδιο Ακάμα, η οποία αναμένεται τον Οκτώβριο. Φαίνεται να προκύπτουν ζητήματα κατά την περιβαλλοντική αξιολόγηση, τα οποία χρήζουν βελτιώσεων. Βασικά ζητήματα το ύψος του τέλους εισόδου και η βελτίωση του οδικού δικτύου. **Οικονομική, σελ. 3**

ΔΙΑΒΑΣΤΕ ΣΗΜΕΡΑ ΣΤΟ ΕΝΘΕΤΟ «ΖΩΗ»

ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ

Τέσσερις εκκλησίες της Παναγίας στο Τρόοδος

Στο Τρόοδος μεταξύ των άλλων μνημείων που έχουν περιληφθεί στον κατάλογο των μνημείων παγκόσμιας κληρονομιάς της Unesco, περιλαμβάνονται και τέσσερις ναοί αφιερωμένοι στην Παναγία, ο καθένας με τη δική του ιδιαίτερη αξία, οι Παναγία της Ασίνου, του Άρακα, του Μουτουλλά και τη Ποδίθου. **Ζωή, σελ. 1**

ΙΣΤΟΡΙΑ

Είμαι ευτυχής! Τούτον λογίζομαι εμαυτόν τώρα

Η «Επιστολή Κυπρίου Διαφυγόντος τα Σφαγάς του 1821» του Ελληνοκύπριου Ν.Φ. που απευθυνόταν στον Αντώνιο Βοντιτσιάνο, υποπρόξενο της Αγγλίας, θα δοθεί την επόμενη Κυριακή 22 Αυγούστου μαζί με την «Κ» της Κυριακής, ένα τεράστιας ιστορικής σημασίας έγγραφο που εξιστορεί τα γεγονότα της 9ης Ιουλίου 1821 στην Κύπρο. **Ζωή, σελ. 3**

Ο αρχαιολόγος που άλλαξε τη μοίρα της αρχαίας Νεμέας

Της **ΜΑΡΩΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΟΥ**

«Ευχαριστώ. Ευχαριστώ όλους. Ευχαριστώ την Ελλάδα». Ετσι, με μεγάλη συγκίνηση, απευθύνθηκε στο κοινό που γέμισε την αίθουσα της Εν Αθήναις Αρχαιολογικής Εταιρείας ο Στέφανος Γκ. Μίλερ, ομότιμος καθηγητής του Πανεπιστημίου Μπέρκλεϊ της Καλιφόρνιας, τη βραδιά που παρουσιάστηκε το δίτομο έργο του «Η Νεμέα και εγώ» (εκδ. Καπόν).

Ηταν 27 Φεβρουαρίου 2020, κι ενώ εκείνο το βράδυ δώσαμε ραντεβού στη Νεμέα, η πανδημία που ενέσκηψε στη ζωή μας, ανέβαλλε διαρκώς την επίσκεψη, μια μοναδική ευκαιρία να μας ξεναγήσει ο ίδιος στον χώρο που, όπως λένε όσοι τον γνώρισαν, αγαπούσε με άσβεστο πάθος. Χθες, μετά την ανακοίνωση του θανάτου του, όλοι εκείνοι που τον συναναστράφηκαν στα πολλά χρόνια του στην Ελλάδα, που εμπνεύστηκαν από την αφοσίωσή του στην ανάδειξη των αρχαιοτήτων της Νεμέας –ανάμεσά τους και ο πρωθυπουργός Κυριάκος Μητσοτάκης– τον αποχαιρέτισαν σαν δικό τους άνθρωπο. Η εκδημία του Στέφανου Μίλερ –έφυγε από τη ζωή σε ηλικία 79 ετών–, ενός από τους διαπρεπέστερους ξένους αρχαιολόγους, ο οποίος αφιέρωσε 40 χρόνια της καριέρας του στην Ελλάδα, σημαίνει για τη χώρα την απώλεια ενός σπάνιου και πολύτιμου φίλου.

«Πριν από 70 χρόνια, ρώτησα τον πατέρα μου τι θα γίνω όταν μεγαλώσω. Ενας χτίστης, ένας εργολάβος, όπως εσύ; Εκείνος μου απάντησε, δεν ξέρω τι θα γίνεις. Αλλά ξέρω ότι ο Θεός σού έδωσε ζωή για κάποιο λόγο. Αν μπορείς να βρεις αυτόν τον λόγο και να ζήσεις και να προσφέρεις στην κοινωνία, τότε θα περάσεις μια ευτυχισμένη ζωή», είχε πει στην ομιλία εκείνης της παρουσίασης ο Στίβεν Μίλερ, ο οποίος ονομάστηκε Στέφανος πολύ πριν από το 2005, οπότε η πολιτεία τού απέδωσε τιμητικά

Ο Στέφανος Μίλερ στις εκδηλώσεις της 6ης Σύγχρονης Νεμεάδας, το 2016. Δεξιά, με τη Μελίνα Μερκούρη στα εγκαίνια του Μουσείου της Νεμέας, το 1983.

Ο Στέφανος Μίλερ αφιέρωσε 35 χρόνια στην περιοχή, με επιμονή και ακαταπόνητη δραστηριότητα.

την ελληνική υπηκοότητα. Γιος μεθοδιστή, γεννήθηκε στο Γκόσεν της Ιντιάνα. Ολοκλήρωσε το πρώτο του πτυχίο στα αρχαία ελληνικά και έκανε το διδακτορικό του στην Κλασική Αρχαιολογία στο Πανεπιστήμιο Πρίνστον. Επειτα από ανασκαφές σε διάφορες τοποθεσίες, συμπεριλαμβανομένης της Ολυμπίας και, επί τέσσερα χρόνια, της Αρχαίας Αγοράς στην Αθήνα, ξεκίνησε τις δικές του ανασκαφές στη Νεμέα το 1973.

«Το 1972 μάθαμε ότι ο νεαρός καθηγητής από το Πανεπιστήμιο του Μπέρκλεϊ Στίβεν Μίλερ θα έκανε ξανά ανασκαφές στο ιερό της Νεμέας από το επόμενο έτος, υπό την αιγίδα της Αμερικανικής Σχολής Κλασικών Σπουδών», θυμάται ο αρχαιολόγος Χαράλαμπος Κριτζάς, επίτιμος διευθυντής του Επιγραφικού Μουσείου, τότε νεαρός επιμελητής της Δ΄ Εφορείας Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων Ναυπλίου. Η αφήγησή του μάς μεταφέρει στην αρχή της γνωριμίας των δύο ανδρών, που εξελίχθηκε σε θερμή φιλία σχεδόν 50 χρόνων. «Το ενδιαφέρον της Αμερικανικής Σχολής για τη Νεμέα ήταν αρκετά παλιό. Φανταστήκαμε λοιπόν ότι και ο νέος ανασκαφέας θα έκανε μερικές τομές για 1-2 χρόνια και θα έφευγε. Ομως γρήγορα αντιληφθήκαμε ότι οι προθέσεις του ήταν πολύ σοβαρές και τα σχέδιά του μακροπρόθεσμα. Ονειρεύτηκε ένα μοναδικό στον κόσμο αρχαιολογικό - αθλητικό πάρκο με επίκεντρο το ιερό και βάλθηκε να το πραγματώσει. Πριν αρχίσει τις ανασκαφές φρόντισε να δημιουργήσει τις κατάλληλες υποδομές. Απαλλοτρίωσε για λογαριασμό του ελληνικού Δημοσίου όλη την καλλιεργούμενη έκταση που καταλάμβανε το ιερό του Διός, καθώς και μια ζώνη γύρω από αυτό, τότε που η αξία της γης ήταν ακόμη χαμηλή. Το ίδιο και για το Στάδιο, που διαγραφόταν ανάμεσα στους αμπελώνες».

Η διαδικασία δεν ήταν εύκολη: αντιμετώπισε γραφειοκρατία και καχυποψία. «Ωστόσο η παρουσία του στο έργο ήταν καταλυτική, και με τη συμβολή του άλλαξε η φυσιογνωμία και η μοίρα του τόπου», μας λέει ο κύριος Κριτζάς. Η επιμονή του, η ακαταπόνητη δραστηριότητα και η εμπιστοσύνη που ενέπνεε στους ανθρώπους, τού χάρισε πιστούς υποστηρικτές, και «απέφερε στην πορεία των δεκαετιών ιδιωτικές χορηγίες άνω των 20 εκατομμύριων δολαρίων για τη Νεμέα», αναφέρει στην «Κ» η Μαρία Χρισταρά, αντιπρόεδρος του συλλόγου για την αναβίωση των Νεμέων Αγώνων και επίσης αγαπημένη φίλη του αρχαιολόγου.Εντέλει, στα 35 χρόνια της εργασίας του στη Νεμέα, ο Στέφανος Μίλερ όχι μόνο διενήργησε ανασκαφές που έφεραν στο φως σημαντικά ευρήματα όπως το στάδιο όπου διεξάγονταν τα Νέμεα, αλλά επίσης δημιούργησε αρχαιολογικό πάρκο, κατασκεύασε αρχαιολογικό μουσείο και οργάνωσε την έκθεσή του, ενώ ολοκλήρωσε την ανασκαφή του ναού του Διός και δρομολόγησε την αναστήλωσή του. Παράλληλα, υπηρέτησε ως καθηγητής Κλασικής Αρχαιολογίας στο Μπέρκλεϊ, με εξαίρεση τα χρόνια 1982-1987 που διετέλεσε διευθυντής της Αμερικανικής Σχολής Κλασικών Σπουδών στην Αθήνα. Το ωραίο του σπίτι, χτισμένο λίγο έξω από τον χωριό Στεφάνι με θέα στον ναό του Δία, μαζί με άλλη περιουσία του, επιθυμούσε να δωρηθούν στο υπό σύσταση «Ίδρυμα Στέφανος Μίλερ» «με σκοπό να φιλοξενεί φοιτητές που ερευνούν τον αρχαιολογικό χώρο της Νεμέας», διευκρινίζει η κυρία Χρισταρά.

Ηταν επιθυμία του Στέφανου Μίλερ να αποτεφρωθεί, η τελετή έγινε στο αποτεφρωτήριο της Ριτσώνας την Παρασκευή.

Ο Σταύρος Χριστοδούλου απουσιάζει.

Ο ΦΙΛΙΣΤΩΡ

Επιλογή και επιμέλεια:
ΒΑΣΙΛΗΣ ΜΗΝΑΚΑΚΗΣ, ΜΥΡΤΩ ΚΑΤΣΙΓΕΡΑ

90 χρόνια πρίν στην «Κ»

15.8.1931

ΠΟΛΕΜΟΣ: Εν τούτοις, παρ' όλα αυτά τα μεγάλα βήματα προς ένα μέγα ιδεώδες [ειρήνη], παρά το γεγονός ότι όλαι αι μεγαλύτεραι Δυνάμεις προσπαθούν πάντοτε να εξαλείψουν την ανάγκην του πολέμου, πολλαί εξ αυτών πιστεύουν ότι πρέπει να φροντίζουν ακόμη διά την εξασφάλισίν των εναντίον ενός πολέμου παρασκευαζόμεναι διά πόλεμον. Και πράγματι παρασκευάζουν τον νέον αυτόν πόλεμον εις το εργαστήριον και εις το πειραματικόν πεδίον. Οι μηχανικοί, οι χημικοί και οι εφευρέται, εις όλας σχεδόν τας σφαίρας των εφηρμοσμένων επιστημών, έχουν παραγάγει νέα όπλα ή έχουν τελειοποιήσει τα παλαιά και τα κατέστησαν φοβερώτερα απ' όσον ήσαν κατά την ημέραν της ανακωχής του 1918.

ΙΝΔΙΑ: Κατά πληροφορίας εκ Βομβάης, οι επί κεφαλής της πανινδικής κινήσεως, κατόπιν συνεννοήσεώς των μετά του Γκάντι, απέστειλαν προς τον Αντιβασιλέα των Ινδιών τηλεγράφημα, του οποίου το περιεχόμενον τηρείται μυστικόν. Αποδίδεται εξαιρετική σημασία εις την τελευταίαν απόφασιν της εκτελεστικής επιτροπής του Πανινδικού Συνεδρίου, δυνάμει της οποίας ο πρόεδρος δύναται να προβαίνη εις λήψιν μέτρων, χωρίς να συγκαλή την επιτροπήν, όταν δεν υπάρχη ο προς τούτο απαιτούμενος χρόνος.

ΕΧΘΡΟΣ: Επωφελούμενοι της διημέρου αργίας οι συμπολίται τρέπονται εις φυγήν. Φεύγουν την κόλασιν της φλεγομένης ασφάλτου, της πνιγηράς ατμοσφαίρας, της θερμοκρασίας των τεσσαράκοντα βαθμών, του αδιακόπου ιδρώτος, διά να μεταβούν όσον ημπορούν μακρύτερα, αρκεί να υπάρχη ολίγη ακρογιαλιά ή ένα πεύκον. Και η τάσις αυτή των συμπολιτών προς φυγήν φαίνεται ότι εξαιρετικώς εφέτος έλαβεν την μορφήν αληθινού πανικού. Φεύγουν όλοι ως να διώκονται από κάποιον εχθρόν. Αλλά μήπως αυτήν την εποχήν υπάρχει χειρότερος εχθρός από τον υπερβολικόν καύσωνα;

ΑΥΘΟΡΜΗΤΩΣ / *Γράφει ο* **ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ**

Αφού μίλησε η κάλπη...

Μας πήρε πάλι η μπάλα με τα δημοσιεύματα του Al Jazeera και το OCCRP. Πάνω που πάμε να το ξεχάσουμε κι εμείς και κυρίως η κυβέρνηση, έρχονται οι δαίμονες και μας αναστατώνουν. Δηλαδή, κάπου έλεος. Βέβαια, η κυβέρνηση απάντησε και είπε ότι την απάντηση την έδωσαν οι κάλπες, δηλαδή οι πολίτες. Όλα τα υπόλοιπα είναι εκ του πονηρού και μάλιστα το Κυπριακό Επενδυτικό Πρόγραμμα έχει καταργηθεί, το κλείσαμε το μαγαζί. Φυσικά, ως σωστοί επιχειρηματίες οι αιτήσεις -σαν να λέμε οι παραγγελίες- που είχαν γίνει προ της λήξης εξετάζονται ακόμα. Συγγνώμη, κιόλας για ένα πρόσωπο ζούμε σε αυτή την υφήλιο. Τώρα τι λένε οι κουτόφραγκοι είναι θέμα δικό τους.

Μόνο κόμμα μη γίνετε

Την περασμένη Τετάρτη ομάδα Αμμοχωστιανών, μαζί με Τ/κ πολίτες συγκεντρώθηκαν μπροστά από το Ελληνικόν Γυμνάσιον Αμμοχώστου, στον Δημοτικό Κήπο της πόλης, και διαλάλησαν ότι μπορούμε να ζήσουμε όλοι μαζί, ζητώντας επίσης να τους επιστραφεί η πόλη. Πολύ ενδιαφέρουσα πρωτοβουλία, δεν λέω, αλλά θα πρέπει να μεγαλώσει κατά τρόπο τέτοιον που να μην είναι περισσότεροι οι αστυνομικοί από τους διαδηλωτές. Προς Θεού όμως, μη γίνουν κόμμα, γιατί μετά θα αρχίσουν τα έτσι και τα αλλιώς και απλώς θα καταδικάζουν τις έκνομες και προκλητικές ενέργειες της Τουρκίας. Από γνωστά ονόματα, σημειώνω την κα Σκεύη Κουκουμά, η οποία βρέθηκε στην εκδήλωση, ως Αμμοχωστιανή φαντάζομαι, έκανε και κάποια παραπονάκια, θέλοντας να ενισχύσει τις συμμετοχές και στις ακελικές συγκεντρώσεις.

«Δεν έχει ασφοδίλια, μενεξέδες, μήτε υάκινθους / πώς να μιλήσεις με τους πεθαμένους. / Οι πεθαμένοι ξέρουν μονάχα τη γλώσσα των λουλουδιών / γι' αυτό σωπαίνουν ταξιδεύουν και σωπαίνουν, υπομένουν και σωπαίνουν παρά δήμων ονείρων, παρά δήμων ονείρων», Γ. Σεφέρης, «Ο Στρατής Θαλασσινός ανάμεσα στους αγάπανθους».

Γιάλι-άλι και όλα θα γίνουν

Πάντως, δεν μπορώ να πω, οι τ/κ αρχές στα Κατεχόμενα έφτιαξαν την κλειστή πόλη των Βαρωσίων σε χρόνο μηδέν. Ασφαλτοστρώσεις, εξωραϊσμός του Δημοτικού Κήπου, παγκάκια. Ομολογώ πως έκαναν δουλειά. Επίσης, έβαλαν κάμερες παντού. Σιγά-σιγά και όλα θα γίνουν... γιάλι-άλι κι εμείς θα τραγουδάμε με επαναστατικό τρόπο το: Μπήκαν στην πόλη οι οχτροί. Καλά μπορεί να μην είναι και επαναστατικός ακριβώς, αλλά να το κάνουμε ένα μπαλέτο, ένα event άλλου τύπου! Όπως και να έχει ένας Αμμοχωστιανός συνεχώς επαναλάμβανε ότι η πόλη του κατάντησε λούνα παρκ και αξιοθέατο... Πραγματικά, είναι λυπηρό ότι μέσα σε αυτά τα τετραγωνικά χιλιόμετρα και κάτω από τη σκόνη έχουν εγκλωβιστεί όνειρα, ελπίδες και μνήμες. Μένει η πίστη, σε ορισμένους και το πείσμα σε άλλους.

Οικολόγοι ανά περιόδους

Πολύ σωστή η παρατήρηση της αρθρογράφου μας Ελένης Ξένου στο άρθρο της στη σελίδα 12. Κάηκε η Ελλάδα, καίγεται η Κάτω Ιταλία, η Αλγερία, η Αλβανία, η Τουρκία, με λίγα λόγια πήρε φωτιά ο κόσμος μας και οι Οικολόγοι πετάνε χαρταετό... κατά το κοινώς λεγόμενο. Θα μου πείτε τι να κάνουν; Σαφώς και δεν απαιτώ να πιάσουν μάνικα και να πάνε να σβήσουν τις φωτιές, αλλά θα μπορούσαν να οργανώσουν εκστρατείες ενημέρωσης για την περιβαλλοντική καταστροφή, τα στελέχη τους να αρθρογραφήσουν, να επικεντρωθούν στο περιβάλλον με λίγα λόγια. Είναι και ευκαιρία τώρα που δεν υπάρχει συζήτηση για το Κυπριακό, γιατί να μη μιλήσουν και για το περιβάλλον;

Οργή στην κοινωνία

Η υπόθεση του Γερίου με τη δολοφονία ενός ανθρώπου και τον τραυματισμό ενός άλλου (πατέρας και γιος) είναι πάρα πολύ σοβαρή και θα πρέπει οι αρμόδιες αρχές να εγκύψουν στο ποιος και γιατί έχει όπλο στην κατοχή του. Είναι μείζον ζήτημα διατήρησης της κοινωνικής ασφάλειας. Θα πρέπει εν πρώτοις να δούμε αν υπάρχει μητρώο κατεχόντων πυροβόλο όπλο, να αναθεωρηθούν οι κατάλογοι, και φυσικά να αυστηροποιηθούν τα ψυχομετρικά τεστ, και να γίνονται σε τακτά χρονικά διαστήματα. Διά ασήμαντον αφορμή ένας θάνατος και πολλή θλίψη. Πάντως, στην κοινωνία μας υπάρχει πολλή οργή, και αυτό το δείχνει έκδηλα η υπόθεση στο Γέρι, αλλά και το χαστούκισμα μιας αεροσυνοδού, όταν έκανε παρατήρηση σε 47χρονο να σβήσει το τσιγάρο του κατά τη διάρκεια της αποβίβασης...

kouroupakisa@kathimerini.com.cy

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Ιδιοκτησία
«Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΕΚΔΟΣΗ ΚΥΠΡΟΥ ΛΤΔ»

Εκδίδεται σε συνεργασία και μετά από άδεια της εταιρείας ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ Α.Ε.

Διευθύνων Σύμβουλος: Δημητρης Λοττιδης • Διευθύντρια: Μαρινα Οικονομιδου • Σύμβουλος Εκδοσης: Αλκης Ανδρεου
Υπεύθυνος Υλης: Αποστολος Κουρουπακης • Υπεύθυνος Ατελιέ: Παντελης Δαμιανου

Νίκου Κρανιδιώτη 7Ε, 3ος όροφος, 2411 Έγκωμη, Λευκωσία, Κύπρος
e-mail: info@kathimerini.com.cy Τηλ.: 22472500 Fax: Σύνταξη +357 22472540
Fax: Διαφημιστικό Τμήμα - Μικρές Αγγελίες +357 22472550

ΑΠΑΓΟΡΕΥΕΤΑΙ η αναδημοσίευση, αναπαραγωγή, διασκευή ή απόδοση του περιεχομένου της εφημερίδας με οποιονδήποτε τρόπο, χωρίς προηγούμενη γραπτή άδεια του εκδότη.

Διευθυντής: Αλεξης Παπαχελας • Διεύθυνση συντάξεως: Κωστης Φαφουτης - Νοτης Παπαδοπουλος

Στο σταυροδρόμι της υστεροφημίας του

Ένας ωφέλιμος χρόνος απομένει στον πρόεδρο Αναστασιάδη για να αφήσει το θετικό αποτύπωμα της προεδρίας του

Της **ΜΑΡΙΝΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ**

Όταν το περασμένο Σάββατο ο Νίκος Αναστασιάδης παρουσιαζόταν στην εκδήλωση του Δήμου Αμμοχώστου, όχι μόνο δεν ανέμενε μία τόσο μικρή προσέλευση Βαρωσιωτών, αλλά σίγουρα δεν είχε προετοιμαστεί για το ότι θα προπηλακιζόταν από μερίδα εξ αυτών. Ένα τεράστιο πανό τον περίμενε στην είσοδο της εκδήλωσης και προετοίμαζε για το τι θα ακολουθούσε. Ήταν η περιβόητη φωτογραφία στο θέατρο Άλσος με τον Τάκη Ζαχαράτο που έγινε viral και έγραφε πως ενόσω χανόταν το Βαρώσι ο ίδιος διασκέδαζε στην Αθήνα. «Συνεργοί εμείς;» έγραφαν κάποια άλλα πλακάτ, ενώ άλλοι τον διέκοπταν κατά τη διάρκεια της ομιλίας του, που μάταια προσπαθούσε να τους θυμίσει τον Αναστασιάδη του 2004, χαρακτηρίζοντάς τον συνένοχο. Σε όλο αυτό το σκηνικό όπου διαφθορά, κακή εικόνα και ενταφιασμός του Κυπριακού έδιναν και έπαιρναν, μέρος του Υπουργικού αλλά και η πρόεδρος της Βουλής παρακολουθούσαν αμήχανα, αντιλαμβανόμενοι τα όσα δύσκολα θα ακολουθήσουν μέχρι και την ολοκλήρωσή της τρέχουσας θητείας. Ο ωφέλιμος χρόνος που απομένει στον πρόεδρο της Δημοκρατίας είναι μόλις ένα έτος, καθώς σε έναν χρόνο από σήμερα θα ξεκαθαρίσουν και οι υποψήφιοι για την προεδρία και οι όποιες κινήσεις Αναστασιάδη θα θεωρούνται μια απλή υποσημείωση για τους πολίτες. Αυτός ο χρόνος θα κρίνει πώς θα κινηθεί το Κυπριακό, ποια θα είναι η εικόνα της Κύπρου διεθνώς. Πιο κατατοπιστικά, ο χρόνος αυτός θα κρίνει τι Κύπρο θα αφήσει ως παρακαταθήκη, αλλά και την πορεία που θα λάβει το κόμμα του την επόμενη μέρα που θα παραδώσει τη σκυτάλη.

Στον ΔΗΣΥ κατήγγειλαν άλλοτε τον Τάσσο, άλλοτε τον Δημήτρη Χριστόφια πως πλήττουν την εικόνα του κόμματος με τους χειρισμούς τους. Σήμερα έχουν να απαντήσουν στις ίδιες επικρίσεις.

Ο Νίκος Αναστασιάδης προσπαθούσε να θυμίσει το περασμένο Σάββατο τους Βαρωσιώτες για τη στάση του στο Σχέδιο Ανάν, ωστόσο, εκείνο θεωρείται για τους ίδιους και τους οπαδούς της λύσης, μία μακρά ανάμνηση μετά τα τελευταία δεδομένα.

Η κακή εικόνα

Το μεγάλο ερώτημα βεβαίως είναι πώς διορθώνεται η κακή εικόνα που βγάζει προς τα έξω και ο τόπος και ο ίδιος ο πρόεδρος. Και στον ΔΗΣΥ αλλά και στο Προεδρικό, θεώρησαν λήξασα την υπόθεση χρυσά διαβατήρια μετά και το εκλογικό αποτέλεσμα. Το πρόσφατο βίντεο του Al Jazeera, αλλά κυρίως το δημοσίευμα του OCCRP που ανοίγει το κεφάλαιο της σχέσης Αναστασιάδη με τον Σαουδάραβα σείχη, καταδεικνύει πως οι αμαρτίες του παρελθόντος θα επανέρχονται. Το θέμα πρόεδρου-Σαουδάραβα, με όσα παρουσιάζει το δημοσίευμα της εν λόγω πλατφόρμας, θα επανέλθει το πιθανότερο στη Βουλή. Εκεί μπορεί να εντοπιστούν ζητήματα που θα φέρουν εκ νέου σε δύσκολη θέση την κυβέρνηση και αυτό το αντιλαμβάνονται τουλάχιστον στον ΔΗΣΥ. Ήδη πάντως συναγερμικοί κύκλοι παραδέχονται πως παρά την πρωτιά των βουλευτικών εκλογών έχουν υποστεί ένα μεγάλο πλήγμα από την απομάκρυνση των αστικών κέντρων και κυρίως του φιλελεύθερου ακροατηρίου, που δυσφορεί με όσα καταγράφονται. Εκτιμούν, μάλιστα, πως μία κακή εικόνα της κυβέρνησης διευκολύνει ξένους παράγοντες και χώρες να πιέζουν την Κύπρο σε ζητήματα που έχουν να κάνουν με το Κυπριακό ή την οικονομία.

Αποφυγή των χειροτέρων

Το πρώτο κρίσιμο τεστ θα είναι ο Σεπτέμβριος, καθώς στη Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών στη Νέα Υόρκη θα διαφανεί πώς θα προχωρήσει το Κυπριακό, σε μία άτυπη συνάντηση που θα έχει ο γ.γ. των Ηνωμένων Εθνών με τους ηγέτες των δύο κοινοτήτων. Οι εξαγγελίες ανοίγματος μέρους της περίκλειστης πόλης της Αμμοχώστου από τον Τούρκο πρόεδρο, η επιμονή Άγκυρας-Τατάρ για λύση δύο κρατών και ο τετραγωνισμός του κύκλου που θέτει ο Αντόνιο Γκουτέρες καταδεικνύουν πως νέα τετελεσμένα έχουν δημιουργηθεί στο Κυπριακό, το ερώτημα είναι αν μπορούν πλέον να δρομολογηθούν εξελίξεις επίλυσής του ή αν το τρένο της λύσης έχει φύγει. Είναι γενικώς παραδεκτό ακόμα και από μέλη της κυβέρνησης ότι τη δεδομένη χρονική συγκυρία η διεθνής κοινότητα δεν πιστεύει πως είμαστε πρόθυμοι ή έτοιμοι για λύση του Κυπριακού. Το παραδέχτηκε ευσχήμως και ο Ε/κ διαπραγματευτής Ανδρέας Μαυρογιάννης σε συνέντευξή του. Σε αυτό συντέλεσαν, όπως αναφέρουν ξένοι αξιωματούχοι, και οι βολιδοσκοπήσεις του προέδρου της Δημοκρατίας για νέες ιδέες για την επίλυση του Κυπριακού. Ήδη η αντιπολίτευση εκτιμά πως το φρονιμότερο είναι να υπάρξει μια κάποια στασιμότητα μέχρι και τη λήξη της θητείας του Νίκου Αναστασιάδη, καθώς ο πρόεδρος δεν μπορεί να πείσει για τις καλές του προθέσεις. Δεν είναι καθόλου τυχαίος ο χαρακτηρισμός άλλωστε του ΑΚΕΛ ότι ο πρόεδρος θα μείνει στην ιστορία ως ο πρόεδρος της διχοτόμησης και αυτό φαίνεται να φοβούνται και στον Λόφο. Η στασιμότητα μέχρι και το 2023 είναι κάτι που επιδιώκουν και συναγερμικοί κύκλοι, καθώς εκτιμούν πως το στοίχημα πλέον είναι να αποφευχθούν τα χειρότερα που έρχονται, μετά και τις δεδηλωμένες προθέσεις της Άγκυρας. Το πόσο εύκολο είναι κάτι τέτοιο τυγχάνει διαφόρων ερμηνειών.

Η αλήθεια είναι πως ο Νίκος Αναστασιάδης θα πρέπει να κάνει ένα σοβαρό άλμα για να πείσει τη διεθνή γνώμη για την ετοιμότητά του. Προς το παρόν πάντως δεν φαίνεται να υπάρχει οποιαδήποτε στρατηγική κίνηση από πλευράς της κυβέρνησης πλην των αναφορών περί επαναφοράς του χαρτιού των κυρώσεων, αλλά και το ανοικτό θέμα ανάκλησης διαβατηρίων. Κινήσεις που για κάποιους θεωρούνται αναπόφευκτες μπροστά στην τουρκική αδιαλλαξία και για άλλους η υιοθέτηση της πολιτικής της πρόταξης του Σπύρου Κυπριανού. Το πόσο εύκολη είναι στην πράξη η στασιμότητα είναι βεβαίως αμφιλεγόμενο, καθώς το φθινόπωρο προβλέπεται δύσκολο, αν λάβει κανείς υπόψη τις επιδιώξεις της Τουρκίας για κινήσεις προς την κυπριακή ΑΟΖ, αλλά και τα τετελεσμένα που προκαλούνται στην περίκλειστη πόλη της Αμμοχώστου. Όμως δεν είναι μόνο αυτό. Το Βαρώσι αναμένεται να ακολουθεί τον πρόεδρο μέχρι τη λήξη της θητείας του. Ο Νίκος Αναστασιάδης θα κληθεί το πιθανότερο να διαχειριστεί, μεταξύ άλλων, το δίλημμα που έχει μπει στους Βαρωσιώτες για προσφυγή και θα πρέπει να τους δώσει μία εναλλακτική, πέραν του να τους αποτρέψει από το να γίνουν «συνεργοί της Τουρκίας». Όλη αυτή η συζήτηση δεν αποκλείεται να δημιουργήσει έναν νέο κοινωνικό διχασμό, μεταξύ Βαρωσιωτών και των υπόλοιπων προσφύγων.

Το κεφάλαιο των χρυσών διαβατηρίων δεν πρόκειται να λήξει αναίμακτα, αλλά θα απασχολήσει και τη νέα Βουλή.

Το αντιστάθμισμα

Αυτό λοιπόν που λένε κύκλοι που βρίσκονται κοντά στον πρόεδρο είναι πως ο Νίκος Αναστασιάδης έχει «συμφιλιωθεί» πλέον με την ιδέα ότι δεν πρόκειται να προχωρήσει μέχρι τη λήξη της θητείας του με κάποιον τρόπο στη διευθέτηση του Κυπριακού. Γι' αυτόν ακριβώς τον λόγο μετατόπισε τις όποιες επιδιώξεις του στον εκσυγχρονισμό του κράτους. Το είχε πει σε συνέντευξή του πως θέλει να παραδώσει «ένα κράτος πραγματικά σύγχρονο, ουσιαστικά κοινωνικό κράτος» και για τούτο, όπως έλεγε, «οι μεταρρυθμίσεις, για μένα, είναι η προτεραιότητα. Να αφήσω, αν θέλετε, μια σφραγίδα ότι επιτέλους, κατά τη διάρκεια της θητείας μου, αυτό το κράτος έχει κάνει βήματα μπροστά». Το πόσο εύκολο είναι κάτι τέτοιο βεβαίως είναι άλλο.

Στόχος, όπως λέγεται, είναι να υλοποιήσει δύο μεγάλες μεταρρυθμίσεις, αυτές της τοπικής αυτοδιοίκησης και του εκσυγχρονισμού της δικαιοσύνης. Το ΓεΣΥ αποτελεί τη μεγαλύτερη διεκδίκηση, ωστόσο μία μεγάλη μερίδα του κόσμου το αποδίδει στον Γιώργο Παμπορίδη και όχι στον πρόεδρο λόγω του παρασκηνίου που εκτυλίχθηκε. Δεν είναι καθόλου τυχαία η αναφορά του υπουργού Εσωτερικών Νίκου Νουρή περί κατάθεσης τον Σεπτέμβριο του νομοσχεδίου, ούτως ώστε να περάσει η μεταρρύθμιση της τοπικής αυτοδιοίκησης. Το κατά πόσο μπορεί να προχωρήσει και ο εκσυγχρονισμός της δικαιοσύνης, είναι ένα ζήτημα επί του παρόντος ανοικτό. Υπάρχουν πιέσεις από την Ε.Ε. προς αυτή την κατεύθυνση, ωστόσο είναι άγνωστο αν θα καταφέρουν να υλοποιηθεί μέχρι το τέλος της θητείας του. Ένα τέτοιο σενάριο πάντως θα αφήσει ένα θετικό αποτύπωμα στην προεδρία Αναστασιάδη, καθώς θα καταδείξει πως ήταν ο πρόεδρος που υλοποίησε μεταρρυθμίσεις. Αυτό θα βοηθήσει βεβαίως προεκλογικά και τον Δημοκρατικό Συναγερμό στο αφήγημά του, ότι μπορεί να μη λύθηκε το Κυπριακό, ωστόσο ο Νίκος Αναστασιάδης κατάφερε να εκσυγχρονίσει το κράτος. Σε αυτό το πλαίσιο άλλωστε κυβέρνηση και ΔΗΣΥ έχουν αναγάγει το ταμείο ανάκαμψης ως το μεγάλο στοίχημα και στην ουσία το κυβερνητικό διακύβευμα. Το αν θα καταφέρει όλο αυτό να αποτυπωθεί, να γίνει δηλαδή μία σωστή διαχείρισή του και να αγκαλιαστεί από τον κόσμο είναι ανοικτό και θα εξαρτηθεί κατά πολύ από το πώς θα τύχει διαχείρισης η πανδημία.

Οι αλλαγές, οι σκέψεις για τον ελεγκτή και η Νομική Υπηρεσία

Πάντως, ο Νίκος Αναστασιάδης φαίνεται έτοιμος για αλλαγές. Μεταξύ των μεταρρυθμίσεων, αναμένονται αλλαγές και στη Νομική Υπηρεσία αλλά και στο Τμήμα Φορολογίας. Το μεγάλο ερώτημα είναι τι πρόκειται να γίνει με τον γενικό ελεγκτή.

Ο πρόεδρος της Δημοκρατίας είχε έρθει σε ευθεία ρήξη με τον Οδυσσέα Μιχαηλίδη, όταν είχε ξεκινήσει η συζήτηση για τη σχέση που είχε με τον Σαουδάραβα. Αν και στο παρασκήνιο φημολογείτο το ενδεχόμενο παύσης του γενικού ελεγκτή, κάτι τέτοιο πήρε παράταση, καθώς πολλοί εντός του Λόφου και στην Πινδάρου έβλεπαν πως κάτι τέτοιο θα φέρει τα αντίθετα αποτελέσματα.

Στο παρασκήνιο, πάντως, ο περίγυρος Αναστασιάδη σημειώνει πως θέλει να προχωρήσει σε αλλαγή του ελεγκτή μέχρι το τέλος της θητείας του με το επιχείρημα πως έτσι θα διευκολυνθεί το έργο του διαδόχου του. Υπάρχουν βεβαίως και οι εκτιμήσεις από πλευράς της αντιπολίτευσης πως μία τέτοια εξέλιξη δεν έχει να κάνει με διευκόλυνση του επόμενου προέδρου, αλλά για να κλείσει μια και καλή ανοικτά ζητήματα που εμπλέκουν τον ίδιο.

Το πώς θα κινηθεί ο ΔΗΣΥ το 2023 θα εξαρτηθεί από το τι θα αφήσει ως παρακαταθήκη ο Νίκος Αναστασιάδης.

Πώς επηρεάζεται το 2023

Το σίγουρο είναι πάντως ότι ο τρόπος με τον οποίο θα κινηθεί ο Νίκος Αναστασιάδης τον επόμενο χρόνο, θα κρίνει και τους παίκτες που θα διαδραματίσουν ρόλο το 2023. Άσχημες εξελίξεις στο Κυπριακό θα εντείνουν τις επικριτικές φωνές της αντιπολίτευσης πως ο Νίκος Αναστασιάδης είναι ο πρόεδρος της διχοτόμησης και θα προκαλέσει δυσκολία στον επόμενο συναγερμικό υποψήφιο. Στον ΔΗΣΥ υπάρχει άλλωστε η ανησυχία να μη βρεθούν στη θέση του ΑΚΕΛ, μετά τη διακυβέρνηση Χριστόφια, καλούμενοι να δικαιολογήσουν χειρισμούς και καταστάσεις.

Ο ΥΠΕΞ Νίκος Χριστοδουλίδης διαχωρίζει τη θέση που από συγκεκριμένους κυβερνητικούς χειρισμούς, όπως για παράδειγμα στο θέμα των χρυσών διαβατηρίων.

Ήδη, ο πρόεδρος του ΔΗΣΥ Αβέρωφ Νεοφύτου διαχωρίζει ξεκάθαρα τη θέση του από αυτή της κυβέρνησης σε ό,τι αφορά τους χειρισμούς στο Κυπριακό. Έχει αφήσει αιχμές στο παρελθόν, όμως και η πρόσφατη ηχηρή απουσία του από τις εξαγγελίες Ερντογάν λέει πολλά. Και ο Νίκος Χριστοδουλίδης βεβαίως διαχωρίζει τη θέση που από συγκεκριμένους κυβερνητικούς χειρισμούς, όπως για παράδειγμα στο θέμα των χρυσών διαβατηρίων. Δεν πέρασε βεβαίως απαρατήρητο και το γεγονός ότι στην απαντητική δήλωση στα δημοσιεύματα OCCRP και στο βίντεοAl Jazeera, ο νέος κυβερνητικός εκπρόσωπος Μάριος Πελεκάνος επέλεξε να τηρήσει αποστάσεις, εκδίδοντας μία απρόσωπη ανακοίνωση της προεδρίας. Είναι συνεπώς ένα ζήτημα, το τι κράτος θα αφήσει τελικώς ο Νίκος Αναστασιάδης και πόσο αυτό θα απέχει ή όχι από τις προεκλογικές δεσμεύσεις που είχε καταθέσει τόσο το 2013 όσο και το 2018. Αυτό το κράτος θα κρίνει ποιος θα είναι τελικά υποψήφιος για το 2023, αλλά και κατά πόσο η επιλογή του Νίκου Αναστασιάδη για το πού θα δώσει το δακτυλίδι, θα παίζει βαρύνοντα ρόλο, δίδοντας πολιτικούς πόντους στον δελφίνο ή αν θα αποτελέσει το κύριο βαρίδι. Τόσο για τον υποψήφιο, όσο και για το ίδιο το κόμμα.

Κυπριακό με χαμηλές προσδοκίες

Για τις Βρυξέλλες, ο Σεπτέμβριος θα κρίνει πώς θα προχωρήσουν οι συνομιλίες

Του ανταποκριτή μας στις Βρυξέλλες
ΓΙΩΡΓΟΥ ΚΑΚΟΥΡΗ

Χαμηλά στην ατζέντα όλων παραμένει το Κυπριακό, με τις όποιες ελπίδες για κάποιου είδους διάλογο μετά τον Σεπτέμβριο να παραμένουν περιορισμένες, λόγω της δημόσιας επιμονής της Τουρκίας και του Τ/κ ηγέτη ΕρσίνΤατάρ στην πρόταξη των δύο κρατών, και την αδυναμία όλων μέχρι στιγμής να προκαλέσουν αλλαγή συμπεριφοράς.

Αυτή την περίοδο βρίσκεται σε εξέλιξη μια προσπάθεια για συνάντηση του προέδρου Αναστασιάδη και του κ. Τατάρ με τον γ.γ. του ΟΗΕ Αντόνιο Γκουτέρες, η οποία όπως συνηθίζεται στο Κυπριακό μπορεί να γίνει τις τελευταίες μέρες του Σεπτέμβρη στη Νέα Υόρκη, αμέσως μετά το τέλος της Γενικής Συνέλευσης. Μέρος αυτής της προσπάθειας είναι και η επίσκεψη της Τζέιν Χολ Λουτ στην Κύπρο που προγραμματίζεται για το τέλος Αυγούστου με αρχές Σεπτεμβρίου. Οι εγγυήτριες δυνάμεις εμφανίζονται πρόθυμες να δηλώσουν το «παρών» τους σε κάποιο επίπεδο στη συνάντηση των ηγετών με τον γ.γ. Σύμφωνα πάντα με τη Λευκωσία, όλοι αναγνωρίζουν πως η δυσκολία έγκειται στο να ξεκινήσουν συνομιλίες, όμως ο διεθνής παράγοντας φέρεται να θεωρεί πως εφόσον ξεκινήσει μια προσπάθεια είναι εφικτό να έχει και μια συγκεκριμένη κατάληξη.

Σε ποια βάση;

Το μήνυμα πως η ομοσπονδία παραμένει η προσέγγιση που προτιμά η διεθνής κοινότητα ήταν ξεκάθαρο κατά τους μήνες που μεσολάβησαν από την άτυπη πενταμερή της Γενεύης. Με αυτό το δεδομένο, διπλωματικές πηγές από τη Λευκωσία σημειώνουν πως η όποια νέα προσπάθεια είναι κοινά κατανοητό πως δεν μπορεί να ξεφύγει από τις αρχές της ΔΔΟ, παραδέχονται ωστόσο πως δύσκολα θα ήταν εφικτό αυτός ο στόχος να καταγραφεί προκαταβολικά πριν από την έναρξη της διαπραγμάτευσης. Εκ των πραγμάτων, και παρά τις διαρροές περί συνομοσπονδιακών ιδεών εκ μέρους βολικών εχθρών της Κυπριακής Δημοκρατίας, ο «τετραγωνισμός του κύκλου» στον οποίο αναφέρθηκε ο κ. Γκουτέρες στη Γενεύη περνά μέσα από το πάντρεμα μιας χαλαρότερης ομοσπονδίας με ιδέες με συνομοσπονδιακά χαρακτηριστικά, ώστε και οι δύο πλευρές να έχουν τη δυνατότητα να μετακινηθούν από τις σημερινές θέσεις τους και να μπορούν να «πουλήσουν» αυτή τη μετακίνηση στο εσωτερικό ως επιτυχία και όχι ως υποχώρηση. Σε αυτό βεβαίως το σχήμα η τουρκική πλευρά έχει μέχρι στιγμής ένα πλεονέκτημα το οποίο έχει κερδίσει - δικαίως ή αδίκως – στο Κραν Μοντάνα και δεν πρόκειται να αφήσει χωρίς ανταλλάγματα ή χωρίς να εξαναγκαστεί. Η ε/κ πλευρά συνεχίζει να υποφέρει από έλλειψη αξιοπιστίας, καθώς δεν έχει πείσει για τη δέσμευσή της στο Πλαίσιο Γκουτέρες. Εσχάτως, η ε/κ πλευρά αποκτά περισσότερα περιθώρια κινήσεων λόγω του ότι η Τουρκία παίζει πλέον με τα όρια του τι είναι αποδεκτό, όταν φλερτάρει με το μονομερές άνοιγμα των Βαρωσίων, αλλά και λόγω της «παλαιακής» επιμονής του κ. Τατάρ στη λύση δύο κρατών με συναισθηματικά αφηγήματα για εσωτερική κατανάλωση.

Ο «τετραγωνισμός του κύκλου» Γκουτέρες περνά μέσα από το πάντρεμα μιας χαλαρότερης ομοσπονδίας με ιδέες που έχουν συνομοσπονδιακά χαρακτηριστικά, ώστε οι δύο πλευρές να μπορούν να μετακινηθούν από τις σημερινές θέσεις τους.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση εν τω μεταξύ έχει υιοθετήσει μια διπλή προσέγγιση στα του Κυπριακού που διέπεται από τις αρχές πως προτεραιότητα είναι τα πράγματα να μην επιδεινωθούν και πως η πρωτοβουλία κινήσεων ανήκει στα Ηνωμένα Έθνη. Κι αυτό καθώς δεν υπάρχει διάθεση (από τις πρωτεύουσες) ή δυνατότητα (από την Κομισιόν) να πιεστεί αποτελεσματικά η Τουρκία. Όσον αφορά την ουσία της βάσης λύσης, οι Βρυξέλλες υπογραμμίζουν μέσω δηλώσεων μεταξύ άλλων της προέδρου της Κομισιόν Ούρσουλα φον ντερ Λάιεν, σε όλους τους τόνους και προς κάθε αποδέκτη, βορείως και νοτίως της γραμμής αντιπαράταξης, πως δεν θα δεχτούν την ύπαρξη δύο κρατών στην Κύπρο. Όσον αφορά το Βαρώσι, οι 27 ΥΠΕΞ, μέσω του Ύπατου Εκπρόσωπου Ζοζέπ Μπορέλ, καταδίκασαν μεν τις ενέργειες της Τουρκίας, όμως συνέδεσαν τη στάση του Συμβουλίου της Ε.Ε. με αυτήν του Συμβουλίου Ασφαλείας, το οποίο φρόντισαν να μην προκαταλάβουν. Το ενδεχόμενο κυρώσεων για τα Βαρώσια δεν πρέπει να αποκλείεται, όμως οι αντιστάσεις στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στο ενδεχόμενο ακύρωσης της θετικής ατζέντας παραμένουν ισχυρές. Για αυτό άλλωστε, και παρά τα όσα έγιναν, οι μεγάλες χώρες δεν συναίνεσαν σε μια έκτακτη συνάντηση των ΥΠΕΞ για το Βαρώσι αλλά σε μια καταδικαστική δήλωση. Πρακτικά, οι προθέσεις θα διαφανούν στην άτυπη συνάντηση των 27 ΥΠΕΞ στη Σλοβενία στις αρχές Σεπτεμβρίου, ενώ το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο σε επίπεδο αρχηγών έχει δεσμευτεί πως θα παρακολουθεί τις ενέργειες της Τουρκίας σε Βαρώσι και ΑΟΖ και θα προσαρμόζει την προσέγγισή του ανάλογα. Η προοπτική όμως μιας τριμερούς συνάντησης στα τέλη Σεπτεμβρίου ενδέχεται να αναβάλει πιο συγκεκριμένες συζητήσεις για το προγραμματισμένο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Οκτώβρη.

Το μεταναστευτικό δεν είναι καθόλου άσχετο με το Κυπριακό, τα ευρωτουρκικά και τη συζήτηση για μια «θετική ατζέντα» μεταξύ Ε.Ε. και Τουρκίας.

Το προσφυγικό πάντα στο κάδρο

Ακόμα ένας λόγος που οι Βρυξέλλες κρατούν το Κυπριακό στα χαμηλά είναι και το ότι σε αυτό το στάδιο η εξωτερική πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης επικεντρώνεται στις αυξημένες ροές προσφύγων στα σύνορα Λευκορωσίας - Λιθουανίας και το ενδεχόμενο κατάρρευσης της κυβέρνησης του Αφγανιστάν που μπορεί να έχει ως αποτέλεσμα την αύξηση των αιτητών ασύλου από τη χώρα. Και το 2020 το Αφγανιστάν ήταν η δεύτερη χώρα προέλευσης αιτητών ασύλου (περίπου 50.000 σύμφωνα με τα στοιχεία της Ευρωπαϊκής Υπηρεσίας Υποστήριξης για το Άσυλο) που καταφεύγουν στην Ευρώπη, μετά τη Συρία (70.000 κατά την ίδια περίοδο).

Το μεταναστευτικό δεν είναι καθόλου άσχετο με το Κυπριακό, τα ευρωτουρκικά και την συζήτηση για μια «θετική ατζέντα» μεταξύ Ε.Ε. και Τουρκίας. Η επαναφορά της συνεργασίας μεταξύ Τουρκίας και Ε.Ε. σε σχέση με το μεταναστευτικό στις βάσεις της συμφωνίας του 2016, που αποτελεί προϋπόθεση πριν την συζήτηση μιας νέας συμφωνίας, είναι ένα κεντρικό στοιχείο της θετικής ατζέντας. Και η προοπτική της αύξησης της ροής μεταναστών στην Τουρκία προμηνύει ακόμα ένα γύρο κυνικής διαπραγμάτευσης για το πόσα κονδύλια θα χρειαστούν για να μετατεθούν οι ανθρωπιστικές ευθύνες των ευρωπαϊκών κρατών στην Τουρκία.

Ήδη ορισμένες χώρες της Ε.Ε. (μεταξύ τους και η Ελλάδα) έχουν ζητήσει να μην ανασταλούν οι απελάσεις Αφγανών πίσω στη χώρα τους παρά την επιδείνωση της κατάστασης, με κάποιες (όπως η Ολλανδία και η Γερμανία) να αλλάζουν άποψη μετά τη διεθνή κατακραυγή. Ταυτόχρονα, οι γείτονες της Λευκορωσίας, μαζί με την Ελλάδα και την Κύπρο, εφιστούν την προσοχή στις ομοιότητες της τακτικής Λουκασένκο για «εισαγωγή» αιτητών ασύλου από το Ιράκ με την προσπάθεια Ερντογάν στις αρχές του 2020 να δημιουργήσει μεταναστευτική κρίση στον Έβρο.

Αυτόνομη παραγωγή drones από την οικογένεια Ερντογάν

Με σύμπραξη και της Ουκρανίας... που δεν ευθυγραμμίστηκε με την Ευρωπαϊκή Ενωση για το ζήτημα των Βαρωσίων

Του **ΠΑΥΛΟΥ Κ. ΞΑΝΘΟΥΛΗ**

Αυτόνομη παραγωγή drones, νέας γενιάς μέχρι το 2023 δρομολογεί η Τουρκία με τη στήριξη της Ουκρανίας, κάτι που όπως πληροφορείται η «Κ» ενισχύει εκ των πραγμάτων τις ιδέες της Άγκυρας για δημιουργία βάσης στο κατεχόμενο Λευκόνοικο. Η Άγκυρα και το Κιέβο εκτιμούν ότι θα έχουν πλήρη αυτονομία σε δύο χρόνια για την παραγωγή του τηλεχειριζόμενου αεροσκάφους Bayraktar TB3, το οποίο αναμένεται να αντικαταστήσει το υφιστάμενο, Bayraktar TB2, που βρίσκεται και στο κατεχόμενο τμήμα της Κύπρου, από τις 16 Δεκεμβρίου 2019 (επί Μουσταφά Ακιντζί) και έχει λειτουργήσει «υποστηρικτικά» στις έκνομες ενέργειες της Τουρκίας στην κυπριακή ΑΟΖ, χρησιμοποιώντας το παράνομο αεροδρόμιο Λευκονοίκου. Το Bayraktar TB3, όπως και το TB2, κατασκευάζονται από τη Baykar Makina, εταιρεία που ανήκει στον Σελτσούκ Μπαϊρακτάρ, γαμπρό του Ταγίπ Ερντογάν.

Το 2023 θα κάνει την πρώτη του πτήση και το νέο μαχητικό ελικόπτερο που παράγεται στην Τουρκία από την Turkish Aerospace Industries (TAI). Πρόκειται για το T929, το οποίο θα «φοράει» ουκρανική μηχανή 2500 ίππων, θα είναι «μάχιμο», θα μεταφέρει ωφέλιμο φορτίο 1500 κιλών και θα είναι εξοπλισμένο με οπλικά συστήματα, ως επίσης και συστήματα παρακολούθησης και απεικόνισης στόχων.

Όπως είναι σε θέση να γνωρίζει η «Κ», η Ουκρανία, η οποία προσβλέπει στη συμμετοχή της και στην παραγωγή επανδρωμένων μαχητικών αεροσκαφών από την Τουρκία, απέφυγε να ευθυγραμμιστεί με τη θέση της Ε.Ε. στο ζήτημα της περίκλειστης Αμμοχώστου, που ως γνωστόν ζητάει την αναστροφή των τουρκικών εξαγγελιών για πιλοτικό άνοιγμα του 3,5% του Βαρωσίου και μέρους της παραλιακής ζώνης. Οι ίδιες πληροφορίες της «Κ» αναφέρουν ότι οι Βρυξέλλες ζήτησαν και από την Ουκρανία να ευθυγραμμιστεί με την κοινή θέση της Ε.Ε., μέχρι τις 3 Αυγούστου, αλλά το Κιέβο δεν μπήκε καν στον κόπο να απαντήσει, κάτι που εκλήφθηκε ως άρνησή του να υιοθετήσει την ευρωπαϊκή θέση. Αντίθετα, με τη θέση της Ε.Ε. ευθυγραμμίστηκαν, μέχρι τις 3 Αυγούστου που εξέπνευσε η προθεσμία που έθεσαν οι Βρυξέλλες, οι εξής τρίτες χώρες: Νορβηγία, Μαυροβούνιο, Σερβία, Βόρεια Μακεδονία, Αλβανία, Λιχτενσταϊν και Αρμενία.

Η άρνηση της Ουκρανίας να ευθυγραμμιστεί με την ευρωπαϊκή θέση για το Βαρώσι, δεν είναι προφανώς άσχετη με την ισχυροποίηση των δεσμών του Κιέβου με την Άγκυρα. Στην οποία ενίσχυση των σχέσεων, εντάσσεται και η συμμετοχή της Ουκρανίας στην παραγωγή τουρκικών drones και μαχητικών ελικοπτέρων, ως επίσης και στην προοπτική να συμμετάσχει στην παραγωγή επανδρωμένων μαχητικών αεροσκαφών που εκτιμάται ότι θα μπορούσαν να υποκαταστήσουν τον προβληματικό τουρκικό στόλο των F16. Κάτι που ο Ερντογάν οραματίζεται να υλοποιήσει το 2029, αλλά ένα πιο «ρεαλιστικό σενάριο» παραπέμπει στο 2035... Το επανδρωμένο μαχητικό αεροσκάφος, στο οποίο επενδύει η Άγκυρα, θα παράγεται από την Turkish Aerospace Industries, ονομάστηκε TF-X και σύμφωνα με τον διευθύνοντα σύμβουλο της TAI, Temel Kotil, αναμένεται να πραγματοποιήσει την πρώτη του πτήση το 2025 και να ενταχθεί στον τουρκικό στόλο το 2029. Το κόστος πώλησης του αεροσκάφους υπολογίζεται στα 100 εκατομμύρια δολάρια και ήδη απασχολούνται για την παραγωγή του 1000 πρόσωπα (από τους 4000 εργαζομένους στην TAI).

Η Αγκυρα, όπως διεμήνυσε ο Μεβλούτ Τσαβούσογλου, είναι έτοιμη να φιλοξενήσει μια διάσκεψη για να στηρίξει τις «μεταρρυθμίσεις» στην Ουκρανία.

Οι Βρυξέλλες ζήτησαν και από την Ουκρανία να ευθυγραμμιστεί με την κοινή θέση της Ε.Ε., μέχρι τις 3 Αυγούστου, αλλά το Κιέβο δεν μπήκε καν στον κόπο να απαντήσει.

Η ενίσχυση των σχέσεων Άγκυρας-Κιέβου, με τις προαναφερθείσες συνέπειες, έχει άλλη μια παράμετρο, η οποία απορρέει μέσα από εξαγγελία που έκανε ο ΥΠΕΞ της Τουρκίας Μεβλούτ Τσαβούσογλου πριν από λίγες βδομάδες, στις 7 Ιουλίου. Διεμήνυσε ότι η Άγκυρα είναι έτοιμη να φιλοξενήσει μια διάσκεψη για να στηρίξει τις «μεταρρυθμίσεις» στην Ουκρανία, κάνοντας μάλιστα ιδιαίτερη μνεία στη «προστασία της κυριαρχίας και της εδαφικής ακεραιότητας» της χώρας. Σημείωσε δε και χαιρέτισε την απόφαση του κοινοβουλίου της Ουκρανίας, να αναγνωρίσει τους Τατάρους της Κριμαίας ως αυτόχθονα λαό...

Το παζλ της ισχυροποίησης των δεσμών Τουρκίας-Ουκρανίας συμπληρώνει η απόφαση του Κιέβου να αγοράσει drones από την υφιστάμενη παραγωγή της Άγκυρας. Πρόκειται για έξι Bayraktar TB2. Όπως μάλιστα μετέδωσε το ουκρανικό πρακτορείο Suspilne, το Bayraktar TB2 θα παρουσιασθεί στην παρέλαση της 24ης Αυγούστου, επέτειο της ανεξαρτησίας της Ουκρανίας. Η Τουρκία έχει επίσης πωλήσει drones στην Πολωνία, ενώ την ίδια οδό ακολουθεί και η Αλβανία, η οποία αναμένεται να δαπανήσει 8,2 εκατομμύρια δολάρια. Στην αγορά τουρκικών drones προσανατολίζεται και η Λετονία.

Επιστολή στον Μπλίνκεν

Επιστολή προς τον ΥΠΕΞ των ΗΠΑ Άντονι Μπλίνκεν φέρονται να απέστειλαν 27 Αμερικανοί γερουσιαστές, εκφράζοντας ανησυχία και κτυπώντας καμπανάκι για την τουρκική βιομηχανία drones και τους στόχους που εξυπηρετεί. Σύμφωνα με πληροφορίες, στην επιστολή αναφέρεται, μεταξύ άλλων, ότι η Τουρκία έχει συνομολογήσει συμφωνίες, για την πώληση drones, με την Πολωνία και το Πακιστάν, ενώ σημειώνεται η πρόθεση της Άγκυρας για συμπαραγωγή αμυντικών συστημάτων, anti-drones, με τη Ρωσία. Επισημαίνεται ότι τα τουρκικά drones έχουν αναπτυχθεί στην Τουρκία, το Κατάρ, τη Λιβύη, την Ουκρανία και το Αζερμπαϊτζάν και ότι η τουρκική βιομηχανία παραγωγής τους, είναι ήδη η τέταρτη μεγαλύτερη ανά το παγκόσμιο.

Ανησυχία για τους δικούς της λόγους διατύπωσε τον περασμένο Μάιο και η Μόσχα, αφήνοντας να διαρρεύσει δυσφορία για την ενίσχυση των σχέσεων και δη των αμυντικών, μεταξύ Άγκυρας-Κιέβου. Ο ΥΠΕΞ Σεργκέι Λαβρόφ είχε δηλώσει ότι «συμβουλέψαμε έντονα τους Τούρκους εταίρους μας να αξιολογήσουν προσεκτικά την κατάσταση και να αποφύγουν να τροφοδοτήσουν το μιλιταριστικό συναίσθημα του Κιέβου».

Ο πρόεδρος της Τουρκίας Ταγίπ Ερντογάν προσπάθησε να καθησυχάσει «τρίτες χώρες» που εμφανίζονται ανήσυχες ή/και δυσαρεστημένες από την τουρκική παραγωγή drones καθώς και τα κοινά εξοπλιστικά προγράμματα και τη γενικότερη συνεργασία Τουρκίας-Ουκρανίας σε ζητήματα που άπτονται της αμυντικής βιομηχανίας. Ο Τούρκος πρόεδρος είχε προϊδεάσει για τις εξελίξεις από τον περασμένο Απρίλιο, λέγοντας ότι η Τουρκία και η Ουκρανία εγκαινίασαν μια πλατφόρμα με τα υπουργεία Εξωτερικών και Άμυνας, προκειμένου να συζητήσουν τη συνεργασία της αμυντικής βιομηχανίας, αλλά πρόσθεσε πως αυτό «δεν είναι με κανένα τρόπο μια κίνηση εναντίον τρίτων χωρών»....

Αφγανοί αναζητούν καταφύγιο στην Τουρκία

Το προσφυγικό επηρεάζει τις σχέσεις της Αγκυρας με την Ε.Ε., καθώς και τις εύθραυστες ισορροπίες στο εσωτερικό της χώρας

Του **ΝΙΚΟΥ ΣΤΕΛΓΙΑ**

Τουρκία και Ανατολική Μεσόγειος βρίσκονται τις τελευταίες εβδομάδες αντιμέτωπες με μια νέα ανθρωπιστική κρίση. Η επέλαση των δυνάμεων των Ταλιμπάν στο Αφγανιστάν λίγο μετά την απόσυρση των αμερικανικών και συμμαχικών δυνάμεων «ξεριζώνει» χιλιάδες πολίτες από τις εστίες τους. Μεγάλος αριθμός πολιτών του Αφγανιστάν αναζητεί διά μέσου του Ιράν και της Τουρκίας ένα καλύτερο μέλλον στη Δύση.

Στα μέσα του 2021 το Αφγανιστάν προστίθεται για μια ακόμη φορά στη λίστα των κρατών που εξαιτίας της διάλυσης των κεντρικών κρατικών μηχανισμών τους και λόγω των μεγάλων κρίσεων που βιώνουν τα τελευταία χρόνια οι πολίτες τους, οδηγούνται στην αναζήτηση καταφυγίου στη Δύση. Τις δεκαετίες του 2000 και του 2010, κυρίως πολίτες διάφορων υπό κατάρρευση αραβικών και αφρικανικών κρατών εγκατέλειψαν τις εστίες τους για να αναζητήσουν ένα καλύτερο αύριο στη Δύση. Η μετακίνηση εκατομμυρίων ανθρώπων προς την Ευρώπη έφερε αντιμέτωπη την Ευρωπαϊκή Ένωση με μια μεγάλη ανθρωπιστική κρίση και κοινωνικοπολιτικό αναβρασμό στο εσωτερικό της Ένωσης.

Οι Αφγανοί πολίτες καταβάλλουν στα άτομα του δικτύου ποσά που κυμαίνονται από 600 έως και 4.000 δολάρια ΗΠΑ, με το ποσό να εξαρτάται από τον τελικό προορισμό των υποψήφιων προσφύγων.

Την αποχώρηση των αμερικανικών και συμμαχικών δυνάμεων από το Αφγανιστάν ακολουθούν η επέλαση των Ταλιμπάν και ένα νέο προσφυγικό κύμα από το Αφγανιστάν προς την Τουρκία, εξελίξεις που δοκιμάζουν τις ήδη εύθραυστες ισορροπίες στο εσωτερικό της Τουρκίας, αλλά και τον άξονα Άγκυρας-Βρυξελλών.

Τα χρόνια που Σύριοι, Ιρακινοί, αλλά και πολίτες άλλων «άτυχων» εθνών επιχειρούσαν με κάθε διαθέσιμο μέσο να προσεγγίσουν τα παράλια της Ε.Ε., η ανθρωπιστική κρίση στο Αφγανιστάν παρουσίαζε σημάδια ύφεσης. Αυτή την περίοδο η Ουάσιγκτον υποσχόταν την οικοδόμηση ενός αποτελεσματικού κρατικού μηχανισμού στο Αφγανιστάν, το οποίο δοκιμάζεται εδώ και δεκαετίες από τους συνεχείς αιματηρούς εμφύλιους πολέμους και την κατοχή ξένων δυνάμεων. Η συγκεκριμένη κατάσταση άλλαξε πρόσφατα, όταν οι ΗΠΑ προστέθηκαν στη λίστα των ξένων δυνάμεων που προχώρησαν σε αποχώρηση από τα εδάφη του Αφγανιστάν. Την αποχώρηση των αμερικανικών και συμμαχικών δυνάμεων από το Αφγανιστάν ακολουθούν η επέλαση των Ταλιμπάν και ένα νέο προσφυγικό κύμα από το προς την Τουρκία. Πρόκειται για εξελίξεις που σήμερα δοκιμάζουν εκ νέου τις ήδη εύθραυστες κοινωνικοοικονομικές και πολιτικές αντοχές και ισορροπίες στο εσωτερικό της Τουρκίας και στον άξονα Άγκυρας-Βρυξελλών.

Στα τέλη της προηγούμενης εβδομάδας, ο μέσος ημερήσιος αριθμός Αφγανών προσφύγων που εισέρχονταν στην Τουρκία από τα ανατολικά σύνορά της κυμαινόταν από τα 500 έως και τα 2.000 άτομα. Παρά το γεγονός ότι σε σχέση με τα μεγέθη των προσφυγικών εισροών που αντιμετώπισε η Άγκυρα την προηγούμενη δεκαετία και τα προβλήματα που δημιουργήθηκαν στο προσφυγικό ζήτημα, ο συγκεκριμένος αριθμός Αφγανών προσφύγων παραμένει για την ώρα χαμηλός, η τουρκική κυβέρνηση εκφράζει απαισιοδοξία για τις εξελίξεις που ακολουθούν και αυτό διότι, όπως είναι σε θέση να γνωρίζει η «Κ», οι τουρκικές αρχές αναμένουν ότι ο αριθμός των Αφγανών προσφύγων που κατευθύνονται προς την Τουρκία θα αυξηθεί σταδιακά κατά την επόμενη περίοδο.

«Η ενδεχόμενη κατάρρευση της κεντρικής αφγανικής κυβέρνησης θα σπρώξει μέσω της χώρας μας προς τη Δύση χιλιάδες, ενδεχομένως εκατομμύρια νέων προσφύγων», σημειώνει στην «Κ» πηγή που ειδικεύεται στα θέματα εθνικής άμυνας και ασφάλειας. Η πηγή υπενθυμίζει ότι την παρούσα στιγμή η Τουρκία φιλοξενεί πάνω από 3,5 εκατ. πρόσφυγες. «Αυτός είναι ο επίσημος αριθμός. Ανεπίσημα ο συνολικός αριθμός των προσφύγων στην Τουρκία ενδέχεται να είναι πολύ μεγαλύτερος», προσθέτει η πηγή μας, η οποία στέλνει το μήνυμα ότι η Τουρκία διαθέτει λιγοστά μέσα αλλά και περιορισμένες αντοχές ως προς την αντιμετώπιση ενός νέου προσφυγικού κύματος.

Την παραπάνω άποψη συμμερίζονται επίσης κύκλοι της τουρκικής κυβέρνησης και έμπειροι αναλυτές στην Άγκυρα, οι οποίοι προβάλλουν την άποψη ότι η Τουρκία θα πρέπει μια ώρα αρχύτερα να αναλύσει την κατάσταση και τα προβλήματα στο Αφγανιστάν και να αναζητήσει κοινές λύσεις σε συνεργασία με τις συμμαχικές και γειτονικές χώρες. Όσον αφορά δε το ζήτημα των Αφγανών προσφύγων, οι Τούρκοι αναλυτές θεωρούν ότι η ανάγκη εξεύρεσης μιας άμεσης λύσης από την Τουρκία είναι ακόμη πιο επιτακτική. Σε περίπτωση που η κατάσταση στο εσωτερικό του Αφγανιστάν χειροτερεύσει ακόμη περισσότερο, τότε τα περιθώρια ελιγμών για την Άγκυρα θα στενέψουν ιδιαίτερα.

Στα τέλη της προηγούμενης εβδομάδας, ο μέσος ημερήσιος αριθμός Αφγανών προσφύγων που εισέρχονταν στην Τουρκία από τα ανατολικά σύνορά της κυμαινόταν από τα 500 έως και τα 2.000 άτομα.

Νέα πρόκληση για Τουρκία και Ευρωπαϊκή Ενωση

Οι εικόνες που μετέδιδαν τα τουρκικά μέσα ενημέρωσης, Αφγανών προσφύγων οι οποίοι διένυαν οδικώς τα σύνορα Τουρκίας-Ιράν και έπειτα διασκορπίζονταν στο εσωτερικό της γειτονικής χώρας, βάζουν σε ιδιαίτερα δύσκολη θέση την κυβέρνηση του Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν, η οποία τα προηγούμενα χρόνια επέλεξε για τους δικούς της λόγους να επιτρέψει την είσοδο σε εκατομμύρια πρόσφυγες στα τουρκικά εδάφη. Τις τελευταίες ημέρες, οι εκπρόσωποι της τουρκικής αντιπολίτευσης εξαπολύουν τη μία επίθεση μετά την άλλη κατά της κυβέρνησης για την προσφυγική κρίση. Ορισμένοι αντιπολιτευόμενοι αναλυτές προχωρούν ένα βήμα πιο πέρα και προειδοποιούν ότι σε βάθος χρόνου θα απειληθεί και ο τουρκικός χαρακτήρας του τουρκικού κράτους και έθνους. Τέτοιου είδους τοποθετήσεις πυροδοτούν επιθέσεις στους δρόμους των τουρκικών πόλεων κατά των προσφύγων και συνεπώς τη δημιουργία νέου κύματος ξενοφοβίας.

Οι νέοι Αφγανοί πρόσφυγες δεν προκαλούν μονάχα αναβρασμό στο εσωτερικό της Τουρκίας. Η νέα ανθρωπιστική κρίση έρχεται να περιπλέξει τις ήδη εύθραυστες ισορροπίες στον άξονα Τουρκίας - Ε.Ε. Γι' αυτό το ζήτημα όσα επισημαίνουν οι κουρδικές πηγές μιλούν από μόνα τους. «Όσοι από τους Αφγανούς πρόσφυγες διαθέτουν χρήματα ή διασυνδέσεις με ισχυρούς διακινητές ή ξένες κυβερνήσεις, λ.χ. πολίτες του Αφγανιστάν που τα προηγούμενα χρόνια με τον έναν ή τον άλλο τρόπο είτε εργάστηκαν για λογαριασμό δυτικών κυβερνήσεων είτε κατάφεραν να αποταμιεύσουν χρήματα για δύσκολους καιρούς, το επόμενο διάστημα θα αναζητήσουν πρόσβαση σε Ε.Ε. και ΗΠΑ. Μικρή μερίδα αυτών των ανθρώπων θα εγκαταλείψουν την Τουρκία νόμιμα. Όμως, η πλειοψηφία αυτών των απεγνωσμένων ατόμων θα επιχειρήσουν να μεταβούν στην Ε.Ε. διά μέσου της Κύπρου, της Ελλάδας, ή της Βουλγαρίας, χρησιμοποιώντας κάθε διαθέσιμο μέσο και οδό», προσθέτουν οι κουρδικές πηγές της εφημερίδας μας.

Η εν λόγω εκτίμηση πλαισιώνεται και από την πληροφορία, η οποία κυκλοφορεί στην Άγκυρα που θέλει να έχει αρχίσει η συζήτηση στον άξονα Βρυξελλών-Άγκυρας για τη δρομολόγηση νέων πρωτοβουλιών για την αντιμετώπιση της αφγανικής κρίσης. Οι συγκεκριμένες πρωτοβουλίες περιλαμβάνουν νέα έκτακτη χρηματική βοήθεια στην Τουρκία ύψους πολλών εκατομμυρίων ευρώ και πρωτοβουλίες για την αποτελεσματικότερη φρούρηση των ανατολικών συνόρων της Τουρκίας.

Η διαχείριση του νέου αφγανικού ζητήματος από την Τουρκία και την Ε.Ε. θα εξαρτηθεί σε μεγάλο βαθμό από την ενεργό στρατιωτική και διπλωματική εμπλοκή της Άγκυρας στην κρίση του Αφγανιστάν. Η Τουρκία έχει εκφράσει πρόσφατα το ενδιαφέρον της για να εμπλακεί στην ασφάλεια και τη λειτουργία του διεθνούς αερολιμένα της Καμπούλ. Πρόκειται για ένα ζήτημα που ήρθε στο προσκήνιο κατά την πρόσφατη συνάντηση των προέδρων των ΗΠΑ και της Τουρκίας. Νομοθέτες της τουρκικής αξιωματικής αντιπολίτευσης ισχυρίζονται ότι σε αυτήν τη συνάντηση συμφωνήθηκε το άνοιγμα των τουρκικών συνόρων στους Αφγανούς πρόσφυγες. Η Άγκυρα, η οποία διαψεύδει αυτήν την πληροφορία, επιβεβαιώνει ότι η τουρκική κυβέρνηση διεκδικεί πρωταγωνιστικό ρόλο στη νέα περίοδο που ξεκινά στο μακρινό Αφγανιστάν. «Δεν κρύβουμε το ενδιαφέρον μας για το Αφγανιστάν», ήταν το πρόσφατο μήνυμα του υπουργού Εθνικής Άμυνας της Τουρκίας, Χουλουσί Ακάρ, ο οποίος την προηγούμενη εβδομάδα πραγματοποίησε επίσκεψη στο Πακιστάν, το οποίο συνορεύει με το Αφγανιστάν. Οι τελευταίες πληροφορίες από αυτήν την επίσκεψη και τις παρασκηνιακές συνομιλίες στον άξονα Άγκυρας-ξένων πρωτευουσών θέλουν την τουρκική κυβέρνηση να διεκδικεί αξιοσημείωτα υλικά και διπλωματικά ανταλλάγματα, καθώς και προνομιακή μεταχείριση από όλους τους εμπλεκόμενους παράγοντες στην αφγανική κρίση ώστε να προωθήσει την ανάπτυξη των τουρκικών στρατευμάτων στην Καμπούλ και να αναλάβει τον έλεγχο της μοναδικής πύλης που ενώνει τη χώρα με τον εξωτερικό κόσμο.

Η πλειοψηφία των απεγνωσμένων προσφύγων θα επιχειρήσουν να μεταβούν στην Ε.Ε. διά μέσου της Κύπρου, της Ελλάδας, ή της Βουλγαρίας.

Απάνθρωπο ταξίδι χιλιάδων χιλιομέτρων

Πηγές της «Κ» κοντά στο κουρδικό αυτονομιστικό κίνημα αναφέρουν σχετικά με το δύσκολο ταξίδι των Αφγανών προσφύγων από την πατρίδα τους προς την Τουρκία και ακολούθως στη Δύση γίνεται υπό απάνθρωπες συνθήκες και σύντομα θα βρεθούμε ενώπιον ένα νέου ανθρωπιστικού δράματος. Πιο συγκεκριμένα πολίτες του Αφγανιστάν, οι εστίες των οποίων είτε έχουν καταληφθεί είτε βρίσκονται υπό την άμεση απειλή των Ταλιμπάν, ξεκινούν το δύσκολο ταξίδι τους προς την Τουρκία ερχόμενοι πρώτα σε επαφή με κύκλους που εμπλέκονται στο παράνομο δίκτυο διακίνησης ανθρώπων στην περιοχή. Οι Αφγανοί πολίτες καταβάλλουν στα άτομα του δικτύου ποσά που κυμαίνονται από 600 έως και 4.000 δολάρια ΗΠΑ, με το ποσό να εξαρτάται από τον τελικό προορισμό των υποψήφιων προσφύγων. Για παράδειγμα, αν ο τελικός προορισμός είναι το Ιράν το τελικό ποσό είναι χαμηλότερο. Αντιθέτως, αν το ταξίδι των προσφύγων έχει ως τελικό προορισμό την Τουρκία και τη Δύση το ποσό αυξάνεται.

Οι Αφγανοί πρόσφυγες διανύουν περίπου 1.500 χιλιόμετρα για να περάσουν τα σύνορα Αφγανιστάν-Ιράν και να φτάσουν στο εσωτερικό του γειτονικού Ιράν. Πρόκειται για ένα ταξίδι που πραγματοποιείται σε συνθήκες καύσωνα με οδοιπορία και άλογα ή στην καλύτερη περίπτωση με λεωφορεία και ιδιωτικά οχήματα. Το ταξίδι διαρκεί έως και ενάμισι μήνα.

Οι πρόσφυγες από το Αφγανιστάν, οι οποίοι επιθυμούν να μεταβούν στην Τουρκία, αντιμετωπίζουν την πρόκληση ενός νέου ταξιδιού, επιπλέον 150 χιλιομέτρων, γεμάτου κινδύνους. Οι κουρδικές πηγές σε αυτό το σημείο προσθέτουν την εκτίμηση ότι «οι άνθρωποι που είναι έτοιμοι να αντιμετωπίσουν την κακή μεταχείριση στα χέρια των Ιρανών αξιωματούχων ή ακόμη και τα πυρά των στρατιωτών του Ιράν και της Τουρκίας δεν ξεκινούν αυτό το ταξίδι απλώς για να καταλήξουν άποροι και νηστικοί στους δρόμους των τουρκικών πόλεων. Το όνειρό τους είναι η μετάβαση στην Ευρώπη μετά από μια αναγκαστική σύντομη περίοδο διαμονής στην Τουρκία».

Όπως επισημαίνουν οι πηγές της «Κ», όσοι από τους Αφγανούς πρόσφυγες καταφέρουν να ξεπεράσουν την κακή μεταχείριση των ιρανικών αρχών και τα πυρά των συνοριακών μονάδων των ιρανικών και τουρκικών ενόπλων δυνάμεων, εντάσσονται σε ομάδες περίπου 500 ατόμων που διευθύνονται από τους διακινητές. Σε συνεννόηση με τους πληροφοριοδότες τους και στις δύο πλευρές των συνόρων, οι διακινητές επιλέγουν την καταλληλότερη ευκαιρία για να μεταφέρουν εκατοντάδες άτομα στα τουρκικά εδάφη σε ένα και μόνο ταξίδι.

Τα διδάγματα για την Κύπρο από τις φωτιές

Η κρίση εξαιτίας της τραγωδίας στην Ελλάδα πρέπει να μας απασχολήσει, χθες

Του **ΓΙΑΝΝΗ ΙΩΑΝΝΟΥ**

Οι πυρκαγιές στην Ελλάδα δημιούργησαν μια πρωτόγνωρη κατάσταση κρίσης υπενθυμίζοντας τους σοβαρούς κινδύνους που απορρέουν από τις ανθρωπιστικές καταστροφές τέτοιας έκτασης, την κλιματική αλλαγή αλλά και τις πολύπλοκες οικονομικές και κοινωνικές προεκτάσεις. Η κοινή γνώμη σε Ελλάδα και Κύπρο, αλλά και διεθνώς, παρακολουθεί με μεγάλη αγωνία, ενώ την ίδια στιγμή μια τεράστια δημόσια συζήτηση ξεκίνησε για τις ευθύνες της κυβέρνησης Μητσοτάκη, με την εν λόγω αντιπαράθεση να παίρνει μεγάλες πολιτικές διαστάσεις με έντονο τοξικό λόγο στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης αλλά και στα ελλαδικά ΜΜΕ. Την ίδια στιγμή, προσεγγίζοντας κάποιος τα πράγματα με νηφαλιότητα συνειδητοποιεί πως οι δασικές πυρκαγιές στην Ελλάδα αποτελούν ένα επαναλαμβανόμενο μοτίβο: την τελευταία εικοσαετία –από το 2000 έως το 2020– στην Ελλάδα έχουν καεί 2.812.629 στρέμματα γης. Ένας τεράστιος αριθμός στον οποίο, εκτός απροόπτου, θα προστεθούν βάσει εκτιμήσεων από τις πυρκαγιές που μαίνονται ακόμη 1 εκατ. στρέμματα. Σε αυτά τα 20 χρόνια, με τις πυρκαγιές στην Ηλεία το 2007 και την Αττική, με επίκεντρο το Μάτι, το 2018, 197 πολίτες έχασαν τη ζωή τους, στατιστικά που καταδεικνύουν πως μέσα σε μια περίοδο που κυβέρνησαν τη χώρα όλοι οι πολιτικοί δρώντες (ΠΑΣΟΚ, Νέα Δημοκρατία, ΣΥΡΙΖΑ) το κράτος, ως επιτελικός θεσμός διαχείρισης μιας τέτοιας κρίσης, δεν κατόρθωσε να καταστεί, πάντοτε, αποτελεσματικό. Για την Κύπρο, που βίωσε πυρκαγιές με τέσσερις μάλιστα νεκρούς, στις περιοχές της ορεινής Λεμεσού και Λάρνακας, λίγο πριν η Ελλάδα βυθιστεί σε αυτή την ανείπωτη κρίση, η κατάσταση στην Ελλάδα πρέπει να αποτελέσει μια εξαιρετική περιπτωσιολογία προκειμένου να καταρριφθούν μύθοι, να εξαχθούν χρήσιμα συμπεράσματα και να τυποποιηθεί και λόγω μεγέθους στο νησί ένα ολοκληρωμένο στρατηγικό πλάνο αντιμετώπισης μιας τέτοιας κατάστασης κρίσης. Ως εκ τούτου, οι διαρκείς μεταβολές του κλίματος στην Ανατολική Μεσόγειο δεν θα αφήσουν ανεπηρέαστη την Κύπρο στο εγγύς μέλλον. Τι θα μπορούσε, λοιπόν, να διδαχτεί η Κύπρος από τις καταστροφικές πυρκαγιές στην Ελλάδα;

Μέλη της κυπριακής αποστολής που επιχειρούν στα μέτωπα των πυρκαγιών στην Ελλάδα.

Η κατανόηση της απειλής

Μεταξύ τυρού και αχλαδίου, fakenews και υπερβολών και φυσικά της ιδεολητικής περιχαράκωσης της κάθε πλευράς που αναζητεί ευθύνες στον «άλλο», αυτό που καθίσταται σαφές είναι πως η ανθρωπογενής κλιματική αλλαγή επιταχύνει τα ακραία φαινόμενα δημιουργώντας μια νέα απειλή που λαμβάνει διεθνείς, με την έννοια του πλανητικού, διαστάσεις. Απέναντι σε μια τέτοια απειλή δεν έχει σημασία το αν ένα κράτος διαθέτει 2 ή 32 αεροσκάφη πυρόσβεσης αλλά το πώς προσλαμβάνει μια τέτοια απειλή και τι προτίθεται να κάνει προκειμένου να μειώσει τον δυνητικό της κίνδυνο σε κρατικό/διακρατικό, περιφερειακό/διεθνές και υπερεθνικό επίπεδο. Πρόσφατα, κράτη πολύ πιο οργανωμένα και τεχνολογικά πιο επαρκή από την Ελλάδα, όπως η Γερμανία και οι ΗΠΑ (πολιτεία της Καλιφόρνια) αντιμετώπισαν βιβλικές καταστροφές (πλημμύρες και πυρκαγιές). Συνεπώς για τα επόμενα χρόνια η απειλή πυρκαγιών μεγάλων διαστάσεων που θα απειλούσαν βασικούς δασικούς όγκους της Κύπρου (συμπλέγματα Πάφου, Τροόδους, Ακάμα, Λεμεσού/Ακρωτηρίου, Πενταδακτύλου, κ.ά.) οφείλει να τύχει σοβαρής αξιολόγησης υπό το βάρος της πρόληψης, της έγκαιρης ειδοποίησης και της καταστολής (κατάσβεσης). Δεδομένου ότι στην Κύπρο με τον όρο δάσος εννοούμε, επί της ουσίας, μια περιοχή που ισοδυναμεί με το 20% (174.836 εκτάρια), περίπου, της συνολικής έκτασης του νησιού, αντιλαμβάνεται κανείς πως δεν υπάρχουν πολλά περιθώρια για τη μη κατανόηση –και ακολούθως του ορισμού- της εν λόγω απειλής. Η κλιματική αλλαγή απειλεί την Κύπρο.

Στην Κύπρο με τον όρο δάσος εννοούμε, επί της ουσίας, μια περιοχή που ισοδυναμεί με το 20%, περίπου, της συνολικής έκτασης του νησιού. Ο κίνδυνος μιας καταστροφικής φωτιάς αποτελεί συνεπώς μια υπαρξιακή απειλή.

Αποτελεσματικό κράτος

Στην περίπτωση της Ελλάδας διαφαίνεται μια σοβαρή αδυναμία συντονισμού μεταξύ των αρμοδίων φορέων για τη διαχείριση μιας τέτοιας κρίσης καθώς και μια δυστοπική γραφειοκρατία, η οποία εμποδίζει την ελλαδική δασοπυρόσβεση στο να χρησιμοποιήσει τη διαδεδομένη τεχνική του αντιπύρ («burnout» και «backfire») ως μέσου καταπολέμησης της φωτιάς, ακριβώς γιατί δεν έχει... θεσμοθετηθεί νομικά! (σ.σ. σε αυτό το σημείο αξίζει να αναφέρουμε πως το αντιπύρ αποτελεί διαδεδομένη τεχνική των Κύπριων πυροσβεστών οι οποίοι το χρησιμοποίησαν στις πυρκαγιές της Ηλείας το 2007 με αποτελεσματικότητα). Στην Ελλάδα την κρίση με τις πυρκαγιές, κάθε χρόνο σχεδόν, καλούνται να τη διαχειριστούν 45 και πλέον αρμόδιοι φορείς από τους οποίους μόνο για την κατάσβεση πυρκαγιών εμπλέκονται 16 φορείς από 6 διαφορετικά υπουργεία. Εξ ορισμού κάτι τέτοιο δημιουργεί έναν τεράστιο γραφειοκρατικό λαβύρινθο, ο οποίος δεν επιτρέπει στο κράτος να επιτελέσει με αποτελεσματικό τρόπο την αποστολή του. Στην Κύπρο θα έπρεπε μελλοντικά να υπάρξει η θεσμοθέτηση ενός κέντρου που θα συντονίζει ολιστικά την πυρόσβεση, την ευρύτερη αποστολή της Πολιτικής Άμυνας (και λόγω των ιδιαιτέρων συνθηκών εξαιτίας της τουρκικής κατοχής) και την έρευνα και διάσωση και που θα έτεμνε οριζόντια τους αρμόδιους εμπλεκόμενους φορείς όπως η Αστυνομία Κύπρου, η Εθνική Φρουρά, η Πυροσβεστική Υπηρεσία, το Τμήμα Δασών, κ.ο.κ. Αποστολή αυτού του κέντρου θα έπρεπε να αποτελεί η διευκόλυνση του νομοθετικού πεδίου για αποτελεσματική δράση, η προώθηση της κουλτούρας ασφάλειας και η δημόσια ενημέρωση και, φυσικά, η δημιουργία σεναρίων προκειμένου να υπάρχει αποτελεσματική εκπαίδευση σε ασκήσεις προσομοίωσης για μεγάλης κλίμακας καταστροφές. Τέλος, στο ζήτημα των κακόβουλων ενεργειών, όπως οι εμπρησμοί ή της αμέλειας όπως το γνωστό, κατά το κυπριακότερο, «καψάλισμα», η Κ.Δ. οφείλει να βρει εκείνο τον νομοθετικό χρυσό κανόνα που θα παράγει γρήγορα και αποτελεσματικά εκείνες τις ποινές που θα λειτουργούσαν αποτρεπτικά για παρεμφερείς ενέργειες.

Πρόληψη και ασφάλεια

Στην Ελλάδα σε αυτές τις πυρκαγιές, όσο και διαχρονικά, διαφάνηκαν λάθη και παραλείψεις με αποκορύφωμα τα τραγικά γεγονότα στο Μάτι το 2018 όπου 102 άνθρωποι πέθαναν ουσιαστικά παγιδευόμενοι μέσα στις εστίες των πυρκαγιών ή μη εγκαταλείποντας τις εστίες τους. Στις πυρκαγιές στην Ελλάδα, παρά τις τραγικές εικόνες στην Εύβοια, φαίνεται πως η εκκένωση λειτούργησε σε μεγάλο βαθμό. Κάτι που δεν συνέβη στην περίπτωση των τεσσάρων άτυχων Αιγύπτιων εργατών πριν από ένα μήνα στην Κύπρο. Η έννοια της πρόληψης και της ασφάλειας, ως standard operation procedures οφείλουν να τύχουν σοβαρής επιστημονικής και τεχνογνωσιακής επεξεργασίας και σχεδιασμού. Για το μέγεθος της Κύπρου ένα σύστημα έγκαιρης προειδοποίησης που θα μπορούσε να προκαταλαμβάνει την επέκταση μιας δασικής πυρκαγιάς οφείλει να αποτελέσει ύψιστη στρατηγική προτεραιότητα στα επόμενα χρόνια.

Η κατάρριψη των μύθων

Οι πυρκαγιές στην Ελλάδα αποτέλεσαν μια χρυσή ευκαιρία, μεταξύ των σοβαρών παρατηρητών εκεί έξω, για να καταρριφθούν πολλοί μύθοι που ταλανίζουν τον δημόσιο διάλογο στη χώρα αλλά και στην Κύπρο, κατ' επέκταση. Από τους εμπρησμούς ως αποτέλεσμα ενορχηστρωμένων επιθέσεων, ξένων δρώντων, εναντίον της χώρας για τις οποίες ευθύνονται οι «λαθρομετανάστες» μέχρι την κακή Ευρωπαϊκή Ένωση που θέλει να απομυζεί τους πολίτες της, έως δημοφιλή στερεότυπα όπως «οι διαρρήκτες Ρουμάνοι» και η «βαριεστημένη νεολαία». Στην Ελλάδα είδαμε εικόνες ανθρώπων να εγκαταλείπουν τις εστίες τους με μια βαλίτσα στο χέρι για να μπουν σε ένα πλοίο ακριβώς όπως και οι πρόσφυγες του πολέμου από τη Συρία. Είδαμε κατοίκους περιοχών, αλβανικής καταγωγής να ρίχνονται στη μάχη της κατάσβεσης με κλαδιά και νέους ηλικίας 18-25 να συνδράμουν τους πυρόπληκτους ή μέσω των δημοφιλών τους streams στην πλατφόρμα του YouTube να μαζεύουν χιλιάδες ευρώ σε βοήθεια. Είδαμε έναν αθλητή του επιπέδου του Γιάννη Αντετοκούμπο –που κάποιοι χαρακτήρισαν ως πίθηκο κάποτε– να προσφέρει απλόχερα στέγη σε πυρόπληκτους που έχασαν τις περιουσίες τους. Είδαμε Ρουμάνους πυροσβέστες να δείχνουν υψηλό επαγγελματισμό. Ακόμη και η Τουρκία, και το Κατάρ προσέφεραν βοήθεια. Και, κυριότερα, η Ευρωπαϊκή Ένωση απέδειξε πως αποτελεί τον φυσικό, γεωπολιτικά, χώρο στον οποίο ανήκουμε κινητοποιώντας έναν τεράστιο μηχανισμό αλληλεγγύης –επί του πεδίου της κρίσης. Καλό θα ήταν στην Κύπρο να αντλήσουμε διδάγματα από όλα αυτά που συνέβησαν και να αναστοχαστούμε.

ΑΡΘΡΟ / *Του* **ΓΙΩΡΓΟΥ ΚΑΡΑΒΟΚΥΡΗ***

Δάση και ανεμογεννήτριες: θεωρία συνωμοσίας και συνταγματική θεωρία

Το ζήτημα της προστασίας των δασών έχει επανειλημμένως απασχολήσει τον νομοθέτη και τον δικαστή, υπό το φως των συνταγματικών διατάξεων και των διεθνών δεσμεύσεων της χώρας μας. Ως αυτοτελές και κρίσιμο πεδίο περιβαλλοντικής πολιτικής, υπάγεται στις θεμελιώδεις αρχές του «περιβαλλοντικού Συντάγματος» (μετά και την αναθεώρηση του 2001). Η αρχή της «βιώσιμης ανάπτυξης» είναι αυτή που επιδρά καθοριστικά στην ερμηνεία των κανόνων δικαίου, ιδίως στην εναρμόνιση του δικαιώματος στο περιβάλλον –από το οποίο απορρέει και η θετική υποχρέωση του κράτους να λαμβάνει μέτρα για την προστασία του– με την ανθρώπινη παρέμβαση.

Οι ΑΠΕ (όπως τα αιολικά πάρκα) υπηρετούν αυτόν ακριβώς τον συνταγματικό σκοπό, συναρτώμενες ευθέως με την πράσινη ενέργεια/οικονομία και την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής. Πρόκειται για έργα δημόσιας ωφέλειας που ήδη από το 1975 το Σύνταγμα επιτρέπει σε δάση και δασικές εκτάσεις, καθώς προβλέπει ρητά τη δυνατότητα μεταβολής του προορισμού τους, αν «προέχει για την Εθνική Οικονομία η αγροτική εκμετάλλευση ή άλλη τους χρήση, που την επιβάλλει το δημόσιο συμφέρον» (άρθρο 24 παρ. 1 Σ.). Το ίδιο, ωστόσο, δεν ισχύει για τις αναδασωτέες εκτάσεις, έπειτα από πυρκαγιά ή αποψίλωση με άλλο τρόπο, διότι αυτές «δεν αποβάλλουν για τον λόγο αυτό τον χαρακτήρα που είχαν πριν καταστραφούν, κηρύσσονται υποχρεωτικά αναδασωτέες και αποκλείεται να διατεθούν για άλλο προορισμό» (άρθρο 117 παρ. 3 Σ.).

Η ένταση ανάμεσα στις δύο διατάξεις είναι προφανής και προκύπτει από την εύλογη βούληση του συντακτικού νομοθέτη να προστατεύσει, στο άρθρο 117 παρ. 3 Σ., τις περιοχές με έντονες οικιστικές πιέσεις, οι οποίες, μοιραία, καθίστανται ευάλωτες σε πυρκαγιές και καταστροφές. Από την άλλη, δύσκολα θα μπορούσε κανείς να εγγράψει τις ΑΠΕ και έργα με θετικό περιβαλλοντικό πρόσημο σε αυτό το πνεύμα. Διόλου τυχαία, λοιπόν, ο κοινός νομοθέτης κατοχύρωσε, μεταξύ άλλων (π.χ. στρατιωτικές υποδομές), και στις αναδασωτέες εκτάσεις την εγκατάσταση έργων ηλεκτροπαραγωγής από ανανεώσιμες πηγές (βλ. Ν. 998/1979, Ν. 2941/2001). Κοινώς, προέταξε ως δικαιοπολιτική εντολή, υπό ειδικές συνθήκες και χάριν του υπέρτερου δημοσίου συμφέροντος, την εκμετάλλευση (κάθε) δασικής έκτασης και όχι τη σκληρή γραμματική ερμηνεία του Συντάγματος. Εξάλλου, θα ήταν παράδοξο χρήση που επιτρέπεται στο δάσος να απαγορεύεται σε αναδασωτέα έκταση και να θεσπίζονται διαφορετικά επίπεδα προστασίας στην ίδια περιοχή.

Σε αυτό το πλαίσιο, η απόφαση ΟλΣτΕ 2499/2012 επιτρέπει αιολικό πάρκο σε αναδασωτέα περιοχή, πριν ακόμη την έκδοση πράξης αναδάσωσης, εφόσον η παρέλευση του απαιτούμενου για την πραγματοποίησή της χρόνου θα επέφερε τη ματαίωση του δημόσιου σκοπού. Κι αυτό μόνο σε εξαιρετικές περιπτώσεις και στα αναγκαία τμήματα γης, κατόπιν ειδικής αιτιολογίας (ασύνδετης με την οικονομική εκμετάλλευση του έργου), δίχως να μεταβάλλεται ο χαρακτήρας της αναδασωτέας έκτασης. Η επέμβαση παραμένει προσωρινή και συνοδεύεται από την υποχρέωση αποκατάστασης του δασικού χαρακτήρα της έκτασης, μετά την παύση λειτουργίας της δραστηριότητας, διατηρουμένου του προστατευτικού χαρακτήρα της αναδάσωσης. Ο σεβασμός των ΑΠΕ στο περιβάλλον εγγυάται την ηπιότητα του μέτρου, που οφείλει να υπακούει στην αρχή της αναλογικότητας (άρθρο 25 παρ. 1 Σ.). Στο σκεπτικό της πλειοψηφίας βάρυνε και μια άλλη διαπιστωμένη στρέβλωση της απόλυτης προστασίας των αναδασωτέων εκτάσεων, ήτοι η μετατροπή της σε «κίνητρο» για την καταστροφή δασών, ώστε να προκληθεί δόλια η αποτροπή των έργων (π.χ. ΧΥΤΑ).

Με δυο λόγια, δεν χρειάζεται να καεί το δάσος για να εγκατασταθούν ανεμογεννήτριες, ούτε το Συμβούλιο της Επικρατείας λειτούργησε ως «λαγός» επίδοξων εμπρηστών. Αντιθέτως, έως την απόφασή του, η φωτιά ήταν ο πιο ασφαλής τρόπος για να μη γίνουν ΑΠΕ –και οποιοδήποτε δημόσιο έργο– σε δασικές εκτάσεις. Το δικαστήριο υπερέβη την τυπική ισοτιμία των συνταγματικών διατάξεων και επιχείρησε να λύσει το επίδικο ζήτημα προς όφελος του γενικού συμφέροντος. Η τεχνική νομική γλώσσα δεν κρύβει επιμελώς κάποιο σκοτεινό σχέδιο καταστροφής του δασικού μας πλούτου, αλλά τη μέριμνα για τη σύγχρονη και αποτελεσματική προστασία του περιβάλλοντος, με όρους συνταγματικής θεωρίας και όχι θεωρίας συνωμοσίας.

* Ο κ. Γιώργος Καραβοκύρης είναι επίκουρος καθηγητής Συνταγματικού Δικαίου στη Νομική Σχολή ΑΠΘ.

Συζητήσεις περί πολιτικής, ηθικής, αισθητικής και άλλων... «δεινών»

ΣΤΕΛΛΑ ΚΥΡΙΑΚΙΔΟΥ

Κάθε μέρα παίρνω μαθήματα ζωής

Η πολιτική για μένα αφορά καθαρά ανθρώπινα θέματα και η επαφή μου με τον κόσμο με διατηρούσε στην πραγματικότητα

Συνέντευξη στην **ΕΛΕΝΗ ΞΕΝΟΥ**

Τέσσερεις το απόγευμα στο σπίτι της. Με βασικό ερώτημα τι από όλα όσα έζησε, ήταν εκείνο που της χάρισε την ικανότητα να μετατρέπει ακόμα και το πιο δύσκολο βίωμα σε πηγή δύναμης και γνώσης. Μετουσιώνοντάς το σε κάτι χρήσιμο και θετικό. Ακόμα και αυτή την πανδημία.

–Να διορίζεστε Ευρωπαία Επίτροπος Υγείας και Ασφάλειας Τροφίμων και να ξεσπά πανδημία, κάποιος θα μπορούσε να το πει και καρμικό...

–Αν ήταν καρμικό ή όχι δεν ξέρω. Εκείνο που ξέρω είναι ότι ήταν μια πρωτόγνωρη κρίση, δεν υπήρχε κάπου να πατήσεις και να στηριχτείς για να βρεις λύσεις. Και για μένα σε καμιά στιγμή δεν ήταν απλά στατιστικές τα περιστατικά του COVID. Κάθε πρωί που ξυπνούσα και είχα ενημέρωση για νέα περιστατικά και θανάτους, σκεφτόμουν ότι πίσω από κάθε αριθμό είναι και μια ανθρώπινη ιστορία. Και με αυτή τη συνειδητότητα το στοίχημα γινόταν πιο μεγάλο, ότι, ναι πρέπει να βρούμε τον τρόπο όχι μόνο να το ξεπεράσουμε αλλά και να δημιουργήσουμε μέσα από αυτό, ευκαιρίες για να αλλάξουν πολλά, προς το καλύτερο.

–Υποθέτω ωστόσο ότι δοκιμάστηκαν τα όριά σας.

–Σίγουρα δοκιμάστηκαν όπως δοκιμάζονται αμέτρητων ανθρώπων μέσα σε αυτή την κρίση. Ήταν δύσκολο στην αρχή, δεν το αρνούμαι, και σε επίπεδο καθημερινής πίεσης και στο ότι δεν υπήρχε προηγούμενο, αλλά και στο ότι έπρεπε να διατηρώ την ψυχραιμία μου ώστε να βοηθήσω την ομάδα μου διατηρήσει το ηθικό της ψηλά και να κρατηθεί δεμένη. Ήμουν αγχωμένη; Βεβαίως και ήμουν. Αλλά μεγαλύτερη ήταν η αίσθηση της ευθύνης έναντι εκατομμυρίων συμπολιτών μου.

–Κοιμόσασταν τις νύχτες;

–Τις περισσότερες ξυπνούσα από τις 5 το πρωί και μελετούσα. Δύσκολα θυμάμαι άλλη περίοδο στη ζωή μου να μελετώ τόσο πολύ. Και ακόμα μελετώ. Όφειλα να είμαι πολύ καλά προετοιμασμένη. Δεν με γνώριζαν, όπως δεν γνώριζαν κανένα άλλο νέο Επίτροπο, αλλά εγώ ήμουν εκείνη που ξαφνικά βρέθηκε στο επίκεντρο της διαχείρισης αυτής της πρωτοφανούς κρίσης, να πρέπει να συνομιλώ με 27 υπουργούς Υγείας, με τις φαρμακευτικές εταιρείες, με τον Ευρωπαϊκό Οργανισμό Φαρμάκων, με τον Ευρωπαϊκό Οργανισμό Πρόληψης Νοσημάτων, με τις αρμόδιες υπηρεσίες της Επιτροπής, τους επιδημιολόγους κτλ. Σε κανένα στάδιο όμως δεν ένιωσα να χάνω την ψυχραιμία μου.

–Τι σας έδινε δύναμη να διατηρείτε αυτή την ψυχραιμία;

–Ο χαρακτήρας μου αλλά πιστεύω πως ίσως τελικά να έχουν παίξει σημαντικό ρόλο και τα βιώματά μου. Αυτή την ανατροπή που κλήθηκε ο κόσμος να διαχειριστεί, δηλαδή το να τρέχεις με 100 χλμ. την ώρα και ξαφνικά να σταματά η καθημερινότητά σου, την είχα ήδη βιώσει σε ένα βαθμό μέσα από τη δική μου περιπέτεια υγείας. Ήξερα, λοιπόν, πως όταν δοκιμάζονται οι αντοχές σου μπορείς να βρίσκεις τους μηχανισμούς να ανταποκριθείς. Και βέβαια είχα πολλή στήριξη από την οικογένειά μου.

–Δεν ήταν ωστόσο μόνο η πανδημία αλλά και το ότι βρεθήκατε να αναμετριέστε σε ένα άλλο επίπεδο πολιτικών αποφάσεων και ισορροπιών. Αυτό σας αποκάλυψε και άλλες πτυχές του εαυτού σας;

–Η αλήθεια είναι ότι ανακάλυψα πως μπορώ να λειτουργώ σε πολλά διαφορετικά επίπεδα ταυτόχρονα. Για να διαχειρίζεσαι μια κρίση πρέπει να εργάζεσαι ταυτόχρονα σε πολλά επίπεδα, να διατηρείς την ψυχραιμία σου, την αποφασιστικότητά σου, να είσαι πολύ καλά προετοιμασμένη. Δεν μπορώ όμως ακόμα να κάνω τέτοιου είδους απολογισμούς, γιατί η πανδημία δεν έχει τελειώσει.

> *Το να τρέχεις με 100 χλμ. την ώρα και ξαφνικά να σταματά η καθημερινότητά σου, το είχα ήδη βιώσει σε ένα βαθμό μέσα από την δική μου περιπέτεια υγείας. Ήξερα πως όταν δοκιμάζονται οι αντοχές σου μπορείς να βρίσκεις τους μηχανισμούς να ανταποκριθείς.*

–Αυτή η εμπειρία είναι ωστόσο για σας ένα ακόμα μάθημα ζωής;

–Βεβαίως και είναι ένα τεράστιο μάθημα ζωής, αλλά μαθήματα νιώθω πως παίρνω κάθε μέρα και από τα πιο απλά πράγματα.

–Τι προϋποθέτει να μπορείς να λαμβάνεις τα μαθήματα που σου δίνει η ζωή;

–Φαντάζομαι πως οι περισσότεροι άνθρωποι λειτουργούν με αυτό τον τρόπο. Προσωπικά, παρότι δεν θέλω να τα συνδέω όλα με το πρόβλημα υγείας που βίωσα, δεν μπορώ να παραβλέψω ότι εκείνη η εμπειρία λειτούργησε καθοριστικά στο πώς αντιμετωπίζω τη ζωή. Δεν θεωρώ τίποτα δεδομένο και μπορώ να χαίρομαι ακόμα και με τα πιο μικρά! Το εννοώ, δεν το λέω σχηματικά.

–Στη ζωή του κάθε ανθρώπου υπάρχουν γεγονότα που τον καθορίζουν, άρα γιατί διστάζετε να κάνετε αυτή τη σύνδεση;

–Διότι δεν ήταν το μόνο καθοριστικό γεγονός στη ζωή μου. Υπήρξαν και άλλα πολλά που με καθόρισαν με θετικό, θεωρώ, τρόπο. Και το επάγγελμά μου, και τα χρόνια που εργάστηκα στα νοσοκομεία ακόμα και ο χώρος της πολιτικής με έχει διαμορφώσει με ένα διαφορετικό ίσως τρόπο.

–Με ποιο τρόπο;

–Για μένα η πολιτική είναι ένας χώρος που πραγματικά αφορά τα ανθρώπινα θέματα. Και η επαφή μου με τον κόσμο μέσα από την πολιτική πάντα μου μάθαινε κάτι σημαντικό και πάντα με βοηθούσε να παραμένω σε επαφή με την πραγματικότητα.

–Στην πολιτική υπάρχει ο κίνδυνος να ξεφύγεις από την πραγματικότητα;

–Ναι, γιατί οι ισορροπίες είναι λεπτές και μπορεί να βρεθείς κλεισμένος σε μια «πολιτική πραγματικότητα», η οποία όμως αφήνει την πραγματική ζωή απέξω. Και έγνοια μου πάντα ήταν να μην απομακρυνθώ από ό,τι ανέκαθεν μετρούσε για μένα ως ουσία.

–Τι σας έμαθε να επιζητάτε αυτή τη γείωση στην πραγματικότητα;

–Μου το έμαθε η ίδια η ζωή αλλά και η οικογένειά μου.

–Το μεγάλωμά σας δηλαδή;

–Ακριβώς. Ο πατέρας μου ήταν μια προσωπικότητα που ενώ είχε πετύχει πάρα πολλά στον τομέα του κατάφερνε να παραμένει πάντοτε απλός και κοντά στον άνθρωπο.

–Τον θαυμάζατε είπατε κάποτε...

–Ναι, τον θαύμαζα. Και για άλλους λόγους τη μητέρα μου. Η οποία σε μια εποχή που κανένας δεν μιλούσε για τον καρκίνο, το 1968, εκείνη τόλμησε να βγει μπροστά και να μιλήσει. Αναμφίβολα σε διαμορφώνουν αυτά τα βιώματα.

–Ο πατέρας σας τι σας έμαθε;

–Τη σημασία του να είσαι κοντά στον άνθρωπο, να είσαι συνεπής με τις αρχές σου. Και οι δύο μου γονείς μάς έμαθαν τη σημασία του να στηρίζεσαι στις δικές σου δυνάμεις. Σε όλη μου την εφηβεία, από τότε που διαγνώστηκε η μητέρα μου με καρκίνο μέχρι που την χάσαμε, αυτό ήταν το ζητούμενο, να μάθουμε να στεκόμαστε στα πόδια μας. Χωρίς ωστόσο να υπάρχει μέσα στο σπίτι μια ατμόσφαιρα καταθλιπτική, διότι η ίδια δεν ήθελε κάτι τέτοιο και δεν το επέτρεψε να συμβεί.

–Και όταν χρόνια μετά διαγνωστήκατε εσείς με καρκίνο ανατρέξατε στη δική της δύναμη;

–Το ότι η μητέρα μου δεν κρυβόταν, δεν το ένιωθε σαν στίγμα και μάλιστα σε πολύ πιο σκληρές εποχές, για μένα λειτούργησε ως παράδειγμα. Από κει και πέρα είπα στον εαυτό μου, αυτό που λέω και σε φίλες που περνούν μια ανάλογη εμπειρία: Ο στόχος είναι ένας, να κάνεις ό,τι είναι δυνατό για να γίνεις καλά. Και δεν πρέπει να φεύγεις από αυτό τον στόχο. Μπορεί κάποιες στιγμές να τον χάνεις αλλά πρέπει να επανέρχεσαι σ' αυτόν. Και όταν μετά έγινα καλά και έδωσα χρόνο στον εαυτό μου να ανασυγκροτηθεί ένιωσα ότι όλη αυτή την εμπειρία ήθελα να τη μετατρέψω σε κάτι θετικό. Και έτσι δημιουργήθηκε η Europa Donna Κύπρου.

–Σας χαρακτηρίζει αυτή η θέληση, να μετουσιώνετε κάτι αρνητικό σε θετικό.

–Αυτή είναι πάντα η προσπάθειά μου, κάθε τι το δύσκολο να το μετατρέπω σε θετικό. Διαφορετικά μένει μέσα σου ένα τραύμα ή ένας θυμός, ή ένα «γιατί σε μένα». Η δική μου στάση ζωής είναι το «γιατί όχι σε μένα;». Και τώρα με την πανδημία. Ναι, είναι πολύ δύσκολο, αλλά συνέβη και θα το διαχειριστούμε. Και καθημερινά προσπαθώ να δίνω τον καλύτερό μου εαυτό. Και μαθαίνω. Άλλωστε όσο ζούμε μαθαίνουμε. Μόνο έτσι μπορούμε να προχωράμε μπροστά. Και συνέχεια σκέφτομαι πώς μέσα από αυτή, την ιδιαίτερα δύσκολη κρίση θα δημιουργήσουμε ευκαιρίες που θα αλλάξουν προς το καλύτερο τα θέματα υγείας για την Ευρώπη και τους πολίτες της. Προχώρησαν λόγου χάρη οι προτάσεις για μια Ευρωπαϊκή Ένωση Υγείας.

–Υποθέτω πως κάτι τέτοιο προϋποθέτει να μπορείς να σκεφτείς έξω από το κουτί;

–Μα βέβαια, δεν υπάρχει άλλος τρόπος. Δεν υπάρχουν κάποια «πρότυπα» τα οποία να ακολουθήσουμε, εμείς καλούμαστε τώρα να δημιουργήσουμε αυτά τα πρότυπα και για να το πράξουμε οφείλουμε να σκεφτούμε και έξω από το κουτί.

–Και για να σκεφτείτε έξω από το κουτί ενεργοποιείτε και το ένστικτό σας;

–Ναι, και ευτυχώς με το πέρασμα του χρόνου ανακάλυψα ότι διαθέτω ένα ένστικτο το οποίο οφείλω, σε κάποιες στιγμές να εμπιστεύομαι. Χωρίς φυσικά να βασίζομαι μόνο σ' αυτό. Την ώρα που θα λάβω μια απόφαση για μένα μετρά να αισθάνομαι μέσα μου εντάξει. Επίσης, το άλλο που ανακάλυψα με το πέρασμα του χρόνου είναι ότι δεν είμαι συγκρουσιακή.

–Κάτι που στην πολιτική χρεώνεται ως αδυναμία...

–Ναι, και ειδικά όταν είσαι γυναίκα. Διαπίστωσα ωστόσο ότι αυτό το χαρακτηριστικό μου λειτούργησε εποικοδομητικά στη διαχείριση των θεμάτων της πανδημίας. Υπήρξαν φορές που ένιωθα την ένταση και αν λειτουργούσα αντιπαραθετικά δεν θα έπειθα κανένα γι' αυτά που έπρεπε να γίνουν. Και ήταν πολλά όσα κληθήκαμε και καλούμαστε να διαχειριστούμε.

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΣΗ: ΤΙΤΙΝΑ ΧΑΛΜΑΤΖΗ

Επιβάλλεται η ενσυναίσθηση στην πολιτική

-Ίσως τελικά μπαίνουμε σε μια άλλη εποχή, όπου η πολιτική θα πρέπει να συμβαδίσει με την ενσυναίσθηση;

-Αναμφισβήτητα επιβάλλεται να υπάρχει ενσυναίσθηση στην πολιτική. Αλλιώς χάνεις την ουσία και ο κόσμος πλέον το αντιλαμβάνεται.

-Η ενσυναίσθηση τι προϋποθέτει;

-Να σε ενδιαφέρει πραγματικά ο άνθρωπος. Να μην παραμένεις θεατής των καταστάσεων. Να βάζεις τον εαυτό σου στη θέση του άλλου, κυριολεκτικά και όχι μεταφορικά.

-Εσείς το είχατε από μικρή να σας ενδιαφέρει ο άνθρωπος;

-Από τότε που θυμάμαι τον εαυτό μου. Και ίσως γι' αυτό επέλεξα να σπουδάσω ψυχολογία. Και αισθάνομαι πολύ τυχερή, όταν κάθε μέρα, για 28 χρόνια που βρισκόμουν στο Μακάριο και σε άλλα νοσοκομεία, πήγαινα με χαρά στη δουλειά μου, διότι αγαπούσα πολύ αυτό που έκανα. Και τώρα, συνεχίζω να αισθάνομαι ότι βρίσκομαι σε έναν χώρο όπου μπορώ να προσφέρω ουσιαστικά, για την ευημερία του ανθρώπου και όχι μόνο.

Η ολοκλήρωση της θητείας και η στήριξη από την Κύπρο

–Ζήσατε από κοντά τον ανθρώπινο πόνο σε όλη σας τη διαδρομή. Τι σας έμαθε αυτή η τριβή;

–Κάθε φορά μάθαινα και κάτι διαφορετικό, το οποίο μου υπενθύμιζε ποιες πρέπει να είναι οι προτεραιότητες στη ζωή. Είναι πολύ σημαντικό να σου επιτρέπει ο άλλος να είσαι δίπλα του, όταν κάνει ένα επώδυνο «ταξίδι». Διότι αυτά, τα επώδυνα της ζωής, έχουν να σου μάθουν πολλά και σε φέρνουν πιο κοντά στην ουσία της.

–Είναι αυτά τα «ταξίδια» που τελικά μας μεγαλώνουν την ψυχή;

–Αν πω ότι μεγάλωσαν την ψυχή μου, σημαίνει ότι είναι κάτι που επιδίωξα συνειδητά. Δεν το έκανα όμως ποτέ συνειδητά. Το κάνω γιατί δεν ξέρω να είμαι αλλιώς.

> *θα επαναπροσδιορίσουμε πολλά και στις ανθρώπινες σχέσεις αλλά και στο πώς αντιμετωπίζουμε ένα σωρό άλλα θέματα.*

–Εσείς υπάρχουν στιγμές που αισθάνεστε ευάλωτη;

–Σε πολλά πράγματα είμαι ευάλωτη, όπως είναι όλοι οι άνθρωποι. Και άγχος νιώθω και στεναχώρια. Δεν μεγαλοποιώ όμως ποτέ τα πράγματα στο μυαλό μου. Ίσως γιατί είμαι συνειδητοποιημένη και σαφώς στοχοπροσηλωμένη στη δουλειά μου. Κοιτάζοντας πάντα τις οποιεσδήποτε καταστάσεις κατάματα, αντιμετωπίζοντας τις οποίες προκλήσεις.

–Πώς θα θέλατε, αλήθεια, να κλείσει η θητεία σας στην Κομισιόν;

–Για μένα το μεγάλο θέμα τώρα είναι η πανδημία, διότι βλέπω ότι είναι τεράστιες οι επιπτώσεις της και στην οικονομία και στην ψυχική υγεία και στην υγεία γενικότερα. Και το πιο δύσκολο αυτή τη στιγμή είναι ότι ακόμα δεν μπορώ να απαντήσω στο πότε θα πάμε πίσω σε αυτό που όλοι γνωρίζαμε ως την καθημερινότητά μας.

–Μα είναι τελικά αυτό το ζητούμενο;

–Νομίζω ότι θα πάμε σε μια νέα, διαφορετική καθημερινότητα και θα επαναπροσδιορίσουμε πολλά και στις ανθρώπινες σχέσεις αλλά και στο πώς αντιμετωπίζουμε ένα σωρό άλλα θέματα.

–Θα βγούμε λέτε λίγο πιο σοφοί;

–Θα ήλπιζα να βγούμε πιο σοφοί αλλά έστω και πιο συνειδητοποιημένοι να βγούμε, και πάλι θα είναι ένα σημαντικό βήμα.

–Άρα πώς θα θέλατε να κλείσετε τη θητεία σας;

–Όταν τελειώσει αυτή η θητεία θέλω να κοιτάξω πίσω και να πω ότι έκανα το καλύτερο που μπορούσα. Το χαρτοφυλάκιό μου εξάλλου περιλαμβάνει σειρά άλλων σημαντικών θεμάτων, όπως η αντιμετώπιση του καρκίνου, η ασφάλεια των τροφίμων, η ευημερία των ζώων κ.ά. Κλείνοντας λοιπόν τη θητεία μου θα ήθελα να έχω βάλει και εγώ το δικό μου λιθαράκι για να κάνω τη διαφορά σε όλα αυτά τα θέματα για την Ευρώπη.

–Και μια τελευταία ερώτηση... Δεν αισθανθήκατε ένα μικρό παράπονο που η χώρα σας δεν σας στήριξε όσο θα ανέμενε κανείς;

–Δεν το αισθάνομαι έτσι. Στην καθημερινότητά μου τους τελευταίους 18 μήνες, έχω εισπράξει ουσιαστική στήριξη σε πολλά επίπεδα. Μέσα ακόμη και από ένα μήνυμα που μπορούσα να λάβω, ήταν πολλοί αυτοί που μου έδειχναν τη στήριξή τους για όλη την προσπάθεια που κάνουμε. Η χώρα μου είναι όλοι αυτοί οι άνθρωποι. Και νιώθω τυχερή γι' αυτό.

–Τελικά ίσως και να ήταν καρμικό να βρεθείτε σ' αυτή τη θέση...

–Δεν το σκέφτηκα όμως ποτέ έτσι.

Στο ψάξιμο για νικηφόρο προεδρικό κοστούμι

Η επιλογή Δημητριάδη, οι σκέψεις για Μαυρογιάννη και ο άγνωστος Χ

Της **ΜΑΡΙΝΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ**

Οταν την περασμένη Τρίτη, τα κόμματα της αντιπολίτευσης ζητούσαν απαντήσεις από την κυβέρνηση για τα όσα ενέπλεκαν εκ νέου την Κύπρο με τα χρυσά διαβατήρια και τη σχέση του Νίκου Αναστασιάδη με τον Σαουδάραβα Σεΐχη, βάσει και των δημοσιευμάτων του OCCRP και του νέου βίντεο του Al Jazeera, ο κυβερνητικός εκπρόσωπος παρέπεμψε συνοπτικά στις εκλογές του Μαΐου. Εξήγησε μάλιστα πως η αντιπολίτευση επιχειρεί, όπως και στον προεκλογικό, να δημιουργήσει τοξικό διάλογο χωρίς οποιοδήποτε πολιτικό όφελος καθώς την απάντηση τους την έδωσε ο κυπριακός λαός διά της κάλπης.

Όσο όμως κι αν το αποτέλεσμα της κάλπης θα αποτελεί για καιρό την απάντηση της κυβέρνησης διά πάσαν νόσο και κριτική, αυτό που προβληματίζει τα κόμματα της αντιπολίτευσης είναι πως όντως η κάλπη τους έχει αποδυναμώσει πολιτικά. Σε τέτοιο σημείο που η αντιπολιτευτική τους τάση μοιάζει μάλλον αμήχανη. Το ΑΚΕΛ άλλαξε αμέσως ηγεσία ως απάντηση, ενώ στο ΔΗΚΟ μπορεί να μην αμφισβητείται επίσημα ο Νικόλας Παπαδόπουλος, ωστόσο, επικρατεί εσωστρέφεια. Σε αυτό το πλαίσιο και εντός του ΑΚΕΛ αλλά και εντός του ΔΗΚΟ αντιλαμβάνονται πως η επιλογή των προεδρικών εκλογών για το 2023 πρέπει να είναι τέτοια που να μη δίνει πλέον περιθώρια ήττας, καθώς η χρόνια απουσία από την εξουσία έχει προκαλέσει σοβαρές ρωγμές στα ίδια τα κόμματα και σύμφωνα με πολιτικούς κύκλους, έχει οδηγήσει την Δεξιά στην πλήρη αποθράσυνση. Το πώς θα κινηθούν

> *Οι καλές σχέσεις Μαυρογιάννη με Τζιωνή και ο ρόλος που μπορεί να παίξει αυτό για το ΔΗΚΟ.*

τα δύο μεγάλα κόμματα είναι ένα ζήτημα που παραμένει αναπάντητο. Θα κινηθούν άραγε μαζί στην αναζήτηση κοινού υποψηφίου, θα συμπαραταχθούν τη δεύτερη Κυριακή ή θα πάρει ο καθένας τον δρόμο του δεδομένου ότι πολλά στελέχη ένθεν και κακείθεν έχουν πλέον «κρυώσει» με το ενδεχόμενο συνεργασίας, καθώς θεωρούν πως τα περί σύμπλευσής τους στις προεδρικές εκλογές ήταν κάτι που κρύνεται με τον χρόνο. Όχι μόνο εξαιτίας της μετριοπάθειας–έως και αποστασιοποίησης– του πρύτανη στα κοινά αλλά και γιατί το ΑΚΕΛ πλέον θέλει μία νικητήρια υποψηφιότητα. Στο κρατικό κανάλι έχει πει ο Στέφανος Στεφάνου ότι έχει υπόψη του κάτι για το 2023. Αυτό δεν φαίνεται να είναι συγκεκριμένο πρόσωπο, αλλά η σκέψη για μία υποψηφιότητα συνεργασίας. Ήδη πρόσωπα έχουν μιλήσει στο ΑΚΕΛ για την υποψηφιότητα Αχιλλέα Δημητριάδη, ο οποίος έχει στην ουσία δημοσιοποιήσει μέσω συνέντευξής του στην «Κ» την ετοιμότητά του να διεκδικήσει. Η εξαγγελία αναμένεται να γίνει τον Σεπτέμβρη, καθώς ο ίδιος έχει ήδη

> *Στην Εζεκία Παπαϊωάννου έχουν ήδη βολιδοσκοπηθεί για την υποψηφιότητα Αχιλλέα Δημητριάδη, ενώ πρωτοκλασάτα στελέχη ευνοούν υποψηφιότητα Στυλιανίδη.*

οργανώσει τον δικό του κόσμο, έχει βρει εκπρόσωπο τύπου και φέρεται να είναι κοντά του το μισό Κίνημα Οικολόγων που ανήκει στην προοδευτική –αριστερόστροφη- τάση. Και εντός ΑΚΕΛ έχει κτίσει σχέσεις ο Αχιλλέας Δημητριάδης με πρόσωπα να βλέπουν θετικά την υποψηφιότητά του. Δεν πρέπει να αγνοείται το γεγονός ότι το 2017, όταν το κόμμα συζητούσε τις προεδρικές, ο Αχιλλέας Δημητριάδης για δύο ψήφους έχασε το χρίσμα του πολιτικού γραφείου από τον Σταύρο Μαλά. Βεβαίως μία υποψηφιότητα Στυλιανίδη ενδεχομένως να διχάσει όλο αυτό το ακροατήριο που κινείται υπέρ του Αχιλλέα Δημητριάδη. Και από πλευράς των Οικολόγων και στην Κοινωνία των Πολιτών που κάποιοι έχουν αρχίσει να δουλεύουν για την υποψηφιότητα Δημητριάδη, αλλά και εντός του ΑΚΕΛ. Ο Χρίστος Στυλιανίδης έχει πρόσωπα ακόμα και στην ηγετική πυραμίδα του κόμματος της Αριστεράς που τον θέλουν για υποψήφιο, καθώς θεωρούν πως το αφήγημα που μπορεί να παίξει προεκλογικά της επανάκτησης της αξιοπιστίας, αλλά και της λύσης του Κυπριακού, θα είναι και νικητήριο, φέρνοντας κοντά και δυσαρεστημένους συναγερμικούς.

Όσο όμως ο πρώην επίτροπος κρατά κλειστά τα χαρτιά του και η κλεψύδρα αδειάζει, ο κ. Δημητριάδης κινείται. Η υποψηφιότητα Δημητριάδη έχει έρεισμα στους αριστερούς κύκλους, ωστόσο, υπάρχουν και εκείνοι που βλέπουν την υποψηφιότητα μονοθεματική και νομικίστικη. Υποψηφιότητα η οποία δεν θα μπορεί να αγκαλιαστεί από μία ευρύτερη κοινωνία εκτός από εκείνην που είναι ιδιαίτερα υπέρ της λύσης. Υπάρχει βεβαίως το αντεπιχείρημα πως κάθε άλλο από μονοθεματικός είναι, καθώς έχει κτίσει πλάνο για το τίμιο κράτος και την πάταξη της διαφθοράς και αποτελεί μέσα από την επαγγελματική του πορεία το μοντέλο ενός πετυχημένου Κυπρίου.

Το μέχρι πού μπορεί να φτάσει η υποψηφιότητα Δημητριάδη είναι βεβαίως ανοικτό, δεδομένου και του ότι το Δημοκρατικό Κόμμα,δεν βλέπει ιδιαίτερα θετικά μία τέτοια υποψηφιότητα. Διαφωνούν σε βασικά σημεία στο Κυπριακό, όπως στην περίπτωση του πλαισίου Γκουτέρες αλλά και των χειρισμών στο Βαρώσι. Σε αυτό το κομμάτι μπαίνει σφήνα η επιλογή Ανδρέα Μαυρογιάννη. Ο έμπειρος διπλωμάτης έχει ήδη αποστασιοποιηθεί από τους χειρισμούς Αναστασιάδη, θέτοντας με διπλωματικό τρόπο ζήτημα αξιοπιστίας της κυβέρνησης στο εξωτερικό. Έχει ήδη προειδοποιήσει για τα τεκταινόμενα στο Βαρώσι, στέλνοντας το μήνυμα διαφωνίας με τον υπουργό Εξωτερικών Νίκο Χριστοδουλίδη πριν από έναν χρόνο. Οι σχέσεις των δύο ανδρών ως γνωστόν δεν είναι και οι καλύτερες. Το ερώτημα είναι αν αυτή η διαφοροποίηση είναι αρκετή για να τον χρίσει υποψήφιο της αντιπολίτευσης. Ο ίδιος ήταν άλλωστε στο κρίσιμο δείπνο του Κραν Μοντάνα, όπως επαναλαμβάνουν συχνά και κυβερνητικοί αξιωματούχοι και χειρίστηκε στην ουσία ως διαπραγματευτής το Κυπριακό στη δύσκολη αυτή καμπή. Το αντεπιχείρημα είναι πως ένας τεχνοκράτης είναι ο τελευταίος που ευθύνεται για πολιτικές αποφάσεις και πως η εμπειρία του θα παίξει τον δικό της ρόλο στην επανέναρξη των συνομιλιών. Τώρα, σε ποιο πλαίσιο αναμένεται να κινηθεί ο κ. Μαυρογιάννης είναι ανοικτό, ιδιαίτερα αν το Κυπριακό σε λίγους μήνες θα θεωρείται «νεκρό». Ανοικτό είναι και το αν αυτή η υποψηφιότητα είναι πιο ευρεία από αυτή του κ. Δημητριάδη. Στα κομματικά πηγαδάκια έκανε ιδιαίτερη αίσθηση το γεγονός ότι στο βιογραφικό του αναφέρεται αποκλειστικά στην πολιτική του διαδρομή επί Τάσσου Παπαδόπουλου και Δημήτρη Χριστόφια, στέλνοντας όπως λέγεται το μήνυμα πως θέλει να είναι ο εκλεκτός μιας τέτοιας υποψηφιότητας. Η αλήθεια είναι πως ο ίδιος ήταν κοντά στους δύο πρώην προέδρους και αυτό μπορεί να λειτουργήσει θετικά. Ο Ε/κ διαπραγματευτής, εκτός από άριστες σχέσεις που είχε με τον Τάσσο Παπαδόπουλο, διατηρεί άριστες σχέσεις με τον πρώην γενικό διευθυντή του υπουργείου Εξωτερικών Τάσο Τζιωνή, ο οποίος χαίρει μεγάλης εκτίμησης στον χώρο του Κέντρου και δεν αποκλείεται να παίξει τον δικό του ρόλο σε όλο αυτό.

Ο Νικόλας Παπαδόπουλος θέλει να κερδίσει το 2023, καθώς κάθε βήμα μακριά από την εξουσία προκαλεί περαιτέρω προβλήματα στο εσωτερικό του ΔΗΚΟ.

Ο Αχιλλέας Δημητριάδης αναμένεται να ανακοινώσει την υποψηφιότητά του στο τέλος του Σεπτέμβρη και ήδη οργανώνει το επιτελείο του.

Ανοίγει πόρτα συνεργασίας ο Στέφανος για το 2023

Στο ΑΚΕΛ είχε γίνει μία υποτυπώδης συμφωνία, που λέει πως το κόμμα της Αριστεράς, θέλει μεν να κρίνει τον νικητή αλλά δεν πρόκειται στην ουσία να κυβερνά για τα επόμενα χρόνια. Όχι μόνο απέκλεισε την προηγούμενη δεκαετία το ενδεχόμενο διεκδίκησης της προεδρίας με τον αρχηγό του κόμματος Άντρο Κυπριανού, αλλά στην Εζεκία Παπαϊωάννου ξεκαθάρισαν πως ακόμα και τα πρωτοκλασάτα στελέχη θα μείνουν μακριά από αξιώματα. Κάποιοι λένε πως ο στόχος αυτής της απόφασης ήταν να ανασυγκροτηθεί το κόμμα με την προσήλωση των πρώτων βιολιών σε αυτό και όχι σε κυβερνητικές πολιτικές, άλλοι ότι ήταν ο μόνος τρόπος για να εφησυχάσουν εκείνη τη μερίδα της κοινωνίας που δεν θέλει μεν τον ΔΗΣΥ να κυβερνά, αλλά ούτε εμπιστεύεται το ΑΚΕΛ στην εξουσία. Και οι δύο αναγνώσεις βεβαίως είναι εξόχως προβληματικές για την αξιωματική αντιπολίτευση. Προβληματικές καθώς καταδεικνύει πως στην ουσία φοβάται να κυβερνήσει. Ενισχύει και το αφήγημα κάποιων ότι στις τελευταίες εκλογικές αναμετρήσεις για την προεδρία ήθελε για τους δικούς του λόγους να χάσει. Πλέον βεβαίως ο Στέφανος Στεφάνου φαίνεται να αντιλαμβάνεται πως δεν έχει περίοδο χάριτος. Ούτε έχει την ευχέρεια να μείνει μέχρι την τελευταία στιγμή για να χρίζει και να ξε-χρίζει υποψηφίους όπως στην περίπτωση Σπανού. Κύριος στόχος είναι πλέον οι συνεργασίες που θα κρίνουν και την νικητήρια υποψηφιότητα.

Το ερώτημα είναι πώς ακριβώς θα προχωρήσει. Ήδη τον έχουν βολιδοσκοπήσει πολλοί για πολλά πρόσωπα και ο ίδιος κρατά κλειστά τα χαρτιά του. Ο Άντρος Κυπριανού έβλεπε θετικά μία υποψηφιότητα ακαδημαϊκού, όπως αυτήν του πρύτανη του Πανεπιστημίου Κύπρου Τάσου Χριστοφίδη. Ένα τέτοιο σενάριο θα απέφευγε τους κομματικούς χρωματισμούς αλλά απο-

Ο Στέφανος Στεφάνου έχει ως κύριο στόχο τις συνεργασίες και σε αντίθεση με την αίσθηση που προκαλείτο στο παρελθόν, αυτή τη φορά το ΑΚΕΛ θέλει υποψήφιο που θα κερδίσει.

Οι κινήσεις Νικόλα

Το ζήτημα είναι πως στο ΔΗΚΟ υπάρχουν πλέον αδιέξοδα. Κλειστοί δρόμοι που δεν δίνουν την δυνατότητα στον πρόεδρο του ΔΗΚΟ να απορρίπτει με ευκολία προτάσεις. Ο Νικόλας Παπαδόπουλος αντιλαμβάνεται πως πλέον δεν υπάρχουν άλλα περιθώρια λαθών και πως στις προεδρικές εκλογές του 2023 θα πρέπει να βγουν νικητές. Στον πέμπτο όροφο αλλά και στον στενό οικογενειακό κύκλο έχει ξεκαθαρίσει πως ο ΔΗΚΟϊκός πρόεδρος δεν πρέπει να είναι υποψήφιος αυτή τη φορά, αλλά να βρει εκείνη την υποψηφιότητα που θα βοηθήσει το κόμμα να επανέλθει και να επανεύρει την ταυτότητά του. Σε αυτό το πλαίσιο δεν αποκλείεται η αναθέρμανση σχέσεων με τον ΔΗΣΥ. Το συζητούν ως μία εναλλακτική και βιώσιμη για το κόμμα κίνηση, στελέχη που βρίσκονται πολύ κοντά του και ο ίδιος έχει ήδη ξεκινήσει να συζητάει με τον Αβέρωφ Νεοφύτου. Κάτι τέτοιο ωστόσο θεωρείται ένα ιδιαίτερα ριψοκίνδυνο σχέδιο, καθώς η προεκλογική Νικόλα είχε βασιστεί στην ανάγκη αλλαγής και στη σκληρή αντιπολίτευση. Θα στηρίξει δηλαδή την υποψηφιότητα Αβέρωφ Νεοφύτου ή Νίκου Χριστοδουλίδη; Μία στήριξη συναγερμικού υποψηφίου ενδεχομένως να προκαλέσει αλλεπάλληλα προβλήματα και κυρίως ζήτημα συνέπειας, αν λάβει κανείς υπόψη την πολεμική που ασκήθηκε το τελευταίο διάστημα. Στο πλαίσιο αναθέρμανσης των σχέσεων και με το Κυπριακό κλειστό, δεν αποκλείεται ο Αβέρωφ Νεοφύτου να προτείνει συνεργασία με το ΔΗΚΟ με έναν κοινό ανεξάρτητο υποψήφιο. Κάτι τέτοιο θα διευκολύνει το ΔΗΚΟ στις όποιες αποφάσεις του. Ούτε βεβαίως περίπατος θα είναι ένα ενδεχόμενο σύμπλευσης με το ΑΚΕΛ, αν ληφθούν υπόψη οι αντιδράσεις που υπάρχουν στο εσωτερικό από την πτέρυγα που προέρχεται από τη Συμμαχία Πολιτών. Το ιδανικό σενάριο για το ΔΗΚΟ, είναι η στήριξη μιας ανεξάρτητης υποψηφιότητας -χωρίς περιθώρια επαναδιεκδίκησης το 2028- την οποία θα στηρίξουν χωρίς σοβαρούς συμβιβασμούς και η οποία θα αποτελέσει το αντίβαρο στην υποψηφιότητα του Συναγερμού. Σε ένα τέτοιο σενάριο θα βοηθήσει το ΔΗΚΟ, αν συμπλεύσουν, τόσο η ΕΔΕΚ όσο και άλλα κόμματα της αντιπολίτευσης που ενδεχομένως να έμειναν και εκτός Βουλής. Ας μην αγνοείται πως μία κρίσιμη μάζα είναι αυτή των πολιτικών δυνάμεων που έμειναν μεν εκτός κοινοβουλίου, αλλά συγκεντρώνουν περίπου το 15%. Μία υποψηφιότητα νικηφόρα θεωρείται πως θα επαναφέρει τον Νικόλα Παπαδόπουλο ξανά στο παιχνίδι. Και γιατί όχι; Να διεκδικήσει την προεδρία πέντε χρόνια αργότερα.

Τα Βαρώσια ακόμα επιμένουν να θυμούνται

Αποστολή της «Κ» στην περίκλειστη πόλη της Αμμοχώστου, με «φρουρούς» σε κάθε γωνιά της και τις μνήμες να μη ξεθωριάζουν

Του **ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ**

«Τα χελιδόνια τση Βλαχιάς και τα πουλιά τση Δύσης / κλαίσιν αργά, και κλαίσιν ταχιά, κλαίσιν το μεσημέρι, κλαίσιν την Αντριανούπολη τη βαροκουρσεμένη, οπού την εκουρσεύαν ετσι τρεις γιορτές του χρόνου·/ τω Χριστουγέννω για κερί, και τω Βαγιώ για βάγια / και την ημέρα τση Λαμπρής για το Χριστός Ανέστη», αυτό το παραδοσιακό Ριζίτικο ήταν το πρώτο τραγούδι που έπαιξε το cd που είχα στο αυτοκίνητο, μόλις το άνοιξα, και αφού είχα περάσει το οδόφραγμα της Δερύνειας... σαν να ήθελε η μοίρα να με προετοιμάσει, με έναν θρήνο. Το Ριζίτικο αυτό το κατέγραψε για πρώτη φορά στην Κρήτη, το 1837, ο Άγγλος περιηγητής Pashley και έμελλε η επίσκεψή μου στην Αμμόχωστο, στην πόλη που για 47 χρόνια έμενε κλειστή, να σημαδευτεί από αυτό το τραγούδι...

Κατά τη μιάμιση το μεσημέρι περνούσα τον έλεγχο για να μπω στην πόλη, σαν επισκέπτης ενός αλλόκοτου μουσείου, ως δημοσιογράφος για να καλύψω την εκδήλωση διαμαρτυρίας που είχε οργανωθεί από ομάδα Ε/κ και Τ/κ στον Δημοτικό Κήπο, ως περίεργος περιπατητής. Δεν κατάφερα να προσδιορίσω την ιδιότητά μου, τι κι αν έμεινα στην πόλη έως πολύ αργά το απόγευμα, λίγο πριν κλείσει... η πόλη. Το Βαρώσι ήταν εκεί, βουβό. Η ησυχία δε του μεσημεριού έκανε πιο απόκοσμα τα πράγματα, μόνο τα τζιτζίκια και της γης τα ερπετά συνέχιζαν ανενόχλητα τον κιρκαδιανό ρυθμό τους, αμφίβολο αν τον διέκοψαν ποτέ. Εντύπωση μου έκανε που δεν είδα γάτες...

«Αλλά και τώρα ακόμη που γράφω τούτο σ' ένα πολύ παλιό αρχοντικό στα Βαρώσια-ένα σπίτι που πάει να γίνει φυτό-, μου φαίνεται πως όλα κρυσταλλώθηκαν γύρω από τις πρώτες, τις νωπές αισθήσεις εκείνου του αργοπορημένου φθινοπώρου» Γ. Σεφέρης, από τη σημείωση στην πρώτη έκδοση της συλλογής «Κύπρον ου μ' εθέσπισεν».

Ο κ. Μάριος, έμενε στην οδό Αργυρού Νικόλα και έφυγε στην ηλικία των 13 ετών. «Αναπνέω τον βαρωσιώτικο αέρα, αλλά ταυτόχρονα στεναχωριέμαι που θα πρέπει να φύγω...». Η λέξη επισκέπτης που χρησιμοποίησα, όταν τον ρώτησα πώς αισθάνεται που επιστρέφει στην πόλη του, τον ενεργοποίησε... «Αντιλαμβάνεσαι σε τι θέατρο του παραλόγου ζούμε;».

Η λεωφόρος Δημοκρατίας ήταν μία από τις κεντρικές λεωφόρους της πόλης, εκατέρωθέν της καταστήματα, υποβλητικά κτήρια κατοικιών και επαγγελματικών χώρων.

Δύο βέρες Βαρωσιώτισσες, όπως μου τονίζουν, μπροστά από τον Δημοτικό Κήπο, αμέσως η πρώτη μου λέει χωρίς περιστροφές: «Δαμαί θέλω να με θάψουνε εμένα. Έφυγα 14 Αυγούστου και 15 μπήκαν οι Τούρκοι», το σπίτι της ήταν στην Αγία Τριάδα, κοντά στο Φλόριντα... «πέρασα τα σκοινιά και μπήκα στο σπίτι μου και ας φακκούν και ας με βουρούν που πίσω». Η φίλη της δίπλα η κα Χρύσω μου λέει: «Έφυγα στις 13 Αυγούστου και σκοτώσανε τα όνειρά μου τότε το '74 και τώρα μου τα ξανασκοτώσανε με την επιστροφή» και με μάτια και κόμπο στον λαιμό «Γύρισε να δεις... ενοχλούσε τους η ταμπέλα του Γυμνασίου...». Όσο για το αν θα επέστρεφαν στην πόλη και οι δύο μου λένε ότι με τις συνθήκες που επικρατούν είναι δύσκολο, μού τονίζουν όμως ότι θέλουν την πόλη τους πίσω: «Δεν μπορούν να μας τη στερήσουν... δεν μπορώ να έρχομαι επισκέπτρια. Να έρχεσαι να στέκεσαι δαμαί συγκροτημένη και να είσαι περικυκλωμένη από αστυνομία... μη νομίζεις ότι είναι εύκολο πράμα...» λέει η κα Μιράντα: «Εν έχω δύναμη εγώ... αν πιάσεις την καρδία μου...» όταν της λέω καλή δύναμη... και καταλαβαίνω το άτοπο της φράσης μου...

Η κα Κατερίνα έμενε στην οδό Ρούσβελτ και η κα Θεανώ επίσης Βαρωσιώτισσα επισκέπτονται για πρώτη φορά τα Βαρώσια και μου λένε χαρακτηριστικά: «Έρχονται εικόνες από την παιδική μας ηλικία» λέει η κα Κατερίνα και η κα Θεανώ προσθέτει, «ενώνεται η κορδέλα... εκεί που λείπει ένα κομμάτι από τη ζωή σου έρχεται τώρα και ενώνεται». Ταυτόχρονα και οι δύο εκφράζουν την απογοήτευσή τους και η επιστροφή υπό τ/κ διοίκηση... είναι και για τις δύο μία πρόκληση, και σε καμία περίπτωση δεν θα ένιωσαν συνεργοί στα σχέδια διχοτόμησης... με μία φωνή μου λένε και οι δύο: «Εμείς είμαστε τα θύματα που δεχόμαστε το αποτέλεσμα της διχοτόμησης».

Τον κ. Νίκο Καζαμία τον συνάντησα πριν από λίγες ημέρες στη Λεμεσό. Δεν επιθυμεί να επισκεφθεί το κατάστημα του πατέρα του «Μάρκος Ν. Καζαμίας. Υφάσματα της Οκάς», που ήταν στην οδό Ερμού και Γενναδίου, απέναντι από το τζαμί του Μπιλάλ Αγά. Δίπλα από το κατάστημα του Μίμη Ποιητή. Ο λόγος, όπως μου εξηγεί, είναι ότι δεν θέλει να χαλάσει την εικόνα που έχει. Θέλει να θυμάται το μαγαζί που πήγαινε μικρός και βοηθούσε όπως το άφησε όταν έφυγαν. Ο κ. Καζαμίας, όπως μου λέει, κάτι που επιβεβαιώνω και από άλλους συνομιλητές, δεν θυμάται καν να αναφέρονται οι παλιοί σε κάποιο τζαμί, ούτε φυσικά να το επισκέπτονται Τ/κ.

Μία άλλη κυρία προσπαθεί να εξηγήσει στις φίλες της πού βρίσκεται το σπίτι που γεννήθηκε σε κάποια κάθετη της Δημοκρατίας... «εδώ γεννήθηκα και έζησα τα πρώτα χρόνια μου...» και ξαφνικά μπαίνει στο στενό δρόμο για να δει έστω και φευγαλέα το σπίτι που γεννήθηκε... Διασκορπιζόμαστε οι υπόλοιποι για να μη δώσουμε αφορμή στους «φρουρούς» της πόλης... Μια από τις φίλες της κοντοστέκεται και μου δείχνει το κατάστημα με τα παιχνίδια... «εδώ ερχόμασταν για τα παιχνίδια μας τις γιορτές» και τα μάτια της καρφώθηκαν στη βιτρίνα...

Ο κ. Γιώργος Μπέρος εργαζόταν στο σνακ μπαρ Vienna και μου λέει πόση εντύπωση του έκανε από την πρώτη κιόλας φορά που πέρασε στα Κατεχόμενα η αίσθηση των αποστάσεων... Μετά μου λέει ότι κάθε Κυριακή όλο και κάποια φιλαρμονική παιάνιζε στον Δημοτικό Κήπο... «Είχα την τιμή να έχω τραγουδήσει και εγώ, ως μέλος της Φιλαρμονικής της ΠΕΟ... έχω αναμνήσεις...» και προσθέτει ο κ. Γιώργος ότι η Αμμόχωστος δεν ήταν μόνο ο τουρισμός και η αστική ανάπτυξη, αλλά και η ανάπτυξη του πολιτισμού... ο κ. Γιώργος τελείωσε την αφήγησή του με τη λέξη «αναμνήσεις» δις!

Η κλιματική αλλαγή μάς ξεπέρασε

Ενισχύεται ο ευρωπαϊκός μηχανισμός πυρόσβεσης, λέει ο Χρήστος Στυλιανίδης

Συνέντευξη στον **ΤΑΣΟ ΤΕΛΛΟΓΛΟΥ**

Οι ξένες αποστολές πυροσβεστών έδρασαν αποτελεσματικά. Και όπως λένε πολλά μέλη τους, «κτίσαμε πάνω στη δουλειά των Ελλήνων πυροσβεστών». Στη φωτογραφία, ομάδα Ουκρανών πυροσβεστών στην Εύβοια.

«Σίγουρα όλοι μαθαίνουμε από τις αδυναμίες και τα λάθη μας, αλλά σε αυτές τις δύσκολες ημέρες της Εύβοιας, της Πελοποννήσου και της Αττικής αποδείχθηκε ότι η ευρωπαϊκή αλληλεγγύη μπορεί να δουλέψει αποτελεσματικά, να περιορίσει το κόστος και τις επιπτώσεις των πυρκαγιών. Οσο για την ελληνική πολιτική προστασία, κινείται στη σωστή κατεύθυνση, χρειάζεται να αναβαθμίζεται διαρκώς και να παρακολουθεί τις σοβαρές επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής. Είναι ένας αγώνας ταχύτητας. Η κλιματική αλλαγή μάς έχει ξεπεράσει σε ταχύτητα. Πρέπει να την προλάβουμε, είναι το στοίχημα των επόμενων δεκαετιών». Συναντάμε τον πρώην Ευρωπαίο επίτροπο Χρήστο Στυλιανίδη την ώρα της συνέντευξης του Κυριάκου Μητσοτάκη για τον απολογισμό του 10ημέρου εκείνου που ο πρωθυπουργός ονομάζει τη «μεγαλύτερη επέλαση της φωτιάς της εκατονταετίας». Η συζήτηση πηγαίνει αμέσως στην παρουσία των 24 ξένων αποστολών στα μέτωπα των πυρκαγιών στην Εύβοια και στην Πελοπόννησο.

Ο προβληματισμός για την ευρωπαϊκή πολιτική προστασία διαρκούσε από το 2014. «Στροφή», λέει ο κ. Στυλιανίδης, «αποτέλεσαν ωστόσο οι μεγάλες πυρκαγιές το φθινόπωρο του 2017 στην Πορτογαλία. Αφετηρία μας ήταν η διατύπωση που είχαμε τότε με τον Ζαν-Κλοντ Γιούνκερ ότι "δεν είναι δυνατόν σε τέτοιες στιγμές η Ευρώπη να απαντά μόνο με συλλυπητήρια". Καταφέραμε σε πολύ μικρό χρονικό διάστημα να περάσει η νομοθεσία για το RescEU. Αρχισε να εφαρμόζεται από τα μέσα του 2019. Οι πρώτες επιχειρήσεις του RescEU ήταν η αποστολή στην Εύβοια (Μακρυμάλλη, Αύγουστος 2019), μόλις είχε αναλάβει η κυβέρνηση Μητσοτάκη, ενώ η συνεργασία μας με τον Νίκο Χαρδαλιά ήταν εξαιρετική. Ηταν ταυτόχρονα με τις πυρκαγιές της Σουηδίας στη βόρεια Ευρώπη». Στην κοινή νομοθεσία υπήρχε και η πρόβλεψη της χρηματοδότησης πολλών παραμέτρων της διαχείρισης των πυρκαγιών. Γι' αυτό πολλά από τα εργαλεία που εμφανίστηκαν και βοήθησαν, όπως π.χ. τα κοινά αεροπορικά μέσα ή τα ξένα πεζοπόρα τμήματα με τον εξοπλισμό τους, προέρχονται από τη χρηματοδότηση του RescEU. Για τον λόγο αυτόν είναι και τόσο σύγχρονα (π.χ. ρουμανική αποστολή).

– Ο πρωθυπουργός είπε στον απολογισμό του ότι δίνει σημασία στην απόκτηση πτητικών μέσων, που θα δίνουν τη δυνατότητα να υπάρχει μια γρήγορη πρώτη προσβολή της φωτιάς. Πόσο γρήγορα μπορεί να κινηθεί αυτός ο μηχανισμός;

– Είχαμε σχεδιάσει 4-5 κόμβους σε όλη την Ευρώπη (η Ελλάδα ήταν μέσα σε αυτούς), όπου θα στάθμευαν τα εναέρια μέσα. Από τη στιγμή που ενεργοποιείται, σημαίνει ότι φεύγουν έπειτα από σήμα του κέντρου επιχειρήσεων στις Βρυξέλλες τα Air Tractors από την Ελλάδα για τη Σερβία, που ανήκει και αυτή στον μηχανισμό (σ.σ.: έτσι ήρθαν οι σερβικές δυνάμεις στην Εύβοια). Σε αυτή την περίπτωση η πρώτη προσβολή της φωτιάς θα είναι ταχύτατη χωρίς να χρειαστεί ο πρωθυπουργός να σηκώσει το τηλέφωνο, όπως γίνεται τώρα...

– Η Ε.Ε. λέει ότι για την κινητοποίηση του μηχανισμού υποβλήθηκαν δύο αιτήματα, ένα στις 3/8 και ένα στις 5/8. Γιατί πρέπει να κάνει κάποιος δύο αιτήματα;

– Είναι αναγκαίο πολλές φορές να αυξάνεται η πίεση στις εθνικές αρχές για να στείλουν τη βοήθεια. Σε αυτή

ASSOCIATED PRESS

Αυτές τις δύσκολες μέρες αποδείχθηκε ότι η ευρωπαϊκή αλληλεγγύη μπορεί να δουλέψει αποτελεσματικά, τονίζει ο πρώην Ευρωπαίος επίτροπος Χρήστος Στυλιανίδης.

την περίπτωση, εγώ το 2019 το είχα πράξει πολλές φορές και με τη Σουηδία και με την Ελλάδα· πρέπει να ασκήσεις την πολιτική σου επιρροή για να πείσεις τα κράτη-μέλη, ιδιαίτερα όταν τα ίδια αντιμετωπίζουν παρόμοια προβλήματα. Βλέπετε ότι η Μεσόγειος καίγεται. Η Ιταλία πάντα έστελνε βοήθεια γιατί έχει πολύ καλό σύστημα πυροπροστασίας, τώρα είναι απούσα διότι έχει το δικό της πρόβλημα. Η Ισπανία μας έστειλε το Canadair που ήταν στην Τουρκία (σ.σ.: είναι κι εκείνη μέλος του ευρωπαϊκού μηχανισμού). Πρόκειται για τη μεγαλύτερη κινητοποίηση του ευρωπαϊκού μηχανισμού. Η Ελλάδα έχει μια εικόνα αυτή τη στιγμή που ο καθένας θέλει να επιδείξει την αλληλεγγύη του. Αλλά όλοι, και οι Γερμανοί και οι Γάλλοι και οι Τσέχοι και οι Ισπανοί, λένε ότι «κτίσαμε πάνω στη δουλειά των Ελλήνων πυροσβεστών».

– Συνολικά 24 χώρες έστειλαν δυνάμεις, δεν ανήκουν όλες στην Ε.Ε. Μπορούμε να δράσουμε από κοινού με αυτές. Ακόμη και μεταξύ των ευρωπαϊκών χωρών υπάρχουν προβλήματα, π.χ. οι διάμετροι των δικών μας σωλήνων είναι διαφορετικές από αυτές των Σλοβάκων στην Εύβοια...

– Ηρθαν εδώ επίλεκτες μονάδες που έδρασαν και βρήκαν, όπως είδατε, ανταπόκριση από τον τοπικό πληθυσμό, που τους ανταπέδωσε την προσπάθειά τους με γενναιόδωρη φιλοξενία. Τώρα πρέπει να προχωρήσουμε σε κοινές ασκήσεις και να λύσουμε τα προβλήματα υλικοτεχνικής υποδομής στα οποία μόλις αναφερθήκατε, με κοινή ευρωπαϊκή χρηματοδότηση. Πρέπει να εμβαθύνουμε τη συνεργασία, διότι τα φαινόμενα της κλιματικής αλλαγής δεν μπορεί κανείς να τα αντιμετωπίσει μόνος του. Είναι τόσο μεγάλο το κόστος, δεν μπορεί η Ελλάδα να συντηρεί 200 εναέρια μέσα. Γι' αυτό πρέπει να γίνει κατανομή σε ευρωπαϊκό επίπεδο και να είναι κοινά. Πάμε με την οικογένειά μας την Ευρώπη, μειώνουμε το κόστος και αυξάνουμε την αποτρεπτική μας ικανότητα.

– Ο κόσμος στα χωριά μας είδε, βέβαια, κυρίως τις επίγειες δυνάμεις, αυτές που έσβησαν τελικά τις φωτιές. Εχουν σχέση αυτές με το RescEU;

– Πολλά από τα μέσα που έχουν αγοράστηκαν από το RescEU. Με την εξέλιξη στην τεχνολογία που έχουμε μπορούμε να φτάσουμε σε ένα ευρωπαϊκό σύστημα έγκαιρης προειδοποίησης. Θα βασίζεται στο κέντρο επιχειρήσεων στις Βρυξέλλες, αλλά θα έχει ως βάση τις εθνικές και τοπικές αρχές. Θα γίνει συστηματικό σε επίπεδα. Μπορεί να χρησιμοποιούνται drones. Εχετε αντιληφθεί ότι έχουμε περαιτέρω επιδείνωση της κλιματικής αλλαγής, που δεν την περιμέναμε όταν στήναμε τον μηχανισμό. Με αυτά τα δεδομένα, θα πρέπει να επεξεργαστούμε το πώς εμπλέκουμε τον ντόπιο πληθυσμό στην κατάσβεση της φωτιάς. Οταν λέμε εκκενώσεις, που είναι σωστές, πρέπει ταυτόχρονα να αναζητούμε τον συστηματικό μηχανισμό από τους ντόπιους εθελοντές και τοπικούς δασοπυροσβέστες που θα παραμείνουν για να σώσουν περιουσίες και σπίτια. Δεν είναι εύκολο: Ναι στις εκκενώσεις για να σωθούν ανθρώπινες ζωές, αλλά πρέπει και να βασίζεσαι στην αξιοποίηση του τοπικού δυναμικού.

– Η Canadair είχε πάψει να παράγει αεροπλάνα. Ταυτόχρονα εμφανίστηκαν στους ελληνικούς ουρανούς κάτι ρωσικά «θηρία». Γιατί πρέπει η Ε.Ε. να αγοράσει Canadair και όχι, π.χ., αεροπλάνα ρωσικής κατασκευής;

– Είναι άλλο το μέσο που χρειάζεται για να μπει μέσα στη χαράδρα όπου βρίσκεται η φωτιά και να τη χτυπήσει και άλλο ένα επίπεδο, οροπέδιο ή πεδιάδα που καίγεται και απαιτεί πολλούς τόνους νερού. Στην Ευρώπη γενικά και ειδικά στη Μεσόγειο δεν έχουμε τις μεγάλες ρωσικές εκτάσεις που απαιτούν αυτού του είδους τα αεροσκάφη. Χρειαζόμαστε ελικόπτερα, χρειαζόμαστε τα Air Tractors, αλλά και τα παραδοσιακά Canadair, που έχουν αποδείξει ότι είναι πάρα πολύ αξιόπιστα. Πολύ σωστά η ελληνική κυβέρνηση πήρε την απόφαση να αξιοποιήσει το RRF (σ.σ.: το ευρωπαϊκό Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας) αντλώντας 1,7 δισ., ώστε να αυξηθεί η δυνατότητα της πολιτικής προστασίας. Αυτό δεν γίνεται από τη μία μέρα στην άλλη. Οταν ήρθα εκείνο το βράδυ στο Μάτι, η κατάσταση ήταν χαώδης. Βλέποντας μέσα σε αυτήν τη δύσκολη περίοδο των τελευταίων δύο εβδομάδων, που είχαμε τις mega δασικές πυρκαγιές, τι έγινε, παρά τις αδυναμίες και τα λάθη, η διαχείριση κατά το μάλλον ή ήττον ήταν ικανοποιητική. Πρέπει να κτίσουμε σε αυτό που βελτιώθηκε τα τελευταία δύο χρόνια. Η βελτίωση έχει όνομα· λέγεται Μητσοτάκης, Χαρδαλιάς, είναι οι άνθρωποι που επιχείρησαν αυτήν τη βελτίωση. Χρειάζεται η χρηματοδότηση να εξειδικεύσει στην ελληνική ιδιαιτερότητα.

Πρόληψη

– Στην Ελλάδα υπάρχει μεγάλη συζήτηση εξαιτίας της αντιπαράθεσης της Δασικής με την Πυροσβεστική Υπηρεσία για τα επιχειρησιακά όρια της Π.Υ. όταν ενεργεί στο δάσος. Είδα τους Κύπριους και τους Ρουμάνους να μπαίνουν μέσα στο δάσος στην Εύβοια.

– Υπήρχε μια συζήτηση πανευρωπαϊκή για την ιδιαιτερότητα του πυροσβέστη των αστικών περιοχών και του δασοπυροσβέστη. Φάνηκε αυτές τις μέρες ότι χρειαζόμαστε να ενισχύσουμε τη δασοπυρόσβεση. Ηδη εξαγγέλθηκε από τον πρωθυπουργό η συγκρότηση ενός Σώματος για τη δασοπυρόσβεση. Εδώ εισέρχεται πάρα πολύ η πρόληψη και η προετοιμασία. Αντιπυρικές ζώνες που θα τις καθαρίζει η τοπική αυτοδιοίκηση πριν από το καλοκαίρι. Εκεί πρέπει να αξιοποιηθεί αυτό το τοπικό δυναμικό. Τώρα στην Εύβοια αυτοί οι άνθρωποι που θα αργήσουν να επανέλθουν στις δουλειές τους μπορούν να αξιοποιηθούν σε αυτόν τον τομέα και να μείνουν στα χωριά τους.

ΑΠΟΨΗ

Οι εργολάβοι του μίσους

Του **ΓΙΩΡΓΟΥ ΠΡΕΒΕΛΑΚΗ***

Ανάμεσα στις φυσικές καταστροφές από τις οποίες δοκιμάζεται η Ελλάδα, οι πυρκαγιές προσφέρονται ανέκαθεν για συνωμοσιολογικές θεωρίες. Ενοχοποιούνται άλλοτε ξένες δυνάμεις, άλλοτε πολιτικοί αντίπαλοι, άλλοτε ισχυροί «οικοπεδοφάγοι». Τέτοιες συνωμοσιολογικές κατηγορίες, όμως, ουδέποτε απεδείχθησαν. Αν, πράγματι, οργανωμένα δίκτυα υπεδαύλισαν τις μεγάλες φωτιές του 1981, του 2007 ή του 2018, όπως υπαινίχθησαν επίσημοι και ανεπίσημοι εκφραστές των εκάστοτε ιθυνόντων, δεν εντοπίστηκαν τα ίχνη τους.

Καθώς περνάμε από τη μια καταστροφική φάση στην επόμενη, οι απειλές για τη δημόσια ασφάλεια, σε διεθνή κλίμακα, εξελίσσονται και αλλάζουν. Ως γνωστόν, τις τελευταίες δεκαετίες οι δυτικές κοινωνίες δοκιμάστηκαν έντονα από την τρομοκρατία. Οι ιδιαιτέρως προχωρημένες σχετικές αναλύσεις επιτρέπουν, ενδεχομένως, να γίνουν κατανοητές οι δυσκολίες στον ευρύτερο τομέα της πολιτικής προστασίας – δηλαδή, πέραν της τρομοκρατίας.

Στην ταλαιπωρημένη Γαλλία ο Gilles Kepel, ειδικός του πολιτικού Ισλάμ, παρακολούθησε την πορεία της τρομοκρατίας, από τη δολοφονία των Ισραηλινών αθλητών στους Ολυμπιακούς του Μονάχου έως τον αποτρόπαιο φόνο του καθηγητή Samuel Paty. Πρόκειται για μια διαδοχική μετάβαση από τα συγκεντρωτικά συνωμοτικά δίκτυα προς αποκεντρωμένα, «δικτυωτά» και, τελικώς, χαοτικά συστήματα. Στην τελευταία της έκφανση, μεμονωμένα άτομα, χωρίς οργανωτικούς δεσμούς μεταξύ τους, αναλαμβάνουν φονικές πρωτοβουλίες. Επηρεάζονται καταλυτικά από ένα διάχυτο κλίμα το οποίο δημιουργούν οι «διαχειριστές» μιας τυφλής οργής, οι εργολάβοι του μίσους. Η νέα αυτή μορφή τρομοκρατίας χαρακτηρίζεται από τον Gilles Kepel «ατμοσφαιρική».

Πώς προκλήθηκε η μετάβαση από την πυραμιδοειδή οργάνωση των τρομοκρατικών επιχειρήσεων σε χαοτική δράση; Αναμφίβολα, και σε αυτόν τον τομέα, οι εξελίξεις στην τεχνολογία των τηλεπικοινωνιών, η εκρηκτική ανάπτυξη του Διαδικτύου, τα κοινωνικά δίκτυα και η ανέλεγκτη κυκλοφορία πάσης φύσεως πληροφοριών και παραπληροφοριών έχουν διαδραματίσει σημαίνοντα ρόλο. Αήθεις χαρακτηρισμοί, ύβρεις, απειλές, υπονοούμενα, προπηλακισμοί, προτροπές κατά του στοχοποιημένου αντιπάλου, προσώπου ή κοινότητας, δημιουργούν μια λανθάνουσα τοξική ατμόσφαιρα, η οποία εισχωρεί σε ευήκοα ώτα και καθιστά την αντιμετώπιση του προβλήματος εξαιρετικά δυσχερή.

Στα καθ' ημάς, στις σημερινές πυρκαγιές, όπως και στις παλαιότερες, έχουν εντοπιστεί φαινόμενα εμπρησμού. Η αστυνομία έχει συλλάβει επιδοξους ή τελεσφόρους εμπρηστές. Επομένως, ούτε και οι πυρκαγιές είναι πάντοτε απόρροια κλιματικών ή τυχαίων συγκυριών ή και απλής αμέλειας ως προς την τήρηση των κανόνων σε εύφλεκτες περιόδους. Κατά κοινή αποδοχή, οι εμπλεκόμενοι σε τέτοιες πράξεις είτε ήσαν πυρομανείς είτε υπηρετούσαν έγγεια οικονομικά συμφέροντα.

Σήμερα, πολλώ μάλλον, δεν απαιτείται κάποιος δομημένος συνωμοτικός σύνδεσμος ο οποίος να «οργανώνει» εγκληματικές ενέργειες. Διαταραγμένες προσωπικότητες ενδέχεται να ενεργούν μέσα σε μιαν ατμόσφαιρα την οποία δημιουργούν οι επιτόπιοι εργολάβοι του μίσους. Η δολοφονία ενός καθηγητή ή η πυρπόληση μιας στοχοθετημένης περιοχής προκαλείται, mutatis mutandis, από συγκρίσιμους χαοτικούς μηχανισμούς οι οποίοι κινητοποιούν «ατμοσφαιρικά» ίσως αδαείς, αλλά οπωσδήποτε επικίνδυνους δράστες.

Η «ατμοσφαιρική» απειλή συνιστά εφιάλτη των κυβερνήσεων και των υπηρεσιών ασφαλείας. Είναι αδύνατον να προβλεφθεί η επόμενη κίνηση, όπως όταν πρόκειται για συνωμοτικές οργανώσεις οι οποίες παρακολουθούνται συστηματικά. Καθώς η αντιμετώπιση στη βάση είναι ανέφικτη, μόνη διέξοδος παραμένει η δράση στην κορυφή – δηλαδή, στους παράγοντες το δηλητηριώδες κλίμα, στους εργολάβους του μίσους. Μπορεί, όμως, να επιτευχθεί ο στόχος αυτός χωρίς να θιγεί η ελευθερία του λόγου; Ποιο είναι το όριο ανάμεσα στη θεμιτή αμφισβήτηση των συνθηκών στις κοινωνίες μας και στην εκουσία ή ακουσία υποκίνηση σε εγκληματικές ενέργειες; Μολονότι τα σχετικά διλήμματα δεν είναι νέα, οι τεχνολογικές εξελίξεις τα έχουν καταστήσει ιδιαιτέρως επιτακτικά.

Ανάλογος προβληματισμός ισχύει και για άλλες τρέχουσες «ατμοσφαιρικές» απειλές. Επικρίσεις, ψευδείς ειδήσεις, κινδυνολογία και συνωμοσιολογία έναντι των εμβολίων δημιούργησαν το κατάλληλο ατμοσφαιρικό υπόβαθρο για αυθόρμητες χαοτικές ενέργειες, διεθνώς, τις οποίες καμία υπηρεσία ασφαλείας δεν μπορεί να προβλέψει ή να προλάβει. Μας το έδειξε η πρόσφατη εσκεμμένη καταστροφή των καλωδίων τροφοδοσίας των ψυκτικών μηχανισμών σε κέντρο εμβολιασμών για την COVID.

Νέες εποχές, νέες προκλήσεις. Οι ιοί οι οποίοι μας απειλούν δεν είναι μόνο βιολογικοί· είναι και πνευματικοί. Η ατμοσφαιρική τους διάδοση έχει άμεση σχέση με τις ραγδαίες τεχνολογικές εξελίξεις. Η ευφορία της απρόσκοπτης κυκλοφορίας ανά τον κόσμο αντιχαιτίζεται από τη συνειδητοποίηση ότι και οι θανατηφόροι ιοί επωφελούνται από τον πολλαπλασιασμό των ανθρωπίνων μετακινήσεων. Το Διαδίκτυο προσέφερε μια ταχύτατη πρόσβαση στην πληροφορία, αδιανόητη στο παρελθόν· ταυτοχρόνως, ευθύνεται και για την ανάδυση νέων μορφών τρομοκρατίας και εγκληματικότητας, οι οποίες παρακάμπτουν τους παραδοσιακούς αμυντικούς μηχανισμούς.

Οι σημερινές πυρκαγιές, συνδεδεμένες με την κλιματική αλλαγή, είναι αποτέλεσμα οικονομικών εξελίξεων, οι οποίες στο παρελθόν χαιρετίστηκαν ως πρόοδος. Ισως, όμως, να σχετίζονται εν μέρει και με άλλες εξελίξεις οι οποίες, επίσης στο παρελθόν, θεωρήθηκαν δείγματα πολιτικής και πνευματικής απελευθέρωσης· δηλαδή, μια άλλη πρόοδος.

* Ο κ. Γιώργος Πρεβελάκης είναι ομότιμος καθηγητής Γεωπολιτικής στο Πανεπιστήμιο της Σορβόννης.

GOODYEAR
MADE TO FEEL GOOD.

NEO Eagle F1 Asymmetric 3
Ελαστικό υπερ υψηλών επιδόσεων
Με τη μικρότερη απόσταση φρεναρίσματος
σύμφωνα με δοκιμές του TÜV
KAPODISTRIAS AUTOMOTIVE PARTS
ΧΡ. ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ & ΥΙΟΙ ΛΤΔ
Καντάρας 54, Καϊμακλί,
1037 Λευκωσία - Κύπρος

Ένα κόμμα στα πρόθυρα της κατάρρευσης

Το καράβι βουλιάζει

Κάθε άλλο από εύκολα διαμηνύονται τα πράγματα για το κόμμα των Σοσιαλιστών. Δεν είναι μόνο τα ποσοστά που πέφτουν επικίνδυνα, αλλά και όσα συμβαίνουν εντός. Η υπόθεση του οικονομικού γραμματέα Γιώργου Κουτούκκη προκάλεσε σωρεία αντιδράσεων, με στελέχη να επιμένουν στην παραίτησή του αλλά και στην ανάγκη καταγγελίας του για υπεξαίρεση, ούτως ώστε να μην καταγγελθεί το κόμμα από τον γενικό ελεγκτή.
Όσα ακολούθησαν φαίνεται να φέρνουν τον πρόεδρο της ΕΔΕΚ Μαρίνο Σιζόπουλο σε ιδιαίτερα δύσκολη θέση, λίγο πριν από το εκλογικό συνέδριο, καθώς το ερώτημα που εγείρεται στα πηγαδάκια, είναι για ποιο λόγο ο πρόεδρος της ΕΔΕΚ επέλεξε να στηρίξει μέχρι τέλους τον οικονομικό γραμματέα. Όπως ενημερώνεται η στήλη, υπήρξαν αντιδράσεις για τον τρόπο που συμπεριφερόταν ο Γιώργος Κουτούκκης όλο αυτό το διάστημα εντός της ΕΔΕΚ. Μάλιστα, στενότατος συνεργάτης του κ. Σιζόπουλου φαίνεται να του είπε: «Είτε ο Κουτούκκης είτε εγώ».
Ο Μαρίνος Σιζόπουλος έκανε τότε την επιλογή του μεταξύ των δύο και αυτή ήταν η στήριξη στον παραιτηθέντα οικονομικό γραμματέα. Τη δική του παρέμβαση σε όλο αυτό έκανε ο άλλοτε εσωκομματικός αντίπαλος του Μαρίνου Σιζόπουλου Γιώργος Βαρνάβα, ο οποίος και θα διεκδικήσει την προεδρία του κόμματος τον Οκτώβρη. Το κατά πόσο θα καταφέρει να αρπάξει την προεδρία από τον Μαρίνο Σιζόπουλο είναι ακόμα αμφίβολο καθώς ο Πρόεδρος των Σοσιαλιστών ελέγχει πλήρως το σώμα. Είναι όμως και το ότι ο Γιώργος Βαρνάβα ήταν χαμένος όλο αυτό το διάστημα. Γι' αυτούς ακριβώς τους λόγους, δεν αποκλείεται να υπάρξει και μία τρίτη επιλογή. Ίσως κάποιου που βρίσκεται στις Βρυξέλλες, είτε εντός του κόμματος και εδώ και καιρό δυσφορεί.

Κλειστό μέχρι νεωτέρας

Την ώρα πάντως που στην ΕΔΕΚ βγαίνουν μαχαίρια, στο Δημοκρατικό Κόμμα έχουν κλείσει για διακοπές. Φάνηκε από την νερόβραστη ανακοίνωση τύπου που εξέδωσαν μετά τα όσα αποκαλύφθηκαν από το αραβικό δίκτυο AlJazeeraκαι την πλατφόρμα OCCRP. Κάποιοι είπαν πως ο ΔΗΚΟϊκός Πρόεδρος αποφάσισε να ρίξει τους τόνους, καθώς η σκληρή αντιπολίτευση για τα χρυσά διαβατήρια δεν του βγήκε στην κάλπη. Υπάρχουν και εκείνοι όμως που επισημαίνουν πως ο Πρόεδρος του ΔΗΚΟ και η οικογένειά του έχουν επισκεφθεί τον αγαπημένο τους προορισμό, που δεν είναι άλλος από τις Μαλδίβες. Προσφάτως αγαπημένος προορισμός και του Αβέρωφ Νεοφύτου.

Για να μάθεις να εκδικείσαι, πρέπει πρώτα να μάθεις να υποφέρεις - Βολταίρος

Στη Βουλή

Μπορεί βεβαίως το ΔΗΚΟ και τα άλλα κόμματα της αντιπολίτευσης να παραθερίζουν, ωστόσο αναμένεται να βγουν μαχαίρια στη Βουλή από τον Σεπτέμβρη. Όπως μαθαίνει η στήλη, το δημοσίευμα του OCCRPγια τις σχέσεις Αναστασιάδη με τον Σαουδάραβα Σεΐχη θα οδηγηθεί στην επιτροπή ελέγχου και εκεί αναμένεται να ζήσουμε και πάλι, μεγάλες στιγμές.

Ο ΗΡΩΣ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΟΣ

ΝΙΚΟΣ ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΗΣ

Θεώρησε πως θυμίζοντας στους Βαρωσιώτες τη στάση του το 2004 θα κάμψει την όποια οργή. Όσοι δεν πείστηκαν και άρχισαν τα περί συμμορίας, τους απάντησε με το γνωστό «ο λαός αποφάσισε τον Μάη».

Γράφει **Ο ΙΑΝΟΣ**

Η μύγα στον τοίχο

Το μεγάλο σοκ στο δεύτερο βίντεο του AlJazeera είναι ότι το πρώτο βίντεο τυχαία τους προέκυψε και όχι στοχευμένα, όπως η κυβέρνηση και αρκετοί άλλοι επαγγελματικοί σύνδεσμοι υποστήριζαν όταν κατάγγελλαν τουρκικό δάκτυλο πίσω από τις συγκλονιστικές αποκαλύψεις για το κυπριακό επενδυτικό πρόγραμμα. Το κανάλι διερευνούσε το ξέπλυμα βρόμικου χρήματος μέσω της εξαγοράς αγγλικών ποδοσφαιρικών ομάδων και κυριολεκτικά σκόνταψε πάνω στους δικούς μας. Μπροστά σε ένα λαλίστατο Πρόεδρο Βουλής, ένα βουλευτή-επιχειρηματία και έναν πληθωρικό δικηγόρο, το AlJazeera νωρίς νωρίς κατάλαβε ότι έπιασε λαβράκι και μας έδωσε προτεραιότητα.
Γι' αυτό και το δεύτερο βίντεο δεν έχει ιδιαίτερο ενδιαφέρον για την Κύπρο. Αυτό που έχει ενδιαφέρον είναι οι αναμενόμενες εγχώριες εξελίξεις που προκύπτουν από το πρώτο. Η αστυνομική έρευνα γύρω από το περιεχόμενο των όσων λέχθηκαν από τους πρωταγωνιστές του βαίνει προς ολοκλήρωση, εάν δεν έχει ήδη ολοκληρωθεί. Η εκτίμηση, μερικοί μάλιστα μιλούν και για πεποίθηση, είναι ότι η πολιτεία, Αστυνομία και Νομική Υπηρεσία, θα κινηθούν εναντίον του πρώην Προέδρου της Βουλής Δημήτρη Συλλούρη και όχι μόνο. Παρά τις κρούσεις από τους ενδιαφερόμενους, καμία πολιτική δύναμη ή πολιτικό πρόσωπο δεν έχει διάθεση να παρέμβει προς τη Νομική Υπηρεσία όχι για να κουκουλωθεί η υπόθεση, αλλά ούτε καν για ηπιότερες κατηγορίες.
Δέκα μήνες μετά τη δημοσιοποίηση του πρώτου βίντεο, ο γενικός εισαγγελέας και ο βοηθός γενικός εισαγγελέας βρίσκονται κάτω από το εξεταστικό μάτι μιας ανυπόμονης και δύσπιστης κοινωνίας, να αποδείξουν με έργα και όχι με μόνο λόγια τις διακηρύξεις τους και την αποφασιστικότητά τους να πατάξουν τη διαφθορά. Πέραν της υπόθεσης AlJazeera, το άλλο μεγάλο τεστ για τους Γιώργο Σαββίδη και Σάββα Αγγελίδη είναι ο τρόπος με τον οποίο θα χειριστούν τα όσα αποκαλύπτονται στην έκθεση της επιτροπής Νικολάτου για την υπόθεση των διαβατηρίων.
Διότι οι γνωρίζοντες τα ονόματα που καλύπτονται με μαύρο μελάνι για σκοπούς προστασίας προσωπικών δεδομένων υποστηρίζουν ότι στην έκθεση υπάρχουν σοβαρές καταγγελίες σε βάρος συστημικών τραπεζών, συγκεκριμένων δικηγορικών και λογιστικών γραφείων και αρκετά άλλα.

Κλωθώ

ΟΜΗΡΟΥ & ΣΕΒΕΡΗ / *Γράφει ο* **ΟΝΑΣΑΓΟΡΑΣ**

Θα καταφέρει ο Αντόνιο να τετραγωνίσει τον κύκλο μέχρι τον Σεπτέμβριο;

Για συνάντηση τον Σεπτέμβριο στη Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ μεταξύ Αναστασιάδη και Τατάρ προετοιμάζεται ο Αντόνιο. Το έχει ήδη ανακοινώσει ο Τατάρ, που από την ημέρα που έγινε «πρόεδρος» δεν έχει σταματήσει στιγμή να μιλάει και να λέει ό,τι του κατέβει. Η αναφορά πάντως για την πρόσκληση του Αντόνιο για ένα άτυπο γεύμα με τον Αναστασιάδη, έχει διασταυρωθεί και όντως ισχύει. Τουλάχιστον, ως κρούση. Τώρα πόσο... άτυπο μπορεί να είναι ένα γεύμα, είναι ένα θέμα προς συζήτηση. Η συνάντηση των τριών όντως θα είναι άτυπη, αφού ο ντενκτασικός κλώνος επιμένει να μην πάει σε συνομιλίες εάν δεν του αναγνωριστεί κυριαρχία και αποδοχή των έξι σημείων που παρουσίασε στη Γενεύη. Από την άλλη, ο Αντόνιο θέλει πριν κάνει το επόμενο βήμα να διασταυρώσει ξανά εάν όντως μπορεί να τετραγωνίσει τον κύκλο. Πράγμα που μέχρι τώρα, ως γνωστόν, κανένας δεν κατάφερε. Κατά τα άλλα, εύχομαι το γεύμα να είναι τυπικό και να μπορέσουν να φάνε και κάτι. Αν και κακοχώνευτο το προβλέπω, εάν ο κλώνος πάει με την ίδια φλυαρία και τον ίδιο στόμφο που προβάλλει νιώθοντας ότι πατά στις γερές πλάτες του νεοσουλτάνου, όπως καθημερινά διαλαλεί.

Πάντως, η Λουτ έρχεται διερευνητικά, μπας και καταφέρει να βγάλει κάποια άκρη αφού από την ημέρα που ξεμύτισε ο Τατάρ ήρθαν τα πάνω κάτω. Διπλωμάτης που γνωρίζει, μου έλεγε τις προάλλες ότι η Λουτ θα έρθει με στόχο να οργανώσει την άτυπη συνάντηση στη Νέα Υόρκη, «ώστε ο Αντόνιο να έχει κάτι να ανακοινώσει». «Αν δεν υπάρξει αυτή η προϋπόθεση ο γ.γ. του ΟΗΕ δεν είναι διατεθειμένος να γίνει ξανά ρεζίλι, να τους καλέσει σε συνάντηση και να συνεχιστεί το αδιέξοδο επιβεβαιώνοντας ξανά την αδυναμία των Ηνωμένων Εθνών να δράσουν αποτελεσματικά», μου είπε. Ο ίδιος διπλωμάτης θεωρεί πως η Λουτ ενδεχομένως να μην έρθει στα τέλη του Αυγούστου αλλά στις αρχές Σεπτεμβρίου. Όπως μου ανέφερε, μέχρι τότε ο Λόφος ελπίζει ότι θα ασκηθούν επιπλέον πιέσεις και στον νεοσουλτάνο, κυρίως από τις ΗΠΑ και την Ε.Ε. και ίσως, σε συνδυασμό με άλλες εξελίξεις, υπάρξει μια κάποια διαφοροποίηση της τουρκικής στάσης. Πάντως εάν η Λουτ δεν πάρει ικανοποιητικές απαντήσεις στο νέο ερωτηματολόγιο που θα θέσει στις συναντήσεις της με τον Αναστασιάδη και τον Τατάρ, η κοινή συνάντηση του Αντόνιο με τους δύο ηγέτες είναι σίγουρο ότι θα μετατεθεί μέχρι νεωτέρας.

Nicos, αυτή τη φορά το ερωτηματολόγιό μου θα είναι διαφορετικό.

Οι φουρτούνες της ΕΔΕΚ είναι πολύ μεγαλύτερες από μια εσωκομματική διαμάχη για την προεδρία του κόμματος, όπως αρχικά διαφάνηκε. Δεν πρόκειται για αντιπαράθεση μεταξύ Σιζόπουλου - Βαρνάβα, αλλά για κάτι πολύ πιο βαθύ. Ιδιαίτερα μετά το δημόσιο άδειασμα του Σιζόπουλου από έξι μέλη του Πολιτικού Γραφείου του κόμματος. Η δημόσια τοποθέτηση των έξι, μεταξύ των οποίων και ο βουλευτής Πάφου Ηλίας Μυριάνθους, έδωσε πάσα στον Βαρνάβα για να βγει και να επαναλάβει ότι ο Σιζόπουλος παραποίησε για ακόμη μία φορά απόφαση του Πολιτικού Γραφείου και προσπάθησε να συγκαλύψει το γεγονός με τον οικονομικό διευθυντή, που ταλανίζει τις τελευταίες εβδομάδες το κόμμα. Κατηγορία καθόλου κολακευτική για αρχηγό κόμματος που επαναδιεκδικεί την προεδρία. Τα έξι μέλη του Πολιτικού Γραφείου, με δημόσια ανακοίνωσή τους, ξεκαθάρισαν ότι στη συνεδρία του Πολιτικού Γραφείου στις 9 Ιουνίου παρουσιάστηκε έρευνα ειδικής επιτροπής που κατέγραψε πέντε επιταγές που έχουν εκδοθεί και δεν έχουν σχέση με υποχρεώσεις του κινήματος. Υπενθυμίζω πως το εκλογικό συνέδριο της ΕΔΕΚ είναι στα τέλη Οκτωβρίου και εμείς βρισκόμαστε ακόμα στα μέσα Αυγούστου...

ΚΟΥΪΖ: Σε μεγάλο πολιτικό κόμμα ξέσπασε νέος πόλεμος μεταξύ υψηλόβαθμων στελεχών; Η αιτία φάνηκε αρχικά αστεία στον κομματάρχη, ο οποίος όμως έσπευσε να καλέσει τους εμπλεκόμενους σε ηρεμία για μία με δύο εβδομάδες μετά τον Δεκαπενταύγουστο, ώστε το θέμα να συζητηθεί στο πολιτικό γραφείο, πιστεύοντας ο ίδιος ενδόμυχα πως μέχρι τότε η παρεξήγηση θα έχει τερματιστεί. Είναι μια ελπίδα που φαίνεται πως μόνον αυτός την έχει...

Κίνημα Οικολόγων ακούει κανείς;

Της **ΕΛΕΝΗΣ ΞΕΝΟΥ**

Εδώ και εβδομάδες ο πλανήτης καίγεται. Οι εικόνες ειδικά από την Ελλάδα καθημερινά μας συγκλονίζουν. Η κλιματική αλλαγή δείχνει τα δόντια της, η φύση αρχίζει πλέον να μας εκδικείται. Η έκθεση του ΟΗΕ είναι μία ακόμα ηχηρή προειδοποίηση: Η γη πλήττεται από πρωτοφανή ξηρασία, φονικές πλημμύρες, σαρωτικές φωτιές, λιώσιμο των πάγων και άνοδος της στάθμης των θαλασσών που επαναχαράσσουν τον παγκόσμιο γεωγραφικό χάρτη και που οφείλονται όλα σε ανθρωπογενείς δραστηριότητες. Με πιο απλά λόγια εμείς οι άνθρωποι πήραμε πολύ περισσότερα από εκείνα που μας αναλογούν σ' αυτό τον πλανήτη και είναι πλέον επείγουσα η ανάγκη να αποκτήσουμε ουσιαστική συνείδηση αυτής της καταστροφικής μας παρουσίας, προκειμένου να σώσουμε ό,τι μπορεί να σωθεί.

Και ενώ, λοιπόν, συμβαίνουν όλα αυτά που έχω περιγράψει, το δικό μας Κίνημα Οικολόγων, το πλέον αρμόδιο για να ασχοληθεί μ' αυτά τα θέματα, μοιάζει σχεδόν εξαφανισμένο. Την ώρα που θα έπρεπε να κατακλύζει τα ΜΜΕ και τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης με ένα σωρό τοποθετήσεις και παρεμβατικές αναρτήσεις και ένα σωρό επείγουσες ενημερώσεις για το πού πάει ο πλανήτης μας και για το πόσο αναγκαίο είναι να μην παραμένουμε απλά θεατές στο δράμα (έστω και συγκλονισμένοι), καμία τέτοια κινητικότητα δεν είδα να συμβαίνει. Ή και αν συμβαίνει μου διέφυγε, που για να μου διαφύγει πάει να πει πως δεν ήταν ούτε της έκτασης, ούτε του μεγέθους και σίγουρα ούτε και της συλλογικότητας που επεδείκνυε το συγκεκριμένο κίνημα στην προεκλογική περίοδο, που για να μας πείσουν οι φίλτατοι οικολόγοι πως είναι η πιο αξιόπιστη εναλλακτική λύση που έχει να μας προσφέρει αυτή η ζοφερή πολιτική σκηνή, μας «βομβάρδιζαν» νυχθημερόν στα σόσιαλ με τις θέσεις και τις τοποθετήσεις τους και μας υποδείκνυαν τα κακώς έχοντα, επιδεικνύοντας συνάμα και τις δικές τους ευαισθησίες. Τώρα που καίγεται ο πλανήτης και η ανάγκη να αποκτήσουμε συνείδηση αυτής της καταστροφής, τώρα που η κλιματική αλλαγή μας δείχνει πόσο έχουμε ξεστρατίσει από εκείνο που μας αναλογεί, πού πήγαν αυτές οι ευαισθησίες; Κάηκαν με τα δάση; Πού εξαφανίστηκαν οι δικοί μας άλλοτε λαλίστατοι οικολόγοι από τα ΜΚΔ; Διότι μόνο αν βρίσκονται εκεί με τους εθελοντές πυροσβέστες δικαιολογείται η μαζική σιωπή τους. Κάνω λάθος να πιστεύω πως ένα πράσινο πολιτικό κόμμα οφείλει αυτή τη στιγμή να διαρρηγνύει τα ιμάτιά του και να κάνει ολόκληρες καμπάνιες ενημέρωσης; Κάνω λάθος να αναμένω πως ειδικά τώρα οφείλει να έχει την εγρήγορση να κινηθεί συλλογικά, ώστε μέσα από αλλεπάλληλες ενημερώσεις, επεξηγήσεις κτλ. να προσπαθήσει να χτίσει συνείδηση, προκειμένου να πετύχει έστω και στο ελάχιστο την αποστολή την οποία το ίδιο υποστηρίζει πως έχει; Δηλαδή να δημιουργήσει ανθρώπους με περιβαλλοντική συνείδηση, να ενημερώσει τι σημαίνει αυτό και να υποδείξει πως το αντίθετο έχει τα αποτελέσματα που τώρα ζούμε όλοι σαν θεατές και συγκλονιζόμαστε. Κι αν δεν υπάρχουν οι οικονομικοί πόροι για μια τέτοια εκστρατεία (η συνήθης δικαιολογία όταν δεν μπορείς να σκεφτείς έξω από το κουτί) ας γέμιζαν οι άλλοτε υποψήφιοι τους τοίχους τους στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης με ομιλίες της Γκρέτα ή με την έκθεση του ΟΗΕ ή δεν ξέρω και 'γω με ποια άλλα σχετικά αποσπάσματα έγκυρης πηγής και οργανισμού ή έστω και με τη συγκλονιστική φωτογραφία της ηλικιωμένης στην Εύβοια. Διότι όταν ανήκεις στο κίνημα Οικολόγων δεν ανήκεις μόνο για τις όποιες επερχόμενες εκλογές, ούτε και επιδίδεσαι σε ανάλογες εκστρατείες μόνο όταν είναι να πείσεις τους πολίτες να σε ψηφίσουν. Είσαι οικολόγος και όλες τις υπόλοιπες μέρες σαν στάση ζωής και σαν ιδιαίτερα ευαίσθητη πολιτική θέση. Άρα, όταν συμβαίνουν αυτού του μεγέθους οι καταστροφές, τότε ενστικτωδώς και μόνο κινητοποιείσαι, κάνοντας την παρουσία σου και την πολιτική σου ταυτότητα κάτι περισσότερο από αισθητή. Αλλιώς άλλαξε καλύτερα ταυτότητα και γίνε και εσύ ένα ακόμα κόμμα όπως τα υπόλοιπα θλιβερά.

elenixenou11@gmail.com

EPA/HOTLISMAN/UNTAK

Ινδονήσιες γυναίκες περιπολούν τις ρυζοφυτείες και διώχνουν τα πουλιά από τη σοδειά στο LhamLhom, AcehBesar.

Τα όρια του θράσους

Της **ΜΑΡΙΝΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ**

Η ιστορία του τόπου μας, αλλά και η τύχη των πολιτών του, θα ήταν πολύ καλύτερη αν όσοι ηγήθηκαν αυτού του τόπου ενδιαφέρονταν για την υστεροφημία τους παρά για την επανεκλογή τους. Η ιστορία του τόπου μας και η τύχη των πολιτών του θα ήταν πολύ καλύτερη δηλαδή,αν οι ηγέτες του σκέφτονταν τις μελλοντικές γενιές αντί το δικό τους προσωπικό όφελος.

Δεν γνωρίζω αν ο Νίκος Αναστασιάδης εξακολουθεί να πιστεύει πως ακολουθεί τα βήματα του Ελευθέριου Βενιζέλου. Αν δηλαδή, όπως είπε σε συνέντευξή του, για να δικαιολογήσει τις νέες ιδέες για τις οποίες βολιδοσκοπούσε, θεωρεί πως όπως και Βενιζέλος κατακρίθηκε ως προδότης, αλλά έμεινε τελικά στην ιστορία ως ένας εκ των μεγαλύτερων ηγετών του ελληνισμού, έτσι και ο ίδιος θα δικαιωθεί για τις επιλογές του από τους ιστορικούς του μέλλοντος.

Το σίγουρο είναι πως είτε το θέλουμε είτε όχι αποτελεί το μοιραίο πρόσωπο της ιστορίας. Σε αυτόν που έλαχε ο κλήρος να χειριστεί το Κυπριακό. Είτε λύνοντάς το είτε βάζοντας τη σφραγίδα του σε μία συμφωνημένη διχοτόμηση. Το γνώριζε πολύ καλά, όταν διεκδικούσε μία δεύτερη θητεία. Και αν θα έπρεπε να θυμάται κάτι από την περίπτωση του Βενιζέλου είναι ότι έμεινε στην ιστορία για τις μεγάλες εθνικές του αποφάσεις, οι οποίες περιείχαν ενίοτε και μεγάλα ρίσκα.

Θα έπρεπε να αναμένει πως θα βρεθεί ενώπιος ενωπίω με την ιστορία του, από τον καιρό που ξεκίνησαν οι τακτικισμοί στο Μον Πελεράν, από τις ανακολουθίες στο Κραν Μοντάνα και τους θεατρινισμούς που ακολουθήθηκαν. Θα έπρεπε να το περιμένει όταν οι εξαγγελίες του Τούρκου προέδρου στην περίκλειστη πόλη της Αμμοχώστου υποτιμούνταν από την πλευρά μας, με αποτέλεσμα να παρακολουθούμε παθητικά πλέον τις εξελίξεις.

Γι' αυτόν ακριβώς τον λόγο δεν έπρεπε να εκπλήσσεται με όσα συνέβησαν στην εκδήλωση του δήμου Αμμοχώστου. Από τους προπηλακισμούς, στα γιουχαΐσματα, στους χαρακτηρισμούς περί συμμορίας που διοικεί και στις φωτογραφίες από τη διασκέδασή του στα μπουζούκια. Η ιστορία είναι εδώ και καταγράφεται και η θερμοκρασία στο καμίνι της πολιτικής ανεβαίνει, ακόμη και στη συντηρητική κοινωνία της Κύπρου. Με λίγα λόγια εδώ πληρώνονται και όπως και ο λογαριασμός κάποτε πληρώνεται.

Ο πρόεδρος ωστόσο έχει έναν καθαρό χρόνο για να διορθώσει όσο μπορεί τα κακώς έχοντα. Και για τη δική του εικόνα αλλά κυρίως για τον τόπο. Η εικόνα της Κύπρου αυτή τη στιγμή έχει δεχτεί ανεπανόρθωτη ζημιά εξαιτίας των κακών χειρισμών που στόχο είχαν τον πλουτισμό των λίγων και την παραμονή διαφόρων στην εξουσία για το δικό τους όφελος. Είναι λοιπόν τώρα η ώρα να ανασυνταχθεί και να προχωρήσει σε πραγματική ανασυγκρότηση του κράτους. Αυτό θα έπρεπε να ήταν το δίδαγμά του από τη δεύτερη ευκαιρία που του έδωσαν οι πολίτες στις βουλευτικές εκλογές του Μάη. Αντ' αυτού ο ίδιος και η κυβέρνησή του φαίνεται να θεωρούν το αποτέλεσμα επικρότηση των έργων του. Αυτό διαφάνηκε από τον τρόπο που η κυβέρνηση επέλεξε να χειριστεί τα νέα δημοσιεύματα που διασύρουν την Κύπρο για τη σχέση του με τον Σαουδάραβα. Κλείνοντας συνοπτικά το θέμα με απάντηση ότι οι πολίτες έδωσαν την απάντησή τους στην κάλπη για όλα όσα δημοσιεύονται.

Αν δεν αντιλαμβάνονται πως αυτό αποτελεί αποθράσυνση, αν δεν αντιλαμβάνονται πως ακριβώς αυτό αποτελεί την τιμωρία όσων έδωσαν ψήφο εμπιστοσύνης άλλη μια φορά στο κυβερνών κόμμα, τότε πολύ φοβόμαστε πως τα βάσανά μας είναι ακόμα πίσω.

Θα έπρεπε να γνωρίζει πως ο ιστορικός του μέλλοντος θα κρίνει όλους εκείνους που χάριν των ωφελημάτων τους δημαγώγησαν ανέξοδα. Όλους εκείνους που δεν κατάφεραν να αφήσουν πίσω τους τίποτα, παρά μόνο θόρυβο. Γιατί όσοι παρασύρθηκαν από τα πρόσκαιρα ζήτω και μπράβο, όσοι επέλεξαν να επιτρέπουν στους λίγους να κάνουν εμπόριο της πατρίδας και να τη διασύρουν διεθνώς, κατατάσσονται σε ασήμαντες υποσημειώσεις. Αυτά ας θυμάται ο πρόεδρος στο λίγο διάστημα που του έχει απομείνει στο πηδάλιο της εξουσίας. Οτιδήποτε άλλο ακούσαμε το τελευταίο διάστημα, φτάνει στα όρια της κοροϊδίας. Και στα όρια του απύθμενου θράσους.

economidoum@kathimerini.com.cy

Σύνθεση και συνέχεια για να σωθούν τα δάση

Του **ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ ΕΛΛΙΣ**

Η αντιπαράθεση είναι κανόνας στις δημοκρατίες. Αναμενόμενη, αναγκαία και χρήσιμη. Φυσικά, όχι αυτή που διολισθαίνει σε κοκορομαχίες και στοχεύει πρωτίστως σε επικοινωνιακά οφέλη, αλλά αυτή που εστιάζει στη σοβαρή και ουσιαστική ανταλλαγή ιδεών και προτάσεων. Από τις οποίες επιλέγονται οι καλύτερες και στην πορεία αυτές εφαρμόζονται γρήγορα και αποτελεσματικά. Στόχος δεν μπορεί παρά να είναι οι διορθώσεις λαθών, ο τερματισμός μακροχρόνιων παθογενειών, με απλά λόγια η πρόοδος και η βελτίωση προς το καλύτερο. Η εθνική καταστροφή, που ακόμη βιώνουμε σε αρκετές περιοχές της Ελλάδας, θα μπορούσε να μας αφήσει και κάτι θετικό, στην πολιτική αντιπαράθεση, στη νοοτροπία. Κάποιοι ζητούν επίμονα από τους πολιτικούς να αναγνωρίζουν λάθη και αστοχίες, να ζητούν ευθέως συγγνώμη, να αναλαμβάνουν τις ευθύνες που τους αναλογούν.

Φυσικά, δεν αρκούν αυτά. Αλλά είναι τα αναγκαία πρώτα βήματα που θα μπορούσαν να αποδειχθούν χρήσιμα για τη συνέχεια. Ο πρωθυπουργός το έκανε. Ζήτησε συγγνώμη. Κάποιοι τον κατηγορούν ότι δεν την εννοεί. Δεν έχει σημασία. Αυτά θα ειπωθούν από τους αντιπάλους. Σημασία έχει ότι έκανε μια κίνηση προς τη σωστή κατεύθυνση. Υποσχόμενος ταυτόχρονα ότι θα αποδοθούν ευθύνες. Ο αρχηγός της αντιπολίτευσης έκανε το δικό του βήμα. Επέκρινε τον αντίπαλό του, αλλά παράλληλα –πιο σημαντικό και ουσιαστικό– κατέθεσε μια σειρά προτάσεων. Δεν κατήγγειλε αόριστα, δεν υποσχέθηκε να σκίσει νόμους και άλλα φαιδρά. Αντίθετα, παρουσίασε θέσεις και προτάσεις για την επόμενη ημέρα. Καλές; Αξίζουν επεξεργασίας; Θα το δούμε. Ομως, έκανε αυτό που έπρεπε.

Ο πρωθυπουργός ζήτησε συγγνώμη. Ο αρχηγός της αντιπολίτευσης κατέθεσε προτάσεις.

Σε αυτό ο πρωθυπουργός απάντησε θετικά. Μπορεί να μην το φώναξε, αλλά στην ουσία αναγνώρισε το βήμα του αντιπάλου και ανταποκρίθηκε άμεσα. Κάθε θετική πρόταση είναι ευπρόσδεκτη, είπε. Το βέβαιο είναι ότι θα πρέπει να υπάρξει ένα εθνικό σχέδιο και να μην εκδοθούν ποτέ άδειες οικοδόμησης σε δασικές περιοχές. Αν οι πολιτικές παρατάξεις φοβούνται το πολιτικό κόστος, ας ενωθούν σε αυτόν τον αγώνα που είναι, ή θα έπρεπε να είναι, κοινός. Να ξεπεραστεί η απληστία και η αδιαφάνεια. Να τεθούν οι βάσεις για πραγματική προστασία των δασών και του περιβάλλοντος γενικότερα. Να τερματιστούν οι ανήθικες κερδοσκοπικές πρακτικές που βλέπουμε εδώ και δεκαετίες. Να προετοιμασθεί μέσα από έναν πραγματικά γόνιμο διάλογο –και η κυβέρνηση να καταθέσει– ένας καλά επεξεργασμένος νόμος, χωρίς «παραθυράκια» και στην πορεία αναβολές και παρατάσεις στην εφαρμογή του, που θα ψηφισθεί από όλες τις υγιείς πολιτικές δυνάμεις. Ενα κοινό εθνικό σχέδιο. Τόσο δύσκολο είναι; Τα μέτρα που θα ληφθούν, η στρατηγική που θα εφαρμοσθεί να είναι μία, ενιαία και να μην αλλάξει.

Κάθε φορά οι εκάστοτε κυβερνώντες φοβούνται το πολιτικό κόστος. Ιδού μια μεγάλη ευκαιρία για συνεννόηση, συναίνεση και τελικά εθνική πολιτική. Η φύση δεν έχει ιδεολογία ούτε κομματικές προτιμήσεις. Απαιτούνται τολμηρές αποφάσεις και δράσεις που θα θίξουν πολλά και ισχυρά συμφέροντα. Μέσα στις κραυγές, στις υπερβολές και, δυστυχώς, τις ύβρεις που θα ακουστούν τις επόμενες ημέρες, εβδομάδες και μήνες, κάποιοι επιλέγουμε να προσδοκούμε την υγιή αντιπαράθεση, τη συνεργασία και την κοινή λογική, μακριά από αυταρχικές συμπεριφορές, κοκορομαχίες και ύβρεις, οι οποίες το μόνο που δεν θα κάνουν είναι να σώσουν τα δάση μας και να προστατέψουν το περιβάλλον.

Οι πρωταθλητές της αδιαφορίας και των «σέλφι»

Του **ΠΑΥΛΟΥ Κ. ΞΑΝΘΟΥΛΗ**

Η Ελλάδα κάηκε. Ανθρώπινες ψυχές, ζώα και πέραν ενός εκατομμυρίου στρεμμάτων έγιναν στάχτη, σε περισσότερες από 586 πυρκαγιές που ξέσπασαν στην ελληνική επικράτεια, σε οκτώ μόλις μέρες. Οι εικόνες παραπέμπουν σε βιβλική καταστροφή. Ένα κράτος πληγωμένο. Από κάθε άποψη. Με τη βόρεια Εύβοια να έχει δεχθεί το μεγαλύτερο χτύπημα, το οποίο δικαίως χαρακτηρίζεται ως ολική καταστροφή.

Την ίδια ώρα, κάποιοι έκαναν τις διακοπές τους στην Ελλάδα. Μέχρι εδώ, ουδέν μεμπτό και όλα καλά. Ωστόσο, η τάση επίδειξης μαγιό, παραλιών, σκαφών κ.λπ., προκαλεί αν μη τι άλλο αλγεινή εντύπωση. Όπως και η καλημέρα, η καλησπέρα και η καληνύχτα που σερβίρονται στα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης, συνοδευόμενες από φωτογραφίες που αντανακλούν μιαν άνεση και έναν«αέρα υπεροχής», ενώ η χώρα στην οποία φιλοξενούνται κοιμάται και ξυπνά μέσα σε αποκαΐδια...

Τι είναι αυτό άραγε που πρωτοστατεί στη λειτουργία των εγκεφάλων τόσων πολλών ανθρώπων και τους κάνει να χρειάζονται να κάνουν επίδειξη των διακοπών τους, με τόση λεπτομέρεια και σε τόση έκταση, ώστε να πλημμυρίζουν τα ΜΚΔ με φανταχτερές φωτογραφίες, αδιαφορώντας πλήρως για την εκ διαμέτρου αντίθετη εικόνα, μερικά χιλιόμετρα πιο κάτω, ανθρώπων με καμένες ψυχές και μαυρισμένες ζωές;

Πραγματικά, διερωτώμαι... αυτοί είμαστε; Τόσο μας νοιάζει για αυτά που συμβαίνουν γύρω μας; Δεν μας αγγίζει τίποτε; Βλέπουμε ανθρώπους να ξεσπιτώνονται, ζώα να καίγονται, δάση να έχουν μετατραπεί σε σεληνιακό τοπίο. Και εμείς επιλέγουμε να ποστάρουμε φωτογραφίες, επιδεικνύοντας πόσο όμορφα περνούμε στις διακοπές μας; Και πόσο άνετοι είμαστε;

Πολύ φοβάμαι ότι κινδυνεύουμε να ανακηρυχθούμε πρωταθλητές της αδιαφορίας. Αυτής «της αδιαφορίας που δίνει έναν ψεύτικο αέρα υπεροχής», όπως είχε πει πριν από 300 χρόνια ο Ζοζέφ Ζουμπέρ, χωρίς να έχει υπόψη του το υπεροπτικό ύφος και τον «αέρα υπεροχής» που «φυσάει» στις φωτογραφίες της πλειοψηφίας (σ.σ. δυστυχώς) όσων έτυχαν να βρεθούν σε ελληνικά νησιά την ίδια περίοδο με τις πυρκαγιές. Η τοποθέτηση του Γάλλου γνωμικογράφου «δένει» με αυτήν του Γάλλου δραματουργού Charles-Simon Favart, που την ίδια περίπου εποχή, και χωρίς βεβαίως να είναι σε θέση να προβλέψει τη σημερινή επικρατούσα νοοτροπία, υποστήριξε ότι η «αδιαφορία είναι ο ύπνος της καρδιάς».

Το πού χάσαμε την καρδιά μας, γιατί βρίσκεται σε διαδικασία ύπνωσης και τι ψυχή μας έχει απομείνει, δεν το είπε κανένας. Τουλάχιστον μέχρι στιγμής. Άλλωστε, προφανώς το ζήτημα αυτό χρήζει άλλου είδους αξιολόγησης. Πολύ πιο βαθιάς, η οποία εκ των πραγμάτων ξεπερνά και τις δυνατότητες ενός κειμένου 650 λέξεων.

Και δεν περιορίζεται στο ζήτημα των πυρκαγιών στην Ελλάδα. Αλλά, εκτείνεται σε όλα τα μεγάλα θέματα, για τα οποία η αντιμετώπιση είναι επιδερμική. Ίσης ποιότητας και επιπέδου με μια «σέλφι» που διαρκεί για μια στιγμή και «διαφημίζει» την «άνεση» και τον «αέρα υπεροχής». Αυτόν τον «αέρα» που η πλειοψηφία θέλει να πλασάρει και στις διακοπές της, εν μέσω των πρωτοφανών καταστροφικών πυρκαγιών. Και που μετατρέπεται άμεσα σε μερικές εκατοντάδες likes, αποκτώντας ένα ειδικό βάρος, κενού περιεχομένου, προσφέροντας στιγμιαία χαρά και χαμόγελα.

Κι αυτά, τα μεγάλα ζητήματα, που θα έπρεπε να απασχολούν και στα οποία θα έπρεπε όλοι να εγκύπτουν, μπαίνουν στο περιθώριο. Το εθνικό πρόβλημα, η οικονομία της Κύπρου, το μεταναστευτικό. Και οι αποφάσεις μας στην Ε.Ε., περιλαμβανομένων και αυτών που αφορούν στην κλιματική αλλαγή που ταλανίζει την Κύπρο και θα έπρεπε να είναι ύψιστης προτεραιότητας, αντιμετωπίζονται εξίσου επιδερμικά, όπως και οποιοδήποτε άλλο θέμα ενδεχομένως απαιτεί ενέργεια που υπερβαίνει το κενού περιεχομένου ειδικό βάρος της κάθε «σέλφι». Που έχει βεβαίως την ιδιότητα, και εκ της ονομασίας της, να βάζει μπροστά το εγώ. Μόνο το εγώ...

Σημείωση: Πολλοί ήταν αυτοί που έσπευσαν να συνδράμουν τις προσπάθειες στήριξης των πυρόπληκτων της Ελλάδας. Είτε παρέχοντας απαραίτητη υλική βοήθεια (που είχε ζητηθεί αρμοδίως), είτε μέσω διοχέτευσης πληροφοριών για τη στήριξη πυρόπληκτων και ζώων. Και μπράβο τους. Δεν είναι όμως παρά η μικρή μειοψηφία αυτών που έχουν φλομώσει το διαδίκτυο με φανταχτερές φωτογραφίες διακοπών, είτε γιατί δεν κατάλαβαν, είτε γιατί επέλεξαν να αγνοήσουν τι συμβαίνει γύρω τους.

xanthoulis.pavlos@gmail.com

Δώστε το κράτος στους νέους

Του **ΑΛΕΞΗ ΠΑΠΑΧΕΛΑ**

Στο παρελθόν, όταν το ελληνικό κράτος βρέθηκε στα «χέρια» κλασικών εκπροσώπων του παραδοσιακού πολιτικού μας συστήματος είχαμε σοβαρές αστοχίες. Ειδικά σε περιόδους κρίσεων. Θυμάμαι ακόμη έναν έμπειρο αξιωματικό της Πυροσβεστικής να διηγείται τι αντιμετώπιζε στο συντονιστικό κέντρο κατά τη διάρκεια μιας μεγάλης πυρκαγιάς τον προηγούμενο αιώνα. Οι νεαροί αξιωματικοί κάθονταν στις θέσεις τους, έπαιρναν πληροφορίες για τα διάφορα μέτωπα και τις μετέφεραν στον προϊστάμενό τους. Ενα κυβερνητικό στέλεχος καθόταν σε μια καρέκλα –δίπλα στο γραφείο του επικεφαλής αξιωματικού–, έπαιζε με ένα κομπολόι και μιλούσε συνέχεια με βουλευτές, δημάρχους και άλλους παράγοντες. Την ώρα που οι επαγγελματίες έκαναν τη δουλειά τους, εκείνος φώναζε «μα καίγεται το..., στείλε τώρα εναέρια». Μάταια προσπαθούσαν να του εξηγήσουν ότι «δεν γίνεται έτσι η δουλειά». Ο εν λόγω κυβερνητικός παράγοντας είχε βρει, όμως, και τον τρόπο να εμψυχώνει την ομάδα. Κάθε τόσο φώναζε «πάμε, παλικάρια μου», προκαλώντας έκπληξη στους νέους αξιωματικούς, οι οποίοι στην αρχή απορούσαν και μετά γελούσαν.

Επειτα από κάθε κρίση που περνάει ο τόπος, το συμπέρασμα είναι το ίδιο. Χρειάζεται περισσότερος επαγγελματισμός, λιγότερη «αιμομειξία» μεταξύ πολιτικής και στελέχωσης του ζωτικού πυρήνα του κράτους. Εχουμε σοβαρευτεί αρκετά, είναι η αλήθεια. Μια νέα γενιά που έχει επανδρώσει τους καίριους μηχανισμούς του κράτους απεχθάνεται το παλιό πελατειακό σύστημα, εκτιμά τους επικεφαλής που σέβονται τα γαλόνια τους, θέλει να μάθει και να βελτιωθεί. Καπελώνεται όμως από την τελευταία φουρνιά των κρατικών στελεχών, που έμαθαν ότι η αναρρίχηση μέσω κομματικών διαύλων είναι το ενδεδειγμένο σπορ για όποιον θέλει να φτάσει ψηλά. Από τους ανθρώπους που δεν καταξιώθηκαν στο πεδίο αλλά σε γλέντια και «κολλητιλίκια», στο αέναο νταραβέρι στο οποίο σημαντικά είναι ενίοτε το «από πού είσαι» και το «αν είσαι του τάδε». Οι οποίοι έχουν μια θαυμαστή ικανότητα να αλλάζουν σε ένα βράδυ κομματικές προτιμήσεις και να τα βρίσκουν χωρίς καμία δυσκολία με τους πολιτικούς τους αντιπάλους.

Είναι, λοιπόν, καιρός να δημιουργήσουμε μια κουλτούρα που θα επιτρέψει στη νέα γενιά που δεν φοβάται την εκπαίδευση ή την αξιολόγηση να πάρει πάνω της τους βασικούς αρμούς του κράτους. Χρειάζονται τα μέσα, μια νέα αυτοπεποίθηση και την απόλυτη προστασία από τους παραδοσιακούς πολιτικούς. Να γίνει ευαγγέλιο πως ο υπουργός ρωτάει «ποιος είναι ο καλύτερος;», όχι σε ποιο κόμμα ή παρέα ανήκει. Να τολμάει ο υπηρεσιακός παράγοντας να πει «αφήστε να κάνουμε τη δουλειά μας» και να μη δειλιάζει να δώσει την πραγματική εικόνα τού τι μπορεί να πετύχει και τι όχι σε μια κρίσιμη στιγμή. Το δόγμα της αριστείας, στο οποίο πιστεύει πολύ ο πρωθυπουργός, είναι ανάγκη να μπει βαθιά στο DNA των κρίσιμων μηχανισμών του ελληνικού κράτους.

Η αυριανή μέρα

Του **ΚΩΣΤΑ ΙΟΡΔΑΝΙΔΗ**

Υπήρχε μια εποχή όπου τα γήινα με τα επουράνια συμπλέκονταν, οι άνθρωποι έβλεπαν οράματα, συνομιλούσαν με οπτασίες, διότι δίχως μια τέτοια αποδοχή ο Ομηρος δεν θα είχε περιλάβει στην Οδύσσειά του τη Λ΄ Ραψωδία, όπου η κάθοδος του Οδυσσέα στον Αδη, για να συμβουλευθεί τον μάντη Τειρεσία περί της επιστροφής του στην Ιθάκη.

Ούτε ο Ντάντε Αλιγκιέρι, αιώνες αργότερα, θα επέλεγε ως πλαίσιο της «Θείας Κωμωδίας» τη διαδρομή του από την Κόλαση στο Καθαρτήριο και στον Παράδεισο, χαρίζοντας στην ανθρωπότητα ένα μνημειώδες έργο, που –εάν πιστέψουμε τον Κόμη Sforza– υπήρξε ο καταλύτης από όπου αναδύθηκε σταδιακώς το πνεύμα ενότητος της Ιταλίας. Αλλά η εποχή εκείνη έχει περάσει και κάποιοι αυτάρεσκα θα ισχυρισθούν οριστικά.

Κυριακή αύριο, 15 Αυγούστου, και η Εκκλησία γιορτάζει την Κοίμηση της Θεοτόκου. Η συμφορά που έπληξε τη χώρα –και συνεχίζει– θα στείλει στους ναούς πιστούς και όσους ακολουθούν έστω συμβατικά τις παραδόσεις. Ψηφοθήρες πολιτικοί θα παραστούν κι αυτοί, αξιωματούχοι ξεθωριασμένοι, επίσης. Αλλά όλα αυτά ως ασθενής ανάμνηση σε σχέση με το παρελθόν.

Ο χριστιανισμός είναι μία «δύσκολη» θρησκεία, σε αντίθεση με το Ισλάμ, που στην «απλότητά» του οφείλει την ταχεία εξάπλωσή του, όπως χαρακτηριστικά διαπίστωσε ο Αρχιεπίσκοπος Τιράνων Αναστάσιος, όταν επιτελούσε έργο ιεραποστολικό στην Αφρική.

Η έννοια της τρισυπόστατης θεότητος –Πατήρ, Υιός, Αγιο Πνεύμα– δεν είναι προσπελάσιμη με τα εργαλεία του ορθού λόγου. Φρικτό το μυστήριο της Αναστάσεως. Και η Θεία Ευχαριστία, όπου για λόγους όντως ακατανόητους οι ευχές του ιερέως, που θα επέτρεπαν στον πιστό να παρακολουθήσει την πορεία του μυστηρίου, καλύπτονται από τους ιεροψάλτες.

Αντίθετα, η «Μήτηρ του Θεού» Μαρία είναι η πλέον οικεία μορφή για τους πιστούς της χριστιανικής θρησκείας, αν και ελάχιστες είναι οι αναφορές των Ευαγγελιστών σε αυτήν μετά τη γέννηση του Ιησού. Ωστόσο, οι μεγαλύτεροι υμνωδοί της Εκκλησίας μας συνέθεσαν αριστουργήματα για τη Μαρία Θεοτόκο, με κορυφαίο τη Λειτουργία του Ακάθιστου Υμνου.

Η ανθρώπινη φύση της Μαρίας που υποτάχθηκε στη θέληση του Θεού και κατέστη «θεία πύλη και μήτηρ της όντως ζωής» την ανέδειξε την πλέον αξιόπιστη διαμεσολαβήτρια του ανθρώπου με τον Θεό υιό της. Και οι Βυζαντινοί την ανακήρυξαν προστάτιδα της πρωτεύουσάς τους, της Κωνσταντινουπόλεως.

Η ανθρώπινη φύση της Μαρίας που υποτάχθηκε στη θέληση του Θεού και κατέστη «θεία πύλη και μήτηρ της όντως ζωής» την ανέδειξε την πλέον αξιόπιστη διαμεσολαβήτρια του ανθρώπου με τον Θεό υιό της.

Αλλά αυτά συνέβαιναν τότε. Και είναι αλήθεια ότι εκείνη η εποχή έβριθε από σκάνδαλα, στυγνές δολοφονίες και ηγέτες θεομπαίχτες. Ομως η κοινωνία είχε ισχυρό σημείο αναφοράς εκτός της καθημερινότητος. Σήμερα οι υλικές συνθήκες είναι απείρως καλύτερες. Η διάδοση της γνώσεως, ταχύτατη και προσιτή σε όλους. Αλλά μονοδιάστατα, επίπεδα. Ενα σύντομο πέρασμα του ανθρώπου από τη γη. Εξ ου και η απάθεια. Η «ακαταμάχητη ιδιότης του ορατού», όπως λέει και ο Οδυσσέας του Τζέιμς Τζόις των αρχών του 20ού αιώνα. Οπως και να έχει, Καλή Παναγιά.

Η δημοκρατία χρειάζεται δημαγωγούς

Του **ΤΑΚΗ ΘΕΟΔΩΡΟΠΟΥΛΟΥ**

Ακούς και διαβάζεις για την Αθήνα του 5ου π.Χ. αιώνα από τότε που ήσουν στο σχολείο. Εχεις διαβάσει και ξαναδιαβάσει τη Σικελική Εκστρατεία στον Θουκυδίδη, τον διάλογο με τους Μηλίους, βιογραφίες του Περικλή, του Αλκιβιάδη –μία από τη Ρομιγί και μία από τον δάσκαλό της, τον Ατσφέλντ–, έχεις απολαύσει τον Αριστοφάνη με αποτέλεσμα όταν βρεθείς με ένα ακόμη έργο για τον Θουκυδίδη να αναρωτιέσαι αν έχει να σου πει κάτι που δεν το ξέρεις. Το έργο, βέβαια, το υπογράφει ο Ντόναλντ Κέιγκαν, ο απόλυτος μελετητής του Πελοποννησιακού Πολέμου, με άλλα λόγια του ιστορικού που μας τον παρέδωσε ως «κτήμα εσαεί». Οπότε λες να δοκιμάσεις.

Η μελέτη των κλασικών είναι σαν τη μελέτη του σύμπαντος. Αυτή είναι η δύναμή τους. Καμιά ανάγνωση δεν είναι οριστική. Πάντα υπάρχουν σκοτεινές γωνιές και άγνωστοι αστεροειδείς. Ακόμη και οι λεπτομέρειες μπορούν να αποκαλύψουν πολύτιμα ευρήματα. Γράφει η Ρομιγί ότι οι Ελληνες μπόρεσαν να αναπτύξουν αφηρημένη σκέψη χάρη στο απαρέμφατο που μετέφρασε τη συγκεκριμένη «πράξη» στο αφηρημένο «πράττειν». Το καταγράφεις και αυτό μένει μέσα στο μυαλό σου και κάνει τη δουλειά του. Πολλά φαινόμενα εξηγούνται κι αναρωτιέσαι: «Γιατί καταργήσαμε το απαρέμφατο στα Νέα Ελληνικά;».

Ο Κέιγκαν πέθανε προχθές σε μεγάλη ηλικία. Ο μελετητής του Θουκυδίδη είναι επίσης γνωστός ως ένας από τους θεωρητικούς του «νεοσυντηρητισμού». Οι γιοι του, επίσης ελληνιστές, ήσαν στο επιτελείο του Μπους του νεότερου και αν δεν κάνω λάθος ο ένας απ' αυτούς είπε ότι «κάνουμε εξαγωγή δημοκρατίας στο Ιράκ όπως ο Περικλής έκανε εξαγωγή δημοκρατίας στο Αιγαίο». Σίγουρα έπεφτε έξω. Ο Περικλής έκανε εξαγωγή του πολιτεύματός του σε πληθυσμούς που μιλούσαν την ίδια γλώσσα, πίστευαν στους ίδιους θεούς και μοιράζονταν την ίδια ιστορία – κυρίως τη σύγκρουση με την περσική Ανατολή. Οι δυτικοί στο Ιράκ είναι ξένοι και αποξενωμένοι από το περιβάλλον. Η δημοκρατία δεν αντέχει την αποξένωση. Στηρίζεται στην εμπιστοσύνη.

Οταν έχεις περάσει τη ζωή σου με τον Θουκυδίδη, δεν μπορείς παρά να είσαι συντηρητικός. Οχι επειδή ο ίδιος αντιμετώπιζε με σκεπτικισμό την Αθηναϊκή Δημοκρατία. Αλλά επειδή πίστευε στην ανθρώπινη φύση. Οσο η ανθρώπινη φύση παραμένει ίδια, η «ξυγγραφή» του παραμένει «κτήμα εσαεί». Τη φράση του Θουκυδίδη την επαναλαμβάνει σαν ρεφρέν ο Λορεντζάτος στις σημειώσεις στα Collectanea.

Εκείνο που με εντυπωσίασε περισσότερο στο έργο του Κέιγκαν για τον Θουκυδίδη είναι ο τρόπος που αντιμετωπίζει τον Κλέωνα. Ο Κλέων είναι ο κατεξοχήν αρνητικός χαρακτήρας της δημοκρατίας. Ο «βυρσοδέψης» που μεθάει τον Δήμο στους Ιππής του Αριστοφάνη, ο δημαγωγός που στον Θουκυδίδη διαδέχεται τον Περικλή στην ηγεσία της παράταξης των «πολλών», της δημοκρατίας. Είχαν και οι δύο λόγους να τον διασύρουν. Είχε μηνύσει τον Αριστοφάνη και ήταν ο βασικός υπεύθυνος για την ερήμην καταδίκη του Θουκυδίδη σε εξορία. Ομως έχει και η δημαγωγία την ποιότητά της. Ο Κλέων έδινε υποσχέσεις που τις τηρούσε. Ηταν θεατρίνος, όμως όταν ζήτησε από τους Αθηναίους στρατό για να φέρει τους αποκλεισμένους Σπαρτιάτες στη Σφακτηρία, τήρησε την υπόσχεσή του. Μέσα σε είκοσι ημέρες έφερε σιδηροδέσμια τη νεολαία της Σπάρτης στην Αθήνα. Ο Κλέων σκοτώθηκε στην Αμφίπολη, στην ίδια μάχη όπου έπεσε και ο Σπαρτιάτης Βρασίδας. Σε ένα χρόνο συνήφθη η ειρήνη του Νικία.

Την αποκατάσταση της τιμής του Κλέωνα την οφείλω στο έργο του Κέιγκαν για τον Θουκυδίδη. Ο δημαγωγός δεν απαλλάσσεται από την ευθύνη της πραγματικότητας. Σήμερα η λέξη έχει απαξιωθεί, όμως η δημοκρατία δεν μπορεί να λειτουργήσει χωρίς τους δημαγωγούς. Ο δήμος δεν είναι υποκείμενο. Τον μεταμορφώνει σε υποκείμενο ο δημαγωγός, ο Περικλής, ο Κλέων, ο Αλιβιάδης. Και το «υποκείμενο» δεν είναι φτιαγμένο μόνο από λογαριασμούς και λογική. Το «υποκείμενο» αισθάνεται.

Οταν μιλάμε για έλλειμμα πολιτικής στη σημερινή Δύση, στην πραγματικότητα μιλάμε για έλλειψη «δημαγωγίας», για έλλειψη έμπνευσης, κοινώς για έλλειψη αισθήματος. Τη δημαγωγία την ταυτίζουμε με τον τραμπισμό. Για παράδειγμα, η θεωρία της πολυπολιτισμικής κοινωνίας. Στηρίζεται σε μια ορθολογική ανάλυση της ανθρώπινης συνθήκης. Οσες δόσεις ορθολογικής ανάλυσης και αν χορηγήσεις, η «ανθρωπεία φύσις» αντιστέκεται. Και γι' αυτό η σύγχρονη Δύση λογοκρίνει τους κλασικούς της. Αυτοί μας κληροδότησαν την αντιφατική πολυπλοκότητα της ανθρώπινης συνθήκης, που παλεύει να απωθήσει η λεγόμενη «προοδευτική» σκέψη.

ΣΚΙΤΣΟ ΤΟΥ ΗΛΙΑ ΜΑΚΡΗ. imakris@kathimerini.gr

«Πάρτε μαζί σας νερό»

Του **ΧΡΗΣΤΟΥ ΓΙΑΝΝΑΡΑ**

Το καλοκαίρι του 2021 εγγράφεται στη συλλογική μας μνήμη των Νεοελλήνων, μόνο ή κυρίως, σαν επίταση δύσπνοιας. Από τις μεγάλες πυρκαγιές, αλλά και από την κοινωνική συμφορά που αντιπροσωπεύει ο ευτελισμός του λειτουργήματος της πληροφόρησης.

Συνδυάστηκαν φέτος και οι δυο κακουχίες: Από την ελληνική γη αφανίστηκαν τεράστιες εκτάσεις δασών –χλωρίδα και πανίδα. Και στο κοινωνικό επίπεδο, η ενημέρωση - πληροφόρηση των πολιτών στρεβλώθηκε και πάλι, αδιάντροπα, υποτάχθηκε ολοκληρωτικά στη σκοπιμότητα του εντυπωσιασμού.

Ο αφοριστικός χαρακτήρας των διαπιστώσεων δεν πρέπει να αδικήσει τις εξαιρέσεις: Υπάρχουν κοινωνικοί λειτουργοί ανυστερόβουλης ή και θυσιαστικής αυτοπροσφοράς (πυροσβέστες, αεροπόροι, απλοί στρατιώτες, ανιδιοτελείς εθελοντές), όπως υπάρχει, άθικτη πάντοτε, και η δημοσιοϋπαλληλική γραφειοκρατία, το πολυπληθέστερο προϊόν και μόρφωμα της κομματικής κακουργίας – ενδημικής στο ελλαδικό κράτος συμφοράς.

Προκλητικά οδυνηρός στο φετινό καλοκαίρι ήταν ο πρωτογονισμός της ραδιοτηλεοπτικής δημοσιογραφίας. Δεν υπήρχαν «ειδήσεις», υπήρχε μόνο η λεγόμενη «δημοσιογραφική κάλυψη» κάθε πυρκαγιάς και της αντιμετώπισής της από το «οργανωμένο κράτος». Και «κάλυψη» ονομαζόταν η παρουσία στον τόπο της συμφοράς και της φρίκης νεαρού ατόμου, αγοριού ή κοριτσιού, που πάσχιζε, με ένα μικρόφωνο στο χέρι, να πει με δικά του λόγια τα όσα ο κάθε τηλεθεατής έβλεπε, την ίδια στιγμή, στην οθόνη της οικιακής του συσκευής:

Εχει κιόλας πολλή ξηρασία ο συλλογικός μας βίος.

«Βλέπετε το σπίτι που καίγεται, τώρα οι φλόγες βγαίνουν και από τον δεύτερο όροφο, τώρα πήρε φωτιά και το κυπαρίσσι της γωνίας» – κανείς δεν εξήγησε ποτέ σε αυτά τα παιδιά (πιθανώς αμειβόμενα με ένα εκατοστάριο τον μήνα) τι είναι η δημοσιογραφία, τι θα πει «πληροφόρηση», πόσο βαραίνει στο επάγγελμα που τους γυάλισε, όχι η τσαχπινιά στην εμφάνιση, όχι το sex appeal τους, αλλά η γλωσσική τους κατάρτιση, γραμματική, συντακτικό, λεκτικός πλούτος.

Οσο ακόμα μου χαρίζεται το προνόμιο (και η πελώρια ευθύνη) δημόσιου λόγου, θα καταθέτω ό,τι κατασταλάζει μέσα μου ως εμπειρική ψηλαφητή βεβαιότητα. Οτι ο Ελληνας, π.χ. όταν χάσει τη συνείδηση της διαφοράς του «τρόπου» - πολιτισμού του, δεν αλλοτριώνεται όπως κάθε λαός μίμος ή αντιγραφέας ξένων, εισαγόμενων επικαιρικών μοντέλων. Ο Ελληνας «μεταστοιχειώνεται», αλλάζει το είναι του, γίνεται από άρχοντας μια σκέτη ξεφτίλα.

Κάθε απομίμηση υποβιβάζει και τον μίμο και το μίμημα – το προϊόν της μίμησης δεν μπορεί ποτέ να έχει τη δυναμική της αυθεντικότητας του πρωτοτύπου. Η res publica δεν θα γίνει ποτέ δημοκρατία, ή veribus ποτέ αλήθεια, ο νόμος ποτέ lex, η σύμβαση που κατοχυρώνει δικαιώματα ατόμων δεν θα γίνει ποτέ άθλημα σχέσης, η μετοχή στην εκκλησία ποτέ «επικρατούσα θρησκεία» – και πάει λέγοντας. Αγεφύρωτη η διαφορά - απόσταση της κατανόησης από τη γνωστική εμπειρία της σχέσης, της ψευδαίσθησης του cogito από την εμπειρία της ψηλάφησης.

Οι Ελληνες υπάρχουμε πια μόνο «κατ' όνομα», όχι ως διαφορά. Εμπιστευόμαστε τις εντυπώσεις σαν αλήθειες, την ελευθερία σαν κλίμακα - περιθώριο ορέξεων. Με αποτέλεσμα να διολισθαίνουμε νομοτελειακά στη γελοιότητα. Δεν κάνουμε λάθη, αστοχίες, παραστρατήματα. Κάνουμε βλακείες, εξωφρενικές μικρότητες, λογαριάζουμε τους θεσμούς σαν παλκοσένικο, όπου ακκίζονται εγωπαθή και ανεγκέφαλα καραγκιοζάκια. Κραυγαλέα περίπτωση κωμικής συλλογικής μικρόνοιας, τα καθημερινά ραδιοτηλεοπτικά «Δελτία Ειδήσεων»:

Είναι ο πιο διαυγής καθρέφτης της ιστορικής παρακμής μας των Ελλήνων. Οι εγχώριοι εξουσιαστές μας έχουν την ψευδαίσθηση ότι «διαφημίζονται» στα κανάλια, δεν υποψιάζονται τη δυναμική που αποκτά, με τη δημοσιοποίηση και την προπαγάνδα, ο αυτεξευτελισμός. Ούτε τη δυναμική της εικόνας λογαριάζουν. Ομως, η τηλεοπτική εικόνα, στη δεύτερη φάση του καύσωνα, κραύγαζε τη λογική της κυβερνητικής «στρατηγικής» – ολοφάνερα, η απόφαση της εξουσίας ήταν: «Ας καούν τα σπίτια, αρκεί να μην υπάρξουν νεκροί, να γλιτώσουμε τη σύγκριση με το επίσημο κρατικό έγκλημα στο Μάτι». Στόχος πάντοτε να κερδηθούν οι εντυπώσεις.

Διακόσια χρόνια είναι πολλά για να επιβιώνει ένα κρατίδιο τεχνητό. Κράτος που δεν γέννησε τους θεσμούς λειτουργίας του (δημόσια διοίκηση, τοπική «αυτοδιοίκηση», σύστημα λειτουργίας του Δικαίου, εκπαιδευτικό σύστημα, συνδικαλιστικές οργανώσεις, παραδόσεις μεταφυσικής ελπίδας και ρεαλιστικού «νοήματος» της ζωής και της ύπαρξης). Κρατίδιο με «ηγέτιδα τάξη» που ηδονίζεται στην αυτοκαταστροφή, ανέχεται να αποφασίζουν ξένες πρεσβείες αν θα ιδιοποιηθεί η Τουρκία και την Αμμόχωστο, το Καστελλόριζο, τη Λήμνο.

Τίποτε από αυτά δεν ενδιαφέρει τους «τυράννους, τους οποίους ημείς εκλέγομεν» και που δεν μιλάνε ποτέ πια για γεγονότα και πεπραγμένα, ενδιαφέρονται και ζουν μόνο για τις εντυπώσεις. Αυτό το τεχνητό κρατίδιο, όταν ακόμα διψούσε γνησιότητα και αρχοντιά, είχε σαν σήμερα τη Γιορτή του, γιόρταζε την Παναγιά αφέντρα του.

Αραπιάς άτι, λίγος... νους

Του **ΓΙΑΝΝΗ ΙΩΑΝΝΟΥ**

Όταν το Al Jazeera προέβη στο πρώτο του αποκαλυπτικό βίντεο, με τον ΠτΒ Δημήτρη Συλλούρη να υψώνει το ποτήρι με το κρασί του και να μας κλείνει το μάτι, ο υπουργός Εσωτερικών κ. Νουρής κλήθηκε να παίξει τον ρόλο του μπροστάρη και σε εκείνη τη μνημειώδη –ελέω μάσκας– συνέντευξη Τύπου ανέφερε πως το αραβικό δίκτυο του Al Jazeera κάνει στοχευμένη προπαγάνδα εναντίον της Κύπρου. Ήταν τότε που η κυπριακή δημόσια σφαίρα, σε επίπεδο ορισμένων ΜΜΕ αλλά και στα ΜΚΔ, θυμήθηκε πως το αραβικό κανάλι είναι το επίσημο όργανο του Κατάρ, άρα συνδέεται με τη Μουσουλμανική Αδελφότητα και την Τουρκία. Ήταν μια περίοδος που ακούστηκαν, γράφτηκαν

Η Κύπρος βρίσκεται ξανά στο επίκεντρο της αρνητικής δημοσιότητας.

και ειπώθηκαν τόσα πολλά για τις «μουσουλμανικές αδελφότητες» που αν τύχει και έχεις διαβάσει το «Ma'alimfi'l-tareeq» του Qutb (σ.σ. ο σύγχρονος, ιστορικά, ιδεολόγος της πιο εξτρεμιστικής εκδοχής της Μουσουλμανικής Αδελφότητας) θέλεις να σκίσεις τα πτυχία σου και να ασχοληθείς με την κηπουρική.

Στο δεύτερο μέρος των αποκαλύψεων του Al Jazeera ωστόσο πολλοί Κύπριοι σταμάτησαν να είναι οι wannabe ντέντεκτιβ του σύγχρονου πολιτικού Ισλάμ και της καλά ενορχηστρωμένης συνωμοσίας της Μουσουλμανικής Αδελφότητας εναντίον της Κύπρου και επιδίδονταν σε προσευχές για τη μάνα-Ελλάδα που μάχεται με τις πυρκαγιές. Και την οποία, ειρήσθω εν παρόδω, συνδράμει το Κατάρ με 66 πυροσβέστες και 3 οχήματα. Δηλαδή αν ξαναδούμε τα όσα ο κ. Νουρής μας είπε σε εκείνη τη συνέντευξη Τύπου, το Al Jazeera ως μακρύ χέρι του Κατάρ και της Μουσουλμανικής Αδελφότητας (και κατ' επέκταση της Τουρκίας) θέλει να κάνει προπαγάνδα εναντίον της Κύπρου, και του κυπριακού ελληνισμού κατ' επέκταση, αλλά ταυτόχρονα στέλνει πυροσβέστες και οχήματα για να συνδράμει στην κατάσβεση των πυρκαγιών στην Ελλάδα. Πρόκειται μάλλον για απίθανους τύπους στην περίπτωση αυτών των Καταρινών.

Η Κύπρος βρίσκεται ξανά στο επίκεντρο της αρνητικής δημοσιότητας. Με δύο δημοσιεύματα, από ένα διεθνές τηλεοπτικό δίκτυο και από έναν οργανισμό ερευνητικής δημοσιογραφίας, που καταπιάνονται με υποθέσεις διαφθοράς που ξεκίνησαν με τον πρώην πρόεδρο της Βουλής, κ. Συλλούρη, τον πρώην βουλευτή του ΑΚΕΛ Χριστάκη Τζιοβάνη, δικηγόρους και φωτογραφίζουν έναν υπουργό και φτάνουν μέχρι τον ίδιο τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας. Σε μια χρονική συγκυρία που το Κυπριακό βρίσκεται –μετά τις εξελίξεις με το Βαρώσι– στην κρισιμότερη φάση του και που ο τελευταίος αποδοκιμάστηκε από πολίτες της Αμμοχώστου στην εκδήλωση του Δήμου. Και σε μια περίοδο που η Λευκωσία αναζητεί ερείσματα και συμμάχους –σε ευρωπαϊκό επίπεδο και διεθνώς– για να αντιμετωπίσει τις ισχυρές προκλήσεις και τα σοβαρά τετελεσμένα της Τουρκίας. Το ΚΕΠ –τα «χρυσά διαβατήρια» όπως βαφτίστηκαν διά της όσμωσης– κλείνει τον σύντομο κύκλο της ζωής του με έναν ηχηρό τρόπο, συνώνυμο αυτού που ελάχιστοι άνθρωποι εκεί έξω τόλμησαν από την αρχή να περιγράψουν: Ένα πρόγραμμα που έγινε, εξαρχής, αντικείμενο εκμετάλλευσης και κατάχρησης για εύκολο πλουτισμό και που παραχώρησε την κυπριακή υπηκοότητα (σ.σ. επίσης ευρωπαϊκή), την πολιτότητά μας δηλαδή, σε αμφιλεγόμενους ολιγάρχες και «εγνωσμένης αξίας» καταδικασμένους απατεώνες που καταζητούνται διεθνώς. Ένα δείγμα μοντέρνας κυπριακής απατεωνιάς που αμαυρώνει την εικόνα διεθνώς των ανθρώπων που το 1974 εκδιώχθηκαν βίαια από τις πατρογονικές τους εστίες. Των ανθρώπων που όπου και αν βρεθούν, εκεί έξω, λειτουργούν ως καλοί πρεσβευτές της Κύπρου με τις ακαδημαϊκές, επιχειρηματικές και αθλητικές τους επιδόσεις. Των ανθρώπων που με συγκίνηση και υπερηφάνεια περιγράφουν σε ξένους συνομιλητές τους το «ου περί χρημάτων τον αγώνα ποιούμεθα» του ήρωα Κυριάκου Μάτση. Των ανθρώπων από το ποίημα του ήρωα Ανδρέα Κάρυου με τον στίχο «είμαι αγρότης, πόσον ωραία να πέσω με σφαίρα στα στήθια, πολεμώντας για την αλήθεια, για τα συμφέροντα τα εθνικά».

Ο εθνικός ποιητής Διονύσιος Σολωμός, σε μια από τις πιο δημοφιλείς ρήσεις του, αναφέρει πως «το έθνος πρέπει να θεωρεί εθνικό ό,τι είναι αληθές». Κάτι για το οποίο στην Κύπρο, όπου συχνά ο πατριωτισμός καταλήγει να αποτελεί το άλλοθι του κάθε μικρού ή μεγάλου απατεώνα, δεν αναστοχαστήκαμε αρκετά. Και σε αυτό ακριβώς το σημείο είναι που χάσαμε την έξωθεν καλή μαρτυρία, δημιουργώντας την εικόνα της Κύπρου, διεθνώς, ως μιας χώρας στην οποία ανθεί η διαφθορά. Όπου το εθνικό δεν είναι απαραιτήτως και το αληθές. Ακριβώς γιατί ακόμη και τη στιγμή που γινόμαστε ρεζίλι προσπαθούμε να αποκρύψουμε την αλήθεια. Επειδή σε όλη αυτή την υπόθεση με τα χρυσά διαβατήρια και τις αποκαλύψεις του Al Jazeera μπλέχτηκαν αρκετοί τύποι αραβικής καταγωγής οφείλουμε να παραφράσουμε ακόμη έναν στίχο του Σολωμού: Αραπιάς άτι αλλά, στην περίπτωσή μας, λίγος νους.

ioannoug@kathimerini.com.cy
Twitter: @JohnPikpas

EPA/STR

Αγριες δασικές πυρκαγιές κατακαίουν εκτάσεις στην επαρχία Kabyle της Αλγερίας, 100 χιλιόμετρα από το Αλγέρι. Ο έως τώρα απολογισμός σε ανθρώπινες ζωές είναι 37 πολίτες και 28 στρατιώτες.

Στο μάτι του Al Jazeera!

Του **ΛΑΡΚΟΥ ΛΑΡΚΟΥ**

Σε νέο ηχητικό του Al Jazeera (10/8) το λεγόμενο Κυπριακό Επενδυτικό Πρόγραμμα έχει ξανά την τιμητική του. Σύμφωνα με αυτό, το ΚΕΠ ξέπλενε επενδυτές με σκοτεινές διαδρομές για να μπορέσουν στη συνέχεια να αγοράσουν αγγλικές ποδοσφαιρικές ομάδες. Από το ηχητικό, ειδικότερα: «Ο Keith Hunter και ο Christopher Samuelson κατέληξαν στο συμπέρασμα ότι ο καλύτερος τρόπος για να αποκρυφθεί η ταυτότητα του Mr X από το Football League είναι να αποκτήσει κυπριακό διαβατήριο. Η διαδικασία είναι απρόσκοπτη. Το κάναμε πολλές φορές. Όταν ασχολείστε με τους Ρώσους της Ανατολικής Ευρώπης, μπορούν να αλλάξουν ελαφρώς το όνομά τους, κάτι που τους δίνει μια διαφορετική ταυτότητα. Μπορεί να αλλάξουμε ελαφρώς και την ημερομηνία γέννησης. Όλα είναι πιθανά. Όλα είναι πιθανά. Ένας Ρώσος επιχειρηματίας, που διέφυγε στο Ηνωμένο Βασίλειο και τον οποίο καταζητούσε η Ιντερπόλ, κατάφερε να κάνει όλη τη διαδικασία εκεί χωρίς να πατήσει το πόδι του στην Κύπρο. Τώρα ο Ρώσος πετάει παντού».

Την ίδια μέρα νέο δημοσίευμα από το δίκτυο OCCRP με τίτλο «Οι χρυσοί φίλοι και γείτονες του Προέδρου Αναστασιάδη» εμβαθύνει στη σχέση Αναστασιάδη με τον Σαουδάραβα επιχειρηματία Abdulrahman bin Khalid bin Mahfouz, ιδιοκτήτη του Jet με το οποίο έκανε τα ταξίδια του στις Σεϋχέλλες. Ο κ. bin Mahfouz αγόρασε βίλα πολύ κοντά στην οικία Αναστασιάδη στη Λεμεσό. Το OCCRP γράφει πως «πρόκειται για μία πολυτελή βίλα δίπλα από τον δρόμο που βρίσκεται η ιδιωτική του κατοικία στη Λεμεσό... Είχε αποκαλυφθεί πως πήρε διαβατήριο το 2016 με άλλα μέλη της οικογένειάς του». (πηγή,«Καθημερινή» 9/8).

Το ερώτημα έχει ειδική σημασία: στον ζωτικό του χρόνο ως πρόεδρος ο Ν. Αναστασιάδης δεν επέδειξε κάποιο ιδιαίτερο ενδιαφέρον για την παιδεία, την οικονομία ή τη δημόσια διοίκηση. Τα στοιχεία δείχνουν πως μεγάλο μέρος από τον ζωτικό του χρόνο αφιέρωνε στις γνωστές υποθέσεις με τα χρυσά διαβατήρια, οικόπεδα και πρίγκιπες. Ο ίδιος προήδρευε ενός Υπουργικού Συμβουλίου που αποφάσιζε για τις αιτήσεις ενός δικτύου γύρω από το ΚΕΠ με ολοφάνερη τη σύγκρουση συμφέροντος τόσο για τον ίδιο όσο και μερικούς από τους υπουργούς του.

Ο κυβερνητικόσεκπρόσωπος στις 10/8 ανέφερε πως «το ζητούμενο σήμερα σε σχέση με το καταργηθέν επενδυτικό πρόγραμμα δεν είναι η εκ νέου όξυνση του δημόσιου διαλόγου». Ποιο όμως είναι το «καταργηθέν πρόγραμμα» και τι σημαίνει «όξυνση του δημόσιου διαλόγου»; Ο εκπρόσωπος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής Christian Wigant δήλωσε οι «αρχές στην Κύπρο να σταματήσουν να επεξεργάζονται τις εκκρεμείς αιτήσεις, καθώς αυτό παραβιάζει το δίκαιο της Ε.Ε.»- ΚΥΠΕ, 10/6/21. Την προηγουμένη, ο Επίτροπος Δικαιοσύνης Ντιντιέ Ρεντέρς δήλωσε πως «η Κύπρος δεν δέχεται νέες αιτήσεις, αλλά εξακολουθεί να διεκπεραιώνει τις εκκρεμείς αιτήσεις. Οι ανησυχίες μας δεν έχουν απαντηθεί από τις κυπριακές αρχές και, ως εκ τούτου, απαιτείται περαιτέρω δράση» (9/6).

Ως γνωστόν, ο προηγούμενος ΚΕ Κ. Κούσιος ανακοίνωσε την κατάργηση του προγράμματος στις 13/10/2020 με ισχύ από την 1η/11/2020. Επτακόσιες αιτήσεις υπήρχαν έως τις 13/10/ 2020. Άλλες 700 προστέθηκαν από 13/10/ έως 31/10/ 2020. Σύνολο 1400.

Πάρα ταύτα, η Κύπρος «εξακολουθεί να διεκπεραιώνει τις εκκρεμείς αιτήσεις», στηριγμένη στους πιο πάνω αριθμούς. Το Δικαστήριουπογραμμίζει ότι η Επιτροπή «έχει καταστήσει σαφές σε πολλές περιπτώσεις ότι οι κανόνες για την απόκτηση της ιθαγένειας ενός κράτους μέλους πρέπει να λαμβάνουν δεόντως υπόψη το δίκαιο της Ε.Ε. - προειδοποιητικές επιστολές τον Οκτώβριο του 2020». Ο Ν. Αναστασιάδης με ανακοίνωσή της προεδρίας (10/8) «ζητά αυτοκριτική για όσους είχαν άμεση ή κατά άλλο τρόπο εμπλοκή στην εκμετάλλευση των αδυναμιών του προγράμματος». Μια ανακοίνωση που ολοφάνερα δείχνει πως ουδεμία πρόθεση έχει να συμμορφωθεί με τις κατευθύνσεις της Επιτροπής και «εξακολουθεί να διεκπεραιώνει τις εκκρεμείς αιτήσεις».

Ο διασυρμός του ονόματος της Κύπρου δεν έχει προηγούμενο. Η άρνηση της κυβέρνησης να τερματίσει τις πρακτικές της πώλησης ευρωπαϊκής ιθαγένειας κατ' αυτόν τον τρόπο, ταύτισε την Κύπρο με τις πιο μαύρες, διεθνώς, πρακτικές, αυτές που μάθαμε από την ερευνητική εργασία από δύο μη κυπριακούς οργανισμούς, Al Jazeera και OCCRP, καθώς και από τις επιστολές της Επιτροπής στην κυπριακή κυβέρνηση. Η Επιτροπή με τον πιο σαφή τρόπο (21/10/20), υπογράμμισε «τους εγγενείς κινδύνους τους οποίους εγκυμονούν, ιδίως όσον αφορά την ασφάλεια, τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, τη φοροδιαφυγή και τη διαφθορά», και, υπογράμμισε, πως «δεν συνάδουν με το δίκαιο της Ένωσης, και ιδίως με το άρθρο 4 παράγραφος 3 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση και το άρθρο 20 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης».

Μια τέτοια εικόνα είναι βέβαιο πως έχει ήδη επηρεάσει τη διαχείριση του Κυπριακού από τον ίδιο τον πρόεδρο Αναστασιάδη. Η ευρωπαϊκή αλληλεγγύη δεν είναι μονόδρομος. Δεν μπορεί να ζητάει κάποιος την ευρωπαϊκή αλληλεγγύη στο Κυπριακό,την ίδια στιγμή που παραβιάζει με τον πιο προκλητικό τρόπο τους κανονισμούς λειτουργίας της Ε.Ε. Η κυβέρνηση έχει προειδοποιηθεί τόσο υπηρεσιακά όσο και δημόσια και συνεχίζει τις ίδιες πρακτικές που οδηγούν σε προσφυγή της Επιτροπής κατά της Κύπρου στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο.

www.larkoslarkou.org.cy

Το λαμπρόν τζει που πέφτει κρούζει

Του **ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΚΑΠΑΡΗ**

«Το λαμπρόν τζει που πέφτει κρούζει...» έλεγε τις προάλλες βασανισμένος λεβεντοπαππούς, ο οποίος ένιωσε στο πετσί και την πούγκα του, την «πυρά» των φονικών και καταστροφικών πυρκαγιών, πριν από πέντε χρόνια στην περιοχή της Σολιάς. «Πέρασε το κακό και μας ξέχασαν όλοι...» για να συμπληρώσει με μια κραυγή από τα βάθη της ψυχής του «ευτυχώς...». Ο καλοκάγαθος άνθρωπος συνεχίζει την αξιοπρεπή ήσυχη ζωή του, στο αγαπημένο του χωριό, παίζοντας τάβλι και χαρτιά στους καφενέδες και απολαμβάνοντας την αγαπημένη του ζιβανία. Περιμένει τις γιορτές και τις αργίες, για να έλθουν στο χωριό τα λατρεμένα του παιδιά και εγγόνια από την πόλη και προσεύχεται για τα παιδιά του και όλο τον κόσμο. Τα χιονισμένα του μαλλιά, οι βαθιές ρυτίδες στο πρόσωπό του και οι ρόζοι στα χέρια του τον έκαναν σοφό και ξέρει πλέον καλά ότι «το λαμπρό κρούζει μόνο εκεί που πέφτει» και ήδη ξέχασε τα κούφια τα λόγια τα μεγάλα.

Οι πρωτοφανείς σε έκταση και ένταση πυρκαγιές στην Ελλάδα και οι 24ωρες ζωντανές μεταδόσεις από τις τηλεοράσεις και τα άλλα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης προκαλούν συγκλονισμό και αναταραχή. Ωστόσο, όλα διαρκούν τόσο λίγο, όσο ο φόβος μήπως και το κακό ξεσπάσει και στο σπίτι μας, στη γειτονιά μας, στο χωριό μας ή στην Κύπρο μας. Λίγο οι Ολυμπιακοί Αγώνες, λίγο το ποδόσφαιρο, περισσότερο οι διακοπές και οι παραλίες και όλα γρήγορα ξεχνιούνται. Μόνο οι «αδκιασεροί» καφενόβιοι, οι οποίοι φιλοσοφούν «μετ' ευτελείας και άνευ μαλακίας» μονολογούν ότι «το λαμπρόν τζει που πέφτει κρούζει...» και αλλάζουν γρήγορα κουβέντα, για να μη χάσουν ούτε και ένα δευτερόλεπτο από το ραχάτι τους.

Η κουβέντα του καφενέ επεκτείνεται στα προσωπικά δράματα των ανθρώπων, οι οποίοι «κρούζουν» από τις απώλειες αγαπημένων τους προσώπων, από τις ασθένειες μικρές και μεγάλες και από τις προσωπικές αποτυχίες στη ζωή, οι οποίες δεν κάνουν εξαιρέσεις, ούτε σε πλούσιους, ούτε σε φτωχούς. Ο πονεμένος άνθρωπος, ο οποίος έχασε το παιδί του, μοιρολογεί και λέει: «Ο Θεός να μη δείξει κανενού, αυτά τα οποία περνώ... Εμείς καλά περάσαμε και σύντομα θα φύγουμε και εμείς από αυτό τον κόσμο. Η έγνοια μου είναι τι θα γίνουν τα παιδιά μου και τα παιδιά του κόσμου όλου, με τούτες ούλες τις αρρώστιες, τις θεομηνίες και τους πολέμους...».

«Μια αστραπή η ζωή μας... μα προλαβαίνουμε» διερωτήθηκε ο σπουδαίος Νίκος Καζαντζάκης για να συμπληρώσει: «Ε κακομοίρη άνθρωπε, μπορείς να μετακινήσεις βουνά, να κάμεις θάματα, κι εσύ να βουλιάζεις στην κοπριά, στην τεμπελιά και στην απιστία! Θεό έχεις μέσα σου, Θεό κουβαλάς και δεν το ξέρεις –το μαθαίνεις μονάχα την ώρα που πεθαίνεις, μα 'ναι πολύ αργά...». Η ζωή είναι ωραία, έχει πολλές χαρές, αλλά και δίνει και κάτι «στραό-πατσους» που απλά σηκώνεις τα χέρια και παραδίδεσαι στο υπερπέραν, στον Θεό. Η ζωή του ανθρώπου είναι όπως το άνθος του αγρού, το οποίο μια μέρα αναδίνει θεϊκές μυρωδιές και παραδείσιες ομορφιές και την άλλη μέρα ξεραίνεται και διαλύεται.

Ο πόνος και η θλίψη δεν αντέχονται, όσο και αν φιλοσοφήσει κανείς τη ζωή, όσο θάρρος και αν διαθέτει, όσα πλούτη και όση δόξα και αν έχει. Το δύσκολο και πάντα αναπάντητο «γιατί» αναδύεται μετά από κάθε «χαστούκι» της ζωής. Οι απαντήσεις δεν υπάρχουν και η παρηγοριά βρίσκεται μόνο σε ένα μεταφυσικό επίπεδο, μόνο στις θαυμαστές απαντήσεις αγίων ανθρώπων, οι οποίοι γνωρίζουν εμπειρικά και τις άλλες διαστάσεις της δημιουργίας. Ο άγιος Παΐσιος έλεγε ότι «και τους γονείς βοηθάει ο θάνατος των παιδιών. Πρέπει να ξέρουν ότι από εκείνη τη στιγμή έχουν έναν πρεσβευτή στον Παράδεισο. Όταν πεθάνουν, θα 'ρθουν τα παιδιά τους με εξαπτέρυγα στην πόρτα του Παραδείσου να υποδεχθούν την ψυχή τους...». Αυτές τις μέρες γίναμε μάρτυρες και της θαυμαστής σωτηρίας του μοναστηριού του Οσίου Δαυίδ στην Εύβοια, του μοναστηριού του σύγχρονου Αγίου Ιακώβου Τσαλίκη, το οποίο δεν άγγιξαν οι φλόγες, την ώρα που τα πάντα γύρω από τη μονή έγιναν στάχτη και αποκαΐδια.

Η γερόντισσα Γαβριηλία, η γερόντισσα της Ασκητικής της Αγάπης, έλεγε: «Ποτέ να μη λες, γιατί περνώ αυτό; Ή όταν βλέπεις τον άλλο με τη γάγγραινα, τον καρκίνο ή την τύφλωση, να μην λες γιατί το περνά αυτό; Αλλά να παρακαλείς τον Θεό να σου χαρίσει το όραμα της άλλης όχθης. Τότε θα βλέπεις όπως οι Άγγελοι τα γινόμενα εδώ όπως πραγματικά είναι. Όλα στο σχέδιο του Θεού. Όλα». Η φοβερή Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου έγραψε τον ανεπανάληπτο στοίχο: «Δυο πόρτες έχει η ζωή, άνοιξα μια και μπήκα, σεργιάνισα ένα πρωινό, κι ώσπου να 'ρθει το δειλινό από την άλλη βγήκα». Τελικά, το μόνο το οποίο μένει σε αυτό το διάβα της πρόσκαιρης ζωής, είναι η προσφορά αγάπης, η χαρά της δημιουργίας και η ευτυχία της απλότητας. Τα άλλα όλα είναι έργα Θεού. Και ο Θεός βοηθός...

kaparispan@yahoo.gr

Είναι απαραίτητες οι εκκενώσεις;

Του **ΓΙΩΡΓΟΥ ΜΠΟΥΣΤΡΑ**

Με αφορμή τις mega fire πυρκαγιές του Αυγούστου υπάρχει μεγάλη συζήτηση σχετικά με το αν ήταν αναγκαίες οι εκκενώσεις. Ιδού λοιπόν μια επιστημονική προσέγγιση με βάση ορισμένες βασικές παραδοχές.

1. Επιστημονικά οι εκκενώσεις έρχονται από τον κλάδο των αστικών πυρκαγιών με σειρά μοντέλων που βασίζονται στην ανθρώπινη κίνηση αλλά και στην ανθρώπινη συμπεριφορά. Υπάρχουν μεγάλα ερευνητικά εργαστήρια που προσομοιώνουν την ανθρώπινη αντίδραση (κατά μόνας ή σε ομάδες) και γίνονται πειράματα σε (σχεδόν) πραγματικές συνθήκες για την κίνηση (ταχύτητα και κόπωση) ατόμων και ομάδων. Οι εκκενώσεις πληθυσμού, λοιπόν, είναι καλά μελετημένες στη βιβλιογραφία.

2. Τα τελευταία χρόνια με χρηματοδότηση από την Ε.Ε. με την ίδια λογική δημιουργήθηκαν και αντίστοιχα για τις δασικές πυρκαγιές, όπως και για μετακινήσεις πληθυσμών σε περίπτωση τσουνάμι. Στο σημείο αυτό θα πρέπει να ξεχωρίσουμε δύο βασικές αρχές. Η πυροπροστασία και η διαχείριση περιβάλλοντος είναι δύο διαφορετικοί κλάδοι και δεν εστιάζουν απαραίτητα στο ίδιο αποτέλεσμα. Η πυροπροστασία έχει να κάνει με την καταστολή συμβάντων πυρκαγιάς, ενώ η διαχείριση του φυσικού περιβάλλοντος έχει να κάνει με την πρόληψη (αρχικό στάδιο) και την αποκατάσταση (δηλαδή μετά το συμβάν). Αναφέρω τα παραπάνω για να δείξω τη διαφορά φιλοσοφίας που υπάρχει επιστημονικά στις δύο πλευρές και πιθανώς εξηγεί δια-φορετικές προσεγγίσεις.

Το «112» είναι ένα κεκτημένο για το οποίο υπήρξε συζήτηση για τη μη ύπαρξή του για αρκετά χρόνια και αποτελεί καταλύτη για τη σωτηρία συμπολιτών μας.

3. Γίνεται συζήτηση για τον ρόλο του πολίτη. Αυτός μπορεί να είναι επικουρικός και αποκλειστικά στο στάδιο της πρόληψης. Η συμπεριφορά της φωτιάς, ως φαινόμενο, περιγράφεται πιθανοτικά ως στοχαστική, άρα δεν βασίζεται στο «προηγούμενο βήμα» της, άρα πρέπει να γνωρίζεις πολύ καλά πώς θα προστατευθείς και να έχεις καθαρό μονοπάτι(α) διαφυγής. Στους τηλεοπτικούς μας δέκτες δεν είναι σαφής ούτε η απόσταση ούτε η ένταση του φαινομένου.

4. Η ασφάλεια και η υγεία του πολίτη προέχει και είναι αδιαπραγμάτευτη. Ο ανεκπαίδευτος πολίτης μπορεί να δράσει μόνο προληπτικά και όχι κατασταλτικά. Η εμπλοκή των συμπολιτών μας σε τόσες επικουρικές δράσεις –αυτές τις ημέρες– αποτελεί χρυσή παρακαταθήκη για την κοινωνία μας. Με την κατάλληλη εκπαίδευση και μέσα από στοχευμένες δράσεις μπορούμε να συμμετέχουμε στην πρόληψη και στην αποκατάσταση. Αυτό είναι ένα ζητούμενο για την επόμενη μέρα.

5. Το δόγμα προστασίας της Πυροσβεστικής Υπηρεσίας και όλων των αντίστοιχων Σωμάτων παγκοσμίως είναι: πρώτα η προστασία ανθρώπινης ζωής και στη συνέχεια η προστασία της περιουσίας.

6. Με βάση τα παραπάνω είναι ξεκάθαρο ότι οι προληπτικές εκκενώσεις είναι ένα σπουδαίο εργαλείο. Το «112» σώζει ζωές. Το «112» είναι ένα κεκτημένο για το οποίο υπήρξε συζήτηση για τη μη ύπαρξή του για αρκετά χρόνια και καταγράφεται ως σημαντικός παράγοντας και σε εκθέσεις προηγούμενων καταστροφών. Αξίζουν συγχαρητήρια στους συμπολίτες μας που ακολουθούν τις οδηγίες που δίνονται. Το «112» αποτελεί καταλύτη για τη σωτηρία συμπολιτών μας. Δύο τελευταίες παρατηρήσεις: α) Πρέπει να πάμε σε μια κατεύθυνση πολιτικής προστασίας με ενεργό συμμετοχή της κοινωνίας, τα πτητικά μέσα δεν θα είναι ποτέ αρκετά. Στο συλλογικό υποσυνείδητο καταγράφεται η ύπαρξη πτητικών μέσων ως πανάκεια. Τα πτητικά μέσα είναι βασικό μέρος του συστήματος πολιτικής προστασίας αλλά όχι το μόνο. Η κλιματική κρίση έρχεται με ταχύτητα. β) Οι όποιες συγκρίσεις μεταξύ συμβάντων πυρκαγιάς πρέπει να γίνονται σε επιστημονική βάση και όχι αυθαίρετα. Δεν είναι όλες οι πυρκαγιές ίδιες. Δύναμη και σεβασμός σε όσους δίνουν τη μάχη σήμερα και θα τη δώσουν και τις επόμενες ημέρες!

Ο κ. Γιώργος Μπούστρας είναι καθηγητής Εκτίμησης Κινδύνου, Ευρωπαϊκό Πανεπιστήμιο Κύπρου, επισκέπτης ερευνητής, Εθνικό Αστεροσκοπείο Αθηνών, επισκέπτης καθηγητής, University of Haifa.

Ο περί Ενώσεως «ιστορικός γρίφος» του Θ. Βερέμη

Του **ΧΑΡΗ ΦΕΡΑΙΟΥ**

Σχολιάζοντας στις 20/4/14 («Καθημερινή») το περί τις διαπραγματεύσεις για την Ένωση στη Γενεύη (1964) με τον Άτσεσον, βιβλίο του Άντη Ροδίτη, ο καθηγητής Θάνος Βερέμης ομολογεί πως: «Είναι φανερό ότι την εποχή εκείνη οι Αμερικανοί έβλεπαν με ευνοϊκό μάτι την ένωση»... και μαζί το «ελληνικό σχέδιο μονομερούς ανακήρυξής της»! Προσθέτει όμως ο ίδιος πιο κάτω ότι: «...απουσιάζει βέβαια η οριστική απόφαση από τον υπουργό των Εξωτερικών, Ντιν Ρασκ». Συνεχίζει δε πως «...αυτό θα μπορούσε να γίνει το έργο ενός νέου ιστορικού που θα ενδιαφερθεί να εξιχνιάσει το αίνιγμα». Για να καταλήξει ότι «...Ιδού στάδιον δόξης λαμπρόν για τον ιστορικό που θα βγάλει άκρη, πενήντα χρόνια μετά το γεγονός»!

Έχοντας υπόψη αυτή την προτροπή του κ. Βερέμη, και βλέποντας στην «Κ» επίσης το «αποκαλυπτικό» σημείωμα της Μαριάννας Κακαουνάκη, (25/7/2021) για μια «αποκαλυπτική εξάλεπτη συνομιλία, Λύντον Τζόνσον, με τον Ντιν Ράσκ» το 1964, θεώρησα ενθαρρυντικό το γεγονός, διότι ένας νέος, υποθέτω, άνθρωπος, έστω και εξήντα σχεδόν χρόνια μετά το γεγονός, αποφάσισε επιτέλους να ακούσει εκείνη την προτροπή, και να ερευνήσει τι τέλος πάντων έγινε εκείνη την «απόμακρη», (ή απωθημένη...) κρίσιμη πάντως για σύνολο το ελληνικό έθνος, εποχή. Ως συμβολή προς αυτή την κατεύθυνση, συνεισφέρει ο γράφων, με το σημερινό κείμενο. Το υλικό άλλωστε είναι και εκτεταμένο (σε απελευθερωμένα πια μυστικά έγγραφα) αλλά και ήδη εύκολα προσβάσιμα τα περισσότερα. (Π.χ.η ιστοσελίδα office of the Historian, αλλά, τα πιο εξειδικευμένα μάλιστα για το θέμα, ερεύνησε και τα βρήκε, Κύπριος – πολυβραβευμένος –λογοτέχνης, ο Άντης Ροδίτης (βλ. βιβλίο του «Κουράγιο Πηνελόπη» - Αρμός 2013).

Πρέπει λοιπόν κάποιος να ανατρέξει, σε πρώτο στάδιο, σε όλα τα έγγραφα εκείνων των 180 ημερών (Φεβρουαρίου – Αυγούστου του 1964) ώστε να εξαγάγει ολοκληρωμένα συμπεράσματα, αλλά και για να μπορέσει να ερμηνεύσει «ανερμήνευτα» φαινόμενα. Τούτο νομίζω έδειξε το προηγούμενο σημείωμα του γράφοντος, 8/8/21, στην «Κ». Το σημερινό, λοιπόν, θα εντρυφήσει στο ερώτημα Βερέμη, κατά πόσο ο Ντιν Ρασκ, ο υπουργός των Εξωτερικών του Τζόνσον, συμφώνησε με το σχέδιο «μονομερούς ανακήρυξης της Ένωσης», πράγμα το οποίο, θυμίζω, ο Βερέμης ονομάζει «ιστορικό γρίφο»!

Την απάντηση λοιπόν στο ερώτημα τη δίνει, κρυσταλλίνως διαυγή, το έγγραφο, «D.S., C.F., POL 27 CYP, 479 secret». Πρόκειται για επιστολή πέντε σελίδων, προς τον Ντιν Άτσεσον κυρίως, αλλά και άλλους, Αμερικανούς βεβαίως, παραλήπτες, την οποία έγραψε ο Μπολ (υφυπουργός Εξωτερικών), έλεγξε δε (χειρόγραφες διορθώσεις του είναι ευδιάκριτες στο έγγραφο) και υπέγραψε ο ίδιος ο Ντιν Ρασκ (υπουργός των Εξωτερικών) στις 23 Αυγούστου 1964. Το ό,τι λέει λοιπόν σ' αυτό το έγγραφο ο Ντιν Ρασκ είναι κεραυνός: Αναφερόμενος π.χ. στην ελληνική κυβέρνηση επαναλαμβάνει ότι, θα πρέπει «...να προχωρήσει με το σχέδιό της για την πραγματοποίηση της Ένωσης», ενώ ταυτόχρονα οι ΗΠΑ θα έχουν ευθύνη «...ώστε ούτε οι Τούρκοι ούτε οποιαδήποτε άλλη ξένη δύναμη να επέμβει με στρατιωτική ενέργεια»! Ενδιάμεσα έθετε ως μοναδικό όρο, μετά την ολοκλήρωση της Ενώσεως ("once Enosis is concluded") να διαπραγματευτεί με την Τουρκία η Ελλάδα, τη δυνατότητα να παραχωρήσει στην Τουρκία βάση, με ενοίκιο, για 50 χρόνια, καθώς επίσης και να διαβεβαιώσει τους Τούρκους της Κύπρου, για τα μειονοτικά τους δικαιώματα...

Χαρακτηριστική για την περίπτωση είναι η επιμονή του Άτσεσον (Έγγραφο 462 secret, D.S., C.F., POL 27 CYP) όπως διατυπώθηκε την προηγούμενη της επιστολής Ρασκ: «...μόλις οι Έλληνες είναι έτοιμοι να εφαρμόσουν την Ένωση θα μπορούν να πουν ότι είναι χωρίς όρους, όπως πράγματι και θα είναι, αφού οι Τούρκοι θα έχουν χάσει το λεωφορείο». Και βεβαίως η έκφραση του Άτσεσον, περί το «χάσιμο του λεωφορείου» από τους Τούρκους, έχει, όπως είχε και εκείνη του Τζόνσον, («θα βρει κόλαση εδώ») μεγάλο ενδιαφέρον (περί τούτου όμως, καθότι είναι και αποκαλυπτικό, ίσως αναφερθούμε άλλοτε).

Ο μύθος λοιπόν δηλοί ότι κανένας γρίφος ιστορικός δεν υπάρχει! Διότι ο Ρασκ δεν εκαλείτο να συμφωνήσει με το ελληνικό σχέδιο ανακήρυξης της Ένωσης, αφού είναι ό,τι εκείνος πρότεινε... «Στάδιο όμως δόξης λαμπρό» με όλο τον σεβασμό στον ομότιμο πια καθηγητή Βερέμη, βεβαίως και υπάρχει: Είναι το επόμενο του 1964 στάδιο, των συζητήσεων με τους Αμερικανούς για την Ένωση, Δεκέμβριο του 1966 με τον Στεφανόπουλο, και Σεπτέμβριο του 1967 με τον Παπαδόπουλο! Διότι το να λέμε, καθησυχάζοντας την εθνική συνείδηση, ότι οι «Αποστάτες» δεν ήταν σοβαρά πρόσωπα, ή ότι οι συνταγματάρχες ήταν παροιμιωδώς ανεύθυνοι, το εθνικό πρόβλημα μένει πάντα κάτω από το χαλί.

Τα (όχι πια μυστικά) «μυστικά» αμερικανικά έγγραφα υπάρχουν. Και μη περιμένουμε πάλι κάποιον λογοτέχνη Άντη Ροδίτη να αφήσει ξανά τη λογοτεχνία του, και να ψάχνει για τα άλλα έγγραφα. Που πάλι μάταιο θα είναι: Διότι κάποιος Βερέμης θα βρεθεί, ξανά να το φωνάξει, «μα ο Ροδίτης είναι του αντιμακαριακού στρατοπέδου», οπότε και το πιθανό νέο βιβλίο του, θα καλυφθεί επίσης από την «συνωμοσία της σιωπής»! Κι αυτό...

Ο κ. Χάρης Φεραίος είναι διδάκτωρ του ΕΜΠ.

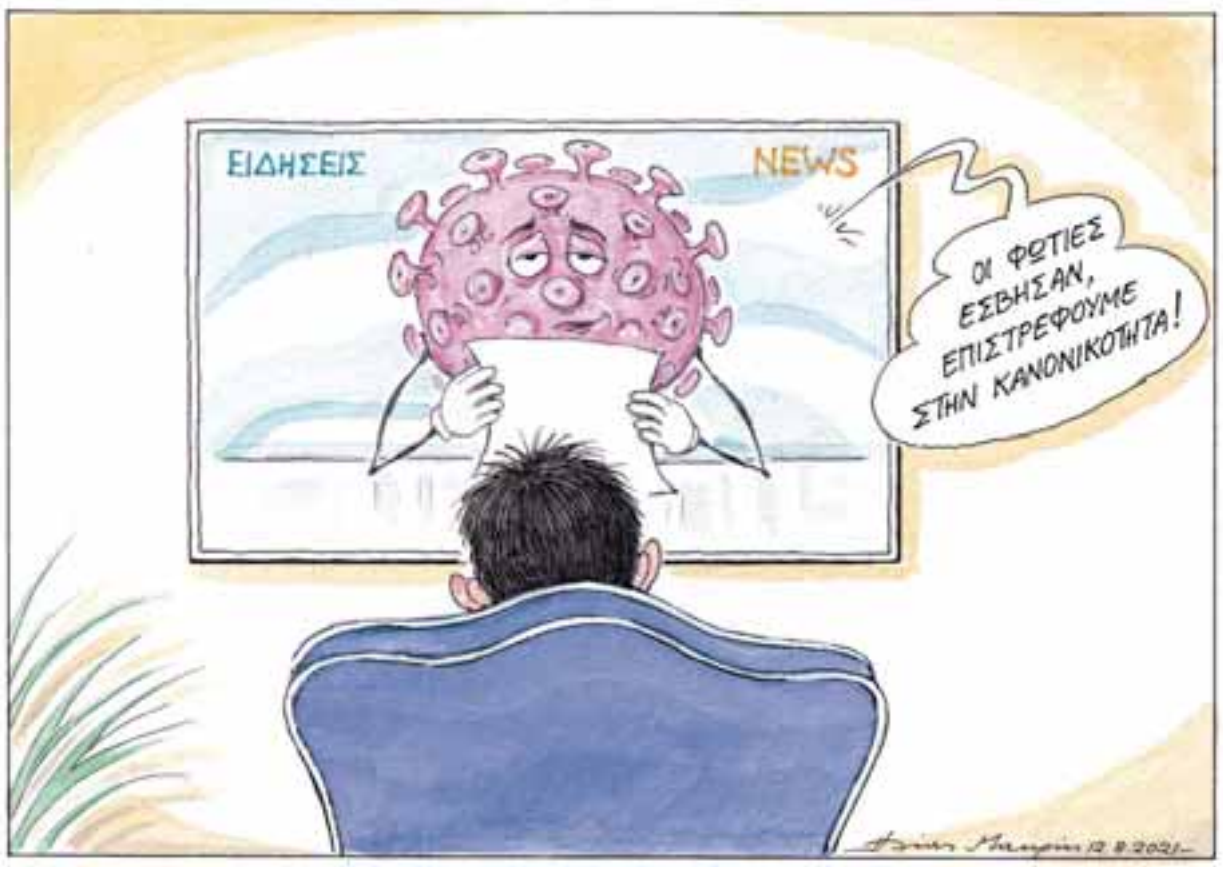

ΣΚΙΤΣΟ ΤΟΥ ΗΛΙΑ ΜΑΚΡΗ. imakris@kathimerini.gr

ΕΠΙΦΥΛΛΙΔΑ / Του **ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΧΡΙΣΤΙΑ**

Το τέλος του Διαφωτισμού;

Ο Διαφωτισμός θα μπορούσε να ορισθεί ως το φιλοσοφικό κίνημα και το επακόλουθο κοινωνικοπολιτικό σύστημα, τα οποία έθεταν τη νέα επιστήμη και το νέο επιστημονικό πλαίσιο στο επίκεντρο του σχεδιασμού του ανθρώπινου μέλλοντος. Το βασικό του χαρακτηριστικό είναι ο ανθρωπολογικός του οπτιμισμός, ο οποίος συνδέθηκε με μια νέα ηθική αποτίμηση του ανθρώπου. Τα ατομικά πολιτικοκοινωνικά υποκείμενα, τα «άτομα», κατανοήθηκαν ως έλλογα όντα, ικανά για σκέψη και ρασιοναλιστικά οριοθετημένη πράξη. Σε αντίθεση με την κληρονομιά του ευρωπαϊκού χριστιανικού Μεσαίωνα, ο Διαφωτισμός αποκήρυξε το «αμαρτωλό» φορτίο, το οποίο η Εκκλησία θεωρούσε ότι κουβαλάει ο κάθε άνθρωπος. Με πολεμική διάθεση, διακήρυξε ότι οι όποιες ατέλειες του ανθρώπινου όντος θεραπεύονται μέσα από την παιδευτική ενασχόλησή του με τις τέχνες και τις επιστήμες. Έτσι καθιστούσε τα φυσικά άτομα ώριμες και ικανές κοινωνικές και πολιτικές οντότητες. Τα ανθρώπινα δεινά θα ελάμβαναν τέλος μόλις ολοκληρωνόταν η μεταμόρφωση των ευρωπαϊκών πρωτίστως κοινωνιών, δευτερευόντως και των παγκόσμιων, σε δημοκρατικά έθνη κράτη (républiques). Η βασική ιδέα της ειρηνικής συμβίωσης των εθνών ακολουθούσε εκείνη του κοινωνικού συμβολαίου που εξασφάλιζε την ευημερία των πολιτών των εθνών κρατών εντός των συνόρων. Τόσο εντός όσο και εκτός συνόρων, η βασική αρχή ήταν η προώθηση ενός δικαιικού συστήματος νόμων, κανόνων και αποδεκτών συμπεριφορών βασισμένου στον επιστημονικό λόγο. Παράλληλα, η επιστήμη και η τεχνολογία «υποσχέθηκαν» να δημιουργήσουν ικανή ποιότητα και ποσότητα υλικών αγαθών ώστε να μην υπάρξουν ξανά ληστρικές διαθέσεις από άτομα και λαούς. Το πνεύμα του εμπορίου θα αντικαθιστούσε έτσι το πνεύμα της κατάκτησης. Εξίσου ο φιλελευθερισμός και ο σοσιαλισμός, όσο κι αν διαφέρουν σε συγκεκριμένα ζητήματα πολιτικής οικονομίας, μοιράζονταν το διαφωτιστικό όραμα ενός ενωμένου πλανήτη, είτε ως παγκόσμια «αγορά» είτε ως σύμπραξη της παγκόσμιας εργατικής τάξης. Τόσο ο φιλελευθερισμός όσο και ο σοσιαλισμός οραματίζονταν την εγκαθίδρυση ενός παγκόσμιου συστήματος ηθικών αξιών θεμελιωμένου στον λόγο.

Η πρώτη αντίδραση σε αυτή τη θεώρηση του κόσμου ήρθε στην Ευρώπη της τελευταίας δεκαετίας του 19ου αιώνα. Με την έλευση της μαζικής δημοκρατίας διατυπώθηκαν σφοδρές κριτικές στον κοινωνικό ατομικισμό και τα πολιτικά όργανα έκφρασής του, όπως τον κοινοβουλευτισμό και τα ανθρώπινα δικαιώματα. Σε αυτή τη δεκαετία, κατά τον Ισραηλινό πολιτικό φιλόσοφο Zeev Sternhell, βγάζει τις πρώτες της ρίζες η φασιστική ιδεολογία και οι ολοκληρωτισμοί του εικοστού αιώνα, του «αιώνα των άκρων». Η στροφή του ευρωπαϊκού πνεύματος ενάντια στον Διαφωτισμό μεταμόρφωσε τους ιδεολογικούς χώρους. Ούτε ο εθνικός πατριωτισμός του Mazzini και των καρμπονάρων ήταν ο ίδιος με τον ακραιφνή εθνικισμό των μονάδων κρούσης του Μουσολίνι, αλλά ούτε και ο σοσιαλισμός που προηγήθηκε του «Κομμουνιστικού μανιφέστου» ήταν αυτός των μπολσεβίκων και του «επαναστατικού» συνδικαλισμού. Οι δύο αυτές μεταλλάξεις στο τέλος συγχωνεύτηκαν σε διαφόρων αποχρώσεων εθνικο-σοσιαλιστικά κόμματα, τα οποία και οδήγησαν την Ευρώπη στον όλεθρο. «Όποιος αγαπάει την πατρίδα του, αγαπάει και τον λαό του» ήταν το σύνθημα κάθε ιδεολόγου φασίστα εθνικοσοσιαλιστή των κρίσιμων δεκαετιών του μεσοπολέμου. Η φασιστική ιδεολογία οραματιζόταν τον άνθρωπο του αντιδιαφωτισμού, τον ριψοκίνδυνο καιροσκόπο για τον οποίο η φιλοσοφία ζωής συνοψιζόταν σε μια φράση: «ζην επικινδύνως» (vivere pericolo samente). Οτιδήποτε σχετιζόταν με την ανιαρή ζωή του φιλήσυχου αστού λοιδορήθηκε, ενώ παράλληλα καταγγέλθηκε η αδιαφορία και το «μπλαζέ» ύφος του «μπουρζουά». Ο λόγος ήταν πλέον ο εχθρός που δεν επέτρεπε στα πάθη και τα ένστικτα να αναζωογονήσουν τον δυτικό άνθρωπο: η διανόηση έθρεψε τον ατομικισμό και κατέστειλε τις πρωταρχικές παρορμήσεις του απογοητευμένου (blasé) Ευρωπαίου. Ο ιρασιοναλισμός έγινε κυρίαρχη ιδεολογία και ο αντιορθολογικός ρομαντισμός θεωρήθηκε επαναστατική πράξη δημιουργίας της νέας κοινωνίας.

Την ίδια στιγμή, όμως, τα καθεστώτα αυτά ενώ εγκωμίαζαν τον παραλογισμό των παθών, εγκαινίαζαν τη νέα εποχή του «κεντρικού σχεδιασμού» της οικονομίας και του «ολοκληρωτικού» ελέγχου της κοινωνίας από το κράτος. Με τα λόγια του Giovanni Gentile, του νεοεγελιανού ιδεολόγου του φασισμού, «όλα στο κράτος, τίποτε ενάντια στο κράτος, τίποτε έξω από το κράτος». Αυτός ο παραλογισμός στηριζόταν σε μια θεμελιώδη αρχή της μαζικής κοινωνίας: οι μάζες είναι ανίκανες να αυτοκυβερνηθούν και απαιτούν την ποδηγεσία των ελίτ του κράτους ή του κόμματος. Αυτό το οποίο θεμελίωσε ο Διαφωτισμός και ξερίζωσαν οι ολοκληρωτισμοί ήταν η εμπιστοσύνη του ατόμου στις ίδιες του τις ικανότητες και τις ίδιες του τις υλικές και κυρίως τις πνευματικές του δυνάμεις. Sapere-aude, «τόλμησε να εμπιστευθείς την ίδια σου τη σκέψη», ήταν το σύνθημα του Διαφωτισμού και αυτό ακριβώς αποδόμησαν οι ιδεολογίες των ολοκληρωτισμών. Χρειάστηκαν πολλές μεταπολεμικές δεκαετίες για να αποκτήσουν εκ νέου οι ευρωπαϊκές κοινωνίες την απαραίτητη εμπιστοσύνη στον εαυτό τους και να απαξιώσουν τους πάσης φύσεως καθοδηγητές. Δημιουργήθηκε εκ νέου μια ισχυρή μεσαία τάξη, η οποία και αποκατέστησε τα ιδεώδη του Διαφωτισμού, την πίστη στην επιστήμη και τον λόγο. Οι μεταπολεμικές γενιές ήταν μάλιστα οι πρώτες που δημιούργησαν ορθολογικούς παγκόσμιους θεσμούς, όπως τον ΟΗΕ και την Παγκόσμια Τράπεζα, με σκοπό την προώθηση της παγκόσμιας συνεργασίας, του παγκόσμιου εμπορίου και το τέλος των πολέμων. Ένας νέος ιδεαλισμός ακολούθησε την αποαποικιοκρατία και τη γενικευμένη εφαρμογή της αρχής της αυτοδιάθεσης των λαών. Ο ιδεαλισμός αυτός εξελίχθηκε στην ιδεολογία του «εκδημοκρατισμού» του πλανήτη και την παγκοσμιοποιημένη κοινωνία. Το ερώτημα όμως που προκύπτει είναι κατά πόσον πιστεύουμε σήμερα στο όραμα ενός ενωμένου και δημοκρατικού πλανήτη, αποτελούμενο από δημοκρατικά οργανωμένα έθνη που συνεργάζονται για το μέλλον της ανθρωπότητας.

Ο κ. Παναγιώτης Χριστιάς είναι αν. καθηγητής του Πανεπιστημίου Κύπρου και εταίρος του ερευνητικού κέντρου «Ευρωπαϊκές Δυναμικές» του Πανεπιστημίου του Στρασβούργου.

Οι ΜΕΘ πιέζονται ακόμα από τον COVID

Ανάγκες σε προσωπικό, γιατρούς και νοσηλευτές, αν η κατάσταση δυσκολέψει

Του **ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ**

Μεγάλη πίεση εξακολουθεί να δέχεται η μονάδα εντατικής θεραπείας COVID, στην οποία καθημερινά νοσηλεύονται πέρα των πενήντα ασθενών, λέει στην «Κ» ο κ. Χαριλάου, εκπρόσωπος Τύπου του ΟΚΥπΥ.

Η Κύπρος εξακολουθεί να βρίσκεται στη δίνη της πανδημίας του κορωνοϊού, με τη χώρα να κατατάσσεται μεταξύ εκείνων που παρουσιάζουν αυξημένο κίνδυνο, παραμένοντας στο βαθύ κόκκινο, σύμφωνα με την κατηγοριοποίηση του ECDC. Η σταθερή πορεία που ακολουθεί η πανδημία στην Κύπρο αναπόφευκτα φέρνει μεγάλη πίεση στο σύστημα υγείας, με τον αριθμό των ασθενών που νοσηλεύονται να αυξάνεται. Συνολικά, σύμφωνα με το ΚΥΠΕ, μέχρι την Πέμπτη το βράδυ στα νοσηλευτήρια του ΟΚΥπΥ νοσηλεύονταν 276 ασθενείς της νόσου, δηλαδή 12 περισσότεροι σε σχέση με την Τετάρτη, οι 95 από τους ασθενείς ήταν σε σοβαρή κατάσταση ή σε συνθήκες ΜΑ, με τους 51 να είναι διασωληνωμένοι, τέσσερις να νοσηλεύονται σε Μονάδα Εντατικής Θεραπείας εκτός αναπνευστήρα και οι 40 σε Μονάδα Αυξημένης Φροντίδας. Η κατανομή των ασθενών στα νοσοκομεία έχει ως εξής: Στο νοσοκομείο Αμμοχώστου νοσηλεύονται 64 ασθενείς, στο νοσοκομείο Λευκωσίας 31 ασθενείς, στο νοσοκομείο Λεμεσού 76 ασθενείς, στο Νοσοκομείο Λάρνακας 22 ασθενείς, στο νοσοκομείο Πάφου 26 ασθενείς και στο Μακάρειο Νοσοκομείο 2 ασθενείς. Σύμφωνα με δηλώσεις του Χαράλαμπου Χαριλάου, εκπρόσωπο Τύπου του ΟΚΥπΥ στην «Κ» παρατηρείται μερική σταθεροποίηση των νοσηλευομένων σε κοινούς θαλάμους, και αναμένεται τις επόμενες ημέρες να υπάρξει και μείωση. Ωστόσο, όπως τόνισε ο κ. Χαρίλαου μεγάλη πίεση δέχεται η μονάδα εντατικής θεραπείας COVID, λέγοντας πως καθημερινά νοσηλεύονται πέρα των πενήντα ασθενών. Σημαντικό ρόλο στην εξίσωση έχει και ο παράγοντας των post-Covid ασθενών (κατηγορία ασθενών που δεν υπήρχε στα προηγούμενα κύματα), οι οποίοι μπήκαν στη ΜΕΘ και είναι διασωληνωμένοι, έχουν περάσει είκοσι μέρες από τη μέρα της νόσησής του, άρα αποχαρακτηρίζονται, αλλά συνεχίζουν να είναι διασωληνωμένοι και να νοσηλεύονται σε ΜΕΘ λόγω COVID. Αυτοί οι ασθενείς νοσηλεύονται σε ειδική μονάδα στο Γενικό Νοσοκομείο Λεμεσού, δυναμικότητας 11 κλινών, οι οποίες είναι όλες κατειλημμένες. Όπως είπε ο κ. Χαριλάου αναμένεται η πίεση στο σύστημα υγείας να συνεχιστεί και την επόμενη εβδομάδα, και ελπίζουν σε σταθεροποίηση το αμέσως επόμενο διάστημα. Το φθινόπωρο, οπότε και θα επιστρέψουν οι παραθεριστές, θα ανοίξουν τα σχολεία και γενικά θα υπάρξει εντονότερη κοινωνική δραστηριοποίηση, το στοίχημα είναι να βρει την Πολιτεία οργανωμένη. Ο κ. Χαριλάου ανέφερε ότι υπάρχει ένα σχέδιο δράσης το οποίο είναι σε πλήρη εξέλιξη και το οποίο προνοεί ανάπτυξη κλινών και έως σήμερα έχει αποδειχθεί ότι λειτουργεί, εφαρμοσμένο σε τέσσερα κύματα. «Αυτή η περίοδος ήταν η πιο δύσκολη, αφού τα περιστατικά ήταν πιο βαριά, και δεν έχει δώσει ανάσα στο σύστημα υγείας καθόλου» όπως είπε χαρακτηριστικά. Σε ερώτησή μας ποια είναι η πλέουν επείγουσα ανάγκη αυτή τη στιγμή όσον αφορά τη διαχείριση της πανδημίας, ο κ. Χαριλάου είπε ότι δεν είναι ούτε οι κλίνες ούτε οι ΜΕΘ, αλλά το προσωπικό, γιατροί νοσηλευτές. «Όσο η κατάσταση είναι όπως τώρα, διαχειρίσιμη είμαστε εντάξει, διαφορετικά πρέπει να το δούμε». Η απάντηση δε του ΟΚΥπΥ σε όσους τον επικρίνουν σχετικά με τη διαχείριση της πανδημίας είναι τα αποτελέσματα που υπάρχουν, σημείωσε ο κ. Χαριλάου. «Έχουμε νοσηλεύσει πέρα των 4.000 ασθενών, εκ των οποίων περισσότερους από 400 σε ΜΕΘ με covid. Την ίδια ώρα στα νοσηλευτήρια του ΟΚΥπΥ φιλοξενούνται 600 άλλα περιστατικά που δεν μπορεί να διαχειριστεί ο ιδιωτικός τομέας και χρόνια και παθολογικά». Σχετικά με τις ανησυχίες των κατοίκων της ελεύθερης επαρχίας Αμμοχώστου για την προσβασιμότητά του σε δομές υγείας ο κ. Χαριλάου είπε ότι είναι κατανοητές, ενώ φάνηκε ιδιαίτερα ευχαριστημένος με τη συνεργασία του ΟΚΥπΥ με τον ιδιωτικό τομέα, έχοντας παραπέμψει σε αυτόν ο οργανισμός πάνω από 300 περιστατικά, με ιδιαίτερη δε βοήθεια στις ΜΕΘ, παίρνοντας στις δικές του μονάδες μη covid περιστατικά, ανακουφίζοντας τον.

Η πίεση στο σύστημα υγείας αναμένεται να συνεχιστεί και την επόμενη εβδομάδα, και στον ΟΚΥπΥ ελπίζουν σε σταθεροποίηση το αμέσως επόμενο διάστημα.

Να εμβολιαστεί το προσωπικό

Σχετικά με τα στατιστικά των εμβολιασθέντων γιατρών ξεπερνάνε το 90 τοις εκατό, οι δε νοσηλευτές φτάνουν περίπου το 70 τοις εκατό και σε μικρότερο ποσοστό οι άλλες κατηγορίες προσωπικού. Πάγια θέση του ΟΚΥπΥ είναι ότι πρέπει όλοι όσοι εργάζονται στα νοσοκομεία να εμβολιαστούν, εκτός αν υπάρχουν ιατρικοί λόγοι. «Δεν είναι υποχρεωτικός ο εμβολιασμός, εμείς ωστόσο θεωρούμε ότι όλο το υγειονομικό προσωπικό πρέπει να προχωρήσει στον εμβολιασμό του» είπε ο κ. Χαριλάου και τόνισε ότι δεν έχει τεθεί καν προς συζήτηση η υποχρεωτικότητα του εμβολιασμού.

Η παράνοια των αντιεμβολιαστών μάς απειλεί όλους

Του **CHARLES M. BLOW**
THE NEW YORK TIMES

Χιλιάδες Αμερικανοί, κυρίως οπαδοί του Τραμπ, έχουν ξεσηκωθεί κατά των εμβολίων. Είναι αποφασισμένοι να αποδείξουν ότι έχουν δίκιο, ακόμη κι αν αυτό τους βάζει στη λάθος πλευρά ενός επικηδείου.

Τίποτα δεν αποτελεί καλύτερο παράδειγμα του πολιτικού ρήγματος που διατρέχει αυτήν τη χώρα από την ντροπιαστική και ανόητη αντίδραση πολλών στο εμβόλιο. Η καταστροφική πολιτική στρατηγική του Ντόναλντ Τραμπ οδήγησε εκατομμύρια Αμερικανούς στο να φλερτάρουν με τον θάνατο και τώρα, για άλλη μία φορά, χιλιάδες άνθρωποι πεθαίνουν εξαιτίας της. Σχεδόν από την αρχή, οι προσπάθειες για την καταπολέμηση του κορωνοϊού αντιμετωπίστηκαν με περιφρόνηση από έναν πρόεδρο που ένιωθε ότι η υγειονομική κρίση τον έφερνε σε δυσχερή θέση.

Βάλθηκε να διαψεύσει την επιστήμη και βρεθήκαμε να ζούμε σε έναν κόσμο όπου η χρήση μάσκας χλευαζόταν και η κατάποση χλωρίνης παρουσιαζόταν ως πιθανή θεραπεία. Ολο αυτό το διάστημα, οι ασθενείς αγωνίζονταν να αναπνεύσουν με υποστήριξη και ρυμουλκούμενα ψυγεία γέμιζαν με ανθρώπινες σορούς. Ο θάνατος είναι μία από τις τελευταίες αλήθειες της ζωής, και όμως ούτε αυτός δεν μπόρεσε να αποτρέψει τους ξεροκέφαλους από το να αμφισβητήσουν την επιστήμη.

Τότε, συνέβη ένα θαύμα. Σε απάντηση στον θανατηφόρο ιό, οι επιστήμονες ανέπτυξαν πολλαπλά, εξαιρετικά αποτελεσματικά εμβόλια, με ταχύτητα που κόβει την ανάσα. Ηταν σαν να απαντήθηκαν οι προσευχές μας. Ολοι θα έπρεπε να γιορτάζουμε στους δρόμους και να τρέχουμε για να εμβολιαστούμε με τα μανίκια σηκωμένα και το χαμόγελο στα χείλη. Αλλά αρκετοί από εμάς δεν αντέδρασαν έτσι. Το κοινό δηλητηριάστηκε από τον κομματισμό. Η χρήση μάσκας και η κοινωνική αποστασιοποίηση έγιναν πολιτική δήλωση. Η λήψη του εμβολίου, για πολλούς, ήταν επίσης μια πολιτική δήλωση. Τελικά, αμέτρητοι Αμερικανοί απάντησαν με μια δική τους πολιτική δήλωση, την ανυπακοή. Μισούσαν το ότι οι επιχειρήσεις αναγκάστηκαν να κλείσουν και τους ζητήθηκε να φορούν μάσκες στο εσωτερικό τους όταν άνοιξαν ξανά. Μισούσαν που τα παιδιά τους έπρεπε να μείνουν σπίτι και να αναγκαστούν να φορέσουν μάσκες όταν επέστρεψαν στο σχολείο. Ωστόσο, η αλήθεια είναι ότι όλα αυτά θα μπορούσαν να είχαν αποφευχθεί εάν όλοι οι Αμερικανοί που μπορούσαν να εμβολιαστούν –σχεδόν κάθε ενήλικος– απλώς επέλεγαν να το κάνουν. Στην αρχή της κυκλοφορίας του εμβολίου, υπήρχαν κάποια εμπόδια πρόσβασης και κάποιες κατανοητές ανησυχίες. Τώρα όμως, δισεκατομμύρια άνθρωποι παγκοσμίως έχουν λάβει το εμβόλιο και πολύ λίγοι είχαν σοβαρές επιπτώσεις. Το εμβόλιο είναι ασφαλές, απίστευτα ασφαλές· δεν περιέχει μικροτσίπ ή μαγνήτες, δεν προκαλεί κορωνοϊό και δεν είναι πιο επικίνδυνο από αυτόν. Η πίστη σε όλα αυτά τα ψέματα είναι μια πολυτέλεια των ανθρώπων που δεν βρέθηκαν στο νοσοκομειακό κρεβάτι ή δεν παρακολουθούσαν πίσω από το γυαλί, επειδή οι κανονισμοί για τον ιό τούς εμπόδιζαν να παρηγορήσουν έναν συγγενή ή φίλο καθώς άφηνε την τελευταία του πνοή.

Το εμβόλιο είναι ασφαλές, απίστευτα ασφαλές· δεν περιέχει μικροτσίπ ή μαγνήτες, δεν προκαλεί κορωνοϊό και δεν είναι πιο επικίνδυνο από αυτόν.

Δεν θα είστε ασφαλείς ως ανεμβολίαστοι που επαναπαύεστε στον εμβολιασμό των υπολοίπων. Η μετάλλαξη «Δέλτα» είναι εξαιρετικά μεταδοτική, ασταμάτητη και χειρότερη από τον πρόγονό της. Καθώς τα κρούσματα αυξάνονται, υπάρχει αύξηση στον ρυθμό των εμβολιασμών στη χώρα. Είναι σχεδόν σαν τη θρησκεία: Πολλοί άπιστοι θα πιστέψουν σε όποιον θεό κι αν υπάρχει όταν ο χάρος τούς χτυπάει την πόρτα. Ο φόβος της ιδεολογικής ήττας δεν συγκρίνεται με τον φόβο του επικείμενου θανάτου. Και όμως, δεν θα έπρεπε να χρειαστεί άλλη μία ασθένεια ή ένας θάνατος για να μπει κανείς στη σωστή λογική.

Κόκκινες παλάμες

Η κατάσταση είναι μια τρέλα που δεν έπρεπε ποτέ να συμβεί. Υπάρχουν τόσοι νεκροί άνθρωποι σήμερα –πολλοί από αυτούς τους αρνητές των εμβολίων!– που θα έπρεπε να είναι ακόμη ζωντανοί και θα ήταν, εάν τα υψηλά στελέχη της κυβέρνησης και των μέσων ενημέρωσης δεν τους είχαν τροφοδοτήσει ψέματα για τον ιό. Αλλά προφανώς, αφού συνηθίσατε το αίμα στα χέρια σας, ξεχνάτε –ή κάνετε τον εαυτό σας να ξεχνάει– ότι δεν γεννηθήκατε με κόκκινες παλάμες. Ετσι, έχουμε μια κατάσταση στην Αμερική όπου άνθρωποι πεθαίνουν και θα συνεχίσουν να πεθαίνουν από άγνοια και πείσμα. Είναι αποφασισμένοι να αποδείξουν ότι έχουν δίκιο ακόμη και αν αυτό τους βάζει στη λάθος πλευρά ενός επικηδείου.

Πολιτική και εμβόλιο

Γιατί οι Αμερικανοί απέρριψαν ένα εμβόλιο για το οποίο πολλοί άνθρωποι σε άλλα μέρη του κόσμου πέθαιναν κυριολεκτικά για να το αποκτήσουν; Πολλοί το έκαναν λόγω της πίστης τους στο ψέμα και στον ψεύτη. Το έκαναν επειδή ήταν –και εξακολουθούν να είναι– δουλικά αφοσιωμένοι στον τέως πρόεδρο Τραμπ και επειδή πολλοί πολιτικοί και συντηρητικοί σχολιαστές βοήθησαν τον Τραμπ να διαδώσει τα ψέματά του με κάθε δυνατό τρόπο. Πρόσφατη δημοσκόπηση του Πανεπιστημίου Μόνμουθ διαπίστωσε ότι «μεταξύ εκείνων που παραδέχονται ότι δεν κάνουν το εμβόλιο εάν μπορούν να το αποφύγουν, το 70% είτε ταυτίζεται με το Ρεπουμπλικανικό Κόμμα είτε κλίνει προς αυτό, ενώ μόλις το 6% ευθυγραμμίζεται με τους Δημοκρατικούς». Γι' αυτούς τους συντηρητικούς, η οπτική των αμέτρητων κηδειών με μέτρα διατήρησης των κοινωνικών αποστάσεων είναι λιγότερο προσβλητική από την οπτική των κοινωνικών αποστάσεων σε ένα εστιατόριο της αλυσίδας Fuddruckers.

© 2021 Disney

ΟΙ ΠΕΛΕΚΑΝΟΙ ΤΟΥ ΚΑΠΤΑΙΝ ΓΛΑΡΟΥ

Κυριακή 22/8

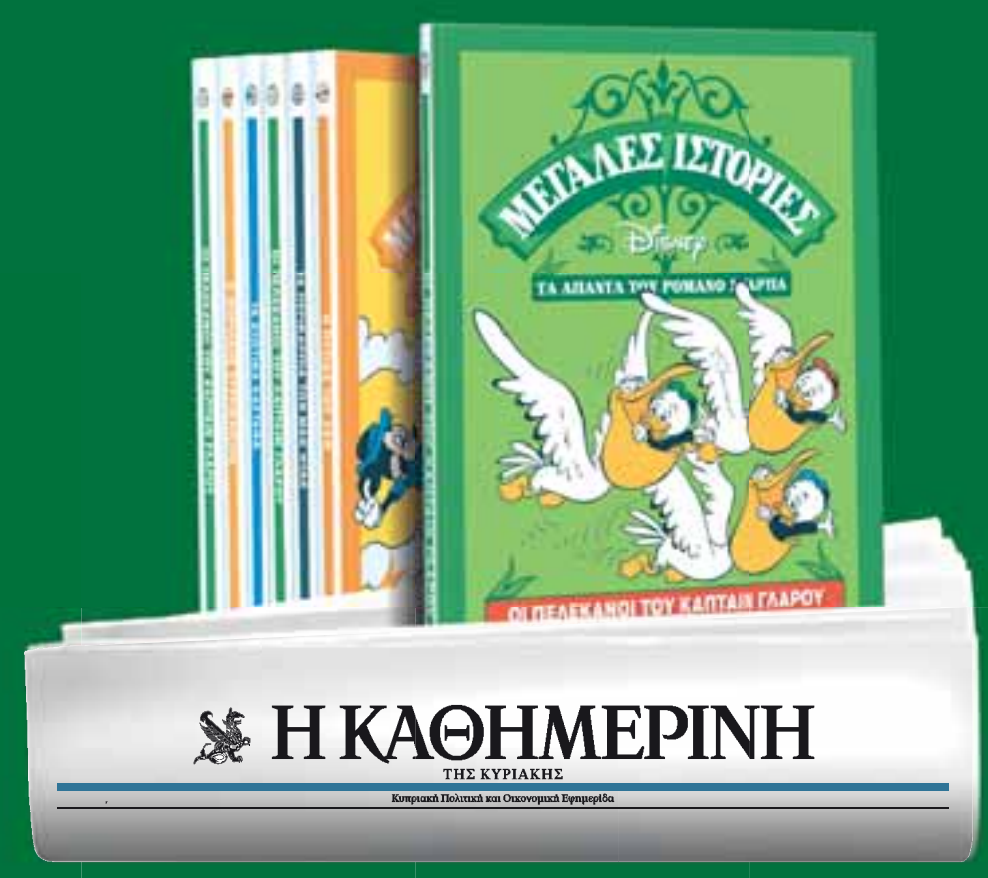

Οι μεγάλες πυρκαγιές φέρνουν ανασχηματισμό

Στοίχημα για την κυβέρνηση η διαχείριση της κλιματικής κρίσης

Του **Κ. Π. ΠΑΠΑΔΙΟΧΟΥ**

Στην αλυσίδα των κρίσεων που έχουν κληθεί να διαχειριστούν τους τελευταίους είκοσι πέντε μήνες ο πρωθυπουργός Κυρ. Μητσοτάκης και η κυβέρνηση προστέθηκαν αίφνης οι καταστροφικές πυρκαγιές σε Αττική, Εύβοια και Ηλεία, μεταβάλλοντας τα πολιτικά δεδομένα αλλά και τους σχεδιασμούς του Μεγάρου Μαξίμου. Ο κ. Μητσοτάκης, στη συνέντευξη που παραχώρησε την περασμένη Πέμπτη, κράτησε κλειστά τα χαρτιά του, αλλά πλέον θεωρείται βέβαιο ότι ο χρόνος μετράει αντίστροφα για περιορισμένες αλλαγές ή για τον ανασχηματισμό της κυβέρνησης. Μάλιστα πολλοί τον τοποθετούν πριν από την παρουσία του πρωθυπουργού στη ΔΕΘ, στις αρχές Σεπτεμβρίου.

Σε κάθε περίπτωση, η επαρκής διαχείριση των συνεπειών από την πύρινη λαίλαπα, αλλά και ευρύτερα η προετοιμασία της χώρας έναντι της κλιματικής κρίσης, εκ των πραγμάτων θα αποτελέσει ένα κρίσιμο κρας τεστ για την κυβέρνηση μέχρι το τέλος της τετραετίας. Στο Μέγαρο Μαξίμου αναγνωρίζεται ότι το κλίμα είναι βαρύ. Καθώς επίσης ότι κατά τη φάση προσπάθειας αντιμετώπισης των πολλαπλών πύρινων μετώπων υπήρξαν ορισμένες αστοχίες, τις οποίες έσπευσε να αναγνωρίσει ο ίδιος ο κ. Μητσοτάκης με διττό τρόπο: αφενός ζητώντας προσωπικά συγγνώμη από τους πολίτες και αφετέρου καθιστώντας σαφές πως οι όποιες ευθύνες θα αποδοθούν όποτε και όπου πρέπει. Ομως προστίθεται πως οι πληγές στην κυβερνητική εικόνα θα αρχίσουν να επουλώνονται όταν, μετά το σοκ που έχει προκληθεί από το εύρος της καταστροφής, η κοινή γνώμη θα αρχίσει να συνειδητοποιεί ότι παρά τα πολλαπλά και δύσκολα μέτωπα:

• Δεν υπήρξαν απώλειες σε ανθρώπινες ζωές, εξέλιξη στην οποία συνέβαλε τόσο η κινητοποίηση Πολιτικής Προστασίας και Πυροσβεστικής όσο και η αποτελεσματική χρήση του αριθμού 112.

• Δεν καταστράφηκαν οικισμοί, αλλά μεμονωμένες κατοικίες.

• Δεν επλήγησαν κρίσιμες υποδομές της χώρας.

• Ο ίδιος ο κ. Μητσοτάκης δεν «κρύφτηκε», αλλά έδωσε απαντήσεις για όλα.

Οι ίδιες πηγές προσθέτουν πως σταδιακά θα ατονήσει και η κριτική πως ήταν λάθος η επιλογή να μεταφερθούν την περασμένη εβδομάδα δυνάμεις από την Αττική σε Ηλεία και Εύβοια, με αποτέλεσμα τη μεγάλη αναζωπύρωση στη Βαρυμπόμπη, που προκάλεσε μεγάλη διασπορά των δυνάμεων κατάσβεσης και ένα ντόμινο ανεξέλεγκτων πυρκαγιών, κατά κύριο λόγο στην Εύβοια. Οπως λέγεται, εκ των πραγμάτων έχει αποδειχθεί πως η οδός που επελέγη δεν ήταν η ενδεδειγμένη. Ομως, όταν ελήφθησαν οι σχετικές αποφάσεις ήταν δύσκολο να προκριθεί να παραμένουν καθηλωμένα μέσα στην Αττική ενώ υπήρχαν άλλα μεγάλα μέτωπα στην περιφέρεια.

INTIME NEWS

Ο πρωθυπουργός υπογράμμισε πως η προσφυγή στις κάλπες στην παρούσα φάση θα συνιστούσε ένδειξη αδυναμίας.

Παρότι αναγνωρίζεται πως σημειώθηκαν αστοχίες, επισημαίνεται πως δεν υπήρξαν απώλειες σε ανθρώπινες ζωές, δεν καταστράφηκαν οικισμοί και δεν επλήγησαν κρίσιμες υποδομές.

Απόδοση ευθυνών

Αναφορικά με το σκέλος της απόδοσης των ευθυνών, είναι βέβαιο ότι ο κ. Μητσοτάκης θα προβεί σε σχετικές κινήσεις, αλλά, όπως λέγεται, κρατάει κλειστά τα χαρτιά του για την κατεύθυνση προς την οποία θα κινηθεί. Πάντως, όπως άφησε να διαφανεί στην προχθεσινή συνέντευξή του, ο πρωθυπουργός είναι βέβαιο ότι θα προβεί σε αλλαγές σε επιχειρησιακό επίπεδο, που πιθανότατα θα επεκταθούν και σε πολιτικό μέσω ενός ευρύτερου «λίφτινγκ» στο κυβερνητικό σχήμα. Ως προς δε τον χρόνο που θα πραγματοποιηθούν, επισημαίνεται πως στην παρούσα φάση η χώρα παραμένει σε κατάσταση «κόκκινου συναγερμού», αφού ο «δύσκολος» Αύγουστος, όπως ο ίδιος ο κ. Μητσοτάκης τον έχει περιγράψει, βρίσκεται ακόμη στο μέσον του. Στον αντίποδα, όπως προαναφέρθηκε, εκτιμάται πως ο πρωθυπουργός θα επιλέξει να μεταβεί στη ΔΕΘ, τη δεύτερη εβδομάδα του Σεπτεμβρίου, έχοντας ένα καθαρό τοπίο και χωρίς το βάρος ότι δεν έχουν αποδοθεί οι ευθύνες για την τρέχουσα οικολογική καταστροφή.

Πάντως, συνομιλητές του κ. Μητσοτάκη, παρότι, όπως προαναφέρθηκε, αφήνουν ανοικτό το παράθυρο του ανασχηματισμού το αμέσως επόμενο διάστημα, αποκρούουν με κατηγορηματικό τρόπο τα σενάρια περί πρόωρων εκλογών. Αυτό εξάλλου έκανε απολύτως σαφές και ο ίδιος ο πρωθυπουργός, υπογραμμίζοντας πως η προσφυγή στις κάλπες στην παρούσα φάση θα συνιστούσε ένδειξη αδυναμίας.

Τέλος, θα πρέπει να επισημανθεί πως η πρόσκληση του κ. Μητσοτάκη στα κόμματα για συστράτευση στη μάχη κατά της κλιματικής κρίσης είναι ειλικρινής και θα έχει συνέχεια. Εξάλλου, μήνυμα για την ανάγκη αξιοποίησης όλων των δυνάμεων στη συγκεκριμένη κατεύθυνση αποτέλεσε και η τοποθέτηση του Στ. Μπένου στη θέση του επικεφαλής της επιτροπής για την ανασυγκρότηση της βόρειας Εύβοιας. Η επιλογή του κ. Μπένου αποτέλεσε και ένα μήνυμα ότι ο πρωθυπουργός δεν είναι πολιτικά απομονωμένος ακόμη και σε μια ιδιαίτερα δύσκολη συγκυρία, όπως οι πρόσφατες καταστροφικές πυρκαγιές.

Αιφνιδιασμός με νέα τακτική από Αλ. Τσίπρα

Γιατί δεν ζήτησε καρατομήσεις

Του **ΑΝΤΩΝΗ ΑΝΤΖΟΛΕΤΟΥ**

Με πέντε δεσμεύσεις ολοκληρώθηκε η συνεδρίαση που πραγματοποιήθηκε εκτάκτως στον ΣΥΡΙΖΑ πριν ο Αλέξης Τσίπρας δώσει τη συνέντευξη Τύπου την εβδομάδα που πέρασε, σύμφωνα με στελέχη που συμμετείχαν στη σύσκεψη και μίλησαν στην «Κ». Συγκεκριμένα, υπήρξε συμφωνία στους εξής άξονες: σκληρή κριτική χωρίς συνθήματα, όχι στην πολιτικοποίηση της οργής του κόσμου, ο ΣΥΡΙΖΑ να είναι σε θέση πλέον να μιλάει ισότιμα απέναντι στη Ν.Δ. ξεπερνώντας το «κόμπλεξ» από τη φονική πυρκαγιά στο Μάτι, εθνικά υπεύθυνα στάση, αλλά και υπόσχεση πως «ο Μητσοτάκης δεν θα δραπετεύσει και θα πιει όλο το πικρό ποτήρι».

Οι αυγουστιάτικες απουσίες από την Αθήνα ανάγκασαν το Πολιτικό Κέντρο να συγκληθεί μέσω τηλεδιάσκεψης και για άλλη μια φορά υπό άκρα μυστικότητα. Οι αρμόδιοι τομεάρχες Χρήστος Σπίρτζης και Σωκράτης Φάμελλος ήταν οι προσθήκες που έγιναν, με μια-δυο κακές ιντερνετικές συνδέσεις να μην αποτελούν εμπόδιο να βγει ένα καθαρό συμπέρασμα για την επικαιροποιημένη τακτική του κόμματος. Οσα στελέχη μίλησαν στην «Κ» έκαναν λόγο για μια εποικοδομητική συζήτηση, από την οποία δεν έλειψαν και οι διαφοροποιήσεις. Ο Νίκος Παππάς που πήρε τον λόγο στην αρχή της συνεδρίασης και δευτερευόντως ο Χρήστος Σπίρτζης (μίλησε στο τέλος) φέρεται να πρότειναν να υιοθετηθεί από το κόμμα μια σκληρή γραμμή ως απάντηση της στρατηγικής που είχε ακολουθήσει ο Κυριάκος Μητσοτάκης στο Μάτι. Εκφράζοντας μια μερίδα μεσαίων στελεχών από τη βάση, που φαίνεται πως «βράζει», ο τομεάρχης Μεταφορών, σύμφωνα με τις ίδιες πηγές, έθεσε στο τραπέζι το ενδεχόμενο ο πρόεδρος του ΣΥΡΙΖΑ να βάλει θέμα παραιτήσεων των αρμόδιων υπουργών που είχαν την ευθύνη για τη διαχείριση των πυρκαγιών. Η απόφαση τελικά ο Αλέξης Τσίπρας να φανεί πιο ενωτικός, να «πετάξει το γάντι» στον Κυριάκο Μητσοτάκη και να αναδείξει τον ΣΥΡΙΖΑ ως ένα κόμμα που δεν επενδύει στη στείρα αντιπολίτευση ήταν ομόφωνη.

Ηταν στρατηγική επιλογή από τον τέως πρωθυπουργό να μην απαιτήσει καρατομήσεις σε αυτή τη φάση και όλοι στη συνεδρίαση συμφώνησαν ότι από την Κουμουνδούρου πρέπει να σταλεί το μήνυμα πως η σημερινή αξιωματική αντιπολίτευση βλέπει τη μεγάλη εικόνα, διαφοροποιούμενη από τη στάση που κράτησε η Ν.Δ. το 2018, και ταυτόχρονα μαθαίνει από τα λάθη της. Εκτίμησαν πως με αυτό τον τρόπο, εκτός του ότι θα αιφνιδιάσουν τους κυβερνώντες, ο Κυριάκος Μητσοτάκης θα μείνει μόνος του στο «κάδρο των ευθυνών». Οπως φέρεται να ειπώθηκε μέσα στη σύσκεψη, τα περιθώρια ελιγμών του πρωθυπουργού δεν είναι πολλά και ενδεχομένως μέσω ενός ανασχηματισμού να οδηγηθεί στις απαραίτητες αντικαταστάσεις προκειμένου «να μην παραδεχθεί τη δική του αποτυχία». Μετά τη συνέντευξη του κ. Μητσοτάκη, αρκετά στελέχη στον ΣΥΡΙΖΑ εκτιμούσαν πως η αντίστροφη μέτρηση έχει αρχίσει.

Σύμφωνα με πληροφορίες της «Κ», μια άλλη πρόταση που συζητήθηκε ήταν του Νίκου Βούτση. Υποστήριξε πως θα ήταν καλό ο ΣΥΡΙΖΑ να προτείνει το άμεσο άνοιγμα της Βουλής προκειμένου να συζητηθούν και να αναδειχθούν οι αστοχίες της κυβέρνησης ακόμα και σε επίπεδο αρχηγών. Κατά τη συζήτηση, αντίθετη άποψη εξέφρασαν όσοι πήραν τον λόγο, ανάμεσα σε αυτούς και ο Ευκλείδης Τσακαλώτος, που επισήμανε πως προτεραιότητα αυτή τη στιγμή έχει ο διάλογος να γίνει με την κοινωνία. Είναι χαρακτηριστικό πως κανείς δεν έβαλε στο τραπέζι το ζήτημα των πρόωρων εκλογών.

Με βάση τις εσωτερικές αντιδικίες για την αντιπολιτευτική τακτική που ακολουθείται εδώ και δύο χρόνια, δεν υπάρχει αμφιβολία πως αποτελεί στοίχημα για τον Αλέξη Τσίπρα να πάρει μέσα στο φθινόπωρο μια δημοσκοπική ανάσα. Να αποδείξει στο εσωτερικό του ΣΥΡΙΖΑ πως ο τρόπος που πολιτεύεται αποδίδει. Οτι η αυτοσυγκράτηση που έδειξε, αποφεύγοντας τις «κραυγές» πάνω από τις στάχτες, αλλά και κατά τη διάρκεια της πρώτης φάσης της πανδημίας, μπορεί να μη λειτούργησε γρήγορα, αλλά τελικά έφερε καρπούς.

Τι ειπώθηκε στη συνεδρίαση των κορυφαίων στελεχών πριν από τη συνέντευξη του προέδρου του ΣΥΡΙΖΑ.

Επιθετικά το ΚΙΝΑΛ

Στο ΚΙΝΑΛ, πάντως, σε σύσκεψη που πραγματοποίησαν επίσης μέσα στην εβδομάδα υπό τη Φώφη Γεννηματά, αποφάσισαν να υιοθετήσουν μια σαφώς πιο επιθετική στάση σε σχέση με τον ΣΥΡΙΖΑ. Ζήτησαν τη διεξαγωγή προ ημερησίας συζήτησης στη Βουλή, έθεσαν την καρατόμηση του Μιχάλη Χρυσοχοΐδη και του Νίκου Χαρδαλιά από πολύ νωρίς στην αντιπολιτευτική τους ατζέντα, ενώ κάλεσαν και τη Δικαιοσύνη να ερευνήσει τυχόν ευθύνες της κυβέρνησης.

Στη συνεδρίαση της Τρίτης διαπιστώθηκε πως:

• Δεν υπήρξε καμία πρόληψη για τις πυρκαγιές με βάση τις προτάσεις και τις προειδοποιήσεις του ΚΙΝΑΛ.

• Η αποτυχία της κατάσβεσης δεν μπορεί να καλυφθεί από τις αναγκαίες εκκενώσεις περιοχών.

• Η αποκατάσταση των ζημιών πρέπει να υλοποιηθεί μέσα από ένα ολοκληρωμένο πρόγραμμα και ανασχεδιασμό της διάθεσης των πόρων του Ταμείου Ανάκαμψης.

INTIME NEWS

Για τον Αλέξη Τσίπρα αποτελεί στοίχημα να πάρει μια δημοσκοπική ανάσα μέσα στο φθινόπωρο.

«Ξέρει να χτίζει μέσα από τα συντρίμμια»

Το παρασκήνιο της επιλογής του Στ. Μπένου για την ανασυγκρότηση της Εύβοιας

Του **ΓΙΩΡΓΟΥ Σ. ΜΠΟΥΡΔΑΡΑ**

Σαφές και διπλό πολιτικό μήνυμα εμπεριέχει, σύμφωνα με συγκλίνουσες εκτιμήσεις, η πρωθυπουργική επιλογή ανάθεσης στον Στ. Μπένο της ανασυγκρότησης της κατεστραμμένης από τις πυρκαγιές Εύβοιας.

Ο Κυρ. Μητσοτάκης, βεβαίως, μίλησε για την πολύτιμη εμπειρία του κ. Μπένου από το επιτυχές πρόγραμμα ανασυγκρότησης της Καλαμάτας μετά τους καταστροφικούς σεισμούς του 1986 και για τη συσσωρευμένη πείρα του συγκεκριμένου προσώπου όσον αφορά «την προστασία του περιβάλλοντος και του πολιτιστικού περιβάλλοντος, ειδικά την ανάδειξη των αρχαίων θεάτρων μας». Μάλιστα, χρησιμοποιώντας φράση του κ. Μπένου, ο πρωθυπουργός ανέφερε στη συνέντευξη Τύπου την Πέμπτη ότι «ξέρει να χτίζει μέσα από συντρίμμια» – κάτι το οποίο προφανώς, για την περίπτωση της Εύβοιας, συνιστά κορυφαίο προσόν για τον επικεφαλής μιας τέτοιου είδους αποστολής.

Ολα αυτά θα φανούν εκ του αποτελέσματος σε βάθος χρόνου, καθώς αφορούν το φυσικό, κοινωνικό και οικονομικό περιβάλλον «στον σχεδιασμό της μεθεπόμενης ημέρας», όπως χαρακτηριστικά ελέχθη. Υπάρχει, ωστόσο, το σήμερα και κυρίως η «επόμενη μέρα» για το πολιτικό τοπίο, το οποίο ήδη έχει παραδοθεί στις «φλόγες», με την κυβέρνηση της Ν.Δ. και προσωπικά τον πρωθυπουργό να δέχονται σφοδρά και συνεχή πυρά από την αντιπολίτευση. Η επιλογή μιας πολιτικής προσωπικότητας που δεν ανήκει στον χώρο της Ν.Δ. έρχεται να υπογραμμίσει την επαναλαμβανόμενη και με αφορμή τις τελευταίες φυσικές καταστροφές πολιτική επισήμανση του κ. Μητσοτάκη ότι τέτοιας εμβέλειας και σοβαρότητας ζητήματα είναι εθνικής σημασίας και απαιτούν «ευρύτερες συγκλίσεις και συνεννοήσεις».

Ο κ. Μητσοτάκης θεωρεί πως σε ζητήματα εθνικής σημασίας απαιτούνται «ευρύτερες συγκλίσεις και συνεννοήσεις».

Υπενθυμίζεται ότι ο γεννηθείς το 1947 τοπογράφος μηχανικός κ. Μπένος θήτευσε ως δήμαρχος Καλαμάτας από το 1979 έως το 1990 και από εκείνη τη χρονιά έως το 2007 διετέλεσε βουλευτής ΠΑΣΟΚ. Ηταν υφυπουργός Πολιτισμού στην τελευταία κυβέρνηση του Ανδρέα Παπανδρέου και υπουργός Πολιτισμού, στη συνέχεια υπουργός Αιγαίου και υφυπουργός Δημόσιας Διοίκησης στις κυβερνήσεις του Κώστα Σημίτη.

Δεν είναι η πρώτη φορά που ο κ. Μητσοτάκης επιλέγει πρόσωπα εκτός του παραδοσιακού χώρου της Δεξιάς για το έργο της διακυβέρνησης. Το ενδιαφέρον εδώ είναι πως τέτοιου είδους επιλογές και μάλιστα σε θέσεις στρατηγικής σημασίας έχουν ήδη, όπως αρμοδίως υποστηρίζεται, ορατά και αισθητά στην κοινωνία θετικά αποτελέσματα. Η περίπτωση του υπουργού Ψηφιακής Διακυβέρνησης Κυριάκου Πιερρακάκη είναι χαρακτηριστική, δεδομένων των επιτευγμάτων στον χώρο αρμοδιότητάς του. Ο κ. Πιερρακάκης προέρχεται από το ΠΑΣΟΚ. Θητεία δίπλα σε κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ, ειδικότερα ως σύμβουλος στη γραμματεία της κυβέρνησης του Γιώργου Παπανδρέου (2009-2010), έχει στο βιογραφικό του και ο κ. Γ. Γεραπετρίτης, «πατέρας» του επιτελικού κράτους – για το οποίο μόνο πολύ θετικά λόγια έχει να πει ο πρωθυπουργός. Στο πεδίο της ενεργοποίησης αξιόλογων προσώπων χωρίς να είναι κριτήριο η κομματική τους ταυτότητα αναφέρθηκε ο κ. Γεραπετρίτης μιλώντας στην «Κ» (27.10.2019): «Η συντριπτική πλειονότητα των πολιτικών τοποθετήσεων αφορούσε πρόσωπα με πολύ υψηλά προσόντα – μάλιστα για πρώτη φορά τόσο πολλά από διαφορετικό πολιτικό χώρο. Σε επίπεδο διαδικασίας, εισάγουμε για πρώτη φορά τον πλήρη διαχωρισμό μεταξύ πολιτικής και υπηρεσιακής διοίκησης, με τη δεύτερη να είναι τελείως ανεξάρτητη από την πρώτη. Τα προηγούμενα χρόνια ήταν συγχωνευμένες – με αποτέλεσμα την πλήρη ποδηγέτηση της διοίκησης από τους πολιτικούς», έλεγε χαρακτηριστικά.

Δεν είναι, όμως, μόνο το ευρύτερο και επίσης μεσο-μακροπρόθεσμης σημασίας μήνυμα της υπερκομματικής δράσης για εθνικής σημασίας ζητήματα και προβλήματα. Δεν κρύβεται εύκολα και η παρασκηνιακή συζήτηση για τη διάσταση που έχει η νέα πρωθυπουργική κίνηση όσον αφορά το κομματικό τοπίο στη χώρα. Αρκετοί βλέπουν περαιτέρω αύξηση της πίεσης στο ΚΙΝΑΛ (ΠΑΣΟΚ), που δεν σταματά από τις δύσκολες εποχές των μνημονίων να βλέπει πρώην στελέχη του να συστρατεύονται είτε με τον ΣΥΡΙΖΑ είτε με τη Ν.Δ. Τα δύο, κατά την παρούσα συγκυρία, μεγάλα κόμματα, μάλιστα, αξιοποιούν τα συγκεκριμένα στελέχη που έχουν αντλήσει από την ΠΑΣΟΚική δεξαμενή σε κεντρικές θέσεις: ενδεικτικές οι περιπτώσεις του υπουργού Προστασίας Μιχ. Χρυσοχοΐδη για τη Ν.Δ. ή και του κοινοβουλευτικού εκπροσώπου του ΣΥΡΙΖΑ Γ. Ραγκούση.

Το πώς θα αντιδράσει το ΚΙΝΑΛ ή και πόσο θα αντέξει ευρύτερα το τμήμα εκείνο του λεγόμενου «κεντρώου» χώρου που, όπως όλα δείχνουν, θα δέχονται διαρκώς, με ορίζοντα τις εκλογές όποτε κι αν αυτές γίνουν, αμφίπλευρες πιέσεις, μένει να αποδειχθεί. Οπως είναι προς «απόδειξη», στο μέλλον, αν το εν εξελίξει «υπερκομματικό» μοντέλο διακυβέρνησης που εφαρμόζει ο πρωθυπουργός θα προκαλέσει τριγμούς στο κυβερνών «γαλάζιο» κόμμα, όπως ορισμένοι στην αντιπολίτευση σπεύδουν να προβλέψουν, εκτιμώντας ότι «η μη επιλογή αρίστων από την κομματική δεξαμενή τροφοδοτεί έντονη δυσαρέσκεια».

Εσπευσαν να σταθούν πλάι μας

Πρωτοφανής η ενίσχυση από ξένες χώρες στη μάχη με τις φλόγες σε Αττική, Εύβοια, Αρχαία Ολυμπία και Γορτυνία

ΠΥΡΙΝΗ ΛΑΙΛΑΠΑ

Του **ΓΙΑΝΝΗ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ**

Εφτασαν στην Αθήνα τη νύχτα της 5ης Αυγούστου, ενώ ώρες νωρίτερα είχε σημειωθεί η μεγάλη αναζωπύρωση στη Βαρυμπόμπη και η φωτιά έτρεχε ξανά εκτός ελέγχου προς κατοικημένες περιοχές. Το επόμενο πρωί, 80 Γάλλοι πυροσβέστες ρίχτηκαν στη μάχη των Αφιδνών, στο πλευρό Ελλήνων συναδέλφων τους και εθελοντών. «Τους βοηθήσαμε να υπερασπιστούν τα σπίτια», λέει ο αντισυνταγματάρχης και επικεφαλής μιας εκ των γαλλικών ομάδων Ντιντιέ Ταλμπό. «Είχαμε και την ενίσχυση εναερίων μέσων, αλλά ο καπνός ήταν τόσο πυκνός που ήταν εξαιρετικά δύσκολο να διακρίνεις πού βρισκόταν το μέτωπο της φωτιάς». Οταν με κόπο οριοθετήθηκε πλέον η πυρκαγιά, οι Γάλλοι πυροσβέστες φρόντιζαν να μην ξεπηδήσει μέσα από τις στάχτες κάποια φλόγα και φουντώσει εκ νέου η φωτιά. Αλλάζοντας στρατηγικά πόστα, ανάλογα και με τις υποδείξεις των ελληνικών ομολόγων τους, κάλυπταν τις τελευταίες ημέρες δυσπρόσιτα σημεία σε Αφίδνες, Μαλακάσα και Ιπποκράτειο Πολιτεία. Χτένιζαν με τα πόδια τις πλαγιές, έκοβαν με αλυσοπρίονα και τσεκούρια δέντρα και κλαδιά που σχημάτιζαν μια συμπαγή μάζα σε έναν τόπο όπου κάποτε υπήρχε δάσος. Εσκαβαν το έδαφος και διέβρεχαν την καμένη γη σε σημεία που ακόμη κάπνιζε.

INTIME NEWS / ΓΙΑΝΝΗΣ ΛΙΑΚΟΣ

Πυροσβεστικές δυνάμεις οι οποίες έσπευσαν από τη Σλοβακία δίνουν μάχη έξω από το χωριό Αβγαριά της Βόρειας Εύβοιας.

SDOC / ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ ΡΟΥΜΑΝΙΑΣ / FACEBOOK

Σέρβος πυροσβέστης στην Εύβοια και Γάλλοι συνάδελφοί του που σβήνουν και τις τελευταίες εστίες στην Ιπποκράτειο Πολιτεία. Δεξιά, ο Ρουμάνος Φλορίν και ο Ελληνας Σπύρος –ο οποίος χάρισε στον Ρουμάνο συνάδελφό του μια ελληνική σημαία– σε μια ανάπαυλα της μάχης με τις φλόγες στην Εύβοια.

«Ο καπνός ήταν τόσο πυκνός, που ήταν δύσκολο να διακρίνεις πού βρισκόταν το μέτωπο της φωτιάς», λέει στην «Κ» ο Γάλλος αντισυνταγματάρχης Ντιντιέ Ταλμπό.

Σύμφωνα με ανακοίνωση του ευρωπαϊκού μηχανισμού πολιτικής προστασίας (RescEU), στην Ελλάδα στάλθηκαν τις τελευταίες ημέρες περίπου 1.000 πυροσβέστες, 200 οχήματα και 9 αεροπλάνα ως διεθνής ενίσχυση για την κατάσβεση των μεγάλων πυρκαγιών σε διαφορετικά σημεία της χώρας. Πολύτιμη βοήθεια έφτασε μεταξύ άλλων από τη Γερμανία, την Πολωνία, την Αυστρία, τη Σλοβακία, την Κύπρο, την Τσεχία, τη Ρουμανία και τη Βρετανία. Μεταξύ άλλων αεροπλάνα προσέφεραν η Κροατία και η Ισπανία. Σε ελληνικό αίτημα ανταποκρίθηκαν με εναέρια μέσα ΗΠΑ και Ρωσία. Βοήθεια στάλθηκε και από Ουκρανία, Σερβία, Ισραήλ, Μολδαβία, Κατάρ και Κουβέιτ. Οι ξένες αποστολές αναπτύσσονταν στην Αττική, στην Εύβοια και στην Αρχαία Ολυμπία, ενώ τις τελευταίες ημέρες αρκετές απορροφήθηκαν και στο νέο μεγάλο μέτωπο της Αρκαδίας, στη Γορτυνία. Μόλις ολοκλήρωνε την επιτήρηση για τυχόν αναζωπυρώσεις στην Αττική, η ομάδα του αντισυνταγματάρχη Ντιντιέ Ταλμπό θα μετέβαινε στην Πελοπόννησο, όπου ήδη επιχειρούσαν άλλοι συμπατριώτες του που είχαν φτάσει με οχήματα στο λιμάνι της Πάτρας.

Ο κ. Ταλμπό υπηρετεί σε μια μονάδα που καλείται συχνά να δράσει σε άλλες χώρες. Οπως λέει στην «Κ», πριν από δύο χρόνια είχε σταλεί με συναδέλφους του στη Βολιβία όπου έπρεπε να αντιμετωπίσουν μεγάλες πυρκαγιές. «Η βλάστηση εκεί είναι διαφορετική, τα δέντρα τεράστια και χρειαζόταν να αξιοποιήσουμε μια διαφορετική τακτική. Καίγαμε μέρος της βλάστησης για να ανακόψουμε τη φωτιά», λέει. Αυτή η μέθοδος αποκαλείται «αντιπύρ» και ουσιαστικά πρόκειται για το ελεγχόμενο κάψιμο βλάστησης που αναμένεται να βρει η φωτιά στον δρόμο της, έτσι ώστε μόλις προσεγγίσει σε αυτό το σημείο να μην έχει τι άλλο να κάψει και να σταματήσει την πορεία της. «Ορισμένες φορές αυτό είναι αδύνατο να το επιχειρήσουμε στην Ευρώπη γιατί υπάρχουν πολλοί δρόμοι μέσα στο δάσος, διερχόμενα καλώδια ηλεκτροδότησης ή κτίσματα και οι συνθήκες είναι διαφορετικές», εξηγεί ο Γάλλος επικεφαλής σχετικά με το γιατί δεν εφαρμόστηκε αυτή η τακτική στην Αττική. «Υπάρχει μεγάλη ευρωπαϊκή και διεθνής υποστήριξη και όλοι εργάζονται σκληρά για να αντιμετωπίσουν τις φωτιές στην Ελλάδα. Είμαστε χαρούμενοι που δουλεύουμε στο πλευρό των Ελλήνων συναδέλφων μας», προσθέτει.

Η προσφορά των πυροσβεστικών δυνάμεων που επιχείρησαν στα μέτωπα των πυρκαγιών σχολιάστηκε και από τους κατοίκους των περιοχών που επλήγησαν και έγινε αποδεκτή με ευγνωμοσύνη. Σε μία περίπτωση πάντως, η ρουμανική ομάδα έπεσε θύμα διακίνησης ψευδών ειδήσεων. Σε ελληνική ιστοσελίδα διακινήθηκε στις 10 Αυγούστου μια υποτιθέμενη είδηση βάσει της οποίας ο επικεφαλής της ρουμανικής αποστολής παρουσιαζόταν να λέει πως «η φωτιά μπορούσε να σβήσει σε μία μέρα, αλλά σαν κάποιος να μην ήθελε». Με επιστολή του προς την ελληνική Πολιτική Προστασία την επόμενη ημέρα ο Ρουμάνος συνταγματάρχης Φλορίν Ποπ διέψευσε το ελληνικό δημοσίευμα λέγοντας ότι ουδέποτε είπε όσα του αποδόθηκαν. Πηγές από τη ρουμανική πρεσβεία ανέφεραν στην «Κ» ότι η αποστολή τους ήταν μία από τις πρώτες που έφτασε στη χώρα μας και θα ήταν λυπηρό να επισκιαστεί η προσφορά τους από τέτοιους ισχυρισμούς. «Η κατάσταση είναι κρίσιμη, υπάρχουν αρκετές αναζωπυρώσεις. Ενεργούμε με έξι ειδικά οχήματα, δύο ερπυστριοφόρα και ένα drone. Εργαζόμαστε καλά με τους Ελληνες συναδέλφους μας, προσπαθούμε να μην αφήσουμε τη φωτιά να απλωθεί σε ένα γειτονικό χωριό», είχε δηλώσει μεταξύ άλλων κατά την πρώτη του ημέρα στην Εύβοια ο συνταγματάρχης Ποπ, σύμφωνα με δημοσίευμα του ρουμανικού DC News. Ο Γάλλος αντισυνταγματάρχης Ταλμπό όταν επιχειρούσε στη Βολιβία είχε μείνει σχεδόν ένα μήνα. Θυμάται ότι οι φωτιές που αντιμετώπισε με την ομάδα του εκεί έκαιγαν επί πολλές ημέρες. Οταν αναχωρούσαν για την Ελλάδα τούς είχαν ενημερώσει ότι θα παραμείνουν εκτός απροόπτου για δύο εβδομάδες. «Εικάζω ότι μετά θα μας στείλουν σε κάποια άλλη χώρα. Υπάρχουν πολλά κράτη που ζητούν αυτή την περίοδο διεθνή βοήθεια. Εχουν ζητήσει τη συνδρομή πυροσβεστών η Βόρεια Μακεδονία και η Αλγερία», λέει.

Στάλθηκαν περίπου 1.000 πυροσβέστες, 200 οχήματα και 9 αεροπλάνα ως ενίσχυση για την κατάσβεση των μεγάλων πυρκαγιών σε διαφορετικά σημεία της χώρας.

Αυτό το νεκρό δάσος ήταν το ψωμί μας, τώρα χάθηκαν όλα...

Του **ΤΑΣΟΥ ΤΕΛΛΟΓΛΟΥ**

«Εκείνο που με στενοχωρεί είναι ότι τα παιδιά μου θα μεγαλώσουν σε έναν άλλο τόπο από εκείνον όπου ζούσαμε μέχρι σήμερα», συνοψίζει δραματικά στην «Κ» ο δήμαρχος Ιστιαίας Γιάννης Κοντζιάς και ο διευθυντής του γραφείου του συμπυκνώνει το πρόβλημα των ντόπιων πιο δραματικά: «Είμαι 47 ετών και δεν θα ξαναδώ δάσος». Ο κόσμος που εξαφανίσθηκε το τελευταίο δεκαήμερο στη βόρεια Εύβοια ήταν μια οικονομία του δάσους. Οι κουβέντες της «Κ» με τους ντόπιους έγιναν την ημέρα των εξαγγελιών της κυβέρνησης και της τοποθέτησης του Σταύρου Μπένου ως υπεύθυνου για την «αναγέννηση» της περιοχής, ενώ οι φλόγες απειλούσαν ακόμα για ένατη μέρα πάνω από την Ιστιαία. Ο κ. Μπένος, που γνωρίζει την περιοχή, κρατάει τα χαρτιά του –λογικό– για την ώρα κλειστά. Ανταποκρίθηκε στην πρόσκληση - πρόκληση γιατί θεωρεί «εθνικό καθήκον» την ανοικοδόμηση της περιοχής, αλλά εδώ λείπει κάτι που υπήρχε στην Καλαμάτα τη δεκαετία του '80.

«Οι σχέσεις μας, η οικονομία, η κοινωνία», λέει ο κ. Κοντζιάς, «καθορίζονταν από το δάσος, αυτό δεν υπάρχει πια. Και το 1977 είχε καεί δάσος εδώ, αλλά ήταν το 1/5 της έκτασης που έχει καεί τις προηγούμενες μέρες. Ο πληθυσμός ήταν νέος (σ.σ.: τώρα είναι γεραμένος) και χρήματα υπήρχαν». Και οι τρεις αυτές προϋποθέσεις λείπουν σήμερα, προσθέτει. Η Λένα Πετή έχει καφετέρια απέναντι από το δημαρχείο στο κέντρο της Ιστιαίας και τονίζει ότι «η πόλη ζει από τα χωριά, αν δεν κατέβουν αυτοί δουλειά δεν υπάρχει».

Ποιοι είναι αυτοί; Είναι 8.30 το πρωί και στεκόμαστε με τον Ηλία Γιακουμάκη μπροστά στο σύμβολο αυτού του δάσους, τους καταρράκτες του Ξηρού Ορους. Ολα γύρω καμένη γη. «Σε τέσσερα χρόνια δεν θα μπορούμε πλέον να πουλήσουμε ούτε τα καμένα κούτσουρα που θα τα δώσουμε τζάμπα. Για να κάψουμε στο τζάκι θα πηγαίνουμε να αγοράσουμε εισαγόμενο ξύλο να κάψουμε. Ποιος θα υλοτομεί εδώ; Αυτό ξέρουμε να κάνουμε».

Το «τέλος εποχής» των ρητινοσυλλεκτών, το δράμα των μελισσοκόμων – «Εδώ πουλούσαμε πράσινο, τώρα τι;».

Το ίδιο πρόβλημα υπάρχει και για τους ρητινοσυλλέκτες. Σύμφωνα με το υπουργείο Περιβάλλοντος, οι ρητινοσυλλέκτες της χώρας φτάνουν τους 1.000, αλλά πάνω από το 80% δραστηριοποιούνταν στην περιοχή. Δύο μικρότερα εργοστάσια έπαιρναν εδώ το ρετσίνι και ένα άλλο μεγαλύτερο στη Μάνδρα. Ο πρόεδρός τους Βαγγέλης Γεωργαντζής λέει ότι στην πλειοψηφία τους είναι νέοι. «Γλίτωσαν ζωές αλλά για μας η ζωή είναι αυτό το δάσος. Εχουν καεί τα δένδρα, τα εργαλεία μας και αν αρχίσουν οι βροχές θα φύγει και το χώμα», προσθέτει ο ίδιος που μένει στη Σκεπαστή, ένα χωριό στο κέντρο του ορεινού όγκου που καταστράφηκε. Ενα μεγάλο μέρος των ρητινοσυλλεκτών επέστρεψαν εδώ μετά το 2010. Συμπλήρωναν το εισόδημά τους με λίγες ελιές και κανένα μποστάνι, «τώρα χάθηκαν όλα», αναφέρει ο κ. Γεωργαντζής. Είναι μια δουλειά που την έχει μάθει από παιδί, μέσα στο δάσος. «Εχω παιδιά που σπουδάζουν, προσπαθώ να φαντασθώ την επόμενη μέρα και δεν μπορώ». Και δεν είναι μόνος του σε αυτή του την αδυναμία.

SOOC / ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΣΑΚΑΛΙΔΗΣ

Οι φλόγες στο δάσος πάνω από το χωριό Γούβες. «Με στενοχωρεί ότι τα παιδιά μου θα μεγαλώσουν σε έναν άλλο τόπο από εκείνον όπου ζούσαμε μέχρι σήμερα», λέει ο δήμαρχος Ιστιαίας Γιάννης Κοντζιάς.

«Πευκόμελο από τη βόρεια Εύβοια δύσκολα θα ξαναφάτε τα επόμενα χρόνια», λέει χαρακτηριστικά ο Γιάννης Αμανατίδης που συναντάμε στο Κυπαρίσσι πάνω από την Ιστιαία, όπου λίγα σπίτια έχουν καταστραφεί αλλά γύρω γύρω δεν έχει μείνει τίποτα. Οι μελισσοκόμοι από ολόκληρη την Ελλάδα έφερναν εδώ στη βόρεια Εύβοια τα μελίσσια τους, «τώρα πρέπει να βρουν να πάνε αλλού», λέει ο κ. Κοντζιάς. Τον κ. Αμανατίδη με τον φίλο του Νίκο Ντερμπεντέρη τους βρίσκουμε τυχαία στο Κυπαρίσσι. Ηρθαν από την παραλία εδώ. Περίμεναν αυτή τη σεζόν για να βγάλουν τα έξοδά τους. «Η περιοχή αυτή πουλάει πράσινο σε ντόπιους και ξένους τουρίστες από χώρες με μέτρια πορτοφόλια, τώρα τι θα πουλήσει;».

Ο Θόδωρος Αλεξίου από το Πευκί, που δουλεύει στην εστίαση 35 χρόνια, δεν γνώριζε τα μέτρα της κυβέρνησης όταν μιλήσαμε, έχει να κοιμηθεί πέντε μέρες ξενυχτώντας στις φωτιές. Του τα είπαμε. «Ας πούμε ότι τον πρώτο χρόνο τα παίρνουμε αν μας τα δώσουν. Πώς θα ζήσουμε τον δεύτερο χρόνο, δάσος δεν θα υπάρχει; Τον τρίτο; Τον τέταρτο; Η γυναίκα μου είναι αγρότισσα, τα δένδρα της κάηκαν. Οσο για τους ρητινοσυλλέκτες αυτοί θα φύγουν, αυτοί ζουν μέσα στο δάσος, έχουν γεννηθεί εκεί μέσα. Το θέμα δεν είναι να πάρουμε βοήθειες, το θέμα είναι να δημιουργηθούν οι συνθήκες για να δουλέψουμε. Ειλικρινά είναι πολύ δύσκολο να φαντασθώ πώς θα δημιουργηθούν οι συνθήκες αυτές χωρίς το δάσος. Εδώ ερχόσουν να ξεκουρασθείς μερικές μέρες, να φας το ψάρι σου, να έχεις τη δροσιά του δάσους».

Τα δασαρχεία

Ο κ. Γεωργαντζής θεωρεί ότι η λύση είναι η φυσική αναδάσωση. «Για να κρατήσουμε τους νέους και να μη φύγουν, εμάς δεν θα μας πάρει κανένα εργοστάσιο (σ.σ.: είναι 50 ετών), πρέπει το ξύλο αυτό που είναι τώρα καμένο να μην πάει στους εμπόρους αλλά να "πέσει" μέσα στο δάσος για να το βοηθήσει στη φυσική του αναγέννηση που την κάνει το πεύκο μόνο του. Θα βγουν χιλιάδες πεύκα τα επόμενα χρόνια αρκεί να σταθεροποιηθεί το χώμα και να ληφθούν μέτρα για την αραίωση. Για να γίνει το τελευταίο θα πρέπει να ενισχυθούν τα δύο τοπικά δασαρχεία με πρόσθετο προσωπικό ώστε να βοηθήσει στην αραίωση του δάσους. Αν αραιωθεί σωστά, θα αναγεννηθεί».

Μια «ΕΜΥ» κατά των πυρκαγιών

Το πρόγραμμα πρόγνωσης του Αστεροσκοπείου Αθηνών μπορεί να βοηθήσει στην αντιμετώπιση των φαινομένων

ΠΥΡΙΝΗ ΛΑΙΛΑΠΑ

Της **ΤΑΝΙΑΣ ΓΕΩΡΓΙΟΠΟΥΛΟΥ**

Με ανοικτά μέτωπα πυρκαγιών ακόμα σε πολλά σημεία της χώρας και τον διαρκή κίνδυνο αναζωπυρώσεων, τα προβλήματα της επόμενης μέρας είναι πολλά και κατεπείγοντα. Η αντιμετώπιση των συνεπειών για τους ανθρώπους και το περιβάλλον από την τόσο μεγάλη σε έκταση καταστροφή και η οικοδόμηση της επόμενης μέρας με την εφαρμογή του σχεδίου ενίσχυσης των κατοίκων και αναβίωσης του δάσους, εντάσσονται στο «εδώ και τώρα». Ταυτόχρονα, προωθείται η άμεση εκπόνηση και εφαρμογή μέτρων πρόληψης για πιθανά νέα καταστροφικά φαινόμενα που ακολουθούν τις μεγάλες πυρκαγιές, όπως οι πλημμύρες και οι λασπορροές.

Το «κλειδί» μοιάζει να βρίσκεται στην αντιμετώπιση ενός από τα μεγαλύτερα διαχρονικά προβλήματα της χώρας: της έλλειψης συνεργασίας επιτελικών, επιχειρησιακών και επιστημόνων. Δεν είναι τυχαίο ότι στον νόμο που αφορά την αναδιάρθρωση της Γενικής Γραμματείας Πολιτικής Προστασίας, ο οποίος ψηφίσθηκε πριν από ενάμισι χρόνο, προβλεπόταν η σύσταση επιστημονικής επιτροπής, η οποία όμως δεν έχει ακόμα λειτουργήσει. Σε κάθε μεγάλη πυρκαγιά, δε, συζητάμε αν η δασοπυρόσβεση πρέπει να γίνεται από την Πυροσβεστική ή από τη δασική υπηρεσία, παρακάμπτοντας το αυτονόητο: με τη συνεργασία όλων, συμπεριλαμβανομένων των εκπαιδευμένων εθελοντών. Η εξαγγελθείσα διοικητική μεταφορά των δασικών υπηρεσιών στο υπουργείο Περιβάλλοντος είναι, ασφαλώς, ένα πρώτο βήμα.

Οι καταστροφές από τις πυρκαγιές σε Εύβοια, Πελοπόννησο και Αττική, οι οποίες συνέβησαν μέσα σε ένα δεκαήμερο, αρχής γενομένης από την 3η Αυγούστου, διαμορφώνουν μια νέα, οδυνηρή πραγματικότητα για χιλιάδες ανθρώπους. Περισσότερα από 900.000 στρέμματα καμένων εκτάσεων στις μεγάλες πυρκαγιές είναι ο πρώτος απολογισμός, ωστόσο ο αριθμός αυτός θεωρείται βέβαιο ότι θα αυξηθεί όταν σβήσουν και οι τελευταίες φλόγες και πραγματοποιηθεί λεπτομερής καταμέτρηση. Πάντως, το Ευρωπαϊκό σύστημα πληροφόρησης για τις δασικές πυρκαγιές (EFFIS), σε εκτίμησή του την Πέμπτη το απόγευμα ανέβασε τον αριθμό των στρεμμάτων που κάηκαν τις τελευταίες δύο εβδομάδες σε πάνω από 1 εκατομμύριο.

Μέτωπα σε διάφορες περιοχές είναι ακόμα ενεργά, ειδικά στην Πελοπόννησο, και ο φόβος των αναζωπυρώσεων στην Εύβοια είναι επίσης ισχυρός. Μέχρι στιγμής, πάντως, έχουν καεί περισσότερα από 500.000 στρέμματα στη Βόρεια Εύβοια, στην Αττική 84.000 και στην Πελοπόννησο περίπου 300.000 (290.990 σύμφωνα με μέτρηση το βράδυ της Τετάρτης). Πάνω από 28.000 άνθρωποι διαμένουν στις περιοχές που επλήγησαν και από αυτούς περίπου 5.500 (στοιχεία υπηρεσίας Copernicus) έχουν επηρεασθεί άμεσα.

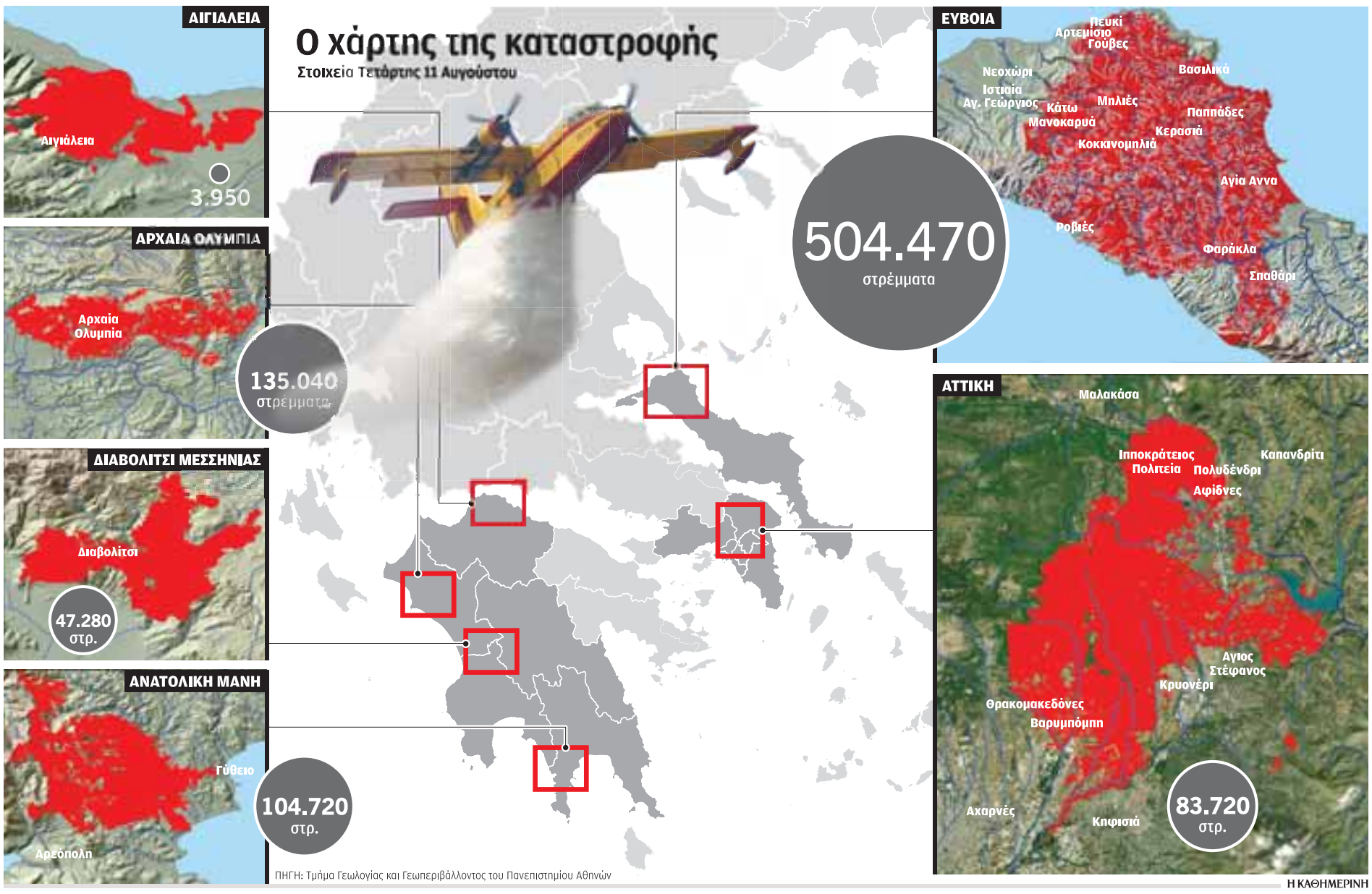

Περισσότερα από ένα εκατομμύριο στρέμματα καμένων εκτάσεων, 1.300 κατοικίες με μερικές ή ολικές ζημιές, ο πρώτος απολογισμός από την πύρινη λαίλαπα.

Πολλαπλή κρίση

Στη Βαρυμπόμπη υπολογίζεται ότι τουλάχιστον 300 σπίτια έχουν υποστεί μερική ή ολική ζημιά, ενώ καταστράφηκαν και πολλές επιχειρήσεις. Στην Εύβοια τα σπίτια που έχουν καεί (μερικώς ή ολικώς) ξεπερνούν τα 1.000 (σ.σ.: η επίσημη καταγραφή προχωράει με αργούς ρυθμούς εξαιτίας των συνθηκών), ενώ τεράστιες είναι οι καταστροφές στο ζωικό κεφάλαιο για τους κτηνοτρόφους, αφού κάηκαν ή πέθαναν από τις αναθυμιάσεις εκατοντάδες αιγοπρόβατα. Πηγές του υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης ανέφεραν στην «Κ» ότι σε περισσότερους από δέκα νομούς έχουν σημειωθεί καταστροφές από τις πυρκαγιές, ενώ μεγάλη είναι η ανάγκη για ζωοτροφές, αφού τα βοσκοτόπια κάηκαν ολοσχερώς. Σε επίπεδο Πολιτείας, η κρίση που έχει προκύψει και οι συνέπειές της σε κοινωνικό, περιβαλλοντικό και οικονομικό επίπεδο χρειάζεται να αντιμετωπισθούν άμεσα. Και βέβαια, όπως τονίζουν οι επιστήμονες, θα πρέπει να μιλάμε πλέον όχι για κλιματική αλλαγή, αλλά και κλιματική κρίση, καθώς τα ακραία καιρικά φαινόμενα, ειδικά στη Μεσόγειο, δεν θα είναι η εξαίρεση αλλά ο κανόνας.

Ο πρόεδρος του Αστεροσκοπείου Αθηνών, Μανώλης Πλειώνης, εκτιμά ότι η εκτενέστερη αξιοποίηση των υφιστάμενων επιστημονικών δυνάμεων από την Πολιτεία και η συνεργασία όλων αποτελεί τον καλύτερο δυνατό τρόπο αντιμετώπισης των καταστροφικών φαινομένων που παρακολουθήσαμε όλες αυτές τις ημέρες, αλλά και όσων πρόκειται να ακολουθήσουν. «Η Πολιτεία πολλές φορές είναι ένα βήμα πίσω και αυτό συμβαίνει γιατί δεν γνωρίζει η αριστερά τι ποιεί η δεξιά της. Ενώ υπάρχουν επιστημονικά εργαλεία, τα οποία μάλιστα έχει χρηματοδοτήσει η ίδια η Πολιτεία, δεν αξιοποιούνται στον βαθμό που θα μπορούσαν, ή και καθόλου, από τους επιχειρησιακούς παράγοντες. Δεν βλέπουμε αξιοποίηση των επιστημονικών εργαλείων από την Πολιτική Προστασία», επισημαίνει.

Επιστημονικά εργαλεία

Το Εθνικό Αστεροσκοπείο Αθηνών διαθέτει πρόγραμμα πρόγνωσης της εξέλιξης μιας πυρκαγιάς, το οποίο μπορεί να βοηθήσει στην αντιμετώπισή της. Η Πυροσβεστική έχει πρόσβαση σε αυτό και μπορεί η ίδια να το ενεργοποιήσει άμεσα, κάτι που δεν έγινε στις περιπτώσεις της Βαρυμπόμπης ούτε της Εύβοιας. Το πρόγραμμα λαμβάνει υπόψη όλες τις παραμέτρους που ισχύουν σε κάθε περιοχή τη στιγμή της πυρκαγιάς, όπως το ανάγλυφο, το ανεμολογικό πεδίο, ο τοπικός καιρός κ.λπ., έτσι ώστε, συνδυάζοντάς τα, είναι σε θέση να δώσει πρόγνωση για την κατεύθυνση του μετώπου της πυρκαγιάς όταν αυτή ξεσπάσει.

«Έχει νόημα να χρησιμοποιηθεί στην αρχή της πυρκαγιάς, την πρώτη, ίσως και τη δεύτερη μέρα. Οταν τα μέτωπα είναι πολλά, δεν μπορεί να βοηθήσει», τονίζει ο κ. Πλειώνης. «Υπάρχουν πολλές οργανωμένες δυνάμεις στον επιστημονικό χώρο που έχουν γνώσεις και παράγουν εργαλεία, συχνά ρηξικέλευθα, τα οποία μπορούν να αξιοποιηθούν επιχειρησιακά», καταλήγει.

Επείγει η προετοιμασία για τις πλημμύρες

«Οκτώ νεκροί και σημαντικές ζημιές σε 2.500 σπίτια και εκτεταμένες καταστροφές σε επιχειρήσεις και καλλιέργειες». Αυτός ήταν ο τελικός απολογισμός της πλημμύρας που σημειώθηκε στην Εύβοια ένα χρόνο πριν, και συγκεκριμένα στις 9 Αυγούστου 2020.

«Στην περιοχή της κεντρικής Εύβοιας, κατά τη διάρκεια της κακοκαιρίας "Θάλεια", κατεγράφησαν μέσα σε διάστημα οκτώ ωρών 297 χιλιοστά βροχής στον μετεωρολογικό σταθμό του Εθνικού Αστεροσκοπείου Αθηνών, στη Στενή Εύβοιας. Το προηγούμενο ακραίο καιρικό φαινόμενο που έπληξε την ίδια περιοχή (11 Σεπτεμβρίου 2009), προκαλώντας σημαντικές καταστροφές από πλημμύρα, ήταν (μόλις) 150 χιλιοστά βροχής. Η μεγάλη χωρική εξάπλωση της κακοκαιρίας, περιλαμβάνοντας όλο το εύρος των λεκανών απορροής των ποταμών, σε συνδυασμό με τον υψηλό όγκο κατακρημνισμάτων σε μικρό χρονικό διάστημα, δημιούργησαν όλες τις συνθήκες για να προκληθεί το συγκεκριμένο πλημμυρικό γεγονός», σημειώνει η κ. Νίκη Ευελπίδου, καθηγήτρια του Τμήματος Γεωλογίας και Γεωπεριβάλλοντος του Πανεπιστημίου Αθηνών.

Τι είχε προηγηθεί; Δύο πυρκαγιές το 2019. Η πρώτη (7 Απριλίου) σε Μακρυχώρι, Γαβαλά και Οκτωνιά Εύβοιας και η δεύτερη (13 Αυγούστου) σε Κοντοδεσπότι και Μακρυμάλλη (κοντά στα Ψαχνά και στα Πολιτικά).

Η ερευνητική ομάδα του τμήματος μελέτησε τις λεπτομέρειες των συγκεκριμένων συμβάντων, τα οποία σχετίζονται, καθώς οι δύο πυρκαγιές ένα χρόνο πριν στην ίδια περιοχή δημιούργησαν τις προϋποθέσεις για την έκταση των καταστροφών που σημειώθηκαν στη συνέχεια εξαιτίας των πλημμυρικών φαινομένων.

Δυστυχώς, οι πλημμύρες έρχονται σχεδόν νομοτελειακά στις περιοχές που έχουν καεί σε τόσο μεγάλη έκταση και, όπως τονίζουν οι επιστήμονες, πρέπει να γίνει η κατάλληλη προετοιμασία όσο το δυνατόν συντομότερα.

Η πράσινη διπλωματία στη σύνοδο των μεσογειακών κρατών Ε.Ε.

Του **ΒΑΣΙΛΗ ΝΕΔΟΥ**

Την Πέμπτη ο πρωθυπουργός Κυριάκος Μητσοτάκης προανήγγειλε ότι στην επόμενη σύνοδο κορυφής των –πλέον εννέα– μεσογειακών κρατών της Ε.Ε. (MED9EU), που θα πραγματοποιηθεί στην Κρήτη, θα θέσει την ατζέντα της πράσινης διπλωματίας. Στο επίκεντρο της αντίληψης της Αθήνας βρίσκεται η εξειδίκευση της πράσινης μετάβασης στη Μεσόγειο και η φιλοδοξία να αναληφθεί ένας πρωταγωνιστικός ρόλος, έπειτα από έναν καταστροφικό Αύγουστο λόγω μιας κλιματικής κρίσης που επηρέασε όλη την περιοχή. Την έννοια της κλιματικής διπλωματίας την εισήγαγε ήδη ο αναπληρωτής υπουργός Εξωτερικών Μιλτιάδης Βαρβιτσιώτης στην πρόσφατη υπουργική σύνοδο των MED 7, που πραγματοποιήθηκε στη Βουλιαγμένη τον περασμένο Ιούνιο. Τότε, ερευνητές από το Ελληνικό Κέντρο Θαλάσσιων Ερευνών (ΕΛΚΕΘΕ) είχαν κληθεί να ενημερώσουν τους Ευρωπαίους υπουργούς για τις σύγχρονες απειλές για το θαλάσσιο περιβάλλον της Μεσογείου. Το κείμενο συμπερασμάτων της υπουργικής συνόδου, εξάλλου, έδινε έμφαση, μεταξύ άλλων, στην από κοινού αντιμετώπιση των κρίσιμων προκλήσεων του περιβάλλοντος και της κλιματικής αλλαγής.

Οι εργασίες της, που θα πραγματοποιηθούν στην Κρήτη, αποκτούν βαρύνουσα σημασία μετά τις καταστροφές που προκάλεσε η κλιματική κρίση σε χώρες της περιοχής.

Η Ελλάδα είναι διατεθειμένη να στηρίξει μια σειρά πρωτοβουλιών. Κατ' αρχάς, εκείνη της Γαλλίας, που είναι γνωστή ως «Μεσόγειος: μια υποδειγματική θάλασσα έως το 2030», την πρωτοβουλία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την «Καθαρή ενέργεια στα νησιά της Ε.Ε.». Επιπλέον, οι ελληνικές θέσεις αναμένεται να ενισχυθούν και στην υπουργική σύνοδο της «Ένωσης για τη Μεσόγειο» για το περιβάλλον και την κλιματική αλλαγή, τον ερχόμενο Οκτώβριο.

Πέρα από όσα αναμένεται να συζητηθούν σε επίπεδο κορυφής των MED9 στην Κρήτη τον Σεπτέμβριο, η Ελλάδα θα διεκδικήσει όσο πιο κεντρικό ρόλο μπορεί και στη χάραξη ευρωπαϊκής γραμμής για τη διάσκεψη των Ηνωμένων Εθνών για την κλιματική αλλαγή (COP26), που θα πραγματοποιηθεί στη Γλασκώβη τον Νοέμβριο. Σημειώνεται ότι ο κ. Βαρβιτσιώτης είχε συμμετάσχει στην εναρκτήρια τηλεδιάσκεψη κλιματικής διπλωματίας ενόψει του COP26 μεταξύ Ευρωπαίων αξιωματούχων και του απεσταλμένου του προέδρου των ΗΠΑ για το κλίμα, Τζον Κέρι.

Οι ελληνικές θέσεις στο επίπεδο της κλιματικής διπλωματίας τους επόμενους μήνες αναμένεται να στηριχθούν σε ένα τρίπτυχο, που περιλαμβάνει την έρευνα, τη γνώση και τον σχεδιασμό. Σε αυτό το ευρύτερο πλαίσιο, το υπουργείο Εξωτερικών εξετάζει τη δυνατότητα αξιοποίησης διεθνώς αναγνωρίσιμων ινστιτούτων, όπως του πάλαι ποτέ Ιδρύματος Μεσογειακών Μελετών, ως διεθνών οργανισμών παραγωγής γνώσης και πολιτικής και αναμένεται να ζητήσει τη στήριξη των Ευρωπαίων εταίρων στη λειτουργία ενός τέτοιου ιδρύματος, αρχικά έστω σε επίπεδο συμβολισμού.

Στην ίδια κατεύθυνση έχει συζητηθεί ώστε ζητήματα περιβαλλοντικού δικαίου, φυσικών καταστροφών, αλλά και βιώσιμης ανάπτυξης στη Μεσόγειο (όπως πυρκαγιές, θαλάσσια ρύπανση ή ενεργειακή μετάβαση) να αποτελέσουν κεντρικό άξονα στον μέχρι πρότινος στενά γεωπολιτικό προσανατολισμό του ιδρύματος.

Πηγές του υπουργείου Εξωτερικών σημειώνουν ότι το ζητούμενο για την Ελλάδα σε αυτή τη φάση είναι η όποια δραστηριοποίηση και χρηματοδότηση ιδρυμάτων να γίνει στη λογική παραγωγής ανταγωνιστικών παραδοτέων (μελετών και χαρτών) που θα συνδυάζουν τόσο την τεχνική αρτιότητα περιβαλλοντικών μελετών όσο και τη σφαιρικότητα κειμένων πολιτικής (policy papers).

Σημειώνουν ότι η λειτουργία του ιδρύματος δεν θα έχει ως στόχο να υποκαταστήσει το εξειδικευμένο έργο πανεπιστημιακών τμημάτων ή ερευνητικών φορέων των εκάστοτε εμπλεκόμενων χωρών.

Κοινή συνισταμένη θα αποτελεί η δυνατότητα άμεσης αξιοποίησης του παραγόμενου έργου από τις αρμόδιες υπηρεσίες σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο, αλλά και η δημοσίευσή τους ενώπιον του διεθνούς κοινού. Οπως μάλιστα σημειώνουν διπλωματικές πηγές, η Ελλάδα διαθέτει αναλογικά ένα ιδιαίτερα καταρτισμένο τεχνοκρατικό δυναμικό, που μπορεί να συνεισφέρει στη διαμόρφωση των μεσογειακών πολιτικών προστασίας περιβάλλοντος.

Καλοκαίρι ύστατης προειδοποίησης

Μετά τις τρομερές πυρκαγιές και πλημμύρες, έκθεση-σοκ του ΟΗΕ για την κλιματική κρίση δεν αφήνει περιθώριο για ημίμετρα

Του **ΠΕΤΡΟΥ ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ**

A.P. PHOTO / MICHAEL PROBST

Η αφύπνιση ήρθε απότομα αυτό το εφιαλτικό, για μεγάλο μέρος του βορείου ημισφαιρίου, καλοκαίρι, με το θερμόμετρο στον Καναδά να φτάνει τους 50° C, τις φονικές πλημμύρες σε Γερμανία (φωτ.) και Βέλγιο και τις ολέθριες πυρκαγιές σε Καλιφόρνια, Σιβηρία, Ιταλία, Τουρκία, Ελλάδα, Αλγερία και αλλού.

Επί ενάμιση χρόνο, η πανδημία της COVID-19 είχε εξοστρακίσει από το προσκήνιο του διεθνούς ενδιαφέροντος την κλιματική αλλαγή. Οι διαφορετικές χρονικές κλίμακες των δύο παράλληλων πλανητικών κρίσεων (άμεση η απειλή του θανάτου από τον κορωνοϊό, πιο αργή η εξέλιξη της υπερθέρμανσης του πλανήτη) προφανώς ευνοούσαν τη συγκέντρωση της προσοχής στην πανδημία. Επιπλέον, η υποχώρηση της οικονομικής δραστηριότητας και των μετακινήσεων λόγω των lockdowns μείωσε τις εκπομπές ρύπων, καθάρισε τους ουρανούς των επιβαρυμένων αστικών κέντρων και δημιούργησε την ψευδαίσθηση πως το κλιματικό πρόβλημα είχε κατά τι ανασχεθεί. Βέβαια και η διεθνής χρηματοπιστωτική κρίση του 2008-2010 είχε φέρει, μαζί με τη δυστυχία στους ανθρώπους, μια προσωρινή ανακούφιση στη φύση, μόνο για να δώσει τη θέση της, αμέσως μετά, σε μια νέα, ανησυχητική αύξηση των ρύπων. Αλλά όταν απειλείται άμεσα η ζωή ή το βιος δισεκατομμυρίων ανθρώπων, τέτοιες σκέψεις μπορούν να περιμένουν, ή τουλάχιστον έτσι νόμιζαν πολλοί.

Η αφύπνιση ήρθε απότομα αυτό το εφιαλτικό, για μεγάλο μέρος των πληθυσμών στο βόρειο ημισφαίριο, καλοκαίρι, με το θερμόμετρο στον Καναδά να φτάνει στην εξωφρενική στάθμη των 50 βαθμών Κελσίου, τις φονικές πλημμύρες σε Γερμανία και Βέλγιο και τις ολέθριες πυρκαγιές σε Καλιφόρνια, Σιβηρία, Ιταλία, Τουρκία, Ελλάδα, Αλγερία και αλλού. Αν και η άμεση σύνδεση ενός μεμονωμένου ακραίου καιρικού φαινομένου με την υπερθέρμανση του πλανήτη είναι πάντα επισφαλής, η συνύπαρξη τόσων ακραίων καταστάσεων σε τόσο μικρό χρονικό διάστημα είναι τόσο σκανδαλώδης, που θέτει σε δυσχερή θέση ακόμη και τους πιο πεισματικούς αρνητές της κλιματικής αλλαγής.

Αυτό που κραυγάζουν οι κοινές εμπειρίες καταστροφής και πόνου ήρθε να επιβεβαιώσει με την ψυχρή γλώσσα της επιστήμης η έκθεση που δόθηκε την περασμένη Δευτέρα στη δημοσιότητα από τη Διακυβερνητική Επιτροπή των Ηνωμένων Εθνών για την Κλιματική Αλλαγή (IPCC). Υπογεγραμμένη από 234 κορυφαίους επιστήμονες, που προέρχονταν από 66 χώρες και στηρίχθηκαν σε 14.000 έρευνες συναδέλφων τους, η έκθεση αυτή χαρακτηρίστηκε από τον γενικό γραμματέα του ΟΗΕ Αντόνιο Γκουτέρες ως «κόκκινος συναγερμός» για την ανθρωπότητα. Αλλοι είπαν ότι πρόκειται για την τελευταία προειδοποίηση των επιστημόνων στους πολιτικούς ηγέτες, ενόψει της κρίσιμης διεθνούς συνόδου του ΟΗΕ για το κλίμα, που θα φιλοξενηθεί τον Νοέμβριο στη Γλασκώβη, αν δεν θέλουμε να περάσουμε το όριο της μη αναστρέψιμης καταστροφής. Πιθανότατα, δεν πρόκειται για δημοσιογραφικές υπερβολές.

Σκεπτικισμός για τη στάση των μεγάλων πλανητικών ρυπαντών: Κίνα, ΗΠΑ, Ε.Ε., Ινδία, Ρωσία, Ιαπωνία, Βραζιλία, Ινδονησία, Ιράν, Καναδά.

Δυσοίωνες προβλέψεις

Τα καινούργια στοιχεία που κομίζει η νέα αξιολόγηση των ειδικών είναι πολλά και βαρύνουσας σημασίας. Πρώτα απ' όλα, η IPCC προβλέπει ότι, ακόμη κι αν όλες οι χώρες τηρήσουν τις δεσμεύσεις που ανέλαβαν στην προηγούμενη παγκόσμια σύνοδο του Παρισιού, το 2015, η υπερθέρμανση του πλανήτη σε σύγκριση με την προβιομηχανική εποχή θα υπερβεί το κρίσιμο κατώφλι του 1,5 βαθμού Κελσίου μέχρι το 2040, δηλαδή νωρίτερα από ό,τι περίμεναν μέχρι χθες. Αν σκεφτεί κανείς ότι οι καταστροφές που ζούμε και που πυκνώνουν από χρόνο σε χρόνο εξελίσσονται όταν η υπερθέρμανση περιορίζεται «μόνο» σε 1,09 βαθμό, αντιλαμβάνεται τι πρέπει να περιμένουμε για το μέλλον.

Για πρώτη φορά, η IPCC αποφαίνεται με κατηγορηματικό τρόπο ότι η υπερθέρμανση του πλανήτη οφείλεται «ασυζητητί» στην ανθρώπινη δραστηριότητα και ότι η πύκνωση των ακραίων καιρικών φαινομένων συνδέεται άρρηκτα με αυτήν. Το πιο δυσοίωνο στοιχείο της έκθεσης είναι η εκτίμηση ότι ορισμένες επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής όχι απλώς συμβαίνουν ήδη, εδώ και τώρα, αλλά και ότι είναι πλέον μη αναστρέψιμες, ακόμη και αν υποθέσουμε ότι με κάποιο μαγικό τρόπο η ανθρωπότητα κατακτούσε την ουδετερότητα σε εκπομπή άνθρακα αύριο το πρωί. Η στάθμη των θαλασσών θα συνεχίσει να ανεβαίνει, θέτοντας σε κίνδυνο μεγάλες περιοχές, νησιά και χώρες. Στα χειρότερα σενάρια, η ανθρωπότητα θα περάσει τα κρίσιμα «σημεία καμπής» –πλήρης κατάρρευση των τεράστιων παγετώνων της Γροιλανδίας και της δυτικής Ανταρκτικής, αναστολή του Ρεύματος του Βορείου Ατλαντικού κ.ά.– που θα δώσουν στην κλιματική κρίση πραγματικά αποκαλυπτικές διαστάσεις.

Τολμηρά μέτρα Μπάιντεν

Η έκθεση της IPCC και οι φυσικές καταστροφές του φετινού καλοκαιριού ήρθαν να υπογραμμίσουν με τον πιο εμφατικό τρόπο την ανάγκη γενναίας ενίσχυσης των δημοσίων υποδομών για την πρόληψη και αποτελεσματική αντιμετώπιση των ακραίων φαινομένων που αναπόφευκτα στις επόμενες δεκαετίες θα πυκνώσουν. Στο πεδίο αυτό, η κυβέρνηση του Τζο Μπάιντεν έλαβε πρόσφατα τολμηρές αποφάσεις. Στις 5 Αυγούστου, αποφάσισε να διαθέσει στις πιο ευάλωτες πολιτείες ποσό 5 δισ. δολαρίων για μεγάλα έργα που θα προστατεύουν τις κοινότητες από πυρκαγιές, πλημμύρες, τυφώνες και άλλες φυσικές καταστροφές: φράγματα, έργα αποχέτευσης, μηχανισμούς πυρόσβεσης κ.λπ. Πρόσθετα κονδύλια προβλέπονται από το τεράστιο πρόγραμμα επενδύσεων, ύψους 4,5 τρισ. δολαρίων για τις αμερικανικές υποδομές, που ψήφισε αυτή την εβδομάδα η αμερικανική Γερουσία. Οι αριθμοί προκαλούν παραζάλη στους φανατικούς της δημοσιονομικής πειθαρχίας. Ωστόσο, κάθε δολάριο που ξοδεύεται για την προστασία σήμερα εξοικονομεί έξι δολάρια από τα μελλοντικά έξοδα αποκατάστασης, σύμφωνα με ομοσπονδιακή έρευνα που επικαλούνται οι New York Times.

Ακόμη και τα ηλεκτρικά αυτοκίνητα απαιτούν σπάνιες πρώτες ύλες, η εκμετάλλευση των οποίων απειλεί με καταστροφή παρθένες εκτάσεις του πλανήτη.

Μπροστά σε αυτή την κατάσταση, η έστω σταδιακή, πάντως ταχύρρυθμη και τελικά πλήρης απαλλαγή της ανθρωπότητας από τα ορυκτά καύσιμα θα έπρεπε να είναι αυτονόητη υποχρέωση των πολιτικών ηγετών, ιδιαίτερα των δέκα μεγαλύτερων πλανητικών ρυπαντών (Κίνα, ΗΠΑ, Ε.Ε., Ινδία, Ρωσία, Ιαπωνία, Βραζιλία, Ινδονησία, Ιράν, Καναδάς). Δυστυχώς, η συσσωρευμένη πείρα δικαιολογεί έντονο σκεπτικισμό.

Παρά τη δέσμευσή του για επίτευξη της ουδετερότητας σε άνθρακα μέχρι το 2050, ο Τζο Μπάιντεν, στους λίγους μήνες της προεδρίας του, έχει δώσει πάνω από 2.000 άδειες εκμετάλλευσης δημόσιας γης στις κατεξοχήν ρυπογόνες βιομηχανίες. Σε Αμερική και Ευρώπη, λιγότερο από το 20% των προγραμμάτων ανάπτυξης στη μετά την πανδημία εποχή μπορούν να χαρακτηριστούν πράσινα σύμφωνα με τον ΟΗΕ. Από την πλευρά της, η Κίνα, το νέο βιομηχανικό εργαστήρι του κόσμου, αν και έχει δεσμευθεί για ουδετερότητα άνθρακα έως το 2060, προβλέπεται να συνεχίσει να αυξάνει τους ρύπους μέχρι το 2030, με ό,τι αυτό συνεπάγεται.

Κερδισμένοι και χαμένοι

Η ίδια η πράσινη μετάβαση θα έχει τους κερδισμένους και τους χαμένους της, με αποτέλεσμα να εξελιχθεί σε πεδίο συγκρούσεων τόσο στο εσωτερικό των κοινωνιών όσο και μεταξύ των κρατών σε παγκόσμια κλίμακα, όπως εύστοχα έγραψαν ο αντιπρόεδρος της Κομισιόν Φρανς Τίμερμανς και ο υπεύθυνος Εξωτερικής Πολιτικής της Ενωσης Ζοζέπ Μπορέλ σε κοινό τους άρθρο, τον περασμένο Απρίλιο. Ηδη, η έκθεση της IPCC προκάλεσε έκρηξη αγανάκτησης κυβερνήσεων αναπτυσσόμενων χωρών, που πλήττονται περισσότερο από την κλιματική κρίση και απαιτούν από τα πλούσια βιομηχανικά κράτη, τους κατεξοχήν ρυπαντές, να αναλάβουν τα βάρη που τους αναλογούν. «Αυτά που μας λέει η επιστήμη είναι αυτό που συμβαίνει μπροστά στα μάτια μας κάθε μέρα. Είναι σαν μας χτυπάνε στο κεφάλι μ' ένα μεγάλο σφυρί κάθε μέρα», δήλωσε χαρακτηριστικά στους New York Times ο Μαλίκ Αμίν Ασλάμ, σύμβουλος του πρωθυπουργού του Πακιστάν για το περιβάλλον.

Αλλά ακόμη και εμβληματικά πρότυπα της πράσινης μετάβασης, όπως το ηλεκτρικό αυτοκίνητο, πέραν του ότι αυτή τη στιγμή είναι οικονομικά απρόσιτα για τους πολλούς, απαιτούν σπάνιες πρώτες ύλες, η εκμετάλλευση των οποίων απειλεί με καταστροφή παρθένες εκτάσεις του πλανήτη. Μόλις την Τετάρτη έγινε γνωστό ότι οι Αμερικανοί μεγιστάνες Τζεφ Μπέζος, Μπιλ Γκέιτς και Μάικλ Μπλούμπεργκ ενώνουν τις δυνάμεις τους για την εκμετάλλευση παρθένων εκτάσεων της Γροιλανδίας προς εξόρυξη υλικών αναγκαίων για το ηλεκτρικό αυτοκίνητο. Εν ολίγοις, αν η έκθεση της IPCC έδειξε με τον πιο ανάγλυφο τρόπο τη δραματική αμεσότητα του προβλήματος, οι λύσεις δεν θα προκύψουν χωρίς έντονες αντιπαραθέσεις και συγκρούσεις μεταξύ κοινωνικών δυνάμεων, κινημάτων, πολιτικών χώρων και κρατών.

Στο προσκήνιο τώρα και οι εκπομπές μεθανίου

Της **KATHY CASTOR***
THE NEW YORK TIMES

Στο επίκεντρο κάθε συζήτησης για την κλιματική αλλαγή βρίσκεται, πάντα, το διοξείδιο του άνθρακα. Παγιδεύει τη θερμότητα αυξάνοντας τη θερμοκρασία της ατμόσφαιρας, πυροδοτεί κλιματικές θεομηνίες και κάθε χρόνο μας κοστίζει δισεκατομμύρια δολάρια. Το 2019 προκάλεσε το 80% της ρύπανσης από ανθρώπινη δραστηριότητα. Ο περιορισμός του, λοιπόν, είναι αυτονόητο ότι διαδραματίζει κομβικό ρόλο στην επίτευξη της οικονομίας μηδενικού ισοζυγίου άνθρακα.

Ωστόσο, η δημοσιοποίηση της έκθεσης της Διακυβερνητικής Επιτροπής του ΟΗΕ (IPCC) για την κλιματική αλλαγή, δείχνει ότι υπάρχει επείγουσα ανάγκη να περιοριστεί ένα ακόμα τοξικό αέριο: το μεθάνιο. Σε βάθος χρόνου εικοσαετίας, αυτός ο υδρογονάνθρακας έχει 80 φορές μεγαλύτερη ικανότητα παγίδευσης θερμότητας συγκριτικά με το διοξείδιο του άνθρακα. Αποτελεί, λοιπόν, πρωταγωνιστή της κλιματικής κρίσης.

Το συμπέρασμα της έκθεσης των επιστημόνων του ΟΗΕ ήταν σαφές: αν θέλουμε να διατηρήσουμε τον έλεγχο των παγκόσμιων θερμοκρασιών οφείλουμε, άμεσα, να εστιάσουμε την προσπάθειά μας στη μείωση της ρύπανσης από μεθάνιο. Καθώς αυτός ο άκυκλος κορεσμένος υδρογονάνθρακας έχει βραχύ χρόνο ζωής (περί τα 12 χρόνια, ενώ το διοξείδιο του άνθρακα ζει για εκατοντάδες χρόνια), η μείωση των εκπομπών του θα συμβάλει στον καθαρισμό της ατμόσφαιρας και τη βελτίωση της θερμοκρασίας, επηρεάζοντας θετικά τους βραχυπρόθεσμους κλιματικούς στόχους μας.

Περιορίζοντάς το θα κερδίσουμε πολύτιμο χρόνο για να μειώσουμε και το διοξείδιο του άνθρακα, που ευθύνεται για το μεγαλύτερο μέρος της ατμοσφαιρικής ρύπανσης.

Το φυσικό αέριο που χρησιμοποιούμε κατά κόρον, αποτελείται κατά 85% έως 90% από μεθάνιο. Μπορεί η καύση του να απελευθερώνει λιγότερο διοξείδιο του άνθρακα, συγκριτικά με το κάρβουνο, αλλά σε κάθε στάδιο παραγωγής και διανομής του οι διαρροές του δυναμιτίζουν την προσπάθεια χαλιναγώγησης της κλιματικής αλλαγής. Αναμφίβολα πρέπει να κρατήσουμε αέρια όπως το μεθάνιο μακριά από την ατμόσφαιρα.

SHUTTERSTOCK

Το φυσικό αέριο, που χρησιμοποιούμε κατά κόρον, αποτελείται κατά 85% έως 90% από μεθάνιο. Αυτός ο υδρογονάνθρακας έχει 80 φορές μεγαλύτερη ικανότητα παγίδευσης θερμότητας συγκριτικά με το διοξείδιο του άνθρακα.

Η παγκόσμια αξιολόγηση των εκπομπών μεθανίου, τον Μάιο, έδειξε ότι η μείωσή τους κατά 45% μπορεί να βοηθήσει στον περιορισμό της παγκόσμιας υπερθέρμανσης κατά 0,3 βαθμούς Κελσίου ήδη από το 2040. Μπορεί κάτι τέτοιο να μη φαίνεται σημαντικό, αλλά θα βοηθήσει τις ευάλωτες κοινότητες σε όλο τον κόσμο. Ηδη βιώνουμε τις κατακλυσμιαίες συνέπειες θέρμανσης του πλανήτη κατά έναν βαθμό Κελσίου.

Από τους φονικούς θερμικούς θόλους στις βορειοδυτικές ΗΠΑ, μέχρι την έξαρση επιβλαβούς φυτοπλαγκτού που σκότωσε τα ψάρια που ξεβράστηκαν στις παραλίες της Φλόριντα, όλα είναι αποτελέσματα της ανθρώπινης δραστηριότητας. Προκαλέσαμε το πρόβλημα, αλλά πλέον διαθέτουμε τα όπλα για την αποκατάστασή του.

Ο ρόλος του Κογκρέσου

Μπορούμε να επεκτείνουμε τις κλιματικές λύσεις και τη χρήση καθαρών καυσίμων. Κάτι τέτοιο θα δημιουργήσει εκατομμύρια θέσεις εργασίας, θα μειώσει τους λογαριασμούς ηλεκτρικής ενέργειας, θα ενισχύσει την εθνική μας ασφάλεια, ενώ ταυτόχρονα οι κοινότητες που έχουν πληγεί σκληρότερα από την κλιματική κρίση θα απολαύσουν καθαρό νερό και αέρα.

Ομως, για να επιλυθεί η κρίση, πρέπει να δράσει άμεσα το Κογκρέσο. Πέρυσι, τα μέλη της επιτροπής της Βουλής των Αντιπροσώπων για την κλιματική αλλαγή, από το Δημοκρατικό κόμμα, έδωσαν στη δημοσιότητα έναν οδικό χάρτη που θα βοηθήσει τις Ηνωμένες Πολιτείες να επιτύχουν μηδενικό ισοζύγιο άνθρακα. Στο σχέδιο δράσης κατά της κλιματικής αλλαγής προτείνουμε τον περιορισμό της ρύπανσης από μεθάνιο, που προκαλείται κατά 90% κατά την εξόρυξη πετρελαίου και φυσικού αερίου, μέχρι το τέλος της δεκαετίας και τη σταδιακή εξάλειψη της καύσης του.

Δυστυχώς, τον Ιούλιο μόνο δώδεκα Ρεπουμπλικανοί βουλευτές ψήφισαν, μαζί μας, υπέρ της δημιουργίας δικλίδων ασφαλείας κατά της ρύπανσης από μεθάνιο. Παρότι η απόφαση αυτή έτυχε της υποστήριξης των μεγαλύτερων πετρελαϊκών εταιρειών του κόσμου, οι κομματικοί μας αντίπαλοι αρνήθηκαν να τοποθετήσουν την υγεία των Αμερικανών πάνω από τα κέρδη των ρυπαντών.

Αυτό είναι μείζον ζήτημα. Ενώ κάποιοι Ρεπουμπλικανοί μετρίασαν την οξύτητα της ρητορικής τους όσον αφορά το κλίμα, άλλοι εξακολουθούν να παρεμποδίζουν την υιοθέτηση της καθαρής ενέργειας και άλλων λύσεων που θα βοηθήσουν στον έλεγχο της κλιματικής αλλαγής. Αυτό πρέπει να αλλάξει. Γνωρίζαμε από χρόνια ότι βρισκόμαστε σε έναν αγώνα δρόμου με αντίπαλο τον χρόνο. Σήμερα, η απειροελάχιστη ρύπανση, κάθε κλάσμα του βαθμού Κελσίου, είναι σημαντική.

* Η κ. Kathy Castor, βουλευτής της Φλόριντα, είναι πρόεδρος της Επιτροπής της Βουλής των Αντιπροσώπων για την κλιματική αλλαγή.

Η Βηρυτός παραμένει ακόμα βαριά πληγωμένη

Ενα χρόνο μετά τη φονική έκρηξη

Της **ΑΛΕΞΙΑΣ ΚΑΛΑΪΤΖΗ**

Στο λιμάνι της Βηρυτού έχει κατασκευαστεί ένα γιγάντιο γλυπτό από τα συντρίμμια της έκρηξης, ως φόρος τιμής στις οικογένειες των θυμάτων.

Τα σημάδια είναι ελάχιστα. Μόνο αν είσαι πολύ παρατηρητικός θα προσέξεις τις γρατζουνιές στις αγιογραφίες της εισόδου στην εκκλησία του Αγίου Γεωργίου στη Βηρυτό. Εναν χρόνο μετά τη φονική έκρηξη της 4ης Αυγούστου 2020 στο λιμάνι της πρωτεύουσας, στον ναό έχουν επισκευαστεί σχεδόν όλες οι ζημιές. Οι φθορές στην οροφή και μια εικόνα με ένα κομμάτι γυαλί σφηνωμένο στο ξύλο της είναι τα μόνα που άφησε ανέγγιχτα ο π. Ιουστίνος, προϊστάμενος του ναού. «Τα κακά σουβενίρ», όπως τα λέει, θα μείνουν έτσι για να μαρτυρούν για πάντα την καταστροφή που βίωσε η πόλη δώδεκα μήνες πριν.

Εκείνη την ημέρα ο αμπούνα, όπως τον αποκαλούν οι ντόπιοι, Ιουστίνος, ο ιερέας των Ελλήνων στη Βηρυτό, βρισκόταν μαζί με περίπου δέκα άτομα εντός του ναού, που απέχει μερικά εκατοντάδες μέτρα από το λιμάνι. Εψελνε τους Χαιρετισμούς, όταν μέσα σε δέκατα του δευτερολέπτου είδε τα τζάμια να σπάνε, τα στασίδια να αναποδογυρίζουν και τις πόρτες της εκκλησίας να «φεύγουν». Η μπροστινή πόρτα έπεσε πάνω στη γυναίκα του, τραυματίζοντάς την σοβαρά.

Μέχρι σήμερα δεν έχει ξεχάσει αυτό που αντίκρισε όταν βγήκε έξω για να τη μεταφέρει στο διπλανό νοσοκομείο. «Είδα ερείπια παντού. Οι άνθρωποι σαν ζόμπι. Ολος ο κόσμος με αίμα. Δεν μπορούσαμε τότε να σκεφτούμε ότι μπορεί να υπήρχε κάτι στο λιμάνι που το προκάλεσε αυτό», λέει σε άπταιστα ελληνικά. Η γυναίκα του πατέρα Ιουστίνου υπέστη πολλαπλά κατάγματα, αλλά σώθηκε. Πολλοί από τη γειτονιά δεν είχαν την ίδια τύχη.

Η πρωτοφανής έκρηξη, που προκλήθηκε από την ανάφλεξη μιας τεράστιας ποσότητας νιτρικού αμμωνίου που βρισκόταν στις αποθήκες του λιμανιού, στοίχισε τον θάνατο σε περισσότερους από 200 ανθρώπους και προκάλεσε τον τραυματισμό πάνω από 7.000, αλλά και τον εκτοπισμό 130.000 πολιτών από τις οικίες τους. Ενα χρόνο μετά, το δυστύχημα συνεχίζει να στοιχειώνει τους κατοίκους της πόλης και κυρίως τις οικογένειες που έχασαν κάποιον συγγενή τους.

«Η ζωή μου σταμάτησε εκείνη την ημέρα, εκείνη τη στιγμή», λέει στην «Κ» η Μιρέιγ Κουρί. Εκείνο το καλοκαιρινό απόγευμα του Αυγούστου βρισκόταν μαζί με τα δυο της παιδιά στο διαμέρισμά τους, απέναντι από το λιμάνι. Η έκρηξη το διέλυσε εντελώς. Ο 15χρονος γιος της, Ελίας, τραυματίστηκε σοβαρά και μεταφέρθηκε στην εντατική, όπου 14 ημέρες μετά ξεψύχησε. «Για εμένα ως μητέρα, η μόνη ελπίδα που έχω πια είναι πως θα τον συναντήσω στην επόμενη ζωή. Κάθε βράδυ λέω πως πέρασε ακόμα μια ημέρα, και έτσι είμαι μια ημέρα πιο κοντά στο να δω τον γιο μου».

Καθημερινή μάχη

Τον τελευταίο χρόνο η οικογένεια Κουρί παλεύει καθημερινά με τη θλίψη και την οργή. Εκτός από το ψυχολογικό τραύμα, η 50χρονη μητέρα αντιμετωπίζει προβλήματα σωματικής υγείας, καθώς δεν μπορεί πια να περπατήσει μεγάλες αποστάσεις εξαιτίας των καταγμάτων στη μέση και στα πλευρά που υπέστη από την έκρηξη. Ο άνδρας της –ο μόνος που δεν ήταν εκείνη τη στιγμή στο σπίτι– υποφέρει από βαριά κατάθλιψη και σπάνια αφήνει πια το διαμέρισμά τους για να βγει έξω, ενώ η κόρη της ταλαιπωρείται μέχρι σήμερα με χειρουργεία στο πρόσωπο και στα δάχτυλα του αριστερού της χεριού. Τώρα, όπως δηλώνει, ο μόνος λόγος που την κρατάει στη ζωή, εκτός από το μεγάλο της παιδί, είναι ο αγώνας που δίνει για την απονομή δικαιοσύνης. «Είναι προσβολή, δεδομένου αυτού του μεγάλου θρήνου και του εγκλήματος που έγινε, οι πολιτικοί να επικαλούνται ασυλία και να μην προσέρχονται για ανάκριση».

«Η ζωή μου σταμάτησε εκείνη την ημέρα, εκείνη τη στιγμή», λέει στην «Κ» η Μιρέιγ Κουρί, η οποία έχασε τον 15χρονο γιο της.

Πλήθος κόσμου κατέβηκε στους δρόμους της Βηρυτού για την επέτειο του ενός χρόνου από την καταστροφή της 4ης Αυγούστου 2020.

Η Μισέλ Αντούν (αριστερά) έχασε τον αδελφό της από την έκρηξη στο λιμάνι. Δεξιά, η σύζυγος και τα παιδιά του αδικοχαμένου εργάτη.

«Δολοφονηθήκαμε όλοι την 4η Αυγούστου»

Πράγματι, ένα χρόνο μετά την τραγωδία και παρά τα συνεχή αιτήματα και τις επίμονες διαμαρτυρίες των συγγενών των θυμάτων, η κυβέρνηση του Λιβάνου δεν έχει ολοκληρώσει την έρευνα για τα αίτια, αφήνοντας αναπάντητα σημαντικά ερωτήματα. «Πρέπει να ξέρουμε ποιος ήξερε γι' αυτό, ποιος έβαλε το νιτρικό αμμώνιο, ποιος το άφησε εκεί. Χωρίς δικαιοσύνη, τι άλλο μας μένει», αναρωτιέται η Μισέλ Αντούν, που έχασε τον 36χρονο αδελφό της, εργάτη στο λιμάνι.

Η μη απόδοση ευθυνών έχει προκαλέσει οργή όχι μόνο στους συγγενείς των θυμάτων αλλά στο σύνολο της κοινωνίας, η οποία έχει στιγματιστεί βαθιά από την έκρηξη. Ακόμη και αυτοί που δεν έχασαν κάποιο συγγενή ή τραυματίστηκαν, φέρουν βαριά ψυχολογικά τραύματα.

«Επαιρνα για καιρό αγχολυτικά χάπια», «κάθε φορά που ακούω έναν δυνατό ήχο, ξυπνάει μέσα μου η μνήμη και ζω ξανά και ξανά την ίδια στιγμή», «βλέπω εφιάλτες», «νιώθω συνεχώς πως κάτι κακό θα συμβεί», «έχουν τελειώσει όλα». Αυτά είναι κάποια μόνο από τα συναισθήματα που μοιράστηκαν στην «Κ» άνθρωποι που βρίσκονταν στην ευρύτερη περιοχή του λιμανιού τη στιγμή της έκρηξης και μέχρι σήμερα δυσκολεύονται να ξεπεράσουν το σοκ.

Ο θυμός τους για την απουσία δικαιοσύνης κλιμακωνόταν όλη την εβδομάδα πριν από την επέτειο του ενός χρόνου και κορυφώθηκε την 4η Αυγούστου, όταν χιλιάδες κάτοικοι κατέβηκαν στο λιμάνι, απέναντι από το μισοκατεστραμμένο σιλό που στέκει μπροστά στη θάλασσα, για να διαμαρτυρηθούν. «Δολοφονηθήκαμε όλοι την 4η Αυγούστου», γράφει το πλακάτ που κρατάει μια νεαρή Λιβανέζα, εξηγώντας με τον πιο απλό τρόπο πως η Βηρυτός έχει αποκτήσει ένα νέο, συλλογικό τραύμα και απαιτεί δικαίωση.

Η μη απόδοση ευθυνών έχει προκαλέσει οργή όχι μόνο στους συγγενείς των θυμάτων, αλλά στο σύνολο της κοινωνίας.

Σκοτεινοί δρόμοι, ουρές για βενζίνη και ελλείψεις φαρμάκων

Για τους περισσότερους διαδηλωτές που μαζεύτηκαν στους δρόμους την ημέρα εκείνη, η σιωπή της κυβέρνησης απέναντι στο δράμα τόσων πολιτών αποτελεί το κρεσέντο μιας σειράς σκανδάλων διαφθοράς και κακής διαχείρισης, που έχουν σήμερα οδηγήσει το μικρό μεσογειακό κράτος στη χειρότερη οικονομική κρίση που έχει βιώσει τον τελευταίο αιώνα.

«Οικονομικές κρίσεις σαν και αυτή συμβαίνουν συνήθως σε χώρες που βρίσκονται σε εμπόλεμη κατάσταση, όχι σε χώρες σε περίοδο ειρήνης», δηλώνει ο αναπληρωτής καθηγητής Οικονομικών στο Αμερικανικό Πανεπιστήμιο Βηρυτού, Γουαλίντ Μαρούχ, μιλώντας στην «Κ». Οπως αναφέρει, η λιβανέζικη λίρα έχασε το 90% της αξίας της μέσα σε ενάμισι χρόνο, ξεκινώντας από τον Οκτώβριο του 2019. «Ο κατώτατος μισθός είναι 675.000 λιβανέζικες λίρες. Πριν από την κρίση, το ποσό αυτό ισοδυναμούσε με 440 δολάρια, πλέον ισοδυναμεί με μόλις 35. Δεν είναι πια αστείο». Η υποτίμηση της λίρας σε συνδυασμό με την αύξηση του πληθωρισμού έχει οδηγήσει σε τέτοια αύξηση τιμών ώστε ένα μεγάλο μέρος του πληθυσμού της χώρας να μην μπορεί να αγοράσει πλέον βασικά αγαθά, όπως είναι το κρέας.

«Πριν από την κρίση ο κατώτατος μισθός ήταν 440 δολάρια, πλέον είναι μόλις 35», αναφέρει στην «Κ» καθηγητής πανεπιστημίου.

Την ίδια ώρα, οι κάτοικοι ταλαιπωρούνται από τις σημαντικές ελλείψεις σε βενζίνη και πετρέλαιο αλλά και τις συνεχείς διακοπές ρεύματος, που φτάνουν σε διάρκεια τις 22 με 23 ώρες την ημέρα. Καθημερινά δημιουργούνται ουρές αυτοκινήτων έξω από τα βενζινάδικα. Το μεγαλύτερο μέρος της ημέρας, τα φανάρια στη Βηρυτό δεν λειτουργούν, τα φώτα στα τούνελ είναι σβηστά, ενώ τα βράδια οι δρόμοι είναι σκοτεινοί. Ο μόνιμος θόρυβος πλέον στην πόλη προέρχεται από τον μηχανικό ήχο που κάνουν οι γεννήτριες, οι οποίες αποτελούν και τη μοναδική λύση για παροχή ρεύματος σε σπίτια και επιχειρήσεις, εξαναγκάζοντας τους Λιβανέζους να πληρώνουν διπλά για το ρεύμα τους. Το χειρότερο ίσως όλων για τους κατοίκους είναι η έλλειψη φαρμάκων. Ενας μέσος Λιβανέζος δυσκολεύεται πλέον να βρει βασικά φάρμακα, όπως παρακεταμόλη, αντιβιώσεις ή και βρεφικό γάλα.

Ο Ταρέκ Ραμπά, που εργάζεται ως παραγωγός λαχανικών, πουλάει τα βιολογικά λαχανικά του στην αγορά Souk El Tayeb, η οποία φιλοξενεί ντόπιους παραγωγούς με στόχο να υποστηρίξει την τοπική αγορά.

Ο δρ Μαρούχ περιγράφει την κατάσταση ως μια πλήρη κατάρρευση, η οποία προκλήθηκε από συνεχείς λανθασμένες κινήσεις της κυβέρνησης, όπως η μεγάλη αύξηση των μισθών δημοσίων υπαλλήλων πριν από τις εκλογές, αλλά και το μέγεθος της διαφθοράς. «Δεν καταστρέφεις την οικονομία μιας ολόκληρης χώρας επειδή είσαι διεφθαρμένος. Δεν ήταν ευχαριστημένοι με τα αυγά και έφαγαν ολόκληρη την κότα. Είναι ο καλύτερος τρόπος να το περιγράψω. Ο Λίβανος πρέπει να αποτελέσει ένα μάθημα για το πώς οι κυβερνητικές πολιτικές μπορούν να καταστρέψουν μια χώρα», τονίζει.

Φόβοι για τους νέους

Η οικονομική κατάσταση έχει γεννήσει φόβους για μια νέα διαρροή νέων από τη χώρα. «Η αδελφή μου είναι ήδη στην Ελλάδα και προσπαθεί να βρει έναν τρόπο να μεταφέρουμε την επιχείρησή μας εκεί», λέει ο 36χρονος Ταρέκ Ραμπά που εργάζεται ως παραγωγός λαχανικών. «Η κρίση με έχει χτυπήσει 100%. Ως παραγωγός, αγοράζω τα πάντα σε δολάρια: τους σπόρους, τα νάιλον, τους σωλήνες. Την ίδια ώρα πουλάω σε λιβανέζικες λίρες. Επίσης, εγώ πουλούσα τα προϊόντα μου κυρίως σε ξένους που μένουν στη Βηρυτό. Μετά την έκρηξη και την πτώση της λίρας, πολλοί από αυτούς έχουν φύγει», αναφέρει. Προς το παρόν, τα Σάββατα, ο Ταρέκ πουλάει τα βιολογικά λαχανικά του στην αγορά Souk El Tayeb, που φιλοξενεί ντόπιους παραγωγούς με στόχο να υποστηρίξει την τοπική αγορά. Μετά την έκρηξη, η αγορά μεταφέρθηκε σε ένα κτίριο που είχε πλήρως καταρρεύσει, στην περιοχή απέναντι από το λιμάνι. «Θέλαμε να ξαναχτίσουμε το κτίριο αυτό για να δώσουμε ξανά ζωή στο κομμάτι αυτό της πόλης», δήλωσε ο υπεύθυνος της Souk El Tayeb, Ζακ Σαφί, ο οποίος έχει προσθέσει μια νότα αισιοδοξίας στη γειτονιά. Στον ίδιο χώρο, σε συνεργασία με την αγορά, η κουζίνα Matbakh El Kell προετοιμάζει καθημερινά 2.000 γεύματα. Η συνεργατική κουζίνα ξεκίνησε ως μια έκτακτη βοήθεια για τους ανθρώπους που επλήγησαν από την έκρηξη. Πλέον, εξαιτίας της κρίσης, η κουζίνα συνεχίζει το έργο της για τους κατοίκους της πρωτεύουσας που έχουν ανάγκη. Για κάποιους από αυτούς, το γεύμα της κουζίνας είναι το μοναδικό που θα φάνε μέσα σε όλη την ημέρα.

Η άνοδος και η πτώση του Αντριου Κουόμο

Παραιτήθηκε μετά τις αποκαλύψεις ότι παρενόχλησε σεξουαλικά 11 γυναίκες

Του **ΝΙΚΟΥ ΕΥΣΤΑΘΙΟΥ**

Σε διάστημα ενός έτους, ο 63χρονος Αντριου Κουόμο μετατράπηκε από πανδημικός ήρωας, απροσδόκητος νικητής του βραβείου Emmy και ανερχόμενος πολιτικός αστέρας του Δημοκρατικού Κόμματος, σε πολιτικό ελεύθερης πτώσης. Το απόγευμα της Τρίτης, και έπειτα από μια δεκαετία στη θέση του κυβερνήτη της πολιτείας της Νέας Υόρκης, παραιτήθηκε από το αξίωμά του, οδηγώντας σε άδοξο τέλος την πολιτική του σταδιοδρομία. Είχαν προηγηθεί η λεπτομερής ανεξάρτητη έρευνα της γενικής εισαγγελέως της Νέας Υόρκης, Λετίσια Τζέιμς, που διαπίστωσε πως ο Κουόμο παρενόχλησε σεξουαλικά 11 γυναίκες, μια διακομματική προσπάθεια καθαίρεσής του από το νομοθετικό σώμα της πολιτείας, καθώς και δεκάδες αιτήματα για την άμεση παραίτησή του από προσωπικότητες που συμπεριέλαβαν μέχρι και τον συνήθως μετριοπαθή Αμερικανό πρόεδρο, Τζο Μπάιντεν.

Επίλογος της καριέρας του κυβερνήτη της Νέας Υόρκης ήταν μια εμφανώς υπό καθεστώς σύγχυσης 20λεπτη τηλεοπτική ομιλία, στην οποία διευκρίνισε πως, παρότι αποδέχεται κάθε ευθύνη για την προσβολή των γυναικών μέσω «των προσπαθειών του να είναι τρυφερός και χιουμορίστας», εξακολουθεί να απορρίπτει κατηγορηματικά οποιαδήποτε παράνομη δραστηριότητα.

Ο Κουόμο κατέληξε πως η παραμονή του στο τιμόνι της πολιτείας θα παρέλυε την τοπική κυβέρνηση

Αδοξο τέλος για τον κυβερνήτη της Νέας Υόρκης, που είχε διαχειριστεί σημαντικές κρίσεις, όπως ο τυφώνας «Σάντι» και η πρόσφατη πανδημία.

και θα κόστιζε εκατομμύρια δολάρια στους φορολογούμενους πολίτες της Νέας Υόρκης, την ώρα που η πανδημία εξακολουθεί να αποτελεί σημαντική απειλή. Παρά τις επικοινωνιακές του κορώνες, οι κοινωνικές αντιδράσεις στην ομιλία του ήταν κάτι παραπάνω από παγερές.

«Δεν νοείται συγγνώμη που να ρίχνει το βάρος πίσω στα θύματα της παρενόχλησης και να υπαινίσσεται πως εκείνα παρερμήνευσαν τις προθέσεις», δηλώνει στην «Κ» η 29χρονη Αλίσα Κόνγουεϊ, μέλος του Ιδρύματος Γυναικών της Νέας Υόρκης. «Στην προσπάθειά του να διασφαλίσει το μέλλον της πολιτικής του καριέρας, ο Κουόμο άφησε πίσω του μία ακόμη χειρότερη παρακαταθήκη», συμπληρώνει.

Η έρευνα των εισαγγελικών αρχών, η οποία διήρκεσε πάνω από πέντε μήνες, δημοσιεύθηκε προ εβδομάδος σε αποκαλυπτική έκθεση έκτασης 168 σελίδων. Σε αυτήν, οι Αρχές παραθέτουν λεπτομερώς την ανάρμοστη συμπεριφορά του Κουόμο, η οποία περιλαμβάνει

BENJAMIN NORMAN / THE NEW YORK TIMES

Ο κυβερνήτης της Νέας Υόρκης παραιτήθηκε εκφωνώντας μια 20λεπτη τηλεοπτική ομιλία (φωτ. από γιγαντοοθόνη στην Τάιμς Σκουέρ). Ο Αντριου Κουόμο, μεταξύ άλλων, είπε πως αποδέχεται κάθε ευθύνη για την προσβολή των γυναικών, που ήταν όμως αποτέλεσμα «των προσπαθειών του να είναι τρυφερός και χιουμορίστας».

Η Κάθι Χότσουλ στο τιμόνι της πολιτείας

Η θυελλώδης παραίτηση του Κουόμο αποτέλεσε, συνάμα, και την ευκαιρία για μια ευχάριστη εξέλιξη: την πρώτη γυναίκα κυβερνήτη στην ιστορία της πολιτείας της Νέας Υόρκης. Η 62χρονη Κάθι Χότσουλ, η οποία προσχώρησε στην ομάδα του κυβερνήτη το 2014 και υπηρετούσε ως αντικυβερνήτης της πολιτείας από το 2015, θα τον αντικαταστήσει στο αξίωμά του σε δέκα ημέρες, όταν ισχύσει πλέον η παραίτησή του. Γνωστή για τις κεντρώες θέσεις της και την πολυετή εμπειρία της στην τοπική αυτοδιοίκηση, η Χότσουλ είχε φροντίσει να αποστασιοποιηθεί από τον κυβερνήτη τους τελευταίους μήνες, ενόσω έρχονταν στο φως οι καταγγελίες για σεξουαλική παρενόχληση. Ο ίδιος ο Κουόμο εξέφρασε εμπιστοσύνη στις ηγετικές ικανότητες της Χότσουλ, δηλώνοντας χαρακτηριστικά πως «η Κάθι είναι έξυπνη και ικανή, και η μετάβαση των αρμοδιοτήτων πρέπει να είναι απρόσκοπτη».

από σεξιστικά σχόλια και φιλιά δίχως συναίνεση μέχρι θωπείες στα στήθη και στους γλουτούς και εκδικητική συμπεριφορά απέναντι σε γυναίκα που τον κατηγόρησε στο παρελθόν για παρενόχληση. Στα θύματά του συγκαταλέγονται τόσο πρώην και νυν κυβερνητικοί υπάλληλοι όσο και μια ομοσπονδιακή στρατιώτης. Σχεδόν από την αφετηρία της, η πολιτική καριέρα του Κουόμο ήταν προδιαγεγραμμένη. Γιος του αείμνηστου φιλελεύθερου Μάριο Κουόμο –ο οποίος εξελέγη κυβερνήτης της Νέας Υόρκης τρεις φορές τις δεκαετίες του '80 και του '90, και διατηρούσε όπως και ο γιος του βλέψεις για το προεδρικό χρίσμα των Δημοκρατικών– ο Αντριου διεξήγαγε πολιτικές εκστρατείες για τον πατέρα του, αποκτώντας σε μικρή ηλικία το ψευδώνυμο «ο πρίγκιπας του σκότους» λόγω του κυνισμού και των μακιαβελικών τακτικών του. Επί κυβέρνησης Κλίντον, ο Κουόμο ανέλαβε το υπουργείο Στέγασης και Αστικής Ανάπτυξης, ενώ το 1990 παντρεύτηκε την κόρη του Ρόμπερτ Φ. Κένεντι, Κέρι. Το «βασιλικό ζεύγος» της αμερικανικής πολιτικής σκηνής χώρισε τελικά το 2003, με το «ακατάστατο» διαζύγιό τους να φιγουράρει στα πρωτοσέλιδα των αμερικανικών ταμπλόιντ.

Δυναμικό ξεκίνημα

Η πορεία του Κουόμο στη θέση του κυβερνήτη της Νέας Υόρκης ξεκίνησε εξαιρετικά δυναμικά, με μια επιτυχημένη εκλογική καμπάνια το 2010, που προσείλκυσε τα δύο τρίτα των ψηφοφόρων. Τα πρώτα χρόνια της θητείας του, ο αμερικανικός Τύπος εξήρε τον χειρισμό των κρατικών προϋπολογισμών, αγνοώντας το συχνά εκφοβιστικό ύφος του.

Παράλληλα, ο Κουόμο ικανοποιούσε τακτικά και τη φιλελεύθερη πτέρυγα των Δημοκρατικών ψηφοφόρων, με κομβικές μεταρρυθμίσεις, όπως η θέσπιση του γάμου των ομοφυλοφίλων και η καθιέρωση του κατώτατου μισθού στα 15 δολάρια την ώρα. Η δυναμική επικοινωνιακή του στρατηγική τον ανέδειξε σε λαϊκό ήρωα στον απόηχο διαχείρισης σημαντικών κρίσεων, όπως ο τυφώνας «Σάντι» και η πρόσφατη πανδημία του κορωνοϊού, που θέρισε την πολιτεία. Μεταξύ των στενών συνεργατών του, ωστόσο, ο Κουόμο διατηρούσε διαχρονικά τη φήμη του επίμονου και μεγαλομανούς εκφοβιστή. Εως και πριν από το κύμα σοκαριστικών αποκαλύψεων των 11 γυναικών, ο ασκός του Αιόλου για τον φιλόδοξο κυβερνήτη φαίνεται πως είχε ανοίξει.

Τον Ιανουάριο, το γραφείο της Λετίσια Τζέιμς διαπίστωσε ότι ο Κουόμο ανέφερε μόλις το 50% των θανάτων από COVID-19 σε οίκους ευγηρίας, αποκρύπτοντας τους πραγματικούς αριθμούς για μήνες. Ο βουλευτής των Δημοκρατικών, Ρον Κιμ, ο οποίος έχασε τον θείο του σε γηροκομείο, ήταν ο πρώτος που επαναστάτησε δημοσίως εναντίον της αόρατης τακτικής του Κουόμο, προκαλώντας την οργή του κυβερνήτη. «Με απείλησε ότι θα με καταστρέψει, κάνει τακτικά κατάχρηση των εξουσιών του», είχε δηλώσει χαρακτηριστικά ο βουλευτής στην εκπομπή «The View» του ABC.

Είναι η δεύτερη φορά σε 13 χρόνια που κυβερνήτης της Νέας Υόρκης παραιτείται εν μέσω σκανδάλου – προηγήθηκε η παραίτηση του Ελιοτ Σπίτσερ, το 2008, λόγω της εμπλοκής του σε κύκλωμα προώθησης ιερόδουλων. Αποτελεί, επίσης, την τελευταία περίπτωση ισχυρού άνδρα, που απομακρύνεται από τη θέση εξουσίας που κατέχει, καθώς το κίνημα #MeToo εξακολουθεί να πρωταγωνιστεί σε αποκαλύψεις που ταρακουνούν το Χόλιγουντ, τις αμερικανικές επιχειρήσεις και την πολιτική.

Ανυποχώρητος ο Λουκασένκο, προκαλεί τη Δύση

Τι είπε σε οκτάωρη συνέντευξη Τύπου

Με συνέντευξη Τύπου διάρκειας οκτώ ωρών «γιόρτασε» την επέτειο ενός έτους από το ξέσπασμα μαζικών διαδηλώσεων εναντίον της επανεκλογής του στο προεδρικό αξίωμα ο Αλεξάντερ Λουκασένκο, παρουσιάζοντας τη δική του εκδοχή της πραγματικότητας, όπως επισημαίνουν οι ανταποκριτές των Times της Νέας Υόρκης. Οι δεκάδες χιλιάδες διαδηλωτές, που ξεσηκώθηκαν αυθόρμητα πέρυσι κατά του Λουκασένκο, είναι μια «ανίδεη μειοψηφία», χειραγωγούμενη από τη Δύση σε μια προσπάθεια να πληγεί η συμμαχία Μόσχας - Μινσκ, είπε ο Λουκασένκο στη μαραθώνια συνέντευξη. Ο πρόεδρος επέμεινε πως οι πράξεις του δεν ήταν μόνο επιβεβλημένες, αλλά βοήθησαν στη διατήρηση της παγκόσμιας ειρήνης. «Αν είχαμε επιδείξει αδυναμία απέναντι στις διαδηλώσεις, η προοπτική νέου παγκόσμιου πολέμου θα ήταν υπαρκτή», υπογράμμισε ο Λουκασένκο.

Την άποψη του προέδρου διαψεύδουν ακτιβιστές και δυτικές κυβερνήσεις, που κατηγορούν το καθεστώς του Μινσκ για απρόκλητη επίθεση εναντίον της αντιπολίτευσης, ευρεία νοθεία στις κάλπες και πρωτοφανή χρήση αστυνομικής βίας. Εκτοτε, ο Λουκασένκο οδήγησε σε φυγή εκατοντάδες στελέχη της αντιπολίτευσης, προέβη σε αεροπειρατεία υποχρεώνοντας επιβατική πτήση να προσγειωθεί εκτάκτως στο Μινσκ για τη σύλληψη αντικαθεστωτικού, ο οποίος ταξίδευε από την Αθήνα στο Βίλνιους, και έχει επισκεφθεί πολλάκις τον Ρώσο πρόεδρο Πούτιν, ζητώντας κεφάλαια για την αντιμετώπιση των επιπτώσεων των κυρώσεων που έχουν επιβληθεί στη χώρα του.

Ο πρόεδρος εκδήλωσε την οργή του απαντώντας σε ερωτήσεις των ελάχιστων δυτικών δημοσιογράφων. Ερωτηθείς για τον βασανισμό κρατούμενων αντιφρονούντων, ο Λουκασένκο είπε: «Δεν χρειάζομαι τέτοιες μεθόδους. Θα ήταν σαν να πυροβολούσα τον εαυτό μου στο κεφάλι».

Ο ισχυρισμός του διαψεύδεται, όμως, από τον ΟΗΕ και από οργανώσεις υπέρ των ανθρώπινων δικαιωμάτων. Παραδέχθηκε, ωστόσο, ότι οι κεντρικές φυλακές του Μινσκ δεν είναι τόπος διακοπών, ενώ προσπάθησε να στρέψει τη συζήτηση στα εσωτερικά προβλήματα των ΗΠΑ, ρωτώντας δημοσιογράφο του CNN: «Γιατί σκοτώσατε εκείνο το κορίτσι στο Κογκρέσο; Η κατάσταση στη χώρα μου δεν μπορεί να συγκριθεί με τη δική σας». Ο Λουκασένκο εννοούσε τη διαδηλώτρια και οπαδό του Τραμπ, Ασλεϊ Μπάμπιτ, που σκοτώθηκε από πυρά αστυνομικών καθώς προσπαθούσε να διεισδύσει στο Καπιτώλιο στις 6 Ιανουαρίου. Ο πρόεδρος καταφέρθηκε επίσης εναντίον της ολυμπιονίκου Κριστίνα Τιμανόφσκαγια, η οποία διέφυγε

Ενα χρόνο μετά τις αμφισβητούμενες εκλογές στη Λευκορωσία, επανέλαβε την προσήλωσή του στη συμμαχία του με τη Ρωσία.

στην Πολωνία αφού άσκησε κριτική στον προπονητή της. Ο Λουκασένκο μοιάζει να εγκαταλείπει την τακτική ισορροπιών, που ακολουθούσε τα τελευταία χρόνια, όταν εμφανιζόταν να επικρίνει τον Πούτιν σε κατάλληλες στιγμές για να εξευμενίσει τη Δύση.

Η κρίσιμη οικονομική και άλλη βοήθεια που προσέφερε, ωστόσο, το Κρεμλίνο στον Λουκασένκο τον τελευταίο χρόνο, έπεισε τον Λευκορώσο πρόεδρο ότι το μέλλον του βρίσκεται στο πλευρό του Βλαντιμίρ Πούτιν. Ο Λουκασένκο, ο οποίος πλήττεται από τις δυτικές οικονομικές κυρώσεις, προσπαθεί τώρα να εμφανίσει τη χώρα του ως το τελευταίο γεωπολιτικό ανάχωμα απέναντι στην «προέλαση» του ΝΑΤΟ στις χώρες του πρώην συμφώνου της Βαρσοβίας.

THE NEW YORK TIMES

NIKOLAY PETROV / BELTA / REUTERS

Ο πρόεδρος της Λευκορωσίας Αλεξάντερ Λουκασένκο επέμεινε, μεταξύ άλλων, πως οι πράξεις του δεν ήταν μόνο επιβεβλημένες, αλλά βοήθησαν στη διατήρηση της παγκόσμιας ειρήνης...

Λύση για πόλεις που «βράζουν» τα πεζοδρόμια ψύξης

Η κλιματική αλλαγή δείχνει απειλητικά τα δόντια της σε όλο τον πλανήτη. Φονικές πλημμύρες, τήξη των πάγων, παρατεταμένοι καύσωνες, καταστροφικές δασικές πυρκαγιές συνθέτουν τη νέα καθημερινότητα. Τα ρεκόρ υψηλότερης θερμοκρασίας καταρρίπτονται διαρκώς και οι περίοδοι ακραίας ζέστης γίνονται συχνότερες. Στις 29 Ιουνίου ήρθε η σειρά της Βοστώνης να δοκιμάσει τι σημαίνει υπερθέρμανση του πλανήτη. Τα θερμόμετρα στην πόλη έδειξαν 37,7 βαθμούς Κελσίου, δηλαδή περί τους έξι βαθμούς πάνω από το φυσιολογικό για την ημέρα.

Η υπερβολική ζέστη του Ιουνίου, όμως, δεν ήταν παρά μια πρόγευση του τι εγκυμονεί το μέλλον. Σύμφωνα με μελέτες, τα επόμενα χρόνια θα καταγράφονται τέτοιες θερμοκρασίες εννιά φορές συχνότερα συγκριτικά με τη δεκαετία του 1990. Αναμφίβολα, για την υπερβολική ζέστη ευθύνεται η κλιματική αλλαγή. Ομως, όπως επισημαίνουν οι ειδικοί, η κατάσταση επιδεινώνεται από το φαινόμενο της «αστικής θερμονησίδας», που μπορεί να ανεβάσει περαιτέρω τη θερμοκρασία κατά τρεις ή τέσσερις βαθμούς. Προς το παρόν, η Βοστώνη χρησιμοποιεί δύο όπλα για την ελάττωση των συνεπειών της κλιματικής κρίσης: τη φύτευση των ελεύθερων αστικών επιφανειών και τη δημιουργία κλιματιζόμενων κέντρων. Αμφότερες πόρρω απέχουν του ιδανικού. Τα συστήματα κλιματισμού είναι ρυπογόνα και δεν λειτουργούν όταν διακοπεί η ηλεκτροδότηση. Τα καθολικά, πολύωρα «μπλακ άουτ», άλλωστε, είναι συχνά όταν η θερμοκρασία του περιβάλλοντος είναι υψηλή. Η φύτευση περιορίζεται προφανώς από την ύπαρξη ελευθέρων χώρων, που, επίσης, σπανίζουν στα αστικά κέντρα. Προκειμένου να διαχειριστεί το πρόβλημα, η Βοστώνη αποφάσισε να ακολουθήσει τον δρόμο δύο άλλων μητροπολιτών κέντρων, του Λος Αντζελες και του Τόκιο, που δεν είναι άλλος από την τοποθέτηση των πεζοδρομίων ψύξης.

Τα συμβατικά πεζοδρόμια καλύπτουν περίπου το 40% της έκτασης των αστικών κέντρων στις ΗΠΑ και απορροφούν το 90% της ηλιακής ακτινοβολίας στην οποία εκτίθενται. Στη συνέχεια την εκπέμπουν πίσω στο περιβάλλον ως θερμότητα, ενισχύοντας το φαινόμενο της «αστικής θερμονησίδας», καθώς αυξάνουν την ατμοσφαιρική θερμοκρασία σε ολόκληρη την περιοχή. Τα «πεζοδρόμια ψύξης» επιτυγχάνουν ακριβώς το αντίθετο. Καθώς διαθέτουν τριπλάσια ανακλαστική ικανότητα από τα συμβατικά, επαναπροωθούν το μεγαλύτερο ποσοστό της ακτινοβολίας που προσλαμβάνουν. Αυτό σημαίνει όχι μόνο ότι ψύχουν τον περιβάλλοντα χώρο, αλλά ότι αντανακλούν ακτινοβολία πίσω στην ατμόσφαιρα, αντισταθμίζοντας άμεσα την υπερθέρμανση του περιβάλλοντος. Ενα συμβατικό πεζοδρόμιο μπορεί να επικαλυφθεί από ένα πιο ανοικτού χρώματος επίχρισμα προκειμένου να αυξηθεί η ανακλασιμότητά του. Είναι επίσης δυνατή η χρήση για την κατασκευή τους φυσικών ανακλαστικών υλικών όπως είναι το σκυρόδεμα ή αδρανών υλικών ανοικτότερου χρώματος.

Μελέτη που εκπονήθηκε από το Εργαστήριο Βιωσιμότητας Σκυροδέματος του Ινστιτούτου Τεχνολογίας της Μασαχουσέτης (MIT) έδειξε ότι η τοποθέτηση πεζοδρομίων ψύξης σε ολόκληρη την αμερικανική επικράτεια θα μπορούσε να μειώσει τη συχνότητα των περιόδων καύσωνα κατά 41%. Αξίζει να σημειωθεί ότι αυτές οι κατασκευές έχουν ένα ακόμη όφελος: μεταβάλλουν το ενεργειακό ισοζύγιο της Γης παγιδεύοντας λιγότερη ενέργεια στην ατμόσφαιρα και προωθώντας περισσότερη εκτός αυτής.

Αυτή η ιδιότητά τους θα μπορούσε να εξισορροπήσει τις συνέπειες των αερίων που ευθύνονται για το φαινόμενο του θερμοκηπίου, αντισταθμίζοντας το διοξείδιο του άνθρακα που εκπέμπουν ετησίως τέσσερα εκατομμύρια αυτοκίνητα.

BOSTON GLOBE

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ
ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ
ΚΥΡΙΑΚΗ 15 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 2021

«Τριτοκοσμικοί στις υποδομές μας»

Ο Θοδωρής Βλάχος, προπονητής της «ασημένιας» εθνικής πόλο Ελλάδας, μιλάει στην «Κ»

Της **ΣΠΥΡΙΔΟΥΛΑΣ ΣΠΑΝΕΑ**

Το ημερολόγιο έγραφε 25 Ιουλίου όταν μια ομάδα από νέα παιδιά μπήκαν στην πισίνα του «Τατσούμι», στο Τόκιο, και νίκησαν την Ουγγαρία των ολυμπιακών μεταλλίων και των θρύλων. Ηταν η εθνική ομάδα πόλο που ταξίδεψε στην Ιαπωνία με στόχο να πετύχει αυτό που δεν κατάφεραν οι προηγούμενες γενιές της ανδρικής υδατοσφαίρισης: ένα μετάλλιο. Η μία νίκη διαδεχόταν την άλλη μέχρι που τη χαρά από τις ελληνικές επιτυχίες των Ολυμπιακών Αγώνων διαδέχτηκε η θλίψη για την Ελλάδα που «τυλιγόταν» στις φλόγες. Το πάθος για νίκη αυτών των αθλητών έγινε ακόμη μεγαλύτερο. Σαν να προσπαθούσαν να αντλήσουν από το «Τατσούμι» το νερό που θα έσβηνε τη φωτιά.

Νίκη επί της Ουγγαρίας για δεύτερη φορά και πρόκριση στον τελικό. Ασημένιο μετάλλιο. Μαζί με την επιτυχία ήρθε και το «συγγνώμη για τη χαρά» που ένιωθαν. Μια ομάδα με ολυμπιακό μετάλλιο που ξέρει ότι το ήθος δεν συμβαδίζει με το ύφος. Μια παρέα από παιδιά στις φλέβες των οποίων το αίμα έχει «ποτιστεί» με το χλώριο από την πισίνα. Οπως συμβαίνει και με τον προπονητή τους· τον «μαέστρο» της επιτυχίας: τον Θοδωρή Βλάχο. Τον άνθρωπο που τις τελευταίες ημέρες συνηθίσαμε να τον βλέπουμε με βουρκωμένα μάτια. Ποιος όμως είναι ο Θοδωρής Βλάχος; Η σχέση του Θοδωρή Βλάχου με το νερό και το χλώριο άρχισε από την ηλικία των 13 ετών και τον Ναυτικό Ομιλο Βόλου και Αργοναύτες. Φόρεσε το εθνόσημο στις εθνικές παίδων, εφήβων, νέων και όταν πέρασε στην, τότε, Γυμναστική Ακαδημία κατέβηκε στην Αθήνα και στον Ολυμπιακό. Δέκα χρόνια αγωνίστηκε με το ερυθρόλευκο σκουφάκι, ύστερα πήγε στον ΠΑΟΚ και ολοκλήρωσε την καριέρα του στην Α1 στον Παναθηναϊκό. Προπονητής στο ΑΟ Π. Φαλήρου από το 2006 έως το 2011 και από τότε στον Ολυμπιακό. Κύπελλα, Πρωταθλήματα, επιτυχίες σε Ελλάδα και Ευρώπη. Τα μάτια όμως γέμισαν με δάκρυα όχι μία, αλλά πολλές φορές, στην πισίνα του «Τατσούμι».

«Θέλω να μιλήσω με τον Ολυμπιακό πριν αποφασίσω, γιατί έχω συμφωνήσει από τον Μάιο μαζί τους».

Θα οδηγήσει την ομάδα στο Παρίσι ο Θ. Βλάχος μετά το ολυμπιακό μετάλλιο; Θα επιλέξει Εθνική ή Ολυμπιακό; Μια πολύ δύσκολη απόφαση πρέπει να πάρει ο ομοσπονδιακός προπονητής.

«Τελείωσε το δεύτερο παιχνίδι με την Ουγγαρία και προκριθήκαμε στον τελικό. Είχε έρθει η ώρα για τελικό. Τρεις φορές είχαμε φτάσει και δεν είχαμε μπει. Το έλεγα πάντα στα παιδιά ότι πρέπει να παίξουμε σε έναν τελικό. Και τελικά έμελλε να παίξουμε στον κορυφαίο τελικό, αυτόν των Ολυμπιακών Αγώνων», λέει στην «Κ» ο προπονητής των «ασημένιων» ολυμπιονικών και όταν τον ρωτάμε για τις πρώτες σκέψεις του μετά την ολοκλήρωση του τελικού, απαντάει: «Στην αρχή στον Ολυμπιακό ήμουν βοηθός του Ντράγκαν Ματουτίνοβιτς, ο οποίος το 1992 ήταν προπονητής της Εθνικής Ισπανίας, που κατέκτησε το ασημένιο μετάλλιο. Μου είχε πει ότι το μεγαλύτερο λάθος του ήταν ότι στη συνέντευξη Τύπου δήλωσε ότι θέλει να παίξει η ομάδα σε τελικό και όχι να κατακτήσει το χρυσό. Ετσι κι εγώ ζήτησα να παίξουμε σε τελικό. Υστερα από τόσα χρόνια θυμήθηκα τα λόγια του».

Τα «παιδιά» του βούτηξαν στην πισίνα του Τόκιο και βγήκαν με το ασημένιο «μενταγιόν». Τους περισσότερους τους γνωρίζει από πιτσιρικάδες. Τι ήταν ωστόσο αυτό που τον εντυπωσίασε αυτές τις ημέρες; «Με εντυπωσίασε η ψυχραιμία τους και η συγκέντρωσή τους στον στόχο. Ξέρω ότι τους πόνεσε που δεν πήραν το χρυσό. Πάντα κάτι τέτοιο σε πεισμώνει».

Τον έχει όμως και τον ίδιο πεισμώσει η ήττα στον τελικό από τη Σερβία. Θα «οδηγήσει» την ομάδα στο Παρίσι; Εθνική ή Ολυμπιακός; Η διοίκηση της Ομοσπονδίας έχει ξεκαθαρίσει από την αρχή ότι οι ομοσπονδιακοί προπονητές θα πρέπει να είναι ανεξάρτητοι από τα σωματεία. Ετσι, για τον Θοδωρή Βλάχο, όπως έχει τραγουδήσει και ο Σαββόπουλος, «έρχεται η στιγμή να αποφασίσεις με ποιους θα πας και ποιους θα αφήσεις». «Θέλω να μιλήσω με τον Ολυμπιακό πριν αποφασίσω, γιατί έχω συμφωνήσει από τον Μάιο μαζί τους. Πρόκειται για την πιο δύσκολη απόφαση της ζωής μου. Δύο ομάδες που έχω δημιουργήσει. Είναι σαν να μου ζητάνε να απαρνηθώ το ένα από τα δύο παιδιά μου», τονίζει.

Οι εθνικές ομάδες πόλο έχουν προσφέρει στον ελληνικό αθλητισμό περισσότερες χαρές από όσες έχουν δώσει στο σύνολο όλες οι άλλες εθνικές μας. Θα μπορούσε το πόλο να γίνει εθνικό άθλημα; «Εχει δυναμική να γίνει, αλλά πρέπει να βελτιωθούν οι υποδομές. Σε αυτό το κομμάτι είμαστε... τριτοκοσμικοί. Εάν δεν γίνει τώρα δεν θα γίνει ποτέ», υπογραμμίζει ο προπονητής των «ασημένιων» ολυμπιονικών.

Μαίνεται η τηλεοπτική μάχη στο ελληνικό ποδόσφαιρο

Του **ΑΚΗ ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΥ**

Μία εβδομάδα πριν από την προγραμματισμένη έναρξη της Σούπερ Λιγκ 1 (21/8), το σύνηθες έργο των τελευταίων χρόνων που λέγεται «τηλεοπτικά δικαιώματα» βρίσκεται για μία φορά ακόμη σε πλήρη εξέλιξη, κρατώντας δέσμιο και το νέο πρωτάθλημα. Η εμπλοκή του νέου παρόχου (Cosmote TV) στο παιχνίδι, σε συνδυασμό με τη μη αποδοχή της κεντρικής διαχείρισης από τις «μεγάλες» ΠΑΕ, έχει χωρίσει τη διοργανώτρια σε δύο «στρατόπεδα».

Στο ένα βρίσκονται οι επτά ομάδες (Ολυμπιακός, Παναθηναϊκός, ΑΕΚ, Αρης, ΟΦΗ, Ατρόμητος, ΠΑΣ Γιάννινα) που έχουν εξασφαλίσει τηλεοπτικό συμβόλαιο με τη μία (Nova) ή την άλλη (Cosmote TV) πλατφόρμα και στο άλλο ο ΠΑΟΚ και έξι μικρομεσαίες ΠΑΕ (Αστέρας Τρίπολης, Λαμία, Βόλος, Παναιτωλικός, Απόλλων Σμ., Ιωνικός) που δεν έχουν «στέγη», προσπαθούν να καρπωθούν κάτι παραπάνω από το 1,3 εκατ. ευρώ που τους προσφέρεται και παράλληλα να πετύχουν κεντρική διαχείριση τουλάχιστον για την επόμενη σεζόν. Το αν θα εγκριθεί η προκήρυξη και ξεκινήσει το πρωτάθλημα στην προκαθορισμένη ημερομηνία, θα κριθεί εντός των προσεχών ημερών, μέσω των τριών συνελεύσεων που έχει προγραμματίσει η Λίγκα, αρχής γενομένης από τη σημερινή (12.30 μ.μ.).

Με δεδομένα την απόλυτη ισορροπία (7-7) και το ότι τόσο στη σημερινή όσο και στην επόμενη Γ.Σ. (17/8) απαιτείται πλειοψηφία 3/4 για να εγκριθεί η προκήρυξη, το ενδεχόμενο να βγει «λευκός καπνός» μόλις δυο ημέρες (19/8) πριν από την προγραμματισμένη έναρξη είναι ορατό, αφού τότε θα χρειάζεται πλειοψηφία 50+1. Οι πληροφορίες συγκλίνουν πως έστω και την ύστατη στιγμή θα βρεθεί λύση. Στα παζάρια που γίνονται, οι έξι ΠΑΕ πιέζουν ώστε η Cosmote TV να ανεβάσει την προσφορά της και εκτιμάται πως θα υπάρξει συμφωνία με ένα ποσό της τάξης των 9 εκατ. ευρώ (1,5 εκατ. ευρώ εκάστη). Το ίδιο ισχύει και για τον ΠΑΟΚ, που αναμένεται από τα 8 εκατ. ευρώ που πήρε πέρυσι, να εξασφαλίσει ένα ποσό που αγγίζει τα 10 εκατ. ευρώ, ευρισκόμενος κοντά σε συμφωνία με τη Nova.

ΠΑΡΑΣΚΗΝΙΑ

Καμία περίπτωση

Υπάρχει περίπτωση να αγωνίζεται στην Ευρώπη Κυπριακή ομάδα με Αζέρους –με Τούρκους δεν το συζητάμε- και να μην δούμε ρεπορτάζ που να αναφέρει ότι θα δεχθεί προκλήσεις;

* * * * *

Μεταγραφές τώρα!

Σε πολύ μεγάλο βαθμό όλες οι ομάδες έχουν προχωρήσει στο σχεδιασμό της νέας περιόδου. Σε όλες σχεδόν τις ομάδες, με βάση τον αρχικό προγραμματισμό, απομένουν πολύ λίγες μεταγραφικές κινήσεις. Σημειώστε, ωστόσο, γιατί κάθε καλοκαίρι το ίδιο σκηνικό προκύπτει. Και περισσότερες απ' όσες υπολογίζονται μεταγραφές θα γίνουν μέχρι το τέλος της μεταγραφικής περιόδου και εκπλήξεις θα πρέπει να αναμένουμε και ηχηρές μεταγραφές είναι το πιο πιθανό να καταγραφούν. Προσθέστε και τις... υπερβάσεις για παίκτες από το πάνω ράφι και ετοιμαστείτε για μια ενδιαφέρουσα περίοδο μέχρι τις 31 Αυγούστου.

* * * * *

Θα ξαναγινόταν... άσχετος

Πολλοί είναι οι τραυματίες στην Ομόνοια με αποτέλεσμα να υπάρχει η σχετική μουρμούρα κατά δικαίων και αδίκων. Όμως η πρόκριση σε Ευρωπαϊκό όμιλο για δεύτερη συνεχόμενη χρονιά είναι πολύ πιο σημαντικό γεγονός από τους τραυματισμούς. Αν τα πράγματα ήταν διαφορετικά, καταλαβαίνει ο καθένας από μας τι θα γινόταν. Πέραν των τραυματισμών. Γενικότερα ο Χένινγκ Μπεργκ θα υφίστατο ...επιθέσεις Νοεμβρίου μετά από τα συνεχή αρνητικά αποτελέσματα με αποκορύφωμα την ισοπαλία εντός έδρας με τον Ερμή. Θα ξαναγινόταν άσχετος.

* * * * *

Επιτέλους;

Η Ομόνοια μετά την εξασφάλιση της πολεοδομικής άδειας από την αρμόδια αρχή για την έναρξη των εργασιών της διαδικασίας ανακαίνισης του αθλητικού κέντρου «Ηλίας Πούλλος», βάζει μπρος για τα έργα. Να πούμε... «επιτέλους»; Θυμίζουμε ότι από το Μάρτιο του 2019 έγινε η σχετική αίτηση προς τις κρατικές υπηρεσίες.

* * * * *

Αγώνες - ζέστη

Σωστή η απόφαση της Ομόνοιας, για διεξαγωγή του πρώτου αγώνα κόντρα στην Άντβερπ, την ερχόμενη Πέμπτη, στις οκτώ το βράδυ. Κάλλιο αργά παρά ποτέ, θα μπορούσε να πει κάποιος, αφού αποδεδειγμένα οι ψηλές θερμοκρασίες κατά τη διάρκεια των δύο προηγούμενων αγώνων, με Διναμό και Φλόρα, επηρέασαν το ίδιο και τους παίκτες της Ομόνοιας. Απ' εκεί και πέρα, εντύπωση προκάλεσε η δήλωση – παράπονο του κυρίου Μπεργκ για τη ζέστη που επηρέασε τους παίκτες του, στον πρώτο αγώνα με την Φλόρα, τη στιγμή που ο ίδιος και γενικότερα η Ομόνοια, επέλεξαν τη συγκεκριμένη ώρα.

* * * * *

Διαιτητές στο μπάσκετ

Οι ομάδες στο πρωτάθλημα μπάσκετ έχουν γίνει 12 και εκ πρώτης όψεως αυτό δείχνει -και είναι- θετικό. Εκ δεύτερης όμως όψεως ...διαιτητές αρκετοί υπάρχουν;

ΑΠΟΨΕΙΣ

Παλαιότερα... θα κλαίγαμε

Του **ΧΡΙΣΤΟΥ ΖΑΒΟΥ**

Πιο παλιά, σε άλλες εποχές που τα πράγματα έμοιαζαν ή καλύτερα ήταν πιο ρόδινα και ανέμελα, ένα τέτοιο σκηνικό ενδεχομένως να προκαλούσε δάκρυα και λύπη σε πολύ περισσότερο κόσμο.

Θρήνο και οδύνη, δράμα με στεναχώρια, η φιγούρα του Μέσι να μυξοκλαίει μπροστά στις κάμερες θα ήταν το πρόβλημα των ημερών για πολλά άτομα ανά τον πλανήτη. Σίγουρα πολύ περισσότερα σε σχέση με το τώρα και τους πολύ φανατικούς του Αργεντινού σούπερ σταρ, που όντως κτυπιόντουσαν από απελπισία βλέποντας τον αγαπημένο τους να αποχαιρετά την Μπαρτσελόνα.

Πλέον ο κόσμος, θέλοντας και μη, αξιολογεί τη σημαντικότητα των προβλημάτων του μ' ένα διαφορετικό κριτήριο.

Είναι πιθανόν η σκληρότητα της εποχής που προκύπτει μέσα από την αστάθεια της επιδημίας, την οικονομική αβεβαιότητα, το μέλλον γενικότερα του πλανήτη που δεν σου επιτρέπουν να «θρηνήσεις» την αποχώρηση του Μέσι, όσο ενδεχομένως να έπραττες σε αλλοτινές εποχές.

Τότε που τα δεδομένα ήταν πιο δομημένα. Δεν ήσουνα υπό την απειλή κανενός ιού, οικονομικά ο περισσότερος τουλάχιστον κόσμος την έβγαζε βιοποριστικά, ενώ σχεδόν άγνωστη ήταν στο μυαλό μας η έννοια της καταστροφής του περιβάλλοντος και ο κίνδυνος ν' αφανιστεί ο πλανήτης.

Ανέμελες τέλος πάντων εποχές, όπου η όποια φυγή του κάθε Μέσι, αποτελούσαν μέγα προβλήματα στο μυαλό πολλών ανθρώπων. Δυστυχώς και με την πορεία που έχουν πάρει τα γεγονότα, ένα τέτοιο αθλητικό γεγονός δεν μπορεί παρά να περιοριστεί στο πλαίσιό του και μόνο.

Δεν μπορεί δηλαδή να εκληφθεί ως τραγωδία η αποχώρηση του Μέσι την ώρα που η μισή Εύβοια καιγόταν. Δεν έχεις χώρο να δακρύσεις για έναν πολύ εκατομμυριούχο που απλά θα εργαστεί σε άλλη πόλη με πολύ μεγαλύτερο συμβόλαιο, την ώρα που παρακολουθείς κόσμο με μια βαλίτσα στο χέρι να εγκαταλείπει τα σπίτια του.

Πώς να θρηνήσεις για τον υπερ-αθλητή, όταν ο Covid στη ζωή μας καθιστά άγνωστη σχεδόν κάθε νέα μέρα που ξημερώνει.

Και πώς να εκλάβει κανείς ως μέγα θέμα την αποχώρηση του όποιου Μέσι, όταν ο πλανήτης και η φύση στέλνουν τα τελευταία προειδοποιητικά μηνύματα στο ανθρώπινο είδος και την επιβίωσή του;

Παλιά θα κλαίγαμε για τον Μέσι... τώρα πια δυστυχώς υπάρχουν άλλα πολλά μέτωπα για να κλάψει κανείς.

Ο αισιόδοξος κύριος Μάζιτς

Του **ΓΙΩΡΓΟΥ ΛΟΓΙΔΗ**

Είθισται, αρχές μιας νέας ποδοσφαιρικής περιόδου, οι αρμόδιοι της κυπριακής διαιτησίας να εκφράζουν αισιοδοξία και σιγουριά. Έστω και αν η κάθε προηγούμενη αγωνιστική περίοδος ολοκληρώνεται με πολλά προβλήματα, έστω και αν στα δύσκολα των τελευταίων δύο πρωταθλημάτων, το... φίδι από την τρύπα κλήθηκαν να βγάλουν ξένοι διαιτητές.

Αισιόδοξος λοιπόν και φέτος, παρουσιάστηκε ο πρόεδρος της Επιτροπής Διαιτησίας Μίρολατ Μάζιτς, στηριζόμενος στα αποτελέσματα τριήμερου σεμιναρίου διαιτησίας. Καλό θα ήταν, ωστόσο, να ήταν λίγο πιο επιφυλακτικός. Γιατί ανάλογα σεμινάρια, οι κύπριοι διαιτητές παρακολουθούν κάθε καλοκαίρι και η συνέχεια, με την παρουσία τους στα γήπεδα, κάθε άλλο παρά θετική εντύπωση δημιουργούσε.

Οι διαιτητές πρέπει να χρησιμοποιούν περισσότερο την προσωπικότητά τους και να δείχνουν περισσότερες ηγετικές ικανότητες, κάτι που θα τους βοηθήσει να κάνουν καλύτερη διαχείριση των αγώνων. Διαπίστωση και άποψη του κυρίου Μάζιτς. Σύμφωνοι λοιπόν. Το θέμα προσωπικότητας και κατ' επέκταση αποφασιστικότητας, τη δύσκολη στιγμή που ένας διαιτητής καλείται να αποφασίσει, είναι ένα από τα μεγαλύτερα προβλήματα που έχουν διαπιστωθεί και δυστυχώς για κάποιους διαιτητές, έμπειρους μάλιστα, σύμπτωση επαναλαμβανόμενη έχει πάψει προ πολλού να αποτελεί σύμπτωση. Αν ο κύριος Μάζιτς, για τους δικούς του λόγους πιστεύει πως φέτος τα πράγματα θα είναι διαφορετικά, δικαίωμά του να το πιστεύει και μακάρι να δικαιωθεί.

Ο πρόεδρος της Επιτροπής Διαιτησίας μίλησε για προώθηση νεαρών και ταλαντούχων διαιτητών. Καιρός ήταν. Μένει να δούμε τις ικανότητές τους όταν θα δοκιμαστούν στην πίεση των αγώνων της πρώτης κατηγορίας αλλά και τη διαχείρισή τους από πλευράς της Επιτροπής Διαιτησίας, όταν θα πρέπει σωστά και υπό τις όποιες περιστάσεις να αξιολογηθούν αλλά και να στηριχθούν στα δύσκολα τα οποία σίγουρα θα αντιμετωπίσουν.

Καλά τα σεμινάρια, απαραίτητη η συνεχής εκπαίδευση και σωστή η τακτική της ανανέωσης του καταλόγου των διαιτητών της πρώτης κατηγορίας. Μένει αυτό που σπάνια παρατηρείται στο χώρο της διαιτησίας. Η απομάκρυνση κάποιων, οι οποίοι αποδεδειγμένα και κατ' επανάληψη δεν μπορούν να ανταποκριθούν.

Μακάρι όχι, αλλά το πιο πιθανό είναι πως αργά ή γρήγορα στο ίδιο έργο θεατές θα βρεθούμε και με τους ίδιους πρωταγωνιστές. Και τότε θα έχουν πολύ μεγαλύτερη σημασία οι δηλώσεις, πολύ περισσότερο οι αποφάσεις του κυρίου Μάζιτς...

Eurobank Cyprus

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ

ΚΥΡΙΑΚΗ 15 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 2021

Eurobank Cyprus

Μεταβολές εβδομάδας

Χ.Α.Κ.	Χ.Α.	Dow Jones	Nasdaq	Nikkei	Dax	FTSE 100	Πετρέλαιο	€/$
0,41%	0,59%	0,71%	0,90%	1,97%	0,67%	0,59%	-6,23%	-0,38%

ΔΙΕΘΝΗ

Σε χαμηλό τεσσάρων μηνών η τιμή του χρυσού

Σελ. 9

Οι τελευταίες στροφές για τον Ακάμα

Κρίσιμο το φθινόπωρο - Σεπτέμβριο στο Υπουργικό, Οκτώβριο οι εξελίξεις για το τοπικό σχέδιο

Δυο στροφές απομένουν για να κλείσει το κεφάλαιο Ακάμας και μέχρι το τέλος του 2022 να είναι έτοιμο το εθνικό δασικό πάρκο. Οι διαβουλεύσεις με τους εμπλεκόμενους φορείς έχουν ολοκληρωθεί και υπήρξε κατάληξη και στις λεπτομέρειες, οι οποίες θα παρουσιαστούν ενώπιον του Υπουργικού Συμβουλίου, τον Σεπτέμβριο. Εφόσον εγκριθεί, τότε θα γίνει η επίσημη τελική παρουσίασή του. Οι εξελίξεις για το εθνικό δασικό πάρκο θα προηγηθούν της απόφασης της Περιβαλλοντικής Αρχής για το τοπικό σχέδιο Ακάμα, η οποία αναμένεται εκτός απρόοπτου, τον Οκτώβριο. Σύμφωνα με πληροφόρηση της «Κ», φαίνεται να προκύπτουν διάφορα ζητήματα κατά την περιβαλλοντική αξιολόγηση, τα οποία χρήζουν αλλαγών και βελτιώσεων. Εκτιμάται ότι μέσα στο φθινόπωρο το αρμόδιο Υπουργείο θα προχωρήσει με προσφορές για τα έργα που θα γίνουν μέσα στο πάρκο - σημεία ενημέρωσης του κοινού, χώροι υγιεινής και χώροι εξυπηρέτησης των επισκεπτών. Με την επιβολή εισόδου εκτιμάται ότι θα μπει φρένο στην άναρχη πρόσβαση επισκεπτών κυρίως δε με οχήματα τύπου Buggy. Μείζον θέμα αποτελεί η βελτίωση του οδικού δικτύου. **Σελ. 3**

ΔΙΑΒΑΣΤΕ

ΕΡΓΑ ΑΝΑΠΛΑΣΗΣ

Αλλάζει μορφή η Αθηναϊκή Ριβιέρα

Την τελική της μορφή άρχισε να λαμβάνει η Αθηναϊκή Ριβιέρα, με αφορμή και τη σταδιακή έναρξη των έργων ανάπλασης του πρώην αεροδρομίου στο Ελληνικό. Πολυτελείς μονοκατοικίες, διαμερίσματα, μαρίνες, εμπορικά κέντρα και ξενοδοχεία αποτελούν τις βασικότερες αναπτύξεις. **Σελ. 12**

ΕΚΘΕΣΗ MOODY'S

Ευάλωτη η Ελλάδα στην κλιματική αλλαγή

Το δημοσιονομικό κόστος των πυρκαγιών είναι διαχειρίσιμο, αλλά η έκθεση της Ελλάδας σε περιβαλλοντικούς κινδύνους είναι αυξημένη, καθώς εμφανίζεται ευάλωτη στην κλιματική αλλαγή, τονίζει ο οίκος Moody's. Προσθέτει ότι αυτό μπορεί να επηρεάσει το πιστωτικό προφίλ της χώρας. **Σελ. 5**

ΛΟΓΩ ΤΗΣ ΠΑΝΔΗΜΙΑΣ

Η φτώχεια κτύπησε και τις πλούσιες οικονομίες

Η φτώχεια και η αδυναμία εξασφάλισης επαρκούς τροφής δεν είναι πλέον «προνόμιο» των χωρών του αναπτυσσόμενου κόσμου. Λόγω της πανδημίας επεκτάθηκε και στις πλούσιες οικονομίες, οι πολίτες των οποίων έχουν πληγεί σε τέτοιο βαθμό, ώστε δυσκολεύονται να εξασφαλίσουν τροφή. **Σελ. 11**

Διαστημική άνοδος των ενοικίων στην Ευρώπη

Διαστάσεις πανδημίας έχει προσλάβει η διαστημική άνοδος των ενοικίων κατοικιών, που προκαλεί πλέον επιθετικές συσπειρώσεις ενοικιαστών και συλλογικές διεκδικήσεις. Εχει, άλλωστε, κινητοποιήσει τις Αρχές πολλών χωρών, που σπεύδουν να αντιμετωπίσουν το πρόβλημα μετατρέποντας σε διαμερίσματα όσους χώρους μπορούν να διαθέσουν. Στο Βερολίνο βρίσκεται σε εξέλιξη κινητοποίηση ενοικιαστών. Εχουν συγκεντρώσει 350.000 υπογραφές, με τις οποίες ζητούν απαλλοτρίωση 240.000 κατοικιών. **Σελ. 10**

Ανοδικά η ζήτηση για ταξίδια business

Αυξημένες και οι δαπάνες

Βελτιώνεται το κλίμα για την επανεκκίνηση των επαγγελματικών ταξιδίων, με τη ζήτηση να αυξάνεται σύμφωνα με την τελευταία έρευνα της μεγαλύτερης ένωσης επαγγελματικών ταξιδίων στον κόσμο, GBTA. Επτά στους δέκα αναφέρουν ότι οι δαπάνες επαγγελματικών ταξιδιών της εταιρείας τους αυξήθηκαν σημαντικά τον Ιούνιο του 2021 σε σχέση με τον προηγούμενο μήνα. **Σελ. 4**

Δυναμικός ο Αύγουστος για τουρισμό της Ελλάδας

Εισπράξεις στο 50% του 2019

Επειτα από έναν πολύ καλό Ιούλιο, η αύξηση των αφίξεων στην Ελλάδα συνεχίστηκε και τον Αύγουστο. Εφόσον η δυναμική αυτή συνεχισθεί, ο στόχος της ανάκτησης του 50% των εισπράξεων του 2019 μπορεί να επιτευχθεί. **Σελ. 6**

Απόδοση δεκαετών ομολόγων

	Απόδοση	Εβδομαδιαία αλλαγή
ΚΥΠΡΟΣ	**0,11%**	**0,17%**
ΓΕΡΜΑΝΙΑ	-0,50%	-0,06%
ΓΑΛΛΙΑ	-0,15%	-0,07%
ΙΤΑΛΙΑ	0,54%	-0.08%
ΙΣΠΑΝΙΑ	0,20%	0.07%
ΙΡΛΑΝΔΙΑ	-0.06%	0%
ΕΛΛΑΔΑ	0,52%	0.07%
ΗΝ.ΒΑΣΙΛΕΙΟ	0,52%	0.04%

Βαθμολογία από οίκους αξιολόγησης

Οίκος Αξιολόγησης	Μακροπρόθεσμο Χρέος	Βραχυπρόθεσμο Χρέος
DBRS	BBB (low)	R-2 (middle)
Fitch	BBB-	F3
Moody's	Bal	NP
S&P	BBB-	A-3

ΑΝΑΛΥΣΗ / *Των* **ΑΝΔΡΕΑ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥΣ** *και* **ΟΜΗΡΟΥ ΠΙΣΣΑΡΙΔΗ**

Στρατηγική ανασκόπηση της ΕΚΤ και επιπτώσεις

Κατά τη διάρκεια του 2020, η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα προέβη σε στρατηγική ανασκόπηση της πολιτικής της. Μια τέτοια ανασκόπηση προϋποθέτει μια εις βάθος αξιολόγηση, ενώ συνιστά άριστη πρακτική για όλους τους ιδιωτικούς και δημόσιους οργανισμούς.

Αναμφισβήτητα, ο ρόλος των κεντρικών τραπεζών είναι καθοριστικός για τις οικονομίες και τις αγορές. Παραδοσιακά, οι κεντρικές τράπεζες επικεντρώνονταν στον επηρεασμό των προσδοκιών για πληθωρισμό και έμμεσα στη διατήρηση μακροοικονομικής σταθερότητας, ως απαραίτητη προϋπόθεση για επίτευξη σταθερής ανάπτυξης. Σημαντικά εργαλεία αποτελούσαν η διαμόρφωση των επιτοκίων, ο έλεγχος της ποσότητας χρήματος και η προσφορά ρευστότητας σε τράπεζες (lender of last resort).

Πιο πρόσφατα, ιδιαίτερα μετά το 2008, ο ρόλος των κεντρικών τραπεζών διευρύνθηκε ουσιαστικά. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αυτό της ΕΚΤ, η οποία, σε μια προσπάθεια αποφυγής ''στασιμοπληθωρισμού'', δε δίστασε να διατηρήσει αρνητικά επιτόκια και να προχωρήσει σε μαζικές αγορές περιουσιακών στοιχείων, περιλαμβανομένων κυβερνητικών τίτλων, για μεγάλο χρονικό διάστημα, προσδοκώντας να ωθήσει τον πληθωρισμό προς τον καθορισμένο της στόχο''κοντά αλλά κάτω του 2%''. Αυτή η πολιτική εκλαϊκεύτηκε με τη γνωστή δήλωση ''whatever it takes'' του πρώην προέδρου της ΕΚΤ κ. Draghi και, κατά γενική παραδοχή, διέσωσε την ευρωζώνη και έγινε πιο έντονη τον τελευταίο χρόνο στα πλαίσια των προσπαθειών καταπολέμησης της πανδημίας.

Η πρόσφατη στρατηγική ανασκόπηση της ΕΚΤ επιβεβαιώνει το διευρυμένο της ρόλο. Ο πληθωρισμός διατηρήθηκε ως ο βασικός στόχος αλλά διαμορφώθηκε στο 2% αντί ''κοντά αλλά κάτω του 2%'' και θα ερμηνεύεται με συμμετρικό τρόπο, αντανακλώντας την έμφαση για ταυτόχρονη καταπολέμηση του στασιμοπληθωρισμού. Περαιτέρω, διαφαίνεται η έμφαση στην εξέλιξη του βασικού πληθωρισμού (core inflation) και στη μεσοπρόθεσμη διάσταση all;a όχι στις βραχυχρόνιες διακυμάνσεις, ενώ θα λαμβάνεται υπόψη και ο δείκτης τιμών των ακινήτων.

Μια αξιοπρόσεκτη διάσταση αφορά την αναφορά στο θέμα της κλιματικής αλλαγής. Πιο συγκεκριμένα, η ΕΚΤ θα λαμβάνει υπόψη τις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής, ιδιαίτερα στα πλαίσια του εποπτικού της ρόλου.

Τα πιο πάνω δεν συνιστούν επαναστατικές αλλαγές. Στην πράξη, ωστόσο, θα προσδώσουν μεγαλύτερη ευελιξία στη διαμόρφωση της νομισματικής πολιτικής και αυξημένη ανεκτικότητα έναντι βραχυχρόνιων ανοδικών πληθωριστικών τάσεων.

Η αντίδραση των αγορών ήταν θετική. Παρά την πρόσφατη έξαρση των πληθωριστικών πιέσεων, ιδιαίτερα στις ΗΠΑ αλλά και στην ΕΕ, οι αγορές κυβερνητικών και μετοχικών τίτλων συνέχισαν να λειτουργούν ομαλά, ενώ η διοχέτευση επαρκούς ρευστότητας στην οικονομία δεν επηρεάστηκε.

Η παραδοσιακή σχολή οικονομολόγων εκφράζει επιφυλάξεις στη νέα πολιτική της ΕΚΤ, υποδεικνύοντας τον κίνδυνο μελλοντικών πληθωριστικών πιέσεων και διόγκωσης του ιδιωτικού και δημόσιου χρέους. Άλλοι οικονομολόγοι θεωρούν ότι η ΕΚΤ θα έπρεπε να υιοθετήσει ακόμη πιο ριζοσπαστικές αλλαγές. Το ζητούμενο είναι ο συνδυασμός συνέχισης της υποστηρικτικής νομισματικής πολιτικής και η παράλληλη διαμόρφωση μιας πολιτικής εξόδου που να προωθηθεί όταν οι συνθήκες ομαλοποιηθούν.

Ο Ανδρέας Χαραλάμπους είναι οικονομολόγος και πρώην διευθυντής στο Υπουργείο Οικονομικών.
Ο Όμηρος Πισσαρίδης είναι διευθύνων σύμβουλος της Price waterhouse Coopers Investment Services.

pwc

Καλές διακοπές με ασφάλεια

www.pwc.com.cy

ΑΝΑΛΥΣΗ Του **ANTONY CURRIE/ REUTERS BREAKINGVIEWS**

Η έκθεση του ΟΗΕ πετάει το γάντι στις τράπεζες

Γεννάει μεγάλο προβληματισμό και ανησυχία η τελευταία επιστημονική έκθεση των Ηνωμένων Εθνών για την κλιματική αλλαγή και την εξ αυτής προκαλούμενη απόγνωση. Η ανθρώπινη δραστηριότητα είναι αδιαμφισβήτητα υπεύθυνη για την υπερθέρμανση του πλανήτη, σύμφωνα με τα συμπεράσματα 234 επιστημόνων από 66 χώρες. Πέραν τούτου, οι άνθρωποι έχουν εκπέμψει αρκετά αέρια του θερμοκηπίου στην ατμόσφαιρα, προκαλώντας ακόμα πιο συχνά ακραία φαινόμενα, όπως η άνοδος της στάθμης της θάλασσας, οι πλημμύρες, η λειψυδρία και οι άγριες πυρκαγιές για τις δεκαετίες ή ίσως και τους αιώνες που θα έλθουν. Αλλά η έκθεση του ΟΗΕ ρίχνει το γάντι και στον κόσμο των χρηματοπιστωτικών ομίλων, ζητώντας τους να αντιδράσουν.

Η προθυμία του χρηματοπιστωτικού κλάδου να ασχοληθεί με την κλιματική αλλαγή έχει ενισχυθεί.

Είναι δεδομένο ότι η προθυμία των εν λόγω επιχειρήσεων να ασχοληθούν με την κλιματική αλλαγή έχει ενισχυθεί. Οι επενδυτές διαθέτουν αρκετές επιλογές, όπως ο φορέας Climate Action 100+, π.χ., όπου περισσότεροι από 615 ομόλογοί τους με κεφάλαια υπό διαχείριση της τάξεως των 55 δισ. δολ. ασκούν πιέσεις στους μεγάλους ρυπαντές να επισπεύσουν την απορρύπανση.

Ολοένα και περισσότερες είναι οι τράπεζες οι οποίες αρνούνται να χρηματοδοτήσουν συγκεκριμένους τύπους εξόρυξης ορυκτών καυσίμων και σταθμών παραγωγής ενέργειας, ενώ και οι ίδιες δέχονται πιέσεις να ορίσουν ευρύτερους στόχους μηδενικού ανθρακικού αποτυπώματος από τον πρώην διοικητή της Τράπεζας της Αγγλίας, Μαρκ Κάρνεϊ, μεταξύ άλλων.

Ωστόσο, μεγάλο μέρος του έργου αυτού είτε είναι αποσπασματικό είτε σταδιακά διογκούμενο, αν και αυτό αρχίζει να αλλάζει. Η βρετανική ασφαλιστική εταιρεία Prudential έχει επινοήσει σχέδιο για την εξαγορά και το κλείσιμο σχετικά νέων ηλεκτροπαραγωγικών σταθμών, που χρησιμοποιούν ορυκτά καύσιμα και βρίσκονται σε αρκετές ασιατικές χώρες, με ορίζοντα 15ετίας, αντί να αφήσει να λειτουργούν 30 χρόνια, όπως είναι οι προδιαγραφές τους.

Η Ασιατική Τράπεζα Ανάπτυξεως τίθεται επικεφαλής της υλοποίησης της ιδέας, η οποία συνίσταται στο να δοθεί το μεγαλύτερο μέρος του κεφαλαίου από ιδιώτες και το δημόσιο να αναλάβει μόνον το ρίσκο. Σήμερα, στόχος δεν είναι απλά να βρεθούν τρόποι μείωσης όσο το δυνατόν γρηγορότερα των ρύπων, αλλά και να υπάρξει προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή. Π.χ., η αποκατάσταση δασών εν γένει και μαγκρόβιων δασών ειδικότερα, μπορεί να απομονώσει διοξείδιο του άνθρακα και να προσφέρει προστασία από την υψηλή θερμοκρασία, τις ξηρασίες και τις πλημμύρες. Αλλά αυτές οι λεγόμενες φυσικές λύσεις απαιτούν σχεδόν 8 τρισ. δολάρια έως το 2050, ήτοι τετραπλάσια κεφάλαια από όσα μέχρι σήμερα έχουν επενδυθεί, βάσει άλλης πρόσφατης μελέτης του ΟΗΕ.

Οι δε κυβερνήσεις καλύπτουν το 86% από αυτό. Οι τραπεζίτες είναι ακριβώς οι άνθρωποι που διαθέτουν την αναγκαία δημιουργικότητα για να επινοήσουν τους τρόπους διοχέτευσης πόρων στην επίτευξη τόσο ευρέων λύσεων για την αντιμετώπιση της αλλαγής του κλίματος.

ΔΗΚΤΗΣ diktis@kathimerini.com.cy

Ρεκόρ

Εφόσον επιβεβαιωθεί από τον αρμόδιο παγκόσμιο οργανισμό, η Σικελία της Ιταλίας θα είναι η περιοχή στην οποία θα έχει καταγραφεί η υψηλότερη θερμοκρασία στην Ευρώπη. Το θερμόμετρο, σύμφωνα με τη μέτρηση των τοπικών αρχών, κατέγραψε 48,8 βαθμούς Κελσίου· θερμοκρασία υψηλότερη από εκείνη των 48 βαθμών Κελσίου που είχε καταγραφεί στην Αθήνα το 1977. Η χώρα μαστίζεται από έντονο κύμα καύσωνα με αποτέλεσμα να προκληθούν πυρκαγιές σε περιοχές της Σικελίας και της Καλαβρίας, με τις αρχές να καλούνται να ανταποκριθούν σε πέραν των 300 περιστατικών σε διάρκεια 12 ωρών. Αντίστοιχα στην Ελλάδα, η οποία βιώνει τις χειρότερες πυρκαγιές από το 2007, οι σφοδροί άνεμοι σε συνδυασμό με την ξηρή βλάστηση προκαλούν αναζωπύρωση δυσκολεύοντας το έργο των δυνάμεων πυρόσβεσης.

Με αυξημένη ένταση και συχνότητα θα κάνουν την εμφάνισή τους πυρκαγιές και πλημμύρες στην Ευρώπη, προειδοποιεί ο ΟΗΕ.

Ακρίβεια

Στη διαπίστωση ότι οι τιμές των καυσίμων βρίσκονται σήμερα σε υψηλότερο σημείο σε σχέση με την περίοδο πριν από την πανδημία, προχώρησε ο Λευκός Οίκος καλώντας τους παραγωγούς να προβούν σε ενέργειες πριν τεθεί η παγκόσμια ανάκαμψη σε κίνδυνο. Η απόφαση του προηγούμενου μήνα για αύξηση της παραγωγής από τις χώρες μέλη του ΟΠΕΚ κατά 400.000 βαρέλια ημερησίως, χαρακτηρίστηκε από τον Λευκό Οίκο ως ανεπαρκής. Με βάση αυτήν τη απόφαση και τις μηνιαίες αναπροσαρμογές, οι πετρελαιοπαραγωγικές χώρες στοχεύουν να επαναφέρουν την προσφορά στα προ πανδημίας επίπεδα μέχρι το τέλος του 2022. Από την αρχή του έτους, η αύξηση στις τιμές των καυσίμων ανέρχεται στο 33% ενώ σε σχέση με έναν χρόνο πριν, η αύξηση υπολογίζεται σε ποσοστό πέραν του 40%.

Σοκ

Τα έσοδα του συλλόγου ως αποτέλεσμα της μεταγραφής του Λιονέλ Μέσσι θα σοκάρουν, δήλωσε ο πρόεδρος της Γαλλικής Παρί, κλείνοντας την αναφορά του με την ευχή να διατηρήσει ο Αργεντινός σταρ τις αποδοχές του στα όσα έχουν συμφωνηθεί και να μην αξιώσει περισσότερα. Η διετής συμφωνία με τον Αργεντινό διεθνή, που ανακοινώθηκε από τον σύλλογο του Παρισιού, ανέρχεται στα 41 εκατομμύρια δολάρια τον χρόνο χωρίς να συνυπολογίζονται τα bonuses, ενώ υπάρχει ρήτρα για επέκταση της συμφωνίας για ακόμη έναν χρόνο. Πέραν των ετήσιων απολαβών και σύμφωνα πάντα με τα δημοσιεύματα, η μετεγγραφή περιλαμβάνει και πριμ υπογραφής που ανέρχεται στα 30 εκατομμύρια δολάρια. Ο δρόμος για την μετεγγραφή άνοιξε μετά την επιβολή νέων κανονισμών από την ισπανική ομοσπονδία ποδοσφαίρου, οι οποίοι δεν επέτρεπαν στην Μπαρτσελόνα να ολοκληρώσει το πενταετές συμβόλαιο με τον Αργεντινό σταρ.

Συνήθεια

Ακόμη και με τη χαλάρωση των περιοριστικών μέτρων διακίνησης για περιορισμό της εξάπλωσης της πανδημίας, δεν παρουσιάστηκε μείωση στις παραγγελίες φαγητού από τις πλατφόρμες κατ' οίκον παράδοσης. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα του πρώτου εξαμήνου 2021 της βρετανικής Deliveroo, οι παραγγελίες που έχουν καταχωρηθεί στην πλατφόρμα είναι διπλάσιες σε σχέση με έναν χρόνο πριν. Προκύπτει, συνεπώς, ότι η συγκεκριμένη τάση έγινε συνήθεια και θα συνεχιστεί και στην περίοδο μετά τη πανδημία. Στα άμεσα σχέδια της εταιρείας σύμφωνα και με τα δεδομένα του κλάδου, είναι η επένδυση στην παράδοση προϊόντων σουπερμάρκετ. Αυτήν τη στιγμή πέραν της βρετανικής αγοράς η εταιρεία δραστηριοποιείται στη Γαλλία, την Ιταλία, τη Μέση ανατολή και την Ασία.

Θεραπείες

Τρεις νέες θεραπείες κατά της covid-19 ανακοίνωσε ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας, οι οποίες θα συνδράμουν στη μείωση της θνησιμότητας και της διάρκειας νοσηλείας. Οι δοκιμές ξεκινούν άμεσα και θα εμπλέξουν περισσότερα από 600 νοσοκομεία σε 52 χώρες στο πλαίσιο του προγράμματος solidarity plus. Το πρόγραμμα αφορά σε υφιστάμενα φάρμακα, που χρησιμοποιούνται για την αντιμετώπιση άλλων ασθενειών και έχει ξεκινήσει από πέρυσι με διαφορετικές θεραπείες, οι οποίες δεν έδωσαν ακόμα κάποια θετικά αποτελέσματα. Τα αποτελέσματα αυτής της νέας σειράς δοκιμών αναμένεται πως θα ολοκληρωθούν μέχρι τον προσεχή Σεπτέμβριο οπότε και θα ανακοινωθούν.

Η ΛΕΞΗ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΑΣ

Φοροδιαφυγή

Φοροδιαφυγή καλείται η παράνομη μείωση της φορολογικής υποχρέωσης/επιβάρυνσης ή η παράνομη εξαίρεση καταβολής φορολογίας. Η παράνομη αυτή πράξη/πρακτική ΔΕΝ προκύπτει σε καμία περίπτωση μέσα από νόμιμες διαδικασίες και κατάλληλο φορολογικό σχεδιασμό (βάσει προτύπων και νομοθεσίας), όπως συμβαίνει με τη νόμιμη πράξη/πρακτική της φοροαποφυγής.

Μάριος Χαραλαμπίδης
Καθηγητής Διοίκησης και Οικονομικών
Cyprus Institute of Marketing / The Cyprus Business School

Παγκόσμια ανησυχία για τον Ατλαντικό Ωκεανό

Ισπανός εξερευνητής και κατακτητής, ο Χουάν Πόνθε ντε Λεόν είχε περιπετειώδη ζωή. Το 1493 συνόδευσε τον Χριστόφορο Κολόμβο στο δεύτερο ταξίδι του, το 1509 κατέκτησε το Πόρτο Ρίκο και το 1513 ηγήθηκε της πρώτης ευρωπαϊκής αποστολής στη Φλόριντα. Την ίδια χρονιά παρατήρησε ότι τα ισπανικά καράβια που έπλεαν στην Καραϊβική, αν και είχαν δυνατό, ευνοϊκό άνεμο στα πανιά τους, δεν μπορούσαν να πάνε εκεί που ήθελαν γιατί τα εμπόδιζε ένα ταχύτατο θαλάσσιο ρεύμα, ισχυρότερο και από τον άνεμο. Ήταν η πρώτη φορά που οι Ευρωπαίοι άκουγαν για αυτό που θα γινόταν γνωστό ως το Ρεύμα του Κόλπου (Gulf Stream).

Πέντε αιώνες αργότερα γνωρίζουμε ότι το Ρεύμα του Κόλπου του Μεξικού, με τις δύο διακλαδώσεις του στον Ατλαντικό, τη μία προς την Ευρώπη και την άλλη προς τη Βόρεια Αφρική, είναι μία από τις σημαντικότερες κλιματικές μηχανές των τριών ηπείρων. Καθώς η θερμοκρασία του νερού στον Κόλπο του Μεξικού είναι κατά 10 έως 12 βαθμούς Κελσίου μεγαλύτερη από εκείνη του Ατλαντικού Ωκεανού, δημιουργείται ένα ταχύ και θερμό θαλάσσιο ρεύμα που μεταφέρει περισσότερο νερό από ό,τι όλα τα ποτάμια που χύνονται στον Ατλαντικό μαζί. Μεταξύ άλλων, ανεβάζει τη θερμοκρασία σε περιοχές της Ευρώπης και της Βόρειας Αμερικής που διαφορετικά θα ξεπάγιαζαν τον χειμώνα, προσφέρει σημαντικές για τις καλλιέργειες βροχοπτώσεις –αν και φέρνει αρκετές φορές τυφώνες στην Αμερική–, ενώ αποτελεί και μια τεράστια, δυνητική πηγή ανανεώσιμης θερμικής ενέργειας από τον ωκεανό.

Η ενδεχόμενη κατάρρευση του Gulf Stream αποτελεί ένα από τα σημεία καμπής που είναι ικανά να οδηγήσουν σε εφιαλτική επιτάχυνση της κλιματικής αλλαγής, πλάι στην καταστροφή της Αμαζονίας και την τήξη των πάγων σε Γροιλανδία και Αρκτική.

Δυστυχώς, αυτή η τεράστια σημασίας φυσική κλιματική μηχανή απειλείται άμεσα με απορρύθμιση. Αυτό είναι το συμπέρασμα έρευνας ομάδας επιστημόνων υπό τον καθηγητή κλιματολογίας Νίκλας Μπόερς από το Πανεπιστήμιο του Πότσνταμ, που δημοσιεύθηκε την Πέμπτη στο περιοδικό Nature Climate Change. Μελετώντας υπομονετικά ιζήματα ωκεανών και πυρήνες πάγου, αυτά τα μοναδικά ιστορικά αρχεία της Φύσης που μας προσφέρουν δεδομένα για τα τελευταία 100.000 χρόνια ή και παραπάνω, οι ερευνητές κατέληξαν σε ένα άκρως ανησυχητικό συμπέρασμα: Η λεγόμενη μεσημβρινή ανατροπή κυκλοφορίας του Ατλαντικού (AMOC) που υποστηρίζει το ευεργετικό Ρεύμα του Κόλπου, «έχει αποσταθεροποιηθεί σχεδόν πλήρως τον τελευταίο αιώνα», καθώς η άνοδος της θερμοκρασίας του πλανήτη «φρενάρει» το Ρεύμα, το οποίο απειλείται πλέον με κατάρρευση, αν και ουδείς μπορεί να προεξοφλήσει αν αυτό θα συμβεί σε ένα χρόνο ή σε δύο αιώνες.

Η κλιματική αλλαγή απειλεί με κατάρρευση το Ρεύμα του Κόλπου (Gulf Stream), σύμφωνα με νέα επιστημονική έρευνα.

Το σήμα του συναγερμού χτύπησε πολύ δυνατά. Για τους κλιματολόγους, η ενδεχόμενη κατάρρευση του Gulf Stream αποτελεί ένα από τα σημεία καμπής που είναι ικανά να οδηγήσουν σε εφιαλτική επιτάχυνση της κλιματικής αλλαγής, πλάι στην καταστροφή της Αμαζονίας και την τήξη των πάγων στη Γροιλανδία και στην Αρκτική. Οι επιπτώσεις της επαπειλούμενης κατάρρευσης διαγράφονται δραματικές: μεγαλύτερες περίοδοι ακραίου ψύχους και σφοδρών θυελλών στην Ευρώπη, άνοδος της στάθμης της θάλασσας στη Βόρεια Αμερική, καταστροφή σοδειών στη Βόρεια Αφρική, επιταχυνόμενη συρρίκνωση της Αμαζονίας. «Δεν γνωρίζουμε ποιο επίπεδο εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα στην ατμόσφαιρα θα πυροδοτήσει την κατάρρευση της AMOC. Επομένως, το μόνο που μπορούμε να κάνουμε είναι να διατηρήσουμε τις εκπομπές ρύπων όσο χαμηλότερα γίνεται», δηλώνει ο καθηγητής Μπόερς στη βρετανική εφημερίδα The Guardian. Τα πορίσματα της ομάδας του ενισχύουν προηγούμενες έρευνες που είχαν κρούσει τον κώδωνα του κινδύνου. Τον Φεβρουάριο του 2019, επιστήμονες από Βρετανία, Ιρλανδία και Γερμανία δημοσίευσαν στο περιοδικό Nature Geoscience εργασία όπου υποστήριζαν ότι η AMCO είναι στις μέρες μας πιο ασθενής από κάθε άλλη στιγμή της τελευταίας χιλιετίας. Προειδοποιούσαν μάλιστα ότι αν δεν σταματήσει η συνεχιζόμενη, παρά τις άφθονες διακηρύξεις και τους στόχους που θέτουν (στα χαρτιά) οι κυβερνήσεις των βιομηχανικών κρατών, υπερθέρμανση του πλανήτη, τότε το Gulf Stream θα εξασθενήσει περαιτέρω κατά 34% έως και 45% μέχρι το 2100. Οι γενιές που θα ζουν τότε σ' αυτόν τον πλανήτη, δικαιολογημένα θα καταριούνται τους προγόνους τους, που τους άφησαν μια τόσο βαριά κληρονομιά, χωρίς καν το ελαφρυντικό ότι δεν ήξεραν, γιατί κανείς δεν τους είχε προειδοποιήσει.

Μέσα στο φθινόπωρο υπολογίζεται ότι θα κλείσουν όλες οι διαδικασίες και το αρμόδιο Υπουργείο θα προχωρήσει με προσφορές για τα έργα που θα γίνουν μέσα στο εθνικό δασικό πάρκο.

Ερχεται κρίσιμο φθινόπωρο για τον Ακάμα

Τον Σεπτέμβριο στο Υπουργικό Συμβούλιο το πλάνο για το εθνικό δασικό πάρκο, Οκτώβριο οι εξελίξεις για το τοπικό σχέδιο

Της **ΜΑΡΙΑΣ ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ**

Μέχρι τέλος του 2022 θα είναι έτοιμο το εθνικό δασικό πάρκο του Ακάμα. Αυτό τουλάχιστον είναι το χρονοδιάγραμμα το οποίο έχει θέσει το Υπουργείο Γεωργίας. Μέχρι στιγμής έγιναν όλες οι διαβουλεύσεις με τους εμπλεκόμενους φορείς και έχουν καταλήξει και στις λεπτομέρειες, οι οποίες θα παρουσιαστούν σε ολοκληρωμένη μορφή ενώπιον Υπουργικού Συμβουλίου, τον Σεπτέμβριο. Εφόσον εγκριθεί, τότε θα γίνει η επίσημη τελική παρουσίασή του. Οι εξελίξεις για το εθνικό δασικό πάρκο θα προηγηθούν της απόφασης της Περιβαλλοντικής Αρχής για το τοπικό σχέδιο Ακάμα, η οποία αναμένεται εκτός απρόοπτου, τον Οκτώβριο. Θεωρείται πάντως κομβικής σημασίας για τις κοινότητες του Ακάμα καθώς στη βάση του σχεδίου θα γίνει η ανάπτυξη της ευρύτερης περιοχής. Αν προχωρήσουν αυτά τα δύο σημαίνει ότι κλείνει σύντομα το κεφάλαιο Ακάμας, το οποίο συζητείτο για δεκαετίες και επιτέλους θα βρεθούν λύσεις που να ικανοποιούν τόσο τις τοπικές κοινότητες όσο και την περιβαλλοντική διάσταση», σχολιάζει ο υπουργός Γεωργίας, Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος, Κώστας Καδής.

Αν προχωρήσουν τα δύο σχέδια, σημαίνει ότι κλείνει σύντομα το κεφάλαιο Ακάμας, το οποίο συζητείτο για δεκαετίες και επιτέλους θα βρεθούν λύσεις που να ικανοποιούν όλες τις πλευρές.

Τοπικό σχέδιο

Σύμφωνα με την πληροφόρηση της «Κ» από το Τμήμα Περιβάλλοντος, φαίνεται να προκύπτουν διάφορα ζητήματα κατά την περιβαλλοντική αξιολόγηση, τα οποία χρήζουν αλλαγών και βελτιώσεων. Υπενθυμίζεται ότι το Τοπικό Σχέδιο Ακάμα έχει ορίζοντα υλοποίησης του 2030 και περιλαμβάνει τα διοικητικά όρια οκτώ κοινοτήτων: Κάθηκας, Πάνω Αρόδες, Κάτω Αρόδες, Ίνεια, Δρούσεια, Φάσλι, Ανδρολύκου και Νέο Χωριό. Στο κατατεθειμένο σχέδιο περιλαμβάνονται μεταξύ άλλων, επεκτάσεις του ορίου υφιστάμενων Οικιστικών και

Το ημερήσιο τέλος για τους πεζούς και τους ποδηλάτες καθορίζεται στα 2 ευρώ, για την είσοδο ιδιωτικών οχημάτων στα 5 ευρώ, για τις μοτοσυκλέτες επίσης 5 ευρώ και 15 για τα οχήματα τύπου buggy.

Τουριστικών Ζωνών στις Κοινότητες Νέου Χωριού, Δρούσειας, Κάτω Αρόδων, Πάνω Αρόδων και Κάθηκα. Καθορίζονται επίσης νέες ζώνες ανάπτυξης. Τουριστική ζώνη θα αποκτήσει η Ίνεια, καθορίζεται νέα λατομική ζώνη στην Ανδρολύκου και χωροθετείται κτηνοτροφική περιοχή ως αντιστάθμισμα στους επηρεαζόμενους κτηνοτρόφους. Επιπλέον, αναβαθμίζονται οι συντελεστές δόμησης σε όλους τους πυρήνες των κοινοτήτων. Στην αγροτική ζώνη Γα2, η οποία εφάπτεται του Κρατικού Δάσους Ακάμα και περιλαμβάνει μόνο ιδιωτικά τεμάχια γης (το μεγαλύτερο μέρος της εμπίπτει στο Δίκτυο Natura 2000), θα είναι δυνατή η χωροθέτηση χρήσεων όπως π.χ. επισκέψιμο αγρόκτημα (νέα και καινοτόμος μορφή ανάπτυξης), οικοτουριστικές δραστηριότητες (αναρρίχηση, ποδηλασία, ιππασία, κ.ο.κ.), οινοποιεία-τυροκομεία, περιβαλλοντικά κέντρα ενημέρωσης, κ.ο.κ. Από την απόφαση του Π.Σ. απορρέουν επεκτάσεις του ορίου υφιστάμενων Οικιστικών και Τουριστικών Ζωνών στις Κοινότητες Νέου Χωριού, Δρούσειας, Κάτω Αρόδων, Πάνω Αρόδων και Κάθηκα. Καθορίζεται επίσης ιεραρχημένο οδικό δίκτυο με έξι ξεχωριστούς δρόμους από τις κοινότητες προς το πάρκο του Ακάμα το οποίο αναπτύσσεται στην περιοχή της υπαίθρου, και διασυνδέει τις κοινότητες με τις εισόδους στο Εθνικό Δασικό Πάρκο Ακάμα.

Προσφορές το φθινόπωρο

Στην περίπτωση του εθνικού δασικού πάρκου, υπολογίζεται ότι μέσα στο Φθινόπωρο θα κλείσουν όλες οι διαδικασίες και το αρμόδιο Υπουργείο θα προχωρήσει με προσφορές για τα έργα που θα γίνουν μέσα στο πάρκο- σημεία ενημέρωσης του κοινού, χώρους υγιεινής και χώρους εξυπηρέτησης των επισκεπτών. Όλα αυτά θα υλοποιηθούν εντός του 2022. «Άρα μέχρι το τέλος του 2022 το πάρκο θα μπορεί να λειτουργήσει», επισημαίνει ο υπουργός Γεωργίας, Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος Κώστας Καδής. Το σχέδιο έχει παρουσιαστεί δύο φορές ενώπιον του Προέδρου της Δημοκρατίας και πλέον συμπληρώνονται κάποια χαρακτηριστικά, όπως για παράδειγμα τα τελικά αντίτιμα εισόδου.

Τα τέλη

Με την επιβολή εισόδου εκτιμάται ότι θα μπει ένα φρένο στην άναρχη πρόσβαση επισκεπτών κυρίως δε με οχήματα τύπου Buggy. Η φιλοσοφία είναι αντίτιμο ανάλογα με την επιβάρυνση που προκαλείται στο περιβάλλον. Ως εκ τούτου, όσοι εισέρχονται με τετράτροχες θα πληρώνουν ακριβότερο τέλος εισόδου σε σχέση με τους πεζούς και τους ποδηλάτες. Ως εκ τούτου, το ημερήσιο τέλος για τους πεζούς και τους ποδηλάτες καθορίζεται στα 2 ευρώ, για την είσοδο ιδιωτικών οχημάτων στα 5 ευρώ και για τις μοτοσυκλέτες επίσης 5 ευρώ. Το ποσό ανεβαίνει στα 10 ευρώ για τα οχήματα τύπου buggy, στα 15 ευρώ για τα αυτοκίνητα σαφάρι και στα 20 ευρώ για τα λεωφορεία. Σημειώνεται ότι η αρχική εισήγηση ήταν ψηλότερη για τις μοτοσυκλέτες και τις γουρούνες, ωστόσο μειώθηκαν στην τελική πρόταση. Για τους συχνούς επισκέπτες, έχει οριστεί ετήσιο τέλος το οποίο ανέρχεται στα 5 ευρώ για τον πεζό και 15 ευρώ για το αυτοκίνητο, σύνολο δηλαδή 20 ευρώ ετησίως. Διευκρινίζεται ότι πρόκειται για τα προκαταρκτικά ποσά. Προκειμένου αυτά να εγκριθούν θα πρέπει να περάσουν από το Υπουργείο Οικονομικών και το Υπουργικό Συμβούλιο.

Χρονοδιαγράμματα

Βάσει του προγραμματισμού, η αξιολόγηση μελετών επιπτώσεων στο περιβάλλον θα πρέπει να γίνει εντός του α' εξαμήνου 2021. Το β' εξάμηνο του έτους αναμένεται η τελική έγκριση του Σχεδίου από το Υπουργικό Συμβούλιο και η γνωστοποίηση του Σχεδίου από το Υπουργείο Γεωργίας, αγροτικής ανάπτυξης και περιβάλλοντος. Στο ίδιο διάστημα θα ολοκληρωθεί η τελική αρχιτεκτονική μελέτη, η τελική μελέτη οδοποιίας, ενώ προς το τέλος του έτους θα αρχίσουν οι εργασίες βελτίωσης δρόμων και η δημιουργία κόμβων, με ορίζοντα υλοποίησης μέχρι το τέλος του 2022. Το β΄ τρίμηνο του 2022 θα αρχίσουν οι διαδικασίες στελέχωσης του πάρκου, ενώ το β' εξάμηνο η εκπαίδευση προσωπικού. Η πλήρης λειτουργία του πάρκου έχει οριστεί στα τέλη του β' εξαμήνου του 2022.

Η παρούσα κατάσταση των δρόμων μέσα στον Ακάμα, προκαλεί αντιδράσεις στις γύρω κοινότητες, οι οποίες κορυφώθηκαν μετά το θανατηφόρο δυστύχημα που σημειώθηκε στις 8 Αυγούστου στον δρόμο Κακοσκάλι.

Η βελτίωση του οδικού δικτύου

Μείζον θέμα αποτελεί η βελτίωση του οδικού δικτύου στην περιοχή του πάρκου, εφόσον επιτρέπεται η διακίνηση οχημάτων και μοτοσικλέτες τύπου buggy. Η παρούσα εικόνα, προκαλεί αντιδράσεις στις γύρω κοινότητες, οι οποίες κορυφώθηκαν μετά το θανατηφόρο δυστύχημα που σημειώθηκε στις 8 Αυγούστου στον δρόμο Κακοσκάλι. Ο Κοινοτάρχης Νέου Χωριού Ανδρέας Χριστοδούλου Μάχιμος ζήτησε την παρέμβαση του Γενικού Εισαγγελέα για απόδοση ευθυνών, ενώ οι κοινοτικές αρχές της περιοχής αξιώνουν την άμεση διαπλάτυνση του δρόμου και την τοποθέτηση στιθαίου ασφαλείας. Πάντως, ο δρόμος έχει βελτιωθεί πρόσφατα και έχει τοποθετηθεί πυκνή σήμανση σε όλα τα επικίνδυνα σημεία, όπως δήλωσε στην «Κ» ο Υπουργός Γεωργίας, Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος Κώστας Καδής. Ωστόσο, η ολοκληρωμένη

Όπως πληροφορείται η «Κ», προκύπτουν διάφορα ζητήματα επί του παρόντος, τα οποία αν δεν επιλυθούν, τότε το τοπικό σχέδιο δεν θα προχωρήσει ως έχει.

βελτίωση στο Κακοσκάλι θα γίνει με την ευρύτερη αναβάθμιση του οδικού δικτύου στο Εθνικό Δασικό Πάρκο Ακάμα εντός του 2022, οπότε και αναμένεται ότι τέτοια περιστατικά θα είναι δυσκολότερο να συμβούν.Μέχρι τότε, ανέφερε, το Τμήμα δασών βρίσκεται στη διαδικασία προσφορών για επιπρόσθετα μέτρα ασφαλείας (π.χ. τοποθέτηση κιγκλιδωμάτων), τα οποία καθορίστηκαν σε συνεργασία με την Αστυνομία.Επισήμανε ότι με την λειτουργία του πάρκου τέτοιου είδους οχήματα θα μπορούν να εισέρχονται σε συγκεκριμένες και ελεγχόμενες διαδρομές. Τονίζεται ότι σε αυτές τις διαδρομές δεν θα περιλαμβάνεται το σημείο Κακοσκάλι, όπου έγινε το δυστύχημα. Τα συγκεκριμένα οχήματα θα έχουν επίσης αυξημένο τέλος εισόδου με το σκεπτικό ότι προκαλούν μεγαλύτερη περιβαλλοντική επιβάρυνση.

Το νέο σχέδιο προνοεί επίσης εργασίες για νέο οδικό δίκτυο, χωρίς την χρήση ασφάλτου. Μάλιστα αυτό που ξεκαθαρίζεται από τον αρμόδιο Υπουργό Κώστα Καδή, είναι ότι δεν θα χρησιμοποιηθεί άσφαλτος σε κανένα σημείο του οδικού δικτύου. Έχει επίσης διαφοροποιηθεί το σημείο στο προκαταρκτικό σχέδιο όπου αναφέρεται η χρήση χρωματισμένης ασφάλτου.

Αυξάνεται η ζήτηση για business ταξίδια

Αυξημένες και οι δαπάνες σύμφωνα με έρευνα, αν και η τάση μειώνεται λόγω κυβερνητικών πολιτικών και περιορισμών

ΤΗΣ ΜΑΡΙΑΣ ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ

Βελτιώνεται το κλίμα για την επανεκκίνηση των επαγγελματικών ταξιδίων, με την ζήτηση να αυξάνεται σύμφωνα με την τελευταία έρευνα της μεγαλύτερης ένωσης επαγγελματικών ταξιδίων στον κόσμο,The Global Business Travel Association (GBTA), η οποία διεξήχθη στα μέλη της σε όλο τον κόσμο από τις 6 έως τις 13 Ιουλίου 2021.

Η έρευνα καταγράφει αύξηση 12% σε σύγκριση με τον περασμένο μήνα σε εταιρείες που ανοίγουν ταξίδια και λιγότερες εταιρείες που αναστέλλουν ή ακυρώνουν όλα τα ταξίδια. Τα εσωτερικά επαγγελματικά ταξίδια επιτρέπονται πλέον ευρέως και οι εταιρικές κρατήσεις και τα έξοδα ταξιδιού συνεχίζουν να αυξάνονται μήνα με το μήνα. Επιπλέον, τρία στα τέσσερα (77%) μέλη και ενδιαφερόμενα μέρη της GBTA πιστεύουν ότι οι υπάλληλοί τους είναι «πρόθυμοι» ή «πολύ πρόθυμοι» να ταξιδέψουν για επαγγελματικούς λόγους στο τρέχον περιβάλλον. Ωστόσο, οι μισοί (52%) των ερωτηθέντων GBTA αναφέρουν ότι οι κυβερνητικές πολιτικές και περιορισμοί που σχετίζονται με τα διεθνή επαγγελματικά ταξίδια εξακολουθούν να επηρεάζουν την ικανότητα των εταιρειών τους να διεξάγουν σημαντικές επιχειρηματικές λειτουργίες όπως η δικτύωση, η επιχειρηματική αναζήτηση, ο προγραμματισμός και οι συναντήσεις για αγοραπωλησίες.

Σύμφωνα με τα τελευταία στοιχεία της στατιστικής υπηρεσίας για τον Ιούνιο του 2021, από το σύνολο των αφίξεων, ο σκοπός του ταξιδιού για ποσοστό 6,3% ήταν επαγγελματικός (11,6 χιλιάδες από το σύνολο των 184 χιλιάδων αφίξεων).

Τα ευρήματα της έρευνας

Το 54% των ερωτηθέντων παρουσιάζονται πιο αισιόδοξοι για την πορεία της βιομηχανίας προς την ανάκαμψη σε σχέση με τον προηγούμενο μήνα. Επίσης έχει αυξηθεί η διάθεση για ταξίδια. Τρία στα τέσσερα μέλη της GBTA πιστεύουν ότι οι υπάλληλοί τους είναι «πρόθυμοι» ή «πολύ πρόθυμοι» να ταξιδέψουν για επαγγελματικούς λόγους. Τα υπόλοιπα μέλη πιστεύουν ότι οι υπάλληλοί τους δεν είναι πρόθυμοι (4%), είναι ουδέτεροι (12%) ή δεν είναι σίγουροι (7%) για τη διάθεσή τους να ταξιδέψουν για επαγγελματικούς λόγους. Κινητήριος μοχλός για τα ταξίδια είναι η επιθυμία να εξυπηρετήσουν τους πελάτες τους, ενώ υπάρχει μεγαλύτερη προθυμία να ταξιδέψουν για πωλήσεις και διαχείριση λογαριασμών (59%) και ταξίδια υπηρεσιών (56%). Επιπλέον, από τις εταιρείες που ανέστειλαν τα περισσότερα εγχώρια επαγγελματικά ταξίδια, εννέα στις δέκα σχεδιάζουν να επαναλάβουν τα εσωτερικά ταξίδια τους στο εγγύς μέλλον ή σκέφτονται να συνεχίσουν τα εσωτερικά ταξίδια τους αλλά δεν έχουν συγκεκριμένα σχέδια. Τρεις στους δέκα σχεδιάζουν να συνεχίσουν τα διεθνή ταξίδια εντός 1-3 μηνών και οι μισοί σκέφτονται να επαναλάβουν τα διεθνή ταξίδια σύντομα, αλλά δεν έχουν συγκεκριμένα σχέδια. Ένας στους δέκα δεν σκοπεύει να ξαναρχίσει διεθνή επαγγελματικά ταξίδια στο εγγύς μέλλον.

Τροχοπέδη οι περιορισμοί

Ωστόσο, οι κυβερνητικές πολιτικές και οι περιορισμοί που αφορούν τα διεθνή επαγγελματικά ταξίδια συνεχίζουν να επηρεάζουν τις εταιρείες μέλη της GBTA. Σύμφωνα με την έρευνα, το 52% των μελών και των ενδιαφερόμενων μερών της GBTA αναφέρουν ότι αυτές οι πολιτικές επηρεάζονται από τη δικτύωση, τις επιχειρηματικές προοπτικές (51%) και τον επιχειρηματικό σχεδιασμό και τη στρατηγική (50%).Οι ερωτηθέντες εξ Ευρώπης είχαν περισσότερες πιθανότητες να αναφέρουν τον αντίκτυπο των κυβερνητικών πολιτικών και των περιορισμών στις βασικές επιχειρηματικές λειτουργίες, σε σχέση με εκείνους στη Βόρεια Αμερική. Το ποσοστό ήταν σημαντικά υψηλότερο όσον αφορά την ικανότητα δικτύωσης, τη διεξαγωγή συναντήσεων για πωλήσεις και τη δυνατότητα εκπαίδευσης ή ανάπτυξης των εργαζομένων.

Επτά στους δέκα αναφέρουν ότι οι δαπάνες επαγγελματικών ταξιδιών της εταιρείας τους αυξήθηκαν σημαντικά τον Ιούνιο του 2021 σε σχέση με τον προηγούμενο μήνα.

Περισσότερες δαπάνες

Επτά στους δέκα (72%) των ερωτηθέντων αναφέρουν ότι οι δαπάνες επαγγελματικών ταξιδιών της εταιρείας τους αυξήθηκαν «κάπως» σε «πολύ» τον Ιούνιο του 2021 σε σύγκριση με τον προηγούμενο μήνα, ενώ ένας στους πέντε (20%) αναφέρει ότι οι δαπάνες παρέμειναν «ίδιες». Λιγότεροι από ένας στους δέκα (6%) αναφέρουν ότι οι δαπάνες ταξιδιού μειώθηκαν ή δεν είναι σίγουρες (1%). Μεταξύ των ερωτηθέντων που σημειώνουν ότι τα έξοδα ταξιδιού τους τον Ιούνιο του 2021 αυξήθηκαν από τον Μάιο, η μέση αύξηση ήταν 41,8%. Επτά στους δέκα (70%) προμηθευτές αναφέρουν ότι οι κρατήσεις τους από εταιρικούς πελάτες έχουν αυξηθεί από την προηγούμενη εβδομάδα, ενώ ένας στους τέσσερις (27%) αναφέρει ότι οι κρατήσεις τους παρέμειναν οι ίδιες. Μόνο ένας στους δέκα (3%) αναφέρουν ότι οι κρατήσεις τους έχουν μειωθεί.

Μόνο τα απαραίτητα

Πάνω από τους μισούς (57%) των ερωτηθέντων επιτρέπεται (συνήθως ή μερικές φορές) να πραγματοποιούν μη απαραίτητα επαγγελματικά ταξίδια στο εσωτερικό τους. Δύο στους δέκα σπάνια επιτρέπονται (20%) ή απαγορεύονται (23%).Τα μη ουσιώδη διεθνή επαγγελματικά ταξίδια εξακολουθούν να καθυστερούν, με μόνο το 26% να επιτρέπεται να πραγματοποιούν μη απαραίτητα διεθνή επαγγελματικά ταξίδια.Τα μη απαραίτητα εσωτερικά επαγγελματικά ταξίδια που μπορούν να βοηθήσουν στη δημιουργία εσόδων για την εταιρεία είναι οι βασικοί λόγοι για τα αιτήματα των εταιρικών ταξιδιών. Επτά στα δέκα ταξίδια πωλήσεων/ διαχείρισης λογαριασμών επιτρέπονται (συνήθως ή μερικές φορές), ομοίως επτά στα δέκα ταξίδια εξυπηρέτησης επιτρέπονται (συνήθως ή μερικές φορές). Πάνω από τα μισά μη βασικά ταξίδια αφορούν πωλήσεις, διαχείριση λογαριασμών και ταξίδια υπηρεσιών.Επτά στους δέκα (69%) των ερωτηθέντων GBTA πιστεύουν ότι η διαχείριση κινδύνου και το καθήκον φροντίδας είναι πιο σημαντικά από ό, τι πριν από την πανδημία.

Λιγότεροι από τους δέκα στους ερωτηθέντες δήλωσαν ότι οι υπάλληλοί τους θα πρέπει να εμβολιαστούν πριν ταξιδέψουν για επαγγελματικούς λόγους (18%) ή να συναντηθούν με πελάτες και πελάτες πρόσωπο με πρόσωπο (16%), σε σύγκριση με περισσότερους από τους μισούς που δεν θα το κάνουν. Το ένα τέταρτο των ερωτηθέντων δεν γνωρίζει τις πολιτικές εμβολιασμού της εταιρείας τους και αν θα πρέπει να εμβολιαστούν για επαγγελματικά ταξίδια ή να συναντηθούν με πελάτες και πελάτες πρόσωπο με πρόσωπο.

Προετοιμάζονται στην Κύπρο

Στην Κύπρο, εν μέσω πανδημίας και της στασιμότητας που αυτή έχει επιφέρει στον τουρισμό, οι τουριστικοί φορείς προετοιμάζονται για την ανάκαμψη των επαγγελματικών ταξιδίων και του συνεδριακού τουρισμού. Έτσι, καταγράφεται κινητικότητα στην προετοιμασία για επαγγελματικό τουρισμό, με αναβάθμιση ξενοδοχείων και χώρων συνεδριάσεων στις εγκαταστάσεις των πλείστων νέων μονάδων.

Πρόκειται για τάση η οποία δείχνει ότι ιδιωτικά, οι παίκτες στην ξενοδοχειακή βιομηχανία, επενδύουν στον επαγγελματικό τουρισμό.

Την ίδια ώρα και σε επίπεδο Υφυπουργείου Τουρισμού καταγράφεται η πρόθεση για ενίσχυση της συγκεκριμένης μορφής τουρισμού, μέσω πακέτου κινήτρων το οποίο έχει ανακοινωθεί αρχές του χρόνου.

Ο επαγγελματικός τουρισμός αποτελεί πάντως μια δυναμική αγορά τουριστών με προοπτικές για ενίσχυση μετά την ομαλοποίηση των ταξιδίων. Τον Ιανουάριο του 2021 από τις 3.889 αφίξεις το 19,2% επισκέφτηκαν την Κύπρο για επαγγελματικούς λόγους. Η αναλογία του 19,2% ήταν η ίδια και τον Ιανουάριο του 2020 προ πανδημίας, όταν οι αφίξεις Ιανουαρίου ήταν στις 85,6 χιλιάδες. Σύμφωνα με τα τελευταία στοιχεία της στατιστικής υπηρεσίας για τον Ιούνιο του 2021, από το σύνολο των αφίξεων, ο σκοπός του ταξιδιού για ποσοστό 6,3% ήταν επαγγελματικός (11,6 χιλιάδες από το σύνολο των 184 χιλιάδων αφίξεων) ενώ ποσοστό 9,4% ή σε πραγματικούς αριθμούς 10 χιλιάδες, επισκέφτηκαν την Κύπρο τον Μάιο του ίδιου έτους για επαγγελματικούς σκοπούς.

ΑΝΑΛΥΣΗ / *Της* **ΝΙΚΟΛ Κ. ΦΙΝΟΠΟΥΛΟΥ***

Η σημασία των Βιώσιμων Επενδύσεων για επενδυτές, επιχειρήσεις και την κοινωνία

Έχοντας αναλύσει σε προηγούμενα άρθρα την πολύ μεγάλη σημασία που δίνουν τόσο η διεθνής Κοινότητα (UN Agenda 2030) όσο και η Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ) σε θέματα Βιώσιμης Ανάπτυξης και Χρηματοδότησης, στο παρόν άρθρο, αναπτύσσουμε συνοπτικά ένα ακόμα καθοριστικό πυλώνα αυτού που ονομάζουμε Βιώσιμη Επιχειρηματικότητα. Πιο συγκεκριμένα, το κεφάλαιο Βιώσιμες Επενδύσεις (Sustainable Investing), ή αλλιώς, επενδύσεις οι οποίες είναι βασισμένες στην πρακτικά αποδεδειγμένη ενσωμάτωση του τρίπτυχου ESG (Environment, Social, Governance – Περιβάλλον, Κοινωνία, Διακυβέρνηση).

Ο πυλώνας των Βιώσιμων Επενδύσεων αποτελεί σημαντική πτυχή του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας της Κύπρου (26 Ιουλίου 2021) και για σωστή εφαρμογή του θα χρειαστεί η συνεργασία κυβέρνησης και Βουλής ώστε πρωταρχικά να γίνουν οι κατάλληλες νομοθετικές αλλαγές, οι οποίες θα ξεκλειδώσουν την χρηματοδότηση 1,2 δισ. ευρώ από την ΕΕ.

Όπως αναφέραμε και στα προηγούμενα άρθρα, τα κριτήρια ESG μετρούν και αξιολογούν τον αντίκτυπο βιωσιμότητας και της ηθικής μιας επένδυσης ή μίας επιχειρηματικής απόφασης. Δηλαδή, προσμετρούν πόσο αποδοτικά λειτουργεί μία επιχείρηση υπέρ του περιβάλλοντος, εξετάζουν πώς μία επιχείρηση λαμβάνει υπόψη κοινωνικά κριτήρια όπως οι σχέσεις με τους εργαζόμενους, τους προμηθευτές, τους πελάτες και τις κοινωνίες στις οποίες δραστηριοποιείται, και, τέλος, καταπιάνονται με ζητήματα εταιρικής διακυβέρνησης όπως οι αμοιβές των εκτελεστικών συμβούλων, οι εσωτερικοί και εξωτερικοί έλεγχοι και τα δικαιώματα των μετόχων.

Καθώς οι πολίτες, οι επιχειρήσεις και οι κυβερνήσεις προσπαθούν να συγχρονιστούν με το ζήτημα της Βιωσιμότητας (Sustainability) διεθνώς, οι ευκαιρίες και τα ρίσκα σχετιζόμενα με τα κριτήρια ESG δεν οδηγούν απλώς στη δημιουργία καλύτερων επιχειρήσεων, αλλά συνάμα συμβάλλουν στην επίτευξη μακροχρόνιας απόδοσης και αξίας για τους επενδυτές. Γι' αυτό και τα συγκεκριμένα κριτήρια μπορούν να αποτελέσουν ένα ουσιαστικό εργαλείο για τους επενδυτές όταν εξετάζουν τη βιωσιμότητα, τον ηθικό αντίκτυπο και τη δημιουργία βιώσιμου κοινωνικού έργου (sustainable development). Για παράδειγμα, μέσω των κριτηρίων, οι επενδυτές μπορούν να αποφασίσουν κατά πόσο η επένδυσή τους εκτός από οικονομικό όφελος θα έχει και θετικό αντίκτυπο στο περιβάλλον, στην κοινότητα και σε όλους τους επηρεαζόμενους. Με απλά λόγια θα γνωρίζουν εκ των προτέρων αν θα συμμετάσχουν σε μία Υπεύθυνη Βιώσιμη Επένδυση (Responsible Sustainable Investment).

Τα κριτήρια ESG δεν οδηγούν απλώς στη δημιουργία καλύτερων επιχειρήσεων αλλά συνάμα συμβάλλουν στην επίτευξη μακροχρόνιας απόδοσης και αξίας.

Πάντως, θα πρέπει να πούμε πως η ορολογία και οι πρακτικές που σχετίζονται με τις Βιώσιμες Επενδύσεις (Sustainable Investing) ποικίλλουν και κάποιες φορές προκύπτουν ασάφειες. Ενδεχομένως επειδή οι επενδύσεις με κριτήρια ESG εξελίχθηκαν από την αρχική φιλοσοφία των κοινωνικά υπεύθυνων επενδύσεων (π.χ. φιλανθρωπία) σε μία ξεχωριστή μορφή επενδύσεων, η οποία επηρεάζεται από συνεχείς αλλαγές στη ζήτηση εντός του ευρύτερου πλαισίου χρηματοοικονομικού και χρηματοπιστωτικού τομέα. Βέβαια, κύριο χαρακτηριστικό παραμένει η αναζήτηση μακροχρόνιας οικονομικής αξίας σε συνδυασμό με δημιουργία κοινωνικού και περιβαλλοντικού οφέλους. Στο τέλος της ημέρας, ο ουσιαστικός στόχος είναι όλες οι δράσεις Βιώσιμης Ανάπτυξης και εφαρμογής των ESG να οδηγήσουν σ' αυτό που αποκαλείται Κυκλική Οικονομία (Circular Economy).

Καθώς η αξιοποίηση των κριτηρίων ESG εξελίσσεται σε ολοένα και πιο σημαντικό πυλώνα της επενδυτικής διαδικασίας, οι τρόποι μέτρησης του πραγματικού αντίκτυπου μίας επένδυσης ή χρηματοδότησης, καθίστανται όλο και πιο σημαντικοί. Άλλωστε, μόνο έτσι θα μπορέσουν οι επενδυτές να κατανοήσουν εις βάθος τους οργανισμούς και τα έργα στα οποία επενδύουν. Ωστόσο, ως σημειώνεται και πιο πάνω, χρειάζεται ιδιαίτερη προσοχή και ενδελεχής μελέτη καθώς ακόμη δεν υπάρχουν καθορισμένα κριτήρια σε διεθνές ή ευρωπαϊκό επίπεδο τα οποία να αξιολογούν με ομοιόμορφο τρόπο τα ζητήματα Βιωσιμότητας. Η δημιουργία αυτών των κριτηρίων εξακολουθεί να αποτελεί υπό εξέλιξη διαδικασία, στην οποία εμπλέκονται πολλοί φορείς διεθνώς. Ενδεικτικά να αναφέρουμε το Sustainability Accounting Standards Board (SASB), το Global Reporting Initiative (GRI), και το Task Force on Climate-related Financial Disclosures (TCFD) τα οποία εργάζονται συνεχώς για τη δημιουργία σχετικών προτύπων. Μέχρι την οριστικοποίηση των σχετικών προτύπων, υπάρχουν αρκετές πλατφόρμες και δείκτες που χρησιμοποιούνται από οργανισμούς και επενδυτές ώστε να λάβουν τις κατάλληλες αποφάσεις σε σχέση με τη μακροχρόνια βιωσιμότητα των όποιων επενδύσεων ή έργων.

Πάντως, αν και στο παρόν στάδιο η δημοσίευση χρηματοοικονομικών πληροφοριών σε σχέση με θέματα ESG δεν είναι υποχρεωτική, εντούτοις, λόγω αυξημένων εποπτικών κι άλλων απαιτήσεων, ολοένα και περισσότερες επιχειρήσεις, κυρίως από τον τραπεζικό και ευρύτερο χρηματοοικονομικό τομέα, αυξάνουν τα δεδομένα που δημοσιεύουν και τα οποία σχετίζονται με τα συγκεκριμένα θέματα. Κάποιες μάλιστα, ετοιμάζουν ξεχωριστές εκθέσεις Βιωσιμότητας (Sustainability Report). Παρά το γεγονός ότι οι εκθέσεις αυτές χρησιμοποιούν διαφορετικές μετρήσεις και μεθοδολογίες, οι οποίες, αν και έγκυρες οδηγούν σε ανομοιομορφία αποτελεσμάτων. Μπορεί τα αποτελέσματα να συναινούν εν τέλει στην ανάδειξη των χαρτοφυλακίων με υψηλά κριτήρια ESG, ωστόσο, παραμένουν ανοικτά σε ερμηνείες. Αν μη τι άλλο, η ολιστική παρουσίαση πληροφοριών μπορεί να αποτελεί μια αρχική μορφή αξιολόγησης του σκοπού και στόχου μιας επένδυσης.

Ως παράδειγμα, σημειώνεται το πρώτο στάδιο υλοποίησης του European Sustainable Development Action Plan, μέσω του Κανονισμού EU SFDR (Sustainable Finance Disclosure Regulation), ο οποίος τέθηκε σε πλήρη εφαρμογή τον περασμένο Μάρτιο (2021). Η ΕΕ καλεί όλους τους χρηματοοικονομικούς οργανισμούς να κοινοποιούν ή να δημοσιεύουν πληροφορίες τόσο για τις εσωτερικές και εξωτερικές πολιτικές Βιωσιμότητάς όσο και για τα χρηματοοικονομικά τους προϊόντα. Συγκεκριμένα, τόσο σε επίπεδο εταιρείας/ομίλου όσο και σε επίπεδο προϊόντων, καλούνται να λογοδοτήσουν για τα Principal Adverse Impacts (PAI), δηλαδή τις κύριες δυσμενείς επιπτώσεις που σχετίζονται με τις επενδυτικές τους αποφάσεις ή προϊόντα, τα οποία μπορεί να επηρεάσουν από πλευράς Βιωσιμότητας. Τα PAI περιλαμβάνουν ένα κατάλογο παραγόντων βιωσιμότητας (εκπομπές, απόβλητα, βιοποικιλότητα, ανθρώπινα δικαιώματα κτλ) τα οποία τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα πρέπει να λαμβάνουν σοβαρά υπόψη όταν καθορίζουν επενδυτικές πολιτικές και λαμβάνουν αποφάσεις.

Ορθά η Ευρωπαϊκή Τράπεζα επενδύσεων (EIB) σημειώνει: «Βιωσιμότητα – Τώρα είναι η ώρα για να αλλάξουμε τον κόσμο. Μία επένδυση δεν μπορεί να είναι βιώσιμη εάν αφορά μόνο στη χρηματοδότηση».

* Δικηγόρος, LLB. LLM. LPC. Alumni Μέλος Institute for Sustainability Leadership, University of Cambridge

Ευάλωτη στην κλιματική αλλαγή η Ελλάδα, λέει η Moody's

Διαχειρίσιμο το κόστος που απορρέει από τις πυρκαγιές, εκτιμά ο οίκος

Της **ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ ΚΟΥΡΤΑΛΗ**

Την αυξημένη έκθεση της Ελλάδας σε περιβαλλοντικούς κινδύνους, ιδιαίτερα αυτούς που απορρέουν από την κλιματική αλλαγή, τονίζει σε έκθεσή του ο οίκος αξιολόγησης Moody's, με αφορμή τις πρόσφατες καταστροφικές πυρκαγιές στη χώρα, προειδοποιώντας ότι μπορεί το δημοσιονομικό κόστος που σχετίζεται με αυτές να είναι διαχειρίσιμο, αλλά τα γεγονότα υπογραμμίζουν ότι η χώρα είναι ευάλωτη στην κλιματική αλλαγή. Παράλληλα, όπως αναφέρει, ο αντίκτυπος της καταστροφής μπορεί να επηρεάσει τον τουρισμό και ταυτόχρονα τις προοπτικές, αλλά και το πιστωτικό προφίλ της Ελλάδας.

Πιο αναλυτικά, η Moody's επισημαίνει ότι η ελληνική κυβέρνηση ανακοίνωσε μέτρα στήριξης ύψους 500 εκατ. ευρώ (0,3% του ονομαστικού ΑΕΠ) για τους πυρόπληκτους, ενώ θα αναλάβει επίσης άλλα κόστη που σχετίζονται με την αντιμετώπιση των πυρκαγιών, συμπεριλαμβανομένης της μίσθωσης ειδικών αεροσκαφών, ενώ θα αναβαθμίσει τις δομές εξοπλισμού πυρόσβεσης και πολιτικής προστασίας. Συγκριτικά, ο οίκος αναφέρει ότι οι καταστροφικές πυρκαγιές του 2007 –οι χειρότερες σε έκταση στην πρόσφατη ιστορία της Ελλάδας– προκάλεσαν συνολικές ζημιές οι οποίες εκτιμώνται κοντά στα 3 δισ. ευρώ (1,3% του ονομαστικού ΑΕΠ).

Εκτός από την άμεση δημοσιονομική στήριξη, η διαταραχή που προκλήθηκε από τις πυρκαγιές, όπως οι διακοπές ρεύματος και νερού, η επιδείνωση της ποιότητας του ατμοσφαιρικού αέρα και το κλείσιμο δρόμων, είναι επίσης πιθανό να επηρεάσουν τον τουρισμό, που είναι πιστωτικά αρνητικό, επισημαίνει ο οίκος.

Η έκτακτη στήριξη από την Ευρωπαϊκή Ενωση και τα διαθέσιμα κεφάλαια από το Ταμείο Ανάκαμψης θα περιορίσουν τον άμεσο αρνητικό δημοσιονομικό αντίκτυπο από τις πυρκαγιές, επισημαίνει ο οίκος. Η Ελλάδα έχει ήδη λάβει στήριξη στο πλαίσιο του μηχανισμού πολιτικής προστασίας της Ε.Ε., συμπεριλαμβανομένης της διάθεσης ενέα αεροσκαφών, σχεδόν 1.000 πυροσβεστών και 200 οχημάτων από περισσότερα από 10 κράτη - μέλη της Ε.Ε., και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα καλύψει επίσης τουλάχιστον το 75% του σχετικού κόστους μεταφοράς. Η Moody's θεωρεί ότι η Ελλάδα θα μπορούσε να έχει πρόσβαση σε πρόσθετη χρηματοδότηση 2,5-3 δισ. ευρώ από διαφορετικές πηγές, συμπεριλαμβανομένων των έργων πολιτικής προστασίας και αναδάσωσης, ενώ αυτή την εβδομάδα εκταμιεύθηκαν τα πρώτα 4 δισ. ευρώ από το Ταμείο Ανάκαμψης, που ισοδυναμούν με το 13% των συνολικών επιχορηγήσεων και δανείων που θα λάβει η χώρα.

Παρ' όλα αυτά, ο οίκος επισημαίνει ότι οι πυρκαγιές είναι ενδεικτικές των πιστωτικών κινδύνων για την Ελλάδα από την κλιματική αλλαγή, τους οποίους αποτυπώνει στη «μέτρια αρνητική» βαθμολογία που δίνει στο περιβαλλοντικό προφίλ της χώρας (Ε-3). Η Moody's αναφέρει πως ενώ τα αίτια των πυρκαγιών δεν έχουν ακόμη προσδιοριστεί, η Νότια Ευρώπη γνώρισε το χειρότερο κύμα καύσωνα εδώ και σχεδόν τρεις δεκαετίες, με την Ελλάδα να έχει θερμοκρασίες έως και 45 βαθμούς Κελσίου, ενώ κάνει ειδική μνεία στην πρόσφατη έκθεση του ΟΗΕ, σύμφωνα με την οποία τα άλλοτε σπάνια κύματα ισχυρού καύσωνα που βίωνε ο πλανήτης κάθε 50 χρόνια, πλέον είναι πιθανά κάθε δεκαετία.

Ο αντίκτυπος της καταστροφής μπορεί να επηρεάσει τον τουρισμό, αλλά και το πιστωτικό προφίλ της Ελλάδας.

Οπως καταλήγει η έκθεση, παρ' όλο που η Ελλάδα είναι πιθανό να συνεχίσει να επωφελείται από την οικονομική στήριξη των θεσμών Ε.Ε., μια περαιτέρω αύξηση της συχνότητας και της σοβαρότητας αυτών των φαινομένων θα μπορούσε να αποδυναμώσει την τουριστική της βιομηχανία.

Επιπλέον, οι περιβαλλοντικές ζημιές και η πιθανή μείωση της βάσης της φορολογίας ακινήτων, δημιουργούν μακροπρόθεσμες πιστωτικές προκλήσεις για τη χώρα.

Η έκτακτη στήριξη από την Ευρωπαϊκή Ενωση και τα διαθέσιμα κεφάλαια από το Ταμείο Ανάκαμψης θα περιορίσουν τον άμεσο αρνητικό δημοσιονομικό αντίκτυπο από τις πυρκαγιές, επισημαίνει ο οίκος.

Δέσμη μέτρων στήριξης πληγέντων από το υπ. Εργασίας

Της **ΡΟΥΛΑΣ ΣΑΛΟΥΡΟΥ**

Εκτακτη εφάπαξ ενίσχυση 718,65 ευρώ, δυνατότητα αναστολής των συμβάσεών τους και λήψη 534 ευρώ για 3 μήνες, αλλά και παράταση καταβολής του επιδόματος ανεργίας προβλέπει –μεταξύ άλλων– η δέσμη μέτρων που προωθεί το υπουργείο Εργασίας για τους εργαζομένους σε επιχειρήσεις που υπέστησαν ζημιές κατά τη διάρκεια των καταστροφικών πυρκαγιών.

Αναλυτικά, στους εργαζομένους σε επιχειρήσεις ανά την επικράτεια που υπέστησαν υλικές ζημιές από τις πυρκαγιές, θα καταβληθεί έκτακτη εφάπαξ ενίσχυση 718,65 ευρώ (45 βασικά ημερήσια επιδόματα ανεργίας), εφόσον βέβαια η εργασία τους διακόπηκε. Προσοχή όμως. Οι εργαζόμενοι αυτοί θα πρέπει να εγγραφούν στον ΟΑΕΔ και να υποβάλουν σχετική αίτηση, χωρίς απαραίτητα να είναι δικαιούχοι της τακτικής επιδότησης ανεργίας. Ειδικά δε για τους Δήμους Ιστιαίας - Αιδηψού και Μαντουδίου - Λίμνης - Αγίας Αννας Ευβοίας, παρέχεται η δυνατότητα για αποζημίωση ειδικού σκοπού. Στην πράξη αυτό σημαίνει ότι οι επιχειρήσεις που δεν θα κλείσουν, ανεξαρτήτως κλάδου και επιχειρηματικής δραστηριότητας και ανεξάρτητα από το αν υπέστησαν υλικές ζημιές ή όχι, έχουν τη δυνατότητα να βγάλουν σε αναστολή σύμβασης εργασίας μέρος ή το σύνολο των εργαζομένων τους για διάστημα έως και 3 μηνών. Για όσο χρονικό διάστημα γίνεται χρήση του μέτρου της αναστολής, είναι άκυρες οι τυχόν καταγγελίες συμβάσεων εργασίας και η μείωση του προσωπικού. Οι εργαζόμενοι που θα τεθούν σε αναστολή θα λαμβάνουν για 3 μήνες το ποσό των 534 ευρώ.

Στην περίπτωση των εργαζομένων που έχασαν τη δουλειά τους γιατί οι επιχειρήσεις στις οποίες εργάζονταν υπέστησαν μερική ή ολική καταστροφή, αλλά δεν πληρούν τις προϋποθέσεις για το επίδομα τακτικής ανεργίας, θα χορηγηθεί το ελάχιστο τακτικό επίδομα ανεργίας 5 μηνών (1.996,25 ευρώ + 10% για κάθε εξαρτώμενο μέλος + αναλογία δώρου Χριστουγέννων). Και σε αυτή την περίπτωση απαιτείται αίτηση ύστερα από εγγραφή στο μητρώο ανέργων του ΟΑΕΔ.

Οσο για τους ήδη ανέργους στις πυρόπληκτες περιοχές της Ευβοίας, θα ανανεώνονται αυτόματα όλα τα δελτία ανεργίας τα οποία έληξαν ή λήγουν εντός του Αυγούστου 2021.

Αυτόματα θα ανανεωθεί και η δήλωση παρουσίας για τους ήδη επιδοτούμενους ανέργους ΟΑΕΔ, οι οποίοι έπρεπε ή πρέπει να δηλώσουν την παρουσία τους εντός Αυγούστου 2021.

Παράλληλα, λαμβάνονται μέτρα για την αναστολή καταβολής εισφορών και δόσεων προς τον e-ΕΦΚΑ και το ΚΕΑΟ για τις πληγείσες επιχειρήσεις πανελλαδικά και για όλες τις επιχειρήσεις που βρίσκονται στους Δήμους Ιστιαίας - Αιδηψού και Μαντουδίου - Λίμνης - Αγίας Αννας Ευβοίας, ανεξαρτήτως υλικών ζημιών. Συγκεκριμένα,

Εφάπαξ ενίσχυση 718,65 ευρώ, αναστολή πληρωμών και αναστολή συμβάσεων.

«παγώνουν» οι καθυστερούμενες ασφαλιστικές εισφορές (που αφορούν διάστημα εργασίας μέχρι 31 Ιουλίου 2021) και δεν επιβαρύνονται με πρόσθετες επιβαρύνσεις. Επίσης, αναστέλλεται η καταβολή για τις τρέχουσες ασφαλιστικές εισφορές για 6 μήνες και εντάσσονται σε ρύθμιση, σε 12 έως 24 ισόποσες μηνιαίες δόσεις, με την πληρωμή να ξεκινά τον Φεβρουάριο 2022.

Τέλος, χορηγείται εφάπαξ οικονομική ενίσχυση ύψους 6.000 ευρώ στα άτομα που τραυματίστηκαν λόγω των πυρκαγιών. Η οικονομική ενίσχυση θα χορηγηθεί από τον ΟΠΕΚΑ, ανεξαρτήτως οποιασδήποτε άλλης ενίσχυσης, σε όσους υπέστησαν τραυματισμό λόγω των πυρκαγιών και νοσηλεύθηκαν για χρονικό διάστημα άνω των 48 ωρών ή εξακολουθούν να νοσηλεύονται σε νοσοκομεία.

Με διαδικασίες fast track θα δοθεί η αποζημίωση σε πυρόπληκτους

Με μια αίτηση θα δηλώνουν τη ζημιά και θα λαμβάνουν άμεσα την προκαταβολή

Τη φόρμουλα των επιστρεπτέων προκαταβολών, όπου οι επιχειρήσεις και οι ελεύθεροι επαγγελματίες έλαβαν τις ενισχύσεις για την αντιμετώπιση της υγειονομικής κρίσης με διαδικασίες fast track, θα εφαρμόσει η κυβέρνηση για την ενίσχυση των πληγέντων από τις καταστροφικές πυρκαγιές. Με μια αίτηση θα δηλώνουν το μέγεθος της ζημιάς και θα λαμβάνουν άμεσα την προκαταβολή για τη στεγαστική συνδρομή. Σύμφωνα με τους υπολογισμούς των αρμόδιων αρχών, 300 κατοικίες έχουν καταστραφεί ολοσχερώς, ενώ περίπου 1.000 έχουν υποστεί μεγάλες ή μικρότερες ζημιές. Η επιβάρυνση για τον προϋπολογισμό υπολογίζεται στα 500 εκατ. ευρώ και έρχεται να προστεθεί στο αυξημένο, έναντι των αρχικών εκτιμήσεων, κόστος του κορωνοϊού.

Για να επιταχυνθούν οι διαδικασίες το οικονομικό επιτελείο θα χρησιμοποιήσει τη φόρμουλα των επιστρεπτέων προκαταβολών.

Ο αναπληρωτής υπουργός Οικονομικών Θ. Σκυλακάκης μιλώντας στον ΑΝΤ1 ανέφερε ότι «οι προκαταβολές είναι ικανές για να αντιμετωπιστούν τα πρώτα προβλήματα των πυρόπληκτων». Ανέφερε επίσης ότι οι πληγέντες θα εισπράξουν τα χρήματα που δικαιούνται μέσα στο επόμενο δεκαήμερο ή δεκαπενθήμερο το αργότερο.

Ερωτηθείς για τα κατεστραμμένα επαγγελματικά κτίρια, είπε ότι θα αποζημιωθούν τόσο οι ενοικιαστές όσο και οι ιδιοκτήτες, αφού υπάρχει σχετική πρόβλεψη.

Σύμφωνα με τον κυβερνητικό σχεδιασμό, στα τέλη Αυγούστου θα πιστωθούν στους τραπεζικούς λογαριασμούς των πυροπλήκτων οι προκαταβολές των αποζημιώσεων. Για την αποκατάσταση των ακινήτων οι πληγέντες θα λάβουν ποσό ύψους έως 150.000 ευρώ, ενώ θα τους χορηγηθεί και άτοκο δάνειο το οποίο ανέρχεται στο 20% της συνολικής αξίας του ακινήτου. Το ύψος της κρατικής αρωγής ανέρχεται στο 80% της αξίας του ακινήτου, όπως αυτό υπολογίζεται στον ΕΝΦΙΑ και είναι δηλωμένο στο Ε9 και 20% άτοκο δάνειο, με την εγγύηση του ελληνικού Δημοσίου.

Οι δύο φάσεις των αποζημιώσεων:

Στις 18 Αυγούστου αναμένεται να ανοίξει πλατφόρμα στη διαδικτυακή πύλη arogi.gov.gr. προκειμένου τα φυσικά πρόσωπα, οι επιχειρηματίες, οι γεωργοί και οι κτηνοτρόφοι να υποβάλουν αίτηση με τους κωδικούς του Taxisnet με τη μορφή υπεύθυνης δήλωσης. Στην αίτηση αυτή θα αναφέρουν την έκταση της ζημιάς που έχει υποστεί κάθε ακίνητο σύμφωνα με την προσωπική τους εκτίμηση.

Με την υποβολή της αίτησης οι πυρόπληκτοι θα λάβουν ως πρώτη αρωγή:

– 20.000 για κατοικίες που έχουν καταστραφεί ολοσχερώς (14.000 ευρώ προκαταβολή στεγαστικής συνδρομής και 6.000 ευρώ για την οικοσκευή).

– 12.000 ευρώ για κατοικίες που δεν έχουν καταστραφεί ολοσχερώς αλλά έχουν υποστεί σοβαρές ζημιές, που τις καθιστούν προσωρινά μη κατοικήσιμες (8.000 ευρώ προκαταβολή στεγαστικής συνδρομής και 4.000 ευρώ για την οικοσκευή).

– 5.000 ευρώ για κατοικίες που έχουν υποστεί σοβαρές ζημιές αλλά είναι κατοικήσιμες (3.000 ευρώ προκαταβολή στεγαστικής συνδρομής και 2.000 ευρώ για την οικοσκευή).

Για λοιπά κτίρια και επιχειρηματικά ακίνητα που έχουν καταστραφεί ολοσχερώς η προκαταβολή ανέρχεται σε 14.000 ευρώ, για κτίρια που δεν έχουν καταστραφεί ολοσχερώς αλλά έχουν υποστεί σοβαρές ζημιές, που τα καθιστούν προσωρινά μη λειτουργικά, το ποσό διαμορφώνεται στις 8.000 ευρώ και για κτίρια που έχουν υποστεί σοβαρές ζημιές αλλά είναι λειτουργικά η ενίσχυση είναι 3.000 ευρώ .

Σημειώνεται ότι για επιχειρήσεις που έχουν καταστραφεί ολοσχερώς οι κτιριακές τους εγκαταστάσεις, αυτές θα λάβουν προκαταβολή 22.000 ευρώ, 14.000 ευρώ έναντι στεγαστικής συνδρομής και 8.000 ευρώ έναντι επιχορήγησης για τον μηχανολογικό εξοπλισμό.

Η στεγαστική συνδρομή:

– Αφορά ιδιοκτησίες φυσικών και νομικών προσώπων, όπως αυτές έχουν δηλωθεί στην τελευταία περιουσιακή κατάσταση (έντυπο Ε9).

– Δεν δύναται να υπερβαίνει το 80% της αξίας του ακινήτου, όπως υπολογίζεται για τον ΕΝΦΙΑ.

– Είναι ακατάσχετη, αφορολόγητη και δεν συμψηφίζεται με οφειλές προς το Δημόσιο.

Η δεύτερη φάση

Η καταβολή του υπόλοιπου ποσού στους δικαιούχους θα πραγματοποιηθεί αφού προηγουμένως ολοκληρωθεί η καταγραφή των ζημιών από τις αρμόδιες υπηρεσίες του υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών, με το χρονοδιάγραμμα να προβλέπει την εκταμίευση των χρημάτων τους ταχύτερα από ό,τι στις προηγούμενες περιπτώσεις. Στόχος της κυβέρνησης είναι στις αρχές του 2022 να έχει ολοκληρωθεί η διαδικασία και να ξεκινήσει η πίστωση των ποσών στους δικαιούχους.

INTIME

Σύμφωνα με τους υπολογισμούς των αρμόδιων αρχών, 300 κατοικίες έχουν καταστραφεί ολοσχερώς, ενώ περίπου 1.000 έχουν υποστεί μεγάλες ή μικρότερες ζημιές.

Στο 81% του 2019 οι αφίξεις στο ξεκίνημα του Αυγούστου

Εντονα αυξητικοί ρυθμοί της διεθνούς επιβατικής κίνησης στα αεροδρόμια

Του **ΗΛΙΑ Γ. ΜΠΕΛΛΟΥ**

Με έντονα αυξητικούς ρυθμούς κινείται η εισερχόμενη διεθνής επιβατική κίνηση στα ελληνικά αεροδρόμια την πρώτη εβδομάδα του Αυγούστου. Τα στοιχεία αυτά, που περιλαμβάνουν και τις πρώτες πέντε μέρες των μεγάλων πυρκαγιών στην επικράτεια, είναι σημαντικά βελτιωμένα και από τις –ήδη υπεράνω των προσδοκιών– επιδόσεις του ελληνικού τουρισμού κατά τον Ιούλιο.

Ειδικότερα, σύμφωνα με πηγές της «Κ», οι διεθνείς αφίξεις στο αεροδρόμιο «Ελ. Βενιζέλος» κατά την πρώτη εβδομάδα του Αυγούστου υπερβαίνουν το 70% εκείνων του αντίστοιχου διαστήματος του 2019, τελευταίου έτους κανονικής δραστηριότητας του διεθνούς τουρισμού πριν από την πανδημία. Ακόμα πιο εντυπωσιακές είναι οι διεθνείς αφίξεις στα αεροδρόμια των μεγάλων τουριστικών προορισμών της χώρας και ειδικότερα στην Κρήτη και το Νότιο Αιγαίο, όπου μεταφέρεται το κυρίως βάρος της τουριστικής περιόδου ιστορικά.

Σύμφωνα με τις ίδιες πηγές, οι διεθνείς αφίξεις στο ξεκίνημα του Αυγούστου έχουν ανακτήσει σχεδόν το 81% περίπου των μεγεθών της αντίστοιχης περιόδου του 2019, ενώ σε ορισμένους προορισμούς κινούνται ήδη σε νούμερα υψηλότερα από αυτά της αντίστοιχης περιόδου του 2019, που αποτέλεσε και περίοδο ιστορικά υψηλών επιδόσεων. Ειδικότερα στη Μύκονο οι διεθνείς αφίξεις φαίνεται να έχουν προσεγγίσει το 85% εκείνων της πρώτης εβδομάδας του Αυγούστου 2019. Κοντά στο 85% κινούνται για το ίδιο διάστημα και οι αφίξεις στα αεροδρόμια του Ηρακλείου και των Χανίων στην Κρήτη.

Σε επίπεδα υψηλότερα ακόμα και από εκείνα του 2019 (101%) βρίσκονται μέχρι στιγμής τον Αύγουστο οι αφίξεις στη Σαντορίνη, σύμφωνα πάντοτε με τις ίδιες πηγές. Ολοι οι τουριστικοί προορισμοί εμφανίζουν νούμερα αφίξεων καλύτερα από αυτά του 2020 και σε ποσοστά άνω του 50% της αντίστοιχης πρώτης εβδομάδας του Αυγούστου 2019. Ωστόσο, υστερούν συγκριτικά με τους άλλους προορισμούς περιοχές όπως η Κεφαλονιά και η Σκιάθος, που επίσης όμως κινούνται καλύτερα από πέρυσι.

Ολοι οι τουριστικοί προορισμοί εμφανίζουν νούμερα αφίξεων στα αεροδρόμια της χώρας καλύτερα από αυτά του 2020 και σε ποσοστά άνω του 50% της αντίστοιχης πρώτης εβδομάδας του Αυγούστου 2019.

Υπερέβη τα προ κρίσης επίπεδα η Σαντορίνη, στο 85% Μύκονος και Κρήτη.

Εφόσον η δυναμική αυτή της ανάκαμψης των διεθνών αφίξεων παραμείνει αλώβητη από την εξέλιξη της πανδημίας και κυρίως από την αρνητική δημοσιότητα και ανησυχία που προκάλεσαν διεθνώς οι εικόνες από τις καταστροφικές πυρκαγιές, ο στόχος της ανάκτησης του 50% των ταξιδιωτικών εισπράξεων του 2019 – οι οποίες είχαν διαμορφωθεί στα 18,2 δισεκατομμύρια– εκτιμάται πως θα επιτευχθεί και, ενδεχομένως, υπερκεραστεί.

«Κλειδί» για μια τέτοια εξέλιξη θα είναι η ταχύτητα με την οποία θα λήξει η κρίση των πυρκαγιών, η μη επανάληψή τους, η αποφυγή μιας υποτροπής της πανδημίας διεθνώς και εγχωρίως και η συνέχιση του μεγάλου αριθμού των πτήσεων των αεροπορικών εταιρειών προς την Ελλάδα. Η επίδοση του 81% των αφίξεων του 2019 που σημειώθηκε κατά την πρώτη εβδομάδα του Αυγούστου έρχεται σε συνέχεια του 66,5% περίπου που ανακτήθηκε τον Ιούλιο. Οπως αποκάλυψε η «Καθημερινή» την προηγούμενη εβδομάδα, κατά τον Ιούλιο οι αφίξεις ξεπέρασαν τα 2,36 εκατομμύρια, σημειώνοντας αύξηση 70% σε σχέση με πέρυσι και ανακτώντας το 65,5% των επιδόσεων του Ιουλίου 2019. Να σημειωθεί ότι συνολικά μέχρι στιγμής στη χώρα (αφορά τους μήνες Μάιο, Ιούνιο και Ιούλιο) έχουν έρθει από το εξωτερικό 3,7 εκατομμύρια επισκέπτες. Υπενθυμίζεται πως τον Ιούλιο του 2019 –τελευταίου κανονικού έτους πριν από την πανδημία και χρονιά ρεκόρ για τον ελληνικό τουρισμό– οι αφίξεις έφτασαν τα 3,6 εκατομμύρια ταξιδιώτες, αλλά τον Ιούλιο του 2020 περιορίστηκαν στα 1,4 εκατομμύρια, ήτοι στο 38% περίπου της δραστηριότητας του 2019 – σύμφωνα με τις ίδιες πηγές.

Τα σενάρια για τον τουρισμό μετά τις πυρκαγιές

Την αισιοδοξία τους πως τα τραγικά γεγονότα, που ακόμη εξελίσσονται, με τις πυρκαγιές ανά τη χώρα δεν θα επηρεάσουν –τουλάχιστον σημαντικά– την ανάκαμψη του ελληνικού τουρισμού, εκφράζουν παράγοντες της αγοράς και οικονομολόγοι, αναλύοντας την κατάσταση που έχει διαμορφωθεί.

Μιλώντας στην «Κ» εξηγούν ότι οι περιοχές που έπληξε και πλήττει η πύρινη λαίλαπα αφορούν πάρα πολύ μικρό ποσοστό των διεθνών αφίξεων, συμπεριλαμβανομένης ακόμη και αυτή της Ολυμπίας, που αδιαμφισβήτητα αναμένεται βραχυπρόθεσμα να σημειώσει κάμψη. Προσθέτουν δε πως καθώς η πληρότητα για τον Αύγουστο βρισκόταν ήδη σε πολύ υψηλά επίπεδα συγκριτικά με την περυσινή χρονιά, το κανάλι μέσω του οποίου μπορούσε να δεχθεί πλήγμα ο τουρισμός, δηλαδή αυτό των κρατήσεων της τελευταίας στιγμής, είναι πρακτικά ανενεργό: Οσοι αυτή τη στιγμή στο εξωτερικό αποφύγουν λόγω των πυρκαγιών να αναζητήσουν κράτηση στην Ελλάδα έτσι κι αλλιώς δεν θα μπορούσαν να βρουν παρά πολύ μικρό αριθμό καταλυμάτων για να έρθουν. Το στοίχημα έτσι μεταφέρεται για τον Σεπτέμβριο και τον Οκτώβριο, οπότε και εκτιμάται πως, αν όλα εξελιχθούν θετικά με την κατάσβεση των πυρκαγιών, η σχετική ανησυχία θα εξανεμιστεί.

Εις επίρρωσιν αυτών, οι ίδιες πηγές επικαλούνται μελέτες του Παγκόσμιου Οργανισμού Τουρισμού και άλλων οικονομικών φορέων, σύμφωνα με τις οποίες τέτοια γεγονότα συνήθως παύουν να επηρεάζουν τη συμπεριφορά των ταξιδιωτών ύστερα από περίπου ένα μήνα. Επιπλέον, προσθέτουν πως το σύνολο σχεδόν των διεθνών αφίξεων αφορά πλέον τις περιφέρειες του Νοτίου Αιγαίου και της Κρήτης, που έχουν παραμείνει πρακτικά αλώβητες από τις πυρκαγιές. Εκτιμάται έτσι πως, απουσία νέων δυσάρεστων εξελίξεων σε αυτό το μέτωπο αλλά και επιδείνωσης της διεθνούς επιδημιολογικής εικόνας, η φετινή καλοκαιρινή σεζόν θα επεκταθεί έως και τον Οκτώβριο δίνοντας τη δυνατότητα στα μεγέθη του κλάδου να ανακάμψουν σημαντικά. Το σκεπτικό αυτό συμπληρώνει το γεγονός πως ανταγωνιστικοί προορισμοί με παρόμοιο ή χαμηλότερο επίπεδο, όπως Ιταλία και Τουρκία αντίστοιχα, αντιμετωπίζουν ανάλογα προβλήματα με τις πυρκαγιές αυτή την περίοδο. Ενα ακόμη στοιχείο που στηρίζει τη συγκρατημένη αισιοδοξία της αγοράς και των αναλυτών είναι η στροφή που καταγράφεται προς υψηλότερου εισοδηματικού επίπεδου διεθνείς επισκέπτες, αλλά και μεγαλύτερη μέση διάρκεια παραμονής τους στους ελληνικούς προορισμούς. Εξάλλου, η καταναλωτική εμπιστοσύνη σε αγορές-κλειδιά για τον ελληνικό τουρισμό ανακάμπτει έντονα, ενώ η επιθυμία για ταξίδια έπειτα από ενάμισι έτος αυστηρών περιορισμών στις διεθνείς μετακινήσεις διατηρείται ισχυρή, όπως δείχνουν οι τελευταίες διαθέσιμες μετρήσεις.

Οι εκτιμήσεις της αγοράς, η συγκρατημένη αισιοδοξία και οι κίνδυνοι που ελλοχεύουν.

Τίποτα ωστόσο ακόμη δεν έχει κριθεί και οι παραπάνω εκτιμήσεις δεν είναι επί του παρόντος πάρα μόνο ένα σενάριο, υπογραμμίζουν. Και αυτό διότι ελλοχεύει πάντοτε ο κίνδυνος μιας υποτροπής τόσο των πυρκαγιών όσο και της πανδημίας. Μάλιστα, κοιτώντας βραχυπρόθεσμα, δηλαδή σε ορίζοντα 2-3 εβδομάδων, η κατάσταση με τις πυρκαγιές αδιαμφισβήτητα θα αφαιρέσει ένα ποσοστό αφίξεων που δυνητικά θα μπορούσε να καλύψει την εναπομείνασα κενή διαθεσιμότητα δωματίων του Αυγούστου με κρατήσεις της τελευταίας στιγμής, σχολιάζουν οι ίδιες πηγές.

ΗΛΙΑΣ Γ. ΜΠΕΛΛΟΣ

Το στοίχημα για το πόσο θα επηρεάσουν τα τραγικά γεγονότα τον τουρισμό μεταφέρεται στον Σεπτέμβριο και τον Οκτώβριο, οπότε εκτιμάται πως, αν όλα εξελιχθούν θετικά με τις πυρκαγιές, η σχετική ανησυχία θα εξανεμιστεί.

Ερχονται αλλαγές στην αγορά τηλεπικοινωνιών

Τον ανταγωνισμό στην αγορά τηλεπικοινωνιών μέσω της περαιτέρω ανάπτυξης του μοντέλου των εικονικών παρόχων κινητών επικοινωνιών (Mobile Virtual Network Operators - MVNOs) επιδιώκει να διευρύνει η Εθνική Επιτροπή Τηλεπικοινωνιών και Ταχυδρομείων (ΕΕΤΤ). Για τον σκοπό αυτό προχώρησε στην ανάθεση μελέτης για τον προσδιορισμό των τιμών χονδρικής για την αγορά των κινητών επικοινωνιών, οι οποίες αποτελούν βασικό παράγοντα και ενίοτε τροχοπέδη για τη δραστηριοποίηση MVNOs. Οι εικονικοί πάροχοι είναι εταιρείες που, ελλείψει ιδιόκτητου δικτύου, μισθώνουν από τους καθετοποιημένους - παραδοσιακούς παρόχους τηλεπικοινωνιών, σε τιμές χονδρικής, τμήμα της χωρητικότητας του δικτύου τους, ώστε να παρέχουν υπηρεσίες στον τελικό καταναλωτή. Ευρύτερα το μοντέλο λειτουργίας της αγοράς τηλεπικοινωνιών, όχι μόνο στην Ελλάδα αλλά και στην Ευρώπη, προσανατολίζεται στην ύπαρξη τριών καθετοποιημένων παρόχων και τη λειτουργία σημαντικού αριθμού εικονικών παρόχων. Στην Ελλάδα ο αριθμός των MVNOs, που τοποθετείται σε περίπου 1.000 παγκοσμίως, είναι ανύπαρκτος. Δεδομένου ότι το ύψος της τιμής χονδρικής λειτουργεί καθοριστικά για την έναρξη δραστηριοποίησης εικονικών παρόχων, η ΕΕΤΤ, μέσω της μελέτης που θα εκπονήσει (για λογαριασμό της Αρχής) η θυγατρική του ομίλου Orange, Sofrecom, θα αναπτύξει μια ακριβή μεθοδολογία υπολογισμού των τιμών χονδρικής. Πρόκειται για έργο προϋπολογισμού 30.000 ευρώ, που θα ολοκληρωθεί στα μέσα Νοεμβρίου. Σύμφωνα με κύκλους της ΕΕΤΤ, η ανεξάρτητη Αρχή έχει υποστηρίξει το μοντέλο των εικονικών παρόχων ήδη από το 2018, μεταξύ άλλων, με σχετικές αποφάσεις (υποθέσεις επίλυσης διαφορών της εταιρείας Forthnet με τους παρόχους δικτύων κινητών επικοινωνιών) και προβλέψεις στη διαδικασία διάθεσης φάσματος για τα δίκτυα 5G. «Κάθε ελληνική εταιρεία με περισσότερους από 80.000 με 100.000 πελάτες στην Ελλάδα θα πρέπει να εξετάσει το ενδεχόμενο να γίνει MVNO», έχει αναφέρει ο πρόεδρος της ΕΕΤΤ Κωνσταντίνος Μασσέλος. Σύμφωνα με την ΕΕΤΤ, μέσω του μοντέλου των εικονικών παρόχων κινητών επικοινωνιών είναι δυνατόν, ρεαλιστικά, να ενισχυθεί ο ανταγωνισμός στην αγορά των κινητών επικοινωνιών.

ΔΗΜ. ΔΕΛ.

Επενδύσεις 300 εκατ. πραγματοποιήθηκαν σε επαγγελματικά ακίνητα το α΄ εξάμηνο

Του **ΝΙΚΟΥ Χ. ΡΟΥΣΑΝΟΓΛΟΥ**

Συμφωνίες για την αγορά επενδυτικών ακινήτων συνολικής αξίας 300 εκατ. ευρώ υπολογίζεται ότι πραγματοποιήθηκαν κατά τη διάρκεια του φετινού πρώτου εξαμήνου του 2021, ενώ αναμένεται σημαντική επιτάχυνση των σχετικών επενδύσεων κατά το υπόλοιπο του 2021, αναφέρει σχετική έκθεση της Danos/BNP Paribas Real Estate, εταιρείας παροχής υπηρεσιών ακινήτων. Μεταξύ άλλων, η κοινοπραξία της Noval του ομίλου Βιοχάλκο και του επενδυτικού fund Brooklane Capital προχώρησε στην απόκτηση του ακινήτου της πρώην Kodak στο Μαρούσι, αντί 28,5 εκατ. Επίσης, η Trade Estates του ομίλου Φουρλή υπέγραψε συμφωνία ύψους 55 εκατ. με τη Lamda Development για την ανάπτυξη εμπορικού πάρκου επιφάνειας 30.000 τ.μ. στο Ελληνικό.

Αναμένεται σημαντική επιτάχυνση των σχετικών επενδύσεων κατά το υπόλοιπο του 2021.

Ακόμα, επένδυση 7 εκατ. ευρώ για την απόκτηση αποθήκης 11.630 τ.μ. στον Ασπρόπυργο πραγματοποίησε η Trastor, ενώ η Intercontinental International απέκτησε το κτίριο γραφείων της GlaxoSmithKline, στο Χαλάνδρι, αντί 12 εκατ.

Στην ανάλυσή της, η Danos/BNP Paribas Real Estate αναφέρει ότι τα κτίρια γραφείων σύγχρονων προδιαγραφών και τα logistics συνεχίζουν να συγκεντρώνουν το ενδιαφέρον των επενδυτών. Οσον αφορά την αγορά γραφείων, το ποσοστό κενών γραφείων διαμορφώνεται σήμερα σε 15% κατά μέσον όρο στην Αττική, βαίνοντας μειούμενο, με το μέσο ενοίκιο να αγγίζει τα 18 ευρώ/τ.μ. σε μηνιαία βάση. Σήμερα κατασκευάζονται 42.000 τ.μ. νέων γραφειακών χώρων, ενώ το συνολικό απόθεμα (όλων των κατηγοριών γραφείων) αγγίζει τα 2,58 εκατ. τ.μ.

SHUTTERSTOCK

Τα κτίρια γραφείων σύγχρονων προδιαγραφών και τα logistics συνεχίζουν να συγκεντρώνουν το ενδιαφέρον των επενδυτών.

Αντίστοιχα, ο τομέας των αποθηκευτικών χώρων/logistics έχει εξελιχθεί σε βασική πηγή ζήτησης τόσο από τους χρήστες όσο και από τους επενδυτές. Κατά το πρώτο εξάμηνο ολοκληρώθηκαν επενδύσεις 30 εκατ. ευρώ, ενώ υπό κατασκευήν βρίσκονται νέοι χώροι επιφάνειας 80.000 τ.μ. Το μέσο ενοίκιο για σύγχρονες αποθήκες ανέρχεται σε 4,25 ευρώ/τ.μ., με το μέσο ποσοστό κενών χώρων να μην ξεπερνά το 8%.

Η ζήτηση αφορά κυρίως χώρους της τάξεως των 20.000 τ.μ. σε περιοχές όπως ο Ασπρόπυργος και η Μαγούλα, όπου οι εταιρείες παροχής υπηρεσιών logistics αναζητούν χώρους για να αναπτυχθούν, ενώ εντός των μεγάλων αστικών κέντρων υπάρχει ζήτηση για επιφάνειας από 500 έως 2.000 τ.μ.

Ο κλάδος των εμπορικών καταστημάτων εξακολουθεί να δέχεται πιέσεις λόγω της πανδημίας και της διακοπής λειτουργίας της αγοράς για ένα σημαντικό μέρος και του πρώτου εξαμήνου του 2021. Ωστόσο, πλέον ο κλάδος αρχίζει να σταθεροποιείται, καθώς οι πωλήσεις ενισχύθηκαν κατά 18% σε ετήσια βάση. Τα καταστήματα στις δημοφιλέστερες εμπορικές «πιάτσες» και τα σούπερ μάρκετ εξακολουθούν να συγκεντρώνουν τη μερίδα του λέοντος της επενδυτικής ζήτησης, καθώς εκεί εντοπίζεται και η σημαντικότερη ζήτηση για νέες μισθώσεις. Κατά τη διάρκεια του πρώτου εξαμήνου, το ύψος των αγοραπωλησιών εμπορικών καταστημάτων διαμορφώθηκε σε 12 εκατ. ευρώ. Ωστόσο, οι νέες μισθώσεις παραμένουν σε χαμηλό επίπεδο, καθώς οι αλυσίδες βρίσκονται σε διαδικασία αναθεώρησης των σχεδίων ανάπτυξης νέων φυσικών σημείων παρουσίας, μετά και τη σημαντική άνοδο της απήχησης του ηλεκτρονικού εμπορίου.

Ανω των 180 δισ. δολ. η αξία του ελληνόκτητου στόλου

Σημείωσε αύξηση κατά 100% στη διάρκεια της τελευταίας δεκαετίας

Του **ΗΛΙΑ Γ. ΜΠΕΛΛΟΥ**

Σε επίπεδα άνω των 180 δισ. δολαρίων υπολογίζεται πως έχει ανέλθει η τρέχουσα αξία των εμπορικών πλοίων ελληνικών συμφερόντων. Πρόκειται για αύξηση της τάξης του 100% μέσα σε μία δεκαετία, σημειώνουν πηγές της αγοράς. Το ποσό αυτό προκύπτει από την αναγωγή του ποσοστού του ελληνόκτητου στόλου στον παγκόσμιο, η αξία του οποίου –σύμφωνα με τον ναυλομεσιτικό οίκο Clarksons Research– έχει ξεπεράσει την τρέχουσα περίοδο τα 1,16 τρισ. δολάρια. Σύμφωνα δε με την τελευταία μελέτη του Greek Shipping Cooperation Committee, ο στόλος που ελέγχεται από ελληνικών συμφερόντων ναυτιλιακές επιχειρήσεις αντιστοιχεί στο 15,8% της παγκόσμιας χωρητικότητας (σε όρους εκτοπίσματος DWT), ενώ η μέση ηλικία των ελληνόκτητων πλοίων βρίσκεται στα 12,1 έτη, δηλαδή σημαντικά χαμηλότερα από τα 14,5 έτη που είναι η μέση ηλικία του παγκόσμιου στόλου.

«Κλειδί» για τη μεγάλη αυτή αύξηση της αξίας των ποντοπόρων ελληνικών πλοίων είναι η βελτίωση της ναυλαγοράς, τόσο στον κλάδο μεταφοράς ξηρού φορτίου χύδην όσο και κυρίως στα πλοία μεταφοράς εμπορευματοκιβωτίων, όπου παρατηρείται ακόμα και εξαπλασιασμός της αξίας τους, σύμφωνα πάντα με την Clarksons Research. Ωστόσο και στα δεξαμενόπλοια οι αξίες κινούνται ανοδικά, παρά τη σχετικά μέτρια εικόνας της συγκεκριμένης ναυλαγοράς.

Οι τιμές των δεξαμενόπλοιων έχουν σχεδόν ανακάμψει στα επίπεδα που βρίσκονταν πριν από την πανδημία. Το πρώτο εξάμηνο του 2021 ήταν το καλύτερο για τον δείκτη ClarkSea Index, από το 2008. Ο αναλυτής της Clarksons Research, Trevor Crowe, εξηγεί ότι καθώς οι αγορές δεξαμενόπλοιων πιέστηκαν μετά τον Μάρτιο και τον Απρίλιο του 2020, οι αξίες των μεταχειρισμένων μειώθηκαν έως και 16% μέχρι τον Νοέμβριο του περασμένου έτους. «Ωστόσο, παρά τις υποτονικές αγορές εμπορευματικών μεταφορών, η όρεξη των αγοραστών έχει αυξηθεί και το 2021 ο δείκτης τιμών μεταχειρισμένων δεξαμενόπλοιων έχει ανακτήσει έδαφος, σχεδόν πίσω στο σημείο που ήταν στην αρχή του 2020 πριν από την COVID», σημειώνει. Ο δε δείκτης τιμών για νέες ναυπηγήσεις δεξαμενόπλοιων δείχνει αύξηση 10% από τον Ιανουάριο 2020. Η τιμή σήμερα για νεότευκτα VLCC αυξήθηκε κατά 19% στα 101,5 εκατομμύρια δολάρια από το τέλος του περασμένου έτους. Τα παλαιότερα δεξαμενόπλοια έχουν σημειώσει τη μεγαλύτερη αύξηση, με τα VLCC ηλικίας 20 ετών να έχουν ανατιμηθεί σχεδόν κατά 30% από τις αρχές του 2021. Εν μέρει αυτό οφείλεται και στη μεγάλη αύξηση των τιμών του scrap (η αξία ενός πλοίου ως μέταλλο προς ανακύκλωση), που αυξήθηκαν από 400 δολάρια ο τόνος (ldt) τον Ιανουάριο σε 600 δολάρια – το υψηλότερο επίπεδο εδώ και 10 χρόνια. Εν τω μεταξύ, ο δείκτης τιμών της Clarksons για μεταχειρισμένα πλοία πενταετίας (που κατασκευάστηκαν το 2016) βρίσκεται τώρα 32% πάνω από τις αρχές του 2020.

EPA

Η μέση ηλικία των ελληνόκτητων πλοίων βρίσκεται στα 12,1 έτη, δηλαδή σημαντικά χαμηλότερη από τα 14,5 έτη που είναι η μέση ηλικία του παγκόσμιου στόλου.

Μεγάλη αύξηση στην αξία των πλοίων μεταφοράς ξηρού φορτίου χύδην και των εμπορευματοκιβωτίων.

Εν τω μεταξύ, οι τιμές των πλοίων μεταφοράς ξηρού φορτίου χύδην, των bulkers, σημειώνει πολύ καλύτερες επιδόσεις: με τη ναυλαγορά τους να εμφανίζει σημαντικές ανατιμήσεις από τα τέλη του 2020 και το ενδιαφέρον για αγορές τέτοιων ποντοπόρων ζωηρό, ο δείκτης τιμών τους αυξήθηκε κατά 50% σχεδόν το τελευταίο δεκάμηνο, σύμφωνα με την Clarksons Research. Αλλά οι μεγαλύτερες μεταβολές από όλες αφορούν τα μεταχειρισμένα πλοία μεταφοράς εμπορευματοκιβωτίων: ο δείκτης τιμών της Clarksons για τέτοια μεταχειρισμένα (πενταετίας) πλοία έχει υπερδιπλασιαστεί σε σχέση με τα επίπεδα πριν από την πανδημία και κατά περισσότερο από 140% από τον Σεπτέμβριο του 2020. Σε κάποιες περιπτώσεις δε οι αυξήσεις των τιμών προκαλούν ίλιγγο: ένα πλοίο μεταφοράς εμπορευματοκιβωτίων panamax, μεταφορικής δυναμικότητας 4.500 TEU, ηλικίας 10 ετών, άξιζε 9,5 εκατομμύρια δολάρια τον Ιούνιο του 2020, αλλά μέχρι τα μέσα του φετινού Ιουλίου έχει ανατιμηθεί στα 60 εκατομμύρια δολάρια, αναφέρει χαρακτηριστικά η Clarksons Research.

Ενισχύθηκαν κατά 10,3% οι πωλήσεις καινούργιων και μεταχειρισμένων Ι.Χ.

Συνεχίστηκε και τον Ιούλιο η ανοδική πορεία στις πωλήσεις αυτοκινήτων, καινούργιων και εισαγόμενων μεταχειρισμένων, με την κατηγορία των «σούπερ μίνι» να έχει κατακτήσει συνολικά στο επτάμηνο Ιανουαρίου - Ιουλίου μερίδιο που πλησιάζει το 50%. Τα στοιχεία δείχνουν διαρκώς ανοδική πορεία στις πωλήσεις ηλεκτρικών αυτοκινήτων, αν και ακόμη η ελληνική αγορά υπολείπεται σημαντικά της αντίστοιχης ευρωπαϊκής.

Ειδικότερα, σύμφωνα με τα στοιχεία της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής (ΕΛΣΤΑΤ), τον Ιούλιο του 2021 κυκλοφόρησαν για πρώτη φορά 21.018 αυτοκίνητα (καινούργια και μεταχειρισμένα εξωτερικού) έναντι 19.054 που κυκλοφόρησαν τον Ιούλιο του 2020, παρουσιάζοντας αύξηση 10,3%. Τα καινούργια αυτοκίνητα που κυκλοφόρησαν τον Ιούλιο του 2021 ανέρχονται σε 11.611 έναντι 10.293 τον Ιούλιο του 2020, παρουσιάζοντας αύξηση 12,8%.

Σε ό,τι αφορά ειδικά τα επιβατικά, τα οποία αποτελούν και τη μεγαλύτερη κατηγορία, τον Ιούλιο καταγράφηκε αύξηση των πωλήσεων κατά 11,8%, με την ετήσια αύξηση στις πωλήσεις καινούργιων επιβατικών να είναι 11,4% και των μεταχειρισμένων 12,3%. Τον Ιούλιο συγκεκριμένα πουλήθηκαν 10.587 καινούργια επιβατικά και 7.320 εισαγόμενα μεταχειρισμένα.

Στο διάστημα Ιανουαρίου - Ιουλίου 2021 καταγράφηκε αύξηση πωλήσεων αυτοκινήτων κατά 28,7% σε σύγκριση με το αντίστοιχο επτάμηνο του 2020. Υπενθυμίζεται ότι η εν λόγω αγορά, αν και δεν είχαν κλείσει τα σημεία πώλησης αυτοκινήτων, ήταν «παγωμένη» στη διάρκεια του αυστηρού lockdown της άνοιξης του 2020. Στις πωλήσεις καινούργιων επιβατικών καταγράφηκε αύξηση 51,2% το φετινό επτάμηνο, ενώ στα εισαγόμενα μεταχειρισμένα η αύξηση ήταν μόλις 2,9%.

Σύμφωνα με τα στοιχεία του Συνδέσμου Εισαγωγέων Αντιπροσώπων Αυτοκινήτων (ΣΕΑΑ), τη μερίδα του λέοντος στα καινούργια επιβατικά κατέχουν τα αυτοκίνητα της κατηγορίας Β, γνωστά ως «σούπερ μίνι», το μερίδιο των οποίων στο επτάμηνο Ιανουαρίου - Ιουλίου 2021 διαμορφώθηκε σε 49,7%, αυξημένο κατά 2,3 ποσοστιαίες μονάδες σε σύγκριση με το αντίστοιχο διάστημα του 2020. Το δεύτερο μεγαλύτερο μερίδιο, 32,6%, έχουν τα αυτοκίνητα της κατηγορίας C, τα λεγόμενα αυτοκίνητα «μεσαίας κατηγορίας», τα οποία, όμως, απώλεσαν μερίδιο σε σύγκριση με πέρυσι και συγκεκριμένα 2,9 ποσοστιαίες μονάδες.

Τα στοιχεία του ΣΕΑΑ δείχνουν επίσης σημαντική αύξηση μεριδίου για τα αμιγώς ηλεκτρικά αυτοκίνητα (επαναφορτιζόμενα). Στο διάστημα Ιανουαρίου - Ιουλίου 2021

Στην κατηγορία των «σούπερ μίνι» η μερίδα του λέοντος – Μεγαλώνει το μερίδιο των ηλεκτρικών αυτοκινήτων.

το μερίδιό τους μεταξύ των πωλήσεων καινούργιων επιβατικών διαμορφώθηκε σε 5,5% από μόλις 1,1% το αντίστοιχο διάστημα του 2020. Βεβαίως, σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ενωσης το μερίδιο των αμιγώς ηλεκτρικών αυτοκινήτων στο σύνολο των πωλήσεων για το εξάμηνο (σ.σ. τα στοιχεία για το επτάμηνο δεν είναι ακόμη διαθέσιμα) Ιανουαρίου - Ιουνίου 2021 ήταν 15%.

Την ίδια ώρα, χάνουν μερίδιο τα βενζινοκίνητα και πετρελαιοκίνητα αυτοκίνητα. Το μερίδιο των πρώτων στην Ελλάδα, από 57,7% στο επτάμηνο Ιανουαρίου - Ιουλίου 2020 υποχώρησε σε 51,8% το αντίστοιχο φετινό επτάμηνο. Το μερίδιο των πετρελαιοκίνητων διαμορφώθηκε το φετινό επτάμηνο σε 18,2% από 26,6% το επτάμηνο του 2020.

ΔΗΜΗΤΡΑ ΜΑΝΙΦΑΒΑ

Στο διάστημα Ιανουαρίου - Ιουλίου 2021 καταγράφηκε αύξηση των πωλήσεων αυτοκινήτων κατά 28,7% σε σύγκριση με το αντίστοιχο επτάμηνο του 2020.

Νέα επένδυση σε logistics από Trastor ΑΕΕΑΠ

Στη δημιουργία ενός ενιαίου κόμβου logistics, συνολικής επιφάνειας 31,3 χιλιάδων τ.μ., αναμένεται να προχωρήσει τους επόμενους μήνες η Trastor ΑΕΕΑΠ, προσθέτοντας ένα νέο υπερσύγχρονο κτίριο logistics στο σύμπλεγμα κτιρίων που έχει ήδη αποκτήσει κατά τη διάρκεια του τελευταίου χρόνου. Η εταιρεία απέκτησε πρόσφατα όμορη έκταση στην περιοχή Μελίσσια στον Ασπρόπυργο Αττικής, δημιουργώντας με τον τρόπο αυτό μια ενιαία οικοπεδική έκταση 78,7 στρεμμάτων. Η νέα έκταση που αποκτήθηκε είναι επιφάνειας 16 στρεμμάτων, με το κόστος να ανέρχεται σε 800.000 ευρώ. Συνολικά, η εταιρεία θα επενδύσει περίπου 5 εκατ. ευρώ για την ανάπτυξη νέου κτιρίου αποθήκευσης και διαμονής, το οποίο θα φέρει και την πιστοποίηση Leed για το χαμηλό του περιβαλλοντικό αποτύπωμα.

Η νέα αυτή επένδυση θα πλαισιώσει τις υφιστάμενες υποδομές logistics της Trastor στο ίδιο σημείο. Ειδικότερα, η εταιρεία είχε αποκτήσει αποθηκευτικές εγκαταστάσεις 25.000 τ.μ. επί οικοπέδου 62,7 στρεμμάτων στην ίδια περιοχή. Το κόστος είχε ανέλθει σε 9,5 εκατ. ευρώ. Η αποθήκη μισθώνεται από τη Seagull, εταιρεία παροχής υπηρεσιών logistics. Υπενθυμίζεται ότι στις αρχές Ιουλίου η εισηγμένη απέκτησε μια ακόμα αποθήκη, επιφάνειας 5.262 τ.μ. σε οικόπεδο 11,3 στρεμμάτων, επίσης στην ίδια περιοχή (Μελίσσια ή Ρουπάκι) του Ασπροπύργου. Το κόστος της εν λόγω συναλλαγής είχε ανέλθει σε 2,32 εκατ. ευρώ. Μισθωτής του ακινήτου είναι επίσης η Seagull. Πλέον, η Trastor έχει κατορθώσει να δημιουργήσει ένα χαρτοφυλάκιο ακινήτων logistics συνολικής επιφάνειας 52.500 τ.μ., εστιάζοντας στην περιοχή του Ασπροπύργου και δη έναντι του εμπορευματικού κέντρου στο Θριάσιο, καθώς με τον τρόπο αυτό επιτυγχάνονται και συνέργειες για τους μισθωτές των αποθηκών. Μέχρι σήμερα έχει επενδύσει σχεδόν 30 εκατ. ευρώ σε εγκαταστάσεις logistics.

ΝΙΚΟΣ Χ. ΡΟΥΣΑΝΟΓΛΟΥ

Στα 123,5 εκατ. ο τζίρος των ηλεκτρονικών φαρμακείων το α΄ εξάμηνο

Τα κλειστά καταστήματα καλλυντικών λόγω lockdown για περίπου δυόμισι μήνες το 2021, αλλά και τα υψηλά ποσοστά εκπτώσεων, καθώς και η ευκολία των αγορών με ένα «κλικ», ώθησαν περαιτέρω τον τζίρο των ηλεκτρονικών φαρμακείων. Το πρώτο εξάμηνο του 2021, σύμφωνα με την τελευταία έρευνα της Convert Group, οι πωλήσεις των ηλεκτρονικών φαρμακείων –τα οποία σημειωτέον στην Ελλάδα δεν επιτρέπεται να διαθέτουν ούτε μη συνταγογραφούμενα φάρμακα– αυξήθηκαν κατά 20%, με τον τζίρο να υπολογίζεται σε 123,5 εκατ. ευρώ. Για να αντιληφθεί κάποιος καλύτερα το μέγεθος της ανάπτυξης των ηλεκτρονικών φαρμακείων, αρκεί να πούμε ότι πέρυσι, την πρώτη χρονιά της πανδημίας, ο τζίρος τους συνολικά το 2020 διαμορφώθηκε σε 223,2 εκατ. ευρώ.

Προ πανδημίας ο τζίρος των ηλεκτρονικών φαρμακείων ήταν 188,3 εκατ. ευρώ (το 2019), ενώ πέντε χρόνια πριν, το 2016, ήταν 110,9 εκατ. ευρώ (τα ποσά αυτά αφορούν όλο το 12μηνο και όχι μόνο το α΄ εξάμηνο).

Στη διάρκεια του 2019 η συνολική αξία των πωλήσεων είχε διαμορφωθεί στα 188,3 εκατ.

Τα καλλυντικά φαίνεται ότι αποτελούν πλέον τον μεγαλύτερο πόλο έλξης των καταναλωτών για τρεις βασικούς λόγους: α) υπάρχουν καλλυντικά που διατίθενται μόνο στο κανάλι του φαρμακείου, β) συχνά επικρατεί η άποψη ότι αυτά είναι καλύτερης ποιότητας από τα άλλα καλλυντικά και γ) τα ηλεκτρονικά φαρμακεία παρέχουν, όπως αποτυπώνεται τουλάχιστον στα στοιχεία της έκθεσης, σημαντικές εκπτώσεις που φτάνουν και το 44%.

SHUTTERSTOCK

Το 49% του συνολικού τζίρου των ηλεκτρονικών φαρμακείων προήλθε από τα είδη ατομικής φροντίδας και ομορφιάς.

Σύμφωνα με τα στοιχεία της έρευνας της Convert Group, το 49% του συνολικού τζίρου των ηλεκτρονικών φαρμακείων προήλθε από τα είδη ατομικής φροντίδας και ομορφιάς, οι πωλήσεις των οποίων κατά το πρώτο εξάμηνο του 2021 ενισχύθηκαν κατά 32% σε σύγκριση με το αντίστοιχο εξάμηνο του 2020. Κατά 41% αυξήθηκαν οι πωλήσεις βιταμινών και συμπληρωμάτων διατροφής, κατά 30% οι πωλήσεις των ειδών για βρέφη και παιδιά και κατά 24% οι πωλήσεις των προϊόντων υγείας.

Η μέση αξία του «καλαθιού» από το ηλεκτρονικό φαρμακείο διαμορφώθηκε σε 44,21 ευρώ και το «καλάθι» περιλαμβάνει κατά μέσον όρο 4,4 τεμάχια. Τα περισσότερα χρήματα κατευθύνονται στην αγορά ειδών ατομικής φροντίδας και ομορφιάς (21,7 ευρώ). Τη «μάχη των μεριδίων» κερδίζουν τα δημοφιλέστερα φαρμακεία, όσα δηλαδή δέχονται πάνω από 100.000 επισκέψεις τον μήνα. Αυτά είδαν τις πωλήσεις τους να αυξάνονται κατά 28% το πρώτο εξάμηνο του 2021. Από την άλλη, τα ηλεκτρονικά φαρμακεία με λιγότερες από 10.000 επισκέψεις τον μήνα είδαν τις πωλήσεις τους να υποχωρούν κατά 30% την ίδια περίοδο.

Τα 20 φαρμακεία που βρίσκονται στην πρώτη κατηγορία, συμπεριλαμβανομένης της υπηρεσίας «καλάθι» της πλατφόρμας Skroutz, εκτιμάται ότι πραγματοποίησαν πωλήσεις 85 εκατ. ευρώ κατά το πρώτο εξάμηνο του 2021. Αντιθέτως, η κατηγορία φαρμακείων με κάτω από 10.000 επισκέψεις τον μήνα, που είναι και η πολυπληθέστερη (206 φαρμακεία), είχε πωλήσεις 4 εκατ. ευρώ το α΄ εξάμηνο του 2021.

Μείωση ΕΝΦΙΑ κατά 8% το 2022 με αλλαγή των συντελεστών

Τα τρία σενάρια του ΥΠΟΙΚ για τη μείωση και του συμπληρωματικού φόρου

ΑΠΕ

Εφόσον από τις νέες εντάξεις των ακινήτων προκύψουν σημαντικά ποσά, η κυβέρνηση αναμένεται να ανακοινώσει στη ΔΕΘ τη μείωση του φόρου κατά 8% μεσοσταθμικά. Στην περίπτωση που το ποσό είναι σημαντικά μεγαλύτερο, θα πραγματοποιηθεί και η μείωση του συμπληρωματικού φόρου.

Του **ΠΡΟΚΟΠΗ ΧΑΤΖΗΝΙΚΟΛΑΟΥ**

Το πρώτο δεκαήμερο του Σεπτεμβρίου θα γνωρίζει το οικονομικό επιτελείο τον δημοσιονομικό χώρο που θα προκύψει από τις νέες εντάξεις περιοχών στο αντικειμενικό σύστημα υπολογισμού της αξίας των ακινήτων. Ο επιπλέον φόρος θα επιστραφεί στους ιδιοκτήτες ακινήτων, καθώς η κυβέρνηση σχεδιάζει έναν συνδυασμό μείωσης τόσο του κύριου φόρου όσο και του συμπληρωματικού, ο οποίος επιβαρύνει υπέρμετρα 450.000 φορολογουμένους.

Η 18μελής επιτροπή του υπουργείου Οικονομικών, την οποία συντονίζει ο αρμόδιος υφυπουργός Οικονομικών Απ. Βεσυρόπουλος, ξεκινάει εντατικές συνεδριάσεις αμέσως μετά τον Δεκαπενταύγουστο και τα συμπεράσματα θα παραδοθούν σε δύο φάσεις στο οικονομικό επιτελείο. Η πρώτη φάση προβλέπει τη διαπίστωση του δημοσιονομικού χώρου, κάτι για το οποίο θα ενημερωθεί η κυβέρνηση έως τις 10 Σεπτεμβρίου, και η δεύτερη φάση στα τέλη Οκτωβρίου που θα παραδοθεί το τελικό πόρισμα με τις νέες κλίμακες υπολογισμού του φόρου.

Εφόσον από τις νέες εντάξεις των ακινήτων που μέχρι σήμερα υποφορολογούνταν προκύψουν σημαντικά ποσά, η κυβέρνηση αναμένεται να ανακοινώσει στη ΔΕΘ τη μείωση του φόρου κατά 8% μεσοσταθμικά. Το κόστος του μέτρου ανέρχεται, όπως αναφέρουν πηγές του υπουργείου Οικονομικών, στα 150 εκατ. ευρώ, το οποίο σε κάθε περίπτωση θα μπορέσει να χρηματοδοτηθεί ακόμα και από τον προϋπολογισμό εφόσον χρειαστεί. Στην περίπτωση που το ποσό είναι σημαντικά μεγαλύτερο, θα πραγματοποιηθεί και η μείωση του συμπληρωματικού φόρου.

Η επιτροπή καλείται να τροποποιήσει την κλίμακα υπολογισμού του ΕΝΦΙΑ, καθώς η αναπροσαρμογή των αντικειμενικών αξιών ουσιαστικά οδήγησε στην εκτόξευση των τιμών σχεδόν στα επίπεδα των εμπορικών. Με στόχο λοιπόν να μην επιβαρυνθούν οι ιδιοκτήτες ακινήτων θα αλλάξει εκ βάθρων η κλίμακα με περισσότερα κλιμάκια και συντελεστές.

Σε ό,τι αφορά τον συμπληρωματικό φόρο, η κυβέρνηση εξετάζει τρία σενάρια και ανάλογα με τον δημοσιονομικό χώρο που θα προκύψει θα προκριθεί το πιο συμβατό. Το πρώτο σενάριο προβλέπει την πλήρη κατάργηση του συμπληρωματικού ΕΝΦΙΑ μόνο για τα φυσικά πρόσωπα. Το κόστος του μέτρου ανέρχεται στα 350 εκατ. ευρώ. Το δεύτερο σενάριο προβλέπει τη μείωση κατά 50% του συμπληρωματικού και το τελευταίο την αύξηση του αφορολόγητου ορίου το οποίο ανέρχεται στις 250.000 ευρώ. Εξετάζεται μάλιστα το αφορολόγητο να αυξηθεί στις 500.000 ευρώ.

Συντελεστές παλαιότητας

Μία ακόμη επιτροπή έχει αναλάβει το δύσκολο έργο της επαναχάραξης των τιμών ζώνης καθώς και της διαμόρφωσης νέων συντελεστών εμπορικότητας και παλαιότητας. Σε συνεργασία με πανεπιστήμια και το Τεχνικό Επιμελητήριο αναμένεται εντός του 2022 να έχουν ολοκληρωθεί οι σχετικές προτάσεις, οι οποίες θα υποβληθούν στην πολιτική ηγεσία του υπουργείου Οικονομικών. Οπως αναφέρουν, σε αρκετές περιοχές θα σπάσουν στα δύο οι υφιστάμενες ζώνες, σε άλλες περιπτώσεις θα γίνουν επεκτάσεις, ενώ κάποιες ζώνες θα συνενωθούν. Προβληματική κρίνεται και η εξάντληση του συντελεστή παλαιότητας των αντικειμενικών αξιών στα 26 έτη, πέραν των οποίων δεν απομειώνεται άλλο η αξία των ακινήτων. Είτε δηλαδή το ακίνητο είναι ηλικίας 70 ετών είτε 25, η φορολογητέα αξία είναι η ίδια. Σοβαρά προβλήματα εντοπίζονται και με τους συντελεστές εμπορικότητας των αντικειμενικών αξιών, που επίσης έχουν παραμείνει οι ίδιοι τα τελευταία 40 χρόνια, δηλαδή δεν λαμβάνεται υπόψη η ανάπτυξη ολόκληρων συνοικιών, όπως π.χ. του Ψυρρή, που το 1980 κυριαρχούνταν από εργαστήρια και μικρές βιοτεχνίες. Σημειώνεται ότι ο ΕΝΦΙΑ του 2022 σχεδιάζεται να αποπληρωθεί σε 10 μηνιαίες δόσεις. Δηλαδή να ξεκινάει η πληρωμή του φόρου στα τέλη Μαΐου και να ολοκληρώνεται τον Φεβρουάριο του επόμενου έτους. Το έργο του υπουργείου Οικονομικών δεν σταματάει όμως μόνο στις αλλαγές στον ΕΝΦΙΑ. Σχεδιάζεται ψηφιακό σύστημα μαζικών εκτιμήσεων ακινήτων, το οποίο θα εδράζεται στη δημιουργία ενός εκτιμητικού μοντέλου που θα λαμβάνει υπόψη και θα ενσωματώνει τις επικρατούσες συνθήκες της αγοράς ακινήτων και τις τάσεις της αγοράς. Το έργο θα συγκεντρώνει στοιχεία που επηρεάζουν την αξία των ακινήτων από όλες τις διαθέσιμες πηγές, όπως π.χ. υπηρεσίες και φορείς του ευρύτερου δημόσιου τομέα (με έμφαση στα σχετικά στοιχεία του κτηματολογίου και της ΑΑΔΕ), καθώς και ανοιχτά δεδομένα. Ενδεικτικά δεδομένα που στοχεύει να συγκεντρώσει το έργο είναι:

α) Δεδομένα αξιών ακινήτων (π.χ. αξίες συμβολαίων, μισθωτικές αξίες, εκτιμηθείσες αξίες, αξίες απαλλοτρίωσης).

β) Δεδομένα χαρακτηριστικών ακινήτων (π.χ. χρήση γης, επιφάνεια ακινήτων, όροφος, εγγύτητα σε σταθμούς μετρό, σχολεία, πυλώνες ηλεκτρικού ρεύματος, κ.λπ.).

Το έργο θα αποτελεί ένα πολυχρηστικό, ολοκληρωμένο πληροφοριακό σύστημα, το οποίο θα συμβάλει στον προσδιορισμό των αντικειμενικών αξιών ακινήτων, αφού θα παρέχει δεδομένα ακινήτων και αξιών (data inventory) εντοπισμένων γεωχωρικά.

Από την πλευρά του ο χρήστης θα έχει τη δυνατότητα:

α) Να βλέπει πολεοδομικά τετράγωνα, οδικό δίκτυο, διοικητική διαίρεση και σημεία ενδιαφέροντος πάνω σε γεωαναφερόμενο υπόβαθρο ορθοφωτοχαρτών του Εθνικού Κτηματολογίου.

β) Να πλοηγείται σε διαδραστικούς χάρτες.

γ) Να εισάγει δεδομένα και να πληροφορείται για την εκτιμώμενη αξία του ακινήτου που τον ενδιαφέρει.

Τα έσοδα από τις εντάξεις νέων περιοχών στο αντικειμενικό σύστημα αποτελούν το «κλειδί» στον σχεδιασμό του ΥΠΟΙΚ.

Αύξηση μεταβιβάσεων λόγω των νέων αντικειμενικών

Ο καύσωνας δεν σταματά τις μεταβιβάσεις ακινήτων, οι οποίες το τελευταίο δίμηνο έχουν πάρει φωτιά. Μεσίτες και συμβολαιογράφοι διαπιστώνουν ότι ολοένα και περισσότεροι φορολογούμενοι σπεύδουν προκειμένου να συντάξουν συμβόλαια αγοράς ακινήτων, έτσι ώστε να αποφύγουν πρόσθετες επιβαρύνσεις από τον φόρο 3% επί της αντικειμενικής αξίας.

Αντίθετα, δεν έχουν κανένα λόγο να βιαστούν οι ιδιοκτήτες ακινήτων αλλά και οι υποψήφιοι αγοραστές να προβούν σε αγορά ακινήτου σε όσες περιοχές μειώνονται από το νέο έτος οι τιμές ζώνης. Διότι θα γλιτώσουν επίσης σημαντικά χρήματα.

Στο επίκεντρο βρίσκονται κυρίως περιοχές του κέντρου της Αθήνας, τουριστικές περιοχές καθώς και παραλιακές ζώνες της περιφέρειας που σήμερα υποφορολογούνται. Οσοι λοιπόν σκέφτονται να αγοράσουν ή να πωλήσουν ακίνητο θα πρέπει να το πράξουν το αργότερο μέχρι το τέλος του έτους.

Παραδείγματα

• Πωλείται ακίνητο στο Χαλάνδρι έναντι 200.000 ευρώ, ενώ η αντικειμενική αξία του είναι στις 120.000 ευρώ. Στην ελληνική πραγματικότητα το συμβόλαιο συντάσσεται, παρατύπως, στην τιμή της αντικειμενικής αξίας, με αποτέλεσμα να καταβάλλεται φόρος επί των 120.000 και όχι επί του πραγματικού τιμήματος που ορίζει ο νόμος, και το υπόλοιπο ποσό καταβάλλεται με μετρητά «κάτω από το τραπέζι». Με την εξίσωση των τιμών, το ανωτέρω ακίνητο από το 2022 θα έχει εμπορική τιμή 200.000 και αντικειμενική αξία περίπου 200.000 ευρώ. Δηλαδή, ο φόρος θα καταβληθεί στο πραγματικό τίμημα, βάζοντας τέλος στις «περίεργες» συναλλαγές.

• Υποψήφιος αγοραστής αναζητεί διαμέρισμα στην περιοχή του Καματερού. Πρόκειται για δευτερεύουσα κατοικία - γραφείο, κάτι που σημαίνει ότι ο φόρος μεταβίβασης ακινήτων θα καταβληθεί κανονικά. Το διαμέρισμα είναι 80 τετραγωνικών μέτρων στη φθηνότερη γειτονιά της περιοχής. Η αντικειμενική αξία του ακινήτου ανέρχεται στις 64.000 ευρώ. Ο φόρος μεταβίβασης, εφόσον το αγοράσει μέχρι 31/12/2021, διαμορφώνεται στα 1.920 ευρώ. Στην περίπτωση που αγοράσει το ακίνητο το 2022, μετά την εφαρμογή των νέων τιμών ζώνης, η αντικειμενική αξία θα εκτιναχθεί στις 104.000 ευρώ και ο φόρος που θα πρέπει να καταβληθεί στα 3.120 ευρώ, αυξημένος κατά 62,5%.

Ο ΚΥΠΡΙΑΚΟΣ ΕΡΥΘΡΟΣ ΣΤΑΥΡΟΣ ΔΙΕΞΑΓΕΙ ΕΡΑΝΟ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΠΥΡΟΠΛΗΚΤΟΥΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

Ο Κυπριακός Ερυθρός Σταυρός (Κ.Ε.Σ.) εκφράζει αμέριστη συμπαράσταση και αλληλεγγύη προς τους πυρόπληκτους της Ελλάδας και τις ενέργειες του Ελληνικού Ερυθρού Σταυρού για ανακούφιση του ανθρώπινου πόνου. Μέσα στα πλαίσια αυτά, ο Κ.Ε.Σ. αποφάσισε να διεξάγει Έρανο και καλεί το κοινό, τις οργανώσεις και τις εταιρείες να ενισχύσουν αυτή την προσπάθεια συνεισφέροντας για το σκοπό αυτό. Το ποσό που θα συγκεντρωθεί θα διαβιβαστεί απευθείας στον Ελληνικό Ερυθρό Σταυρό για να διατεθεί υπέρ των πυρόπληκτων της Ελλάδας.

Εισφορές μέσω των τραπεζικών λογαριασμών του Κυπριακού Ερυθρού Σταυρού:

BANK OF CYPRUS - CYPRUS RED CROSS SOCIETY
ACCOUNT No.: 011305057950
IBAN No.: CY35 0020 0113 0000 0005 0579 5000

HELLENIC BANK - CYPRUS RED CROSS SOCIETY
ACCOUNT No.: 121-12-397610-00
IBAN No.: CY91 0050 0121 0001 2112 3976 1000

ASTROBANK - CYPRUS RED CROSS SOCIETY
ACCOUNT No.: 1648547
IBAN No.: CY33 0080 0101 0000 0000 0164 8547

Εισφορές μέσω SMS της Υπηρεσίας «Charity Direct - Μια κοινωνική προσφορά της CYTA»:
Αποστολή SMS στο 7060 με λεκτικό:
redcross (κενό) 1 για εισφορές €1
redcross (κενό) 3 για εισφορές €3
redcross (κενό) 5 για εισφορές €5

Εισφορές μέσω της ιστοσελίδας του Κυπριακού Ερυθρού Σταυρού:
http://www.redcross.org.cy/el/make-a-donation/donation-form

Εισφορές μέσω της ιστοσελίδας της JCC Smart:
https://www.jccsmart.com/donations/22361034

Ευχαριστούμε θερμά για τη στήριξή σας προς τους συνανθρώπους μας στην Ελλάδα!

Αριθμός άδειας εράνου: Ν.Π. 10/2021

Η στήριξη τελειώνει, οι πληρωμές ξεκινούν

Η περίοδος αναστολών φορολογικών και ασφαλιστικών υποχρεώσεων ολοκληρώνεται και εκατομμύρια πολίτες θα έρθουν πλέον αντιμέτωποι τόσο με τις οφειλές της φετινής χρονιάς όσο και με τις πληρωμές που συσσωρεύτηκαν είτε λόγω της πανδημίας είτε λόγω της αδυναμίας έκδοσης εκκαθαριστικών στον κατάλληλο χρόνο. Ειδικά τον Σεπτέμβριο, θα υπάρξουν πολίτες που θα χρειαστεί να πληρώσουν έως και 6 διαφορετικές δόσεις υποχρεώσεων: τρεις δόσεις του φετινού φόρου εισοδήματος, την πρώτη δόση του ΕΝΦΙΑ, αλλά και δύο δόσεις ασφαλιστικών εισφορών παρελθόντων ετών. Ακόμη πιο βαρύς θα είναι ο λογαριασμός του Ιανουαρίου. Διότι ενώ θα εξακολουθήσουν να «τρέχουν» οι δόσεις του φόρου εισοδήματος, του ΕΝΦΙΑ αλλά και των ασφαλιστικών εισφορών παρελθόντων ετών, θα αρχίσει η αποπληρωμή της επιστρεπτέας προκαταβολής αλλά και της ρύθμισης για τις οφειλές που συσσωρεύτηκαν μέσα στην πανδημία λόγω των αναστολών.

Τα υπουργεία Οικονομικών και Εργασίας προχώρησαν σε αναστολές πληρωμών καθ' όλη τη διάρκεια της πανδημίας, ενώ έδωσαν (ακόμη και μέχρι πριν από μερικές ημέρες) παρατάσεις προκειμένου να επέλθει η επιστροφή στην κανονικότητα.

ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΕΣ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΕΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ

Φόρος εισοδήματος **2 δόσεις έως 17/9 και 6 δόσεις από 30/9 έως 28/2/22**	**8** δόσεις
ΕΝΦΙΑ **30/09 έως 28/2/22**	**6** δόσεις
Εκκαθάριση εισφορών ΕΦΚΑ 2019 **30/6 έως 29/10**	**5** δόσεις
Εκκαθάριση εισφορών ΕΦΚΑ 2020 **31/8 έως 31/1/2021**	**6** δόσεις
Τέλη κυκλοφορίας **31 Δεκεμβρίου**	**1** δόση
Οφειλές πανδημίας σε αναστολή **Από 31/1/22**	έως **72** δόσεις
Επιστρεπτέα προκαταβολή **Από 31/1/22**	έως **60** δόσεις

Αυτό όμως έχει τώρα ως αποτέλεσμα να συσσωρευθούν πολλές υποχρεώσεις μέσα σε χρονικό διάστημα 6 μηνών. Τι περιλαμβάνει ο κατάλογος:

1. Για τον φόρο εισοδήματος δόθηκαν 8 μηνιαίες δόσεις αλλά, λόγω της παράτασης στην προθεσμία υποβολής των δηλώσεων, στην πραγματικότητα θα πρέπει να πληρωθούν τρεις δόσεις μαζεμένες μέσα στον Σεπτέμβριο: δύο μέχρι τις 17 Σεπτεμβρίου και άλλη μία μέχρι το τέλος Σεπτεμβρίου.

2. Ο ΕΝΦΙΑ θα πληρωθεί σε 6 μηνιαίες δόσεις με βάση τα δεδομένα που έχουμε αυτή τη στιγμή. Διότι αν υπάρξει και νέα παράταση στην προθεσμία υποβολής των φορολογικών δηλώσεων, δεν θα καταστεί εφικτό να εκδοθούν τα εκκαθαριστικά έως το τέλος Σεπτεμβρίου, κάτι που σημαίνει ότι θα χρειαστεί είτε να πληρώσουμε σε πέντε δόσεις είτε να καταβάλουμε δύο δόσεις μαζεμένες έως το τέλος Οκτωβρίου.

3. Η εκκαθάριση των ασφαλιστικών εισφορών των αυτοαπασχολούμενων για το έτος 2019 είχε ολοκληρωθεί από πέρυσι τον χειμώνα.

Ωστόσο, δόθηκε παράταση στην προθεσμία πληρωμής και οι 5 μηνιαίες δόσεις ξεκίνησαν να καταβάλλονται από τον Ιούνιο. Ετσι, θα υπάρχουν διπλές δόσεις για όσους αυτοαπασχολούμενους έχουν παράλληλη απασχόληση (περίπου 200.000 στον αριθμό), οι οποίοι θα πρέπει να πληρώσουν 800 ευρώ κατά μέσον όρο σε έξι μηνιαίες δόσεις, από το τέλος Αυγούστου έως και το τέλος Ιανουαρίου του 2022.

4. Χωρίς να έχει ολοκληρωθεί η πληρωμή ΕΝΦΙΑ και φόρου εισοδήματος, θα ξεκινήσει τον Ιανουάριο η διπλή υποχρέωση για την αποπληρωμή των φορολογικών και ασφαλιστικών εισφορών που ανεστάλησαν μέσα στην πανδημία (ξεπερνούν τα 3 δισ. ευρώ) αλλά και του επιστρεπτέου τμήματος της επιστρεπτέας προκαταβολής (που ξεπερνά τα 5 δισ. ευρώ). Οι δόσεις θα είναι πολλές (72 και 60, αντίστοιχα, ανάλογα βέβαια με το ύψος της οφειλής, καθώς υπάρχει ελάχιστο ποσό δόσης 30 έως 50 ευρώ), αλλά θα χρειαστεί να πληρωθούν ταυτόχρονα και με τα τρέχοντα και με τις τελευταίες δόσεις του ΕΝΦΙΑ και του φόρου εισοδήματος.

Μάλιστα, η συσσώρευση πολλών υποχρεώσεων δεν θα τελειώσει ούτε από τον Μάρτιο του 2022, μήνα κατά τον οποίο το υπουργείο Οικονομικών προγραμματίζει να ξεκινήσει η πληρωμή του ΕΝΦΙΑ της επόμενης χρονιάς.

ΑΝΑΛΥΣΗ

Παγετός και υψηλοί ναύλοι εκτινάσσουν την τιμή του καφέ

Των **NIGEL HUNT, JONATHAN SAUL** και **MARCELO TEIXEIRA / REUTERS**

Ο καταστροφικότερος παγετός των τελευταίων δεκαετιών στη Βραζιλία, την κορυφαία παραγωγό χώρα καφέ, σε συνδυασμό με την εκτίναξη των ναύλων λόγω του κορωνοϊού και τη συνεπαγόμενη συμφόρηση στη διά θαλάσσης μεταφορά του εμπορεύματος, αναμένεται να οδηγήσει σε αύξηση των τιμών λιανικής σε επίπεδα ρεκόρ τις επόμενες εβδομάδες. Μια τέτοια εξέλιξη ουσιαστικά θα αυξήσει έτι περαιτέρω το κόστος ενός καλαθιού αγαθών, όπως το ψωμί, το φυτικό έλαιο και η ζάχαρη. Η Οργάνωση Τροφίμων και Γεωργίας του ΟΗΕ καταρτίζει παγκόσμιο δείκτη τιμών τροφίμων, ο οποίος τον Ιούλιο κατέγραψε ετήσια αύξηση της τάξεως του 31%, σε μια περίοδο κατά την οποία πολλοί καταναλωτές αγωνίζονται να ορθοποδήσουν οικονομικά λόγω της πανδημίας.

Ο χειρότερος παγετός στη Βραζιλία από το 1994 εκτίναξε την τιμή του πράσινου καφέ στα υψηλότερα επίπεδα σχεδόν επταετίας, ενώ εκτιμάται πως αυτή η άνοδος θα μετακυλισθεί στους καταναλωτές όταν αγοράσουν το προϊόν στο σούπερ μάρκετ.

Ο χειρότερος παγετός στη Βραζιλία από το 1994 εκτίναξε την τιμή του πράσινου καφέ στα υψηλότερα επίπεδα σχεδόν επταετίας, ενώ εκτιμάται πως αυτή η άνοδος θα μετακυλισθεί στους καταναλωτές όταν αγοράσουν το προϊόν στο σούπερ μάρκετ. Ο καφές τύπου Αράμπικα στην αμερικανική αγορά εμπορευμάτων έχει διπλάσια τιμή από εκείνην προ ενός έτους. Οι δε καλλιέργειες στη Βραζιλία, ήδη προ παγετού, είχαν χτυπηθεί από τη χειρότερη ξηρασία των τελευταίων 91 ετών.

Η έκταση της ζημιάς ακόμη δεν έχει αποτιμηθεί, αλλά σε περιοχές όπου τα καφεόδεντρα δεν επιβίωσαν, ίσως χρειαστούν επτά χρόνια έως ότου αποκατασταθούν πλήρως. Τα προβλήματα των θαλάσσιων μεταφορών, τα οποία εν μέρει δημιουργούνται από την αύξηση στη ζήτηση αγαθών και τα ανεπαρκή σε αριθμό πλοία, έχουν και αυτά προξενήσει ραγδαία αύξηση στο κόστος μεταφοράς καφέ με κατεύθυνση τις μεγάλες καταναλώτριες χώρες σε Β. Αμερική και Ευρώπη. Οι εμπορευόμενοι καφέ εκτιμούν πως, ενώ οι καταναλωτές θα αναγκαστούν συντόμως να καταβάλουν υψηλότερες τιμές για να αγοράσουν το προϊόν στα σούπερ μάρκετ, ίσως το κόστος ενός αμερικανικού καφέ ή ενός λάτε να μη διαμορφωθεί αναλόγως – τουλάχιστον βραχυπρόθεσμα. Οπως παρατηρούν αναλυτές, ο αλεσμένος και ο καβουρδισμένος καφές στα καταστήματα εμπεριέχει ως τιμή το ίδιο το προϊόν και λίγη συσκευασία, ενώ στα Starbucks, ο καφές που θα παραγγείλουμε, δεν θα ακριβύνει πολύ, διότι εκεί πληρώνεις για το περιβάλλον, την εμπειρία, το δωρεάν Wi-Fi. Στις ΗΠΑ κατά μέσον όρο οι τιμές αυξήθηκαν στο ρεκόρ των 4,75 δολαρίων η λίβρα (453,59 γραμμάρια) τον Απρίλιο, ήτοι 8,1% παραπάνω από το 2020. Η εν λόγω τιμή είναι και η υψηλότερη από τον Ιούλιο του 2015.

Στη Βραζιλία, τη δεύτερη μεγαλύτερη καταναλώτρια καφέ μετά τις ΗΠΑ, ο αλεσμένος και καβουρδισμένος καφές είχε αύξηση τιμών 3,4% τον Ιούνιο και αυτό δεν θα σταματήσει. Μετά τους παγετούς του Ιουλίου, η Ενωση Εταιρειών Επεξεργασίας Καφέ Βραζιλίας ζήτησε από τις εταιρείες που καβουρδίζουν καφέ, να αναλύσουν τα δεδομένα του κόστους και να προσαρμόσουν αναλόγως τις τιμές τους, ώστε να μπορέσουν να διατηρήσουν βιώσιμες τις δραστηριότητές τους. Τέλος, η Ενωση εκτιμά πως οι τιμές του πράσινου καφέ για τις εταιρείες καβουρδίσματος στη χώρα έχουν ραγδαία αυξηθεί κατά 80% από τον Δεκέμβριο έως τα τέλη Ιουλίου.

Στην περίπτωση μιας στροφής πολιτικής από τη Federal Reserve, ο χρυσός δεν αντιμετωπίζεται τόσο ως ελκυστική επένδυση που προσφέρει προστασία έναντι του πληθωρισμού.

Σε χαμηλό τεσσάρων μηνών ο χρυσός, με το βλέμμα στην αύξηση επιτοκίων

Υποχώρησε στα 1.684,37 δολάρια η ουγγιά, καταγράφοντας πτώση 4,4%

Στα χαμηλότερα επίπεδα των τελευταίων τεσσάρων μηνών υποχώρησε η τιμή του χρυσού, καθώς η ευοίωνη είδηση για τις νέες θέσεις εργασίας στις ΗΠΑ προϊδεάζει τους επενδυτές ότι επίκειται αύξηση των επιτοκίων του δολαρίου. Το πολυτιμότερο και λαμπερότερο των μετάλλων υποχώρησε έτσι στα 1.684,37 δολάρια η ουγγιά στις αγορές της Ασίας, καταγράφοντας πτώση 4,4% και σημειώνοντας το χαμηλότερο επίπεδο από τις 31 Μαρτίου. Η διολίσθησή του είχε αρχίσει από την Παρασκευή, οπότε δόθηκαν στη δημοσιότητα τα τελευταία στοιχεία που φέρουν τις αμερικανικές επιχειρήσεις να έχουν προχωρήσει στον μεγαλύτερο αριθμό προσλήψεων των τελευταίων σχεδόν 12 μηνών. Τα τελευταία στοιχεία αποτυπώνουν, έτσι, μια σημαντική βελτίωση στην αμερικανική αγορά εργασίας και μια γενικότερα θετική εικόνα της αμερικανικής οικονομίας. Η εικόνα αυτή πιθανότατα θα οδηγήσει την ομοσπονδιακή τράπεζα των ΗΠΑ στο να περιορίσει την αναπτυξιακή της πολιτική αυξάνοντας τα επιτόκια του δολαρίου και περιορίζοντας σταδιακά τις αγορές ομολόγων. Στην περίπτωση μιας τέτοιας στροφής από τη Federal Reserve, ο χρυσός δεν αντιμετωπίζεται τόσο ως ελκυστική επένδυση που προσφέρει προστασία έναντι του πληθωρισμού.

Η άνοδος του πληθωρισμού στις ΗΠΑ και η ενίσχυση του δολαρίου εξώθησαν πτωτικά την τιμή του πολύτιμου μετάλλου.

Σημειωτέον ότι πριν από ένα χρόνο, το καλοκαίρι του περασμένου έτους, ο χρυσός είχε υπερβεί τις 2.000 δολάρια η ουγγιά και μολονότι παρέμεινε μόνο για λίγο σε αυτό το υψηλό επίπεδο, μερίδα αναλυτών και παραγόντων της αγοράς προέβλεπε περαιτέρω εκτίναξή του. Σχολιάζοντας τις τελευταίες εξελίξεις ο Στίβεν Ivs, στέλεχος της SPI Asset Management, δήλωσε στο Reuters πως «ο χρυσός ίσως δοκιμαστεί ξανά μέσα στην εβδομάδα, όταν θα δοθούν στη δημοσιότητα τα στοιχεία για τον πληθωρισμό των τιμών καταναλωτή». Οπως τόνισε ο ίδιος, αν έχει σημειωθεί περαιτέρω επιτάχυνση του δείκτη, αυξάνονται οι πιθανότητες μιας εσπευσμένης αύξησης των επιτοκίων από τη Fed. Ο πληθωρισμός βρίσκεται, πάντως, ήδη σε ανησυχητικά ανοδική πορεία στις ΗΠΑ και τα στοιχεία που έδωσε την περασμένη εβδομάδα ο ΟΟΣΑ φέρουν τον δείκτη στο 5,4% τον Ιούνιο να καταγράφει σημαντική άνοδο από το 5% στο οποίο βρισκόταν τον Μάιο. Ο επικεφαλής της Federal Reserve, Τζερόμ Πάουελ, έχει ήδη αναφερθεί στις πληθωριστικές πιέσεις, αν και έως τώρα δεν έχει αφήσει να εννοηθεί πως επίκειται αλλαγή πολιτικής. Εχουν, όμως, μεσολαβήσει παρεμβάσεις άλλων στελεχών της Fed όπως ο Ρόμπερτ Κάπλαν, επικεφαλής της Fed στο Ντάλας, ο οποίος υποστήριξε προσφάτως πως πρέπει να αρχίσει το συντομότερο να μειώνει τις αγορές ομολόγων.

Αναλύοντας από τεχνικής απόψεως την κατάσταση, ο Χάρσαν Μπάροτ, στέλεχος της Metal Focus με ειδικότητα σε θέματα νότιας Ασίας, τόνισε πως τα πράγματα δεν προδιαγράφονται θετικά για τον χρυσό και προέβλεψε πως βραχυπρόθεσμα θα παραμείνει αρνητικό το κλίμα. Προσέθεσε, πάντως, πως «η πανδημία δεν έχει τελειώσει και θα υπάρξουν επενδυτές που θα δουν αυτά τα χαμηλά επίπεδα του χρυσού ως ευκαιρία για να τοποθετηθούν στο μέταλλο για προστασία». Ανάμεσα στους παράγοντες που εξώθησαν πτωτικά την τιμή του χρυσού είναι και η πρόσφατη ενίσχυση του δολαρίου, με τον δείκτη του αμερικανικού νομίσματος έναντι ενός καλαθιού νομισμάτων να σημειώνει χθες τα υψηλότερα επίπεδα των τελευταίων δύο εβδομάδων. Στο μεταξύ η βελτίωση στην αμερικανική αγορά εργασίας οδήγησε τους επενδυτές να εγκαταλείψουν και τα άλλα ασφαλή καταφύγια. Υποχώρησε, έτσι, η τιμή των δεκαετών ομολόγων του αμερικανικού δημοσίου και αυξήθηκε η απόδοσή τους, ενώ παρόμοια υποχώρηση με τον χρυσό κατέγραψαν και οι τιμές των υπόλοιπων πολύτιμων μετάλλων. Το ασήμι σημείωσε σημαντική πτώση κατά 7,5% υποχωρώντας στα χαμηλότερα επίπεδα των τελευταίων οκτώ και πλέον μηνών στα 22,50 δολάρια η ουγγιά και η πλατίνα υποχώρησε κατά 0,1% στα 978,60 δολάρια η ουγγιά, καταγράφοντας τα χαμηλότερα επίπεδα που έχει σημειώσει από τον Νοέμβριο του περασμένου έτους όταν είχε υποχωρήσει στα 959,93 δολάρια η ουγγιά.

BLOOMBERG, REUTERS

Κλοπή-μαμούθ από χάκερ στον χώρο των κρυπτονομισμάτων

Πάνω από 600 εκατ. δολάρια έκαναν φτερά από την πλατφόρμα PolyNetwork - Η μεγαλύτερη κλοπή που έχει καταγραφεί

Περισσότερα από 600 εκατ. δολάρια έκλεψαν χάκερ από την πλατφόρμα PolyNetwork, στη μεγαλύτερη κλοπή που έχει καταγραφεί έως τώρα στον χώρο των κρυπτονομισμάτων. Οπως αναφέρει η PolyNetwork, οι χάκερ εκμεταλλεύτηκαν κάποιο «ευάλωτο» στοιχείο στον μηχανισμό της. Ανακοίνωσε την κλοπή στον λογαριασμό της στο Twitter και σε μια μάλλον παράδοξη κίνηση κάλεσε τους χάκερ «να επιστρέψουν όσα έκλεψαν».

Σύμφωνα με σχετικό ρεπορτάζ του αμερικανικού δικτύου CNBC, η ανίχνευση των κινήσεων των χάκερ κατέδειξε πως αμέσως μετά την κλοπή έστειλαν τα χρήματα σε διάφορες άλλες διευθύνσεις συναφείς με τα κρυπτονομίσματα.

Η κλοπή σχεδιαζόταν επί μακρόν, ήταν οργανωμένη και καλά προγραμματισμένη.

Ερευνητές της SlowMist, εταιρείας ασφάλισης του κλάδου που ανιχνεύει τέτοιου είδους κινήσεις, κατέληξαν στο συμπέρασμα ότι η κλοπή σχεδιαζόταν επί μακρόν, ήταν οργανωμένη και καλά προγραμματισμένη. Η PolyNetwork είναι μια πλατφόρμα αποκεντρωμένης χρηματοδότησης (DeFi), όπως αποκαλούνται όσες παρακάμπτουν τη διαμεσολάβηση χρηματιστών και ανταλλακτηρίων. Λειτουργεί ως δίκτυο σύνδεσης πολλών τεχνολογιών blockchain και διευκολύνει τη μεταξύ τους συνεργασία. Οπως τονίζει το αμερικανικό δίκτυο, ο τομέας των DeFi βρίσκεται στο στόχαστρο επιθέσεων των χάκερ εδώ και καιρό.

Η ανίχνευση των κινήσεων των χάκερ κατέδειξε πως αμέσως μετά την κλοπή έστειλαν τα χρήματα σε διάφορες άλλες διευθύνσεις, συναφείς με τα κρυπτονομίσματα.

Από τις αρχές του έτους και μέχρι τον περασμένο μήνα είχαν ήδη κλαπεί από αυτόν τον τομέα 474 εκατ. δολάρια, σύμφωνα με την εταιρεία παρακολούθησης των κρυπτονομισμάτων CipherTrace, που σημειώνει πως πρόκειται για ποσό τριπλάσιο από το αντίστοιχο στο σύνολο του 2020.

Σχετικό ρεπορτάζ του BBC επισημαίνει, πάντως, πως περιορίζεται το ύψος της ζημίας από την εγκληματική δραστηριότητα στην αγορά κρυπτονομισμάτων, καθώς φέτος ανέρχεται σε 681 εκατ. δολάρια, όταν στο σύνολο του περασμένου έτους είχε ήδη μειωθεί στο 1,9 δισ. δολάρια, από το διαστημικό ποσό των 4,5 δισ. δολαρίων που είχαν χαθεί από κλοπές κρυπτονομισμάτων στη διάρκεια του 2019. Ενδεχομένως η αιτία είναι η σταδιακή εμπλοκή των Αρχών στον σκοτεινό κόσμο των κρυπτονομισμάτων.

Την περασμένη εβδομάδα η αμερικανική επιτροπή κεφαλαιαγοράς ενεπλάκη για πρώτη φορά στον χώρο, όταν κατήγγειλε την Blockchain Credit Partners, επίσης πλατφόρμα αποκεντρωμένης χρηματοδότησης, και δύο στελέχη της ότι απέσπασαν 30 εκατ. δολάρια μέσω αθέμιτων συναλλαγών.

Είχε προηγηθεί, τον περασμένο μήνα, η υπόθεση της Binance, του μεγαλύτερου χρηματιστηρίου κρυπτονομισμάτων, που «πάγωσε» τις συναλλαγές για περισσότερο από μία ώρα, όταν κατέρρεαν οι τιμές τόσο του bitcoin όσο και των άλλων κρυπτονομισμάτων.

Οσο επιταχυνόταν η υποχώρηση των τιμών των κρυπτονομισμάτων και αυξάνονταν οι ζημίες, το χρηματιστήριο προχώρησε σε κατάσχεση των χρημάτων που είχαν αφήσει οι επενδυτές ως εγγύηση. Παράλληλα, μεγάλος αριθμός επενδυτών «κλειδώθηκε» έξω από τους λογαριασμούς του και περισσότεροι από 700 επενδυτές έχουν απευθυνθεί σε δικηγόρο στη Γαλλία και σχεδιάζουν να προσφύγουν στη Δικαιοσύνη κατά της Binance, ενώ κάτι ανάλογο συμβαίνει και στην Ιταλία. Λίγες ημέρες νωρίτερα, η επιτροπή κεφαλαιαγοράς της Βρετανίας, η FCA, είχε απαγορεύσει τη λειτουργία της Binance στη χώρα, ενώ η επιτροπή κεφαλαιαγοράς της Γερμανίας έχει από τον Απρίλιο προειδοποιήσει τους επενδυτές ότι η Binance έχει μάλλον παραβιάσει τους κανόνες που διέπουν την εμπορία τίτλων, αν και η Binance έχει αποπειραθεί ανεπιτυχώς να αντικρούσει την κατηγορία.

Στο μεταξύ, το bitcoin έχει πάρει και πάλι την ανιούσα και διαψεύδει όσους προέβλεψαν τον περασμένο μήνα ότι το μεγαλύτερο των κρυπτονομισμάτων θα υποχωρήσει τελικά στο επίπεδο των 20.000 δολαρίων.

Εχοντας σημειώσει και πάλι συνολική άνοδο 50% από τα χαμηλά επίπεδα στα οποία είχε υποχωρήσει πριν από μερικές εβδομάδες, το bitcoin βρίσκεται στα 45.530 δολάρια. Επανέρχονται, έτσι, και πάλι τα σενάρια για εκτόξευσή του στις 100.000 δολάρια.

ΑΝΑΛΥΣΗ

Ανησυχία για τις διαδικτυακές συνελεύσεις επιχειρήσεων

Των **ELIZABETH HOWCROFT** και **SIMON JESSOP / REUTERS**

Η πανδημία φέρνει αλλαγές και στον τρόπο με τον οποίο διενεργούνται οι γενικές συνελεύσεις των μεγάλων επιχειρήσεων στη Γηραιά Ηπειρο, μιας και φέτος πολλές από αυτές διεκπεραιώθηκαν εξ αποστάσεως. Βέβαια, η εξέλιξη αυτή εντείνει και τις ανησυχίες των επενδυτών, μήπως υπάρξουν επιχειρήσεις οι οποίες προσπαθήσουν να παύσουν άπαξ διά παντός τη φυσική παρουσία των μετόχων. Ειδικά στο Ηνωμένο Βασίλειο, για να μπορέσουν να συγκαλέσουν και να διεξαγάγουν ψηφιακές Γ.Σ. κατά το πρώτο έτος της πανδημίας, ήτοι το 2020, έπρεπε να επικαλεστούν νομοθεσία, η οποία τίθεται σε εφαρμογή σε περιπτώσεις εκτάκτου ανάγκης. Φέτος όμως, δεύτερη χρονιά της πανδημίας πλέον, διατυπώνονται προβληματισμοί για το ότι το ενδεχόμενο να μονιμοποιηθούν οι ψηφιακές γενικές συνελεύσεις πιθανώς να περιορίσει τη δυνατότητα των επενδυτών να ζητούν λογοδοσία από τα διοικητικά στελέχη.

Αρχής γενομένης από τον Ιανουάριο μέχρι τον Ιούλιο του 2021, το 40% των ετήσιων γενικών συνελεύσεων σε διεθνές επίπεδο διεξήχθη πλήρως στο Διαδίκτυο, ενώ το αντίστοιχο ποσοστό ήταν 27% το 2020 συνολικά.

Αρχής γενομένης από τον Ιανουάριο μέχρι τον Ιούλιο του 2021, το 40% των ετήσιων γενικών συνελεύσεων σε διεθνές επίπεδο διεξήχθη πλήρως στο Διαδίκτυο, ενώ το αντίστοιχο ποσοστό ήταν 27% το 2020 συνολικά, βάσει των στοιχείων της Computershare. Ειδικότερα, στην ηπειρωτική Ευρώπη η αύξηση αποδείχθηκε ιδιαιτέρως υψηλή, καθώς από τις 878 Γ.Σ. οι 753 διεξήχθησαν πλήρως ψηφιακά τους πρώτους επτά μήνες του έτους εν συγκρίσει με τις 548 από τις 918 του 2020. Στις ΗΠΑ, αντιθέτως, δεν παρατηρήθηκε ανάλογη μεταστροφή. Σχεδόν το 50% των Γ.Σ. του επταμήνου Ιανουαρίου - Ιουλίου ήταν διαδικτυακές, ενώ το ίδιο ποσοστό παρατηρήθηκε για το σύνολο του 2020. Ορισμένες επιχειρήσεις, συμπεριλαμβανομένης της ιδιοκτήτριας της British Airways, IAG, ζήτησαν άδεια να μπορέσουν να διεξαγάγουν πλήρως ηλεκτρονικά τις ετήσιες γενικές συνελεύσεις στο μέλλον, προκαλώντας αντιδράσεις από ένα ποσοστό 10%-20% των μετόχων. Ολες, όμως, οι συναφείς προτάσεις ψηφίστηκαν. «Κι ενώ πολλοί όμιλοι επιτρέπουν να υπάρξουν συζητήσεις ζωντανά μεταξύ των μετόχων και της διοίκησης, διαρκούσης της ψηφιακής διαδικασίας, άλλοι θωρακίζουν τους επικεφαλής από τις δυσάρεστες ερωτήσεις», όπως παρατηρεί η Καλίνα Λαζάροβα, διευθύντρια και αναλύτρια της ομάδας υπεύθυνων επενδύσεων στην BMO Global Asset Management.

Μεταξύ των μεθόδων που χρησιμοποιούνται ως τακτική, είναι το να ζητείται οι ερωτήσεις να υποβάλλονται εκ των προτέρων, να γίνεται επιλογή ποιες θα απαντηθούν, να παύουν οι επακόλουθες ερωτήσεις και να περιορίζεται ο προβλεπόμενος χρόνος για τις ερωτήσεις συνολικά. «Προσφάτως ενημερωθήκαμε ότι στο πλαίσιο των Γ.Σ. γερμανικών επιχειρήσεων η έλλειψη διά ζώσης ερωταπαντήσεων περιστέλλει ώς ένα βαθμό την ενδελεχή εξέταση των πεπραγμένων των διοικήσεων και αμβλύνει τις πιέσεις προς τα διευθυντικά στελέχη-μέλη των Δ.Σ.», υπογράμμισε η κ. Λαζάροβα. «Ανησυχούμε, μήπως αυτού του είδους οι πρακτικές γίνουν τόσο διαδεδομένες, ώστε η δημοκρατία των μετόχων, και ειδικά των μικρών, υπονομευθεί». Τέλος, στη Γ.Σ. της IAG υπερψηφίστηκε κατά 81% πρόταση για διεξαγωγή ψηφιακών Γ.Σ. στον βαθμό που αυτό συστήνουν οι ειδήμονες – ο όμιλος συμβούλων επιχειρήσεων ISS διαφώνησε. Τόνισε πως, αν και οι ψηφιακές διαδικασίες ενδείκνυνται υπό τις σημερινές συνθήκες, η IAG δεν δεσμεύθηκε να επανέλθει στις κανονικές Γ.Σ. όταν καταστούν ευνοϊκές οι συγκυρίες.

Αλμα των ενοικίων για κατοικίες στις ευρωπαϊκές μεγαλουπόλεις

Αυξήσεις άνω του 60% σε χώρες της Ε.Ε., εντείνονται οι αντιδράσεις στο Βερολίνο

Διαστάσεις πανδημίας έχει προσλάβει η διαστημική άνοδος των ενοικίων κατοικιών, που προκαλεί πλέον επιθετικές συσπειρώσεις ενοικιαστών και συλλογικές διεκδικήσεις. Εχει, άλλωστε, κινητοποιήσει τις Αρχές πολλών χωρών, που σπεύδουν να αντιμετωπίσουν το πρόβλημα μετατρέποντας σε διαμερίσματα όσους χώρους μπορούν να διαθέσουν.

Σύμφωνα με σχετικό δημοσίευμα των Financial Times, στο Βερολίνο, την ευρωπαϊκή μητρόπολη στην οποία έχουν εκδηλωθεί οι περισσότερες αντιδράσεις για την άνοδο των ενοικίων, βρίσκεται σε εξέλιξη κινητοποίηση ενοικιαστών. Εχουν συγκεντρώσει 350.000 υπογραφές με τις οποίες ζητούν απαλλοτρίωση 240.000 κατοικιών. Πρόκειται για διαμερίσματα και κατοικίες μεγάλων εταιρειών ακινήτων που έχουν στην κατοχή τους τουλάχιστον 3.000 ακίνητα η κάθε μία και είναι εισηγμένες σε μεγάλα χρηματιστήρια. Οι εταιρείες αυτές επιδιώκουν τη μεγιστοποίηση του κέρδους τους για τους μετόχους τους και, σύμφωνα με τους ενοικιαστές τους, επιβάλλουν δυσβάσταχτα ενοίκια, ενώ δεν συντηρούν κατάλληλα τα ακίνητα που έχουν προς εκμετάλλευση. Ενδεικτική της κερδοφορίας τους είναι η αύξηση της συνολικής κεφαλαιοποίησης που συγκεντρώνει ο τομέας των εισηγμένων εταιρειών ακινήτων στην Ευρώπη: από 3,5 δισ. ευρώ στα οποία ανερχόταν μόλις το 2006 έχει εκτιναχθεί στα 85 δισ. ευρώ με στοιχεία του περασμένου μήνα. Σημειωτέον ότι το αίτημα των ενοικιαστών για απαλλοτρίωση των 240.000 ακινήτων θα τεθεί στην κρίση των κατοίκων του Βερολίνου σε σχετικό δημοψήφισμα που έχει προγραμματισθεί για τον Σεπτέμβριο.

Οι Αρχές πολλών χωρών σπεύδουν να αντιμετωπίσουν το πρόβλημα, μετατρέποντας σε διαμερίσματα όσους χώρους μπορούν να διαθέσουν.

Στο Βερολίνο βρίσκεται σε εξέλιξη κινητοποίηση ενοικιαστών. Εχουν συγκεντρώσει 350.000 υπογραφές ζητώντας απαλλοτρίωση 240.000 κατοικιών. Το αίτημα θα τεθεί στην κρίση των κατοίκων της γερμανικής πόλης σε σχετικό δημοψήφισμα που έχει προγραμματισθεί για τον Σεπτέμβριο.

AP

Σύμφωνα με τη Eurostat, από το 2010 μέχρι το 2020, τα ενοίκια στις μεγάλες πόλεις των χωρών της Ε.Ε. αυξήθηκαν κατά μέσον όρο σχεδόν 15%, για την ακρίβεια 14,9%. Η αύξηση φτάνει, όμως, το 60% στην Ιρλανδία, μία από τις χώρες που γνώρισαν μιαν άνευ προηγουμένου κρίση στην αγορά στέγης, ενώ εκτοξεύεται στα αδιανόητα επίπεδα της τάξης ακόμη και του 110% στη Λιθουανία και πάνω από το 140% στην Εσθονία. Απότοκος της αστυφιλίας αλλά και της μειωμένης οικοδομικής δραστηριότητας που έχει οδηγήσει σε ανεπάρκεια κατοικιών σε όλες τις ευρωπαϊκές μητροπόλεις, αλλά και της νέας τάσης των ιδιοκτητών κατοικιών να ενοικιάζουν τα σπίτια τους σε τουρίστες μέσα από πλατφόρμες τύπου Airbnb, η εκτίναξη των ενοικίων απασχολεί τις Αρχές πολλών ευρωπαϊκών χωρών. Σε μια προσπάθεια να αντιμετωπίσουν το πρόβλημα των δυσθεώρητων ενοικίων, οι Αρχές του Βερολίνου σχεδιάζουν να οικοδομήσουν 5.000 διαμερίσματα στον χώρο του παλαιού αεροδρομίου της πόλης, του Τέγκελ, που έκλεισε τον Νοέμβριο. Παρεμφερή σχέδια εκπονούν και οι Αρχές της Σουηδίας, που μελετούν τη δυνατότητα ανέγερσης 30.000 νέων κατοικιών στη δυτική πλευρά της Στοκχόλμης στον χώρο του αεροδρομίου Μπρόμα. Στη Βρετανία, η κυβέρνηση Τζόνσον ανακοίνωσε τον Απρίλιο ότι θα μετατρέψει τα άδεια γραφεία επιχειρήσεων σε κατοικίες. Οι δημοτικές αρχές πολλών αμερικανικών πόλεων έχουν αποφασίσει να μετατρέψουν τα κενά γραφεία σε διαμερίσματα.

Και την ίδια στιγμή, όλο και συχνότερα χαρακτηρίζεται πλέον «φούσκα» η άνοδος των τιμών των κατοικιών, συνεπακόλουθο της αναγκαστικής αποταμίευσης από τα νοικοκυριά του ανεπτυγμένου κόσμου στη διάρκεια των lockdown, αλλά και των ιστορικά χαμηλών επιτοκίων. Οπως αναφέρει σχετικό ρεπορτάζ του Bloomberg, ο δείκτης UBS που παρακολουθεί την αγορά κατοικιών στην Ελβετία φέρει τις τιμές των ελβετικών κατοικιών να αγγίζουν τα επίπεδα «φούσκας». Ο ελβετικός τραπεζικός όμιλος υπογραμμίζει πως οι τιμές των κατοικιών στη χώρα έχουν σημειώσει τη μεγαλύτερη αύξηση των τελευταίων οκτώ ετών. Η κατάσταση είναι παραπλήσια σε όλες τις ανεπτυγμένες οικονομίες, με τις τιμές των κατοικιών στις ΗΠΑ να σημειώνουν τη μεγαλύτερη αύξηση των τελευταίων 30 ετών και να ακολουθούν οι αγορές ακινήτων Βρετανίας, Σουηδίας, Νέας Ζηλανδίας, Καναδά, Τουρκίας, Νότιας Κορέας και Ολλανδίας, αλλά και σε μικρότερο βαθμό σε πολλές άλλες χώρες. Σύμφωνα με σχετική έρευνα των Financial Times, το πρώτο τρίμηνο του έτους η αύξηση των τιμών των κατοικιών μεταξύ των ανεπτυγμένων οικονομιών του ΟΟΣΑ έφτασε το 9,4% και ήταν η μεγαλύτερη των τελευταίων 30 ετών.

Η έλλειψη chips φρενάρει την παραγωγή Ι.Χ.

Η έλλειψη των ημιαγωγών και των chips έχει δημιουργήσει τεράστιο πρόβλημα στις αυτοκινητοβιομηχανίες, που εδώ και αρκετό καιρό δεν μπορούν να προγραμματίσουν τις παραγωγές τους. Αυτό έχει ως συνέπεια τη μεγάλη καθυστέρηση των παραδόσεων των νέων αυτοκινήτων. Το πρόβλημα θα συνεχίσει να ταλανίζει τις αυτοκινητοβιομηχανίες, καθώς δεν είναι λίγοι αυτοί που αναφέρουν ότι η έλλειψη θα κορυφωθεί τον ερχόμενο Σεπτέμβριο και θα διαρκέσει και τους επόμενους μήνες.

Το σίγουρο είναι ότι η πανδημία έχει δημιουργήσει πρωτόγνωρες καταστάσεις στον τρόπο λειτουργίας όλων των εργοστασίων, με την έλλειψη των ημιαγωγών και των chips να καθυστερεί όλες τις γραμμές παραγωγής πολλών εταιρειών.

Καθυστερήσεις στις παραδόσεις, θα αργήσει να ομαλοποιηθεί η κατάσταση.

Ο επικεφαλής του γκρουπ Renault, Luca de Meo, επισήμανε ότι φέτος η εταιρεία του θα βγάλει στην παραγωγή 100.000 λιγότερα αυτοκίνητα.

Ηγετικά στελέχη αυτοκινητοβιομηχανιών εμφανίζονται απαισιόδοξα και αναφέρουν ότι η κατάσταση θα αργήσει να ομαλοποιηθεί. Ο επικεφαλής του γκρουπ Renault, Luca de Meo, επισήμανε πριν από λίγες ημέρες πως το πρόβλημα θα συνεχιστεί και τον επόμενο χρόνο, ενώ αναφερόμενος στην εταιρεία του επισήμανε ότι φέτος θα βγάλει στην παραγωγή 100.000 λιγότερα αυτοκίνητα. Φυσικά το ίδιο συμβαίνει και για τους υπόλοιπους κατασκευαστές, που καταγράφουν απώλειες κερδών.

Φυσικά δεν είναι μόνον ο διευθύνων σύμβουλος της Renault που είναι απογοητευμένος από την όλη κατάσταση. Η πρόβλεψη της Flex, μιας από τις μεγαλύτερες εταιρείες του κόσμου που κατασκευάζει ημιαγωγούς, αναφέρει ότι η αυξημένη ζήτηση έχει ως αποτέλεσμα να μην προλαβαίνουν τις παραγγελίες, παρά το γεγονός ότι συνεχώς η εταιρεία κάνει επενδύσεις σε υποδομές, επισημαίνοντας ότι από τα μέσα του 2022 ίσως η κατάσταση να ομαλοποιηθεί.

Η έλλειψη των ημιαγωγών άρχισε να επεκτείνεται σταδιακά και σε άλλα είδη, όπως τηλεοράσεις και ηλεκτρικά είδη, με αποτέλεσμα το πρόβλημα να παίρνει μεγαλύτερες διαστάσεις. Και με δεδομένο ότι πλέον τα αυτοκίνητα είναι ηλεκτρικά, απαιτούνται περισσότεροι ημιαγωγοί απ' ό,τι χρησιμοποιεί ένα συμβατικό όχημα, κάνοντας την κατάσταση ακόμη πιο περίπλοκη.

Οι εταιρείες που δραστηριοποιούνται στην παραγωγή των ημιαγωγών ξεκίνησαν εδώ και μήνες να επενδύουν σε υποδομές.

Η Ευρωπαϊκή Ενωση, από την άλλη, δίνει κίνητρα για να προσελκύσει τέτοιες εταιρείες και όλα δείχνουν ότι τελικά μέσα σε σύντομο διάστημα η έλλειψη των chips θα οδηγήσει σε μεγάλο πλεόνασμα, με αποτέλεσμα να μειωθεί σημαντικά η αυξημένη, σήμερα, τιμή τους. Ομως, τα οφέλη θα γίνουν αντιληπτά σε τουλάχιστον ένα χρόνο από σήμερα.

Εως τότε τα πράγματα θα εξακολουθήσουν να είναι δύσκολα και η αυτοκινητοβιομηχανία θα συνεχίσει να αντιμετωπίζει σημαντικό πρόβλημα στις γραμμές παραγωγής. Το σίγουρο είναι ότι η μεγάλη έλλειψη των chips οδήγησε πολλές κατασκευάστριες εταιρείες στο να σταματήσουν προσωρινά τις γραμμές παραγωγής τους ή άλλες να τις περιορίσουν.

Αυτό έχει ως συνέπεια μείωση κερδών και αποσταθεροποίηση χιλιάδων θέσεων εργασίας που κινούνται και δραστηριοποιούνται γύρω από τον χώρο του αυτοκινήτου.

Τηλεργασία στην Amazon μέχρι τον Ιανουάριο 2022

Την επόμενη χρονιά θα επιστρέψουν οι διοικητικοί υπάλληλοι της Amazon στα γραφεία τους στις ΗΠΑ, σύμφωνα με ανακοίνωση της εταιρείας. Η μεγάλη εξάπλωση της «Δέλτα» καθιστά ανέφικτη, επί του παρόντος, την επαναλειτουργία του εργασιακού χώρου, αναφέρει ο κολοσσός του ηλεκτρονικού εμπορίου. Προηγουμένως η εταιρεία είχε ζητήσει από τους υπαλλήλους της να εξακολουθήσουν να εργάζονται από το σπίτι μέχρι τις 7 Σεπτεμβρίου, αλλά τώρα επανακαθόρισε ως ημερομηνία επιστροφής στα γραφεία την 3η Ιανουαρίου 2022.

Η μεγάλη εξάπλωση της «Δέλτα» καθιστά ανέφικτη, επί του παρόντος, την επαναλειτουργία του εργασιακού χώρου, αναφέρει η Amazon.

Παράταση για διοικητικούς

Η Amazon, επίσης, τόνισε ότι «εξακολουθούμε να παρακολουθούμε την κατάσταση όσον αφορά την COVID-19 και προσαρμόζουμε αναλόγως τις συστάσεις προς το προσωπικό». Η παράταση τηλεργασίας του κολοσσού του ηλεκτρονικού εμπορίου δεν αφορά το προσωπικό των αποθηκών ή τους διανομείς, που αποτελούν και την πλειονότητα των εργαζομένων του. Σύμφωνα με το νέο οργανόγραμμα, και μετά την πανδημία θα επιτραπεί στους διοικητικούς υπαλλήλους να εργάζονται δύο ημέρες την εβδομάδα από το σπίτι. Την ίδια στιγμή στις ΗΠΑ, που καταρρίπτουν τις τελευταίες ημέρες ρεκόρ νέων λοιμώξεων COVID, δύο εταιρείες του χρηματοοικονομικού τομέα, η επενδυτική Blackrock και η τράπεζα Wells Fargo, επίσης παρέτειναν την περίοδο τηλεργασίας για τους υπαλλήλους τους.

Η Wells Fargo, η μεγαλύτερη τράπεζα των ΗΠΑ όσον αφορά στο εργατικό δυναμικό της, ανέβαλε την επιστροφή των υπαλλήλων από 7 Σεπτεμβρίου σε 4 Οκτωβρίου, ενώ τους έδωσε και αμειβόμενη άδεια προκειμένου να πάνε να εμβολιαστούν. Σε παρόμοια κατεύθυνση κινήθηκε και η επενδυτική Blackrock παρατείνοντας την τηλεργασία κατά ένα μήνα, έως την 1η Οκτωβρίου.

Η Google, το Facebook και το Twitter έχουν ήδη ανακοινώσει ότι αναβάλλουν την επιστροφή στα γραφεία, με τις δύο πρώτες εταιρείες να επιβάλλουν και τον εμβολιασμό των εργαζομένων.

Η πανδημία αύξησε τη φτώχεια σε ανεπτυγμένες οικονομίες

Διατροφική ανασφάλεια για το 9% του πληθυσμού σε Ευρώπη και Β. Αμερική

Η φτώχεια και η αδυναμία εξασφάλισης επαρκούς τροφής δεν είναι πλέον «προνόμιο» των φτωχών χωρών και του αναπτυσσόμενου κόσμου. Ανάμεσα στις πρωτοφανείς εξελίξεις που έφερε μαζί της η πανδημία, συγκαταλέγεται και η αύξηση της μερίδας του πληθυσμού των ανεπτυγμένων και πλούσιων οικονομιών, που έχει πληγεί σε τέτοιον βαθμό η αγοραστική της δύναμη ώστε δυσκολεύεται να εξασφαλίσει τροφή. Και ο λόγος για τις οικονομίες της Ευρώπης και της Βόρειας Αμερικής.

Σχετικό ρεπορτάζ των Financial Times επικαλείται στοιχεία των Ηνωμένων Εθνών και επισημαίνει ότι έχει σημειώσει, για πρώτη φορά από το 2014, αύξηση το ποσοστό των ανθρώπων του δυτικού κόσμου που ζουν χωρίς επαρκή τροφή ή με αβέβαιη την εξασφάλιση τροφής. Στη διάρκεια του 2020 το ποσοστό των ανθρώπων που αντιμετώπισαν ή και εξακολουθούν να αντιμετωπίζουν διατροφική ανασφάλεια ανήλθε πλέον στο 9%, έχοντας καταγράψει σημαντική αύξηση από το αντίστοιχο 7,7% στο οποίο ανερχόταν μόλις ένα έτος νωρίτερα. Η βρετανική εφημερίδα παραθέτει μάλιστα συγκεκριμένες περιπτώσεις οικογενειών που είχαν την ατυχία να χάσουν και οι δύο γονείς τη δουλειά τους εξαιτίας της πανδημίας, καθώς απασχολούνταν στον τομέα του τουρισμού ο ένας και στο εμπόριο ο άλλος. Τα ποσοστά της ένδειας και της διατροφικής ανασφάλειας σε Ευρώπη και Βόρεια Αμερική εξακολουθούν, βέβαια, να ωχριούν μπροστά στα αντίστοιχα του αναπτυσσόμενου κόσμου, όπου σχεδόν το 1/3 του πληθυσμού δεν έχει πρόσβαση σε επαρκή και κατάλληλη τροφή – σύμφωνα πάντα με τα Ηνωμένα Εθνη και με στοιχεία του 2020. Σε αντίθεση, άλλωστε, με τις φτωχές χώρες των οποίων οι Αρχές δεν μπορούν να προσφέρουν την απαιτούμενη προστασία στους πληθυσμούς τους, στις περισσότερες ανεπτυγμένες χώρες υπάρχει δίχτυ προστασίας με την εγγύηση του κράτους. Οπως, πάντως, τονίζει στους FT ο Αρίφ Χουσεΐν, οικονομολόγος του Προγράμματος Τροφίμων των Ηνωμένων Εθνών, πολλές ευάλωτες ομάδες του πληθυσμού πλούσιων χωρών έχουν δεχθεί καίριο πλήγμα από τον οικονομικό αντίκτυπο της πανδημίας. «Ακόμη και στις ανεπτυγμένες χώρες υπάρχουν άνθρωποι που δεν καλύπτονται από το δίχτυ κοινωνικής ασφάλισης, έχουν υποφέρει και εξακολουθούν να υποφέρουν», τονίζει ο ίδιος και διευκρινίζει ότι ανάμεσα στους ανθρώπους αυτούς είναι οι αυτοαπασχολούμενοι ή όσοι εργαζόμενοι είχαν προσωρινές συμβάσεις, καθώς αυτές πολύ συχνά δεν καλύπτονται από επιδόματα ανεργίας ή από επιδόματα κοινωνικής ασφάλισης και βέβαια όσοι απασχολούνται στην παραοικονομία. Στη γειτονική μας Ιταλία, για παράδειγμα, ο αριθμός των ανθρώπων που ζουν κάτω από τα όρια της φτώχειας εκτοξεύθηκε το 2020 κατά 22% σε σύγκριση με το προηγούμενο έτος και ανήλθε στα 5,6 εκατ. άτομα. Οπως τονίζει η βρετανική εφημερίδα, ο αριθμός αυτός ισοδυναμεί με έναν στους 10 Ιταλούς, σύμφωνα με την εθνική στατιστική υπηρεσία. Την έκταση του προβλήματος προδίδουν, άλλωστε, τα στοιχεία της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Τροφίμων, σύμφωνα με την οποία τα μέλη της βοήθησαν με τρόφιμα 13 εκατ. ανθρώπους μέσα στο 2020, κατά 35% περισσότερους σε σύγκριση με το αμέσως προηγούμενο έτος. Διανεμήθηκαν περίπου 860.000 τόνοι τροφίμων, κατά 12% περισσότεροι από το περασμένο έτος και όπως τονίζει η γενική γραμματέας, Αντζελα Φρίγκο, τα ποσοστά αυτά παραμένουν αμείωτα και το τρέχον έτος.

Το ποσοστό των ανθρώπων του δυτικού κόσμου που ζουν χωρίς επαρκή τροφή ή με αβέβαιη την εξασφάλιση τροφής έχει σημειώσει αύξηση για πρώτη φορά από το 2014.

Σε πολλά νοικοκυριά έμειναν άνεργοι και οι δύο γονείς κατά τη διάρκεια της πανδημίας.

Το παγκόσμιο ΑΕΠ τείνει να αυξηθεί κατά 1,8% το τρίτο τρίμηνο του 2021 σε σύγκριση με το αμέσως προηγούμενο.

Επιταχύνεται η ανάπτυξη παρά τη μετάλλαξη «Δέλτα»

Του **SIMON KENNEDY**
BLOOMBERG

Αν και η μετάλλαξη «Δέλτα» εξαπλώνεται, τα πρώτα στοιχεία για το τρίτο τρίμηνο του έτους καταδεικνύουν πως η ανάπτυξη επιταχύνεται και ο πληθωρισμός βρίσκεται στο υψηλότερο σημείο του, με προοπτική μείωσής του. Είναι, έτσι, ενθαρρυντικά και καθησυχάζουν τόσο όσους χαράσσουν πολιτική όσο και τους επενδυτές που ανησυχούν για τον κίνδυνο να μειωθεί η ζήτηση και να εκτιναχθούν οι τιμές.

Σύμφωνα με τα πρώτα στοιχεία της Bloomberg Economics, το παγκόσμιο ΑΕΠ τείνει να αυξηθεί κατά 1,8% το τρίτο τρίμηνο σε σύγκριση με το αμέσως προηγούμενο, που σημαίνει πως η μετάλλαξη «Δέλτα» δεν απειλεί, προς το παρόν τουλάχιστον, να εκτροχιάσει την ανάκαμψη. Στο μεταξύ, οι τιμές καταναλωτή εξακολουθούν μεν να αυξάνονται αλλά με όχι τόσο ανησυχητικό ρυθμό, καθώς διαφαίνεται αποκλιμάκωση του πληθωρισμού στις ΗΠΑ μέσα στους επόμενους μήνες. Κάτι τέτοιο θα είναι ευχής έργον για τους επικεφαλής των κεντρικών τραπεζών, όπως ο Τζερόμ Πάουελ της Federal Reserve, που έχει εκφράσει την εκτίμηση ότι η επιτάχυνση του πληθωρισμού θα είναι παροδική.

Οι οικονομολόγοι της Bloomberg Economics δεν σταματούν όμως να προειδοποιούν πως «με τις εκτιμήσεις δεν μπορεί κανείς να προφητεύσει το μέλλον και η μετάλλαξη "Δέλτα" μπορεί να αλλάξει άρδην την εικόνα και μάλιστα πολύ σύντομα». Οι Μπιορν βαν Ρόγιε και Τομ Ορλίκ της Bloomberg Economics προσθέτουν, πάντως, ότι «μέχρι στιγμής τα στοιχεία κατατείνουν σε μια καλή αρχή του τρίτου τριμήνου, με επιτάχυνση της ανάκαμψης σε παγκόσμιο επίπεδο και επιβράδυνση του πληθωρισμού». Δεν λείπουν και εκείνοι που εκφράζουν φόβους πως η επιτάχυνση του πληθωρισμού θα διαρκέσει για μεγάλο χρονικό διάστημα και θα αναγκάσει σύντομα τις κεντρικές τράπεζες να περιορίσουν τις πολιτικές στήριξης των οικονομιών τους, να μειώσουν τα προγράμματα αγοράς ομολόγων και να αυξήσουν τα επιτόκια από τα ιστορικά χαμηλά επίπεδα στα οποία τα έχουν διατηρήσει για ασυνήθιστα μεγάλο χρονικό διάστημα. Στην περίπτωση αυτή οι κεντρικές τράπεζες θα αναγκαστούν να εγκαταλείψουν την προτεραιότητά τους, που είναι η βελτίωση της αγοράς εργασίας και η τόνωση της ευρύτερης οικονομίας.

Αν η επιτάχυνση του πληθωρισμού διαρκέσει για μεγάλο χρονικό διάστημα, θα αναγκάσει σύντομα τις κεντρικές τράπεζες να περιορίσουν τις πολιτικές στήριξης των οικονομιών τους.

Το παγκόσμιο ΑΕΠ τείνει να αυξηθεί κατά 1,8% το τρίτο τρίμηνο του 2021 σε σύγκριση με το αμέσως προηγούμενο.

87 δισ. δολ. έχασαν οι Κινέζοι κροίσοι της τεχνολογίας

Ο καθαρός πλούτος των μεγιστάνων της υψηλής τεχνολογίας στην Κίνα έχει μειωθεί κατά 87 δισ. δολάρια από τις αρχές Ιουλίου, όταν οι ρυθμιστικές αρχές της χώρας στράφηκαν εναντίον τους –ανάμεσα σε αυτούς ο Πόνι Μα της Tencent και ο Κόλιν Χουάνγκ της Pinduoduo– όπως σχετικώς αναφέρει σε άρθρο της η εφημερίδα Financial Times. Ειδικότερα, οι συνολικές περιουσίες των 24 δισεκατομμυριούχων Κινέζων, που δραστηριοποιούνται στην υψηλή τεχνολογία και τη βιοτεχνολογία, ελαττώθηκαν κατά 16%, όπως φαίνεται στους υπολογισμούς του ειδησεογραφικού πρακτορείου Bloomberg, το οποίο παρακολουθεί τις αυξομειώσεις τους (δείκτης δισεκατομμυριούχων Bloomberg). Η εξέλιξη αυτή σημειώνεται από τα τέλη Ιουνίου, οπότε και η κινεζική πλατφόρμα διασύνδεσης οδηγών και επιβατών Didi Chuxing εισήχθη στο Χρηματιστήριο της Νέας Υόρκης. Την εισαγωγή των 4,4 δισ. δολαρίων, η οποία διεκπεραιώθηκε παρά τις κατ' ιδίαν προειδοποιήσεις των κινεζικών αρχών να την καθυστερήσει λόγω προβλημάτων σε θέματα ασφαλείας, ακολούθησε μια αντεπίθεση.

Το Πεκίνο επιδιώκει να ελέγξει έτι περαιτέρω μια βιομηχανία, η οποία συνέβαλε στο να μετασχηματισθεί η δεύτερη μεγαλύτερη οικονομία του κόσμου. Αυτή η κρατική εκστρατεία είχε ως αποτέλεσμα οι τιμές των μετοχών των μεγαλύτερων τεχνολογικών ομίλων της Κίνας να καταβυθιστούν. Ο κ. Χουάνγκ, ιδρυτής της πλατφόρμας ηλεκτρονικού εμπορίου Pinduoduo, ήταν εκείνος που δέχθηκε το ισχυρότερο πλήγμα των 15,6 δισ. δολαρίων σε απώλειες, ήτοι του ενός τρίτου του πλούτου του. Δώδεκα δισ. δολάρια έχασε ο Πόνι Μα, ιδρυτής του ομίλου παροχής ποικίλων υπηρεσιών Διαδικτύου Tencent, και πλέον κατατάσσεται στην τρίτη θέση μεταξύ των πλουσιότερων Κινέζων. Μπροστά του βρίσκεται ο Τζακ Μα, ιδρυτής της ανταγωνίστριας εταιρείας Alibaba, του οποίου η περιουσία έχει ελαττωθεί κατά 2,6 δισ. δολάρια από τις αρχές Ιουλίου. Ωστόσο, από τον Νοέμβριο και μετά, όταν παρεμπόδισαν οι κινεζικές αρχές την εισαγωγή της δικής του εταιρείας, Ant, με δραστηριότητες στις ψηφιακές πληρωμές, έχει δει τον πλούτο του να περιορίζεται κατά 13 δισ. δολάρια συνολικά. Επίσης, ανάλογες καταστάσεις παρατηρούνται και στον κλάδο των μεγάλων εκπαιδευτικών ομίλων. Τον Ιούλιο η κινεζική κυβέρνηση ανακοίνωσε πως αυτοί θα πρέπει να αναδιοργανωθούν, λαμβάνοντας τη μορφή των μη κερδοσκοπικών οργανισμών. Ο ιδρυτής της New Oriental Education, Γου Μινχόνγκ, είδε το μερίδιό του στην εταιρεία του να ελαττώνεται στα 500 εκατ. δολάρια μόλις, από τα 3 δισ. δολάρια αρχικώς, όπως αναφέρουν οι Financial Times.

Αντιθέτως, όσοι δισεκατομμυριούχοι δραστηριοποιούνται σε κλάδους οι οποίοι από τους επενδυτές λογίζονται ως λιγότερο επικίνδυνοι ή ακόμα και τους στηρίζει το Πεκίνο, βίωσαν την αύξηση του πλούτου τους τις τελευταίες εβδομάδες. Ανάμεσα σε αυτούς ο Ζονγκ Σανσάν, επικεφαλής της εταιρείας εμφιαλωμένου νερού Nongfu Spring, ο οποίος αναδείχθηκε στον πλουσιότερο άνθρωπο της Κίνας το 2020, εξοβελίζοντας τους Τζακ Μα και Πόνι Μα. Η περιουσία του διαμορφώνεται λίγο παραπάνω από 72 δισ. δολάρια και είναι σχεδόν 5 δισ. δολάρια αυξημένη από εκείνη στα τέλη Ιουνίου. Επιπλέον, είναι 24 δισ. δολάρια πλουσιότερος από τον Τζακ Μα. «Διαπιστώνουμε ανακατατάξεις στη δημιουργία πλούτου», παρατηρεί ο Ρούπερτ Χούγκβερφ, του οποίου η εταιρεία ερευνών Hurun Report καταγράφει την αύξηση των Κινέζων δισεκατομμυριούχων – σήμερα ξεπερνούν τους 1.000, δηλαδή είναι διπλάσιοι από τους προ πενταετίας. Ευνοημένοι από τη στήριξη των ηγετών της Κίνας είναι και οι ιδρυτές εταιρειών στον κλάδο του αυτοκινήτου, διότι δίνεται έμφαση στα ηλεκτρικά οχήματα. Συνολικά ο πλούτος τους διογκώθηκε κατά 22 δισ. δολάρια από τον Ιούλιο. Τέλος, ο πρόεδρος της αυτοκινητοβιομηχανίας BYD, που έχει χρηματοδότηση και από την Berkshire Hathaway του μεγιστάνα Γουόρεν Μπάφετ, είχε αύξηση 4,4 δισ. δολαρίων στην περιουσία του, η οποία πλέον αγγίζει σχεδόν τα 25 δισ. δολάρια.

Ο Πόνι Μα, ιδρυτής του ομίλου παροχής ποικίλων υπηρεσιών Διαδικτύου Tencent, έχασε 12 δισ. δολάρια και πλέον κατατάσσεται στην τρίτη θέση μεταξύ των πλουσιότερων Κινέζων.

Αντιθέτως, αυξήθηκε ο πλούτος των ιδρυτών εταιρειών στον κλάδο του αυτοκινήτου.

Ανοδο 1,4% σημείωσε τον Ιούλιο ο πληθωρισμός στην Ελλάδα

Νέο άλμα έκανε ο πληθωρισμός τον Ιούλιο, καταγράφοντας τη δεύτερη μεγαλύτερη αύξηση σε ετήσια βάση από τον Οκτώβριο του 2018. Το χειρότερο για τον προϋπολογισμό των νοικοκυριών είναι ότι οι μεγαλύτερες αυξήσεις τιμών σημειώνονται, όχι μόνο στα ενεργειακά προϊόντα, αλλά και σε σειρά βασικών τροφίμων, όπως φρούτα, λαχανικά, τυριά, έλαια. Δεδομένου, μάλιστα, ότι σε μια σειρά αγροτικών προϊόντων οι διεθνείς τιμές εξακολουθούν επίσης να αυξάνονται, όπως αποτυπώνεται στον δείκτη τιμών τροφίμων του FAO (Οργανισμός Τροφίμων και Γεωργίας του ΟΗΕ), τότε αναμένεται να συνεχιστεί το κύμα ανατιμήσεων και στην Ελλάδα.

Ειδικότερα, σύμφωνα με τα στοιχεία που ανακοίνωσε χθες η Ελληνική Στατιστική Αρχή (ΕΛΣΤΑΤ), ο δείκτης τιμών καταναλωτή αυξήθηκε κατά 1,4% τον Ιούλιο του 2021 σε σύγκριση με έναν χρόνο πριν. Υπενθυμίζεται ότι τον Ιούνιο η ετήσια αύξηση ήταν 1%, ενώ σε ρυθμό πληθωρισμού μπήκε η χώρα από τον Μάιο κι έπειτα, ύστερα από μια περίοδο 13 μηνών αρνητικού πληθωρισμού. Η διαμόρφωση του πληθωρισμού στο 1,4% οφείλεται στην αύξηση των τιμών στις παρακάτω ομάδες προϊόντων και υπηρεσιών:

• 1,7% στην ομάδα «Διατροφή και μη αλκοολούχα ποτά» λόγω κυρίως της αύξησης των τιμών σε αρνί και κατσίκι (13,2%), νωπά ψάρια (6,6%), τυριά (3,5%), ελαιόλαδο (2,6%), άλλα βρώσιμα έλαια (16,3%), νωπά φρούτα (5,2%) και νωπά λαχανικά (8%).

Κατά 5,8% αυξήθηκαν οι τιμές στις μεταφορές, λόγω αύξησης κυρίως των τιμών σε καύσιμα και λιπαντικά, στα καινούργια αυτοκίνητα και στα αεροπορικά εισιτήρια.

• 4,2% στην ομάδα «Στέγαση» λόγω αύξησης των τιμών σε φυσικό αέριο (72,3%), πετρέλαιο θέρμανσης (28,9%) και ηλεκτρισμό (0,7%).

• 5,8% στην ομάδα «Μεταφορές» λόγω αύξησης κυρίως των τιμών σε καύσιμα και λιπαντικά (16,6%), καινούργια αυτοκίνητα (5,3%) και αεροπορικά εισιτήρια (11,4%).

Ο δείκτης τιμών τροφίμων του FAO διαμορφώθηκε στις 123 μονάδες τον Ιούλιο του 2021, χαμηλότερα κατά 1,5 μονάδα σε σύγκριση με τον Ιούνιο του 2021, αλλά υψηλότερα κατά 29,1 μονάδες (ή κατά 31%) από τον Ιούλιο του 2020.

Αυξήσεις σημειώθηκαν στους επιμέρους δείκτες τιμών κρέατος και ζάχαρης, ενώ ανοδική παραμένει η πορεία των τιμών του φοινικέλαιου.

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ
Real Estate
ΚΥΡΙΑΚΗ 15 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 2021

Εργα ύψους 1,5 δισ. ευρώ αλλάζουν την Αθηναϊκή Ριβιέρα

Τι έχει δρομολογηθεί για το παράκτιο μέτωπο στο Ελληνικό και για τα Αστέρια Γλυφάδας

Του **ΝΙΚΟΥ Χ. ΡΟΥΣΑΝΟΓΛΟΥ**

Την τελική της μορφή έχει αρχίσει να λαμβάνει η Αθηναϊκή Ριβιέρα, με αφορμή και τη σταδιακή έναρξη των έργων ανάπλασης του πρώην αεροδρομίου στο Ελληνικό. Πολυτελείς μονοκατοικίες, διαμερίσματα με θέα στο γαλάζιο του Αργοσαρωνικού κόλπου, μαρίνες, εμπορικά κέντρα, πεζόδρομοι και ξενοδοχεία αποτελούν τις βασικότερες αναπτύξεις που δημιουργούνται από το Φάληρο μέχρι τη Βουλιαγμένη, καθώς το παράκτιο μέτωπο της Αττικής, όπου κυοφορούνταν επενδυτικά έργα επί σειρά ετών, επιχειρείται να διαμορφωθεί σε πόλο έλξης επισκεπτών και κατοίκων τόσο από την Ελλάδα όσο και από το εξωτερικό. Μόνο στο παραλιακό τμήμα του πρώην αεροδρομίου του Ελληνικού, δρομολογούνται έργα ανάπλασης της τάξεως του 1 δισ. ευρώ από τη Lamda Development, ενώ παράλληλα άλλοι όμιλοι προωθούν πρόσθετες επενδύσεις της τάξεως των 500 εκατ. ευρώ για τη δημιουργία πολυτελών συγκροτημάτων κατοικιών ή ακόμα και τουριστικών θερέτρων (π.χ. Αστέρια Γλυφάδας). Ο συνδυασμός ενός ειδυλλιακού θαλάσσιου μετώπου με τις υποδομές και την ποιότητα ζωής μιας μεγαλούπολης όπως η Αθήνα, που ήδη έχει αρχίσει να καθιερώνεται ως τουριστικός προορισμός, συνιστά μια εξαιρετική «πρώτη ύλη» για την ανάπτυξη ακινήτων, καθώς η ζήτηση θεωρείται δεδομένη.

Σημαντικό εφαλτήριο αναμένεται να δοθεί από την ανάπλαση του έργου του Ελληνικού, με τη Lamda Development να έχει πλέον παρουσιάσει τον σχεδιασμό της για τα επόμενα χρόνια. Το παραλιακό μέτωπο του Ελληνικού καταλαμβάνει έκταση 3,5 χιλιομέτρων, εκ των οποίων ένα χιλιόμετρο θα είναι η παραλία που θα διαμορφωθεί. Εκατέρωθεν αυτής δρομολογούνται η ανάπτυξη του πύργου κατοικιών Marina Tower, μια επένδυση ύψους 250 εκατ. ευρώ, και η ανάπτυξη δύο ξενοδοχείων πολυτελείας πέντε αστέρων, στο πλαίσιο της σύμπραξης της Lamda με τον όμιλο ΤΕΜΕΣ της οικογένειας Κωνσταντακόπουλου. Οι υποδομές θα πλαισιωθούν από παραθαλάσσιες βίλες πολυτελείας, οι οποίες θα φέρουν την επωνυμία των αλυσίδων που θα λειτουργήσουν τα ξενοδοχεία (πιθανές αλυσίδες είναι η Mandarin Oriental και η Rosewood Hotel & Resorts) και θα συνοδεύονται και από πλήρεις ξενοδοχειακές υπηρεσίες. Ταυτόχρονα, θα αναπτυχθούν και 27 υπερπολυτελείς βίλες, οι περισσότερες εκ των οποίων έχουν ήδη προπωληθεί αντί ποσού 283 εκατ. ευρώ, με τη μέση τιμή να διαμορφώνεται σε 17.500 ευρώ/τ.μ., όταν το αρχικό πλάνο εκτιμούσε ότι οι τιμές θα διαμορφώνονταν πέριξ των 12.500-17.500 ευρώ/τ.μ.

Το παραλιακό μέτωπο του Ελληνικού καταλαμβάνει έκταση 3,5 χιλιομέτρων, εκ των οποίων ένα χιλιόμετρο θα είναι η παραλία που θα διαμορφωθεί.

Η μαρίνα του Αγίου Κοσμά θα αναβαθμιστεί και θα πλαισιωθεί από το εμπορικό κέντρο Marina Galleria.

Αξιοσημείωτες είναι και οι δρομολογούμενες επενδύσεις στη μαρίνα του Αγίου Κοσμά, η οποία θα αναβαθμιστεί και θα πλαισιωθεί από το εμπορικό κέντρο Marina Galleria, συνολικής εκμισθώσιμης επιφάνειας 19.000 τ.μ., με το ύψος της επένδυσης να κινείται πέριξ των 125 εκατ. ευρώ. Θα φιλοξενεί 100 καταστήματα, εκ των οποίων 70 θα αφορούν οίκους μόδας και άλλα εμπορικά καταστήματα, ενώ προβλέπονται και 30 σημεία εστίασης, όπως π.χ. εστιατόρια γνωστών σεφ. Το εμπορικό κέντρο υπολογίζεται ότι θα προσελκύει 7 εκατ. επισκέπτες ετησίως. Το σύνολο του παράκτιου μετώπου του Ελληνικού αναμένεται να ολοκληρωθεί μέχρι το τέλος του 2025. Σύντομα πρόκειται να ξεκινήσουν και οι κύριες εργασίες για την ανακατασκευή των Αστεριών Γλυφάδας, με την Grivalia Hospitality να δρομολογεί την ανάπτυξη του πρώτου αστικού τουριστικού θερέτρου πανελλαδικά. Το συνολικό ύψος της επένδυσης υπολογίζεται ότι θα ξεπεράσει τα 110 εκατ. ευρώ. Θα περιλαμβάνει ξενοδοχειακή μονάδα της αλυσίδας One & Only, δυναμικότητας 400 κλινών, κατοικίες αλλά και εμπορικά καταστήματα. Η συνολική δόμηση όμως θα περιορίζεται σε μόλις 21.400 τ.μ., δηλαδή η κάλυψη δεν θα ξεπερνά το 1% της συνολικής έκτασης των 272 στρεμμάτων. Αυτή την περίοδο υλοποιούνται εργασίες υποδομών και αναπλάσεις χώρων εστίασης και ψυχαγωγίας, με το σύνολο της επένδυσης να εκτιμάται ότι θα είναι σε θέση να λειτουργήσει το καλοκαίρι του 2022.

Η ανάπλαση της μαρίνας Αλίμου και η ανάπτυξη πολυτελών κατοικιών

Σε τροχιά ανάπλασης έχει εισέλθει πλέον και η μαρίνα Αλίμου, όπου έχει ξεκινήσει η διαδικασία αδειοδότησης για την έναρξη της επένδυσης, ύψους 50 εκατ. ευρώ, του ομίλου Ελλάκτωρ.

Αυτή αναμένεται σε περίπου δύο χρόνια, δηλαδή το καλοκαίρι του 2023. Το επενδυτικό σχέδιο, το οποίο έχει επιμεληθεί και υλοποιεί η REDS, θυγατρική του ομίλου Ελλάκτωρ, προβλέπει, πέραν της αναβάθμισης της υφιστάμενης μαρίνας, την ανάπλαση όλης της χερσαίας ζώνης της μαρίνας, συνολικής έκτασης 210 στρεμμάτων. Συνολικά προβλέπει την ανάπτυξη 18.000 τ.μ. νέων κτιριακών υποδομών, στο επίκεντρο των οποίων θα βρίσκεται ένα νέο ξενοδοχείο πολυτελείας, χώροι εστίασης κι αναψυχής και εμπορικά καταστήματα.

Επενδύσεις στο Ελληνικό σε ιδιόκτητες εκτάσεις προωθούν αυτή την περίοδο η Prodea και ο όμιλος Αβαξ.

Επενδύσεις για την ανάπτυξη κατοικιών στο Ελληνικό σε ιδιόκτητες εκτάσεις προωθούν αυτή την περίοδο η Prodea Investments ΑΕΕΑΠ και ο κατασκευαστικός όμιλος Αβαξ.

Η πρώτη προωθεί την ανάπτυξη οικοπέδου 2,6 στρεμμάτων, το οποίο εξαγόρασε πριν από μερικές εβδομάδες καταβάλλοντας ποσό της τάξεως των 4,4 εκατ. ευρώ. Σε αυτό σχεδιάζει τη δημιουργία ενός πολυτελούς οικιστικού συγκροτήματος, με το συνολικό ύψος της επένδυσης να ανέρχεται σε 11,5 εκατ. ευρώ.

Αντίστοιχα, ο όμιλος Αβαξ αναμένεται να κατασκευάσει συγκρότημα 16 διαμερισμάτων, επιφάνειας 2.500 τ.μ., σε οικόπεδο που έχει στο Ελληνικό, πλησίον του σταθμού του μετρό, προς την πλευρά της Λ. Βουλιαγμένης. Η εισηγμένη αναμένει έσοδα πωλήσεων ύψους 6,5 εκατ. ευρώ.

Η μεγαλύτερη οικιστική ανάπτυξη στην Αττική Ριβιέρα επιχειρείται πάντως από το επενδυτικό σχήμα των ξένων ομίλων Hines και Henderson Park. Ο λόγος για το έργο Project Voula, ύψους 200 εκατ. ευρώ, που προωθείται από το «όχημα» των δύο εταιρειών με την επωνυμία VHPH Properties. Εντός της εβδομάδας, η επένδυση για την ανάπτυξη των πρώην Κτημάτων Κόνιαρη, συνολικής έκτασης άνω των 70 στρεμμάτων, έλαβε την έγκριση της διυπουργικής επιτροπής στρατηγικών επενδύσεων, παρά τις έντονες αντιδράσεις του Δήμου Βάρης - Βούλας - Βουλιαγμένης, ο οποίος ισχυρίζεται πως η συγκεκριμένη επένδυση δεν πληροί τα κριτήρια για ένταξη στον σχετικό νόμο για τις επενδύσεις στρατηγικού χαρακτήρα.

Σε κάθε περίπτωση, οι επενδυτές θα επιχειρήσουν να λάβουν αδειοδότηση για την κατασκευή ενός οργανωμένου συγκροτήματος αποτελούμενου από περίπου 350 κατοικίες. Η έκταση αποκτήθηκε το 2020 από το Μπενάκειο Ιδρυμα αντί ποσού 50 εκατ. ευρώ.

ΑΡΘΡΟ / *Του* **ΑΝΔΡΕΑ Α. ΑΝΔΡΕΟΥ**

Η φρουταρία των ακινήτων

Όλοι κάποια στιγμή πάτε στην φρουταρία. Εκεί γνωρίζετε πως το κάθε φρούτο έχει τη δική του τιμή ανά κιλό, όπως και το κάθε λαχανικό ή ό,τι άλλο προσφέρεται για πώληση. Όχι μόνο αυτό, αλλά στην κάθε κατηγορία είδους προϊόντος υπάρχουν διαφορές ανάλογα – ας πούμε – με την μέθοδο παραγωγής. Έτσι για παράδειγμα, άλλη η τιμή του αγγουριού που αναπτύχθηκε σε χωράφι και άλλη του αγγουριού που αναπτύχθηκε στο θερμοκήπιο. Αν το ψάξετε – που είμαι σίγουρος – πως το κάνετε συνέχεια, υπάρχουν όλων των λογιών οι διαφοροποιήσεις.

Αν έρθω εγώ και περάσω όλες τις τιμές των προϊόντων ανά είδος και κατηγορία μέσα στο κομπιουτεράκι μου και βγάλω ένα στατιστικό στοιχείο πως ο μέσος όρος πώλησης όλων των προϊόντων της φρουταρίας είναι €1,75/ κιλό, σας βοηθά με οποιονδήποτε τρόπο αυτό το στατιστικό στοιχείο Σχεδόν καθόλου. Αν εσείς για παράδειγμα θέλετε να αγοράσετε αγγουράκια θα θέλατε να γνωρίζετε πόσο αυτά κοστίζουν κατά μέσο όρο. Άρα αν σας έλεγα πως ο μέσος όρος πώλησης των αγγουριών είναι €3/ κιλό, τότε έχετε καλύτερη εικόνα επειδή μπορείτε να υπολογίσετε πως τα αγγούρια του χωραφιού θα κυμαίνονται πέριξ των €3,10/ κιλό ενώ αυτά του θερμοκηπίου πέριξ των €2,90/ κιλό. Από εκεί και πέρα οι όποιες διαφοροποιήσεις θα έχουν να κάνουν ενδεχομένως με την περιοχή προέλευσης ή/ και τον παραγωγό, αλλά και την σχετική τους φρεσκάδα κλπ.

Ιστορικές πωλήσεις που έγιναν πολλά χρόνια πριν μπορεί να μην έχουν καμία αξία στον καθορισμό της σημερινής εκτίμησης, παρά μόνο σε ειδικές περιστάσεις.

Τώρα που κάναμε την εισαγωγή μας ας έρθουμε στο προκείμενο, που είναι η αγοραία αξία ενός ακινήτου.

Η αγοραία αξία ενός ακινήτου – παρόλο που αναφερθήκαμε πολλές φορές σε αυτήν – είναι μια πρόρρηση, ένα προμάντεμα της τιμής πώλησης του στην ελεύθερη αγορά. Δηλαδή μια προσπάθεια μαντέματος της τιμής πώλησης κάτω από κάποιες προϋποθέσεις κατά την ημερομηνία που διενεργείται η εκτίμηση. Να μην συγχύζουμε την πρόρρηση με την πρόβλεψη. Άλλο το ένα, άλλο το άλλο. Αν με ρωτούσατε να σας πω πού βλέπω να πηγαίνουν οι τιμές των ακινήτων σε έξι μήνες, αυτό θα ήταν μια πρόβλεψη μου.

Όταν λοιπόν θέλετε να αγοράσετε ένα σπίτι, ένα οικόπεδο ή ένα οποιοδήποτε ακίνητο εξουσιοδοτείτε έναν εγκεκριμένο εκτιμητή να σας κάνει μια εκτίμηση. Στην περίπτωση που το αγοράζετε μέσω δανεισμού, την εκτίμηση τη ζητά ο χρηματοδοτικός οργανισμός. Μια αναγκαία υποσημείωση, η εκτίμηση ανήκει πάντα σε εκείνον που δίνει την εντολή και όχι σε εκείνον που την πληρώνει. Αν δώσετε εντολή εσείς, ανήκει σε εσάς· αν δώσει εντολή η τράπεζα σας και εσείς πληρώσετε την τράπεζα για να πληρώσει τον εκτιμητή, τότε η εκτίμηση ανήκει στην τράπεζα. Εσείς δικαιούστε ένα αντίγραφο για δική σας ενημέρωση το οποίο απαγορεύεται να χρησιμοποιήσετε αλλού. Στον υπόλοιπο πλανήτη, δεν σας δίνουν καν αντίγραφο της εκτίμησης αλλά σας ενημερώνουν προφορικά για το πόσα εκτιμήθηκε.

Η ποιότητα των συγκριτικών στοιχείων αλλά και το ποιος διενεργεί την εκτίμηση θα καθορίσουν το τελικό αποτέλεσμα. Το ζητούμενο είναι να βγει ένα αντικειμενικό νούμερο το οποίο αντικατοπτρίζει την θέση και τα ειδικά χαρακτηριστικά του ακινήτου στην τοπική αγορά.

Πίσω στην κουβέντα μας. Ο καλός σας εκτιμητής διενεργώντας την εκτίμηση του ακινήτου σας θα ανατρέξει σε συγκριτικά στοιχεία για να μπορέσει να βασίσει την άποψή του. Και κάπου εδώ … χάνεται το τρένο για διάφορους λόγους, με αποτέλεσμα τα νούμερα να δίνουν και να παίρνουν. Ας δούμε τώρα κάποια θεματάκια.

Αν για παράδειγμα το ακίνητό σας είναι διαμέρισμα δεκαετίας στην ενορία Ακρόπολης στο Στρόβολο, οι συγκριτικές πωλήσεις δεν μπορούν να περιλαμβάνουν όλα τα κτήρια που πουλήθηκαν στη Λευκωσία και να χρησιμοποιηθεί ο μέσος όρος αυτών των συναλλαγών. Και αφού νομίζω πως είναι ξεκάθαρο ότι η σύγκριση πρέπει να αφορά μήλα με μήλα και αγγούρια με αγγούρια, οι συγκριτικές πωλήσεις στην προκειμένη περίπτωση δεν μπορούν να περιλαμβάνουν όλα τα διαμερίσματα της Λευκωσίας, αλλά πρέπει να περιορίζονται στην περιοχή γύρω από αυτό που εκτιμάται. Επιπλέον, η βάση δεδομένων μας δεν μπορεί να περιλαμβάνει διαμερίσματα της περιοχής ανεξαρτήτως ηλικίας. Ένα διαμέρισμα 30 χρονών θα πουληθεί φθηνότερα από ένα που είναι 10 χρονών και ένα νεόδμητο θα πουληθεί ακριβότερα. Άρα αυτές οι περιπτώσεις επηρεάζουν τους μέσους όρους και δίνουν λάθος αποτέλεσμα. Επίσης ιστορικές πωλήσεις που έγιναν πολλά χρόνια πριν μπορεί να μην έχουν καμία αξία στον καθορισμό της σημερινής εκτίμησης, παρά μόνο σε ειδικές περιστάσεις. Κανονικά το οποιοδήποτε «short- list» συγκριτικών πωλήσεων θα πρέπει να τύχει της δέουσας επιμέλειας, έτσι ώστε να διαφανεί γιατί πουλήθηκε όσα πουλήθηκε και να αναπροσαρμοστεί ανάλογα με σκοπό να μας δώσει μια σωστή ένδειξη αξίας για το δικό μας.

Ένα άλλο πρόβλημα είναι η ποιότητα των συγκριτικών στοιχείων. Η κύρια βάση επίσημων δεδομένων μας είναι μόνο μία: το Κτηματολόγιο. Ο τρόπος που καταγράφονται κάτω τα στοιχεία συναλλαγών δεν είναι και ο πιο ξεκάθαρος που μπορεί να υπάρξει, ενώ απουσιάζουν κρίσιμα πεδία τα οποία ίσως κανένας δεν σκέφτηκε να εισαγάγει, όπως το ιστορικό των πωλήσεων του, το πόσα μεταβιβαστικά τέλη πληρώθηκαν, μια ξεκάθαρη στήλη για τον ΦΠΑ, την πολεοδομική ζώνη κλπ.

Ένα άλλο πρόβλημα είναι η υπέρμετρη χρήση των ιστορικών συγκριτικών πωλήσεων σε σχέση με την χρήση ενεργών συγκριτικών. Ενεργά συγκριτικά είναι τα στοιχεία που βρίσκονται σε διαδικασία πώλησης αλλά ακόμη δεν πουλήθηκαν. Δεν είναι σημαντικό να ξέρουμε αν στην περιοχή που εκτιμούμε υπάρχουν άλλα δέκα ή είκοσι παρόμοια διαμερίσματα που ανταγωνίζονται του δικού σας ή κανένα; Επίσης κανένας δεν κοιτάζει ακίνητα που αποτραβήχτηκαν από την αγορά και να εξετάσει το γιατί αποτραβήχτηκαν: ήταν ψηλή η ζητούμενη τιμή πώλησης τους ( ), πέθανε ο ιδιοκτήτης ( ), προτιμήθηκε η ενοικίαση του( ) ή τι;

Η ποιότητα των συγκριτικών στοιχείων αλλά και το ποιος διενεργεί την εκτίμηση θα καθορίσουν το τελικό αποτέλεσμα. Το ζητούμενο δεν είναι ούτε να βγει ένα ψηλό νούμερο, ούτε ένα χαμηλό νούμερο ή το όποιο νούμερο. Το ζητούμενο είναι να βγει ένα αντικειμενικό νούμερο το οποίο αντικατοπτρίζει την θέση και τα ειδικά χαρακτηριστικά του ακινήτου στην τοπική αγορά. Αυτά που ο αγοραστής (εσείς ή κάποιος άλλος) θα λάβετε υπόψη για να προχωρήσετε επενδύοντας σε αυτό. Σε άλλο άρθρο θα δούμε πώς απομακρυνόμαστε περισσότερο από αυτό το ζητούμενο.

Ο κ. Ανδρέας Α. Ανδρέου, MRICS, είναι CEO της APS Andreou Property Strategy - Chartered Surveyors.

RCB
25 ΧΡΟΝΙΑ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ζωή
ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ • ΕΠΙΣΤΗΜΗ • ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ
ΚΥΡΙΑΚΗ 15 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 2021

RCB
25 ΧΡΟΝΙΑ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ

Η Παναγία της Ποδίθου είναι το καθολικό μικρής ομώνυμης μονής που οικοδομήθηκε, σύμφωνα με την κτητορική επιγραφή που βρίσκεται στην εξωτερική πλευρά του δυτικού τοίχου του ναού, το 1502 με χορηγία του Δημητρίου ντε Κορόν και της συζύγου του Ελένης.

Σύμφωνα με επιγραφή που βρίσκεται πάνω από τη βόρεια είσοδο του ναού της Παναγίας του Αρακα, η εκκλησία διακοσμήθηκε με δαπάνη του Λέοντος Αυθέντη τον Δεκέμβριο του 1192.

Ο ναός της Παναγίας του Μουτουλλά κτίστηκε και τοιχογραφήθηκε στα 1280 με δαπάνη του «Ιωάννη του Μουτουλλά» και της συζύγου του Ειρήνης, οι οποίοι απεικονίζονται να κρατούν το ομοίωμα της εκκλησίας.

Κτήτορας της μονής της Παναγίας της Ασίνου ήταν ο μάγιστρος Νικηφόρος Ισχύριος, μετέπειτα μοναχός Νικόλαος, όπως αναφέρεται σε επιγραφή πάνω από τη νότια είσοδο του ναού και η οποία χρονολογείται το έτος 1105/6.

Τέσσερις Παναγίες του Τρόοδους

Η Παναγία Ποδίθου στη Γαλάτα, του Αρακα στα Λαγουδερά, η Παναγία στον Μουτουλλά και της Ασίνου στο Νικητάρι

Επιμέλεια: **ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ**

Ο Δεκαπενταύγουστος, η εορτή της κοίμησης της Θεοτόκου δηλαδή, για τον ορθόδοξο κόσμο είναι μια γιορτή, σχεδόν εφάμιλλη του Πάσχα, και δεν είναι τυχαίο που τόσο στην Ελλάδα όσο και στην Κύπρο, ονομάζεται Πάσχα του καλοκαιριού. Στο Τρόοδος η Παναγία έχει την τύχη να τιμάται σε τέσσερις ναούς, οι οποίοι από το 1985, μαζί με έξι ακόμη βυζαντινές εκκλησίες του Τροόδους, είναι μνημεία Παγκόσμιας Πολιτιστικής Κληρονομιάς της UNESCO και παρουσιάζουν τεράστιο αρχαιολογικό, ιστορικό και καλλιτεχνικό ενδιαφέρον, μιας και αποτελούν εξαιρετικά δείγματα των διαφόρων ρευμάτων της βυζαντινής και μεταβυζαντινής μνημειακής ζωγραφικής, από τον 11ο μέχρι και το 19ο αιώνα, όπως αναφέρει και το Τμήμα Αρχαιοτήτων. Στην «Κ» παρουσιάζουμε τους ναούς της Παναγίας της Ποδίθου στη Γαλάτα, του Άρακα στα Λαγουδερά, της Παναγίας στον Μουτουλλά, και της Ασίνου στο Νικητάρι.

Παναγία της Ασίνου

Ο ναός της Παναγίας της Φορβιώτισσας, που είναι και γνωστή ως Παναγία της Ασίνου, βρίσκεται τρία χιλιόμετρα νότια από το χωριό Νικητάρι. Αυτό που σήμερα βλέπουμε είναι το καθολικό της Μονής των Φορβίων, από όπου προέρχεται και η προσωνυμία της. Κτήτορας της μονής ήταν ο μάγιστρος Νικηφόρος Ισχύριος, μετέπειτα μοναχός Νικόλαος, όπως αναφέρεται σε επιγραφή πάνω από τη νότια είσοδο του ναού και η οποία χρονολογείται το έτος 1105/6. Η ίδρυση της Μονής χρονολογείται στα 1099, και συνέχισε τη λειτουργία της ώς τα τέλη του 18ου αιώνα οπότε εγκαταλείφθηκε. Σήμερα δεν σώζονται ίχνη από τα υπόλοιπα μοναστηριακά κτίσματα. Ο ναός εσωτερικά είναι καλυμμένος με τοιχογραφίες διαφόρων περιόδων, με το παλαιότερο σύνολο να χρονολογείται στα 1105/6 και εκφράζει τις νέες τάσεις της ζωγραφικής της περιόδου των Κομνηνών. Πολλές παραστάσεις από το αρχικό σύνολο του 1105/6 σώζονται κυρίως στην αψίδα του Ιερού και στον δυτικό τοίχο του ναού, ο οποίος υπέστη διάφορες καταστροφές κατά καιρούς, συμπεριλαμβανομένων των σεισμών. Ο νάρθηκας διακοσμήθηκε με τοιχογραφίες λίγο μετά την οικοδόμησή του κατά το δεύτερο μισό του 12ου αιώνα, και επαναδιακοσμήθηκε στα 1332/3 με έντονες φράγκικες επιδράσεις. Στο εικονογραφικό πρόγραμμα του νάρθηκα ξεχωρίζει ιδιαίτερα η απεικόνιση μεγάλου αριθμού δωρητών. Σώζονται επίσης και μερικές μεταγενέστερες τοιχογραφίες που χρονολογούνται στον 17ο αιώνα.

Παναγία του Αρακα

Η εκκλησία της Παναγίας του Άρακα βρίσκεται μεταξύ των χωριών Λαγουδερά και Σαράντι. Όπως και η Παναγία της Ασίνου, ο σημερινός ναός είναι το καθολικό ομώνυμης μονής που οικοδομήθηκε στο δεύτερο μισό του 12ου αιώνα. Το 1735 ο Ρώσος μοναχός Βασίλι Μπάρσκυ, ο οποίος πραγματοποίησε περιοδεία στο νησί, επισκέφθηκε τη μονή την οποία βρήκε σε παρακμή, αφού όπως σημείωσε διαβιούσαν μόλις τρεις μοναχοί. Η εκκλησία ανήκει στον αρχιτεκτονικό τύπο του μονόκλιτου ναού με τρούλο, του οποίου η στέγη εξωτερικά διαμορφώνεται σε σχήμα σταυρού. Αργότερα, καλύφθηκε με ξύλινη αμφικλινή στέγη. Ο τρούλος καλύπτεται από ξεχωριστή στέγη, σε αντίθεση με άλλες εκκλησίες της οροσειράς του Τροόδους. Σύμφωνα με επιγραφή που βρίσκεται πάνω από τη βόρεια είσοδο του ναού, η εκκλησία διακοσμήθηκε με δαπάνη του Λέοντος Αυθέντη τον Δεκέμβριο του 1192. Πρόκειται για εξαιρετικής ποιότητας υστεροκομνήνειες τοιχογραφίες, οι οποίες αποτελούν την πιο ολοκληρωμένη σειρά τοιχογραφιών της Μέσης Βυζαντινής περιόδου στην Κύπρο και εκφράζουν τις σύγχρονες τάσεις που διέπουν την τέχνη της Κωνσταντινούπολης. Ο ζωγράφος της Παναγίας του Άρακα ταυτίζεται από μερικούς μελετητές με το Θεόδωρο Αψευδή, ο οποίος στα 1183 ζωγράφισε την Εγκλείστρα του Αγίου Νεοφύτου στην Πάφο. Μια σπάνια απεικόνιση αποτελούν τα πορτρέτα των επτά Κυπρίων Αγίων που κοσμούν τον ημικυκλικό τοίχο της αψίδας. Η Θεοτόκος στο τυφλό τόξο πάνω από τη βόρεια είσοδο και μερικές άλλες παραστάσεις ανήκουν στο 14ο αιώνα. Η τελευταία διακόσμηση της εκκλησίας έγινε το 17ο αιώνα.

> *Στο Τρόοδος η Παναγία έχει την τύχη να τιμάται σε τέσσερις ναούς, οι οποίοι από το 1985, μαζί με έξι ακόμη βυζαντινές εκκλησίες του Τροόδους, είναι μνημεία Παγκόσμιας Πολιτιστικής Κληρονομιάς της UNESCO*

Παναγία του Μουτουλλά

Η Παναγία του Μουτουλλά είναι μικρών διαστάσεων και είναι κτισμένη σε ένα λόφο πάνω από το χωριό. Σύμφωνα με την κτητορική επιγραφή στο βόρειο τοίχο του Ιερού, ο ναός κτίστηκε και τοιχογραφήθηκε στα 1280 με δαπάνη του «Ιωάννη του Μουτουλλά» και της συζύγου του Ειρήνης, οι οποίοι απεικονίζονται να κρατούν το ομοίωμα της εκκλησίας. Η εκκλησία ανήκει στο γνωστό αρχιτεκτονικό τύπο των ξυλόστεγων μονόχωρων ναών της οροσειράς του Τροόδους. Ο δε νάρθηκας προστέθηκε σε κατοπινό στάδιο, μετά τις αρχές του 16ου αιώνα, και περιβάλλει τη δυτική και βόρεια πλευρά της εκκλησίας. Η Παναγία του Μουτουλλά διαθέτει από τις μόνες ακριβώς χρονολογημένες τοιχογραφίες του 13ου αιώνα (1280) που σώζονται στην Κύπρο. Τεχνοτροπικά πρόκειται για ένα μείγμα παλαιότερων βυζαντινών προτύπων του 12ου αιώνα, και στοιχείων από τη σύγχρονη του δυτική ζωγραφική. Χρησιμοποιεί επίσης στοιχεία της ζωγραφικής που αναπτύχθηκε στα σταυροφοριακά κρατίδια της Ανατολής και στην Καππαδοκία, την Κρήτη, και γενικά σε απομακρυσμένους ελληνικούς τόπους. Στα τέλη του 15ου-αρχές του 16ου αιώνα διακοσμήθηκε η εξωτερική πλευρά του βόρειου τοίχου με σκηνές από τη Μέλλουσα Κρίση. Επίσης, υπάρχει η αγιογραφία του Μωυσή μπροστά από τη φλεγόμενη Βάτο, καθώς επίσης και τους Επτά κοιμώμενους Παίδες της Εφέσου, μοναδική στην Κύπρο.

Παναγία Ποδίθου

Η εκκλησία είναι κτισμένη μέσα σε μια στενή και εύφορη κοιλάδα του ποταμού Κλάριου/Καρκώτη, βορείως του χωριού Γαλάτα. Όπως και η Ασίνου και του Άρακα και αυτή της Ποδίθου είναι το καθολικό μικρής ομώνυμης μονής που οικοδομήθηκε, σύμφωνα με την κτητορική επιγραφή που βρίσκεται στην εξωτερική πλευρά του δυτικού τοίχου του ναού, το 1502 με χορηγία του Δημητρίου ντε Κορόν, ιππότης της βαρωνίας της Πεντάγειας, και της συζύγου του Ελένης. Η μονή λειτουργούσε μέχρι και τις αρχές του 19ου αιώνα. Πρόκειται για μονόχωρο ξυλόστεγο ναό με ορθογώνια κάτοψη. Στις τρεις του πλευρές περιβάλλεται από στοά που προστέθηκε αργότερα. Ο Ρώσος μοναχός και περιηγητής Βασίλι Μπάρσκυ επισκέφθηκε τη μονή το 1734 και αναφέρει ότι σε παρακείμενο μικρό διώροφο κτήριο κατοικούσαν δύο μοναχοί. Το εσωτερικό της δεν ήταν εξ ολοκλήρου αγιογραφημένο, και ο ζωγραφικός διάκοσμος, που είναι σύγχρονος με την εκκλησία, περιορίζεται στην αψίδα του Ιερού, τόσο στο εσωτερικό όσο το εξωτερικό του δυτικού αετώματος, καθώς και σε τμήματα του βόρειου και νότιου τοίχου. Ο δωρητής απεικονίζεται μεγάλος σε ηλικία, να προσφέρει με την Ελληνίδα σύζυγό του στην Παναγία ένα μοντέλο της εκκλησίας. Ο ζωγράφος που εργάστηκε στην Ποδίθου είναι επηρεασμένος, τεχνοτροπικά και εικονογραφικά, από τη δυτική ζωγραφική. Μερικές από τις παραστάσεις της Παναγίας της Ποδίθου θεωρούνται από τα καλύτερα δείγματα της «ιταλοβυζαντινής» τεχνοτροπίας. Σύγχρονο με τις τοιχογραφίες του 1502 είναι και το ξυλόγλυπτο τέμπλο που επιχρυσώθηκε ξανά στα 1783.

Με στοιχεία από το Τμήμα Αρχαιοτήτων και την ανέκδοτη εργασία του γράφοντος «Ναοί και μονές της Κύπρου του πρώιμου μεσαίωνα έως τον 12ο αιώνα».

Ο Μετανάστης

Του **ΔΗΜΗΤΡΗ ΛΕΒΕΝΤΗ**

«Άμα θέλεις να δοκιμάσεις αν σου αρέσει η δουλειά του μηχανικού» έλα τη Δευτέρα το πρωί. Θα σου δίνω ένα σελίνι την ημέρα. Ο πατέρας σου είναι σύμφωνος;». «Ναι. Εντάξει. Ευχαριστώ»», απάντησε ο Σταμάτης στον Πραστίτη, που ήταν από τους καλύτερους μηχανικούς αυτοκινήτων της Αμμοχώστου. Είχε μάλιστα και την αντιπροσωπεία των αυτοκινήτων Τζάβελιν.

Ο Σταμάτης, δεκατεσσάρων χρονών τότε» ήταν γιος του Θεοδόση, του καφετζή της περιοχής και ο Σταμάτης και τα μικρότερα αδέλφια του βοηθούσαν στο καφενείο, όταν σχόλαναν. Ο Πραστίτης είχε εκτιμήσει την προθυμία και την ευγένεια του Σταμάτη και δεν έκανε λάθος. Στο καφενείο, πρώτος βοηθός έγινε ο Πέτρος, που όμως έκανε και την πλάκα του, πότε με τον ένα, πότε με τον άλλο τρόπο. Μια φορά τον συνέλαβε ο πατέρας του να γράφει.

«Ρε, καρτερούν τους καφέδες στην Μπάρκλεϊς κι εσύ κάθεσαι και γράφεις; Τι γράφεις;»

Του αρπάζει την κόλλα και βλέπει ονόματα πελατών. «Τι είναι ρε τούτος ο κατάλογος;» «Ιδιότροποι πελάτες». Γυάλισε το μάτι του, αλλά τον άφησε να συνεχίσει. «Τούτος θέλει τον γεμάτο φυσαλίδες και πρέπει να τον ρίχνω στο φλυντζάνι από ψηλά. Τούτος θέλει τον σε ποτήρι χοντρό. Τούτος Θέλει τον γεμάτο καϊμάκι...»

Ο Πέτρος δεν έλεγε ονόματα, μήπως ακούσουν όσοι κάθονταν κοντά. Ο Θεοδόση όμως δεν ενδιαφέρθηκε για τους πελάτες. Έβγαλε τη ζώνη από το παντελόνι του και άρχισε να του τις βρέχει.

«Τούτη είναι για τούτον, τούτη είναι για τον άλλον...» μέχρι που ξεθύμανε. Δεν τον πείραξε τον Πέτρο. Έτσι ήταν μαθημένος. Να χαίρεται την πλάκα κι ας τις τρώει.

Δεν πέρασαν πολλοί μήνες από τότε που η οικογένεια μετακόμισε στην πόλη από τον Άγιο Σέργιο, επειδή οι δουλειές εκεί λιγόστευαν και επειδή τα αγόρια έπρεπε να πάνε στο γυμνάσιο. Ο Σταμάτης είχε ήδη φοιτήσει για δυο χρόνια μένοντας σε σπιτια συγγενών. Τα τρία κορίτσια δεν ήταν ανάγκη να πάνε.

Ο Θεοδόση είχε καφενείο στο χωριό του, αλλά ασκούσε και άλλα επαγγέλματα. Ήταν βλέπεις μικρό το χωριό και δεν ήταν δυνατό να διαθέτει όλα τα επαγγέλματα. Από την άλλη, για να πας στην Αμμόχωστο, θα έχανες σχεδόν όλη τη μέρα. Το λεωφορείο έκανε μόνο μια γραμμή την ημέρα. Έφευγε το πρωί μεταφέροντας κυρίως εργάτες και γύριζε το απόγευμα. Και παρόλο που πολλοί πήγαιναν με το ποδήλατο, δεν ήταν εύκολο το καλοκαίρι ή τον χειμώνα.

Μια από τις τέχνες που ασκούσε ο Θεοδόση ήταν η τέχνη του χτενά. Έφτειαχνε δηλαδή χτένια για την ύφανση στη βούφα. Ξεκινούσε από τα ακατέργαστα καλάμια και κατέληγε σε καλλιτεχνικά χτένια. Βοηθοί πάλι τα αγόρια. Έμαθαν να φτειάχνουν τα σαμάτζια, τα λεπτά καλαμένια διαχωριστικά των νημάτων, και να τα δένουν στις δυο βαΐνες, τις δυο μικρές λεπτές βέργες που κατασκεύαζαν από τα μεγάλα κοτσάνια φύλλων φοινικιάς. Κάθε τριανταπέντε σαμάτζια έβαζαν και πέντε χρωματιστά, για να μπορεί η υφάντρα να υπολογίζει εύκολα πόσα και ποια νήματα θα περνούσε. Τα σαράντα σαμάτζια στο χτένι αποτελούσαν ένα θηλίτζι με μήκος δέκα πόντους.

Όταν άρχισε ο Σταμάτης να κατασκευάζει δεκαθήλικα χτένια, ζήτησε από τον πατέρα του να τον πληρώνει. «Βγάζεις τα δίδακτρά σου στο γυμνάσιο» του είπε. Και τον κοίταξε με έντονο ύφος, με κίνδυνο να κόψει με το ξυράφι το μάγουλο του ανθρώπου που ξύριζε. Ήτανε και κουρέας! Ευτυχώς τέλειωσε το ξύρισμα χωρίς προβλήματα.

«Θεοδόση, δεν αντέχω τον πόνο από το δόντι μου. Από χτες παίρνω άσπρα και δεν μου περνά. Έλα τράβα το», είπε, μπαίνοντας βιαστικός ένας συγχωριανός. Άφησε ο Θεοδόσης το ξυράφι και έβγαλε από το συρτάρι τη δοντάκρα, την αποστείρωσε στον σπιρτολόο, το μικρό καμινέτο που άναβε με μπλε οινόπνευμα, και προσπάθησε να το βγάλει. Ήταν βαθιές οι ρίζες του και τον βοήθησε ο ίδιος ο πάσχων. Του έδωσε αλατόνερο για να το ξεπλύνει.

Δεν πρόλαβε να τελειώσει και ήρθε ένας μικρός φωνάζοντας.

«Είπε μου η γιαγιά μου, να έρτεις γρήγορα να τη βλοτομήσεις, επειδή έχει έξαψη».

«Πήγαινε και έρχομαι αμέσως». Έβγαλε από το συρτάρι το βλότομο και έτρεξε. Τη γιαγιά την είχαν κιόλας καθισμένη σε αναπαυτική καρέκλα έξω στην αυλή. Σε άλλη καρέκλα, με μια πετσέτα στο πάνω μέρος, ακουμπούσε το αριστερό της χέρι με το μανίκι τραβηγμένο. Αφού της έδεσε πάνω από τον αγκώνα το χέρι για να φανούν οι φλέβες, άναψε τον σπιρτολόο και αποστείρωσε το βλότομο, και με μια προσεκτική και γρήγορη κίνηση τρύπησε τη φλέβα ακριβώς στη μέση του χεριού. Πετάχτηκε το αίμα και διαγράφοντας μια καμπύλη, άρχισε να βάφει το χώμα κόκκινο. Άλλες φορές έβαζαν μια λεκάνη.

Η γιαγιά κουνούσε τα δάκτυλά της για να το βοηθήσει να φύγει. Ο Θεοδόσης ήταν αναγνωρισμένος με επίσημο έγγραφο, από τον γιατρό Σολομωνίδη του Βαρωσιού, ως ειδικός στην εξαγωγή δοντιών και στη φλεβοτομία. Το έγγραφο το είχε καδρωμένο σε περίοπτη θέση στο καφενείο.

«Πολλή δουλειά σήμερα. Δυστυχώς σπάνια συμβαίνει», έλεγε ύστερα, όταν κάθισε με τους πελάτες του καφενείου. «Γι' αυτό θα φύγω να πάω στην πόλη». Και το έκαμε. Ευτυχώς η γυναίκα του είχε στην πόλη σπίτι από τον πατέρα της.

«Θα μπορέσω να τα ξαναδώ;» αναρωτήθηκε σε μια στιγμή απευθυνόμενος στον ξάδελφό του ο Σταμάτης, με μάτια υγρά, ίσως από τον ήλιο.

Διάβαζε κιόλας το μοναδικό βιβλίο που πήρε μαζί του, εκτός από το ελληνοαγγλικό και αγγλοελληνικό λεξικό. Του το είχε δώσει δώρο ο Τούρκος βιβλιοπώλης δίπλα από τον Πραστίτη για να μην ξεχάσει την Κύπρο. Ήταν το «Romantic Cyprus» του Κεβόρκ Κεσισιάν.

Εκεί άνοιξε καφενείο και σταμάτησε τα χτένια, αφού οι γυναίκες είχαν σταματήσει να υφαίνουν. Τα έσοδα από το καφενείο δεν ήταν αρκετά. Τα περισσότερα προέρχονταν από τους ιδιοκτήτες και τους υπαλλήλους των γύρω καταστημάτων, γραφείων και εργαστηρίων. Τον χειμώνα είχε και αρκετή πελατεία μέσα στο καφενείο. Το καλοκαίρι όμως ήταν ζέστη μέσα, ενώ έξω στο προαύλιο ελάχιστοι άντεχαν τη μυρωδιά από τα απορρίμματα των αλόγων, αφού, ακριβώς έξω από το καφενείο, στάθμευαν οι άμαξες αναμένοντας πελάτες που ήθελαν να πάνε για δουλειές σε άλλα σημεία της πόλης. Όσα έβγαζαν οι κόρες του, τούς τα άφηνε για να κάνουν την προίκα τους. Ήταν ράφταινες και όχι μόνο. Έφτειαχναν και λαμπάδες και στεφάνια για τους γάμους και τις κηδείες. Έβαλαν μάλιστα και ταμπέλα έξω από το σπίτι.

Τελικά, για να τα βγάλει πέρα, αποφάσισε και οργάνωσε στο σπίτι του παραγωγή προϊόντων για καφενεία. Με τη βοήθεια της γυναίκας του και των παιδιών του, καβούρδιζε σπόρους καφέ και τους άλεθε, καβούρδιζε φιστίκια ολόκληρα με μπόλικο αλάτι, έφτειαχνε λεμονάδες. Όλα αυτά, καθώς και λουκούμια και άλλα είδη για καφενεία, που αγόραζε σε χονδρική τιμή, τα φόρτωνε σ' ένα δικό του παλιό πράσινο μικρό βαν, γύριζε στα χωριά και τα πουλούσε στους καφετζήδες. Ο ανταγωνισμός ήταν μεγάλος. Τελικά οι μεγάλες βιομηχανίες επεκράτησαν και ο Θεοδόση περιορίστηκε στο δικό του καφενείο. Παρόλο που εξυπηρετούσε μια μεγάλη περιοχή καταστημάτων, τα τελικά έσοδα δεν ήταν αρκετά.

Στο μεταξύ ο Σταμάτης έγινε καλός μηχανικός. Όμως του μπήκε η ιδέα πως θα είχε μια καλύτερη ζωή, αν μετανάστευε στην Αυστραλία. Ένα ταξιδιωτικό πρακτορείο διαφήμιζε το προσεχές ταξίδι στην Αυστραλία για μετανάστες. Πήγε και πλήρωσε προκαταβολικά τα ναύλο, αλλά ο καιρός περνούσε και οι υποψήφιοι μετανάστες ταξίδι δεν βλέπανε. Πήγαν ομαδικά στο γραφείο και φώναζαν πως τους ξεγέλασαν. Ο ιδιοκτήτης του γραφείου πήγε στην Ιταλία και ναύλωσε ένα παλιό πλοίο. Το ανακαίνισε κάπως και το έφερε στο λιμάνι της Λεμεσού. Τότε τα περισσότερα επιβατικά έπιαναν Λεμεσό ή Λάρνακα, ενώ Αμμόχωστο έπιαναν τα πιο πολλά εμπορικά.

Το «Κόρσικα» απέπλευσε τελικά για την Αυστραλία στις 17 Δεκεμβρίου του 1951 με 1080 επιβάτες, από τους οποίους 800 Έλληνες της Κύπρου και 280 Έλληνες της Ελλάδας. Αρκετοί πήγαιναν με τις οικογένειές τους.

Τους έδιναν καλό πρωινό, αλλά οι μπριζόλες και τα άλλα φαγητά του μεσημεριού δεν τρώγονταν εύκολα. Κι επειδή το πλοίο δεν πρόσφερε βραδινό, φύλαγαν μέρος του πρωινού για το βράδυ. Όσο για νερό, αγόραζαν δυο σελίνια το μπουκάλι.

Μετά τον ανεφοδιασμό του στο Τζιμπουτί, το πλοίο τράβηξε για το Κολόμπο της Κεϋλάνης. Μέχρι να φτάσουν, μια τρομερή δυσοσμία απλώθηκε. Είχαν σαπίσει οι πατάτες και τα κρεμμύδια που φορτώθηκαν στο βάθος του πλοίου στη Λεμεσό για να εκφορτωθούν στο Κολόμπο. Επειδή όμως λειτουργούσαν και ως έρμα, δεν μπορούσαν να τα πετάξουν στη θάλασσα, γιατί θα έχανε την ισορροπία του το πλοίο. Τα Ξεφόρτωσαν στο Κολόμπο και φόρτωσαν άλλο έρμα. Μετά από 51 συνολικά μέρες έφτασαν στη Μελβούρνη, αφού σταμάτησαν για λίγο στο Περθ.

Στο ταξίδι ο Σταμάτης γνώρισε πολύ κόσμο. Έκαμε παρέα περισσότερο με τον Γιώργο από τη Δερύνεια, τον Σοφοκλή από το Παραλίμνι και τον Αντωνάκη από τον Άγιο Μέμνονα. Διάβαζε κιόλας το μοναδικό βιβλίο που πήρε μαζί του, εκτός από το ελληνοαγγλικό και αγγλοελληνικό λεξικό. Του το είχε δώσει δώρο ο Τούρκος βιβλιοπώλης δίπλα από τον Πραστίτη για να μην ξεχάσει την Κύπρο. Ήταν το «Romantic Cyprus» του Κεβόρκ Κεσισιάν.

Έπιασε δουλειά στη Μελβούρνη και έγραφε τα καλά νέα στην οικογένειά του. Όλοι στην πατρίδα άρχισαν να φαντάζονται και τους εαυτούς τους στη μεγάλη πόλη που πρόσφερε δουλειά και καλές αμοιβές.

Τέσσερα χρόνια αργότερα τέλειωσαν οι διατυπώσεις για να μεταναστεύσει ολόκληρη η οικογένεια του Θεοδόση στην Αυστραλία. Όσο πλησίαζε η μέρα, τόσο μεγάλωνε η έξαψη επιλογής και πακεταρίσματος. Έφυγαν με το χάραμα, πήγαν στη Λεμεσό, κατευθύνθηκαν στην αποβάθρα και μπήκαν στη βάρκα που τους μετέφερε στο «Κερύνεια». Ακούμπησαν στην κουπαστή και κοίταζαν. Κοίταζαν όσα θα έβλεπαν στα όνειρά τους για πολλά χρόνια.

Λίγα χρόνια μετά οι τρεις αδελφές του Σταμάτη παντρεύτηκαν τους τρεις συνταξιδιώτες του, με τους οποίους αλληλοστηρίχτηκαν στα πρώτα τους βήματα, όπως στηρίζονταν τα χωριά τους γύρω από την Αμμόχωστο.

Ο Σταμάτης, ή Σταμ, και η γυναίκα του η Αγγελική ή Αντζυ, όπως και τα αδέλφια του, επισκέφθηκαν την Κύπρο μετά από πολλά χρόνια. Κάποιοι τρεις τέσσερεις φορές και μάλιστα με κάποια από τα παιδιά τους. που μιλούσαν, λίγο-πολύ, και ελληνικά και που έδειχναν ενδιαφέρον για την πατρίδα των γονιών τους.

Εξήντα χρόνια μετά τη μετανάστευση τους, η οικογένεια του Θεοδόση αριθμούσε, μαζί με τους γαμπρούς και τις νύφες, περισσότερα από 100 άτομα.

Τότε επισκέφθηκε πάλι την Κύπρο ο Σταμάτης με την κόρη του την Κυριακούλα ή Κένυ. Τη γυναίκα του την είχε χάσει δυο χρόνια πριν. Τον είχε βάλει να της υποσχεθεί πως στο επόμενο ταξίδι θα έπαιρνε μαζί του και την Κυριακούλα. Ήταν η πρώτη φορά που η Κυριακούλα, σαρανταδυό χρονών, ερχόταν στην Κύπρο. Ήταν ενθουσιασμένη. Πήγε παντού και έβγαζε συνεχώς φωτογραφίες. Είχε ακούσει τόσα γι' αυτή την πατρίδα! Ιδιαίτερα χάρηκε που είδε πάλι τα δεύτερα ξαδέρφια της που είχαν πάει με τους γονείς τους στην Αυστραλία, πρόσφυγες από την Αμμόχωστο. Έμειναν πολλά χρόνια, αλλά τελικά γύρισαν πίσω στην πατρίδα.

Όπως καθόταν με τα ξαδέλφια του σε παραλιακό κέντρο του Πρωτάρα, χτύπησε το κινητό του ξαδέλφου που ακούστηκε να απαντά λέγοντας, «Είμαστε με τους Αυστραλούς». Όταν τέλειωσε το τηλεφώνημα, τούς είπε. «Ήταν η Μαρούλα. Έχετε χαιρετίσματα». Και ο Σταμάτης, «Στην Κύπρο είμαστε Αυστραλοί, στην Αυστραλία Έλληνες!». Όταν πλησίασε η ώρα να φύγουν, ο Σταμάτης σηκώθηκε και πήγε στην άκρη της φυσικής εξέδρας του Πρωτάρα. Στάθηκε πολλή ώρα, ατενίζοντας τη θάλασσα, τους τουρίστες που κολυμπούσαν ή που ξάπλωναν στον ήλιο του φθινοπώρου, την ατέλειωτη αμμουδερή παραλία μαζί με τα αμέτρητα ξενοδοχεία. Και, κλείνοντας τα μάτια, την έβλεπε να εκτείνεται στην κατεχόμενη Αμμόχωστο, στην κατεχόμενη παραλία της Σαλαμίνας, που ήταν γι' αυτόν και παραλία του Αγίου Σεργίου, και πιο πέρα, μέχρι που άκουσε τον ξάδελφο του να του λέει: «Πόση ώρα να ρεμβάζεις! Πρέπει να φύγουμε ». «Έλα να τα θαυμάσουμε μαζί», του είπε. Και τα θαυμάσανε.

«Θα μπορέσω να τα ξαναδώ;» αναρωτήθηκε σε μια στιγμή απευθυνόμενος στον ξάδελφό του ο Σταμάτης, με μάτια υγρά, ίσως από τον ήλιο.

Πλησίασε και η Κυριακούλα και άκουσε τα τελευταία λόγια. «Έλα παπά, λετς γκόου. Γουί αρ λέιτ».

«Λετς γκόου, Κένυ».

Από τη συλλογή «Ιστορίες της Αμμοχώστου» εκδ. Ιωλκός, 2015

ΚΡΙΤΙΚΗ ΜΟΥΣΙΚΗΣ

Του **ΝΙΚΟΥ Α. ΔΟΝΤΑ**

Ενας «Ελεύθερος σκοπευτής» γεμάτος έμπνευση και χρώματα

Πλήθος είναι οι ερμηνείες έργων του Μότσαρτ, του Μπετόβεν ακόμα και του Σούμπερτ ή του Μπερλιόζ με όργανα εποχής. Ετσι, είναι μάλλον περίεργο ότι με ιστορική ερμηνευτική πρόσφατα εκδόθηκε μόλις η δεύτερη ανάγνωση του «Ελεύθερου σκοπευτή» του Βέμπερ, όπερας που ανήκει στην ίδια εποχή. Γνωρίζοντας την κεντρική θέση που δίνουν οι Γερμανοί στο έργο αυτό για την εξέλιξη της δικής τους μουσικής, είναι διπλά ενδιαφέρον ότι η συγκεκριμένη πρωτοβουλία ανήκει σε Γάλλους, στην ορχήστρα Insula και στην αρχιμουσικό Λοράνς Εκιλμπέ. Από την συντετμημένη, χωρίς πεζούς διαλόγους, σκηνική παρουσίαση της όπερας σε Παρίσι και Ρουέν προέκυψαν ένα cd και ένα dvd που προσφέρονται μαζί (Erato 0190295109547) και συναρπάζουν, το καθένα για τους δικούς του λόγους. Η Εκιλμπέ αναδεικνύει με μεγάλη γλαφυρότητα τα χρώματα και την ατμόσφαιρα της μουσικής, όλα όσα εμπνεύστηκε ο Βέμπερ, όλα όσα στη συνέχεια λειτούργησαν ως αναφορά σε όλο τον 19ο αιώνα: τη χρήση των κλαρινέτων, των τυμπάνων ή της τρίλιας στο πίκολο φλάουτο για την απόδοση του δαιμονικού στοιχείου, τα κόρνα (των κυνηγών) για την απόδοση του δάσους, τον ήχο του όμποε

Διακόσια χρόνια συμπλήρωσε φέτος η εμβληματική αυτή όπερα του Ρομαντισμού.

για το περιπαιχτικό τραγούδι του χωρικού Κίλιαν και τόσα ακόμα. Καλά διαλεγμένοι τραγουδιστές, όπως ο Στανισλάς ντε Μπαρμπεϊράκ ως Μαξ, η Γιοχάνι φαν Οοστρουμ ως Αγάθη, ο Βλαντίμιρ Μπαϊκόφ ως Κάσπαρ και η Κιάρα Σκέραθ ως Ενχεν, αποφεύγουν τα στερεότυπα και φωτίζουν τα αμφιταλαντευόμενα συναισθήματα κάθε χαρακτήρα. Ακόμα πιο συναρπαστικό είναι το οπτικό τεκμήριο, που υπογράφει η Compagnie 14:20, σύνολο που ιδρύθηκε το 2000 από τους Κλεμάν Ντεμπαγέλ και Ραφαέλ Ναβάρο στα ίχνη του κινήματος της «νέας μαγείας». Η μινιμαλιστική προσέγγιση με τη χορευτική κίνηση και τα διάφορα «μαγικά» κόλπα, που επιτρέπουν στους χαρακτήρες κάποτε ακόμα και να αιωρούνται απολύτως αβαρείς, ανταποκρίνεται εξαιρετικά στο ζητούμενο. Απαλλαγμένη από το φολκλόρ και την «εθνική» διάσταση, η σκηνοθεσία εστιάζει στις διαπροσωπικές σχέσεις και αποδίδει το δαιμονικό και μεταφυσικό στοιχείο του κειμένου και της μουσικής. Η ατμόσφαιρα της τρομακτικής σκηνής στο «Φαράγγι του λύκου», εκείνη του έναστρου ουρανού στη μεγάλη σκηνή της Αγάθης, ακόμα και η φρέσκια μυρωδιά του δάσους, όπως αποτυπώνεται μουσικά στο περίφημο «χορωδιακό των κυνηγών», αναδεικνύονται με τα πιο απλά μέσα. Πρόσφατα είδαν το φως αρκετές δισκογραφικές εκδόσεις του «Ελεύθερου σκοπευτή», καθώς φέτος συμπληρώνονται διακόσια χρόνια από την πρώτη παρουσίασή του. Ωστόσο αυτή, η γαλλική προσέγγιση κάνει τη διαφορά και σίγουρα δεν είναι συμπτωματικό ότι το έργο είχε εντυπωσιάσει τον Μπερλιόζ. Ο Γάλλος συνθέτης της «Φανταστικής» Συμφωνίας (1830), στην οποία το δαιμονικό στοιχείο παίζει εξίσου κεντρικό ρόλο, μετέφρασε το ποιητικό κείμενο, μελοποίησε τους διαλόγους πρόζας, επεξεργάστηκε την ενορχήστρωση και παρουσίασε την εκδοχή του στο Παρίσι το 1841. Η ίδια εκδοχή ανέβηκε το 2011, στην παρισινή Κωμική Οπερα χάρη στον Βρετανό Τζον Ελιοτ Γκάρντινερ. Τώρα, μια γαλλική δημιουργική ομάδα προτείνει μια ανανεωτική ματιά στο θεμελιακά γερμανικό πρωτότυπο.

JULIEN BENHAMOU

Σκηνή από την κυριολεκτικά και μεταφορικά «μαγική» παράσταση που παρουσιάστηκε σε Παρίσι και Ρουέν.

Είμαι ευτυχής! Τούτον λογίζομαι εμαυτόν τώρα

«Επιστολή Κυπρίου Διαφυγόντος τα Σφαγάς του 1821» του Ελληνοκύπριου Ν.Φ. την Κυριακή 22 Αυγούστου μαζί με την «Κ»

Του **ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ**

Ένα εξαιρετικά ενδιαφέρον ιστορικό τεκμήριο για τις σφαγές του Ιουλίου του 1821, μαζί με την «Κ» την επόμενη Κυριακή.

Τα γεγονότα της 9ης Ιουλίου 1821 οπωσδήποτε έφεραν μεγάλο προβληματισμό στους κατοίκους της Κύπρου, και φυσικά η άρχουσα τάξη των Χριστιανών δέχθηκε μεγάλο πλήγμα, όπως και η Εκκλησία της Κύπρου, η οποία έμεινε ακέφαλη. Τα γεγονότα της Κύπρου, μέσω των καραβιών και των διπλωματικών αποστολών της εποχής, τα κουσουλάτα, που έδρευαν στη Λάρνακα, από τον Αύγουστο-Σεπτέμβριο του 1821 και μετά άρχισαν να γίνονται γνωστά στη Δύση, με τις πρώτες ανταποκρίσεις να κάνουν λόγο για τη μεγάλη σφαγή που έλαβε χώρα στη Λευκωσία, με τους απαγχονισμούς των αρχιερέων του νησιού, καθώς και των προυχόντων.

Ένα από τα πιο χαρακτηριστικά δημοσιεύματα της εποχής είναι αυτό της ιταλικής εφημερίδας «Notizie del Giorno», που δημοσιεύτηκε στις 25 Οκτωβρίου και στις 2 Νοεμβρίου του 1821, αποτελεί σημαντική πρωτογενή πηγή για όσα συνέβησαν τις δύσκολες ημέρες γύρω από τις 9 Ιουλίου 1821. Το κείμενο της εφημερίδας δημοσιεύει σε μετάφραση ο Κωστής Κοκκινόφτας στον πολυσέλιδο τόμο του «Κύπρος και 1821». Τα δύο δημοσιεύματα βασίζονται σε δύο επιστολές που εστάλησαν από την Κύπρο στις 16 Αυγούστου και στις 22 Αυγούστου. Η επιστολή της 22ας Αυγούστου 1821, όπως και εκείνη της 16ης Αυγούστου εστάλη από Ελληνοκύπριο, ο οποίος υπογράφει με τα αρχικά Ν.Φ., ο οποίος κατάφερε να γλυτώσει από τις σφαγές. Η επιστολή, που ανήκει στο Πολιτιστικό Ίδρυμα της Τράπεζας Κύπρου, φαίνεται ότι γράφτηκε επί του πλοίου που τον μετέφερε σε ασφαλή προορισμό και απευθυνόταν στον Αντώνιο Βοντιτσιάνο, υποπρόξενο της Αγγλίας, ο οποίος και τον έσωσε. Αυτή την επιστολή θα δώσει η «Κ» την επόμενη Κυριακή, 22 Αυγούστου 2021, δηλαδή 200 χρόνια αφ' ότου εστάλη. Η επιστολή ξεκινάει ως εξής: Είμαι ευτυχής! Τούτον λογίζομαι εμαυτόν τώρα, οπότε τον βλέπω εκτός των κινδύνων, τους οποίους αν και κατά πολύ εμετρίαζεν η λιπαρά προστασία σας, τερατώδεις όμως και φρικωδεστάτους με τους παρέστηνεν η ισχυρά μου φαντασία και ο πανικός εκείνος φόβος, όστις εξ αρχής των δεινών με κατέλαβε...». Ολόκληρη η επιστολή θα δωθεί στην έκδοση της «Κ» της 22ας Αυγούστου.

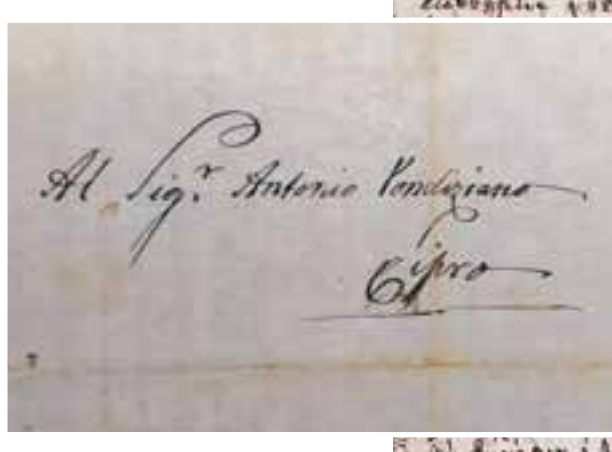

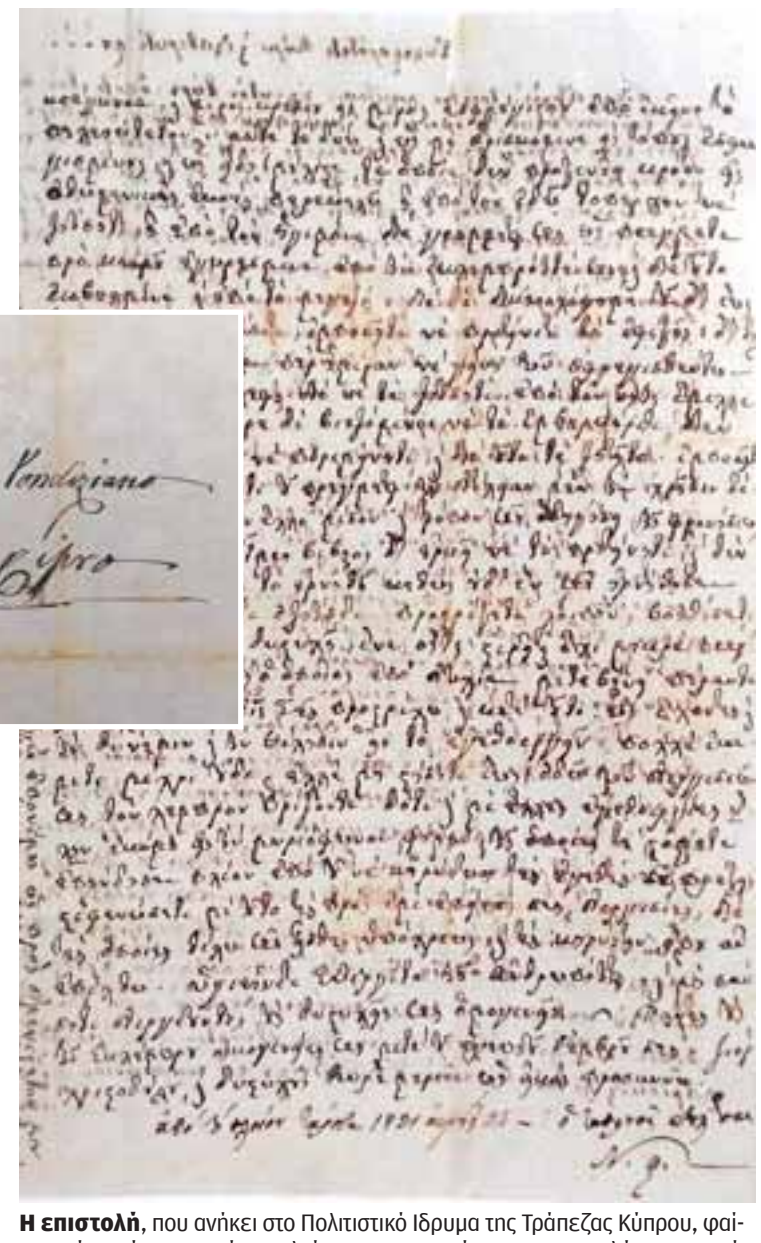

Η επιστολή, που ανήκει στο Πολιτιστικό Ίδρυμα της Τράπεζας Κύπρου, φαίνεται ότι γράφτηκε επί του πλοίου που τον μετέφερε σε ασφαλή προορισμό και απευθυνόταν στον Αντώνιο Βοντιτσιάνο

Εφημερίδες της Εσπερίας

Όταν τα νέα μαθεύτηκαν στη Δύση, ο διεθνής Τύπος έκανε λόγο για πολύ δυσάρεστες και άσχημες στιγμές. Διαβάζουμε χαρακτηριστικά στο «Giornale della provincia Bresciana»: «Είπαμε ήδη ότι στην Κύπρο για δεύτερη φορά συνέβησαν πολύ δυσάρεστες σκηνές. [...]. Ο σημερινός κυβερνήτης της Κύπρου (άνδρας με άγνωστη καταγωγή και εξαιρετικά άπληστος [...]) και χωρίς να έχει εκδηλωθεί κάποιο σημάδι εξέγερσης, κατηγόρησε στην Πύλη τους Έλληνες κατοίκους της Κύπρου για συνωμοσία, εξέγερση και επικοινωνία με τους Υδραίους. Οι διαταγές που έλαβε από την Κωνσταντινούπολη ήταν να εξεταστεί ενδελεχώς το γεγονός, να τιμωρηθούν οι ένοχοι και να απαλλαχθούν οι αθώοι. Ωστόσο, αντί εκείνος να ενεργήσει κατ' αυτόν τον τρόπο, εκείνος προσκάλεσε τον αρχιεπίσκοπο, τους επισκόπους και τους προκρίτους με το πρόσχημα της συμμετοχής τους σε συνάντηση για την παράδοση φιρμανιού. Όταν όλοι συγκεντρώθηκαν τους κρέμασε στην πύλη του σαραγιού. Στη συνέχεια και για έναν περίπου μήνα θανάτωσε πολλούς προκρίτους της Λευκωσίας, της Λάρνακας, της Πάφου και άλλων περιοχών του νησιού. [...] Οι Ευρωπαίοι πρόξενοι και έμποροι έγραψαν αμέσως στους πρέσβεις τους, όμως ο κυβερνήτης παρενέβη στις επιστολές τους. [...] Πολλοί Έλληνες για να σώσουν τη ζωή τους έγιναν μουσουλμάνοι [...]». Στο ίδιο μήκος κύματος και η εφημερίδα «Gazzetta di Mantova», στο φύλλο της 27ης Οκτωβρίου 1821 – σημειωτέον ότι τα δημοσιεύματα είναι σχεδόν όμοια, αφού έχουν τις ίδιες πηγές, ωστόσο, έχει ενδιαφέρον να δει κανείς συγκεκριμένες διαφοροποιήσεις, όπως οι τίτλοι, οι αριθμοί θυμάτων κ.ά.

Η εφημερίδα «Il Messaggiere Tirolese» στο τεύχος του Αυγούστου του 1821 γράφει: «Ο Τούρκος κυβερνήτης στραγγάλισε, απαγχόνισε, καρατόμησε σημαντικό αριθμό Ελλήνων, μεταξύ αυτών πέντε παπάδων (papas), τον ιερωμένο του ναού της Φανερωμένης στη Λευκωσία, έναν σεβαστό άνδρα, που τύγχανε πολλής αγάπης από όλους. [...] Το τελευταίο διάστημα έφθασαν από τη Συρία στη Λάρνακα δύο χιλιάδες περίπου στρατιώτες και αναμένονται άλλοι τόσοι [...]». Στην εφημερίδα «Statesman» του Λονδίνου, το Σάββατο 20 Οκτωβρίου 1821, σελ. 2, αναφέρεται: «Από τη Γένοβα, αναφέρεται ότι οι κάτοικοι του νησιού της Κύπρου έχουν τεθεί σε κατάσταση ύψιστου συναγερμού, με τους Τούρκους να έχουν αρχίσει να θανατώνουν τους Έλληνες. Ο επίσκοπος της Λευκωσίας (sic), οι προύχοντες του νησιού και ακόμη τρεις επίσκοποι, μαζί με αρκετούς άλλους Έλληνες ιερωμένους, έχουν πέσει θύματα της οργής των μουσουλμάνων, οι οποίοι, όπως προστίθεται, επιτέθηκαν ακόμα και σε Ευρωπαίους. Οι πρόξενοι έχουν φύγει στην Ιταλία και όλοι οι κάτοικοι, που είχαν τα μέσα εγκαταλείπουν το νησί».

Μαύρη ζωή, χρυσή ντοπιολαλιά

Η ιστορία μιας γυναίκας, μιας οικογένειας και μέσω αυτών ενός τόπου και μιας εποχής, στο νέο βιβλίο του Σωτήρη Δημητρίου

Του **ΣΤΑΥΡΟΥ ΖΟΥΜΠΟΥΛΑΚΗ**

Η Αλέξω γεννήθηκε στην Πόβλα, σύνορο με την Αλβανία, «περπατά[ει] κοντά τα εκατό» (σ. 544), έχει παιδιά, εγγόνια και δισέγγονα (δίγγονα τα λέει η ίδια), και ζει τώρα μόνη της στη 'Γουμενίτσα. Αυτή η μπάμπω είναι η αφηγήτρια στο τελευταίο βιβλίο του Σωτήρη Δημητρίου «Ουρανός απ' άλλους τόπους» (Πατάκης, 2021, βλ. σελ. 317 για το νόημα του τίτλου). Μιλάει σε κάποιον (ή και σε ομήγυρη), του απευθύνεται, χειρονομεί, βγάζει επιφωνήματα. Ο ακροατής - συγγραφέας αποτυπώνει στο κείμενό του τον ρυθμό του λόγου της, τον ήχο των επιφωνημάτων της, υποδηλώνει τις χειρονομίες της. Η αφήγηση είναι συνειρμική, η Αλέξω πάει από το ένα στο άλλο, επανέρχεται στα ειπωμένα, μιλάει αβίαστα για όσα της έρχονται κατ' επιφοράν στη μνήμη, καταπώς λέει ο Παπαδιαμάντης – αυτό που η ίδια ονομάζει αφολοή, σαν ένας αχός που έρχεται από μέσα της και ανεβαίνει στην επιφάνεια της μνήμης.

Ο Δημητρίου δεν μας έχει συνηθίσει σε τόσο πολυσέλιδα γραψίματα (577 σελίδες). Το βιβλίο αποτελείται από 96 ιστορίες, με τον δικό της τίτλο η καθεμιά, αλλά αυτοχαρακτηρίζεται μυθιστόρημα. Ακούω ήδη την πρώτη ένσταση: δεν πρόκειται για μυθιστόρημα, μια συλλογή μικρών διηγημάτων είναι, σαν και αυτά που έχουμε διαβάσει και θαυμάσει στον Δημητρίου. Το γεγονός ότι όλες τις ιστορίες τις διηγείται το ίδιο πρόσωπο δεν είναι αρκετό, θα πουν, για να κάνει ένα κείμενο μυθιστόρημα.

Αγαπώ πολύ το μυθιστόρημα, αλλά ας μη μετατρέψουμε, προς Θεού, μια ειδολογική κατηγορία σε αξιολογικό κριτήριο. Εχουμε όλοι μας διαβάσει τόσα και τόσα πεζογραφικά αριστουργήματα που δεν ήταν μυθιστορήματα. Και από την άλλη, γιατί άραγε δεν είναι μυθιστόρημα ο «Ουρανός απ' άλλους τόπους»; Αφηγείται την ιστορία μιας γυναίκας, μιας οικογένειας και μέσω αυτών ενός τόπου και μιας εποχής: κλασικά στοιχεία του μυθιστορηματικού είδους.

Χωρίς παιδική ηλικία

Η Αλέξω έχει άλλες πέντε αδελφές και έναν μικρό –έβδομο γένος– αδελφό. Η μάνα τους, η Μηλιά, είναι μια γυναίκα ακατάβλητης εργατικότητας, «από νύχτα σε νύχτα ζεμένη στο μάγκανο» (σελ. 22), προκομμένη («όπου ήβρισκε εδώ, εκεί, φωλιά με χώμα, τσίτωνε κηπικά, μυρωδικά. Ουδέ πιθαμή χέρσο» (σελ. 107), συνετή, προνοητική, φιλόξενη και φιλάλληλη (σελ. 68), «ψωμοδότα», ένα βήμα μπροστά από την κοινωνία της (έβγαλε πρώτη τα «ρουτιά», πρώτη φόρεσε παπούτσια, από τις πρώτες που άφησε κάτω την κοτσίδα της, σελ. 21). Αλλά είναι και σκληρή με τα παιδιά της: τα στέλνει σε βαριές δουλειές από πολύ μικρά (βλ. σελ. 137-138). Στις κοινωνίες αυτές δεν υπάρχει παιδική ηλικία. Η Αλέξω, που έχει τη μάνα της πολύ ψηλά, της την καταλογίζει συχνά τούτη τη σκληρότητα.

Το βιβλίο «Ουρανός απ' άλλους τόπους» αποτελείται από 96 ιστορίες, με τον δικό της τίτλο η καθεμιά, αλλά αυτοχαρακτηρίζεται μυθιστόρημα.

Η αφήγηση είναι συνειρμική, η Αλέξω πάει από το ένα στο άλλο, επανέρχεται στα ειπωμένα, μιλάει αβίαστα για όσα της έρχονται στη μνήμη.

Το σπίτι τους είναι ανοιχτό, μοναστηρόσπιτο (σελ. 14 και επανειλημμένα), έχει όλα τα καλά, χάρη στην εργατικότητα και την αξιοσύνη αυτής της γυναίκας – ο πατέρας, πρόεδρος του χωριού, είναι καλός άνθρωπος αλλά μάλλον τεμπέλης.

Ο «Ουρανός απ' άλλους τόπους» είναι το ομαδικό πορτρέτο μιας κοινωνίας: φτώχεια, πείνα, σκληρή δουλειά, καταπίεση των γυναικών και των μικρών παιδιών, βία και αποκλεισμός (τη δύστυχη Πανωραία που την έχουν βιάσει Τσάμηδες –Τούρκοι, στη γλώσσα του τόπου– δεν θέλουν να τη δουν ούτε οι γονείς της, γιατί είναι πια μολεμένη και την αφήνουν να πεθάνει, σελ. 287-293), δεισιδαιμονία, καταλαλιά, κατάρες, τυφλά μίση, ξενιτεμός (Αμερική, Αυστραλία, Γερμανία), πόλεμος, Κατοχή, Εμφύλιος. Το κύριο γνώρισμα ήταν ασφαλώς η φτώχεια και ο απίστευτος μόχθος που απαιτούνταν συνακόλουθα για τη μπουκιά το ψωμί, «για τη χαψιά στο στόμα». Οι γυναίκες στα χωριά της Μουργκάνας κάνανε κυριολεκτικά το ξύλο γνέμα (βλ. σελ. 328-329)!

Ο κόσμος της Πόβλας και των γύρω χωριών είναι ένας κόσμος γυναικείος, οι άνδρες λείπουν στον στρατό και τους πολέμους, γυρνάνε καλατζήδες στη νότια Ελλάδα, μεταναστεύουν. Οι γυναίκες κρατάνε τη ζωή στα χέρια τους. Και όμως, το κεντρικό γεγονός στη ζωή αυτών των δυνατών γυναικών ήταν ο γάμος, εκεί κρινόταν η μοίρα τους, για την οποία οι ίδιες δεν είχαν λόγο – «μας πούλαγαν, δεν μας πάντρευαν, λέει η Αρετή», αδελφή της Αλέξως (σελ. 62). Αν η κόρη «είχε ακουστεί» –για το τίποτε– έμενε αχάλευτη, δεν τη ζητούσε κανείς σε γάμο.

Είναι ένας κόσμος, προφανώς, του προφορικού πολιτισμού, όπου το τραγούδι και ο χορός έχουν μεγάλη θέση: «έστρωναν τον χορό με τα τραγούδια πο' 'πρεπε και με τα πατήματα, όχι ταραές και φωνές» (σελ. 160). Η θρησκευτικότητα δεισιδαιμονική: «ο πατέρας ήταν βλάσφημος, λόγο και χριστοπαναΐγια, αλλά ήτανε και θρήσκος», κρατούσε τις νηστείες (σελ. 64, βλ. και σελ. 291).

Ο φόνος της μάνας

Από όσα έζησε και τράβηξε η Αλέξω ένα μένει μέσα της άσβηστο και την περονιάζει ακόμη και τώρα στα βαθιά γεράματα, και έρχεται και επανέρχεται στην αφήγησή της από την αρχή (σελ. 14) έως το τέλος: ο φόνος της μάνας της από τους αντάρτες. Ολη η φαμίλια γλίτωσε εκτός από τη μάνα: την πιάσανε, την πήγανε στον Λια και τη σκότωσαν. Οταν, στα στερνά της, ένα καράβι θα πιάσει στη 'Γουμενίτσα μεταφέροντας ομήρους από την Ουγγαρία και πολύς κόσμος, «μελισσολόι», κατεβαίνει στο λιμάνι να τους υποδεχθεί, θα πάει μαζί τους και η Αλέξω.

«Εκλαιγαν όλοι πούνταν όξω, έκλαιγαν κι αυτοί που ερχόντανε. Οχι έκλαιγαν, θρήνος. Είχε ανάψει η ψυχή μέσα και γούριαζε. Χαιρετούσαμαν με μαντίλια, με τα χέρια. Κάθε βολά που έβγαινε βάρκα, γουριάζαμε όλοι. Καλωσέρθαταν, καλωσέρθαταν. Καλώς σας ήβραμαν, καλώς σας ήβραμαν. Επεφταν ο κόσμος στις αγκαλιές να πνιγούν. Ο τόπος γίνηκε σαν να σύννεψε. Σκεπαίνεται ο ήλιος; Σκεπαίνεται από το βάι του κόσμου. Εγώ τήραζα τις μισόκαιρες γυναίκες μη δω την μάνα. Ολα τα χρόνια ήλεγα με την γνώμη μου ότι είναι στην ομηρία. […] Ηβγε και η τελευταία βάρκα, νύχτωμα, και η μάνα δεν ήβγε. Τότε εγώ ανάβλιαξα, τότες με περόνιασε» (σ. 542-543).

Η Αλέξω είναι αντικομμουνίστρια, είναι του Ζέρβα (σελ. 195). Βρίζει τους κομμουνιστές και τους υποστηρικτές τους, με πάθος και έμπνευση. «Αυτές που δεν έκαναν ούτε για σκιάχτρο στ' αμπέλι» (σελ. 255), λέει για τις κομμουνίστριες, έκαναν διαφωτισμό. Ο άντρας της ο Φώτος έχει πάει για λίγο στους χιτιδες (σελ. 407) και έτσι θα πάρουν ένα σπιτάκι στη Νέα Ελβετία της 'Γουμενίτσας, που, αν δεν ήσουν εθνικόφρων, δεν το έπαιρνες (σελ. 531). Στο χωριό, στην Πόβλα, μετά τον χαμό της μάνας της, πάει πολύ σπάνια, σε καμιά κηδεία, «αρύ και πού σε λύπη» (σελ. 268). Δεν το αντέχει, εξάλλου ρήμαξαν όλα, λόγγιασαν.

Κύριο γνώρισμα της κοινωνίας της Πόβλας και των γύρω χωριών, όπως την αφηγείται το βιβλίο, η φτώχεια και ο απίστευτος μόχθος που απαιτούνταν συνακόλουθα για την μπουκιά το ψωμί, «για τη χαψιά στο στόμα».

SHUTTERSTOCK

Ευθυβολία, λιτότητα, ευρηματικότητα, ποιητικότητα, μεταφορές

Ο Σωτήρης Δημητρίου στήνει το λογοτεχνικό μνημείο αυτού του κόσμου στη γλώσσα αυτού του κόσμου. Πήρε τη σωστή απόφαση να μη βάλει γλωσσάρι στο βιβλίο του. Αυτό θα δυσκολέψει πολλούς από τους νεότερους αναγνώστες, αλλά η αντίθετη επιλογή θα έκανε το μυθιστόρημα λαογραφική μελέτη. Οποιος επιμείνει στην ανάγνωση, πολλές λέξεις που δεν τις γνωρίζει θα τις καταλάβει από τα συμφραζόμενα. Κάποιες άλλες δεν θα τις καταλάβει, μα δεν πειράζει. Προσέφυγα στο πολύτιμο δίτομο έργο «Τα Γλωσσικά ιδιώματα της Ηπείρου (Βορείου, Κεντρικής και Νοτίου)» του Ευάγγελου Αθ. Μπόγκα (Εκδόσεις Εταιρείας Ηπειρωτικών Μελετών, Ιωάννινα, 1964, 1966), για ορισμένες λέξεις, μα δεν τις βρήκα. Η περίφημη «αφολοή», λόγου χάρη, δεν θησαυρίζεται. Δεν είναι δυσεξήγητο: αφενός, είναι τόσος ο πλούτος των τοπικών γλωσσικών ιδιωμάτων, που είναι των αδυνάτων αδύνατο να τον θησαυρίσει ένα λεξικό στο ακέραιο, και αφετέρου, μέσα στο κοινό ιδίωμα κάθε σπιτικό είχε και τις δικές του προτιμημένες λέξεις και εκφράσεις. Επιπλέον, υπήρχε πάντα μεγάλο περιθώριο προσωπικής γλωσσικής δημιουργικότητας – και η Αλέξω την έχει και με το παραπάνω. Αν ήθελα να σημειώσω εδώ λέξεις και εκφράσεις που να δείχνουν τη δύναμη και την ποιητικότητα της γλώσσας που μιλούν αυτές οι γυναίκες, θα έπρεπε να παραθέσω το μισό βιβλίο. Να, για παράδειγμα, ελάχιστες λέξεις προς χαρακτηρισμό γυναικών: σκορπαλεύρω (σπάταλη νοικοκυρά), γραφοχέρα (γυναίκα με επιδεξιότητα στα χέρια), ηλιοκατέβατη (όμορφη), ισιοπέραστη (αθώα), συγκάμισσα (η φιλενάδα με την οποία συγκάνεις και λέτε και τα δικά σας), εξυπνοπουτάνα, μοναχοφαούσω. Κάθε σελίδα του βιβλίου είναι θησαυρός. Σαστίζεις με την ευθυβολία, τη λιτότητα, την ευρηματικότητα, την ποιητικότητα, τις μεταφορές αυτής της γλώσσας. Εδώ, στη γλώσσα, βρίσκεται η μεγάλη δύναμη του βιβλίου. Τη ζωή, τα βάσανα και τις χαρές των κατοίκων της Πόβλας και τις ιστορικές περιπέτειές τους θα μπορούσε να μας τα πει αντικειμενικότερα μια λαογραφική ή ιστορική μελέτη. Οποιος τυχόν αντιτείνει, με μειωτική της αξίας του έργου διάθεση, ότι η γλωσσική αυτή δύναμη δεν είναι κατόρθωμα του συγγραφέα, αλλά ανήκει στους άνδρες και τις γυναίκες που τη μιλούσαν, σφάλλεται εκ του πονηρού. Ασφαλώς και η γλώσσα είναι του τόπου και των ανθρώπων του, αλλά για να μπορέσεις σήμερα να αφηγηθείς στην αμίλητη πια αυτή γλώσσα, πρέπει να έχεις εσύ ο ίδιος φίνο μουσικό αυτί, να έχεις το χάρισμα της σωματικής αναστάτωσης στο σπάνιο άκουσμά της. «Αυτή μου τα 'μολόγαγε εμένα, εγώ τα λέω σε σένα και βάλ' τα καλά στο αυτί σου» (σελ. 192), λέει κάποια στιγμή η αφηγήτρια στον ακροατή - συγγραφέα, μεταφέροντάς του διήγηση της αδελφής της Αρετής. Ο Σωτήρης Δημητρίου τα έβαλε καλά στο αυτί του και την ψυχή του τα λόγια αυτά και τη μουσική τους, γι' αυτό μπόρεσε και τα έβαλε και στο χαρτί, ώστε να μείνουν εις τον αιώνα λαμπρό μνημείο της ελληνικής λαλιάς.

Ασφαλώς η γλώσσα είναι του τόπου και των ανθρώπων του, αλλά για να μπορέσεις σήμερα να αφηγηθείς στην αμίλητη πια αυτή γλώσσα, πρέπει να έχεις εσύ ο ίδιος φίνο μουσικό αυτί.

Ο ηλεκτρικός διάδρομος του μοναχού...

Είκοσι πέντε διηγήματα υπέρβασης, μετάλλαξης, γεμάτα συγκίνηση

ΓΙΩΡΓΟΣ ΣΚΑΜΠΑΡΔΩΝΗΣ
ΠΡΟΣΟΧΗ: εποχιακή διέλευση βατράχων
εκδ. Πατάκη, **σελ.** 226

Της **ΖΩΗΣ ΚΑΡΑΜΗΤΡΟΥ**

Είκοσι πέντε μικροί κόσμοι, είκοσι πέντε κοσμήματα γραφής. Ταξίδι και παρατήρηση, εσωτερίκευση και αποτύπωση, διαδρομές του μυαλού και του συναισθήματος, άλλοτε πασιφανείς κι ευκολοδιάβαστες, άλλοτε να απαιτούν τη φαντασία του αναγνώστη, αν αφεθεί να ανιχνεύσει τα αποσιωπητικά μπορεί να γνωρίσει καινούργιους δρόμους που ίσως ούτε ο ίδιος ο συγγραφέας δεν γνώριζε, δεν στόχευσε, δεν συνειδητοποίησε.

Ο Γιώργος Σκαμπαρδώνης πλάθει ιστορίες γεμάτες συγκίνηση, με μια ελαφρά ειρωνεία που χαρακτηρίζει τον λόγο του, μας θυμίζει πόσο πυκνό, ρευστό, κομψό κι ευαίσθητο μπορεί να είναι ένα διήγημα. Δεν εκβιάζει το συναίσθημα αναζητώντας δήθεν συγκινήσεις, δεν εξωθεί στα άκρα τη λύπη, επιτρέπει την έκπληξη, ένα χαμόγελο αποδοχής και συνενοχής μας στις ιστορίες του, που φανερώνουν το ήθος, την αισθητική κι αυτό που ονομάζουμε ταλέντο. Δεν αρκεί. Η γλώσσα έρχεται να συμπληρώσει, να αναδείξει, να λαμπρύνει τα νοήματα, τα χαρακτηριστικά και τη στάση των ηρώων, τις περιγραφές των γεγονότων και των τόπων. Λέξη τη λέξη είναι φανερό πως ο συγγραφέας τις ζύγιασε σκληρά, τις ακόνισε με χάρη και τις άφησε να υποταχθούν στην έμπνευση.

Ιστορίες που το πραγματικό συνυπάρχει με το υπερβατικό, που το γεγονός μεταπλάθεται και φεύγει από αυτό που αντιλαμβανόμαστε για να αποκαλύψει πως κρύβει μέσα του ελπίδα, απελπισία, πίστη. Οι ουρανοί είναι πάντα ανοιχτοί για τον Σκαμπαρδώνη. Για να υποδεχθούν τα άλογα που, χωρισμένα από τους στρατιώτες που τα κατείχαν, παλεύουν με τα κύματα για να τους φτάσουν και ξάφνου ανεβαίνουν ψηλά και καλπάζουν στα ουράνια. Αλλιώς, αν πνίγονταν, θα ήταν πολύ βαρύ για τον εγγονό να το ακούει σαν διήγηση απ' τον παππού. Κι ο ξενοχάραγος άνθρωπος, με τον θάνατό του δεν υποτάσσεται παρά σηκώνεται, τρέχει σε βουνά και ποτάμια, χάνεται στα έλατα. Η φύση κυριαρχεί στις διηγήσεις, τα φυτά, τα δέντρα, οι πλαγιές, τα δάση, πρωταρχικά μάλλον τα ζώα, έχουν δύναμη ασύλληπτη

SHUTTERSTOCK

Τρεις από τις είκοσι πέντε ιστορίες είναι του Αγίου Όρους. Μοναστήρια και μοναχοί, σκήτες κι ακολουθίες, μαγειρική και μονοπάτια, άσκηση και προσευχή, πίστη και ταπείνωση, αναβλύζουν ακατάπαυστα από τις σελίδες.

Η φύση κυριαρχεί στις ιστορίες του Σκαμπαρδώνη, τα φυτά, τα δέντρα, οι πλαγιές, τα δάση, πρωταρχικά μάλλον τα ζώα.

και καταλυτική, δεν έχουν ζωή, είναι η ζωή η ίδια. Αυτή που με επιμονή και προσπάθεια, με ζήλο κι αγάπη, πάνω απ' όλα με μητρική αγάπη, θα χαρίσει η Μπέντια, η γριά σκύλα στο νεκραναστημένο κουταβάκι της.

Ανθρωποι που παλεύουν με το παρελθόν τους, που προσπαθούν να το κάνουν παρόν και μέλλον, βασανισμένοι, αντιμέτωποι με τον θάνατο. Αν ο οίστρος της ζωής, διονυσιακά σχεδόν, ξεπηδά μέσα από τις σελίδες, είναι που ο θάνατος παραμονεύει παντού, αφανίζει ζωές, κόβει ανάσες, σκάβει τάφους. Σ' αυτούς τους τάφους, μια νύχτα, φορτωμένοι την νταμιτζάνα το τσίπουρο θα πάει η παρέα για καντάδα, για μοιρολόι, για μεθύσι, για παρηγοριά. Σ' αυτές τις ιστορίες, όλες οι στιγμές της ζωής έχουν τη θέση τους. Κι η λύπη κι η αρρώστια κι η αναπηρία, μα και η χαρά, η δημιουργία, η σκανταλιά. Γιατί τι άλλο είναι, παρά μια αθώα σκανταλιά, το «μόνο νερό. Ας με συγχωρήσει ο Χριστούλης μας. Μόνο νερό αδερφέ» που σεμνά ξεστομίζει ο Αγιορείτης, έχοντας κατεβάσει μια γερή γουλιά τσίπουρο;

Αν το βλέμμα του Σκαμπαρδώνη τυλίγει με μια αθωότητα τις ιστορίες του, είναι αυτό το υπερβατικό και ανέλπιστο που τις κάνει λαμπερές κι επιτρέπει στον καθένα μας να νοηματοδοτήσει όσα συμβαίνουν κι όσα πλάθει η φαντασία, όσα υπάρχουν κι όσα ντύνονται με ελπίδα, προσμονή, εγκαρτέρηση.

Τρεις από τις είκοσι πέντε ιστορίες είναι του Αγίου Όρους. Μοναστήρια και μοναχοί, σκήτες κι ακολουθίες, μαγειρική και μονοπάτια, άσκηση και προσευχή, πίστη και ταπείνωση, αναβλύζουν ακατάπαυστα από τις σελίδες. Μία τους, όμως, είναι παντελώς ξεχωριστή. «Ο διάδρομος». Ο μοναχός ζητάει

Η γλώσσα έρχεται να αναδείξει, να λαμπρύνει τα νοήματα.

και ο ηγούμενος του επιτρέπει να πεζοπορεί μέσα στο κελί του πάνω σε ηλεκτρικό διάδρομο, αντί για έξω στη φύση. Η ομορφιά της φύσης μούδιαζε το μυαλό του και ξαστοχούσε τον Θεό. Ενιωσε να τον κυριεύει η απώλεια του εαυτού του, η προδοσία της προσευχής, το κενό του σχήματος του μοναχού. Κι έτσι, για να σωθεί και να σώσει, να ξαναβρεί τη νηφάλιο μέθη, τη χαρμονή του πένθους και την κλειστή μοναξιά, απαρνιέται τους περισπασμούς της φύσης, που δεν είναι άλλοι από τις ομορφιές της σε κάθε βήμα, σε κάθε μονοπάτι, όλες τις εποχές, κι ανυψώνεται μονολογώντας και τρέχοντας μέσα στο κελί.

Αυτός είναι ο τρόπος του Σκαμπαρδώνη. Αυτόν μας συστήνει με τα διηγήματά του. Της υπέρβασης και της μετάλλαξης. Που θα μας κάνει από γυρίνους, βατράχους που εποχικά θα μετακινούμαστε για να βρούμε το κατάλληλο στάσιμο νερό, που μέσα στην ακινησία του υπόσχεται τη συνέχιση της ζωής. Για να μπορούμε να πούμε στο τέλος, σαν τον συγγραφέα, «το πανηγύρι είναι τρανό κι ο τόπος είναι λίγος». Αρκεί να υπάρξει η προσοχή των άλλων την ώρα της διέλευσής μας.

ΜΑΤΙΕΣ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ

Επιμέλεια: **ΝΙΚΟΣ ΒΑΤΟΠΟΥΛΟΣ**

MFAB

ΒΟΥΔΑΠΕΣΤΗ
Στο Μουσείο Καλών Τεχνών

«Τα πάντα στο χαρτί», θα μπορούσε να ονομάσει κανείς την έκθεση στο Μουσείο Καλών Τεχνών της Βουδαπέστης, που γιορτάζει τα 150 χρόνια της Συλλογής Σχεδίων, καθώς και την επαναλειτουργία του. Η Συλλογή Σχεδίων είναι σπουδαία και περιλαμβάνει έργα όλων των μεγάλων δασκάλων, από τον Λεονάρντο ντα Βίντσι έως τον Τουλούζ Λοτρέκ. Ο πυρήνας της συλλογής προέρχεται από τη συλλογή Εστερχάζι, που περιήλθε στην κυριότητα του μουσείου το 1871.

ART NEWSPAPER

ΒΕΝΕΤΙΑ
Ανις Καπούρ

Το Ιδρυμα του Ανις Καπούρ, του διάσημου Βρετανοϊνδού γλύπτη, έχει αναλάβει τη μεταμόρφωση ενός βενετσιάνικου παλάτσο προκειμένου να το καταστήσει έδρα των εγκαταστάσεών του, εκθεσιακό χώρο, καλλιτεχνικό εργαστήρι και χώρο μόνιμης έκθεσης. Είναι το Παλάτσο Πριούλι Μανφρίν, που ανεγέρθηκε τον 16ο αιώνα αλλά πήρε την τελική μορφή του τον 17ο αιώνα. Αρχικά αποτέλεσε την κατοικία της αριστοκρατικής οικογενείας Πριούλι και αργότερα ήταν στέγη συλλογής έργων τέχνης.

TASCHEN

ΕΚΔΟΣΗ
Ιαπωνία 1900

Νέος τίτλος στη σειρά για τον κόσμο του 1900 από τις εκδόσεις Taschen είναι ο πλούσια εικονογραφημένος τόμος αφιερωμένος στην Ιαπωνία του χθες. Πανόραμα ενός νοσταλγικού κόσμου, το βιβλίο περικλείει σε 568 σελίδες (τιμή 150 ευρώ) σπάνιας αισθητικής εικόνες μιας χώρας στο μεταίχμιο της παράδοσης και της νέας εποχής. Ο Σεμπάστιαν Ντόμπσον και η Σαμπίν Αρκέ μάς οδηγούν στην Ιαπωνία που γεννήθηκε μετά το 1868, όταν η χώρα άνοιξε τις πύλες της στον έξω κόσμο.

PACE

ΧΟΝΓΚ ΚΟΝΓΚ
Σαμ Τζίλιαμ

Ο βετεράνος, αλλά πάντα δραστήριος, 88χρονος Αφροαμερικανός καλλιτέχνης Σαμ Τζίλιαμ, ονομαστός εκπρόσωπος του αφηρημένου εξπρεσιονισμού καθώς και της λυρικής αφαίρεσης από τη δεκαετία του '60 και μετά, παρουσιάζει νέα σειρά εμπνευσμένων δημιουργιών του στο Χονγκ Κονγκ, στο εκεί παράρτημα του διεθνούς δικτύου της φημισμένης γκαλερί Pace. Κοινωνικός ακτιβιστής και λάτρης της τζαζ, ο Τζίλιαμ είναι μια δυναμική προσωπικότητα με έργα γεμάτα φρεσκάδα.

JAMES GALLACHER

ΒΗΡΥΤΟΣ
Ανοιξε το Εθνικό Μουσείο

Ενα χρόνο μετά την καταστροφική έκρηξη στη Βηρυτό, το Εθνικό Μουσείο του Λιβάνου άνοιξε πάλι για το κοινό. Το κτίριο που είχε υποστεί σημαντικές ζημιές αποκαταστάθηκε χάρη στη συνεργασία ειδικών από το Λούβρο με συναδέλφους τους στον Λίβανο. Η έκρηξη είχε καταστρέψει τα συστήματα ασφαλείας καθώς και τα τζάμια, αφήνοντας έκθετα όλα τα έργα των συλλογών. Το Λούβρο έχει αποστείλει ειδικά κλιμάκια και σε άλλα σημεία πολιτιστικής κληρονομιάς του Λιβάνου.

TRUSTEES OF THE WALLACE COLLECTION

Προσωπογραφία από τον Φρανς Χαλς, ένα από τα περίφημα ανδρικά πορτρέτα του (1624).

Φρανς Χαλς, ιδανικός μάστορας της προσωπογραφίας

Μια έκθεση που θα συγκινήσει ένα ευρύτερο κοινό είναι η εναρκτήρια για το φθινόπωρο έκθεση της Συλλογής Γουάλας (The Wallace Collection) στο Λονδίνο, που θα είναι αφιερωμένη στον μεγάλο προσωπογράφο Φρανς Χαλς (1582-1666). Με έναρξη στις 22 Σεπτεμβρίου, η έκθεση συγκεντρώνει έργα από μουσεία της Ευρώπης και της Βόρειας Αμερικής. Επικεντρώνεται στα ανδρικά πορτρέτα του μεγάλου Ολλανδού ζωγράφου της «χρυσής εποχής» και παρακολουθεί τη μακρά εξέλιξη του Φρανς Χαλς από τη δεκαετία του 1610 έως το τέλος της ζωής του, το 1666, σε βαθιά γεράματα για τα δεδομένα της εποχής (84 ετών). Με τίτλο «Το ανδρικό πορτρέτο», η έκθεση επιχειρεί να καταδείξει τον τρόπο με τον οποίο ο Φρανς Χαλς προχώρησε την τέχνη της προσωπογραφίας παίζοντας με τη γλώσσα του σώματος και τον φωτισμό (έχει ενδιαφέρον ότι είχε βάλει πολλά μοντέλα του να καθίσουν ανάποδα στην καρέκλα). Στις πρόσφατες εκθέσεις έργων του Χαλς εκτός Ολλανδίας συγκαταλέγονται η έκθεση στο Μουσείο Καλών Τεχνών των Βρυξελλών (2019), στο Μουσείο του Τολέδο (2018), στο Μητροπολιτικό Μουσείο της Νέας Υόρκης (2011) και πολλές ακόμη φυσικά, αλλά η νέα έκθεση στο Λονδίνο με τόλμη εστιάζει στις μεταβολές που επέφερε ο Χαλς στην ιδέα του ατόμου. Συμπλέει με τον «χρυσό αιώνα» των Κάτω Χωρών και είναι σύγχρονος της ίδρυσης της Ολλανδικής Δημοκρατίας (1588) στη διάρκεια μιας περιόδου χειραφέτησης της ολλανδικής εθνικής ιδέας μέσα από διεργασίες ταχείας παγκοσμιοποίησης, γεωγραφικής εξάπλωσης και νέου πλούτου. Συνδεδεμένος διά βίου με την πόλη του Χάαρλεμ, καθολικός στο δόγμα, με έντονη προσωπική ζωή, πολύτεκνος, πιθανώς σπάταλος καθώς είχε χρέη και εξαρχής πολυτεχνίτης στον χώρο της τέχνης (ξεκίνησε ως συντηρητής), ο Φρανς Χαλς αναδείχθηκε σε μείζονα ζωγράφο σε μια περίοδο αναγέννησης της ζωγραφικής. Συνέβαλε αποφασιστικά στην εξέλιξη του πορτρέτου αλλά και της ιδέας γύρω από την προσωπογραφία κατά τρόπο διαφορετικό από την πρακτική και το γούστο του Ρέμπραντ ή του Βελάσκεθ στην Ισπανία. Ο Φρανς Χαλς επιζητούσε το φως της ημέρας, έπαιζε με τον φωτισμό και χαλάρωνε τα μοντέλα του, τα οποία προκειμένου να αποκτήσουν το πολυπόθητο πορτρέτο τους ήταν υποχρεωμένα να παίξουν με τους όρους του ζωγράφου. Να μεταβούν δηλαδή οι ίδιοι στο ατελιέ του στο Χάαρλεμ, καθώς ο ίδιος ουδέποτε το εγκατέλειπε, όσο πλούσιος και ισχυρός και αν ήταν ο πελάτης του εν αντιθέσει με την επικρατούσα πρακτική άλλων κορυφαίων ζωγράφων. Ο Χαλς, όπως και οι λοιποί της «χρυσής» περιόδου, είχε μεγάλη ζήτηση και για διπλά πορτρέτα γάμου, τα περισσότερα από τα οποία διασώζονται μεμονωμένα.

Ο ΚΥΡΙΟΣ ΓΚΡΙ

Γράφει ο **ΗΛΙΑΣ ΜΑΓΚΛΙΝΗΣ**

Μουσικές του καλοκαιριού #5

Το έτος 1959 ήταν κομβικό για την ιστορία της μουσικής. Μολονότι το ροκ εν ρολ μεσουρανεί και δείχνει πως σιγά σιγά θα θέσει σε άτακτη υποχώρηση την τζαζ, εκείνη είναι η χρονιά που θα χάσει τρία αστέρια του σε αεροπορικό δυστύχημα, με πιο μεγάλη απώλεια τον Μπάντι Χόλι (οι άλλοι δύο ήταν οι Ρίτσι Βάλενς και Μπιγκ Μπόπερ).

Την ίδια χρονιά, αφήνει την τελευταία της πνοή και η Μπίλι Χόλιντεϊ, όμως η τζαζ συνεχίζει πολύ δυναμικά. Το 1959 είναι η χρονιά που οι Ντέιβ Μπρούμπεκ και Πολ Ντέσμοντ λανσάρουν το ιστορικό άλμπουμ «Time Out», που περιλαμβάνει το κοσμαγάπητο «Take Five», ενώ τον Απρίλιο εκείνης της χρονιάς ο Μάιλς Ντέιβις ηχογραφεί ένα από τα άλμπουμ-σταθμούς στην ιστορία της τζαζ, το «Kind of Blue», με το μαγευτικά cool –κι επίσης πολύ δημοφιλές– «So What».

Καλοκαιρινό, αυγουστιάτικο, από την αρχή ώς το τέλος είναι ένα στυλάτο, ατμοσφαιρικό, άκρως κουλ, υπαινικτικό και υπόγεια ερωτικό άλμπουμ.

«Εδώ ας σταθούμε για λίγο», λέει ο κύριος Γκρι με νόημα και βάζει να ακούσουμε το πρώτο αυτό κομμάτι, το «Και λοιπόν» στα ελληνικά, με το οποίο ανοίγει το «Kind of Blue». Το μυστηριακό, σαν διστακτικό, πιάνο του μεγάλου Μπιλ Εβανς στην εισαγωγή δίνει τελικώς τον ρυθμό για να μπούμε στον πρώτο, βασικό αυτοσχεδιασμό, με τον Μάιλς Ντέιβις να οδηγεί με την τρομπέτα του.

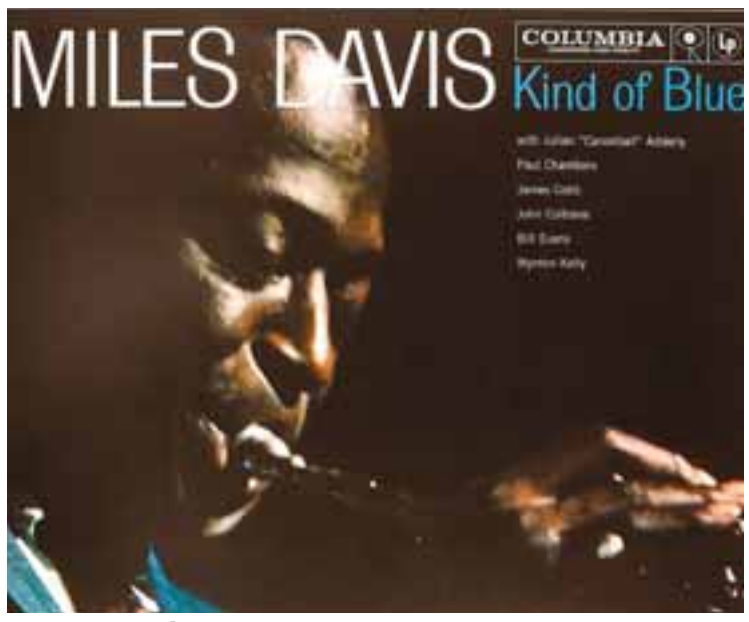

Το εμβληματικό τζαζ άλμπουμ «Kind of Blue» κυκλοφόρησε στις 17 Αυγούστου του 1959. Πρώτο κομμάτι στον δίσκο, το αξεπέραστο «So What».

«Φαντάσου», λέει εκστασιασμένος ο κύριος Γκρι. «Πέρα από τον Μπιλ Εβανς και τον Μάιλς Ντέιβις, είναι ο Τζον Κολτρέιν στο τενόρο σαξόφωνο, ο Τζούλιαν «Κάνομπολ» Αντερλεϊ στο άλτο σαξόφωνο, ο Πολ Τσέιμπερς στο μπάσο, ο Τζίμι Κομπ στα κρουστά, ο Γουίντον Κέλι επίσης στο πιάνο και ο Γκιλ Εβανς κάπου εκεί να στήνει μια αξεπέραστη ενορχήστρωση. Συνάντηση γιγάντων μέσα σε μια χρονιά κατά την οποία τα σεξουαλικά ήθη χαλαρώνουν (το χάπι της αντισύλληψης πωλείται κανονικά, όπως και ο «Εραστής της Λαίδης Τσάτερλι» στις ΗΠΑ από τον εκδοτικό οίκο Grove Press), ενώ οι Beat ζεσταίνουν το έδαφος για τα «παιδιά των λουλουδιών». Στο ίδιο πνεύμα, ο Τζον Κασσαβέτης γυρίζει εκείνη ακριβώς τη χρονιά την άκρως ατμοσφαιρική, πειραματική «μπιτ» ταινία «Σκιές».

Το «So What» ηχογραφήθηκε Απρίλιο και το άλμπουμ κυκλοφόρησε στις 17 Αυγούστου του 1959. Καλοκαιρινό, αυγουστιάτικο, από την αρχή ώς το τέλος είναι ένα στυλάτο, ατμοσφαιρικό, άκρως κουλ, υπαινικτικό και υπόγεια ερωτικό άλμπουμ. Το «So What», τόσο κλασικό, τόσο χιλιοπαιγμένο, δεν έχει χάσει τίποτε από την περίεργη, ρυθμική αίγλη του. Συγκριτικά, το «Take Five», επίσης αντιπροσωπευτικό δείγμα της κουλ τζαζ της εποχής, μοιάζει πιο «κουρασμένο».

«Και μόνον ο τίτλος, αυτό το "Και λοιπόν"», λέει ο κύριος Γκρι, «θα μπορούσε να είναι ο ορισμός του καλοκαιριού. Της ανέφελης σκέψης, της ανέσπερης επιθυμίας για τα πάντα, της χαλαρής, ανάλαφρης αίσθησης του να είσαι εδώ ή εκεί. Ο ορισμός του κάθε καλοκαιριού».

ΕΞ ΑΦΟΡΜΗΣ

Της **ΖΩΗΣ ΚΑΡΑΜΗΤΡΟΥ**

Το τρένο των παιδιών

Α-λη-λεγ-γύ-η. Α-ξι-ο-πρέ-πει-α. Τι σημαίνουν αυτές οι δύο λέξεις για ένα παιδάκι επτά χρόνων που ανεβαίνει στο τρένο μόνο του, μαζί με χιλιάδες άλλα παιδιά του φτωχού ιταλικού μεταπολεμικού Νότου, με προορισμό τον πλούσιο Βορρά; Την αλληλεγγύη επικαλούνται, φωνάζοντας μ' ένα χωνί, οι κομμουνιστές που οργανώνουν την αποστολή των παιδιών. Την αξιοπρέπεια βροντοφωνάζει η γειτονιά του, η κουτσομπόλικη, άχαρη, μίζερη γειτονιά του, για να καλύψει μέχρι την τελευταία στιγμή της αναχώρησης τη φτώχεια, τη στέρηση, την ανέχεια, την πείνα, την προσβολή.

Δεν σημαίνουν τίποτα οι λέξεις χωρίς τη μαμά του, όταν έχουν απομείνει οι δυο τους στον κόσμο, με έναν άγνωστο πατέρα, μ' έναν ήδη νεκρό μεγαλύτερο αδελφό.

Στο «Τρένο των παιδιών» (μτφρ. Φωτεινή Ζερβού, εκδ. Πατάκη) της Βιόλα Αρντόνε, ο Αμερίκο Σπεράντζα, ο Αμερί, είναι ένα παιδί που έχει μάθει να επιβιώνει. Στον δρόμο, στα στενά, στη γειτονιά του στη Νάπολη, τη μεταπολεμική Νάπολη του 1946, με φίλους, τον αγαπημένο του Τομμαζίνο ή μόνος του, μηχανεύεται τρόπους για να εξοικονομήσει την μπουκιά της κάθε του μέρας, να ελαφρύνει το βάρος της μαμάς του, τη δυσφορία, την ευθύνη, τη σκληρότητά της. Και όταν τα πράγματα θα φτάσουν στο απροχώρητο, είναι αυτή η σκληράδα που θα επιτρέψει στη μάνα του να συμφωνήσει να φύγει ο γιος της, να ταξιδέψει στον εύρωστο οικονομικά Βορρά, να φιλοξενηθεί σε οικογένεια, να φορέσει παπούτσια στο νούμερό του, που δεν θα τον χτυπάνε, δεν θα του κάνουν φουσκάλες, που δεν θα είναι κακοφορμισμένα δεύτερο χέρι, να φάει πίτσα, να πάει σχολείο, να γελάσει, να χαρεί, να γιορτάσει γενέθλια. Το ταξίδι σημαίνει φόβο και μοναξιά, στέρηση κι ενοχή, αμφίβολη αγάπη. Για τον Αμερί, αυτός που σε αφήνει να φύγεις δεν μπορεί να σε αγαπάει περισσότερο από αυτόν που σε κρατάει κοντά του, και ας λένε οι άλλοι το αντίθετο, τάχα μου να τον παρηγορήσουν, να κάνουν αυτά τα λόγια μαντίλι για τα δάκρυά του. Και η μαμά του τον άφησε να φύγει.

Μετά την αμφιβολία και τον τρόμο, την απόρριψη και τη λύπη, ο Αμερί θα βρει στη νέα οικογένεια αυτό που λέει το επώνυμό του, ελπίδα. Χορτάτος και χαρούμενος, αποδεκτός και μαθητής όπως πρέπει για την ηλικία του, θα βγάλει την ευαισθησία και τη δοτικότητα, θα γίνει ο καλύτερος εαυτός του, το τέταρτο αγόρι μιας χαρούμενης μάνας, ο αδελφός που αποδέχονται τελικά και νοιάζονται τα καινούργια του αδέλφια, ο γιος ενός πατέρα που υπάρχει στ' αλήθεια. Χάρη σε αυτόν, θα ανακαλύψει την κλίση του στη μουσική, θα αποκτήσει δώρο ένα βιολί με τ' όνομά του γραμμένο στη θήκη.

SHUTTERSTOCK

Ενα παιδί θα ταξιδέψει από τη φτωχή μεταπολεμική Νάπολη στον εύρωστο οικονομικά Βορρά. Θα φιλοξενηθεί σε ξένη οικογένεια, θα φορέσει παπούτσια στο νούμερό του που δεν θα τον χτυπάνε, θα παίξει, θα γελάσει.

Για τον Αμερί, αυτός που σε αφήνει να φύγεις δεν μπορεί να σε αγαπάει περισσότερο από αυτόν που σε κρατάει κοντά του.

Δεν είναι η συγκίνηση της επιφάνειας, το περαστικό ρίγος στο δέρμα, που μας προκαλεί η εξιστόρηση, η γραφή στο πρώτο πρόσωπο. Είναι που ο μικρός Αμερίκο μάς κοιτάζει στα μάτια, απευθύνεται στον καθένα μας ξεχωριστά, δεν ζητάει τη συμπόνια και τη παρηγορία μας, στέκει θαρρετά κι επίμονα, διεκδικώντας πια, με εξασφαλισμένη την επιβίωση, να ακολουθήσει την επιθυμία, το ταλέντο του, τη ζωή του μουσικού. Και μας γεννάει την περηφάνια αυτό το τρομαγμένο παιδάκι, που σιγά σιγά υψώνει το «θέλω» και το «μπορώ».

Η επιστροφή στο γονεϊκό σπίτι θα φέρει την ανακούφιση και τη χαρά, γρήγορα θα φέρει την απογοήτευση, τον θυμό, την έκρηξη, την οριστική φυγή προς τον Βορρά. Ο νέος αποχωρισμός από τη μάνα θα αποδειχθεί κατώτερος από το όνειρο, την αποδοχή, την αγάπη της δεύτερης οικογένειας που είχε αποκτήσει. Ο Αμερίκο Σπεράντζα θα γίνει Αμερίκο Μπιενβενούτι, θα αρνηθεί το όνομά του και θα καλωσορίσει με το νέο του επώνυμο τη γνώση και την εκπαίδευση που θα τον κάνουν διάσημο μουσικό.

Η φυγή του, όμως, θα παραμονεύει πάντα. Η κρίσιμη ώρα της αυτοκριτικής έρχεται με τον θάνατο της μητέρας του. Ο Αμερί επιστρέφει για να την αποχαιρετίσει και αναγνωρίζει πια πως για χάρη της πέτυχε όσα κατάφερε στη ζωή του, διαπιστώνει πως και για κείνην, που έζησε απαρηγόρητη παρακολουθώντας την πορεία του, υπήρξε ο αγαπημένος γιος. Επειτα ψηλαφίζει τη ζωή που εγκατέλειψε, αλλά εκείνη του άφησε χαραγμένα σημάδια πάνω του, πληγές κι ας μην τις αναγνώριζε. Στο πρόσωπο του ανιψιού του, το πρόσωπο του θαυμασμού και της απόλυτης εμπιστοσύνης, στο χεράκι που τρυπώνει στη χούφτα του, θα επιχειρήσει να χαρίσει την αλληλεγγύη που και ο ίδιος είχε γνωρίσει.

Είναι ένα βιβλίο μεγάλης απλότητας στην περιγραφή της σχέσης των μελών της οικογένειας, όπως και αν αυτή συντίθεται, αρκεί να έχει επίγνωση της ύπαρξής της ως τέτοιας. Κι εξαιρετικού βάθους. Τίποτα δεν είναι αυτονόητο, τίποτα δεν είναι δεδομένο, όλα αμφισβητούνται, όλα χάνονται, όλα μπορούν να υπάρξουν ξανά. Και ο χρόνος ίσως γιατρεύει, αλλά μαζί του, καθώς περνάει και χάνεται ανεπιστρεπτί, παίρνει και κάθε δυνατότητα προσέγγισης, κατανόησης, συγγνώμης. Μετά την αλληλεγγύη, μένει στο τέλος η αξιοπρέπεια της ευθύνης. Ο Αμερί θα την αναλάβει, δίνοντας υποσχέσεις που μπορεί να κρατήσει, επιστρέφοντας στον τόπο του με το συναίσθημα ακέραιο, ζωντανό. Το πιο δύσκολο, το πιο σοβαρό. Επειτα θα αποφασίσει να επιστρέφει τακτικά και πραγματικά. Το πιο εύκολο.

ΚΡΙΤΙΚΗ

Της **ΕΛΙΣΑΒΕΤ ΚΟΤΖΙΑ**

Καθαρή, αμιγής, ατόφια λογοτεχνία

Η. Χ. ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΑΚΟΠΟΥΛΟΣ
Οδοντόκρεμα με χλωροφύλλη
εκδ. Κίχλη, **σελ.** 96

Πενήντα χρόνια από την πρώτη εμφάνιση του Η. Χ. Παπαδημητρακόπουλου (γεν. 1930) και της «Οδοντόκρεμας με χλωροφύλλη» (1973), οι κριτικοί αναρωτιόμαστε ποιο είναι το μυστικό που καθιστά τα έντεκα ολιγοσέλιδα και φαινομενικώς απλοϊκά διηγήματα της συλλογής συναρπαστικά αναγνώσματα, γοητευτικά πεζογραφήματα, σημαντικά κείμενα της νεοελληνικής λογοτεχνίας. Διαπιστώνουμε τις αρετές τους –την τέχνη του συγγραφέα να συνδυάζει την αγαθή προαίρεση με το χιούμορ, να συνθέτει το ειρωνικό σκώμμα με την ενοχή, να διαπλέκει την κωμική ματιά με τη λύπη–, την ικανότητα να παράγει δηλαδή μέσα σε ελάχιστες γραμμές ποικίλα συναισθήματα, ρυθμούς, τόνους. Δεν κατορθώνουμε ωστόσο να δώσουμε ικανοποιητική απάντηση στο τι είναι εκείνο που κάνει την «Οδοντόκρεμα με χλωροφύλλη» και εν συνεχεία τις οκτώ συλλογές που ακολούθησαν (σύνολο 88 διηγήματα) να είναι ευχάριστα κείμενα, διασκεδαστικά γραπτά, ενίοτε μάλιστα ξεκαρδιστικά, ταυτόχρονα όμως να διαθέτουν υψηλή συγκινησιακή βαρύτητα και υπαρξιακό βάθος. Πρόκειται για απλές ιστορίες: η ερωτική αφύπνιση ενός έφηβου ήρωα μες στο παραδείσιο πατρικό κτήμα, το πάθημα ενός άλλου σε νεανικό χορό τον καιρό της ανέχειας που ακολούθησε τον πόλεμο, το εύγευστο παρελθόν και η παρούσα πλήξη, τα πικρά γυρίσματα της τύχης με τις άσχημες εκπλήξεις που επιφυλάσσει η ζωή, ο απολογισμός ενός μεσήλικα που με συγκίνηση συνειδητοποιεί το πέρασμα του χρόνου. Οι περισσότερες ιστορίες αφορούν τον ιδιωτικό βίο και μόνον δύο τον δημόσιο, καθώς εκτυλίσσονται στον καιρό της γερμανικής Κατοχής και του ελληνικού Εμφυλίου. Και στο κέντρο βρίσκεται το εγώ, η φωνή του αφηγητή που, είτε εξιστορεί τη δική της περιπέτεια είτε του στενού περιβάλλοντος, παραμένει λιτή, διακριτική, οξυδερκής, στοχαστική. Και αυτές είναι οι αρετές που συνθέτουν το ήθος των κειμένων· το ήθος της έκφρασης και το ήθος της στάσης.

Γιατί στον Η. Χ. Παπαδημητρακόπουλο, στον Η.Χ.Π., τα δυο αυτά είναι αξεχώριστα. Ο άνθρωπος που εξιστορεί είναι καλοπροαίρετος, σεμνός, καθόλου εγωκεντρικός, και ο λόγος με τον οποίο εκφράζεται είναι απλός, διεισδυτικός, δραστικός, διαθέτει απόλυτη οικονομία. Η αγάπη έτσι του αφηγητή για το μικρό, το καθημερινό και το τρέχον συνδυάζεται με μια έκφραση η οποία προσφεύγει στη σαφήνεια, στη λεπτότητα και αναμφίβολα στην κομψότητα. Οχι στην επίδειξη ακκισμού και αυταρέσκειας, αλλά στην καλαισθησία και στο γούστο, απόρροια ευαισθησίας και μιας στέρεα δομημένης σχέσης με τον κόσμο. Το ήθος της στάσης εκβάλλει στη γραφή, το ήθος της γραφής δραματοποιεί, υποβάλλει, εκφράζει τη στάση. Και τα δυο μαζί παράγουν το ιδιαίτερο βλέμμα του Η.Χ.Π., αυτό το μείγμα ευθύτητας και υπαινιγμού, σοβαρότητας και παιχνιδιού, ηδύτητας και στοχασμού· αυτό το κράμα ασήμαντου και σημαντικού, καλοζυγισμένου και στιβαρού, ανάλαφρου και ουσιαστικού· αυτή η συνένωση περιγραφής και δραματοποίησης, ρεαλισμού και ποίησης, απλού πλαστικού λόγου εμπλουτισμένου απ' την καλή γνώση της καθαρεύουσας.

Τα κείμενα του Η.Χ.Π. φυλάσσουν ζηλόφθονα τα μυστικά τους. Οσες προσπάθειες κι αν έχουμε κάνει να περιγράψουμε την ιδιοσυστασία τους, όσες αναλύσεις κι αν έχουμε επιχειρήσει να διατυπώσουμε, τα τεχνάσματά τους, η ουσία της τέχνης τους μας διαφεύγει. Γιατί κάθε συστατικό του πολύτιμου υφάσματος που συνιστά τα κείμενα καταλαμβάνει τη μία και μοναδική θέση που του αναλογεί, κάθε λέξη που συνθέτει αυτά τα ανεπανάληπτα γραπτά είναι τοποθετημένη στο ένα και μοναδικό σημείο που οφείλει να είναι, κάθε ήρωας, κάθε πράξη, κάθε ιδέα παίζουν τον έναν και μοναδικό ρόλο που η σοφία του κειμένου τούς έχει αναθέσει να παίξουν. Κι όλα μαζί αποτελούν την προϋπόθεση για την παραγωγή της καθαρής, της αμιγούς, της ατόφιας λογοτεχνίας.

500 ΛΕΞΕΙΣ

ΜΕ ΤΗΝ ΑΝΝΑ ΓΕΩΡΓΙΑΔΟΥ

Η Αννα Γεωργιάδου γεννήθηκε στην Αθήνα και μεγάλωσε στις Βρυξέλλες. Σπούδασε Επικοινωνία και Ψηφιακά Μέσα. Η συλλογή διηγημάτων της με τίτλο «Θεραπευτική επιδείνωση» κυκλοφορεί από τις εκδόσεις Δίαυλος.

Ποια βιβλία έχετε αυτόν τον καιρό πλάι στο κρεβάτι σας;
«Δυσφορεί η νύχτα» της Μάριεκ Λούκας Ράινφελντ, «Η γη του θυμού» του Χρήστου Χρυσόπουλου, «Η αίσθηση της ευτυχίας» του Κρισναμούρτι, «Η ερευνήτρια» του Μισέλ Φάις.

Ποιος ήρωας/ηρωίδα λογοτεχνίας θα θέλατε να είστε και γιατί;
Το συρραπτικό στο «Αστείο» του Γιάννη Παλαβού. Είναι ανακουφιστικό να βιώνεις εκ των έσω ότι είμαστε εξίσου ασήμαντοι όσο και σημαντικοί, ότι δεν έχουμε κανέναν έλεγχο πάνω στα γεγονότα, παρά μόνο το βλέμμα που τα παρατηρούμε, το φως που τα φωτίζουμε και τις συνάψεις που συνδέουμε τις ζωές μας.

Διοργανώνετε ένα δείπνο. Ποιους συγγραφείς καλείτε, ζώντες και τεθνεώτες;
Τον Τομ Ρόμπινς, τον Ντάγκλας Ανταμς και τον Ρομπέρτο Μπολάνο, γιατί η ευφυΐα, η ευρηματικότητα, το χιούμορ και ο αυτοσαρκασμός αποθεώνουν ένα καλό δείπνο, όπως και τη ζωή μας.

Ποιο ήταν το πιο ενδιαφέρον στοιχείο που μάθατε πρόσφατα χάρη στην ανάγνωση ενός βιβλίου;
«Και ξαφνικά κατάλαβα. Δεν υπήρχαν μυρωδιές. Τα δέντρα ήταν ολάνθιστα, αλλά τα άνθη τους δε μύριζαν! Πολύ αργότερα, έμαθα πως ο οργανισμός αντιδρά στην προσβολή από ραδιενέργεια μπλοκάροντας κάποια όργανά του» («Τσερνόμπιλ», Σβετλάνα Αλεξίεβιτς).

Ποιο κλασικό βιβλίο διαβάσατε πρόσφατα για πρώτη φορά;
«Το κιβώτιο» του Αρη Αλεξάνδρου.

Και ποιο είναι το βιβλίο που έχετε διαβάσει τις περισσότερες φορές;
«Από το ίδιο ποτήρι και άλλες ιστορίες» του Μισέλ Φάις. Αφηγηματική ευστροφία, πάθος για τις λέξεις, δαιμόνια λογοτεχνική σύνθεση.

«Θεραπευτική επιδείνωση»: πολύ επίκαιρος τίτλος. Ο μυθοπλαστικός σας κόσμος κινείται κάπου στο μεταίχμιο πληγής και θεραπείας;
Δεν υπάρχει ζωή χωρίς πληγή κι αφήγηση χωρίς τραύμα. Η μυθοπλασία συγκολλάει, επουλώνει, ανακατασκευάζει και αποθεώνει όσα ζήσαμε, αλλά δεν θέλαμε, με όσα θεμελιώσαμε μέσα από τη γλώσσα που μας δόθηκε, γιατί ονειρευτήκαμε να ζήσουμε εκεί. Η αφήγηση εισβάλλει στη ζωή μας, τη διαμορφώνει, τη διαβρώνει και την πλουτίζει με την υπόστασή της.

Η μικρή φόρμα πώς μπορεί να αναδείξει τις ρωγμές των ζωών μας;
Μικρή ή μεγάλη φόρμα, μόνο η ρωγμή που δεν φοβηθήκαμε να αντικρίσουμε και να διηγηθούμε μπορεί να γιατρέψει τον ορυμαγδό της ύπαρξής μας.

«Μια γραφή που να είναι σωματική»: ένα σχόλιο πάνω σε αυτό;
Στην ανισόρροπη πρωτοκαθεδρία του εγκεφαλικού νου που βιώνουμε, το σώμα έχει πάντα δίκιο, όσο εμείς το αδικούμε. Η μυθοπλασία θα ήθελε να είναι μέρος του σώματος και όχι του πνεύματος, γιατί το σώμα δεν ψεύδεται ποτέ.

Πρώτα σε πωλήσεις

Αυτή την εβδομάδα

Μελέτες, δοκίμια, βιογραφίες

1. **«Διάλογος για την τέχνη και την πολιτική»** των Κεν Λόουτς, Εντουάρ Λουί (Αντίποδες)
2. **«Κατάλοιπα του '21»** του Κωστή Παπαγιώργη (Καστανιώτη)
3. **«Τύραννος: Ο Σαίξπηρ και η πολιτική»** του Στήβεν Γκρίνμπλατ (Μορφωτικό Ιδρυμα Εθνικής Τραπέζης)
4. **«Κάθε πράγμα στη θέση του - Πρώτες αγάπες και τελευταίες ιστορίες»** του Ολίβερ Σακς (Αγρα)
5. **«Περιπέτειες της μεσαίας τάξης»** του Παναγή Παναγιωτόπουλου (Επίκεντρο)

Αυτή την εβδομάδα

Λογοτεχνία

1. **«Το κόκκινο και το φαιό»** του Μωρίς Αττιά (Πόλις)
2. **«Ο σταθμάρχης Φαλλμεράυερ»** του Γιόζεφ Ροτ (Αγρα)
3. **«Αβεσσαλώμ, Αβεσσαλώμ!»** του Ουίλιαμ Φόκνερ (Gutenberg)
4. **«Σικελικό ειδύλλιο»** της Σώτης Τριανταφύλλου (Πατάκη)
5. **«Σάγκι Μπέιν»** του Ντάγκλας Στιούαρτ (Μεταίχμιο)

• Αυτή την εβδομάδα τα στοιχεία παρέχονται από το βιβλιοπωλείο «Πλειάδες» (Σπύρου Μερκούρη 62, Παγκράτι)

Εμεναν μόνο τα κύματα και ο σκληρός νόμος τους

Μια προσωπική εμπειρία... εν πλω

Του **ΔΗΜΗΤΡΗ ΚΑΡΑΪΣΚΟΥ**

Θα πηγαίναμε στη Δονούσα για να παραλάβουμε και να φέρουμε στην Τήνο την «Αρχόντισσα», μια όμορφη ξύλινη βάρκα σκαρωμένη το 1979 στο ναυπηγείο του Μαυρίκου, στην Ερμούπολη, που ζούσε τα τελευταία χρόνια μια δεύτερη νιότη στα χέρια του Πανορμίτη, ενός νέου μάστορα, απόγονου καραβομαραγκών από τη Σύμη. Τα 45 ναυτικά μίλια απόσταση, όμως, δεν ήταν λίγα. Μια τέτοια πλεύση θα προϋπέθετε ένα ικανό παράθυρο καλοκαιρίας, καθότι η Δονούσα βρίσκεται σε ένα σημείο των Κυκλάδων που το χτυπούν όλοι οι καιροί. Οταν, λοιπόν, είδαμε πως ένα Σαββατοκύριακο του Ιουλίου έδινε μπουνάτσα για δύο μέρες, αποφασίσαμε να φύγουμε. Το όχημά μας θα ήταν ένα συριανό τρεχαντήρι φτιαγμένο στου «Φουσκή» στις αρχές του '80, η «Κάλλια Μ.», πρόσφατα ανακαινισμένο από τον Δημήτρη, τον Συριανό του ιδιοκτήτη. Οταν κατέπλευσε στο λιμάνι της Τήνου για να με παραλάβει, έμοιαζε με αληθινό στολίδι και με τη νέα του ιστιοφορία αποτελούσε εικόνα από αλλοτινή εποχή. Στις τέσσερις το απόγευμα βγήκαμε από τους λιμενοβραχίονες και το ταξίδι είχε ξεκινήσει.

Το στενό του Τσικνιά μάς υποδέχτηκε με φουσκοθαλασσιά, απομεινάρι του βοριά που φύσαγε για μέρες, που πέρα από τη Μύκονο έγινε πιο ζωηρή. Τα κύματα ταξίδευαν από μακριά και μας χτυπούσαν δευτερόπρυμα. Ο Δημήτρης με ενθουσιασμό άνοιξε τον φλόκο. Το μικρό τρίγωνο πανί απλώθηκε κόκκινο μέσα στο τελευταίο φως της μέρας. Ενα μεγάλο φορτηγό πλοίο πέρασε κοντά μας, προς τα ανατολικά, και μετά γλίστρησε μπροστά μας και ένα ολόφωτο φέρι της γραμμής. Και τα δύο πλοία έμοιαζαν σαν πλωτά μικρά κρατίδια, σαν γίγαντες που μας κοιτάζαν με συμπάθεια. Χαθήκαμε μέσα στον χορό των κυμάτων και η ώρα πέρασε. Αφήσαμε στα δεξιά μας τον φάρο του βορινού ακρωτηρίου της Νάξου και τα φώτα του παραθαλάσσιου οικισμού του Απόλλωνα εμφανίσθηκαν σαν στολίδια μέσα στο πρώτο σκοτάδι. Βλέπαμε ήδη τη Δονούσα στον ορίζοντα, αλλά ξέραμε πως θα φθάναμε σε ένα τρίωρο, μπορεί και μεσάνυχτα – τα ξύλινα σκαριά μας είναι πανέμορφα αλλά αργά. Οταν πήρε το τιμόνι ο Δημήτρης, με νανούρισε ο ήχος της παλιάς μηχανής Lister και ξύπνησα λίγη ώρα πριν φθάσουμε. Τα βράχια της Δονούσας ήταν πια δίπλα μας και ένα πράσινο φως άρχισε να κάνει μια αργή, αθόρυβη ελεύθερη πτώση, από τον ουρανό έως τις βουνοκορφές. Ενα κομμάτι πέτρας από το μακρινό Διάστημα έσβησε πάνω από το μικρό Κυκλαδονήσι.

Σύντομα βρισκόμασταν εξαντλημένοι στα κρεβάτια μας, σε ένα ενοικιαζόμενο δωμάτιο. «Αύριο θα πάμε βόλτες στο νησί με τα καΐκια», είπε ο Πανορμίτης όταν μας καληνύχτισε, και πράγματι, την επόμενη μέρα πλεύσαμε πάνω σε όμορφα ξύλινα σκαριά προς τα βορινά λημέρια του νησιού, ώς την αλλόκοσμη «Φωκοσπηλιά», που έμοιαζε σαν παλιά πειρατική κρυψώνα. Και όμως, από την ώρα που πάτησα τη Δονούσα ήξερα πως η «Αρχόντισσα» ανυπομονούσε να φύγει για την Τήνο και η σκέψη πως θα έπρεπε να την ταξιδέψω μόνος μου, με τη μικρή μου θαλασσινή εμπειρία, καθόταν σαν μαύρο σύννεφο από πάνω μου.

Ειρωνικά, όταν ξημέρωσε Κυριακή, η μέρα της πλεύσης, είχε συννεφιά. Είναι αληθινά εντυπωσιακό πώς μπορεί να αλλάξει τόσο δραματικά ο καιρός τόσο γρήγορα στις Κυκλάδες. Οταν, έπειτα από μια σειρά αναποδιές της τελευταίας στιγμής καταφέραμε και σαλπάραμε, αργοπορημένα, στις δέκα

«Ας κουνιόμαστε πάνω - κάτω για ώρες, αρκεί να μην μπλεχτεί πάλι μια σακούλα στην προπέλα, αρκεί να μην πάθει κάτι η μηχανή...».

το πρωί, ο νοτιάς είχε φρεσκάρει.

Μόλις βγήκαμε στ' ανοιχτά εμφανίσθηκαν γύρω μας, διακριτικά και αθόρυβα, σκουρόχρωμα δελφίνια. Εξαφανίστηκαν έτσι σιωπηλά όπως εμφανίσθηκαν. Και τότε άκουσα τον κινητήρα της «Αρχόντισσας» να ηχεί παράξενα. Εβαλα κράτει, έκανα νόημα στον Δημήτρη, με πλεύρισε, προσπαθήσαμε να βγάλουμε άκρη – δεν τα καταφέραμε. Αποφασίσαμε να ρυμουλκήσουμε την «Αρχόντισσα» με την «Κάλλια» και να πάμε στη Νάξο, στον όρμο του Λιώνα που βλέπαμε απέναντί μας, για να προσπαθήσουμε να διερευνήσουμε το πρόβλημα. Εκεί, σε έναν οικισμό που έμοιαζε να ξεπηδά από τη δεκαετία του '80, συναντήσαμε μια μικροσκοπική κοιτίδα γαλήνιου στεριανού πολιτισμού, τελείως αδιάφορη για τα ναυτικά μας μπλεξίματα. Δέσαμε αρόδο και μιλήσαμε τηλεφωνικά με τον μηχανικό.

Η διάγνωση ήταν οριστική: έπρεπε να συνεχίσουμε με ρυμούλκηση. Σαλπάραμε για τον Απόλλωνα, στο βορινό άκρο του νησιού, και σε μια ώρα ήμασταν εκεί. Οι ταβέρνες ήταν γεμάτες, η μικρή πλαζ πολύβουη και ένας ορεινός όγκος απέναντι μας έκλεινε τον όρμο σαν πέτρινος γίγαντας. Πέρα από τους κάβους παραμόνευε το τελευταίο μπράτσο προς την Τήνο. «Ας αφήσουμε εδώ την "Αρχόντισσα", πώς θα τη ρυμουλκήσουμε για τόσο μεγάλη απόσταση και με καιρό;», σκεφτήκαμε. Κοιτάξαμε τις μετεωρολογικές προγνώσεις και δεν ήταν ευοίωνες. Επρεπε όμως να πάρουμε μια απόφαση. Τελικά, σαλπάραμε.

Μισή ώρα μετά τον Απόλλωνα το τρεχαντήρι ακινητοποιήθηκε. Ενα μεγάλο πλαστικό σακί είχε σφηνωθεί στην προπέλα. «Πάρε μάσκα, μαχαίρι και βούτα», είπε ο Δημήτρης. Τα μπούνια του τρεχαντηριού πήγαιναν να με χτυπήσουν στο κεφάλι και ο αναπνευστήρας ήταν κάτι άχρηστο, αφού οι ριπές των κυμάτων τον πλημμύριζαν. Επαιρνα ανάσα, ξαναβουτούσα, έπρεπε να βγάλω κάθε ίνα από την προπέλα. Μια ώρα μετά, επιτέλους, βάλαμε πάλι μπρος. Αφήνοντας πίσω τη Νάξο, βάζοντας γραμμή για Δήλο, ένα φορτηγό της Salamis Lines πέρασε δίπλα μας και μας χαιρέτησε με την κόρνα του, σαν να έλεγε «κουράγιο, μικρό καϊκάκι, μπαίνεις σε νοτιά». Και πράγματι, ο νοτιάς έτριξε τα δόντια του και συνέχισε να τα τρίζει για ώρες. Τα κύματα έφταναν ώς και δύο μέτρα ύψος. Με τον καιρό να μας χτυπάει στα πλάγια και την τόσο αργή μας ταχύτητα, το στενό Δήλου - Μυκόνου θα αργούσε να έρθει.

Ηξερα πως έπρεπε να μείνω εκεί για ώρες, να ανεβαίνω και να κατεβαίνω όσο πιο ομαλά μπορώ μέσα στα κύματα, να προσέχω κάθε δευτερόλεπτο, κάθε στιγμή το τιμόνι, τη θάλασσα, τις οδηγίες του Δημήτρη. Η σκέψη ήταν μία, η επίκληση σε έναν άγνωστο θεό ήταν μία και μοναδική: «Ας κουνιόμαστε πάνω - κάτω για ώρες, αρκεί να μην μπλεχτεί πάλι μια σακούλα στην προπέλα, αρκεί να μην πάθει κάτι η μηχανή...». Επειτα από τέσσερις ώρες πλεύση έχανες την αίσθηση του χρόνου. Εμεναν μόνο τα κύματα και ο σκληρός νόμος τους και τα χέρια που μυρμήγκιαζαν πάνω στη λαγουδέρα και τα ρέλια.

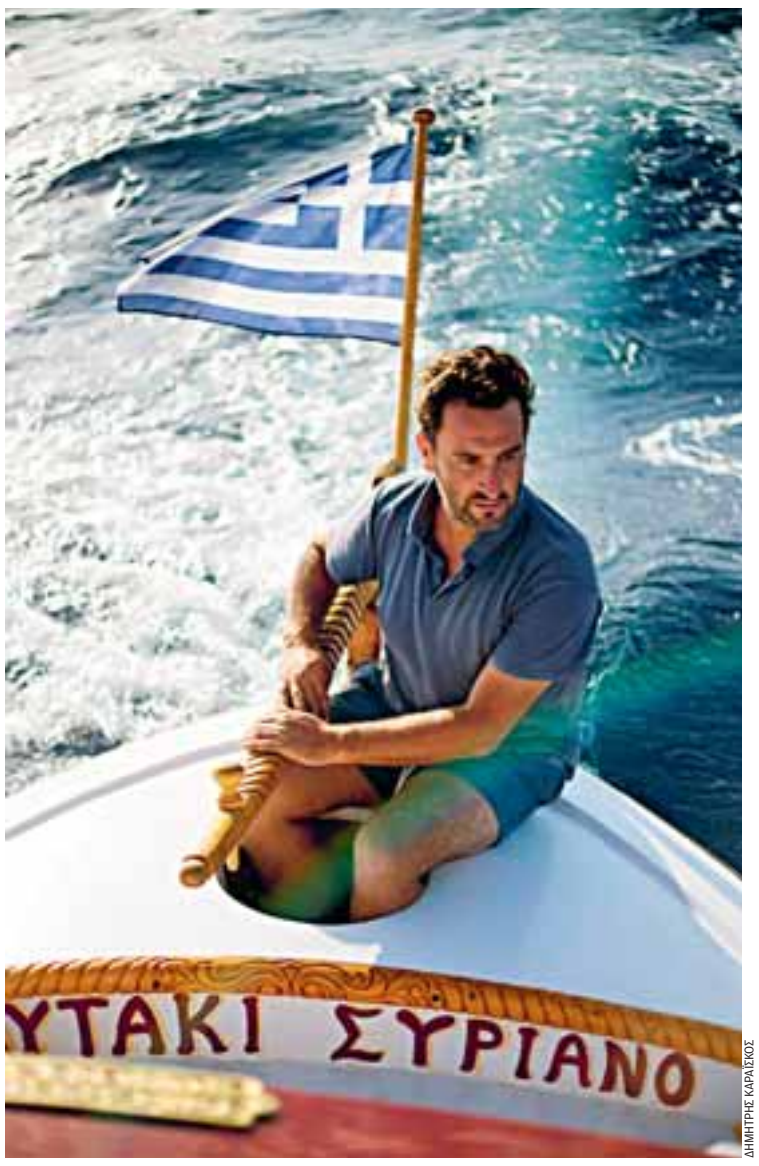

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΑΡΑΪΣΚΟΣ

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΑΡΑΪΣΚΟΣ

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΑΡΑΪΣΚΟΣ

Η μεταφορά ενός μικρού παραδοσιακού ξύλινου ιστιοφόρου από τη Δονούσα στην Τήνο εξελίχθηκε για τον συνεργάτη της «Κ» σε μια ναυτική περιπέτεια.

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΑΡΑΪΣΚΟΣ

Τα ξύλινα σκαριά είναι όμορφα και κλέβουν τις εντυπώσεις, αλλά κινούνται πιο αργά και σε περίπτωση φουσκοθαλασσιάς χρειάζονται επιδέξιο χειρισμό.

Εκεί έξω τα μαθήματα παίρνονται με λάθη και αποφάσεις

Οι ώρες πέρασαν. Πλησιάσαμε τη Μύκονο. Και ενώ σιγά σιγά εμφανιζόταν η φωταγωγία από τη Χώρα του νησιού και τα νερά κάπως ησύχαζαν, εμφανίστηκε μια σκιά στην άκρη του ματιού μου. Μέσα στο φεγγαρόφωτο, μια γιγάντια θαλαμηγός, ένα φάντασμα, ερχόταν πάνω μας με τρομακτική ταχύτητα. Πρόλαβα να δω το φως στη γέφυρά της, εκεί κάπου ψηλά, ένα απαλό πορτοκαλί, γαλήνιο, πολυτελές. Το γιγάντιο σκάφος έστριψε απότομα την τελευταία στιγμή. Δεν πρόλαβαν να μας δουν στο ραντάρ τους ή μήπως μας έκαναν μια χοντροκομμένη πλάκα; Τα απόνερα ήταν τρομακτικά και μας κυνήγησαν σαν κοπάδι από άγρια ζώα για αρκετή ώρα. Οταν μας έφτασαν, βουτήξαμε στο κενό και εμείς και οι βάρκες μας. Οταν όλο αυτό πέρασε, δεν είχαμε κουράγιο καν να μιλήσουμε. Είπαμε μόνο να πάμε σε έναν όρμο απάγκιο, στα Ρήνεια, να ξεκουραστούμε. Ο ύπνος ήταν σκοτεινός, βαθύς και σιωπηλός, πάνω στο κατάστρωμα, χωρίς ανέσεις, χωρίς λόγια, χωρίς σκέψεις.

Το Αιγαίο ήταν λες και μας είπε: «Θα γυρίσετε σώοι και η βάρκα θα φθάσει στον προορισμό της – αλλά θέλω ένα κομμάτι της».

Ξημερώματα φύγαμε για την Τήνο. Τη βλέπαμε απέναντί μας, δίπλα μας, αλλά φυσικά δεν θα μας χαρίζονταν έτσι εύκολα αυτά τα τελευταία 11 μίλια. Ο νοτιάς συνέχιζε αγριεμένος και σε ένα μεγάλο κύμα έξω από τα ανοιχτά της Τήνου, σε ένα βίαιο τράβηγμα, ξεκόλλησε ένα μαδέρι από την πλώρη της «Αρχόντισσας». Το Αιγαίο ήταν λες και μας είπε: «Θα γυρίσετε σώοι και η βάρκα θα φθάσει στον προορισμό της – αλλά θέλω ένα κομμάτι της». Ο νοτιάς συνέχισε να μας τιμωρεί έως την τελευταία στιγμή, μέχρι να μπούμε μέσα στους λιμενοβραχίονες. Δένοντας μπροστά από τον παραλιακό δρόμο, όλα όσα εξελίσσονταν εκεί –τα κορναρίσματα, οι φωνές, η ζωή που συνέχιζε–, όλα έμοιαζαν ιλαρά, διασκεδαστικά και τελείως ασήμαντα.

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΑΡΑΪΣΚΟΣ

Η «Αρχόντισσα» κατέπλευσε στην Τήνο με μια μικρή πληγή στην πλώρη.

Στα ανοιχτά της Νάξου, πλέοντας μέσα σε πέντε μποφόρ νοτιά, άκουσα πεντακάθαρα το μήνυμα από το τοπίο, που έλεγε ψιθυριστά: «Είσαι ένα τίποτα». Και είναι παράξενο, μαγικό και τρομακτικό συνάμα, ένα πράγμα τόσο αιώνιο, τόσο αρχαίο, τόσο όμορφο, να σου λέει τέτοια λόγια. Ισως, όμως, να υπάρχει και ένα σενάριο ακόμα πιο ανατριχιαστικό: ίσως το Αιγαίο τελικά να μην έδωσε κανένα μήνυμα, να μην έδωσε την παραμικρή σημασία, να μην είπε απολύτως τίποτα. Και, όπως σε όλες τις θαλασσινές περιπέτειες, μικρές ή μεγάλες, γεννήθηκαν και αυτή τη φορά τα γνωστά ερωτήματα: τι κάναμε σωστά, τι λάθος, πού πήραμε παραπάνω ρίσκα, πού φερθήκαμε με επικίνδυνη άγνοια, που φανήκαμε άξιοι, τι κερδίσαμε;

Ο Δημήτρης είπε έπειτα από δυο μέρες: «Πρώτα τα ζεις και μετά μιλάς γι' αυτά». Ναι, κάναμε λάθη. Αλλά πήραμε μαθήματα. Και εκεί έξω, σε αυτόν τον χώρο που δεν είναι φτιαγμένος για τα όντα της στεριάς, σε αυτή την υδάτινη απεραντοσύνη που μοιάζει με το Διάστημα, εκεί που τα ξύλινα σκαριά γίνονται μικρά διαστημόπλοια και εμείς κοσμοναύτες, τα μαθήματα παίρνονται με λάθη και αποφάσεις.

«Βγάζει η θάλασσα κρυφή φωνή»

Από τους στίχους και τη μουσική των Who, των Dire Straits και των Beatles, στον Κωνσταντίνο Καβάφη

Του **ΜΑΝΟΛΗ ΒΛΑΧΟΓΙΑΝΝΗ**

«Είμαι η θάλασσα» (I Am The Sea) ψιθυρίζει ο Πιτ Τάουνσεντ με τη φωνή του να βυθίζεται στα κύματα της θάλασσας στο ξεκίνημα του ομότιτλου τραγουδιού. Κι ύστερα αναδύεται η φωνή του Ρότζερ Ντάλτρεϊ, το «για μια στιγμή» (for a moment) αντηχεί και χάνεται... Κάπως έτσι τα δύο μοναδικά διαχρονικά μέλη του συγκροτήματος των Who ξεκινούν το πρώτο τραγούδι της δεύτερης ροκ όπεράς τους, «Quadrophenia», και δίνουν, το 1973, ένα ακόμη σημαντικό ορόσημο στην ιστορία της ροκ μουσικής.

Μέρες τριγυρνούσε με το φορητό του κασετοφωνάκι στην ακτή του Μπράιτον τον Μάιο του 1972 ο Τάουνσεντ για να καταγράψει τους ήχους της θάλασσας που θα συμπλήρωναν το ηχητικό σκηνικό της (ημιαυτοβιογραφικής) ιστορίας του ήρωά του Τζίμι και των τριών κολλητών του. Το «Quadrophenia» έγινε ταινία το 1979, αναβίωσε με μεγάλη επιτυχία στο «Quadrophenia Tour» του συγκροτήματος το 1996 (ύστερα από μια εξαετή περίοδο «εξαφάνισής» τους) και ξαναδόνησε τα στάδια της γης το 2012-2013 στο «Quadrophenia and More Tour».

Κοντά μισόν αιώνα τώρα, πλήθος ακροατών εξακολουθεί και σαγηνεύεται και από το ευρηματικό λογοπαίγνιο του Τάουνσεντ στο «Love, Reign O'er Me». Σαν ψαλμός της θάλασσας, ο στίχος «Love, reign o'er me» (αγάπη, βασίλεψε πάνω μου) σφραγίζει το πρώτο τραγούδι του δίσκου. Ο στίχος γίνεται ο τίτλος του τραγουδιού που κλείνει και σφραγίζει ολόκληρο το «Quadrophenia». Σε όλα τα κουπλέ του το «reign» του ρεφρέν γίνεται «rain». Και στο πρώτο απ' αυτά: «Μόνο η αγάπη/ Μπορεί να κάνει να βρέξει/ Με τον τρόπο που η παραλία φιλιέται από τη θάλασσα». Η θάλασσα του Μπράιτον ακούγεται να φιλά τα λόγια του «Quadrophenia» και να φυλά την πλοκή των στίχων του και στο «Sea and Sand» και στο «Doctor Jimmy».

SHUTTERSTOCK

«Τραγούδι τρυφερό η θάλασσα μας ψάλλει,/ τραγούδι που έκαμαν τρεις ποιηταί μεγάλοι,/ ο ήλιος, ο αέρας και ο ουρανός./ Και σαν κοιτάζεις την υγρή της πεδιάδα,/ σαν βλέπεις την απέραντή της πρασινάδα/ τον κάμπο της που 'ναι κοντά και τόσο μακρινός», ίσως και να βρίσκεσαι «στη χώρα των υποβρυχίων» των Beatles.

Ένα αντίο αντηχεί μέσα απ' τα κύματα στο «Leb' Wohl» των Γερμανών Neu! που ο κόσμος πρωτάκουσε το 1975.

Η θάλασσα κάποιου νησιού σφραγίζει τον δεύτερο δίσκο που κυκλοφόρησαν οι Dire Straits, το «Communiqué». Ερχεται κι αυτή από τη δεκαετία του 1970 – από το 1979. Σκεπάζει την αρχή και το τέλος του τραγουδιού «Follow Me Home». Το τραγούδι «είναι πολύ σημαντικό από πολλές απόψεις. Ναι, ήμουν σε ένα νησί, και ναι, υπήρχε ένα κορίτσι – αλλά δεν διαφέρει ιδιαίτερα από κάθε άλλο τουρίστα που κοιμάται σε μια παραλία», τόνισε ο Μαρκ Νόπφλερ που το έγραψε. Και άλλες λεπτομέρειες δεν έδωσε. Αφησε μόνο τη μουσική να λικνίζεται αρμονικά με τη μουσική της θάλασσας του τραγουδιού και με τους μυστηριώδεις ποιητικούς του στίχους.

Ποίηση και στο πολύχρωμο «Yellow Submarine» των Beatles. Μικρές λεξούλες και απλά στιχάκια. Γραμμένα για παιδάκια. Το ξεκαθάρισε αυτό ο Πολ Μακάρτνεϊ μιλώντας λίγο μετά την κυκλοφορία του τραγουδιού, το 1966. «Είναι ένα διασκεδαστικό τραγούδι, ένα παιδικό τραγούδι», είπε. «Είναι η ιδέα ενός κίτρινου υποβρυχίου όπου όλα τα παιδιά πήγαν να διασκεδάσουν. Πήγαινα για ύπνο ένα βράδυ και σκεφτόμουν αν είχαμε ένα παιδικό τραγούδι, θα ήταν ωραίο να βρισκόμαστε σε ένα κίτρινο υποβρύχιο όπου όλοι οι φίλοι σας είναι με μια μπάντα».

Τα τρία πέμπτα του αντίπαλου μουσικού δέους των Beatles, των Beach Boys, «καταδέχονται» να κάνουν δεύτερα φωνητικά σ' ένα τραγούδι των Chicago, το 1974. «Wishing You Were Here». Εδώ οι στίχοι ενηλικιώνονται. Ποιος ξέρει πόση μελαγχολία να κουβαλά η θάλασσα, μέσα από την οποία ξεπηδούν οι άυπνες ώρες και οι δίχως όνειρα νύχτες της αρχής του τραγουδιού... Να φέρνει άραγε η ίδια θάλασσα και κάποια ελπίδα πραγματοποίησης της ευχής του τραγουδιού; Ή μήπως μια παραίτηση οριστική;

Ενα αντίο αντηχεί μέσα απ' τα κύματα στο «Leb' Wohl» των Γερμανών Neu! που ο κόσμος πρωτάκουσε λίγους μήνες μετά. Οι στίχοι είναι κι εδώ λιτοί, όπως στο «I Am The Sea» της αρχής. Τους διαπερνά η ανάμνηση μιας παραθαλάσσιας συνεύρεσης. Ακούγεται σαν τους στίχους απ' την αποκηρυγμένη «Φωνή απ' τη θάλασσα» του Κωνσταντίνου Καβάφη: «Οι περασμένοι έρωτες κρυφομιλούνε,/ αισθήματα λησμονημένα ξαναζούνε/ μες στων κυμάτων τον γλυκό ανασασμό». Πόσο θύμιζε η αρχή του «Yellow Submarine» τη στροφή του ποιητή: «Τραγούδι τρυφερό η θάλασσα μας ψάλλει,/ τραγούδι που έκαμαν τρεις ποιηταί μεγάλοι,/ ο ήλιος, ο αέρας και ο ουρανός./ Και σαν κοιτάζεις την υγρή της πεδιάδα,/ σαν βλέπεις την απέραντή της πρασινάδα/ τον κάμπο της που 'ναι κοντά και τόσο μακρινός», ίσως και να βρίσκεσαι «στη χώρα των υποβρυχίων» των Beatles: «Ετσι πλεύσαμε προς τον ήλιο/ ώσπου βρήκαμε μια πράσινη θάλασσα/ και ζήσαμε κάτω απ' τα κύματα/ στο κίτρινο υποβρύχιό μας».

Ομως τώρα, καθώς το τραγούδι των Neu! κοντεύει να τελειώσει, καθώς τα κύματά του τραβάνε μέσα τους το «αντίο», το ερώτημα του ποιητή γι' αυτό που ακούμε έρχεται να τ' ανταμώσει: «Τραγούδι είναι, ή παράπονο πνιγμένων;» As μείνει, εδώ, αναπάντητο. As το τυλίξει η θάλασσα. As το σκεπάσει ένα αιώνιο, ποικιλόχρωμο: «βγάζει η θάλασσα κρυφή φωνή - / φωνή που μπαίνει/ μες στην καρδιά μας και τη συγκινεί/ και την ευφραίνει».

Αυγουστιάτικο Φεγγάρι

Μουσική και Ποίηση

Για τον Έρωτα, τον Άνθρωπο και τη Ζωή
κάτω από το φως της Πανσελήνου

Στην εκδήλωση τραγουδά η Έλλη Πασπαλά με τον Τάκη Φαραζή στο πιάνο

Απαγγέλλουν: Αχιλλέας Γραμματικόπουλος και Μιχάλης Παπαευαγόρου

Επιμέλεια: Κωνσταντίνος Καρεμφύλλης

Παρουσίαση: Έλενα Χειλέτη

Χορηγοί:

levantina fish · ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ · K & M SAFEDOORS · ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ & ΣΧΟΙΝΗΣ

Στηρίζουν: Linos Winery, Sunfresh Bakeries, KEAN, Plus4Print, Pefkos City Hotel και η ταβέρνα "Στοά Αριστοτέλους" (Φασούλα)

Πληροφορίες στο 25 820500 και στο www.kanali6.com.cy

ΡΙΚ 1

ΜΕΣΗΜΒΡΙΝΗ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ

Καθημερινά από τις 2:00 μ.μ., στο ΡΙΚ 1.

Αναλυτικά, η επικαιρότητα της ημέρας στην Κύπρο και το εξωτερικό.

Ειδήσεις, ανταποκρίσεις, ρεπορτάζ, συζητήσεις και σχόλια για τις καθημερινές εξελίξεις.

Με την εγκυρότητα και την αξιοπιστία της δημόσιας ραδιοτηλεόρασης.

ΜΕΣΗΜΒΡΙΝΗ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ
ΡΙΚ 1 Καθημερινά στις 2:00 μ.μ.

(Από τις 2-20 Αυγούστου)

Μια influencer σε αρχαία τραγωδία

Το τίμημα μιας ζωής που περιστρέφεται μόνο γύρω από τα σόσιαλ μίντια

Ιδρώτας ★★★
ΔΡΑΜΑ (2020)
Σκηνοθεσία: Μάγκνους φον Χορν
Ερμηνείες: Μαγκνταλένα Κόλεσνικ, Ζουλιάν Σβιζέφσκι, Αλεξάντρα Κονιέσκα

Του **ΑΙΜΙΛΙΟΥ ΧΑΡΜΠΗ**

Μια συγκινητική ιστορία με πρωταγωνίστρια μια απόλυτα σύγχρονη ηρωίδα μάς έρχεται αυτή την εβδομάδα από την Πολωνία. Η πρωτοεμφανιζόμενη Μαγκνταλένα Κόλεσνικ παραδίδει συναρπαστική ερμηνεία στον ρόλο της Σίλβια, μιας διάσημης γυμνάστριας και ταυτόχρονα δημοφιλέστατης influencer στον χώρο των μέσων κοινωνικής δικτύωσης.

Εκατοντάδες χιλιάδες ακόλουθοι παρακολουθούν καθημερινά περίπου κάθε κίνηση της νεαρής κοπέλας μέσα από τα απανωτά βίντεο, τις φωτογραφίες και τις κάθε λογής αναρτήσεις με τις οποίες εκείνη φροντίζει να τους ενημερώνει. Καθώς ωστόσο η ταινία εξελίσσεται, βλέπουμε και ένα άλλο πρόσωπο. Η Σίλβια είναι στην πραγματικότητα ένα άτομο τρομερά μοναχικό, το οποίο λαχταρά την αποδοχή και τη συντροφικότητα, δίχως όμως να ξέρει πώς να τα κερδίσει.

Η συμπαραγωγή Πολωνίας - Σουηδίας του Μάγκνους φον Χορν ξεκινά υπομονετικά, για να μας εισαγάγει στον λαμπερό κόσμο της Σίλβια, μιας πανέμορφης κοπέλας, της οποίας ολόκληρη η ζωή περιστρέφεται γύρω από τα σόσιαλ μίντια και το πώς να «πουλήσει» τον εαυτό της.

Σε έναν κόσμο απόλυτης κυριαρχίας της εικόνας, η δική της είναι άψογη και ζηλευτή από πάμπολλους θαυμαστές και ιδίως γυναίκες, οι οποίες προφανώς ονειρεύονται να της μοιάσουν. Αυτοί οι τελευταίοι λειτουργούν και ως ένα είδος οικογένειας για τη Σίλβια, η οποία έχει προφανώς δυσλειτουργική σχέση και με τη μητέρα της.

Ολα τα παραπάνω τα βλέπουμε κυρίως στο πρώτο κομμάτι της ταινίας, το οποίο μας αποκαλύπτει με μεγάλη ακρίβεια και τόλμη μια ηρωίδα που ίσως μπορούμε να αναγνωρίσουμε και σε διάφορες αληθινές διαδικτυακές περσόνες της εποχής μας.

Στη συνέχεια, ωστόσο, περνάμε στην πιο σκοτεινή κλιμάκωση του φινάλε, εκεί όπου το τέρας της μοναξιάς, της ματαιοδοξίας και της απανθρωπιάς κάνει την εμφάνισή του για να στοιχειώσει τις εικόνες που περνούν μπροστά από την κάμερα.

Με αισθητική και ύφος «στεγνό», σκληρά ρεαλιστικό, ο Φον Χορν περπατά στην άλλη πλευρά, για να δείξει όσα δεν φαίνονται στα story και στα ζωντανά βίντεο του Instagram και τελικά να οδηγήσει την πρωταγωνίστρια σε μια διαδικασία κάθαρσης, όμοια με εκείνη της αρχαίας τραγωδίας.

Οπως είπαμε πάντως, τίποτε από αυτά δεν θα ήταν εφικτό δίχως την παρουσία της Μαγκνταλένα Κόλεσνικ. Αν και με ελάχιστη κινηματογραφική εμπειρία –ή ίσως εξαιτίας της– η νεαρή ηθοποιός καταφέρνει να σχηματίσει ένα αυθεντικό, πειστικό πορτρέτο, μαγνητίζοντας ταυτόχρονα με την παρουσία της τον θεατή, ακριβώς δηλαδή όπως κάνει και η Σίλβια με τις στρατιές των ακολούθων της.

Η πρωτοεμφανιζόμενη Μαγκνταλένα Κόλεσνικ παραδίδει συναρπαστική ερμηνεία στον ρόλο της Σίλβια, μιας διάσημης γυμνάστριας.

HOME CINEMA

Το θέρετρο στις ΗΠΑ και το κοινόβιο στη Σουηδία

Μια παρέα νεαρών μπλέκει σε κυνήγι θησαυρού στην περιπετειώδη σειρά «Outer Banks» του Netflix (επάνω), ενώ άλλη παρέα νεαρών βρίσκεται εν μέσω παγανιστικών τελετουργιών στην ταινία «Μεσοκαλόκαιρο» στο Ertflix.

Outer Banks
ΠΕΡΙΠΕΤΕΙΑ (2020)
Δημιουργοί: Σάνον Μπερκ, Τζόνας Πέιτ
Ερμηνείες: Τσέιζ Στόουκς, Μάντλιν Κλάιν, Μάντισον Μπέιλι

Μία από τις πιο καλοφτιαγμένες νεανικές σειρές του Netflix μάς ταξιδεύει σε ένα παραλιακό θέρετρο κάπου στον Νότο των ΗΠΑ, εκεί όπου υπάρχουν πολύ καθαρά διακεκριμένες «φυλές» κατοίκων: οι πλούσιοι παραθεριστές με τα πολυτελή εξοχικά, οι τυχαίοι τουρίστες της μιας εβδομάδας και, τέλος, οι φτωχοί ντόπιοι, ψαράδες ή υπηρετικό προσωπικό στα σπίτια των προνομιούχων. Από αυτούς τους τελευταίους προέρχεται και η παρέα των τεσσάρων νεαρών που πρωταγωνιστούν στη σειρά· τριγυρνώντας ανέμελα στη βαλτώδη ακτή με τη μικρή τους ψαρόβαρκα, κάποια μέρα θα πέσουν πάνω σε ένα ναυάγιο που κρύβει μέσα του πολύτιμα, αλλά και πολύ επικίνδυνα μυστικά. Λαχταρώντας να τα ανακαλύψουν, αλλά και να επωφεληθούν ώστε να ξεφύγουν από τη μιζέρια που τους επιφυλάσσει το μέλλον, θα μπλέξουν σε μια συναρπαστική περιπέτεια.

Η σειρά των 20 επεισοδίων, η οποία πρόσφατα κυκλοφόρησε τον δεύτερο κύκλο της, βλέπεται με γοργούς ρυθμούς κυρίως χάρη στο στυλ, στην ατμόσφαιρα και στα νιάτα που πλημμυρίζουν την οθόνη. Το ατελείωτο καλοκαίρι γεμίζει από βόλτες, μπίρες στην παραλία, φλερτ –όλα τα χαρακτηριστικά της αμερικανικής νεανικής κομεντί δηλαδή–, αλλά και ένα περιπετειώδες κυνήγι θησαυρού σε ένα μέρος, που από τη μία μοιάζει ειδυλλιακό και από την άλλη ξεχασμένο στο έλεος του Θεού και της φύσης.

Μεσοκαλόκαιρο ★★★½
ΘΡΙΛΕΡ (2019)
Σκηνοθεσία: Αρι Αστερ
Ερμηνείες: Φλόρενς Πιου, Τζακ Ρέινορ, Γουίλ Πόουλτερ

Από την πλατφόρμα του Ertflix αυτή την εβδομάδα επιλέγουμε το φιλμ που παγίωσε τη φήμη του δημιουργού της επίσης επιτυχημένης «Διαδοχής», Αρι Αστερ, ως ενός από τους μεγαλύτερους μάστορες του σύγχρονου τρόμου. Το «Μεσοκαλόκαιρο» εμπνέεται από τις σκοτεινές παραδόσεις και τις αρχαίες κλειστές κοινωνίες της Βόρειας Ευρώπης, με τα έθιμα και τις παγανιστικές τελετουργίες τους. Νεαροί Αμερικανοί φτάνουν σε ένα απομακρυσμένο κοινόβιο της Σουηδίας, καλεσμένοι ενός συμφοιτητή τους. Εκεί θα βρεθούν μπροστά σε ένα ειδυλλιακό τοπίο και μια παράξενη κοινότητα, η οποία βρίσκεται εν μέσω καλοκαιρινών εορτασμών. Οι καλεσμένοι, ωστόσο, θα καταλάβουν γρήγορα πως αυτές οι γιορτές είναι λιγότερο αθώες από όσο δείχνουν.

Ο Αστερ τοποθετεί ευφυώς την κατά τα άλλα πλούσια σε κλισέ ιστορία του κάτω από τον λαμπερό ήλιο, δίνοντας έτσι μια αισθητική διάσταση, που κάνει τελικά και τη διαφορά. Υπέροχο καλλιτεχνικά, το φιλμ τρόμου παίρνει τον χρόνο του χτίζοντας την ένταση και ποντάροντας περισσότερο στην αλλόκοτη ατμόσφαιρα παρά στα σκόρπια σοκ της στιγμής. Οχι ότι αυτά λείπουν εντελώς –ειδικά από μια αιματηρή σεκάνς προς το φινάλε–, αλλά γενικώς οι καλύτερες στιγμές είναι εκεί όπου κυριαρχούν ο μυστηριακός χαρακτήρας και τα γοητευτικά τελετουργικά.

ΡΙΚ1 ΤΗΛ.: 22862000

21.10 Παραδοσιακή βραδιά
07.30 Θεία λειτουργία
10.30 Καμώματα τζι αρώματα, VI - (Ε)
11.30 Κάποτε το '80 - (Ε)
12.30 Χωρίς αποσκευές, V - (Ε) Ταξιδιωτική εκπομπή.
13.00 Η ζωή μας ένα τραγούδι - (Ε)
14.10 1974, Πέμπτη 15 Αυγούστου - (Ε)
14.15 Αμύνεσθαι περί πάτρης - (Ε)
14.45 Κοίτα με στα μάτια - (Ε)
15.00 Επιστήμη και Κοινωνία - (Ε)
16.00 Σε προσκυνώ γλώσσα - (Ε)
17.00 Χρονογράφημα - (Ε)
17.55 1974, Πέμπτη 15 Αυγούστου - (Ε)
18.00 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ** (στη νοηματική)
18.15 Αφανείς ήρωες - (Ε)
18.55 Μουσικό ραντεβού - (Ε)
19.20 Λούνα Παρκ - (Ε) Κωμική σειρά.
20.00 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ**
21.05 1974, Πέμπτη 15 Αυγούστου - (Ε)
21.10 Παραδοσιακή βραδιά - (Ε) Ψυχαγωγική εκπομπή
22.55 1974, Πέμπτη 15 Αυγούστου - (Ε) Σειρά μίνι ντοκιμαντέρ.
23.00 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ**
23.05 Χρονογράφημα - (Ε)
23.50 Επιστήμη και κοινωνία - (Ε)
00.50 Κάποτε το '80 - (Ε)
01.50 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ** - (Ε)

ΡΙΚ2 ΤΗΛ.: 22862000

17.30 Little mountain boy
07.30 Η Δέσποινα της παράδοσης - (Ε) Ντοκιμαντέρ.
08.00 Το γαϊτανάκι - (Ε)
09.30 Παιδική ζώνη
α. Το γαϊτανάκι
β. Το θαυμαστό ταξίδι του Νιλς Χόλγκερσον
γ. Ο μικρός Χνουδωτός
δ. Μπόμπι και Μπιλ
ε. Γουίσπερ
11.00 Στη Χώρα του Γιατί - (Ε)
11.30 Παιδική ζώνη
14.50 Το γαϊτανάκι - (Ε)
16.20 Κοίτα με στα μάτια
16.30 Ιστορίες του χωρκού - (Ε) Κωμική σειρά.
16.55 Μανώλης και Κατίνα-(Ε) Κωμική σειρά.
17.30 Το παιδί των βουνών (Little mountain boy) Οικογενειακή περιπέτεια, με τους Τζόνας Χάρτμαν, Πίτερ Τζέκλιν, κ.ά.
19.10 Travel Diary - (Ε) Ταξιδιωτικό ντοκιμαντέρ.
19.40 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ** (στην Αγγλική)
19.50 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ** (στην Τουρκική)
20.00 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ** (στη νοηματική)
21.05 Δεσποινίς ετών 39 Κοινωνική κωμωδία, με τους Γεωργία Σνελλ, Μανώλη Μιχαηλίδη.
22.45 Τζον Γουίλιαμς - (Ε) Live in Vienna). Συναυλία.τ
01.00 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ** (στην Αγγλική και Τουρκική)

ALPHA ΤΗΛ.: 22212400

14.30 The Chase
06.00 Deal - (Ε)
07.00 Αστέρια στην άμμο - (Ε) Δραματική σειρά.
08.45 Έλα στη θέση μου - (Ε)
10.00 60΄ Ελλάδα - (Ε)
11.15 Παραμύθι... αλλιώς - (Ε) Κυπριακή κωμική σειρά.
12.00 ΤΕΤ - Α - ΤΕΤ στον Alpha - (Ε) Talk show, με τον Τάσο Τρύφωνος.
13.00 Οικογενειακές ιστορίες - (Ε)
14.30 The Chase - (Ε) Τηλεπαιχνίδι γνώσεων, με τον Τάσο Τρύφωνος.
16.00 Το σόι σου - (Ε) Κωμική σειρά.
17.25 Η φαμίλια - (Ε) Κωμική σειρά.
18.00 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ** (στη νοηματική)
18.10 Η φαμίλια - (Συνέχεια)
18.50 Μην αρχίζεις τη μουρμούρα - (Ε) Κωμική σειρά.
20.20 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ**
21.20 Σπίτι με το MEGA Μουσική εκπομπή.
00.45 10η εντολή - (Ε) Αστυνομική σειρά, αυτοτελών επεισοδίων.
01.20 World party - (Ε) Ταξιδιωτική εκπομπή.
03.15 Οι ιστορίες του αστυνόμου Μπέκα - (Ε) Αστυνομική σειρά, αυτοτελών επεισοδίων.
04.15 Εντιμότατοι κερατάδες - (Ε) Κωμική σειρά

ANT1 ΤΗΛ.: 22200200

21.20 Robocop 2
06.30 Κος και Κα Πελς - (Ε)
08.00 Santa Γιολάντα - (Ε)
09.10 Mamma Mia - (Ε)
10.10 Γειτονιές στο πιάτο - (Ε) Εκπομπή μαγειρικής, με τον Δημήτρη Σκαρμούτσο.
11.00 Πρώτη σταγόνα - (Ε) Κωμική σειρά.
12.00 Υγεία πάνω απ' όλα
12.50 Ενώπιος ενωπίω Με τον Νίκο Χατζηνικολάου,
14.40 Το καφέ της Χαράς - (Ε) Ελληνική κωμική σειρά.
16.20 Ονειροπαγίδα - (Ε) Αισθηματική σειρά.
17.10 Taxi τηλεπαιχνίδι, με τον Αλέξανδρο Τσουβέλα.
18.00 **Τα νέα του ANT1 σε 10΄**
18.10 Πέτα τη φριτέζα - (Ε) Κωμική σειρά.
20.20 **Τα νέα του ANT1**
21.20 Ρόμποκοπ 2 (Robocop 2) Περιπέτεια φαντασίας, με τους Πίτερ Γουέλερ, Νάνσι Άλεν, κ.ά.
23.00 Football Stories - (Ε)
00.00 Βράσε ρύζι... και άσε τον Κινέζο να σφυρίζει - Επιθεώρηση με τους Κατερίνα Γιουλάκη, Στάθη Ψάλτη, κ.ά.
01.40 Η εκδρομή - (Ε) Ελληνική σειρά.
02.30 Τα μαχαιρώματα - (Ε) Κωμική σειρ.
03.20 **Τα νέα του ANT1** - (Ε)
04.20 Coupling - (Ε)

OMEGA ΤΗΛ.: 22477777

18.10 Cook beef
07.30 Κέθα μέρα chef - (Ε)
08.30 Μπράβο γιατρέ μου - (Ε)
09.50 Χαρούμενος ταξιδιώτης - (Ε) Ταξιδιωτική εκπομπή.
11.00 Green Kitchen by Madame Ginger Εκπομπή μαγειρικής.
12.00 Travel Time - (Ε)
13.00 Τροχός της τύχης - (Ε)
15.00 Στο αλαλούμ - (Ε) Κυπριακή σειρά.
16.00 Dr. Ιπποκράτης - (Ε) Κυπριακή κωμική σειρά.
17.00 Εικόνες Ταξιδιωτική εκπομπή με τον Τάσο Δούση.
18.00 **OMEGA NEWS**
18.10 Cook Beef Ψυχαγωγική εκπομπή μαγειρικής.
19.10 Μια του κλέφτη Τηλεταινία.
20.10 **OMEGA NEWS**
21.15 FAKATEtous - (Ε) Σατιρική εκπομπή.
22.15 Το κόκκινο ποτάμι Τηλεταινία - Μέρος Β΄.
00.00 Ου φονεύσεις - (Ε) Αστυνομική σειρά.
01.00 Μπάτσο αγάπη μου - (Ε) Κωμική σειρά.
03.00 Εικόνες - (Ε)
04.00 Style Me-Up - (Ε) Παιχνίδι στιλιστικών μεταμορφώσεων.
05.00 Ο άντρας των ονείρων μου - (Ε) Κωμική σειρά.
06.00 Η μαμά λείπει ταξίδι για δουλειές - (Ε

ΣΙΓΜΑ ΤΗΛ.: 22580100

21.15 Στην υγειά μας ρε παιδιά
05.30 Οι Αδιάφθοροι - (Ε)
06.30 Τα χρυσόψαρα - (Ε)
07.00 Περί ορέξεως - (Ε)
08.00 Καλό μεσημεράκι - (Ε)
09.40 Ζωή ποδήλατο - (Ε)
10.15 Dot. Ψυχαγ. εκπομπή.
11.15 Ώρα για φαγητό - (Ε) Εκπομπή μαγειρικής, με την Αργυρώ Μπαρμπαρίγου.
12.00 Όταν μεγαλώσω - (Ε)
13.00 Happy Traveller - (Ε) Ταξιδιωτική εκπομπή.
14.50 Συνταγές ψυχής - (Ε) Ταξιδιωτική.
15.40 Super makeover - (Ε) Με τη Δούκισσα Νομικού.
16.30 Πες τα Χρυσόστομε Κωμωδία, με τους Στάθη Ψάλτη, Καίτη Φίνου, κ.ά.
18.00 **Τα γεγονότα σε συντομία**
18.10 Βουράτε γειτόνοι - (Ε) Κωμική σειρά.
19.30 Η πεθερά - (Ε) Κωμική σειρά.
20.20 **Τομές στα γεγονότα**
21.15 Στην υγειά μας ρε παιδιά! - (Ε) Ψυχαγωγική εκπομπή.
00.30 **Γεγονότα σε τίτλους**
00.40 Happy Traveller - (Ε) Ταξιδιωτική εκπομπή.
01.40 Super makeover - (Ε)
02.40 Μόνο μια φορά - (Ε) Δραματική σειρά.
03.30 Μια κουβέντα δρόμος - (Ε)

CAPITAL ΤΗΛ.: 25577577

07.30 Τηλεαγορά
08.00 Ελληνική ταινία
09.25 Ξένη ταινία
11.10 Τηλεαγορά
12.00 Τάσος στη μουσική - (Ε)
13.10 Ελληνική ταινία
14.45 Τηλεαγορά
15.20 Ελληνική ταινία
17.00 Τηλεαγορά
19.10 Ξένη ταινία
21.00 Ξένη ταινία
23.00 Ξένη ταινία
01.00 Ξένη ταινία

PLUS ΤΗΛ.: 22259000

06.30 Παιδικές σειρές
09.00 Cook Eat - (Ε) Εκπομπή μαγειρικής.
11.00 Τηλεαγορά
13.00 ANNITA κοίτα - (Ε)
16.35 Τηλεαγορά
18.30 Αόρατος φακός
19.00 Ταξίδι γεύσεων, III - (Ε).
19.55 Αόρατος φακός
20.15 Ο καιρός
20.20 Για πάντα νέοι - (Ε)
21.30 Το ταξίδι της ζωής, III
22.30 Ξένη ταινία
00.25 Ξένη ταινία

EXTRA ΤΗΛ.: 25715111

07.45 Διεθνείς Ειδήσεις
08.00 Μουσικό πρόγραμμα
10.05 Έξυπνες αγορές
10.20 Κορίτσια ο Μάρκουλης
12.30 Ελιές Θρούμπες
14.00 Ασημένια φεγγάρια
16.05 Κινημ/φικές επιτυχίες
16.10 Έξυπνες αγορές
16.40 **Σύντομο Δελτίο Ειδήσεων**
17.15 Αόρατος φακός
18.05 Ελληνική ταινία
19.45 **EXTRA News**
20.20 Ελληνική ταινία
22.00 Η προδοσία
23.45 Ξένη ταινία

MOVIES BEST

09.45 Mighty Joe Young
07.25 Gli Anni Piu Belli (The Best Years)
09.45 Mighty Joe Young
11.45 Legacy
13.30 Little Men
15.00 Crown Vic
17.00 Citizenfour
19.00 The Big Fat Stone
21.00 Bolgen (The Wave)
23.00 Project Blue Book, II
00.00 Cut Bank
01.45 Killerman
03.45 Dangerous Remedy

GREEK CINEMA

21.35 Ο ξυπόλυτος πρίγκηψ
06.00 Η γυναίκα μου τρελάθηκε
07.35 Ο ξυπόλυτος πρίγκηψ
09.10 Ο Φανούρης και το σόι του
10.35 Ο Μικές παντρεύεται
12.10 Αχ και να 'μουν άντρας
13.40 Αγάπη για πάντα
15.15 Κάποια μάνα αναστενάζει
16.30 Ο Θόδωρος και το δίκανο
18.15 Δις διευθυντής
20.00 Η γυναίκα μου τρελάθηκε
21.35 Ο ξυπόλυτος πρίγκηψ
23.10 Ησαΐα χόρευε
00.25 Ο Μικές παντρεύεται
02.00 Ριζότο
03.35 Κάποια μάνα αναστενάζει

Ο πόλεμος που μπορούσε να κερδηθεί

Τα λάθη της ανώτατης διεύθυνσης των επιχειρήσεων του Μαρτίου 1921 για την κατάληψη των Εσκή Σεχήρ, Αφιόν Καραχισάρ

Του **ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΛΟΥΜΙΩΤΗ***

Την 1η Νοεμβρίου 1920 διεξήχθησαν βουλευτικές εκλογές στην Ελλάδα, οι οποίες έφεραν στην εξουσία την αντιβενιζελική βασιλική παράταξη που ψυχικά ήταν ταγμένη εναντίον της πολιτικής Βενιζέλου. Ισχυρός άνδρας της νέας κυβέρνησης ήταν ο Δημήτριος Γούναρης, που ανέλαβε το υπουργείο Στρατιωτικών. Ο Γούναρης, όπως θα φανεί στη συνέχεια, δεν αντιλαμβανόταν τη βαρύνουσα σημασία της στρατιωτικής ισχύος στην επίλυση του μικρασιατικού ζητήματος. Η πρώτη και σημαντικότερη απόφαση της νέας κυβέρνησης ήταν η ανάθεση της διοίκησης της Στρατιάς Μικράς Ασίας (στη συνέχεια Στρατιά) στον μέχρι τότε εγκάθειρκτο στις φυλακές Αβέρωφ για αντιστρατιωτικές ενέργειες αντιστράτηγο Αναστάσιο Παπούλα. Ο Παπούλας στερούνταν στρατιωτικής μόρφωσης και επιτελικής κατάρτισης, δεν κατανοούσε τα επιχειρησιακά ζητήματα και αδυνατούσε να λάβει απόφαση επ' αυτών. Αποφάσεις λάμβανε αντ' αυτού ο ορισθείς από την κυβέρνηση ως επιτελάρχης της Στρατιάς συνταγματάρχης Κ. Πάλης, απόφοιτος της Ακαδημίας Πολέμου του Βερολίνου. Κατόπιν τούτων δημιουργήθηκε ένα άτυπο δίπολο, στο οποίο ο μεν Παπούλας ήταν υπεύθυνος για τα διοικητικά ζητήματα, ο δε επιτελάρχης του για τα επιχειρησιακά. Τούτο έβλαψε πολλαπλώς την εκστρατεία.

Κατά τη δίμηνη προεκλογική περίοδο και αυτή των εορταστικών επινικίων που ακολούθησε τις εκλογές επικράτησε σχετική ηρεμία στο μικρασιατικό μέτωπο, πράγμα που πρόσφερε στον Κεμάλ πολύτιμο χρόνο για την οργάνωση του τουρκικού εθνικού στρατού. Κατά την επιθετική αναγνώριση που εκτέλεσε η Στρατιά στα τέλη Δεκεμβρίου προς το Εσκή Σεχήρ διαπιστώθηκε ότι ο τουρκικός στρατός ήταν μια κανονικά συγκροτημένη και αξιόμαχη δύναμη, πλην όμως το μέγεθός του παρέμενε ακόμη περιορισμένο. Οι δέκα μεραρχίες που παρέτασσε έναντι του ελληνικού μετώπου διέθεταν δύο έως τρεις χιλιάδες άνδρες, 4-6 πυροβόλα και 24 πολυβόλα. Επομένως, τουρκικός στρατός με την πραγματική σημασία της λέξης δεν υπήρχε στις αρχές του 1921.

Από την άλλη πλευρά, η Στρατιά Μικράς Ασίας διέθετε 4.370 αξιωματικούς, 116.500 οπλίτες, οκτώ μεραρχίες, μία ταξιαρχία Ιππικού, 85 τάγματα Πεζικού, 260 πυροβόλα και 636 πολυβόλα· προφανώς ήταν πολύ ισχυρότερη του τουρκικού στρατού. Υπήρχαν όμως και σοβαρά προβλήματα: 1) Η μάχιμη δύναμη των μεραρχιών υπολειπόταν σημαντικά της προβλεπόμενης από τους πίνακες συνθέσεως. 2) Η Στρατιά μπορούσε να διαθέσει για την εκτέλεση νέων επιχειρήσεων μόνο πέντε μεραρχίες. Για την εκτέλεση νέων επιχειρήσεων επιβαλλόταν να ενισχυθεί η μάχιμη δύναμη των μεραρχιών και να συγκροτηθούν νέα συντάγματα μετόπισθεν για να αναλάβουν τις αποστολές κάλυψης και ασφάλειας, ώστε και οι οκτώ μεραρχίες να διατεθούν στις επιχειρήσεις.

Τα ενθουσιώδη πρωτοσέλιδα της εποχής για την προέλαση του ελληνικού στρατού προς Εσκή Σεχήρ και Αφιόν Καραχισάρ.

Ανέθεσαν τη διοίκηση της Στρατιάς Μικράς Ασίας στον μέχρι τότε εγκάθειρκτο στις φυλακές Αβέρωφ για αντιστρατιωτικές ενέργειες αντιστράτηγο Αναστάσιο Παπούλα.

Η διάσκεψη του Λονδίνου

Στις αρχές του 1921 οι σύμμαχοι της Αντάντ αποφάσισαν να συνέλθει στο Λονδίνο, στις 9 Φεβρουαρίου, διάσκεψη με σκοπό την επίλυση του μικρασιατικού ζητήματος. Στη διάσκεψη προσκλήθηκε και το κεμαλικό κράτος και επομένως αυτό αναγνωρίστηκε εμμέσως ως κρατική οντότητα. Στην κυβέρνηση επικράτησε η σκέψη για την εκτέλεση από τη Στρατιά μιας επιχείρησης πριν από την έναρξη της διάσκεψης, προκειμένου να καταδειχθεί στους συμμάχους η ισχύς του ελληνικού Στρατού. Ασφαλώς οι πολεμικές επιχειρήσεις δεν διεξάγονται για εντυπωσιασμό φίλων και αντιπάλων, αλλά για την επίτευξη σκοπών που θα προσφέρουν σημαντικά πολιτικά και στρατιωτικά πλεονεκτήματα. Ο αρχηγός της Επιτελικής Υπηρεσίας Στρατού (ΕΥΣ) εισηγήθηκε στον Γούναρη την άμεση επιστράτευση τεσσάρων κλάσεων εφέδρων, τον εφοδιασμό της Στρατιάς με τα αναγκαία μέσα και την έναρξη επιχειρήσεων στις αρχές Μαρτίου με σκοπό τη συντριβή του τουρκικού στρατού. Ο Γούναρης δεν αποδέχθηκε τις προτάσεις του αρχηγού της ΕΥΣ.

Η Στρατιά Μικράς Ασίας διέθετε 4.370 αξιωματικούς, 116.500 οπλίτες, οκτώ μεραρχίες, μία ταξιαρχία Ιππικού, 85 τάγματα Πεζικού, 260 πυροβόλα και 636 πολυβόλα. Ηταν πολύ ισχυρότερη του τουρκικού στρατού.

Επίσης, και η Στρατιά διά του επιτελάρχη της μελέτησε την εκτέλεση μιας επιχείρησης για την κατάληψη του Εσκή Σεχήρ και του Αφιόν Καραχισάρ και κατέληξε στο συμπέρασμα ότι οι προϋποθέσεις επιτυχούς εκτέλεσής της ήταν να ενισχυθεί η Στρατιά διά τριάντα χιλιάδων ανδρών και να εκτελεστεί την άνοιξη. Ο Παπούλας έστειλε τον Πάλη στην Αθήνα για να ζητήσει τις ενισχύσεις. Ο Γούναρης, στον οποίο παρουσιάστηκε ο Πάλης, αρνήθηκε να διαθέσει τη ζητούμενη ενίσχυση. Ο Γούναρης ενημέρωσε τον Πάλη επί των σκέψεων της κυβέρνησης για την εκτέλεση της προαναφερθείσας επιχείρησης, ο δε Πάλης, χωρίς να διαβουλευθεί με τον Παπούλα, του πρότεινε την εκτέλεση της επιχείρησης για την κατάληψη του Εσκή Σεχήρ και του Αφιόν Καραχισάρ. Είναι προφανές ότι ο Γούναρης δεν αντιλαμβανόταν ότι για να επιτύχει η επιχείρηση που ζητούσε επιβαλλόταν να υπάρχουν οι αναγκαίες και ικανές δυνάμεις που θα την εκτελέσουν, ο δε Πάλης, για να ικανοποιήσει τον Γούναρη, παραιτήθηκε των προϋποθέσεων που ο ίδιος είχε θέσει για την επιτυχή εκτέλεση της επιχείρησης που του πρότεινε.

Ο Γούναρης δεν αντιλαμβανόταν ότι για να επιτύχει η επιχείρηση που ζητούσε επιβαλλόταν να υπάρχουν οι αναγκαίες και ικανές δυνάμεις που θα την εκτελέσουν.

Την επομένη ο Παπούλας ανέφερε στον υπουργό Στρατιωτικών ότι η Στρατιά θα εκτελούσε την επιχείρηση με τις δυνάμεις που διέθετε. Η ανακολουθία του Παπούλα, όπως και του Πάλη, είναι προφανής. Επίσης, ο Παπούλας ανέφερε ότι σε πρώτο χρόνο θα καταλάμβανε ταυτόχρονα με το Εσκή Σεχήρ και την Κιουτάχεια και στη συνέχεια, όταν θα το επέτρεπε ο ανεφοδιασμός, το Αφιόν Καραχισάρ. Με την εν λόγω αναφορά ο Παπούλας περιέγραφε τη γενική ιδέα ενεργείας της επιχείρησης. Σύμφωνα με αυτή, θα συνέκλιναν προς το Εσκή Σεχήρ οι επιθέσεις του Γ΄ Σώματος Στρατού που θα εξορμούσε από την Προύσα και του Α΄ Σώματος Στρατού που θα ενεργούσε από το Ουσάκ προς την Κιουτάχεια και θα απειλούσε τα πλευρά και τα νώτα των τουρκικών δυνάμεων που θα αμύνονταν κατά του Γ΄ Σώματος Στρατού. Προς τον σκοπό αυτό εκδόθηκαν οι αναγκαίες διαταγές και άρχισε η μετακίνηση των δυνάμεων επιθέσεως προς τους χώρους εξορμήσεως. Η σύλληψη αυτού του άριστου σχεδίου, που η εκτέλεσή του ήταν δυνατή από τις διατιθέμενες δυνάμεις, ανήκε στον υπαρχηγό του επιτελείου της Στρατιάς, συνταγματάρχη Πτ. Σαρηγιάννη.

Ο Παπούλας στην ίδια αναφορά ζητούσε να του διατεθούν 3.600 άνδρες και 200 χωροφύλακες, έναντι των αρχικώς 30.000 αιτηθέντων. Η απάντηση του Γούναρη ήταν ηχηρή: «Ενίσχυσις δι' ανδρών αδύνατος, πιθανώς αποσταλώσι κατά μέγιστον εκατόν χωροφύλακες». Ο Γούναρης δεν ήταν διατεθειμένος να μεταφέρει στη Μικρά Ασία ούτε έναν άνδρα από τους 3.970 αξιωματικούς και 79.800 οπλίτες που υπηρετούσαν στην κυρίως Ελλάδα και στην Ανατολική Θράκη. Ο σύμβουλος του Γούναρη, υποστράτηγος Ξενοφών Στρατηγός αναφέρει ότι «κατά τις επιχειρήσεις του Μαρτίου οι Λόχοι Πεζικού δεν ηδυνήθησαν να παρατάξωσι πλέον των 80 τυφεκίων (έναντι των 200 προβλεπομένων). Εν τούτοις η Σμύρνη και αι Αθήναι έβριθον απεσπασμένων ανδρών εις όλα τα Υπουργεία και όλας τας Κρατικάς και μη Κρατικάς υπηρεσίας και επιχειρήσεις». Στη συνέχεια ο Σαρηγιάννης αποσπάστηκε στο Λονδίνο ως στρατιωτικός σύμβουλος της ελληνικής αντιπροσωπείας, η δε εκτέλεση της επιχείρησης μεταφέρθηκε για αργότερα. Ο Πάλης, στις 20 Φεβρουαρίου, κατόπιν εξωθεσμικής παρέμβασης του αρχηγού της ΕΥΣ, τροποποίησε το σχέδιο του Σαρηγιάννη. Ο Παπούλας ενέκρινε χωρίς να το αντιληφθεί το νέο σχέδιο. Σύμφωνα με αυτό, η Στρατιά θα επιτίθετο ταυτόχρονα για την κατάληψη του Εσκή Σεχήρ και του Αφιόν Καραχισάρ. Θα εκτελούνταν δηλαδή δύο παράλληλες επιθέσεις για την κατάληψη δύο απομεμακρυσμένων μεταξύ τους αντικειμενικών σκοπών. Είναι προφανές ότι η δευτερεύουσα επίθεση προς το Αφιόν δεν μπορούσε, λόγω αποστάσεως, να υποστηρίξει την κυρία επίθεση προς το Αφιόν Καραχισάρ. Αυτό ήταν ένα κακό σχέδιο και, σε συνδυασμό με τις περιορισμένες δυνάμεις που διατίθεντο για την εκτέλεσή του, αποτελούσε συνταγή αποτυχίας.

Τη λύση θα έδιναν τα όπλα και όχι οι διαπραγματεύσεις

Μέχρι το τέλος της εκστρατείας ο Γούναρης και η στρατιά θα πρεσβεύουν ότι πολιτικά και στρατιωτικά πλεονεκτήματα παρείχε η κατοχή μεγάλων πόλεων και όχι η ύπαρξη επαρκούς στρατιωτικής ισχύος, άμεσα διαθέσιμης στο σύνολό της για τη διεξαγωγή επιχειρήσεων. Ληφθείσης τελικά στο Λονδίνο, με τη συγκατάνευση και της βρετανικής κυβέρνησης, της απόφασης εκτέλεσης της σχεδιασθείσας επιχείρησης, το κακό θα ολοκληρωθεί με την κλήση υπό τα όπλα στις 6 Μαρτίου τριών κλάσεων εφέδρων, οι οποίοι όμως ορίστηκε να παρουσιαστούν στις 14 Μαρτίου. Στις 10 Μαρτίου η στρατιά επιτέθηκε για να καταλάβει το Εσκή Σεχήρ και το Αφιόν Καραχισάρ. Κανένας έφεδρος δεν θα συμμετάσχει στις επιχειρήσεις. Οι επιχειρήσεις, κακώς συλληφθείσες και σχεδιασθείσες στο ανώτατο επίπεδο, απέτυχαν. Οι απώλειες ήταν τρομακτικές. Το κεμαλικό κράτος εξήλθε πολλαπλώς ωφελημένο από την ελληνική «αποτυχία». Η αποτυχία ήταν κομβικής σημασίας και τούτο διότι τον Μάρτιο του 1921 η Ελλάδα είχε τη δυνατότητα να επιβληθεί άνετα του τουρκικού στρατού. Δυστυχώς, οι κυβερνώντες και οι διοικούντες τη στρατιά σκέφτονταν και ενεργούσαν ανορθολογικά.

Οι κρίσιμες πτυχές του μικρασιατικού ζητήματος, που δεν κατανοούσε η κυβέρνηση.

Κατόπιν των όσων αναφέρθηκαν, οι κύριες αιτίες της αποτυχίας είναι προφανείς: 1) Η αδυναμία της κυβέρνησης να κατανοήσει ότι η λύση του μικρασιατικού ζητήματος θα δινόταν διά των όπλων και όχι διά των διαπραγματεύσεων, όπως και τελικά συνέβη. 2) Η αδυναμία του διοικητή της στρατιάς να λαμβάνει αποφάσεις επί των επιχειρησιακών ζητημάτων, με αποτέλεσμα αυτές να λαμβάνονται και να τροποποιούνται ελεύθερα από τους ανεύθυνους θεσμικά επιτελείς του. 3) Η δυνατότητα παραγόντων εκτός της στρατιάς να παρεμβαίνουν στον σχεδιασμό των επιχειρήσεων. 4) Η σημαντικά μειωμένη έναντι της προβλεπόμενης μάχιμη δύναμη των μεραρχιών που θα διεξήγαν τις επιχειρήσεις. 5) Η κατηγορηματική άρνηση του Γούναρη να ενισχύσει τη στρατιά με τις αναγκαίες δυνάμεις για να εκτελέσει τις επιχειρήσεις, μολονότι στην ηπειρωτική Ελλάδα υπήρχε διαθέσιμη μεγάλη στρατιωτική δύναμη. 6) Η παραίτηση του διοικητή της στρατιάς και του επιτελάρχη του από τις προϋποθέσεις που οι ίδιοι είχαν θέσει για την επιτυχή εκτέλεση της επιχείρησης· ήτοι η επιχείρηση να διεξαχθεί την άνοιξη και αφού προηγηθεί η ενίσχυση της στρατιάς διά τριάντα χιλιάδων ανδρών. 7) Το λανθασμένο επιχειρησιακό σχέδιο διά του οποίου εκτελέστηκε η επιχείρηση και ο μικρός αριθμός μεραρχιών που διατέθηκαν για την εκτέλεσή του. 8) Η εντελώς ανορθολογική απόφαση της κυβέρνησης να αρχίσουν οι επιχειρήσεις πριν από την κατάταξη των εφέδρων και τη διάθεσή τους στις μονάδες της στρατιάς. Στην αποτυχία συνέβαλαν επίσης ενέργειες και παραλείψεις της στρατιάς, των σωμάτων στρατού και των μεραρχιών κατά τη διεξαγωγή των επιχειρήσεων.

* Ο κ. Βασίλειος Λουμιώτης είναι ταξίαρχος ε.α.

γαστρονόμος

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

Κυριακή
22/8

Τα λαδερά είναι κουλ!

ΕΥΚΟΛΕΣ, ΕΛΑΦΡΙΕΣ, VEGAN ΣΥΝΤΑΓΕΣ
για το καλοκαίρι